

Segâh Makamı

Esra Kahraman

AYRINTI

Türkçe Edebiyat

ESRA KAHRAMAN

1959 yılında İstanbul, Eyüp'te doğdu. Eskişehir Anadolu Üniversitesi İşletme Fakültesi'ni bitirdi. *BirGün* gazetesinin kuruluşunda yer aldı, gazetenin farklı birimlerinde uzun yıllar çalıştı. *Buzdan Kanatlar* adlı deneme kitabı 2011 yılında Alan Yayıncılık tarafından yayımlandı.

Ayrıntı: 924
Türkçe Edebiyat Dizisi: 41

Segâh Makamı
Esra Kahraman

Son Okuma
Ceren Ataer

© Esra Kahraman, 2015

Bu kitabın tüm yayım hakları
Ayrıntı Yayınları'na aittir.

Kapak Tasarımı
Gökçe Alper

Kapak Fotoğrafı
Örgüt Çaylı / Moment
Getty Images Turkey

Dizgi
Hediye Gümen

Baskı ve Cilt
Kayhan Matbaacılık San. ve Tic. Ltd. Şti.
Merkez Efendi Mah. Fazılpaşa Cad. No: 8/2 Topkapı/İstanbul
Tel.: (0212) 612 31 85 - 576 00 66
Sertifika No.: 12156

Birinci Basım: *İstanbul, Ekim 2015*
Baskı Adedi *1000*

ISBN 978-605-314-034-4
Sertifika No.: 10704

AYRINTI YAYINLARI
Basım Dağıtım San. ve Tic. A.Ş.
Hobyar Mah. Cemal Nadir Sok. No: 3 Cağaloğlu – İstanbul
Tel.: (0212) 512 15 00 Faks: (0212) 512 15 11
www.ayrintiyayinlari.com.tr & info@ayrintiyayinlari.com.tr

t itter.com/AYRINTIYAYINEVI facebook.com/ayrinti.yayinlari instagram.com/ayrintiyayinlari

Esra Kahraman

Segâh Makamı

TÜRKÇE EDEBİYAT DİZİSİ

Kurumuş Nehrin Yatağında
Uğur Erkman

Gecedegiden
Hüseyin Kıran

Arıza Babaların Çatlak Kızları
Ayten Kaya Görgün

Zeval
Nihan Taştekin

Bir Zamanlar Bakırköy
Tahir Musa Ceylan

Önceki Çağın Akşamüstü
Ömer F. Oyal

Akvaryumda Ölü Bir Balık
Mürselin Kurt

Fevkalbeşer Sair Bey ve Suskunluğu
Ömer İzgeç

Laf Evi
Serdar Aysev

Kayıp Taşlar
Asuman Bayrak

Fransız Balkon
Ahmet Coşkun

Boşluğun Sesi
Umut Dağıstan

Bir Tuhaf İntikam
Uğur Erkman

Karsuyu
Hüseyin Bul

Babamın En Güzel Fotoğrafı
Gönül Kıvılcım

Kedi ve Ölüm
Erhan Bener

Acemiler
Erhan Bener

Capon Çayevi
Mahmut Şenol

Ferahlık Anına Övgü
Ömer F. Oyal

Benim Adım Meleklerin Hizasına Yazılıdır
Hüseyin Kıran

Jilet Sinan
Gönül Kıvılcım

Pas
Celal Güngördü

Kasabanın Laneti
Mustafa Şahin

Dalgalar
Serdar Rifat Kırkoğlu

Karanlıkta Körebe
Mürselin Kurt

Yalancı Tanıklar Kahvesi
Vedat Türkali

Acuka
Ahmet Coşkun

Haziran'da Bir Fidan
Der: Levent Turhan Gümüş

Bitti Bitti Bitmedi
Vedat Türkali

Birazcık Halil
Hasan Sever

Mükemmel Katilin Peşinde
N. Ahmet Erözenci

Liberhell
Cehennemde Filizlenen Özgürlük
Mahmut Eşitmez

Mavi Karanlık
Vedat Türkali

Komünist
Vedat Türkali

Tek Kişilik Ölüm
Vedat Türkali

Bir Gün Tek Başına
Vedat Türkali

Esra Kahraman

Segâh Makamı

İKİ CADI İLE BİR ÇİLLİ...

Godosun ılık dokunuşlarının da etkisiyle eylül, bahardan çaldığı emanet sıcakların tadını çıkarıyordu. Okuldan henüz gelen iki kuzen önlüklerini ve sırt çantalarını antreye bırakıp doğruca avluya koştular... Geniş ve hayli yüksek avlu kapısının altından süzülen güneş taş zemini yalayıp, bahçeye inen ilk basamaktan kayarken, kızlar rengârenk plastik topu zeminde sektiriyorlardı... Bir müddet sonra birisi sıkıldı, top sektirmekten; dudaklarını büzünce yanağındaki gamzeler çukurlaştı... Kendi etrafında daireler çizerek dönerken, beyaz kolalı kurdele ile sımsıkı bağlanmış at kuyruklarını çözdü. Ilık rüzgârın dokunuşlarıyla kızıl, sarı hareli saçları özgürce uçtu... Gözüne değen kâküllerini geriye doğru savurduğunda güneşin son ışıkları Lale'nin kıvır kıvır buklelerini okşadı "Hadi bahçeye inelim!" dedi.

Gür, kara kaşlarıyla çevrelenmiş, kuzguni siyah gözlerini yere indirdi Sibel. "Mızıkçılık etmesen olmaz sanki! Ne güzel oynuyoz işte!"

Lale, kollarını göğsünün üstünde kavuşturdu. "Mızıkçı sana benzer tamam mı? Annemler taşta oynamayın ayağınız kayar demedi mi?" Kollarını kavuşturup, sırtını kuzenine döndü.

Devasa büyüklükteki kapının tokmağı kalın tahta zemine vurup, avlunun taşlarında yankılandığında, gözleri parıldayan iki küçük cadı az evvel küstüklerini unutup, sevinçle kapıya seğirttiler... Sanki senelerdir görüşmemişlercesine "Cemil gelmiş!" çığlıklarıyla onun boynuna atıldı Lale. Oysa gün boyu birlikteydiler ve okuldan geleli henüz bir saat bile olmamıştı... Lale kollarını gevşetmeden, başını çilli oğlanın omzuna yaslayınca, koltuğuna sıkıştırdığı kitaplar yere saçıldı. Dökülen kitapları toplamak yerine çakır gözlerini yumup anın tadını çıkarmayı yeğledi Çilli. "Hadi çekilsene ben de sarılcam!" diyerek kuzeninin bluzunu çekiştiren Sibel, sıska kollarıyla açtığı daracık mesafeden bir çırpıda ikisinin arasına girince, Çilli büyünün bozulduğuna üzüldü... Birisi esmer, diğeri sarışın iki kız ve çilli oğlan üçlü sarmal oluşturduğunda gökyüzü kızıla dönüyordu. Avlunun taşlarına ebruli dalgalar yayıldığında, üç küçük baş göğe çevirdiler gözlerini ve birlikte gülümsediler maviliklerin arasından onları seyredenlere...

Kızların sıkboğazı sonlandığında Çilli yere saçılan kitapları toplayıp, taş çiçekliğin kenarına oturdu. "Babam üst katı satmış!"

"Hangisini?" diye sordu Lale. "Boş olanı, Haydar Amca'nın oturduğu dairenin karşısını... alan adamın bizim yaşımızda bir oğlu varmış bir de bebek kızları.."

"Yaşasın" diye bağıran Sibel başını edalı bir şekilde ağır ağır salladı. "Bundan sonra evcilik oynarken, çocuğunuz olmayacağım. Yeni gelenin karısı olacağım. Oh olsun işte, ikinize de ihtiyacım yok..."

"Ayıp kızım ayıp! Kocaman olduk, sen hâlâ evcilikten bahsediyorsun. Öğretmenimiz duyarsa kulağımızı çeker haberin olsun..."

"Çekerse çeksin, ben evcilik oynamak istiyorum." Sibel ağlayarak taş zemine boylu boyunca uzanıp tepinmeye başladı. Kuzeninin "zırıltısını" annelerin duymasından endişelenen Lale, onu yattığı yerden kaldırmaya yeltendiyse de kızın direnci çok geçmeden pes etmesine neden oldu. "Şu mızıkçıyı kaldırmama yardım eder misin Cemil'im?" Çilli ayaklandığında, kız yerden kalkıp, çiçekliğin kenarına ilişti... Cebindeki oyalı mendili çıkaran Lale, kuzeninin "mahsusçuktan" döktüğü birkaç damla yaşı kurularken, başını okşamayı da ihmal etmedi. "Evcilik zamanınız geçti diyor annem, yoksa diğer çocuklar bizimle alay edermiş! Bisiklete bineriz, yakar top, saklambaç oynarız... Hem baksana Cemil bir sürü Tommiks, Teksas getirmiş, okuyup, birbirimize anlatırız... Di mi Cemil?"

Cemil mahcup bir edayla gülümsedi. "Di Lale!" Yeşil gözlerini kocaman açtı Lale. "Di diye bir laf yok! Benimle alay etme..."

"O zaman sen de, di mi diye sorma?"

Destancının "Yazıyor!" diyen çığlığı kulaklarına dolduğunda coşkuları silindi... "Yazıyor... Üç çocuğunu, karısını kazada kaybeden doktorun intiharını yazıyor... Kara yazı yazıldı.. Yuvaları dağıldı..." Kızlar elleriyle kulaklarını tıkadılar. Lale ellerini kulaklarından çekmeden, arkadaşlarının yanına çömeldi. Kuzenler destancının bir an önce uzaklaşması için dua ediyorlardı... Acı yüklü manileri bağıran destancının sesi duyulmaz olunca, ellerini kulaklarından çektiler. Lale buğulanan gözlerini Çilli'nin yüzüne dikti. "Yazık, babacıkları çocuklarının yanına gitmiş..." Kızın gamzelerini içi titreyerek okşarken, Lale başını Cemil'in omzuna dayadı. Suratını asan Sibel, "Bana acıyan yok!" diyerek Çilli'nin boşta kalan omzuna yaslandı... Bacaklarını apış arasında birleştirmiş bir halde oturan Cemil, sidik torbasının patlamak üzere olduğunu hissediyordu... Kız-

lar ayaklanınca, sekerek koştu eve... Son raddeye geldiğinden kapı açılır açılmaz tuvalete yöneldi... Lale'nin annesi, "Şu mereti sıkışmadan yapsan olmaz mı evladım?" diye söyleniyordu...

Çilli içeri girince Lale, "Sana bir şey diyeceğim... Sakın kimseye söyleme..."

Heyecanla ona sokuldu Sibel. "Aşkolsun Lale ne zaman söyledim..."

"Laf olsun diye dedim, hemen sinirlenme Gülüm... Ne oldu biliyor musun?" Kızın gözleri fal taşı gibi açıldı. "Hani bir tomar çizgi roman getirmiştin ya.."

"Evet dün getirdiklerim... Ne olmuş onlara.."

"Birisinin arasından mektup çıktı.."

"Deme ya! Kime gönderilmiş? Ne yazıyordu?"

"Valla kime gönderildiği yazmıyordu... Hani, Seviyorum birisini... En tatlı birisini... Nasıl söylerim sana... İlk harflere baksana... şiiri var ya, baş harfleri toplayınca SENİ çıkıyor, işte o yazıyordu..."

"İyi de herkes olabilir... Manyak mı bunu yazan anlamadım gitti..."

"Ne bileyim! Belki de sana yazmışlardır! Mahallede ikimizden başka çizgi roman okuyan kız yok ki! Boş ver gitsin, salağın teki işte.."

"Tamam da, ya Cemil yazdıysa! Olamaz mı?"

"Saçmalama Sibel, Cemil hiç öyle şey yapar mı? Hem kitapları sadece o okumuyor ki, bir sürü çocuk yazmış olabilir.."

Hinlik düşünürken yaptığı gibi Sibel örgü pelikleriyle oynadı... Kitapları Cemil'den almıştı, eğer başkası yazmış olsaydı Cemil fark ederdi... Hem Lale'yi ondan daha çok sevdiğini belli etmiyor muydu? "Bu işte bir bityeniği var... Cemil'e söyleyelim mi?"

"Sakın ha! Kafası atarsa mahalledeki bütün çocukları döver... Sus annem geliyor..."

Çiğdem Hanım, bakışlarını fısır fısır konuşan kızlara çevirdi. "Hadi içeriye gelin artık! Poğaça ile kek yaptım..." kızlar

neşeyle kapıya yöneldiğinde kadın karşıdaki evin kapısını aralayıp, "Yasemin..." diye seslendi... Ellerini mutfak önlüğünün önüne kurulayarak kapıya gelen kadın, "Yemeğin altını kapatıp, hemen geliyorum ablacığım..." dedi.

Yemeğin altını kapatıp, koşarak karşıya geçti... Terliklerini kapının önündeki ayakkabılığa yerleştirip, içeriye girdi... Kadın geniş sahanlığa açılan holün sağındaki odaya hışımla girince, divanın üstüne boncuk gibi dizilmiş üç kafadar irkildiler... Elini kızının sırtından içeriye sokan kadın, başını iki yana sallayarak "Terlemişsin yine. Hemen eve gidip fanilanı değiş. Hastalığını çekemem... Cemilciğim, sen de anneni çağır!" dedi. Sibel "bana ne!" anlamında omuzlarını silkeleyince, Yasemin Hanım kızı yakasından tutuğu gibi ayağa kaldırdı. "Hemen dedim!" Kadının bu sert talimatı Çilli'nin yerinden fırlamasına neden oldu. Sibel söylenerek evlerine yönelirken, Cemil de avlunun ağır kapısını açmaya uğraşıyordu. Sokağa çıktığında Lale'nin şiiri okuyup okumadığını nasıl öğreneceğinin planlarını yapıyordu. Ya görmemişse, ya onun yazdığını anlamamışsa! "Salak kafam! Keşke şiiri onun isminin baş harflerine göre uydursaydım!" Sağ eliyle pantolonunu çekiştirerek girdi eve. Annesi hazırlanırken, aklı hâlâ gönderdiği şiirin akıbetindeydi! Türkan Hanım, lacivert zemin üzerine kırmızı güllü, yeşil dallı jarse elbisesiyle yanına geldiğinde düşüncelerinden sıyrıldı. "Oğlum dalmışsın yine... Karadeniz'de gemilerin mi battı?" Çilli omuzlarını silkeleyip, pantolonunu çekiştirerek annesinin peşi sıra çıktı...

Anne, oğul evin kapısını açıp, doğruca mutfağın önündeki geniş sahanlığa yöneldiler... Sofra hazırlanmıştı... Lale'nin yanındaki sandalyeye oturan Cemil, kızın yüz ifadesini incelerken, "Okumamış herhalde!" diye düşünüyordu... İki kız kardeş Türkan Hanım'ın elbisesi ile ilgili yorum yaparken, çocuklar yiyeceklere yumulmuşlardı... Keyif çayları yudumlanırken Türkan Hanım yeni komşulara getirdi konuyu... Çocuklar önlerindeki tabaklardan başlarını kaldırıp pür dikkat dinlemeye

koyuldular... Mahallenin rutini değişecekti ne de olsa, bu tür şeyler her zaman olmuyordu! "Malum, Fatih'in başını kaşıyacak vakti yok! Bu yüzden dairenin satılması da Haydar Efendi'ye kaldı! Neyse ki fazla beklemedik! Bir arkadaşının tanıdıkları, dün daireyi görüp beğendiler... Yarından sonra tapuya gidilecek..."

"Nasıl insanlar?"

"Valla ne yalan söyleyeyim, iyi insanlara benziyorlar. İkinci çocukları doğunca evleri dar gelmiş, orayı geçen hafta satıp harıl harıl ev arıyorlarmış... Haydar Efendi'nin bir yakını bizim daireden bahsetmiş... Yukarısı onlar için biçilmiş kaftan... Masraf da gerekmiyor, biliyorsunuz boya badana yapıldı... Taşınma işi Yıldız Hanım'ın gözünde büyüyor, elbirliği ile hallederiz dedim... Oğlu bizimkilerle yaşıt, kızı ise henüz dört yaşında. İki çocukla onca işin altından nasıl kalksın zavallı... İyi demişim değil mi?"

Çayları tazeleyen Çiğdem Hanım, ak gerdanını gererek, "Tabii ki iyi etmişsin Türkancığım, komşuluk böyle zamanda belli olur... Yakında taşınırlar o zaman?"

"Önümüzdeki hafta sonu taşınmayı düşünüyorlar! İnşallah hava bozmaz!"

"Peki Yıldız Hanım'ın kocası ne iş yapıyormuş?"

"Uğur Bey maliye müfettişiymiş... Epeyce hasbıhal ettikten sonra okul çıkışı oğullarını almak için kalktılar... Haydar Efendi onları evlerine bırakıp döndüğünde, fevkalade iyi insanlar olduğunu söyledi. Benim de gözüm tuttu... Umarım sizler de seversiniz..."

Yasemin gülümseyerek çocuklara baktı. "İnşallah çocuklar da yeni arkadaşlarını severler!" Kızlar kıkırdarken, Cemil, "Anlaşırız tabii ki de!" dedi. Duyacaklarını duymuşlardı, Lale'nin odasına geçip kitaplara daldılar. Ancak Cemil'in aklı başka yerde olduğu için kendisini okumaya veremedi... Kızlardan ses çıkmayınca, itirafının çöpe gittiğini düşünüp, hayıflandı. Yeni planlar yapmalıydı...

Fatih semtinde Yavuz Selim Caddesi'ne açılan sokaklardan birinin girişinden başlayarak sokağın ortasına kadar uzanan geniş arazinin içindeydi kuzenlerin evleri... Avlunun kapısından içeriye girildiğinde, taş avlunun sağında ve solunda yer alan iki ev, dış cephelerini süsleyen mozaiklerin renkleri dışında aynı mimari özellikleri haizdiler. Alt katları mat renkte mozaik taşlarla kaplanmış, üst katlarında, pencere hizasından başlayıp üçgen şeklinde çatıya uzanan, ahşap cumbaları vardı. Evlerin girişleri hariç, avlunun sağında ve solunda yüzeyleri irili ufaklı çakıl taşlarıyla süslenmiş upuzun beton çiçeklikler vardı. Doğanın sahici renklerini donanan çiçekler hiçbir karşılık beklemeden huzur sunuyorlardı... Dikdörtgen avlunun kapısının tam karşısında çivit mavisine boyanmış bir metre boyunda demir kapının eşiğinden itibaren bahçeye kadar inen yirmi tane taş basamak vardı. Lale'nin dizkapağına atılan dikişin, Sibel'in alnındaki irili ufaklı yara izlerinin ve Cemil'in gözaltındaki "ters yarım ay" şeklindeki işaretin müsebbibiydi o basamaklar. Taş avlu, merdiven ve envai çeşit ağacın boy verdiği bahçe, çocukların coşkularına, sevinçlerine, kederlerine, hayallerine yarenlik ediyordu. Eğer dile gelebilseler, masumiyetin en yalın halini kuşaktan kuşağa aktarabilirlerdi...

Cemillerin evi avlu kapısının açıldığı sokağın tam karşısındaki dar çıkmazdaydı. Mahallenin en yüksek binası olan dört katlı apartmanın giriş ve bahçe katını kapsayan dubleks dairede oturuyorlardı. Alt katın bahçeye açılan bölümü kavak, söğüt, dut ağaçları ile kasımpatı, açelya, çuhaçiçeği, sümbül, sabah safası, akşam safası, gül, karanfil gibi çiçekli bitkilerle sarmalanmıştı. Bahçenin tam ortasındaki krem rengi ferforje çay sehpası ile dört sandalyenin bulunduğu kamelya dışında boş alanı olmayan bahçe, oyun oynamaya elverişli değildi. Kuzenlerin müstakil evlerinin avlu ve bahçesi çocukların oyunlarına, düşlerine açılan sığınaklarıydı... Cemil, kuzenlerin avlusuna koşarken Lale'yi görecek olmanın sevinciyle do-

nanırdı... Eğer bir nedenle günü onsuz geçirmişse neşesi kaçardı... Mahalledeki çocuklar "kızların içinde kızılcık böcek" diye sataştıklarında üzerlerine yürüyüp hepsini çil yavrusu gibi dağıtırdı... Haylaz çocukların ondan delicesine korkmalarına rağmen onu kızdırmaya devam etmelerinin nedenini çözmüştü; prenseslerden bile güzel Lale'yle sürekli birlikte olmasını çekemiyorlardı... Çiğdem Teyze'siyle annesinin çocukluk arkadaşı olmaları ne büyük şanstı!

AZRAİL KIZINCA...

Kuzenlerin, anneanne ve dedeleri ölmeden önce ramazan ayları ve bayramlar şahane geçerdi. Mis gibi kokan komposto kokusuyla uyanıp, komşularla ortaklaşa hazırlanan sahur sofralarının başköşesine kurulurlardı. Ezan okunduğunda dedelerinin etrafına kümelenip, fıkra tadındaki masalları dinleyerek uykuya dalarlardı... Türlü yemeklerle süslenen ramazan sofralarının cazibesi iki kuzenin oruç tutma isteklerini körüklese de büyükler izin vermiyorlardı... İlk oruçlarını tuttukları gün okuldan "aç biilaç" ve bitap halde eve döndüklerinde, neneleri onları kocaman gülümsemesiyle karşılayıp, saçlarını okşamıştı. "Aferin benim bal küplerime... Çocuklar için iftar vakti öğle ezanıyla başladığı için orucunuzu açabilirsiniz!" Bunun üzerine kuzenler önlerine konulan yemeklere iştahla gömülmüşlerdi... Cemil ise ramazan seremonisi dışındaki detaylarla pek ilgilenmemişti... Göz açıp kapayana dek geçip giden bayramlarda, aldıkları harçlıkların kökünü aynı gün kurutmaya yemin etmişçesine Remzi bakkalı defalarca ziyaret ederlerdi... Lakin, kuzenler dedelerini ve ninelerini art arda kaybedince gelişini dört gözle bekledikleri bayramların da tadı tuzu kalmamıştı...

Vücuduna titreme geldiğinde "Azrail sınadı" diyen dedelerinin kötü kalpli Azrail'i kandıramayıp, tuzağına düştüğünü düşünen kuzenler, Azrail'e beddualar etmişlerdi. Üç aya kalmadan sabah namazını bitirip, selamını verdikten sonra seccadeye yığılan anneanneleri de uyanmayınca, Azrail'i çok

kızdırdıklarını düşünen Lale ile Sibel, anneanneleri kaybetmenin yanı sıra onun ölümünde payları olduğunu düşünüp günlerce ağlayıp dövünmüşlerdi... Kızları teselli edemeyeceğini anlayan Cemil, bakkal amcanın oğlu Recai'den yardım istemişti. Recai Ağabeyleri genç yaşına rağmen olgun tavırları ve yardımseverliği nedeniyle mahalle halkı tarafından çok takdir edilirdi. Çocuklarla arası da son derece iyiydi, aralarındaki altı yaş farka rağmen onlarla eşit mesafeli ilişki kurardı. Başları sıkıştığında yardımlarına koşan tesellicileri, merak ettikleri konuları sadelikle açıklayan, onları okumaya teşvik eden, derslerinde yardımcı olan öğretmenleriydi. Doğal olarak bu yakışıklı ve kadife kalpli delikanlı çocukların idolüydü! Öyle ki, Cemil ilkokula başladığı sene, komşu kadınlardan birisi "büyüyünce ne olacaksın?" diye sorduğunda "Recai Ağabey olacağım!" demişti...

Nefes nefese bakkaldan içeri giren Cemil, bir çırpıda arkadaşlarının sıkıntılarını anlatıp, Recai'den yardım istediğinde, "Babam gelince çıkarız!" demişti...

Recai avluya girdiğinde, iki kız oturdukları yerden sıçrayarak, daha sormaya fırsat bulamadan hıçkırıklar eşliğinde vicdan sızılarını aktarmışlardı; eğer Azrail'i kızdırmasalar, ninelerini almayacaktı... Kızların sakinleşmesini bekleyen Recai, "Sandığınız gibi bu işte Azrail'in parmağı yok! Dedenizi kaybetmenin acısına dayanamayan anneanneniz, çok sevdiği eşini gittiği yerde yalnız bırakmamak için onun yanına gitmiş... İnsanlar yaşlanınca ölürler, yapacak bir şey yok ne yazık ki!" Kızlara ciddiyetle bakınca, mahcup bir şekilde başlarını salladılar. "Sevdiklerimiz öldüğünde elbette üzülürüz, onları çok özleriz, görmek isteriz ama mümkün değildir! O çok sevdiğiniz insanlar, masmavi gökyüzünde, etrafları yıldızlarla çevrelenmiş, yemyeşil bir bahçede mutlu mesut sohbet ederken, sürekli sizleri seyrettiklerine adım gibi eminim! Eğer ağlayıp sızlanmaya devam ederseniz üzülmelerine neden olur, mutluluklarını engellersiniz... Bunu istediğinizi sanmıyorum!

O halde şimdi hep birlikte gülümseyerek gökyüzüne bakalım ve onlara el sallayalım olur mu?" Bunun üzerine gözyaşlarını ellerinin tersiyle silen kızlar ile Çilli, gökyüzüne doğru gülümseyerek el sallamışlardı. Bu hazin seremoni seneler boyunca sürecekti...

TEK TABANCALAR; ANNELERİ VE BABALARI...

İki kız kardeşin büyüğü olan Çiğdem sabah yüzünü yıkar yıkamaz, mizampli saçlarına eliyle şekil verir, gözlerine sürme çeker, dudağına kırmızı ya da bordo renk rujunu sürer ve gardrobun önüne geçerek günün programına uygun giysiler seçerlerdi. Pembe beyaz teni, sık kirpiklerinin çevrelediği menekşe rengi iri gözleri Elizabeth Taylor'ı anımsatırdı. Ancak kadın o kadar mağrurdu ki bu benzerliği ifade edenlere gerdan kıvırarak "Ayol kadının boyu bacağım kadar! Bendeki endamın esamesi bile yok onda!" derdi... Uzun boyu, iri dik göğüsleri ve dolgun vücuduyla, onu gören erkeklerin hayranlıkla, kadınların ise imrenerek dönüp dönüp baktıkları alımlı ve işveli bir kadındı Çiğdem Hanım...

Ablasından iki yaş küçük olan Yasemin ise bu ehemmiyetsiz yaş farkı sebebiyle, liseye başlayana dek ablası ile onun sıkı fıkı arkadaşı Türkan tarafından dışlandığı için ikisinden de uzun süre nefret etmişti... O da ablası gibi uzun boyluydu ancak bu özellik dışında iki kız kardeşin fizikleri ve kişilikleri taban tabana zıttı... Esmer ışıltılı teni, iri siyah gözleri, ince beli ve düzgün vücut hatlarıyla çekici bir kadın olan Yasemin'in sert mizacı güzelliğini gölgeliyordu. Endamına güvenen, süsüne püsüne düşkün, dışadönük Çiğdem, dominant yapısını inceliklerle maskeleyerek sergiler ve önünde sonunda herkesi kendi istediği yola getirirdi... Sadelikten hoşlanan, giyimine kuşamına fazla özen göstermeyen, arada sırada gözlerine çektiği kalem dışında makyajla arası bir türlü barışmayan Yasemin ise dik başlı, içine kapanık ve inatçı bir mizaca sahipti. Sert görünüşünün altında yatan iyiliksever, sevecen kadını yakını olmayanlar kolayca fark

edemezlerdi. Kişiliğinin iyi yönlerini görmeyi yeğleyen kocası İlyas, karısına ilk günlerdeki gibi âşıktı... Hiçbir işte dikiş tuttu-ramayan, babasından kalan malı mülkü har vurup harman savuran adam, karısının bitip tükenmeyen saldırılarından mustaripti... Kadının zehir saçan dili adamı canından bezdirse de ondan vazgeçemeyeceğini bildiğinden, boğazına tıkıştırılan kocaman laf lokmalarını zorla da olsa sindirmeye gayret ederdi... Ancak ağır kayıpların ardından herkes birbirine kenetlenirken, Yasemin yasını öfkeyle sarmalayıp kocasına yöneltince, kocasının alttan almasıyla, kör topal da olsa süren evliliklerinin şirazesi iyice kaymıştı... Karşılıklı bağrışmalar, hakaretler, uzun süreli küslükler hayatlarını cehenneme çevirmişti... Her şiddetli kavganın sonunda hüngür hüngür ağlayarak karşı eve koşan Sibel "boşanmalarının eli kulağındadır" diyerek teyzesinden medet umardı. Ablasının devreye girmesiyle sanki sihirli bir değnek dokunmuş gibi evin içi sütliman olurdu... Ailesi "Bir dargın, bir barışık" halleri nedeniyle çocuk yapmaya fırsat bulamayınca Sibel tek çocuk olarak kalmıştı.

Yasemin'in aksine Çiğdem'in evlilikte şansı yaver gitmişti. Mahallenin seçkin ailelerinden birinin oğlu olan Hamdi eczacılığı bitirdikten sonra babasının Saraçhane yokuşundaki eczanesinin başına geçmişti. İşleri yoluna koyunca da yıllardır tutkunu olduğu Çiğdem'le yuva kurmayı arzu ettiğini söylemişti ailesine... O sıralarda lise eğitimini henüz tamamlayan Çiğdem'in görücüleri öylesine fazlaydı ki gelen gidenden tam anlamıyla bunalmıştı! Bu sebeple, yeni görücülerin karşısına çıkmak istemiyordu... Konukları beklerken, kardeşiyle "Sıkıcı isteme fasıllarından bıktım usandım!" diye dertleşirken, bir taraftan da odasının sokağa bakan penceresinden dışarıyı gözetliyordu... Elindeki çiçek buketiyle camın önünden geçen Hamdi'yi görür görmez canevinden vurulduğunu hissetmiş, âdetlere, geleneklere, ailesinin tepkisine boş verip kapıya seğirtmişti... O gün, ailesinden aldığı terbiye gereği mahallede başı önde yürüdüğünden, bu yakışıklı delikanlıyı gözden ka-

çırdığını anlamıştı... Birkaç aya kalmadan nişanlanıp, ardından da görkemli bir düğünle evlenmişlerdi... Dönemin kadınlarının aksine Çiğdem, çocuklara düşkün bir kadın olmamasına rağmen Lale'yi kucağına aldığında hissettiği müthiş aşkı kocası dahil kimselere duymadığını defalarca yinelemişti... Lale sütten kesildiğinde kocasının ikinci çocuk talebini "Benim kızım ömre bedel, fazlasına ihtiyaç yok!" diyerek kestirip atmıştı... Bu arzusunu defalarca iyilikle, güzellikle dile getiren adam, karısını ikna edemeyeceğini anlayınca Lale ile yetinmeye mecbur kalmıştı...

Çiğdem'den bir yaş büyük olan Türkan, hayatındaki önemli adımları ondan bir evvel atmıştı... O da lise mezuniyetinden hemen sonra ilk ve tek aşkı Fatih'le evlenmişti. Arkadaşının aksine çocuklara çok düşkündü Türkan... En az üç tane doğurmaya niyetliydi... Ancak oğlunu zor bir doğumla, adeta ölümden dönerek dünyaya getirdiğinde, doktoru bundan böyle hamile kalmasının "hayati risk" taşıdığını, bir daha asla denememesini söyleyince, sevinci kursağında kalmıştı... Doktorun ikazına, kocası, ailesi ve arkadaşının kesin itirazlarına rağmen ikinci çocuğuna hamile kalınca yoğun bir kanamayla hastaneye kaldırılmıştı... Gecikmeleri halinde karısının kan kaybından ölebileceğini öğrendiğinde çılgına dönen Fatih Bey, karısına "Hayatımın en değerli varlığını yitirmeme neden olursan, sana yemin ediyorum aynı gün intihar ederim ve biricik oğlumuz hem öksüz hem de yetim kalır!" demişti... Netice itibarıyla, zaruri sebeplerden ötürü Cemil'in ailesi de tek çocuğa talim etmek zorunda kalmışlardı...

Üç kafadar, çeşitli sebeplerle "tek tabanca" kalsalar da bir arada büyüdükleri için kardeş eksikliğini pek fazla hissetmediler... Senlik benliğin fazlaca önemsenmediği masumiyet çağının belki de son neslini temsil ettiklerini bilemeden, rengârenk bahçelerde, kaldırımlarda, sokaklarda özgürce ve kardeşçe boy attılar...

Âdet olduğu üzere hafta sonu kahvaltıları hep birlikte yapılırdı... O gün taşınacak yeni komşuları, Türkan Hanım ağırlayacaktı... Klakson sesi duyulduğunda Haydar Efendi dışarıya fırladı... Kamyonun şoförü "bu sokağa giremem!" diye itiraz edince, adam devreye girdi. Verdiği milimetrik talimatlarla damperli kamyonun dar çıkmaza yerleşmesini sağlayınca, çocuklar tarafından alkışlandı... Kapı önünde bekleşen büyükler elbirliğiyle eşyaları içeriye taşırken, bulutlar indi inecek kıvamda grileşmişti! Aileler yağmura kalmadan işleri bitirmek için karıncalar gibi çalışırken, üç kafadar da yeni arkadaşlarını kendi ortamlarına adapte ediyorlardı. Sıcakkanlı yeni arkadaşları sayesinde çekingenliğinden sıyrıldı Mehmet ve hep birlikte avluya doluştular... Yağmur taneleri dökülürken, gözlerini sıkıca kapayıp yüzlerini göğe çeviren üç kafadarı taklit etti yeni gelen... Kısa bir süre sonra gök gürültüleri taneleri çoğalttı ve bardaktan boşanırcasına yağan yağmurla donlarına kadar sırılsıklam oldular. Çil yavruları gibi koşarak apartmanın girişindeki kolilerin üzerinden atlayıp eve girdiklerinde Çiğdem Hanım, Mehmet hariç hepsinin popolarına birer şaplak vurup, teker teker banyoya soktu. Kızlar da dahil olmak üzere Cemil'in giysilerini giyen çocuklar birbirlerine bakıp kahkahalar atıyorlardı... Kadın işini bitirene kadar "üç eşkıya" diye tanımladığı çocukları azarlamayı es vermeden sürdürürken Mehmet korku dolu gözlerle bakıyordu kadına... Kadın yukarıya çıkarken kuzenler ellerinin başparmağını burunlarının üzerine koyup, diğer parmaklarını sallayarak, onun arkasından "nanik" yaptılar... Kaloriferin peteklerine yapışıp sohbete ve eğlenceye kaldıkları yerden devam ettiler...

"Sen de bizim okula gelsene Mehmet! Bizim öğretmenimiz şahane! Anneme söyleriz senin kaydını da oraya aldırır..." dedi Lale.

Mehmet başını yana devirip bir müddet düşündü. "Benim okulum da güzel. Öğretmenimden ve arkadaşlarımdan ayrıl-

mak istemiyorum..." Cemil ise Lale'nin yeni çocuğu ondan daha çok seveceğini farz edip fazla üstelemedi... Sorular, yanıtlar, dersler, arkadaşlar, oyunlar, çizgi romanlar derken birbirlerini çözdüler... Yukarısı karışık olduğu için Canan bebek çocuklara emanet edilince kuzenler bu ağır sorumluluğu layıkıyla yerine getirmek için çırpınırken, oğlanlara laf yetiştirmekten de geri kalmadılar... Üç kafadar ile yeni gelen yemek için aşağıya inenlerin yüzünde yorgun ama mutlu bir ifade olduğunu görünce, onların da anlaştıklarını düşünüp sevindiler... Şen şakrak insanları meraklı bakışlarla inceleyen Mehmet'in yüreği sevinçle dalgalandı... Yeni arkadaşları kafa çocuklardı, onlarla daha çok birlikte olabilmek için eski okulunu feda edebilirdi! Ayrıca sınıftaki iki kişi hariç, diğerleriyle sürekli dalaşıyordu!

KADININ FENDİ...

Yeni gelenler, komşularının da desteğiyle birkaç güne kalmadan dört başı mamur bir şekilde evlerine yerleştiler... Okul konusunu babasına açmak için fırsat kollayan Mehmet nihayet tüm cesaretini toplayıp meramını dile getirdi. Uğur Bey gazeteden başını kaldırıp, ciddi bir ifadeyle "Şunun şurasında iki yılın kaldı oğlum! Dereyi geçerken at değiştirilmez!" dedi... Lale'nin dediği geldi aklına, hemen onların yanına koştu! Boynunu bükerek, okul işinin baba duvarına tosladığını anlattı... Çilli umursamaz bir halde başını kaşırken, Lale hemen oracıkta acil durum planını yapıp mutfağa koştu; annesinin zayıf noktasını hedef alacaktı... "Annem yemekler şahaneydi, ellerine sağlık... Böyle hamarat bir annem olduğu için çok şanslıyım!" Koltukları kabaran kadının yüzüne muzaffer bir ifade yerleştiğinde, son vuruşa sıra geldiğini anladı. Parmak uçlarında yükselerek annesinin yanaklarını sesli bir şekilde öptü... Kadın bir çırpıda kızını havaya kaldırdı... Bu durumdan hiç hazzetmese de menfaat gereği katlandı! Annesinin kollarından sıyrılıp ayakları yere değdiğinde atağa geçti. Okul seçiminde

annesinin ne kadar haklı çıktığından başladı... Mehmet'in okulu hakkında en ufak bir fikri olmasa da, "Mehmet'e yazık değil mi anneciğim. Bizler iyi okulda okurken, o niye berbat bir okulda okusun? Ne olur ailesiyle görüşüp, kaydını bizim okula almalarını sağlar mısın?" diye bitirdi konuşmasını... Karşısına kazanılacak bir zafer daha çıktığını düşünen kadın, gururla kızının saçını okşayıp, ayrıldı evden...

Yıldız Hanım'la kahvelerini yudumlarken Mehmet'in geleceği konseptinde sayfalarca konuştu... Çiğdem Hanım'ın ustalıkla dile getirdiği gerekçelerden fazlasıyla etkilenen kadın oğluna haksızlık ettiğini düşünürken buldu kendisini... Ve tarih bir kez daha tekerrür etti, Yıldız'ın fendi Uğur'u yenince, Mehmet "yeni atının terkisine" atlayıp, keyifle arkadaşlarının okulunun yolunu tuttu... Onları yolcu ederken, "Eşkıyaları dörtledik!" diye gülümsüyordu Çiğdem Hanım...

Diğerlerini neşelendiren bu yeni gelişme Cemil'i rahatsız etmişti; Mehmet'in Lale'ye bakışlarından hoşlanmıyordu! Bu meseleyi halletmek maksadıyla ilk tatil gününde Mehmet'e bir teklif iletti. "Kimselerin bilmediği çok gizli bir bahçem var! Orayı sana göstermek istiyorum, gidelim mi?" Bu özel sırra ortak olmak Mehmet'i sevindirdi... "Gidelim tabii ki de!" Yavuz Selim Caddesi'ni çıkıp, sohbet ederek Zeyrek'e vardılar. Patika yolu tırmanıp, Zeyrek Camii'nin yıkık dökük duvarlarının tepesinden aşağıya, Unkapanı caddesinden akan trafiğe baktılar. "Babamın dediğine göre eski imparatorlardan birisi burayı karısı için yaptırmış. İstanbul'un fethinden sonra camiye çevrilmiş..." Tarihi yıkıntıların arasından geçip küçük koruya girdiler. "Kafam bozulunca, buraya gelirim!" diyen Cemil banklardan birisine oturup, Mehmet'e yer açmak için kenara kaydı. Caddeden gelen mekanik gürültü kayboldu, doğanın çıplak sesiyle baş başa kaldılar... Sessizliği Mehmet bozdu; çevresindeki çocuklar hakkında bilgi almak istiyordu. Cemil, mahalledeki çocukları isimleriyle birlikte akıllı, aptal, iyi, kötü, işe yaramaz, idare eder, sıkılgan, üçkâğıtçı gibi sıfatlarla tanımla-

yıp, "Recai Ağabey kralımızdır..." diye bağladı... Bir süre sonra karşılıklı banklara uzanmalarını önerdi... Yaprakların kıpırdanışları arasından gökyüzünü seyrederken, "Sana bir sır daha vereceğim Mehmet... Ama önce kimselere söylemeyeceğine söz ver tamam mı?" dedi. Mehmet'in içi içine sığmıyordu, "Söz tabii ki de, hem de kardeş sözü... Sahi seninle kan kardeşi olalım mı?" Cemil onu kıskandığı için utandığını hissetti... "Olur tabii, eve dönünce bir topluiğneyle parmaklarımızı delip, birbirine sürdük mü tamamdır... Sırrıma gelince, ben Lale'yi seviyorum ama bunu senin dışında kimsecikler bilmiyor!"

Mehmet birazcık sarsılır gibi olduysa da toparlandı. "Öyle mi, sevindim... Çok güzel ve iyi bir kız... İnşallah evlenirsiniz... Peki o biliyor mu?"

"Yok oğlum, asıl onun haberi yok... Duyarsa ayıp olur, kızar belki bana... Boş ver büyüyünce söyleyeceğim... Sırrımız sır anlaştık değil mi?"

"Anlaştık kan kardeşim..."

Asıl mesele hallolunca, çizgi romanlardan bahsettiler. İkisi de "Bir adam, bir bebek... Büyük okyanusta iki hayat..." diye başlayan Kaptan Swing'in hikâyelerini okumaya doyamıyorlar, bir sonraki sayının çıkmasını heyecanla bekliyorlardı... Adam ile bebek, açlık ve susuzluktan ölecekleri sırada adanın yerlileri imdatlarına yetişip, onları kabilelerine kabul edince renkli dostların, sonsuz dalgaların, iyi yürekli kahramanların anlatıldığı maceralar başlamıştı... Cesur Kaptan Swing, sevgilisi Betty, arkadaşları Gamlı Baykuş, Bay Blöf ile köpeği Puik sayesinde kötü adamları kolaylıkla haklıyordu... Hikâye kitaplarından da bahsettiler, Mehmet o tür kitapları mecburen okuduğunu söyleyince Cemil çok şaşırdı! "Ama Kemalettin Tuğcu'nun kitapları çok acıklı! Ömer Seyfettin'in *Diyet*'i de öyle... Okudun mu onları?"

"*Kaşağı*'yı okudum galiba!" Vakit epey ilerleyince mideleri zil çalmaya başladı... Korudan çıktılar... Cemil müstakbel kan kardeşini çok sevdiği Vefa Bozacısı'na götürdü, bol leblebili ve

tarçınlı ikişer boza içtiler. Ancak, eve döndüklerinde içtikleri boza fitil fitil burunlarından geldi... Gün boyu kusmaktan içleri dışlarına çıktı. Tabii aileleri bunun gerçek nedenini asla öğrenemedi...

DÜŞSEL BİR KÖY; PSAMATYON!

Kısa zamanda Haydar Efendi'yle üç aileden mütevellit ortak yaşama dördüncü aile de dahil olunca neşeleri de arttı... Mutat bir akşam yemeğinde, Yıldız Hanım, "Paşam bir su getiriver anneciğine!" dediğinde, Mehmet'in yüzü vişne rengine döndü. Arkadaşlarının kıs kıs gülerek onu incelediklerini fark eden Mehmet, "Anne..." diye sitem edip, başı önde öylece oturdu, inat etmişti... Onun bozulduğunu anlayan Lale, hızla mutfağa gidip, suyu getirdiğinde, Uğur Bey alaycı bir şekilde "Paşa" meselesini anlatıyordu. "Üzerinize afiyet, bizim hanım, paşa sülalesinden geldiğinden, oğlumuza Paşa diye hitap eder! Önceleri Mehmet gibi ben de kızıyordum ama alıştım, hatta meseleyi bir adım ileriye taşıyarak kızımızı Sultanım diye sevmeye başladım..."

"Yalan mı? Yedi sülalem tanıktır buna, vesikalarımız var çok şükür... Hazımsız olduğun için anlamayı reddediyorsun..."

"Bildiğin üzere yönetim şeklimiz Cumhuriyet, yani senin paşaların esamesi okunmuyor artık... Birileri duyarsa 'yandan yemiş saraylı' derler, üzülürsün karıcığım!"

"Hıh, sen öyle san! Kedi uzanamadığı ciğere murdar dermiş..." İkisinin karşılıklı atışması gülüşmelere yol açtı... Mehmet'in iyiden iyiye bozulduğunu fark eden Haydar Efendi "Hadi çocuklar etrafıma toplaşın..." diye seslendi... Mehmet dışındakiler, bu teklifin masal anlamına geldiğini biliyorlardı. Kızlar anında adamın dizinin dibine sıralanırken, Cemil de Mehmet'in kolundan çekiştirerek onların yanına götürdü... "Lefter'in hikâyesini anlat Haydar Amca... Mehmet bilmiyor!" Adam Cemil'in saçlarını okşadı... "Tamam o zaman!" Gözlerini kırpmadan dinleme pozisyonuna geçtiler...

"Evvel zaman içinde, kalbur saman içinde... Develer tellal iken... Pireler berber iken... Ben babamın beşiğini tıngır mıngır sallar iken..." diye başladı adam... "Masalımızın asıl konusuna gelmeden evvel İstanbul'dan bahsetmek iktiza eder... Bundan iki bin altı yüz küsur sene önce Byzantas adında bir kral, ahalisiyle birlikte Haliç ile Marmara Denizi arasındaki tarihi yarımadaya yerleşip, devletin adını da kendi isminden yola çıkarak; tıpkı diğer krallar, imparatorlar gibi 'burası benimdir' demek için Byzantion koymuş... Elbette o devirdeki imparatorların topunun gayesi güzeller güzeli Byzantion'u fethetmekmiş... Nihayetinde orduları daha güçlü olan Romalı Konstantin, şehrin yeni sahibi olmuş... İki tarafın da tüyü bitmemiş askerlerden mütevellit orduları, kralın gözü doysun diye telef olmuşlar... İmparator Konstantin'in orduları galip gelince, saadet şehrini esareti altına alan Konstantin şehirler şehirinin adını 'Konstantinopolis' olarak değiştirmiş... Velhasıl Yunanlı Byzantas'tan başlayarak İstanbul, asırlar boyu iflah olmaz iblislerin saldırısına uğramış... Roma, Bizans, Latin ve Osmanlı imparatorluklarının başkenti olmuş..." Tarih tadındaki hikâyeye kulak misafiri olan Uğur Bey daha yakından dinlemek için sandalyesini Haydar Efendi'nin yanına çekti...

"Daha önce dinleyenler asıl meramımızın, gözbebeğimiz İstanbul'u anlatmak olmadığını bilirler..." Cemil ve kuzenler bilgiç bir edayla Mehmet'e bakarak başlarını salladılar... "Saadet şehri güzel İstanbul keşfedilmeden, yani Byzantion kurulmadan çok önceleri Marmara kıyısındaki bir liman köyünde kendi halinde, mutlu mesut insanlar yaşarmış... Sahildeki altın renkli kumlar, rüzgâr estiğinde köyün meydanında kum tepecikleri oluşturduğundan, yaşlı bilgelerden birisi köyün adını Psamatyon yani Kumlu koymuş... Psamatyon'nun yanı başındaki mahfuz kent nice imparatorlar, imparatoriçeler, padişahlar, sultanlar görüp geçirse de köy ahalisi oradaki didişmelere, kapışmalara hiç bulaşmamış... Sadece İstanbul'a göçen bazı kavimlerin köylerine yerleşmeleriyle çoğaldıkları için sevin-

mişler! Her gelen, 'bir avuç bal yapış kal' misali Psamatyon'dan ayrılamamış, orayı yurt bellemiş... İstanbul'un fethinden sonra Rum, Yahudi, Ermeni, Türk... gibi milletlere mensup insanlar din farkı, dil farkı gözetmeden, birbirini dinleyip, anlamaya çalışarak, komşularının inanış ve ibadetlerine saygı duyarak uzun yıllar bir arada yaşamışlar... İşte o tarihlerde adıyla müsemma Psamatyon, Türkler tarafından Samatya olarak telaffuz edilmeye başlanmış... Derken günlerden bir gün alt katı mavi, üst katı kiraz renginde, cumbalı ahşap evde bir oğlan çocuğu doğmuş... Ayios Menas Kilisesi'nde vaftiz edilen bebeğe Lefter adını koymuşlar! Lefter de tıpkı diğerleri gibi yaşıtlarını kardeşçesine sevmiş... Lakin çok geçmeden dışarıdaki nefret ve karmaşa köye sirayet edince sefahat sona ermiş... Akabinde Lefter'in ailesi de birçokları gibi fakirleşmiş... Yoksulların sayısı çoğalınca kimse kimseye hemdert olamamış... Velhasıl aile evlerini satıp, tren istasyonuna giden yolda rutubetli bir bodrum katı kiralamışlar... Her tren geçişinde ev zangır zangır titriyormuş... Rutubete, gürültüye, azalan aşa, yitirilen dostlara rağmen birlikte kalabildikleri için Tanrı'ya teşekkür ediyorlarmış... Lefter'in babası dostlarının yardımıyla İstiklal Caddesi'nde mütevazı bir manifaturacı dükkânı açmış... Badireleri atlattıklarını sandıkları günlerde felaketler silsilesine daha korkunçları ilave olmuş... Bu defa nefret yüklü iblisler peydah olmuşlar... Diğer gayri Müslimler gibi babasının da işyerini talan etmişler! Babası karşı koymak isteyince de vahşice dövmüşler. Vaftiz edildiği kilisenin, canilerin saldırısına uğradığını duyan Lefter, sokağa seğirttiği sırada Grigos Amca'sı babasının öldürüldüğünü söylemiş... Aile yıkılmış... Mutluluğun onlara haram olduğuna inanmışlar. Seneler boyu anne oğul ne iş olursa çalışmışlar... Düzlüğe çıktıklarında önce evlerini değiştirmişler; üzerinden tren raylarının geçmediği bir apartmanın ikinci katına taşınmışlar. Artık uykuları bölünmüyor, annesinin eklemleri eskisi gibi ağrımıyormuş... Daha da önemlisi taşındıkları mahalledeki komşuları tıpkı çocuklu-

ğundakiler gibiymiş... Kaybettikleri neşelerine kavuşmuşlar... Onlar ermiş muradına, biz çıkalım kerevetine..."

Çocuklar "bir daha" diye tempo tutsalar da büyüklerin konuşacağı daha önemli meseleler oldunu söyleyen amcaları "Bir başka sefere!" diyerek babalarının yanına geçti... Onlar da merakla konuşulanlara kulak kabarttılar... Galiba, durumlar masaldaki köyün son zamanları gibi karışıktı! Geçen yaz ayaklanan işçilerden bahsediyorlardı... Sendikalarını seçme özgürlükleri kısıtlanınca yetmiş binden fazla işçi topluca iş bırakmışlardı. Gasp edilen haklarını geri almak amacıyla İstanbul'un iki yakasında yürüyüş yapmışlardı... Gebze'den Kadıköy İskelesi'ne kadar yürüyen işçilere yapılan saldırıda iki işçi hayatını kaybetmişti. Ardından hükümet iki ay boyunca sıkıyönetim ilan edip, sendikacıları tutuklamıştı... İblis imparatorların yerini hükümetlerin aldığını düşündü Cemil... Bazı kelimelerin ne anlama geldiğini bilmeseler de işçilere çok acıdılar... "Sıkıyönetimin eli kulağındadır! Allah gençleri esirgesin... Gidişatlar hayra alamet değil" sözleri midelerine yumruk gibi oturdu... Demek ki yakında oldukça esrarengiz olaylar olacaktı...

Ertesi sabah sokağa çıktıklarında, Haydar Amcalarının anlattığı öyküyü, işçileri ve hayra alamet olmayan gidişatı unuttular... Cemil, önceki gece Mehmet'in Paşa lafına neden kızdığını anlayamamıştı; bazı çocukların kendisine taktığı "Çilli", "Kızılcık böcek" gibi lakaplar kadar kırıcı değildi... Kan kardeşler, akşamüzeri boş arazide top oynamaya gittiler. Oyun sırasında Cemil arkadaşına "Mehmet Paşa" diye seslenince diğerleri lafı gediğine oturtmakta gecikmediler; "Mehmet Paşa, Sıçtı Taşa, Taş Yarıldı Baştanbaşa..." Ağlama sınırına gelen Mehmet oyunu terk etti... Onun ardından Cemil çocukların üstüne yürüyüp, birkaçını patakladı! Sonrasında da kan kardeşiyle aralarına giren kara kediyi kovmak için epeyce çabaladı... Ancak Mehmet'i yumuşatmayı beceremeyince kızlar araya girerek ikisini barıştırdılar... Her ne kadar istemese de "Paşa" sözünü diline pelesenk etmişti Cemil... Sürekli küsmekten bıkan

Mehmet, sonunda "başkalarının yanında deme bari!" diye şart koştu! Bu ikazın, Paşa lakabını istemeyerek de olsa onayladığı anlamına geldiğini düşündü Cemil...

İLK MAĞLUBİYET...

İyice kaynaşan dört eşkıya cezanın her türüne "vız gelir, tırıs gider" diyerek, bildiklerini okuyorlardı... 12 Mart günü öğle vakti radyoyu ele geçiren haberle henüz sert duvara tosladıklarının farkında değillerdi... Muhtırayı anons eden spiker; "(...) hükümetin yurdumuzu anarşi, kardeş kavgası, sosyal ve ekonomik huzursuzluklar içine soktuğu... Türkiye Cumhuriyeti'nin geleceği ağır bir tehlike içine düşürüldüğü için Türk Silahlı Kuvvetleri kanunların kendisine vermiş olduğu yetkiyi yerine getirerek idareyi doğrudan doğruya üzerine almıştır.." Çocuklar bu işin aslını öğrenmeye kararlıydılar, babaları hararetle sıkıyönetimi tartışırken, Lale "Kötü bir şey oldu değil mi babacığım?" diye girdi konuya... Dört eşkıya adamın ne diyeceğini merakla beklediler. Hamdi Bey sıkıntıyla baktı kızının yüzüne. "Evet kızım çok kötü bir şeydir. Bu darbe, insanları sindirmek isteyen generallerin marifeti... Çok insanın canı yanacak evladım, ama ne çare ki elimizden bir şey gelmiyor... Hepiniz çok dikkatli olun, okuldan çıkar çıkmaz eve gelin, sokaklar tehlikeli.." Bu öğütler, radyodaki adamın söylediklerinin düşündüklerinden daha korkunç olduğunun ispatıydı... Onları bütün kötülüklerden koruyan kahraman babalarının bile o adamlardan korktuğunu anlayınca şoke olmuşlardı... Askerlerin cirit attığı mahalleleri, sokakları ellerinden alındı, oyun alanları kirletildi kaba saba postallarla... Dedelerini kaybettikleri günlerdeki gibi ne zaman biteceği belirsiz yoğun matem havası avludaki sarmaşıkları bile kuruttu...

Ama çocukların dertleri bunlarla da sınırlı kalmadı... Perşembe günü Şirin öğretmene "1 Nisan şakası" yapacakları için günler öncesinden plan kurmuşlardı. İlk dersleri boş geçince, öğretmenin onlardan erken davrandığını düşündüler. İkinci

derse hiç tanımadıkları çatık kaşlı bir öğretmen girince neye uğradıklarını şaşırdılar... Adını kara tahtaya yazan adam "ben yeni öğretmeninizim" dedi. Sınıfın bir saat önceki neşesi yok olmuştu... Öğretmenlerinin gidiş nedenini öğrenmek istedilerse de adam "böylesi uygun görüldü" diye kestirip attı... İki gözü iki çeşme ağlayan kızını dinleyen Çiğdem Hanım, ertesi sabah yılbaşı ağacı gibi süslenip okulun yolunu tuttu... Çocuklar da kadının meseleyi halledeceğinden emin oldukları için rahatladılar. Okuldan döndüklerinde, ilk mağlubiyetini tadan Çiğdem Hanım'ın yıkılmış halini görünce sevinçleri söndü... Meğer adı gibi Şirin, tatlı dilli öğretmenlerini askerler hapse atmıştı. Şirin öğretmenlerinin üzüntüsüyle dağıldılar, kızlar özgürce ağlarken, erkekler içlerine akıttılar gözyaşlarını... Tatile birkaç ay kalmasına rağmen okuldan öylesine soğumuşlardı ki, gitmemek için mazeretler uydurmaya kadar götürdüler işi... Aileler ne yapacaklarını şaşırmışlardı; çocukların üzerlerine daha fazla giderlerse, geri tepeceğinden korkuyorlardı. Kendi aralarında tartışırken, Çiğdem Hanım "Buldum!" diye bağırdı! "Bu işi çözerse, Recai çözer... Biz yeterince yüz göz olduk. Bir de o denesin!" Öneri diğerlerinin de akıllarına yattı. Çiğdem Hanım şimşek hızıyla çıkarken, "Yasemin delikanlıya çayın yanında bir şeyler ikram edelim değil mi?" diyerek gizli talimatını vermeyi ihmal etmedi...

Okul dönüşü Recai Ağabeylerinin onları beklediğini gören çocuklar pek mutlu oldular. Hep bir ağızdan konuşuyorlardı. "Recai Ağabey, bu kötü adamlar öğretmenimizi çaldılar... Yeni gelen o suratsız adamı sevmiyoruz... Şirin öğretmen gelene kadar gitmeyeceğiz okula.."

"Bak bir çırpıda meseleyi çözmüşsünüz, bravo size... Evet bu kötü adamlar her şeyi berbat ettiler, ama önünde sonunda mutlaka çekip gidecekler... Onlar gidince öğretmeniniz geri dönecektir! Ancak ne zaman çıkacağı belli değilken Şirin öğretmeni beklemeniz doğru değil, yıllarca da sürebilir... Arkadaşlarınız liseye giderken hâlâ ilkokulda okumak hoşunuza

gitmez sanırım! Eğer mezun olamazsanız, Şirin öğretmenin emeklerine yazık olmaz mı? Tembel olduğunuzu duyunca üzülmez mi? Okula gitmeyip olduğunuz yerde sayarsanız, kötü adamları ancak uzaktan seyredersiniz, oysa başarılı olursanız onları bilginizle alt edersiniz..."

"Peki o kara suratlı öğretmene nasıl dayanacağız?" diye sordu Sibel.

"Kolayı var, çok rahatsız oluyorsanız görmezden gelin... Hem yeni öğretmeniniz çok kötü bir adam olmayabilir. Şirin öğretmeninizi hapse atan o değil! Sizin dersleriniz boş geçmesin diye gelmiş sınıfınıza... Belki tanıyınca seversiniz... Kaldı ki benim de sevmediğim öğretmenler var, ama ben sizin gibi onlardan kaçmıyorum, bilakis derslerine diğerlerinden daha çok çalışıyorum, böylece benimle uğraşamıyorlar. Hepimizin bu hayatta bir görevi vardır, ben nasıl harıl harıl üniversiteye hazırlanıyorsam, sizler de üzerinize düşen görevi yerine getirmelisiniz... Ne dersiniz?" Başlarını sallayarak onayladılar Recai Ağabeylerini. Verdikleri sözün arkasında durup okula sorunsuz bir şekilde devam etseler de yeni öğretmene alışamadılar...

DEMİR KAFES...

Lale, tatilin ilk günlerinde annesinin deyimiyle, "bilip bilmeden yediği soğuk dondurma" nedeniyle bronşit oldu. Gece yarısı kızının ateşler içinde sayıkladığını duyarak odasına koşan Çiğdem Hanım, telaş içinde eşini uyandırdı... "Bey, bir koşu gidip Haydar Efendi'ye haber versen, kız alevler içinde yanıyor! Doktora götürelim!" Hamdi Bey'in gönlü iyi yürekli, komşularını gecenin köründe kaldırmaya elvermedi, "Ateşini düşüremezsek giderim Çiğdem!"

"Düşmüyor Hamdi! Verdiğim ilaçları kustu yavrucak... Bu halde onu dışarıya çıkarmak doğru değil... En iyisi doktor Muhsin'i evinden alıp, buraya getirin."

Hamdi Bey çekinerek çaldı zili... "Gece yarısı sıcak yatağından kaldırdık kusura bakma Haydar Efendi... Lale hastalandı,

ateşi düşmüyor..." Onun lafını bitirmesini beklemeden apar topar hazırlanıp çıktı... Ayak seslerini duyan Türkan Hanım kapının gözetleme deliğinden iki adamın telaşla çıktıklarını görünce, pencereyi açıp seslendi... Meselenin aslını öğrenince de "Siz oyalanmayın gidin! Ben de geliyorum!" dedi...

Doktor Muhsin meşhur karışımını Lale'nin adalesine enjekte edince, birkaç saate kalmadan kız kendine geldi... Sabah ezanı okunduğunda ateşi düşmüştü.... Gözlerini açtığında bütün mahallenin evlerine doluştuğunu görünce sevinsin mi şaşırsın mı bilemedi... Arkadaşları başında helezon olmuşlardı... Kendilerini bildiklerinden beri öz amca belledikleri Haydar Efendi, birinin burnu kanasa iyileştiğinden emin olana dek başucundan ayrılmazdı... Lale gözlerini açınca, sevinçle "Çaylar benden!" dedi... Lale'yi yalnız bırakmak istemeyen arkadaşları kızın yatağının yanı başında yaptılar kahvaltılarını... O yıl tatile gitmeleri Lale'nin hastalığı nedeniyle sarktı...

Üç aile bir araya gelerek Hamdi Bey'in Kumburgaz'da bulunan denize nazır geniş arazisine müstakil üç ev inşa etmişlerdi... Yani, tatil aylarında da birbirlerinden ayrılmıyorlardı... Lale'nin iyileşmesini takip eden günlerde Kumburgaz'a gidiş için mutat hazırlıklar başladı... Ancak o yıl, Mehmet'i İstanbul'da bırakacakları için çocukların kalpleri buruktu... Neyse ki bu sıkıntıları güzel bir sürprizle sevince dönüştü! Aylardır, feci, korkunç diye tanımladıkları karanlık dönemin en şahane haberi geldi; Uğur Amcaları yazlıkta satılığa çıkan evlerden birini adamın deyimiyle "borca girerek" almıştı... Aslında bu işe ön ayak olan kişi Lale'nin babasıydı, Uğur Bey'e "elin ne zaman rahatlarsa, o zaman ödersin!" diyerek eksik bakiyeyi temin etmişti...

Yeni arkadaşlarıyla yapacakları ilk tatillerine doğru yol alırken, çocukların içi içine sığmıyordu! Yol boyunca gülüp eğlendiler, yazlığa ayak bastıkları anda zincirlerinden boşalmış taylar misali koştular denize... "Kötü adamları" İstanbul'da bırakıp, yazın tadını doyasıya çıkaracaklardı... Geçmiş yazlara

nazaran yazlıkları kalabalıklaşmıştı, çevrelerinde mantar misali yeni evler yükselmişti... Çiğdem Hanım'ın deyimiyle "birkaç huysuz, sonradan görme" hariç uyumlu insanlardı yeni komşular... Yaz ortasında sahilin yanı başında, ağaçlar arasındaki müstesna alanı siteye dönüştürdüler, girişe kocaman harflerle "Çınarlı Site" yazan bir tabela asıldı. Arazinin ortasında bulunan boş alana da çay bahçesi yapıldı... Serin dalgaların arasına can havliyle atlayıp, yemek saatleri dışındaki zamanlarını sahilde geçirdiler... Ağustos ayında çay bahçesi faaliyete geçince anneleri çağırana dek, "sandalye tepesinde" oturdular... Konuşacak şeyleri, okuyacak kitapları asla tükenmedi... Annesinin deyimiyle Cemil, yazlık günlerini de "Lale'nin biti" olarak geçirdi. Ancak dilinin, kaleminin ucuna kadar gelen kelimelerin dökülmesini engelledi utangaçlığı... Dolu dolu yaşadıkları coşkulu yazın sonlarına doğru İstanbul'a kavuşmanın heyecanına tutunmak istediklerinde Hamdi Bey'in "memleketi demir kafeslerin içine hapsettiler" benzetmesi geldi akıllarına, sevinçleri uçup gitti... Güneş soğumaya yüz tutarken kırık bir vedayla denizden, kumsaldan ve özgür yazlarından ayrılarak şehrin karamsar iklimine geri döndüler...

EN KÖTÜ KİM?

Beşinci sınıfa başlayacakları için Cemil "yeterince büyüdüklerini" iddia edince, bu sav pek hoşlarına gitti... Arkadaşlarına kavuşmanın neşesiyle yeni öğretmene duydukları tepkinin karmaşasıyla geçtiler sıralarına... İlk haftalar boş geçti dersleri, sonra genç bir öğretmen geldi sınıflarına... Şirin öğretmen kadar sevmeseler de Pakize öğretmene de kanları ısınmıştı... Lale, "Kadın öğretmenler kesinlikle daha iyi di mi?" dedi. Onun damarına basmaktan büyük zevk alan Cemil "Di Lale..." deyince Lale onun saçlarını çekiştirdi... Cemil kaçtı, o kovaladı...

Recai Ağabeylerinin İstanbul Üniversitesi Hukuk Fakültesi'ni kazandığı duyulunca herkes pek sevindi. Mahallenin gençlerinden ilk üniversiteli unvanını hak eden Recai'yi övme

fasılları başladı... Anneleri onların yüzlerine bakarak, ağız birliği etmişçesine "Allah böyle hayırlı evladı herkese nasip etsin!" diyorlardı. Elbette bu önemli başarıyı "kuru kuru kutlamak" olmazdı, Çiğdem Hanım'ın öncülüğündeki anneler ekibi derhal bir kutlama yemeği organize ettiler... Cumartesi günü Recai ile birlikte olacakları için "demir kafes"i unutmuşlardı. Ancak kötülük "ben buradayım" diyerek uzattı başını, keyifleri kaçtı... Radyo spikeri, Niksar'ın, Kızıldere köyünde saklanan yasadışı örgüt üyesi on kişinin etkisiz hale getirildiğini, operasyon sırasında anarşistlerin rehin aldıkları üç yabancının da öldüğünü anons edince "etkisiz hale getirilen"lerden çok kaçırdıkları adamlara üzüldüler... Kafaları hayli karışan eşkıyalar, işin içinden çıkamayınca meselenin aslını astarını "her şeyi bilen" Recai Ağabeylerinden öğrenmeye karar verdiler....

O gece, muhteşem bir ziyafet sofrası hazırlanmasına rağmen, Recai çok az yedi, keyifsizdi, erken kalktı masadan... Onun peşi sıra tatlı tabaklarını ellerine alıp, başına üşüştüler. Okulunu, öğretmenlerini, yeni arkadaşlarını sordular. "Henüz erken çocuklar... Biraz zaman geçsin hele konuşuruz..." dedi Recai. Her daim gülen, şakalar yapan ağabeylerini ilk kez bu kadar üzgün gördükleri için şaşkındılar... Diğerleri, bu durumda ağabeylerine kafalarını meşgul eden soruları nasıl soracaklarını tasarlarken, Cemil "bodoslama" girdi konuya. "Recai Ağabey, o yabancılara yazık değil mi, ne diye kaçırmışlar ki?" Recai doğru sözcükleri bulmak için nefeslendi; "Kızıldere'de öldürülen gençlerin yüzlerce arkadaşı hapiste ve içlerinden üçü için diktatörler ölüm emri verdi.... Üç arkadaşlarını asmasınlar diye, yani onların canlarını kurtarmak için kaçırmışlardı o adamları..."

"Eğer o adamları kaçırırlarsa, arkadaşlarınızı asmayacağız mı demişler?" diye sordu Lale...

Recai'nin yüzüne acı bir gülümseme yayıldı. "Hiç öyle şey olur mu Laleciğim. Kızıldere'de öldürülenler arkadaşlarını asmazlarsa rehineleri serbest bırakacaklardı! Diyelim ki çok

sevdiğin bir arkadaşının, mesela Cemil'in başı belada, onu kurtarmak için elinden geleni yapmaz mısın?"

"Tabii ki de yaparım..."

"İşte durum kısaca bundan ibaret. Onlar da senin gibi düşünmüşler belli ki! Ama ne yazık ki diktatörler dostluğun anlamını bilmedikleri, insanları hiç sevmedikleri için gözlerini bile kırpmadan rehinelerle birlikte gençleri de öldürdüler... Peki bu durumda asıl kötü olan kim?"

Dört çocuk aynı anda "Diktatörler" diye bağırdı... Konuşmalara kulak kabartan Hamdi Bey, "Hadi rahat bırakın Recai'yi" dedikten sonra konunun sır olarak kalması gerektiğini de sıkı sıkı tembihledi...

DARAĞAÇLARINI PARÇALAMAK...

Diktatörlerin yaptığı hainliklerin bitmesi için iki kuzen her gece dualar ederken, oğlanlar ağız dolusu küfürler savuruyorlardı... Nisan ayı geldiğinde, yağmur altında doyasıya ıslandılar ve sıkıntılarını yağmur sularıyla akıttılar toprağa... Nisanın on dördü Lale'nin doğum günü olduğu için Cemil'in içi kıpır kıpırdı, gelinciklerden bir buket yapıp, Zagor'un son sayısıyla birlikte ona verecekti... Ancak annesi ondan önce davrandı bu defa; Lale'ye vermesi için arkasında gümüş kabartmalı laleler ile bir çift muhabbet kuşunun yer aldığı el aynasını Cemil'e verdi... "Doğduğu gün gibi, ayın on dördü kadar güzel bir kıza kargacık burgacık çizgi romanlar vermekten bıkmadın mı?" Annesi alttan alta onu izlerken, "Anneler, çocuklarının kalbinden geçenleri duyuyor mu, ne?" diye düşünerek, telaşlanan Cemil, annesinin yanaklarını hızlıca öpüp, odasına kaçtı... İçi içine sığmadı bütün gece... Doğum gününde, kabarık eteklerinde renkli kelebekler olan, yakası inciyle süslenmiş, su yeşili tafta bir elbise ile aynı renk ayakkabı giymişti Lale. Elbisenin rengi gözlerinin yeşilini iyice ortaya çıkarmıştı. Kızıl hareli sarı saçları lüle lüle omuzlarına dökülmüştü... Gözlerini kızın üzerinden bir an olsun alamayan Cemil'i annesi gülümseyerek

dürttü, "Hülyalara daldın yine. Lale'nin armağanını vermeyecek misin?" Telaşla silkelenen Cemil, gramofon kâğıdına sardığı aynayı utana sıkıla uzattı. Gözleri ışıl ışıl parlayan Lale onun boynuna sarılıp yanaklarından öperken, bu manzara diğer çocukların dikkatinden kaçmadı...

Doğayı okşayan bahar, coşkusunu ağaçların dallarına, çiçeklere, otlara ve masum kalplere üflerken, Recai'nin ifadesiyle, "Baharın taptaze üç dalını katlettiler kuru darağaçlarında!" Onu dinlerken, üç delikanlıyı kurtarmak için yabancıları kaçıran arkadaşlarını daha iyi anladılar! "Diktatörler kahramanları sevmiyor galiba!" diyen Lale'nin saçlarını okşadı Recai. "Onlar düşünen hiçbir canlıyı sevmezler Laleciğim! Aptal olanı yönetmek kolaydır, ama bilinçli insan buyruk altına girmez asla.." Bilincin, bilgiyle ilişkili olduğunu düşünen Cemil, "O zaman daha çok bilgilenmeliyiz değil mi Recai Ağabey?" diye sordu...

"Elbette... Lakin size 'bilgi' diye yutturulan yalanları, gerçeğinden ayıklamayı öğrenmek için epeyce çabalamanız gerekecek... Var mısınız?" Dördü birden başlarını salladılar... Recai'nin yanından ayrılmadan önce, ölen gençlere, annelerine, babalarına, kardeşlerine, arkadaşlarına çok ama çok acıdıklarını söylediler. Yol boyunca, darağaçlarını parçalayınca, ölümlerin de biteceğine inandıklarından söz ettiklerinde Cemil, "Bilinçlenince bir yolunu buluruz!" dedi... Mehmet başını kaşıyarak, söylendi. "Desene biz okuyup öğrenene kadar daha çok kahraman asılacak.."

"Hiç de bile! Darağacını kırmak için balta yeter. Hem babamlar da yardım eder..." Mehmet'le Cemil gülüşünce Sibel çıkıştı... "Kuzenime güleceğinize tembelliğinize gülün. Yalan mı diyor!" Lale'nin yüzü asılınca gönlünü aldılar...

İlkokuldan takdirle mezun olunca aileleri tarafından epeyce şımartıldılar... Yazlığa gitmeden önce Recai Ağabeyleri kızlara Sabahattin Ali'nin *Kürk Mantolu Madonna*'sını, erkeklere de Yaşar Kemal'in *İnce Memed*'ini hediye etti... Dönüşümlü olarak okuyup, bitireceklerine dair söz aldı onlardan...

Hür zamanlarına doğru heyecanla yol alırken, döndüklerinde kötü adamların gideceğini umut ediyorlardı... Mavilikler in koynunda yarıştılar, sahilde koşuşturdular, çimenlerin üstünde top oynayıp bahçıvan amcalarını kızdırdılar, çay bahçesinin tozunu attırıp büyüklerinden fırça yediler... Etraftakiler şikâyet edince, "Eşkıyaları dörtledik, Allah yardımcımız olsun..." diye yakındı Çiğdem Hanım... Haylazlıkla suçlanan dört eşkıya, Recai'ye verdikleri sözü tutup, kitapları bir çırpıda okudular, kendilerince kritiğini yaptılar. Sohbetlerinin ana merkezini ise diktatörlere karşı "hain planlar" işgal ediyordu; sapanla saldırmak, tazyikli suyla ıslatmak, kafalarına çürük yumurta atmak, kapılarının önüne kızak koyup düşmelerini seyretmek, katrana sokup kuştüyüne bulamak, mahallenin köpeklerini üzerlerine salmak, Kaptan Swing'in yaptığı gibi hepsini bir çırpıda denize dökmek... Sitenin altını üstüne getirip, yaşlarından büyük planlara kafa yorarken, Lale'yle Sibel'in anneleri sıklıkla İstanbul'a gidiyorlardı... Bunun nedenini irdelemek akıllarından dahi geçmedi. Bilakis, anneleri olmadığında Cemillerde kalmak hoşlarına gidiyordu... Özellikle Lale, annesinin İstanbul'da daha uzun kalmasını diliyordu... Çünkü, doğum gününde Cemil'in verdiği hediyeyi alırken, kalbine düşen kıpırtılar o yaz çoğalmıştı... Annesinin, sevgi arsızı, özgüven kumkuması, dünyayla barışık delişmeni, özü sözü bir tatlı cadısı, gönlüne düşen ilk aşkla hayaller aleminin de baş konuğu oldu... Başını yastığa koyduğunda gerçek dünyadan sıyrılıp, rengârenk diyarlarda kayboluyordu... Yaşadığı tatlı ıstıraba rağmen duygularını dışa vurmamak için olağanüstü bir çaba sarf ediyordu... Çünkü, annesine göre sadece kötü kızlar

erkeklerin peşinden koşardı, iyi kızlar "çıkma teklifini" erkeklerden beklerdi... Velhasıl her konuda diyecek bir şey bulan tatlı cadı öğretilerin güdümlemesiyle yaz boyu suskunluğunu korudu...

İstanbul'a dönecekleri günün öncesinde, Çiğdem Hanım'ın açıklamasıyla yıkıldılar... Güzelim evleri, avluları, bahçeleri yerle yeksan edilip, yerine üç koca apartman dikilecekti. Annelerin mazereti hazırdı; evler eskimişti, tesisatlar çürümüştü, her yer dökülüyordu, sobayla uğraşmak zordu, koca avlunun, bahçenin bakımından bezmişlerdi... Hepsinin içini tarifsiz bir keder kapladı... Evlerinin yıkılan duvarları, kesilen ağaçlar, sökülen çiçekler başlarından aşağıya boca edilmişti sanki, tatilin damaklarında bıraktığı hoş lezzetten eser kalmamıştı... Kızlar, geri dönüşün mümkün olmadığını bildiklerinden iki gözleri iki çeşme uzun uzun ağladılar... Mendili sırılsıklam olan Lale, hışımla ayağa kalktı, "Siz, diktatörlerden daha kötüsünüz!" diyerek kapıyı çarpıp çıktı. Diğerleri de aynı tempoyla onu takip ettiler... Sahilde sessizce oturan Lale'yi teselliye etmeye çalışan Cemil onun yüzünü küçücük avuçlarına alıp seyretti, saçlarını öptü... Çektiği onca acıya rağmen bu muhteşem temasla içi titreyen Lale, başını onun omuzuna yasladı, yaşadığı anın içinde donup kalmak istiyordu...

Ortaokula giriş sınavları için erkenden ve oldukça mutsuz döndüler İstanbul'a... Sessiz hemdertlerinden artakalan yıkıntıları görmeye dayanamayan kuzenler, yüzlerini asarak, tek kelime etmeden annelerin peşi sıra gittiler geçici ikametgâhlarına... Hoplayıp zıpladıkları avlularından, dallarına tırmanırken düştükleri, gövdelerine isimlerini kazıdıkları, arkasına saklandıkları, nice sırlarına tanıklık eden ağaçlarından, mis kokulu sümbüllerden, leylaklardan, güllerden geriye derin ve dayanılması zor bir hüzün kalmıştı...

Fazla değil yirmi kilometre uzaklarındaki bir gecekondu mahallesinde çocuklarla aynı yaşı süren Naci, evlerinin direğinin çökmek üzere olduğundan habersizdi! Yoksul bir Alevi ailenin üç çocuğunun en küçüğü olan Naci "geçim derdine düşen" ailesinin yerlerini yurtlarını bırakıp, Divriği'den Bayrampaşa'ya göç ettikleri yıl, "tek göz" evde doğmuştu... Naci ilkokulu bitirene dek, tıpkı annesi gibi Bayrampaşa ve yakın çevresi dışına çıkmamıştı... Can alıcı yoksulluğa rağmen duygusal bir açlık çekmeden gecekondu mahallesinin toprak yollarında serpilip gelişmişti... Annesinin bildik manzumesini; "Kör olasıca, gene boka bulandın demi!" duyacağını bile bile yağışa, kara, sokakların çamuruna, pisliğine aldırmadan okul çantasını fırlattığı gibi evden çıkar, yatsı ezanı okunana kadar da dönmezdi... Kış aylarında, koca leğeni sobanın yanına getiren annesinin, onu kaynar suyla adeta çitileye çitileye yıkaması Naci için cezaların en merhametsiziydi...

Okumayı söktüğünde, takas usulü elden ele dolaşan çizgi roman serüveni başlayan Naci'nin bir diğer tutkusu da sinemaydı... Mahallenin orta yerindeki eski yüzlü yazlık sinemanın yüksek duvarları mayıs sonunda kireçle boyanırdı... Badana bitince, tahta sandalyelerin üzerindeki kirli muşambalar kaldırılır, çivit mavisi yağlıboyaları yenilenir, kırıkları onarılırdı... Yazlık sinemanın açılış seremonisinin her safhasını heyecanla izleyen Naci'nin yüreği heyecandan kıpır kıpır olurdu... Özellikle Yılmaz Güney'in başrolünü oynadığı filimleri seyretmeye doyamazdı; sahneleri, diyalogları beynine nakış gibi işlerdi...

Alibeyköy'deki Demir Döküm fabrikasında işçi olan babası, pazar günleri izinli olduğu için bir önceki gece mutlaka demlenirdi... O akşam ikinci kadehten sonra neşesi yerine gelen adam büyük oğlu Kadir'le Naci'yi karşısına alıp Naci'nin ilkokulu takdirle bitirmesi nedeniyle duyduğu mutluluğu kendince ifade edip, "Oğul, yeni mektebe gaydolman gereki bili-

sen... Ağabeyin Gadir, hem okudu, hemi de çalıştı, bir gün olsun tek guruş istemedi benden... Hak yolunu aydınlata... Eger okumayaydı Hüso gibi haytanın teki olurdu. Hemi de bu gaddem golay iş sahabı olamazdı! Çok şükür ele güne muhtaçlığı yoktur! Evvel Allah, seni de okutur!" Babasının güzel sözleriyle gururu okşanan Kadir, "Naci'nin okul işini hallettim sayılır babam..." dedikten sonra Naci'nin fikrini sordu. Naci'ye göre, fazla araştırmaya gerek yoktu! Çalışmaya başlayacak olan arkadaşları dışındakilerle aynı okula gitmek istiyordu... Evlerine yarım saatlik yürüme mesafesinde olan okulun etrafında "parayla okey, elli bir" oynatan kahvehaneler dışında yerleşim yoktu. "Baba sen ne dersin!" diye sordu Kadir... "Ne diyem oğul, sen bilecen, nereyi uygun görürsen oraya yazdır gide.."

Kadir elini kardeşinin omzuna attı. "O okula gitmene razı değilim! Birincisi öğretmen sıkıntısı var, in cin top oynayan bir yere aklı olan öğretmen gelir mi? Binaya bir yumruk atsan tuz buz olacak kadar çürük.. Etrafı serseri kaynıyor... Ayrıca önünde Hüseyin gibi bir örnek var! Aynı okulun, birinci sınıfından terk, hiçbir boka yaramayan, itin teki olup çıktı... Yazı, kışı, gecesi var, onca yolu yürümek kolay değil. Anlayacağın, gönlüm senin daha iyi bir okula gitmeni arzular... Dün okulunun müdürüyle görüştüm, Vural öğretmen seni çok sever bilirsin, 'İngilizce eğitim veren okulların sınavlarına girsin' dedi... Aksaray civarındaki böyle bir okulun müdürünü tanıyormuş. Eğer imtihanı kazanırsan gerisi kolay.." Naci çıtını çıkarmadan dinliyordu ağabeyini... "Yarın işten izin aldım, seninle birlikte evrakları hazırlayıp, okula teslim edeceğiz... Vural öğretmen seni çok methediyor, sakın ola yüzümüzü kara çıkarma... Sınavı geçersen, iyi bir eğitim alır, benim gibi iki yıllık yüksekokul değil, dört yıllık fakülte okursun... Ne dersin?" Naci başını "olur" anlamında sallarken, babasının meşhur sözünü ne zaman söyleyeceğini merak ediyordu ki fazla geçmeden, "Ağabeyin doğru deyi oğul... Adam olmak için tahsil şart".

"Olur ağabeyim... Eğer okulu kazanırsam, sabahları birlikte çıkarız. Sen topçularda inersin ben yola devam ederim... Valla iyi olur..."

"Ayıp ettin, elbette birlikte çıkarız... Patronla konuşurum, ilk günler seni okula ben bırakırım, alışınca devamını getirirsin..."

"Yok ağabeyim, sen zahmet etme... İlk gün götür yeter, yerini belledim mi kolay.."

Boş durmaktan asla hoşlanmayan annelerinin bu özelliği, babalarının "Pire gibinsin garı, bir dakka boş oturmeyisin!" diye takılmasına neden olurdu... O akşam da kadın, arada bir elindeki dantelden kaldırdığı başını sallamakla yetindi... "Benim aslanım büyümüş de haberim yokmuş, değil mi Hacer?" diye sordu kocası...

"Heç sorma herif... Allah dert verip, derman aratmaya! Ömrünüz bahtiyar ola. Yüce Rabbim gazalardan, belalardan goruya.." Kapı çalınınca, kadın dantelini tığın üstüne sarıp, yanındaki poşete attı, Naci de kapıya seğirtti... Gelenler İsmail Ağabeyleriydi... "Kıymet gelmeyi mi?"

"Az sonra gelir Hacer Ana!" Kadın "çayın altını yakmak" için mutfağa yöneldiğinde, "E ne var ne yok Hıdır Emmi!" diyerek sohbetin yolunu açtı İsmail...

BİR ÇİFT KARA GÖZ...

Sınav günü gelip çattığında Naci heyecandan sabahı sabah etti... Annesi, ağabeylerinin küçülen giysilerini, onun çelimsiz bedenine göre ayarladı... Hüseyin'in eski ayakkabısı büyük gelince parmak uçlarını çaputla doldurdu... Sabah minibüs durağına yürürken çaputlar kayıp, ayakkabının arkası vursa da bozuntuya vermedi... Arabada ayakkabılarını çıkarıp içini düzenledi... Yol boyunca heyecanla etrafı seyredip, tabelaları, reklam afişlerini okudu... Okula geldiklerinde ayakkabı ayağınının arkasını soymuştu... Umursamadı... En az kardeşi kadar heyecanlı olan Kadir, Naci'ye başarı dileyip, bahçedeki banka

oturdu... Sınavın yapılacağı sınıfa girip, sıraya geçtiğinde ayakkabıları çıkarıp derin bir nefes aldı... Sakinleşmek maksadıyla etrafına bakınırken yan sıradaki kızın kara gözleriyle çarpıştı... Annesinin "içim takkallandı!" sözünü hatırladı, demek ki bu anlama geliyordu... Eğer imtihanı kazanırsa, bu kızla aynı okulda okuyacağı fikri çok hoşuna gitti... Gözetmen "Sınav başladı..." dediğinde önündeki kitapçığı açıp, matematikleri bir çırpıda bitirdi... Diğerleri de kolaydı... Sınavı erkenden bitirmesine rağmen çıkmak yerine, yan sıradaki kızı seyretmeyi yeğledi... Kız kâğıtları teslim ederken, onu takip etti... Gölgesi gibi sağında ilerliyordu, "kara gözlü" başını ona çevirip gülümseyince yüreği tekrar altüst oldu... Ağabeyine doğru yürürken, bakışlarını kızdan alamadı...

"Nasıl geçti koçum?"

"Çocuk oyuncağıydı."

"Aferin koçuma!" diyen ağabeyi onu kucakladı... Kızın oyalandığını görünce, "Biraz oturalım mı, ayakkabı sıktı da!" diyerek banka oturdu... Kadir ayakkabısını çıkarmasını istediğinde telaşlandı. "Gerekmez... Dinleneyim geçer!" Biri kız, ikisi erkek üç öğrenci kapıdan çıkarken kız neşeyle onlara koştu... Sınavlarının iyi geçtiğini söyleyen sarışın kız, "Seninki nasıl geçti Sibel?" dedi, bu ismi nakış gibi işledi yüreğine... O arkadaşlarıyla güle oynaya uzaklaşınca, ayakkabısının önündeki çaputları çıkardı... Ağabeyiyle birlikte yakındaki bir köfteciye gittiler... Kadir ile baş başa olmak acayip hoşuna gitti... Büyüdüğünden emindi artık! Dönüşte ağabeyi işe dönmek için Topçular'da indi. Minibüste tek başına kaldığında "kara gözlü Sibel"le birlikte okumanın hayalini kurdu...

Sınav sonucunun açıklanacağı gün tüm itirazına rağmen Kadir onu yalnız bırakmadı... Erkenden yola koyuldular... Okulunun avlusuna girdiğinde Sibel ve arkadaşlarını gördü, listeyi falan unutmuştu ki ağabeyinin "Kazandın koçum!" demesiyle ayıldı... Listenin, birinci sırasında Cemil Kuzu, ikinci sırada ise Naci vardı... Ağabeyi onu kucaklarken, kız ile arka-

daşlarının çığlıklar atarak zıplayışlarını seyretti... Onların ardı sıra ayrıldılar. Kız arkadaşlarına bir şeyler söyleyip aniden ona döndü... "Seninki nasıl geçti?" Ne diyeceğini bilemedi... Toparlanmaya fırsat bulamadan ağabeyi yanıtladı kızı, "Naci, ikinci sıradan kazandı..." Sibel şen bir kahkaha attı, "Bizler de kazandık... Birinci sıradaki de bu arkadaşımız, Cemil!" dedi. Naci, kekeleyerek "Kutlarım hepinizi..." deyince dördünün birden yanıtı "Biz de seni!" oldu...

Ağabey kardeş, gülüşerek yürüdüler durağa... Yol boyunca pek konuşmadı Naci, aklı fikri Sibel'deydi... Evden içeriye adım attıklarında onları bekleyen kötü sürprizi görünce sevinçleri kursaklarında düğümlendi... Parasız kalan Hüseyin her zamanki gibi "uçlanmaya" gelmişti... "Hadi ana, palavrayı kes de koynundaki servetten birazını olsun koklat! Gideceğim!" Yüzündeki bütün kaslar harekete geçen Kadir öfkeyle Hüseyin'in üstüne yürüdü... "Anneni haraca bağlamaktan utanmıyorsun adi, şerefsiz! Defolup git, yoksa fena olacak!" Hüseyin el kol hareketleri yapıp, dayılanınca kaşının üstüne okkalı bir yumruk indirdi... Sendeleyerek yere düşen Hüseyin, karşı hamleyi yapmak için doğrulduğunda annesi ağlayarak araya girdi. Kadını itekleyip düşürünce bu defa Naci avazı çıktığı kadar bağırdı... "Allah belanı versin Hüseyin... Defol git..." Kadir'e duyduğu hıncı kardeşine yönelten Hüseyin, Naci'ye sıkı bir tekme savurup, küfür ederek, koşar adımlarla çıktı evden. Yerde iki kıvrım ovunan Naci'nin saçlarını öpüp, ayağa kaldıran kadın, "Bunu doğracağıma sıçaydım daha eyiydi..."

Akşam hiçbir şey olmamış gibi karşıladılar babalarını... Müjdeli haberi duyan adamın gözleri yaşardı, defalarca sarıldı Naci'ye... "Garı bu gece afırsan da köpürsen de içecem..." Karısı nevalesini hazırlayıp getirdi hemen... Ancak yorgun bedeni birinci kadehten sonrasını kaldıramadı. Oturduğu yerde sızmıştı... Onu divana uzatıp, üstünü örttü karısı... Sessizce çıktılar oturma odasından... Sabah babasının başucuna bıraktığı on lirayı bulan Naci, "sinema parası" çıktığı için mutlanmıştı...

Yazlık sinemadaki son filmin gösterisini seyretti. Antrede bir sonraki seneye kadar beyaz perdeye veda edeceği geldi aklına, üzüldü... Film bitip, ışıklar yandığında ağır ağır kalktı tahta sandalyeden... Uyuşan poposunu ovuşturup, bacaklarını esnetti... Tarık Akan'ın; "bana ikinci bir şans ver!" cümlesini hatırlayıp gülümsedi; bazı sahneler sanki tek elden çıkmış gibi aynıydı! Dalgın bir şekilde evin yolunu tutarken, sınavı kazandığı için "Kara gözlü Sibel"le birinci şansı yakaladığını düşündü... Sokağın köşesine geldiğinde, tanıdık, iç parçalayıcı çığlıklar doldu kulaklarına, hayalleri darmadağın oldu... Filmin acı yüklü sahnesi perdeyi yırtıp, hayatına karışmıştı sanki! Karanlığı yarıp, nefes nefese eşiği geçti... Anasının feryat figan, ağıtlar yakarak dövündüğünü görünce peş peşe sıkılan mermilerin beynine saplandığını hissetti... Zonklayan başını yumruklayarak yatak odasına koştu! Somyada boylu boyunca, kımıltısız yatan, rengi solmuş babasının gözlerine baktı ilkin! Uyur gibi yummuştu gözlerini... Daha önce ölümün dokunduğu bir canlı görmediğinden, hasta olduğunu sanıp dürttü kolunu, buz kesmişti... Babasının başucunda yere çömelmiş hıçkırarak ağlayan Kadir'in yanına yığıldı. Gözyaşlarını elinin tersiyle silen ağabeyi onun başını göğsüne yaslayıp, usul usul konuştu... Analarının çektiği kederin yekûnu, onlarınkinden katbekat fazlaydı... "Otuz dokuzunda üç çocukla dul kaldı anamız... Hüso gene ortalıklarda yok! Kim bilir hangi cehennemi arşınlıyor? Bundan böyle anamızın yüreğine çöken ağıyı söküp atmak, ona dayanak olmak ikimize düşüyor... Dik duracağız Naci, başka şansımız yok!" Ağabeyinin nasihati içine işledi; anası daha çok üzülürse onu da kaybedeceğinden korkup, suskunluğa gömüldü...

Yeterince dışa vuramadığı, derin matemi gecelerini zapt etti; kara gözlü gibi macera dolu rüyaları da silindi... Dipsiz bir kuyuya düşerken, bataklıkta çırpınırken, koca bir kamyon üstüne doğru gelirken, babası ona el uzatıp, kurtaracağına hareketsizce seyrediyordu. Kan ter içinde uyanıyordu karaba-

sanlardan... Ertesi gün, elini kolunu sallayarak külhanbeyi edasıyla eve gelen Hüseyin babasının öldüğünü duyunca, "Başımız sağ olsun!" dedi ve hızla ayrıldı evden...

Kayıplarının üzerinden iki hafta geçmesine rağmen, annesinin gözleri kurumadı... Su dışında boğazından hiçbir şey geçmiyordu. Dövünmekten dizkapakları mosmordu... Sesi kısılmış, gözleri kan çanağına dönmüştü... Cumartesi günleri mesaisi öğle vakti biten Kadir gecikince meraklandı Naci... Akşama doğru ağabeyi eli kolu dolu bir halde eşikten girince koşarak beline sarıldı... Elindeki torbanın birini Naci'ye verdi. "Okul formanı aldım... Pazartesi birlikte gideriz." Diğer tüm ayrıntılar gibi okul da tümüyle silinmişti zihninden, iki gün sonra Sibel'i göreceğini düşünüp buruk da olsa sevindi.... Paketi açıp açmamak arasında gidip geliyordu ki, sanki sihirli bir el değmiş gibi annesi alnındaki tülbenti çözüp, onun yanına oturdu... Naci'nin saçını okşadı... "Sürmeli oğlum, sonluğum... Tevekkül zamanı gelmiştir... Hadi giy ki görek!" Ruhuna çöreklenen karanlık kayboldu birden... Annesinin elini öpüp alnına götürdü. "Hadi oğul giy de gel!" İlk kez kendisine ait giysileri giyeceği için heyecanla geçti arka odaya... Lacivert takım elbiseyi, mavi gömleği üzerine geçirip, lacivert-mavi çizgili kravatını taktı... Oturma odasına girdiğinde annesi yeniden ağlamaya başladı... "Boyan, bosan gurban olam oğul..."

"Dahası var Naci..." diyen ağabeyi divanın altından çıkardığı ayakkabı kutusunu ona uzattı... "Bakalım iskarpinlerini beğenecek misin?" Heyecanla açtı kutuyu, siyah pırıl pırıl bir çift ayakkabıyı ayağına geçirdi, "Tıpatıp oldu... Sağ ol ağabeyim."

Oğullarını seyreden kadın, yetimlerinin hem anaları hem de babaları olduğunu düşünüyordu. İflah olmaz kederini, feryatlarını yutup, matemini gecelere akıtmalıydı... "Gözümün nurları, ne çare ki her canlı bir gün hakka yürüyecektir... Haktan geldik, hakka döneceğiz... Allah sıralısını nasip ede..." diye başladı konuşmaya... "Hıdırımın vakti tez doldu, erken yürüdü hakka... İsyan etmek haşa günahtır!" Yaşlarını yüreğine süzer-

ken, oğulları gözlerini ondan ayırmıyorlardı... "Yiğidim, tek göz gecegondudan, muhkem bir ev yapacam deyi etini tırnağına taktı! Onca didinmenin sonunda evinin safasını süremeden göçüp getti... Keşke ömrümün yarısını ona vereydim de sizlerin mürüvvetini göreydi. Neyleyim ki elim golum bağlı, gözü kor olasıca ölümle pazarlık yapılmiyi! Töbeler olsun Yarabbim... Tevekkeltü Taallah... Tevekkeltü Taallah... Yüreğimize daş basıp, ocağımızı tüttürecez evlatlarım!" Ağabeyinin nasihatine rağmen kendini daha fazla tutamayan Naci, "erkek adam ağlamaz" kuralını bozduğu için mahcup olmuştu... Anası onun aklından geçenleri okumuşcasına, "Oğul merhametli insanlar ağlar. Ağla ki içindeki ağu dışarı aka..." diyerek teselli etti... Annesi o akşam ilk kez onlarla birlikte yemek yedi... Babasıyla ilgili güzel anılardan bahsettiler... Formasını özenle başucundaki tahta sandalyenin sırt kısmına yerleştirdi, kundurasını da sandalyenin altına koydu... Gece onları seyrederek uykuya daldı...

Pazar günü, "bir baltaya sap olamayan" Hüseyin iki karış suratla içeriye girdi. Onlara selam bile vermeden eşyalarını bir torbaya doldurdu... "Uzun süre buralarda olmayacağım. Başınızın çaresine bakarsınız de mi?" diyerek kapıya yöneldi... Ne annesinin yalvarışları ne de Kadir'in bağırmaları fayda etti, geriye bile bakmadan hızla çekip gitti... Kadın, iyiden iyiye çökse de iki oğluna belli etmedi... "Nedek bu da böyle çıhtı... Parası bitince gelir..." Yüreği kan ağlayan kadının gece boyunca gözüne uyku girmedi... Sabah oğullarını yolcu ettiğinde, Kıymet'e geçti, ağısı deşilmişti, feryat figan ağladı... "Dert üstüne dert ekisen... Mahvolim, anlamisan... Gurban olam Allahım, ben ne edem... Yetiş ya Hızır... Yetiş Ya Alim..." Kıymet dili döndüğünce teselliye çalıştı, şakaklarını, bileklerini kolonyalarla ovdu... Epeyce bir süre sonra oğlunun gidişini de kabullenmekten başka çaresi olmadığını anlayıp, hıçkırıklarına son verdi... "Görisin işte Gıymet Can... Beş parmağın beşi birbirine benzemeyi! İkisi can gati canıma, öbürüsü yüregimi dağlayi... Allah iyiliğin vere Hüsom..."

Naci, ağabeyinin onu okula bırakmasını istemediğini kesin bir dille söyleyince, Kadir iş yerinde indi arabadan... Ürkek adımlarla okula doğru ilerlerken bacaklarının bağının kesildiğini hissetti... Okulun avlusunda tek tip kıyafetli kızları taradı, Sibel ve arkadaşları kafa kafaya vermiş gülüşüyorlardı... Müdür kürsüye çıkıp okuduğu isimlerin sıraya geçmesini istedi. Naci gibi Sibel ve arkadaşları da 1A sınıfındaydılar... Utanmasa çığlık çığlığa bağıracaktı... Sınıfta en arka sıraya geçti... İlk derslerine giren rehber öğretmenleri Suzan Hoca onlara okulla ilgili bilgileri verirken, o yıl sadece yabancı dil dersi alacaklarını, liseye de aynı okulun yan taraftaki büyük binasında devam edeceklerini söyledi... Yedi yıl Sibel'le birlikte okuyacağı düşüncesi öylesine baskın gelmişti ki ortamdan soyutlanıp, hayal alemine daldı... Suzan öğretmen öğrencileri tanımak için tek tek ayağa kaldırıp, benzer şeyleri sordu... Sıra Naci'ye geldiğinde sesi titriyordu. "Adım Naci, üç kardeşiz... Annem evde çalışıyor... Babam öldü..." Aynı anda bütün sınıf ona doğru döndü... Dokunsalar, ağlayacak kıvamdaydı... Öğretmeni yanına geldi... "Çok üzüldüm Naci... Benim babam da genç öldü... Tıpkı senin yaşlarındaydım... Acımı unutmak için kitaplara gömüldüm... Böylece istediğim mesleğe sahip oldum... Ailen, arkadaşların ve kitaplar acını hafifletecektir inan bana..." Kadının samimiyetinden etkilenen Naci, başını önünden kaldırmadan, "Sağ olun öğretmenim!" dedi...

Naci'nin mahzunluğu çok dokunmuştu Cemil'e... Teneffüs zilinin çalmasıyla arka sıraya yöneldi. Onun ardından kuzenler ve Mehmet de geldi... Dilleri döndüğünce teselliye çalıştılar... Sonraki teneffüslerde de onu daha yakından tanımak için çabaladılar... Kendilerinden, arkadaşlıklarının ne kadar eskiye dayandığından bahsedip, Recai Ağabeylerini, Haydar Amcalarını, okudukları kitapları anlattılar... Çıkış zili çaldığında çekingenliğini üzerinden atan Naci avluda onların sohbetlerine

karıştı... "Yarın senin yanında oturacağım!" dedi Cemil... Sibel'in bakışlarının "ok gibi" kalbini deldiğini hisseden Naci kızarmıştı, "Sağ ol Cemil!" diyebildi... Hep birlikte okulun karşısındaki durağa yürüyüp, Naci'nin minibüsünün gelmesini beklediler... Araba Edirnekapı'ya çıkan caddeye dönene dek Naci arka camdan onlara baktı... Onu geçirdikten sonra dört eşkıya evlerine doğru yürürken, duyduğu şeylerin etkisini üzerinden atamayan Lale üzgün bir ifadeyle, "Naci'ye çok acıdım! Allah babalarımıza uzun ömür versin!" dedi. Sibel kulağının memesini çekerek duvara vurdu, "Şeytan kulağına kurşun... Az kalsın ağlayacaktım... Çok sevdim Naci'yi, ya siz?" Diğerleri başlarını sallayarak onayladılar.

"Naci'yi asla yalnız bırakmayalım, aramıza alalım. Bundan sonra beş eşkıyayız anlaştık mı?"

"Anlaştık tabii ki de..." dedi Sibel... Mahalleye geldiklerinde, alışık oldukları üzere, sokak çeşmesinin hemen arkasında uzanan kısa duvarın üzerine kuruldular. Kendi aralarında olduğu kadar, gelen geçenle sohbet etmek de acayip hoşlarına gidiyordu! İlle de "emektarının gönlünü okşayan" Haydar Amcalarını seyretmeye bayılıyorlardı... Adam, geçimini taksicilikle sağladığı için mesleki mecburiyet gereği çeşme başının müdavimiydi. Gözü gibi baktığı siyah zemin üzerine beyaz damalı Chevrolet marka arabasını, her gün çeşmenin önüne çekerek, içini dışını yıkar, kaportasını cilalar, temizlenmiş koltuk ve zemine zambak kolonyası serpiştirirdi... Erkeklerin bu ritüeli ağızları bir karış açık vaziyette, hayranlıkla izlediklerini bilen adam, eğer işi çıkmamışsa arabasının temizliğini onların çıkış saatine denk getirirdi... Chevrolet gıcır gıcır parladığında, "Ufaklıklar, büyüdüğünüzde direksiyona siz geçeceksiniz!" diye takılır, onlar da elleriyle direksiyon çevirme numarası yaparlardı... O gün temizlik seremonisi bittiğinde, "Hadi gidip karınlarınızı doyurun da küçük bir tur atalım!" dedi. Duvarın üstünden zıplayarak inip, neşeyle evlerine koştular...

Yeni arkadaşları alelacele yemeklerini midelerine indirip, Haydar Amcalarının gelmesini beklerken, Naci eve girdi... Elini yüzünü yıkayıp sofraya oturduğunda, annesinin dalgın gözlerle önündeki yemeği seyrettiğini görünce, yemesi için ısrar etti... Kadın kaşığın ucuyla aldığı çorbayı yutmakta zorlanıyordu... Annesini neşelendirecek konuyu bulduğunu düşünüp, damdan düşercesine, "Galiba zengin bir kıza âşık oldum anam!" dedi. Kadının çehresi bir anda değişti... "Zenginlik, fakirlik dediğin nedir ki oğul dünya nimetleri emanettir! Üryan gelir, üryan gideriz! Hepimiz biriz oğul... Eğer gızın yüreği eyiyse para pul möhüm deel. Adı neymiş bu gözelin." Annesinin sözleri ilaç gibi gelmişti. "Sibel" dedi... Kadın dalgınlığından sıyrılıp, gülümsedi ve önündeki çorbayı içmeye başladı... Kara gözlüsüne bir kez daha minnet duyan Naci, yemek boyunca, zengin kız, fakir oğlan temasının sıklıkla işlendiği filmleri düşündü, çoğunun sonu mutlu bitiyordu! "Oğul, sobanın üzerindeki su ısınmıştır, kazanı al da git bir su dökün..." Dalgın bir vaziyette, doğruldu, ağır kazanı kulplarından tutup kaldırdı... Annesi kapıyı açınca, serin koridorda ağır ağır ilerleyip "ayakyoluna" girdi... Kenarları yer yer çatlamış alaturka tuvaletin hemen önünde uzanan beton zemine koydu kazanı. Üstündekileri çıkardığında ürperdi bedeni. Tahta tabureye oturup maşrapa ile sıcak suyu başından aşağı dökerken usul usul bir türkü tutturdu... "Karadır kaşların ferman yazdırır... Bu dert beni diyar diyar gezdirir... Lokman hekim gelse yaram azdırır... Yaramı sarmaya yâr kendi gelsin... Ormanlardan aşağı aşar gezerim... Nazlı yari kaybettim ağlar gezerim... Ormanların gümbürtüsü başıma vurur... Nazlı yarin hayali karşımda durur..." Tuvaletin önünden geçmekte olan kadın oğlunun söylediği türküyü duyunca gözleri buğulandı...

Korna sesini duyunca fırlayarak çıktılar sokağa... Cemil ön koltuğa kurulurken, diğerleri de arkaya sıralandılar... Heyecanla yeni arkadaşlarını anlattılar amcalarına... Naci'nin durumu adamın geçmişe uzanmasına neden oldu. "Çok üzüldüm... Küçük yaşta yetim kalmak feci bir şey... Allah yardımcısı olsun." Sibel kasvetli havayı dağıtmak maksadıyla amcalarından bir hikâye anlatmasını istedi... Diğerleri de tezahürata başlayınca, adam Psamatyon'un öyküsünü yineledi... Bu öykü Cemil'e geçenlerde kulak misafiri oldukları konuşmayı hatırlattı. "Evet Psamatyon Haydar Amca'nın yaşadıklarını anlatıyor!" diye düşündü... Zaten sohbetin bir yerinde Çiğdem Teyze'si, "Bizim eşkıyalara anlattığı masallarla, gerçek hikâyesi, ağabeyi ve eski karısı hariç, tıpatıp aynı..." dememiş miydi! İstanbul'un sayılı zenginlerinden olan ailesi, gayri Müslimlere yönelik varlık vergisi yüzünden ellerinde avuçlarında ne varsa yitirip, eşin dostun yardımıyla yeniden toparlanmaya uğraşmışlardı... Haydar Efendi de ailesine destek olmak maksadıyla lise tahsilinden sonra eski bir aile dostlarının makam şoförlüğünü yapmıştı. Eli ekmek tutunca da çocukluk aşkı Feraye ile evlenmiş... Ancak hükümetin kışkırtmasıyla galeyana gelen azgın ahali azınlıkların canlarına mallarına saldırınca kaderleri tümüyle değişmişti... Babası dükkânını yağmacılardan korumaya çalışırken öldürülmüştü... Yasları dinmeden, evliliği de bitmişti. Adamın dertleri bununla da sınırlı değildi; karısı ile arasına giren kişinin biricik ağabeyi olduğunu öğrenince kahrolmuştu... Bir yıla varmadan, kadından gönlü geçen "olmaz olasıca" ağabey onu uluorta yerde, "cıscıbıldak'" bırakmıştı... Bunun üzerine kapısını defalarca aşındırıp, özür dileyen kadını Haydar Efendi asla affetmemiş olsa da mağduriyet yaşamasın diye uzun süre para yardımında bulunmuştu... Akabinde devreye giren Yasemin Teyze'si fısıldayarak "Kimsenin ahı yerde kalmaz... Şırfıntı kadın kerhanelere düştü... Layıkını buldu aşüfte.." dedi. Mehmet'in annesinden, bu sırrı muhafa-

za edeceğine dair söz vermesini isteyerek bitirmişlerdi sohbeti... Dört eşkıya, Psamatyon'nun anlatılmayan kısımlarını da öğrendiklerinden emin olarak çekilmişlerdi köşelerine... "Gayri Müslim, varlık vergisi, kerhane..." sözcüklerinin ne anlama geldiğini araştıracaklardı...

Masalsı gezi bittiğinde, onları mahallenin girişinde bırakan amcaları direksiyonunu çalışma alanına, caddelere çevirdi... Evlere dağılmadan, sokağın köşesinde çene çaldılar! Cemil, arabada anımsadığı şeylerden bahsetti; "Eğer Haydar Amca'nın ağabeyi olacak haini görürsem, ayağına çelme takacağım!" Lale'ye göre, amcaları iyi bir kadınla evlenirse geçmişi unuturdu! Mehmet adamın bu sırrı onlara açmamasına içerliyordu... "Daha neler... Bir sürü kelimenin anlamını bile bilmiyoruz, nasıl anlatsın!" dedi Sibel.

Bilmiş halini takınan Lale muzaffer bir edayla gülümsedi. "Bilmediğimiz kelimeleri babamdan öğrendim bile... Gayri Müslim tıpkı Müslümanlar gibi tek bir yaradana inanan insanlara verilen isimmiş... Varlık vergisi devletin haksız yere birilerinin paralarına el koymasıymış... Hani bir sürü ağabeyleri öldürüp, arkadaşlarını da astılar ya, işte o zamanki kötüler de istemedikleri insanlardan kurtulmak için onların mallarına, paralarına el koyup, korkutmuşlar... Kerhanenin anlamını büyüyünce öğreneceğimi söyledi... Ha bir de asla kullanmayın, çok ayıp bir şeydir dedi!" Son sözü üzerine Mehmet'le Cemil birbirlerine göz kırptılar...

BEŞ EŞKIYA...

Günler haftaları, haftalar ayları, aylar mevsimleri takip etti... Yaz aylarıyla birlikte tatil sevinci de başladı... İngilizcelerini sınamak maksadıyla Kumburgaz'da turist aramaya koyuldularsa da bulamadılar... Öğretmenlerinin verdiği kısa hikâyeleri okuyup, pratik yaptılar... O yıl "can ciğer kuzu sarması" oldukları Naci'yi hemen hemen her gün andılar. İstanbul'a döndüklerinde aylardır özledikleri Recai'ye koştu-

lar... Mehmet, İngilizce çocuk masallarından sıkıldığını, romanlara ne zaman geçeceklerini sordu... "Önce kendi dilinizi geliştirmelisiniz... Bunun yolu da daha çok okumaktan geçiyor... Ancak o zaman başka dillere hâkim olabilirsiniz..." diye nasihat ettikten sonra "Birkaç seneye kadar benden daha iyi konuşursunuz bu dili... Biz sadece Gulliver'in maceralarını öğrendik... Şimdi de öğrenmeye vakit yok!" Recai'nin son sözleri üzerine gururla ışıldadı gözbebekleri...

Sonbahar yağmurlarının delicesine yağdığı bir günde açıldı okulları... İlk gün, Naci'yle hasret giderdiler... Uzun bir aradan sonra insanlar oy kullanmaya giderken dört eşkıya da sokakları askerlerden devraldıkları için seviniyorlardı... Seçimin galibi "Bülent Ecevit'in partisi" CHP olunca, derin uykudaki keyifleri de uyanışa geçti... Uğur Bey'in ısmarladığı içkileri yudumladı büyükler, onlar da doyasıya eğlendiler kendi aralarında... Ancak CHP'nin aldığı oy hükümeti kurmaya yetmeyince sevinçleri bir kez daha kursaklarında kaldı... Hamdi Bey'in ifadesiyle "Ülkenin mahfuz kaderi değişmemiş, geçmiş tekerrür ederek yeniden hükümet karmaşası çıkmıştı". Bu defa efkardan içtiler rakılarını... Onları hayretle izleyen Cemil, oldukça kısık bir sesle, "Rakı üzüntüye de sevince de iyi geliyor galiba! Acaba hastalığa da iyi gelir mi?" dediğinde Lale'nin yüzü gamzelendi. Rakının kokusu çok hoşuna gidiyordu, mutlaka tadına bakacaktı... Sibel telaşla çimdikledi onu. "Sus Lale, annemler duyarsa öldürür bizi..." Büyükler, sıkıntılı zamanlardan kalan koyu izlerin etkisinin kolayca geçmeyeceğini söyleseler de onlar neşeli zamanların başladığını düşünüyorlardı...

Yılbaşını takip eden günlerde Ecevit, hükümeti ailenin hiç hazzetmediği dinci bir adamla kurmak zorunda kalınca, "Ehvenişer" sözü eklendi bilgi dağarcıklarına... Büyükleri "kötünün iyisini" sindirmeye çalışırken, onlar küçük ama önemli bir kazanımın keyfini çıkarıyorlardı; "Nihayet annesinden izin koparmayı beceren" Naci, haftanın iki günü Cemillerde kalacaktı... Onun mahzun, saygılı, ölçülü tavırları ve safiyanelik

derecesindeki dürüstlüğünden etkilenen Türkan Hanım, düşüncelerini arkadaşlarına aktarınca, Naci bir anda annelerin de gözdesi oldu... Cemil'in başlangıçta yaptığı tahminin doğrulanması da o günlerde oldu. Çiğdem Teyze'si; "Şahlardı şahbaz oldular... Naci'yle birlikte beş eşkıyalığa terfi ettiler..." dediğinde kahkahalarla güldüler...

KATİLİN ADI "SAVAŞ"

İkinci yılın sonunda, mutat tatil hazırlıkları başlamadı... Nedenini sorduklarında, Kıbrıs ile durumların karışık olduğunu öğrendiler... Ortalık durulana kadar İstanbul'dan ayrılmamak gerekiyordu... Anneler hep bir ağızdan "Allah sabi sübyanları korusun!" diye yakınırken, onlar da "Savaş kapıya dayandı, eli kulağında..." gibi söylentilerin boşa çıkması umuduyla "radyo tiyatroları" ve müzik programları dışında ajans haberlerinin de müdavimi oldular... Mahallelerindeki Demirelci ve Türkeşçi komşular dışında herkesin savaştan nefret ettiğini duyunca şaşırdılar, çünkü savaşı onların sevdiği liderler değil Ecevit istiyordu... Bunun yanıtı Haydar Efendi'den geldi, "Sağcıların topu savaş severdir..." Amcaları bir süre duraksayıp, derin bir iç çekti. "Eğer emellerine ulaşırlarsa, fatura yine bir avuç gayri Müslime çıkarılır..." Bu sözler Psamatyon'un öyküsü hatırlattı onlara, üzüntüleri çoğaldı.. Babalar "Böyle şeyleri düşünüp üzülmen manasız... Ecevit öyle bir adam değil... Haksızlıklar geçmişte kaldı..." gibi sözlerle adamı teselliye giriştilerse de, en çok Hamdi Amcalarının "Bizler hayatta oldukça, hiç kimse senin kılına dahi zarar veremez, bunu böyle bil! Birlikte bütün musibetlerin üstesinden geliriz..." demesi hoşlarına gitti...

Beklenen felaket "kapıyı çaldığında" sanki incecik camlar bombaların hızını kesecekmiş gibi, temmuz sıcağında pencereler sımsıkı kapatıldı... Geceleri kara perdeler gerildi camlara... Evdeki lambalar kısıldı, bazı komşuları fitilli gaz lambalarına döndüler... Büyüklerin ikazlarına rağmen onlar

sokakları terk etmediler. Şehir karanlığa gömülünce yıldızlar daha çok parlıyor, ayın yüzeyi üzgün bir kadını andırıyordu, velhasıl savaş musibeti nedeniyle seyrine doyum olmayan İstanbul geceleriyle tanıştılar... Birlikte oldukları bir gece, Naci uzak diyarlarda adı "Savaş" olan katilin öldürdüğü canlar için gökyüzünün matem tuttuğunu söyledi, inandılar... Sahibinin Sesi radyosu, veryansın "savaş seviciliği" yapıyordu; kahramanlık türküleri yetmez gibi kahramanlık popları da liste başıydı! Döne döne çalınan şarkılardan bıkıp usandıklarından, radyo dinlemeye ara verdiler... Kadınlar "çocuklar ölmesin" diye dua edip ağlaşırken, mahallenin sağcıları savaşla birlikte "Kara Oğlan"cı olmuşlardı... Bu kanlı cümbüşe ilk tepki, Recai Ağabeylerinden geldi; savaş severlere inat, teybini balkona çıkarıp, Yeşim'in söylediği, "...Yunanistan dağlarında benim gibi bir ana var, onu bana, beni ona düşman edenler kahrolsun, yiğit Mehmed'im..." şarkısını en yüksek seste çalarak mahalle halkına canlı yayın yaptı. Balkonun altında toplaştılar hemen, Recai Ağabeyleri onları içeriye davet etti... Kulaktan dolma sıkıntıları anlattılar ağabeylerine, insanları öldüren savaştan hoşlananları anlamıyorlardı... Lale, "Annem her gece dua ediyor! İnşallah bitecek bu pis savaş" diyene dek onları sabırla dinleyen Recai üstdudağındaki çay damlacıklarını elinin tersiyle sildi. "Dua insanın ruhunu dinlendirir sadece... Eğer duaların savaşı durdurmaya gücü yetseydi Filistin'de yaşayan Müslümanların duaları kabul olurdu! Barışı çoğaltmak için dualardan medet ummak yerine akıllı, taktiksel ve kapsamlı bir mücadele gerekiyor..." Kızların "dua" ezberi o gün zedelendi, oysa anneannesi dualar her derde deva demez miydi! "Eski zamanlarda her şeye iyi geliyormuş ama!" dedi Sibel... Cemil kaşlarını kaldırdı, "Recai Ağabey'den iyisini mi bileceksin? O bize hiç yalan söyledi mi?" Mahzunlaşan Sibel'in başını okşadı Recai. "Elbette sizlere yalan söylemem, ama benim her dediğime inanmanız da gerekmiyor... Sonuçta hiçbiriniz savaşı sevmiyorsunuz, bu yeterince iyi bir şey..." Recai'yle dertleştikçe

eğriyi doğruyu minik damlalar halinde yudumladılar... Genç bedenlere ölüm sunan savaş kadar savaş sever sağcılardan da nefret ettiler... Hayatın özbeöz kardeşi barışın gelmesini dilediler bütün kalpleriyle... Savaş bir aya kalmadan sonlanınca gönüllerinden geçenlerin gerçekleştiğine sevindiklerinde, Lale "Yalan mı demişim! Eğer dua etmeseydik savaş bitmezdi!" dedi. Bunun üzerine ilk kahkaha Cemil'den geldi... "Laleciğim iki taraf anlaştığı için bitti savaş anlasana..." Kim ne derse desin, iki kuzen de duaların gücüne inanıyorlardı hâlâ... Ancak onlarla alay ettikleri için arkadaşlarının yanında bu mevzuyu asla açmadılar... Son görüştüklerinde, Recai Ağabeyleri, bu can yakıcı meseleyi, "her iki taraftan da ölen öldü, kalan sağların insanlıkları da o adada kilitli kaldı" diye özetledi...

SESLER UZAKLAŞIRKEN...

Yakın geçmişteki acılar, öğrenme meraklarını körüklemişti. Kemalettin Tuğcu'dan Gorki'ye ani bir geçiş yaptıklarında, Recai'nin kapısını daha sık aşındırdılar.... Okudular, tartıştılar, sordular, öğrendiler, anlamadıklarında daha çok çabaladılar, arada itiraz ettiler...

Kuş kanadına takılıp uçuverdi zaman... Mezuniyet yaklaşırken, kızlar anı defterlerini elden ele dolaştırdılar. Olgunluğa eriştikleri yılların başlangıcını sayfaların arasına gömdüler böylece... Lisede de aynı okulu paylaşacakları için mutluydular... Çıkışta akşamki törende konuşma yapacağı için hayli gergin olan Cemil dışındakiler bağıra çağıra konuşuyorlardı... Okulun önünde onları bekleyen sürprizi gördüklerinde çılgıncasına zıplayarak koştular... Chevrolet'sini düğün arabası gibi süsleyen Haydar Efendi arabasının kaportasına dayanmış onları bekliyordu... Eve gidip dönmesi zor olur diye Naci de onlara takılınca beş eşkıya caddelerin tozunu attırdılar... Ardından mezuniyet törenine hazırlanmak için evlere dağıldılar...

Cemil, sahne arkasında beklerken, yaşadığı huzursuzluk kürsüye çıktığında çoğaldı. Bakışları otomatik olarak tek bir

yüze odaklandı, hata yapmaktan daha çok Lale'ye rezil olmaktan korkuyordu... Sakinleşmek için birkaç kez yutkundu... "Hoş geldiniz" faslından sonra öğretmenlerine teşekkür etti... Önündeki kâğıda bakmamaya özen göstererek başladı konuşmasına, "İlkokuldan mezun olurken arkadaşlardan ayrılmak zor gelmişti... Böyle bir derdimiz olmadığı için seviniyorum... Son yıllarda yaşadığımız darbe, savaş gibi kötü olaylar bizleri çok üzdü... Bu dünyada, insanın insanı öldürmesi kadar korkunç bir şey olmadığına inanıyorum... Elbette kötü olaylardan önemli dersler de çıkardık... Barışı sevmek ve korumak için iyi insan olmak kadar çok okumak gerektiğini öğrendik... Şimdi sizlere Nâzım Hikmet'in bir şiirini okuyacağım... Kapıları çalan benim / kapıları birer birer. / Gözünüze görünemem / göze görünmez ölüler..." Şiir bittiğinde ön sırada oturan Suzan öğretmen ayağa kalktı, ardından da birkaç "uyuz" hariç herkes ayakta alkışladı onu... Öğrenciler ise "Yaşa Cemil" diyerek tezahürat yaptılar... Başıyla selam veren Cemil, alkışların kesilmesini bekledi... Salon sessizleştiğinde Recai'yi parmağıyla işaret ederek, içinden geçenleri doğaçladı... "Recai Ağabey, evet artık Lise'ye gideceğim, büyüdüm sayılır değil mi?" gülümsedi, "Ama tek bir şey hayatım boyunca değişmeyecek, tıpkı dün, bugün olduğu gibi yarın da bana ne olacağımı soranlara gururla Recai Ağabey olacağım diyeceğim... Sağ ol ağabeyim, var ol..." Annelerin ve kızların gözlerinden sicim gibi aktı yaşlar... Salondakiler geriye dönüp, gözleri buğulanan Recai'ye baktılar...

Kuzenlerin apartman içine hapsedilen evleri yaz ortasında nihayet bitti! Sokağın köşesinden itibaren üç tane uzun bina yapılmıştı güzelim bahçelerine... Sokağın köşesindeki apartmanın üçüncü katına Sibeller taşındı... Annesi, caddenin gürültüsünden uzak, en sondaki apartmanı tercih edince, Laleler de oranın ikinci katına taşındılar... Neredeyse bütün eşyalar eskiciye verilip, sıfırdan ev kurulunca yerleşmeleri epeyce zaman aldı... Telaş bittiğinde, ilk kez salonun önündeki geniş

balkona çıktı Lale... Tam karşıda Cemillerin sokağı vardı. Eski bahçelerinden sökülüp, saksılara tıkıştırılan birkaç çeşit çiçek ikinci taşınma sonrasında oldukça hırpalanmıştı... Demirlerin gerisine hapsedilen boynu bükük çiçekleri sulayıp, Cemillerin evinin girişini görebilecek uygun bir yer aradı. Balkonun en ucundaki köşeye sürüklediği sandalyeye oturup, bacaklarını demirlere uzattı... Etrafına dikkatle bakınca, değişimin hızına akıl sır erdiremedi. Sanki görünmeyen kötücül bir el dokunup, mahallelerini beton yığınlarıyla doldurmuştu... Başını yana doğru eğip, aşağıya baktı, yürüyenler arasında tanıdık bir yüz aradı, bulamadı... Sabah sükûnetinin yerini nedensiz, tuhaf bir telaşın aldığını düşündü, acilen bir yerlere yetişecek gibi koşturuyorlardı... Kapı önlerinde, çekirdek çıtırtıları arasında yapılan sohbetleri, avluda çınlayan neşeli kahkahalarını, bahçedeki saklambaç oyunlarını, gece yıldızlara bakıp dilek tutmalarını özlemişti... Henüz geçen yıl, annesinin deyimiyle, "gece yarılarına kadar sokakta sürterken" liseli olmalarına rağmen hava kararmadan evlere çekiliyorlardı... Sakalar, yoğurtçular, bozacılar, leblebi tozu ile meyveli jöle satan şirin ihtiyar, iğneci, tansiyoncu, destancı, sessiz sedasız terk etmişlerdi mahalleyi! Tıpkı ilk göz ağrıları Şirin öğretmen gibi onları da göremeyeceğini biliyordu... Aklından geçenler burnunun direğini sızlattı, gözlerini çıkmaz sokağa dikip, Cemil'in yalpalayarak onların eve doğru geldiğini hayal etti...

ERTELENEN İTİRAFLARIN BELİRSİZLİĞİNDE KAYBOLMAK...

Ortaokulla lise binalarını birbirinden ayıran boydan boya duvar engeli dışında, çıkış kapıları da farklı olduğundan duvarların gerisindeki detayları yıllarca merak etmişlerdi. Bu sebeple geniş avludaki tören sırasında etrafı incelediler... Derslerden daha çok lisedeki sosyal hayat ilgilerini çekiyordu. İlk haftalarda üst sınıflardaki solcu öğrenciler onlarla ilişkiye geçince, keyifleri yerine geldi... Tartışmalarda mahcup olma-

mak için teorik kitapları acilen hatmedip, belli bir seviyeye gelmeliydiler! Kitaplara gömülmelerinin nedenini derslerin ağırlığına bağlayan anneleri kendi aralarında çocukların helak olduğunu konuşup üzülürken, eşkıyalar ders kitaplarının arasına kamufle ettikleri felsefi ve ideolojik kitapları okuyorlardı... Elbette "bilinçlerini sulamak" okul komitesine girmek için yeterli değildi... Güvenilir olduklarının da ispatı gerekiyordu, bu aşamayı Recai Ağabeyleri sayesinde alınlarının akıyla geçtiler... Rüştlerini ispat eden çömezler, pratikte sınanma safhasına geçince, getir götür işleri, haberleşme, yazılama, bildiri dağıtımı gibi çalışmaların ardından nihayet okul komitesinin toplantılarına dahil edildiler... Sigarayla tanışmaları da o günlere oldu... Daha ilk yıldan sivrilen beş eşkıyaya coğrafya öğretmenleri "Taş Kafa" "Deli fişekler" lakabını taktı, bu tanımı da sevdiler...

Ancak bazı meseleleri, okul gibi askıya alabilmek zordu! Cemil'in ve Naci'nin itirafsızlığa mahkûm sevdaları sönümlenmek yerine gün geçtikçe körüleniyordu... Naci sırrını kimselerle paylaşmazken, Cemil tek sırdaşı Mehmet'in Lale'ye açılması yönündeki dürtmelerine karşın, sürekli cebindeki hazır kılıfı çıkarıyordu. "Paşam temel meselemiz bu değil! Sanki her şey halledildi de açılmam kusur kaldı... Ayrıca, Lale'nin bir yere gittiği yok! Uygun bir ortam oluşursa açılırız elbet!" Oysa Cemil'in sessizliği gönlünün muhatabının düşüncelerini olumsuz yönde etkiliyordu... Seneler içinde Cemil'e hissettiği duyguların karşılıksız olduğuna iyiden iyiye inanan Lale, arada Cemil'in manalı bir bakışı, sözü "acaba" dedirtse de, kendisiyle baş başa kaldığında küçük ihtimalleri zihninden uzaklaştırıyordu... Meseleyi daha fazla kurcalamak anlamsızdı! İlk aşkının şiddetini zamanın törpüsünden geçirerek, yüreğinin kuytusunda küllenmeye bıraktı... Böylece hapsolduğu kısırdöngüden kurtulup, Cemil'in eşsiz dostluğuyla yetinmeye karar verdi... Karşılıklı çekince, itirafsızlık, erteleme ilişkilerinin seyrini etkilerken, geleceğin ne göstereceği tam bir muammaydı...

Gözünü daldan budaktan esirgemeyen Naci ise kara gözlerin fermanı karşısında süt dökmüş kediye dönüyordu... Yanık türküleri, dalıp gitmeleri annesinin nasihatlarını da beraberinde getiriyordu... "Aman oğul, sen sen ol, er zamanda derdini söyle de gurtul! Yoksa gaçırırsın elinden haberin ola.." Bu sözlere gülüp geçiyordu Naci. Gün boyu birlikteydiler; ondan habersiz kızın gözünün önünden erkek sinek bile uçamazdı! Üstelik, kavga kızışmak üzereyken gönül işleriyle uğraşmak yakışık almazdı...Velhasıl beklentileri gibi sevdaları da "devrime dek" rafa kaldırıldı...

ZİKREDİLMEYEN AYRINTILARI YAKALAMAK...

Uzun bir aradan sonra sömestr tatilinde Recai'yle görüştüler... Okuldaki gelişmeleri anlattılar; aktif mücadelenin içindeydiler artık... Özellikle üst sınıfların yarısından çoğu sol eğilimliydi. Okul yönetimi faşizan uygulamalarla onları yıldırmaya çalışsa da başarılı olamıyorlardı.

"Örgütlü olmanın getirileri bunlar.." diye araya girdi Recai... Cemil, "Ağabey bir itirafımız daha var! Okuyun araştırın, kafanıza uyanı takip edin derdin ya! Aynen öyle oldu, geçmişin devrimci izlerini Dev-Genç'lilerle birlikte takip etmeye karar verdik!" Duyduklarına memnun olsa da belli etmedi Recai. "Peki salt okuyarak mı keşfettiniz! Yoksa birilerinin etkisi oldu mu?" Mahir'lerin fedakârlığına daha çocuk yaşlarda hayran kalsalar da kararlarını salt bu duygusallık belirlememişti... Mahir Çayan'ın "Kesintisizlerini" defalarca okuyup, tartışmışlardı. Devrimci Gençlik Örgütü'nün "Kesintisiz Devrim" teorilerine sahip çıkarak, bağımsızlık şiarını benimsemesi ve bu teorilerin ülkenin genel yapısına son derece uyumlu olması yönelimlerinde etkin olmuştu. Okullarındaki solcular değişik dünya görüşlerini benimseseler de çoğunluk, mücadelelerini mevcut koşullara en uygun örgüt saflarında sürdürmek konusunda hemfikirdi... Aslında Mehmet'in bazı çekinceleri vardı; TİP ya da TKP gibi bir partinin çatısı altında

mücadele etmenin daha etkili olacağını düşünüyordu. Ancak bunları dillendirip, arkadaşlarıyla ayrı kulvarlara düşmek istemiyordu. Önceki tartışmalarda olduğu gibi o gün de düşüncelerini kendisine sakladı...

"Arkadaşlar vardığınız sonuç beni gururlandırdı. Bu durumda, Dev-Genç'in bir neferi olduğumu söylemenin sakıncası kalmadı..." Cemil bıyık altından gülümsedi. "Aslına bakarsan hepimizin tahmini o yöndeydi, sen sağlamasını yapmış oldun..." Neşeyle devam etti sohbetleri. Cemil, liselilerin taleplerinin pek dikkate alınmadığından şikâyetçiydi. Ayrıca orada burada toplanmak verimli olmuyordu... Ciddi anlamda bir mekâna ihtiyaçları vardı. Bıyık altından gülümsedi Recai. "Devrimcilerin mekânları sokaklar, okullar, mahalleler, gecekondu bölgeleri, kahveler, fabrikalardır dostlar... Okuduğunuz ustaların teorilerini sınamak, hayata geçirmek, özümsemek için halkın arasında olmanız gerekiyor! İzole edilmiş mekânların dışına çıkmadığınızda 'sırça köşklerinden' maval okuyan entelektüellerden farkınız kalmaz..."

"Yanlış anladın Recai Ağabey!" diye lafını kesti Naci. "Doğduğum günden beri yoksul halkın arasındayım zaten! Meramımız mekânlara tıkılıp kalmak değil! Tartışıp konuşacağımız, kararlar alacağımız bir yerimizin olması..."

Naci'nin sırtını sıvazladı Recai! "Heyecanını anlıyor ve takdir ediyorum! Elbette, Yavuz Selim şerefsizinden beri canice katliamlarla, kıyımlarla tüketilmeye çalışılan Alevi halkın bir öznesi olman isyan pratiği anlamında seni bir adım daha öne taşıyor... Memleketin ahvalini yansıtan yoksul bir semtte yaşaman, ezilmenin, dışlanmanın anlamına vakıf olmanı sağlamıştır. Ancak yoksulluğu, biçareliği, ötekileştirilmeyi anlamak için ille de içinde yer almak gerekmez! Aksi halde bütün devrimcilerin yoksul kesimden çıkması gerekirdi, ama öyle olmadığını en azından arkadaşlarından biliyorsun... Devrimciler, kendilerini en çaresiz insanların yerine koyabilen, onların acılarını içselleştiren, her türlü haksızlığa, ahlaksızlığa karşı mü-

cadele veren insanlardır. Mekân olayına karşı değilim ama şu anda şart da değil. Unutmayın ki örgüt hepimizin birlikteliğinden oluşuyor, ayrı gayrı yoktur... Kendi gücümüze güvenerek, örgütleme ağımızı genişletirsek birilerine ihtiyaç kalmaz..."

Recai'nin tatlı sert eleştirisine Sibel'in tanık olması Naci'yi mahcup etti. "Asla kimseyi küçümsemek için söylemedim... Yanlış anladınız!" Cemil arkadaşını korumak için hamle yapacaktı ki, Recai devam etti. "Kötü niyetin olmadığını biliyorum Naci! Eşit düzeyde olduğumuza göre bazı şeyleri dolandırmanın manası yok değil mi? Aceleye mahal yok! Her şey zamanla yoluna girecektir... Bu arada mekânlara tıkılıp kalmak derken, sokağı öne alıp okumayı savsaklayın gibi bir şey kastetmedim... İdeallerimizi özümsemeden, başkalarına karşı savunmak mümkün değildir! Onların gözünde inandırıcılığımız zedelenir. Bu nedenle, derin tecrübe, deneyim ve pratikleri aktaran ufuk açıcı kılavuzlara, kitaplara şiddetle ihtiyaç var. Onca bilgiyi gözlemleyerek, yaşayarak öğrenmeye ömrümüz yetmez. Değerli öğretilerin ışığında zikredilmeyen ayrıntıları yakalamak, ülke koşullarına uygulanabilme ihtimallerini irdelemek için her türlü bilgi ve tecrübeye odaklanmalısınız. Tabii bu birikimleri bilgi dağarcığına hapsederek, pratiğe yansıtamazsak kendimizden çok insanlığa haksızlık etmiş oluruz... İzole olmaktan kastım buydu..."

"İşte tam da dillendirdiğimiz konuya girdin Recai Ağabey... Birikimlerimizin ortaklaştırılması, çoğaltılması, gündemin doğru analizlerinin yapılabilmesi düzenli bir çalışma gerektiriyor. Bulunduğumuz alanda verimli çalışma koşullarını yaratmakta, uygun bir yer bulmakta zorlanıyoruz. Hepsi önceden kapılmış oluyor... Israrımızın nedeni budur!"

Recai içten içe onlarla gurur duysa da şımarmalarını istemiyordu. Duygularını dillendirmek yerine içtenlikle gülümsedi... "Toparlanma safhasını atlatıyor gibiyiz... Artık daha spesifik işlere odaklanabileceğiz... Halkevi uygun olmadığında, TÖB-DER'de toplanın... Sonrasına bakarız..." Birtakım so-

rulara gerektiği kadar açıklık getirdi. "Bazı bilgileri hap gibi aldığınızda etkisi geçicidir... Uzun ve kalıcı yöntemleri benimseyin yani okuyun, araştırın... Sıkıntıya düştüğünüzde gelin onun üzerinden tartışalım!" İhtiyaç duydukları bilgilere ulaşabilecekleri kaynakları salık verdikten sonra kalkmak zorunda olduğunu söyleyip, ayrıldı yanlarından... Recai gider gitmez, Lale konuşma süresince aldığı notlara göz gezdirdi. "Anlaşılan o ki, okuyacak kitapları yarılamış bile değiliz!"

"Aferin Lale, eğer not almasaydın külliyen yanmıştık..." diye gülümsedi Naci! Çorabına sokuşturduğu "Birinci Sigarası"nın uyduruk paketi ezik büzük olmuştu. İçinden bir sigara çıkarıp, elinin içinde yuvarladıktan sonra yaktı. "Recai Ağabey bunları gözlemleyerek öğrenmeye ömrünüz yetmez gibi bir laf ettiydi de onca külliyatı okumaya yetecek mi ömrümüz.."

"Abartsaydın! Düzgün bir okumayla yaz tatilinde hepsini tamamlarız... Her birini okumak yerine aramızda paylaşırız! Detaylı notlar alıp birbirimize aktarırız..." Vakit geçirmeden okuma programını yapan Cemil, Naci'ye torpil geçti; Friedrich Engels'in, 48 sayfadan oluşan *Komünizmin İlkeleri* kitabını okuyacaktı...

KIRALIM ZİNCİRLERİMİZİ...

Naci'nin deyimiyle, "Birlikten kuvvet doğar" şiarıyla yola çıkarak, üç ay gibi kısa bir sürede sıkı bir kolektif çalışma sonucunda liselilerin örgütlenmesinde umduklarından daha fazla yol katettiler... Bu aşamada mekân sorununu çözmek daha zaruri hale geldi; çeşitli yöntemler tartışıldı... En mühimi maddi yardım talebini nasıl dile getirecekleri sorunsalıydı... Ayrıca taleplerinin kabul görüp görmeyeceğinden emin değillerdi... Sonunda Naci kendi üslubuyla noktayı koydu. "Ağamın dağları gözüktü arkadaşlar, kılavuza ihtiyacımız yok! Recai Ağabey, her birimiz örgütün nüveleriyiz gibi bir laf etmemiş miydi? Yani hepimiz aynı geminin içindeyiz... O halde ne diye kendi gücümüze güvenmiyoruz? Üniversiteli yoldaşların dert-

leri başlarından aşkın, bir de bizim derdimizle mi uğraşsınlar! Kendi başımızı bağlamanın bir yolunu bulalım derim!"

Cemil heyecanla araya girdi... "Doğru diyorsun! Aslında aramızda para toplayarak kirayı denkleştirebiliriz! Artık böyle bir gücümüz var!"

"Böylece, itiraz gerekçeleri de olmaz!"

Hemen harekete geçerek, okul sorumlularına açtılar meseleyi. Geri çevrilmek bir yana Turhan'ın takdirini kazandılar... Bu gelişmeyi herkesin katılacağı bir toplantıda deklare etmek gerekiyordu... "İstediğiniz bu olsun arkadaşlar... Toplantı mekânı benden!" Hemen ertesi gün, Turhan müjdeyi verdi, Devrimci Metal-İş'in toplantı salonu o hafta sonu müsaitti, Mehmet dışında herkes keyiflendi... Çıkışta, Mehmet süre kısıtından dem vuruyordu ki Naci lafı gediğine koydu... "Kazın boynuma, tuzun boynuma, gel soyun gir koynuma..." Söz ağızdan öylece çıkınca boş bulunduğuna üzüldü... "Kusura bakmayın kızlar kendimi tutamadım!" Şen bir kahkaha atan Sibel, "Ne kusuru Naci. Cuk diye oturttun!" dedi.

"Koskoca üç gün var önümüzde... Yarın sabah dört koldan okullara dağılıp haberdar ederiz. Gelen gelir, gelemeyenleri de bilgilendiririz... Telaşa gerek yok!" diyerek meseleyi toparladı Lale. Böylece çevre liselere duyuruyu yapacak isimler saptandı... Dernek oluşumuna farklı fraksiyonların da katılmak isteyeceğini düşünüp bu doğrultuda planlar üzerinde konuştular... Matematiksel hesaplar yapıp, parasal katkıda bulunabilecek isimleri saptadılar...

Duyuru işi zamanında halledilmişti... Oldukça kalabalık bir grup katıldı toplantıya... Önerileri detaylı bir şekilde dile getiren Cemil'in sözlerine diğer gruplara mensup altı kişi dışında itiraz gelmedi... Naci meseleye açıklık getirmek istedi... "İlle de herkes katılacak diye dayatmıyoruz... Sizinle ya da sizsiz, dernek kurulacak... Nezaketen sorduk, olmaz diyorsanız, sonrasında hiçbir hak talep etmeyeceğinizi de bilmenizi isterim... Aksi halde külahları değişiriz!" Bu sözler üzerine çatlak sesler

yükselince, Cemil devreye girerek ortamı yatıştırdı... Çoğunluğun kararıyla dernekleşme yönündeki ilk önemli adımlarını attılar... İki haftaya kalmadan okullarının yan sokağındaki bir binanın bodrum katını tuttular... Önceki kiracılar evi tertemiz bıraktıkları için fazla uğraşmaları gerekmedi. Sağdan soldan topladıkları birkaç parça eşyayla mekân kullanılır hale geldi. Bu muazzam gelişme üzerine, başlangıçta itiraz edenler özeleştiri vererek dernek çalışmalarına katıldılar... Zorunlu haller dışında, eğitim çalışmalarına ağırlık verilecekti. Tartışmalar kimi zaman sükûnetle, kimi zaman hırlaşarak sürse de asgari müşterekte uzlaştılar...

Birkaç hafta sonra önlerinde büyük bir sınav vardı; dernek çatısı altında katılacakları ilk mitinglerine, 1 Mayıs'a ilişkin yoğun bir çalışma gerekiyordu. İlgili birimlerle görüşüldü, öneriler alındı, sloganlar saptandı... Malzemeler temin edildikten sonra gece yarılarına kadar pankart, afiş ve bildiriler hazırladılar... 1 Mayıs sabahı Unkapanı'ndaki, SSK Bölge Müdürlüğü'nün önünde buluşacaklardı. Beş eşkıya yarım saat öncesinden buluşma yerine gittiler... Ellerinde bayraklar, posterler, pankartlarla yürüyen işçi kortejinin ucu bucağı görünmüyordu... Dernek toparlandığında, uzun kortejin solundan hızla yürüyerek Taksim'e çıktılar... İşçiler, öğrenciler, öğretmenler, doktorlar, sanatçılar, memurlar akın akın geliyorlardı... Sendikaların flamaları uçuşuyordu rüzgârda... Renkli kartonlar üzerine kalın harflerle yazılan, 141-142'ye Hayır, Barış, Bağımsızlık, Eşitlik, Özgürlük gibi pankartların yanı sıra Nâzım Hikmet'in, Yılmaz Güney'in, katledilen devrimcilerin posterleri elden ele dolaşıyordu... Hoparlörden Venceremos marşı yükseldi; "Şili'de halk bugün savaşıyor... Cesaret ve aklın gücüyle... Kahrolsun halkın düşmanı cunta... Yaşasın United Popula... Venceremos, Venceremos kıralım zincirlerimizi... Venceremos, Venceremos, zulme ve yoksulluğa paydos..." Dünyayı simgeleyen, dairesel bir kafesi karanfiller ve temsili barış güvercinleriyle süsleyen kadınlar, "Özgürlük-Barış" diye

haykırıyorlardı... Tersane işçileri, denizin kıyısında gemi inşa eden emekçilerin resmedildiği, "1872 Tersanemizde İlk Grevcilerin Torunlarıyız" yazan pankartla, maden işçileri "Geliyoruz zincirleri kıra kıra vay, faşistlerin tepesine vura vura vay!" sloganıyla, bayrak bayrak alana akıyorlardı... Yüz binlerce insanın akın ettiği mitingde kürsüde, işçi sınıfı, meslek örgütleri, sanatçı ve öğrenci temsilcileri konuşuyorlardı. Davul zurna eşliğinde halaylar çekildi... Hep bir ağızdan sloganlarını, isyan türkülerini yükselttiler... Taksim öylesine kalabalıktı ki bazı kortejler alana henüz girememişlerdi.

Güneş yükseldiğinde, gölgelik yer arayan, kürsüye yaklaşmak ya da halay çekmek isteyen liseliler kortejden ayrıldılar... Ellerinde sıkı sıkı tuttukları pankartlarıyla beş eşkıya akşama doğru en azından rahatça ayakta durabilecekleri, Tarlabaşı Bulvarı'yla Cumhuriyet Caddesi'nin kesiştiği noktaya çekildiler... Gün boyu aç kaldıkları için mideleri alarm veriyordu... Yorgunluğa ve açlığa daha fazla dayanamayan Sibel, "bir şeyler atıştırsak" dediğinde gürültü sesini yuttu... Karşılarına geçip, "Açlıktan ölüyorum!" diye var gücüyle bağırdı, Naci sevgiyle okşadı onun sırtını! Sarıya boyalı duvarında büyükçe bir Efes Pilsen kapağı ile altında "Bira bu kapağın altındadır" yazan reklam panosunun yer aldığı binaya yöneldiler. Girişteki Kristal Büfe ağzına kadar doluydu, sıraya geçtiler... Yiyecek ve içeceklerini ellerine aldıklarında, kıtlıktan çıkmış gibi saldırdılar...

DİSK Başkanı Kemal Türkler'in, "Bugün 1 Mayıs, bugün uluslararası işçi sınıfının birlik, mücadele ve dayanışma günü... Bugün işçi bayramı... Bayramınız hepinize kutlu olsun..." diye başlayan konuşmasının ardından saygı duruşuna geçildi... Ardından dizlerinin dermanının kesildiğini hisseden Lale, kaldırıma oturup, uzattı bacaklarını... Sibel tam onu taklit edecekken, silah sesleri duyuldu. Hızla ayağa kalkan Lale ne olduğunu anlamak için etrafa bakındı, her taraf toz bulutuyla kaplanmıştı, göz gözü görmüyordu... Silah sesle-

ri, sirenler, acıyla, korkuyla atılan feryatlar çınlıyordu... İçine düştükleri bu vahşete karşı hazırlıklı değillerdi! Arkadaşlarının endişe dolu gözlerinden kontrollerini yitirdiklerini anlayan Cemil toparlanma gereği hissetti... "Kol kola girelim... Birbirimizden ayrılmayalım!" İstemdışı bir telaşla meydana yöneldikleri sırada üzerlerine doğru gelen güruh bedenlerini geriye itti, hareket etmeleri imkânsızdı. Önlerinden akıp giden çığlık çığlığa kalabalığın aksine, ayakları taş kesmiş, donakalmışlardı! Sırtları duvarda, nefes almakta zorlanırken bile bırakmadılar ellerini... Tarlabaşı istikametine koşan, sokak aralarına dağılan, işyerlerine sığınan insanları kaygıyla izlediler... Zaman ve mekân darboğazında kilitli kalmışlardı... Küçük çocuğunu göğsüne bastırarak koşan bir kadın can havliyle "Geri gidin... Devrimcileri öldürüyorlar..." diye bağırarak uyardı onları... İnsan seli durağanlaştığında put gibi ayakta duran Mehmet, nasıl kurtulacaklarını düşünürken, Cemil'in önünde çömelen Naci, "Omuzlarıma çık!" diye bağırdı. Cemil omuzuna oturunca, parmaklarının ucunda yükseldi. Bayramın simgesi, prangalı işçinin resmedildiği devasa bez afişin camlarına asıldığı Etap Marmara'nın önünde korkunç katliamın canlı görüntüleri vardı. Kazancı Yokuşu'nun girişi üst üste yığılmış kıpırtısız bedenlerle doluydu... Korkunç tuzaktan uzaklaşmak için koşturanların yanı sıra başları ellerinin arasında bulundukları yerlere boylu boyunca uzanmış binlerce insanı ayrımsadı... Polis panzerlerinin kuşattığı alan ablukaya alınmıştı... "Katliam yapıyorlar... İnsanları eziyorlar!" diye bağıran Cemil, arkadaşının omuzlarından atlayarak yere indi, tüm vücudu titriyordu... İnsanlara yardım edebilmeleri imkânsızdı... Barış ve özgürlük taleplerine karşı çıkan savaşçılların zalimce sergiledikleri bu vahşi katliamın ortasında çaresizdiler...

Üstleri başları toz toprak içinde, ayakları dermansız, acı yüklü bir halde Tarlabaşı'ndan Şişhane'ye kadar sessiz ama koşar adımlarla yürüdüler. Unkapanı Köprüsü'nü geçip,

Saraçhane'de İtfaiye'nin önünde kısa bir mola verdiler... Son sürat mahalleye geldiklerinde Remzi bakkala uğradılar; Recai'yi görebilmeyi umut ediyorlardı... Başı avuçlarının içinde taburede oturan Remzi Amcaları, onları görünce doğruldu, adamın beti benzi atmış yüzü kireç gibiydi... Dün geceden beri Recai'den haber yoktu... Adamı teselli etmeye mecallerinin yetmeyeceğini bildiklerinden başları önde ayaklarını sürterek çıktılar dükkândan... Kapıda onlarla vedalaşan Naci koşarak indi caddeyi. İlk minibüse atladı. Oturabileceği boş bir yer bulunca, koltuğa geçip başını cama yasladı, yaşadıkları kâbusun etkisindeydi hâlâ... Diğerleri ise başları önde sokağın köşesine geldiklerinde, balkondan yarı beline kadar sarkan Yasemin Hanım'a yakalandılar. Onları yukarıya çağıran kadının talebine tepkisizce ayak uydurdular! Onları eşikte karşılayan kadın, "Bu ne hal harpten mi çıktınız?" diye sordu... Ne diyeceklerini bilemediklerinden birbirlerine baktılar. "Top oynamış olabiliriz!" diye geçiştirdi Lale... Annelerin gelişmelerden henüz haberdar olmadıklarını anlayınca, rahat bir nefes aldılar... Yiyecek tabaklarıyla Sibel'in odasına çekildiler...

Annesini evde bulamayan Naci, elini yüzünü yıkayıp, üstünü değiştirdi. Kafasının içi allak bullaktı... Dışarıya çıkıp yan komşuya geçti. Annesiyle Kıymet Abla'sı önlerinde yığılı kazakların yakalarını dikmekle meşgullerdi... Kilo hesabı aldıkları işleri zamanında atölyeye yetiştiremezlerse paraları kesildiğinden, annesi başını önündeki işten kaldırmadan, "Hoş geldin oğul! Garnın aç mı? Gelem de bir şeyler hazırlayam!" dedi. Onları seyrederken içinin sızladığını hissetti Naci. "Üç kuruş için gözlerinizi kör edeceksiniz... Sömürüyor sizi namussuzlar..." Annesi başını iki tarafa döndürüp, boyun kaslarını gevşetti... "Emeksiz yemek olur mu heç! Boş boş oturacah yerde pazar parasını çıkarik, fena mı? Yemek hazırlayam mı?" Aç olmadığını söyleyip, ayrıldı oradan... Eve girip radyoyu açtı; tahmin ettiğinden daha da korkunçtu haberler; ilk belirlemelere göre

otuzdan fazla insan ezilerek, boğularak, vurularak feci şekilde can vermişti... Yüzlerce yaralı ve kayıp vardı...

Akşam babaların gelişiyle, haberlere vakıf olan kadınlar çocuklarının ne haltlar çevirdiğini anladılar... Sibel'in odasına hışımla giren dört kadının sözcülüğünü yapan Çiğdem Hanım aldı sazı eline; iflah olmaz serseriler, eşkıyalar, yabaniler, anarşistler, sorumsuzlar, kadir kıymet bilmezler, yüzsüzler gibi ibareleri haiz sayfalarca cümle kurdu. "Anne nefeslen istersen!" Bu sözler kadını iyice çileden çıkardı ve alışıldık sahneyi sergileyerek, bayılma numarasına geçti... Kardeşi onu ayıltmaya çalışırken salona çıktılar... Bu defa babalarının "endişe yüklü" sözleriyle yüzleştiler...

Ertesi sabah, uykusuzluktan kızarmış gözlerine soğuk su vurarak açılmaya çalıştı Cemil. Diğerleriyle çeşmenin önünde buluştu... Birlikte bakkala uğradılar... Soru sormaya çekiniyorlardı ki adam konuya girdi... "Çok şükür, oğlumun adı ölen ya da yaralananların arasında yok!" Duydukları şey hiç yoktan iyiydi... "Gece boyunca bakmadığımız hastane, karakol kalmadı... Meğer gözaltına alınmış... Ağabeyleri uğraşıyor, inşallah yakında bırakırlar!" Üzülsünler mi, sevinsinler mi bilemediler... Lale dışındakiler sessizliğini koruyordu. "Geçmiş olsun Remzi Amcam. Üzülmeyin çıkar yakında... Okul dönüşü yine uğrarız." Söz verdikleri gibi sabah akşam yokladılar bakkalı, dilleri döndüğünce teselliye çalıştılar! Mayıs ortalarında çıktı Recai; sabah dükkânın önündeki taburede oturduğunu görünce sevinç çığlıklarıyla sarıldılar ağabeylerine... Epeyce hırpalanmıştı; yüzü solmuş, aortları çökmüş, gözlerinin çevresinde mor halkalar oluşmuştu... Hemen yanı başına dizildiler... Bu katliamın, derin devletin, kontrgerillanın düzenlediği bir provakasyon olduğunu söyledi Recai. Daha kötülerine hazırlıklı olmak gerekiyordu; faşizmin aşağılık oyunları yeni başlamıştı...

Dernek sonrası devrimci çevrelerde itibarları artmıştı... Artık Recai'nin dışında bir dolu üniversiteli devrimci tanıyorlardı. Bu nedenle, 1 Mayıs sonrası yapılan tüm tartışmalara rahatlıkla katıldılar... Derginin, "Emperyalizmin ve Oligarşinin 1 Mayıs Katliamı Halkımızın Devrimci Mücadelesini Durduramayacak" başlıklı ikinci sayısını adeta hatmettiler... TÖB-DER'de coğrafya öğretmenleri Taş Kafa'ya rastlamaları da o günlerde gerçekleşti... Adam onları tamircilerin bulunduğu sokaktaki Adem Aga'nın dükkânına götürdü... Dükkân sahibi oldukça asık suratlıydı... "Ne yersiniz more?" Öğretmen siparişi verdikten sonra onların kulağına fısıldayarak, "Görünüşüne aldanmayın... Sıkı partizandır!" dedi. Adem Aga'nın tersliğine rağmen börek ve tatlı çok hoşlarına gitmişti... Lale, "Hocam, galiba sizin gibi biz de buranın müdavimi olacağız!" dedi.

Sonraki günlerde Aksaray'a uğradıklarında, mutlaka Adem Aga'nın dükkâna gidiyorlardı. Bir taraftan karınlarını doyuruyor, diğer yandan da hararetle tartışıyorlardı... Okulların tatil edileceği günlerde Adem Aga onları şaşırttı... Adam sandalyesini çekip yanlarına oturunca hepsinin nutku tutuldu. "More sosyalistler, neyle ograştığınızı bilmezsiniz!" diyerek girdi söze ve gençlik deneyimlerini "hikâye tadında" anlatmaya başladı... Adem Aga 1937 yılında henüz on yedi yaşındayken Tito'nun yeraltında örgütlediği Yugoslav Komünist Partisi'ne katılıp, 1941 yılındaki Alman işgalinde, Hitlerin ordularına karşı savaşan partizan birliklerinin liderliğini yapmıştı... Almanların saldırısını püskürttükleri çatışmalarda yüzlerce yoldaşını kaybetmişti... Daha sonra Yugoslavya Antifaşist Ulusal Kuruluş Konseyi'nde görev alan Adem Aga, devrim sonrası Tito'nun izlediği dış politikaları eleştirince, onun gibi düşünen arkadaşlarıyla birlikte tasviye edilmişti... Ardından da haklarında tutuklama kararı çıkan yoldaşlarının çoğuyla ülkeden ayrılmışlardı. Kalanların hapse atıldığını

söylerken kederi yüzünden okunuyordu... Artık, bir zamanlar hayran olduğu Tito'yu görecek gözü yoktu... Dili açılan Adem Aga konuşmasını, "Anladınız mi more? İktidar dost, yoldaş tanmaz!" diye bitirdi. Beşli çetenin dur durak bilmeyen soruları yağmur gibi yağınca, "Ben bildiklerimi anlatmışım, sizler ders çıkarınız" diyerek konuyu kapattı... O gün Taş Kafa'ya hak verdiler; adamın katı görünümünün temelinde uzun soluklu bir mücadele, karşılaştığı ihanetler ve hayal kırıklıkları yatıyordu...

AYRILIĞIN HÜZNÜNÜ SİNDİRMEK...

O yaz, birkaç dersten ikmale kalınca, yazlığa gidemediler... Anneler "Akılsız başınızın cezasını çekin!" derken, onlar hallerinden memnun olduklarından, içten içe gülüyorlardı... Ancak İstanbul'un havası gibi siyasi ortamı da aniden değişince keyifleri kaçtı... 1 Mayıs badiresini atlatamadan ciddi bir karmaşanın arasına düştüler... Her kafadan bir ses çıkıyordu... Kiminle konuşsalar, o haklıydı... Kendi akıllarıyla akıllı olmaktan başka seçenekleri yoktu... Mesele, İstanbul'dan bir grupla Ankara arasındaki uyuşmazlıktan kaynaklanıyordu... İstanbul'da görev yapacak üst düzey sorumlular merkezden atanınca ipler gerilmişti. Merkezin onlara güvenmediğini ileri süren grup, ilişkilerini askıya aldıklarını açıkladılar. Gerginlik tırmanışa geçti, örgütteki çatırtı sesleri giderek çoğaldı... Yapıcı görüşmeler kesintisiz olarak sürdürülmeye çalışılsa da tartışmaların düzeyi bozuldu! Sağduyu yok olunca ortamı çözümcüler değil kavgacılar ele geçirdi... Ayrılan grubun yayımladığı broşürden sonra siyasi atmosfer kaynama noktasını geçti ve epeyce kalabalık bir grup örgütlerinden buhar olup uçtular... Beş eşkıya, bu süreçte kopuşları önlemek amacıyla didinirken, çatışmadan beslenenler onlara "pasif ortancalar" diye kulp takmakta gecikmediler... Velhasıl ilk siyasi ayrılığı deneyimlediler...

Recai'ye göre; ayrışmaya ön ayak olanlar meselelere "at gözlüğüyle" bakıyorlardı... Her iki taraf da uzlaşı yerine "en", "ben"

ve "haklı" ile başlayan sözleri yineleyerek, çatışmayı körüklemişlerdi... Son derece kritik bir dönemde "pire için yatak, yorgan ve dahi sığınakları yakılmıştı!" Kısaca, dağları taşları delecek kadar kuvvetli egolar çatışınca en büyük darbeyi yoldaşlık ilişkileri almıştı. Birbirlerine arka çıkan, omuz veren, kalkan olan kadim dostlar, yabancılaşmak bir yana birbirlerinin gözünü oyma raddesine gelmişlerdi...

BEŞ EŞKIYA İLE BAŞ EŞKIYA...

Okulun açıldığı gün ayrışmanın öncüleri, onları ortaklaşa kullandıkları dernekten dışladıklarını açıkladılar... Ne ironikti ki, başlangıçta dernek fikrine itirazı olan farklı görüşteki altı yedi kişi bu haksızlığa karşı çıktı... Böylece mücadeleye aynı saflarda devam kararı alanlarla onların dernekte kalmasını destekleyen grup birleşince sayıları diğerlerini geçti... Ancak ayrılığı alkışlayanlar, ilişkilerinde olduğu gibi "demokrasi" kavramını da askıya aldıklarından çoğunluğun taleplerini kulak arkası ettiler... Sonuçta onlarla birlikte küçük grup da dernek dışında kaldı... Son gelişmelerin, Adem Aga'nın "iktidar dost, yoldaş tanımaz" sözünü kanıtladığını söyledi Cemil... "Ben yemiyorum sen ye, diyerek tırnaklarımızla kazıyarak kurduğumuz derneğimizi askıcılara hediye ettik! Direnmek, mücadele etmek yerine teslimiyeti seçmek kanıma dokunuyor!" diyerek itirazını dile getirdi Naci. Aslında bu sözler hepsinin ortak düşüncesiydi, ancak bu kısırdöngüden kurtulup, yola devam etmeleri gerekiyordu... Cemil ortalığı yatıştırmak uğruna, aklından geçenleri ilk kez sansürleyerek aktardı... "Eskinin hatırı var! Daha fazla kapışmaya, hırpalanmaya değmez! Büyüklük bizde kalsın Naci. Bunları unutup, toparlanmaya konsantre olmalıyız."

Hareket zamanın ayarını altüst etmişti; keyifli günler imbikten damla damla süzülürdü, oysa son günlerde koyu sıkıntıların iteklemesiyle gürül gürül akıp geçti zaman... Ayrılıktan geriye kalan enkazın kalkması da hayli zor ve yıpratıcıydı... Bu

yoğun süreçte "deli mayın" gibi oradan oraya koşturdular... Başlarını kaşımaya fırsatları olmasa da dersleri de aradan çıkarıp, son sınıfa takıntısız geçtiler.... Tatil başladığında da dinlenmelerine olanak yoktu... Çünkü dertlerin biri bitmeden diğeri başlıyordu... Ayrılığın üstünden bir yıl geçmesine rağmen ortalık durulmadı bir türlü... Yaz sonuna doğru ayrılan gruptan bazı hazımsızlar, çökmüş duvarlardan nemalanmak isteyen yıkıcılar misali sahne aldılar... Kafa karışıklığı yaratarak, düne kadar birlikte yürüdükleri arkadaşlarını suçladılar, çelme takıp, çalım attılar; elbette amaçları daha fazla insanı kendi siyasetlerine çekmekti... O güne dek dinginliğini muhafaza edenler, olan biteni sindirmekte zorlanınca karşılıklı suçlamalar yumruklaşmaya dönüştü... Cemil'e göre, gidenler sade, güvenilir, ayakları yere basan muhalif bir duruş sergileyip, düne ilişkin asgari nezaketi muhafaza edebilselerdi, geride yalnızca ayrılığın buruk tadı kalacaktı... Elbette diğerleri bu yaklaşımı hayli naif buluyordu... Birçok sıkıntıyı tek başına yüklenen Cemil, patlama noktasına geldiğinde içine attığı cümleleri, sıkıntıları, isyanları sayfalara kaydederek kafasını boşaltmanın doğru olacağına karar verdi...

Ağustos 1978

Ne diye başlasam, nasıl anlatsam bilemedim... Galiba en doğrusu, içimde sızım sızım sızlayan sevdama, sana hitaben yazmak! Aklımdan, yüreğimden süzülüp kalemin ucunda sözle buluşanları; dertleri, tasaları, hüznü, sevinci, coşkuyu ille de sevdamızı yazıya döküp ölümsüzleştireceğim izninle...

Evet, bu yaz hep birlikte en sıkısından dost vurgunu yedik! Hâlâ canım yanıyor, basit hesaplar ve saçma sapan iktidar hırsları uğruna gelecek güzel günler ertelendi, umutlarımız yara aldı! Değer miydi? Asla! Lakin insan dediğimiz kör bir kuyu; karanlığı nereye kadar uzanır bilinmez... Neyse, "kol kırılır, yen içinde kalır" diyelim ve kırıkları onarıp, yola kaldığımız yerden devam edelim...

Zihnim kördüğüm olduğunda, seni dolduruyorum, düğümler başlıyor çözülmeye... Diyeceksin ki, onca derdin içinde sevdan da

eksik kalsın, olmuyor işte! Bazen kendimi bir savaş meydanının ortasında, misket kavgasına tutuşmuş iki oğlan çocuğundan birisi gibi hissediyorum! Yüklendiğimiz ağır kederleri, küçük sevinçlere ve umutlara sığınarak hafifletebilmek mümkün! Aksi halde karamsarlık karışacak insan hamurumuza... Eğer o çocuklar savaşın tüm benliklerini ele geçirmesine izin verselerdi, yaşama sevinçlerini ve umutlarını bir çırpıda yitirirlerdi şüphesiz. O misketler bir bakıma, kötülüğe başkaldırının, acıyı hafife almanın, savaşa meydan okumanın en masumane biçimidir... Demem o ki, en olmadık zamanlarda bile sevdan tıpkı o renkli misketler gibi umudumu tazeliyor, aklımı dinlendiriyor, gücümü biliyor, mücadeleme katık oluyor, yangınıma su serpiyor...

Uzun süredir Ankara'da olan Recai'nin dönüşünde Çağdaş'ta bir araya geldiler... Hareketlenme her yere sirayet ettiğinden kafe ağzına kadar doluydu, TÖB-DER'e geçtiler... Odalar doluydu, girişte bulunan geniş salonun dibindeki bir masaya geçtiler... İki arada bir derede çay ocağına sızan Naci "Demli çaylar... Bozulmasın aralar..." diye şaka yapmaktan da geri durmadı... Daha ilk yudumda, dertleri sökün etti... Onları dinlerken gayri ihtiyari bıyıklarını çekiştiriyordu Recai... Özellikle Naci pek sıkıntılıydı; askıcıların son günlerdeki saldırgan tavırlarına karşılık vermek gerektiğini düşünüyordu. "Kaçtığımızı, korktuğumuzu sanıyorlar! Birkaçını benzetirsek kimle uğraştıklarını anlarlar! El mi yaman bey mi yaman görürler..."

Cemil aklını kemiren olumsuzluklardan sıyrılıp, sakinleşti. "Yaman olduğumuzu görseler ne kazancağız... Öfkemize yenik düşmek yakışmaz bize, saygınlığımızı gölgeler... Derin bir nefes al, sakinleş dostum!"

Mehmet'in aklı da karışıktı! Ancak Naci frenlenemezse işlerin arapsaçına döneceğini bildiğinden, temkinli konuştu. "Hemen hiddetlenme Naci... Ortada kapsamlı ve örgütlü bir saldırı yok ki birkaç kişisel sürtüşme sadece, büyütmemek lazım..."

Cemil sinirlendiğinde yaptığı gibi saçlarıyla oynarken, Lale aklından geçenleri söyleyiverdi. "Arkadaşlar sakin olun... Herkes kendi bakış açısını ortaya koyuyor! Örgütten bağımsız herhangi bir eylem yapmamız mümkün değil. Birbirimize yüklenmeyelim. Duygusal değil akli davranmak gerekiyor... Yanılıyor muyum Recai Ağabey?"

Sigarasından derin bir nefes çekti Recai... "Haklısın Lale. Karmaşaya dahil olmak, enerjimizi boşa sarf etmekten başka bir işe yaramaz! Cemil doğru bir noktaya temas etti, öfkemize yenik düşmeyelim! Yolumuza sırt dönenlere, hasımlık güdersek, onlar gibi biz de kirleniriz. Fevri davranmak çözüm değil, aksine daha büyük sorunlar doğurur... Ayrılığın hüznünü sindirip, bir derviş sabrıyla kaldığımız yerden yola koyulmalıyız. Bırakın küçük alanlar onların olsun! Bazen sessizlik en güçlü isyandır dostlar, bunu unutmayın! Kaldı ki, gidenlerle er ya da geç yollarımız kesişmeyecek mi? O gün geldiğinde, selamlaşmaya yüzümüz olsun.."

Naci, "Al Cemil'i vur Recai'ye" diye geçirdi içinden! Pasifliği marifet gibi sunuyorlardı. "İyi güzel diyorsun da, hep alttan almak doğru bir yöntem değil... Demin de dediğim gibi korkuyoruz sanacaklar..."

"Sansınlar, ne çıkar! Tepki gösterdiğinde kendilerini önemseyecekler, değer mi? Ha işi daha ileriye götürürlerse gereği yapılır, meraklanma! Geçmiş defterleri dürüp büküp kaldıracağız ve bugünden tezi yok tüm gücümüzle yenilenmeye, tazelenmeye evrileceğiz, başka şansımız yok!"

Daha fazla üstelemediler! Sonrasında fazlaca detaya girmeden, olumlu ve umutlu cümleler kurdu Recai... Birlikte döndüler mahalleye... Lalelerin kapının önünde duraksadılar. "Bu akşam bizde toplanıyoruz... Sen de gelsene Recai Ağabey... Hem annem de seni çok özlediğini söyleyip duruyor... Hazır seni yakalamışken, bırakmasak diyorum..." Gülümseyerek baktı Lale'ye, "Peki o zaman!" Gençlerin yanı sıra içeriye giren Recai'yi gören Çiğdem Hanım pek sevindi...

"Hoş geldin Recai, gözümüz yollarda kaldı... Çok şükür, beş eşkıya ve baş eşkıya bir araya geldiniz! Bu akşam vatanı kurtarırsınız artık!"

"Akşamı bilmem ama, gelecek yıllarda mutlaka kurtaracağız vatanı, sen üzme tatlı canını..."

"İnşallah Recai! Aman gözünü seveyim dikkatli ol, ortalık pek karışık! Allah hepinizi korusun." Gençler otururken, Çiğdem Hanım kızına kalkması için kaş göz işaretleri yapıyordu. Lale oralı olmayınca işaretleri söze döktü... "Oh hem arkadaşlarını çağır hem de başköşeye kurul... Ne güzel! Kızım yaptığın ayıp değil mi? İnsan aç mısınız tok musunuz diye sormaz mı hiç?" Lale epey zamandır annesinin bu tarz takılmalarına aldırmıyordu ancak Recai'nin yanında fırça yemek hoşuna gitmedi... Ne diyeceğini düşünürken, Recai bıyık altından gülümseyerek beyaz bir yalana baş vurdu. "Kızın hakkını yeme Çiğdem Teyze! Girmeden önce sordu!"

"Tamam o zaman, ben hemen bir şeyler hazırlıyorum, yemeden gitmek yok anlaştık mı?"

"Senin güzel yemeklerini kaçıracağımı nasıl düşünürsün. Elbette kalacağım."

Sibel, Lale'yi dürtükleyerek kaldırdı, birlikte mutfağa gittiler. "Aşkolsun anne, öyle laflar ediyorsun ki, sanki karşında beş yaşında çocuk var..."

"Affedersiniz hanımefendi, keşke kocaman laflar edeceğine, işlerin bir ucundan tutsan da kızım artık büyüdü diyebilsem.."

Tezgâhta salataya girişen teyzesinin sırtını okşadı Sibel. "Annemle seni mutlu edebilmek mümkün değil! Ne yapsak yeterli olmuyor, şaşırdık biz de.."

"Ben sizin yaşınızdayken.." Bildik tekerlemeleri dinlemeye tahammülleri kalmayan kuzenler, aceleyle yemek takımlarını kucaklayıp, doğruca salona geçtiler...

Hamdi Bey'in gelişiyle derinleşen sohbet, geç saatlere kadar sürdü... Sevdiği insanlarla birlikte olmak yol yorgunluğunu

unutturmuştu Recai'ye! Gece yarısına doğru erkek arkadaşları Recai ile birlikte kalktılar... Dışarıda, "Bir süre yine yokum! İstanbul sizlere emanet..." dedi Recai... O gözden kaybolana dek bekleyip, Cemil'in eve geçtiler... Camlardan gün ışığı süzüldüğünde tartışmaları aynı hızla sürüyordu...

KAHRAMANLAR, ANTİ KAHRAMANLAR...

Okula başladıkları gün, beklenmedik bir sürprizle karşılaştılar; eski derneklerinin yeri boşaltılmıştı... Orayı tutmak geçti akıllarından, ancak boylarını aşardı... Yeni yol haritalarını belirlemek, örgütlenmeyi genişletmek gibi programları geçici mekânlarda uygulamaktan başka seçenekleri yoktu... Saha çalışmalarına ağırlık veren Naci, Rami'deki bir fabrikada grevde olan işçilerle dayanışmayı organize ediyordu... Geceleri ayrılık saatlerinden çaldıkları zamanı sokak lambasının altında değerlendiriyorlardı. Cemil cam gibi parlayan iki yeşil gözü usuna gömüp, dalıyordu uykuya...

Eylül 1978

Yıldızlar yükselirken, o sokak lambasının altında vedalaştık yine! Yüreğimin ateşi yüreğine sıçramasa da sana ait her bir ayrıntı ölümsüzlük mertebesine erişiyor bu bedende... Ay kuytusuna çekilmek üzere! Silikleşen suretini gün doğumunun kızıllığına bırakıp, güneşle vedalaşacak! Bu ayrılık da diğerleri gibi yeni, taptaze bir başlangıç doğuracak...

Mavi gezegenin tarihi; kahramanlar-anti kahramanlar, iyiler-kötüler, masumlar-zalimler, ezcümle tezatlarca şekillenen hikâyelerden oluşur! Hayatın kımıl zararlıları, edilgen, kötücül, cani, zorba, faşist ve benzeri sıfatları haiz haşere tür ve onların silik gölgeleri karanlıktan beslenir, tımarlanır, geride zehirli tohumlarını bırakıp geberirler... Arada kalan katmanlar ise sorgusuz, sualsiz kabullenen yani müzmin teslimiyetçilerdir...

Bizim hikâyelerimiz ise insanlık onuruna ve ruhuna ihanet etmeyenler tarafından kaleme alınır... Onlar, dünyanın taşında, toprağında, havasında, suyunda barınan tüm canlıların adil, eşit,

sınırsız, özgürce yaşadığı bir dünyayı içselleştirirler! Sevgi tüten bir dünyaya açılan yolun takipçileridirler... Korkuyu değil umudu beslerler bu uzun seferde... Yakın geçmişte, yaşanası bir dünya hayaliyle genç yıldızlar diyarına göçenlerin yarım kalan hikâyelerini, taptaze masumiyetiyle gülümseyen yarınlarda tamamlamak gibi yüce bir niyetle yola çıkmışlardır çünkü...

Ezcümle, her insan, ahir ömründe kendine has, meşrebine uygun, aklıyla, vicdanıyla, bilinciyle, ruhuyla özdeşleşen bir hayat yaşar! Bu arsız düşbaz ise dik başlı gelinciğinden aldığı kuvvetle hakikat, mana, sevi, adalet ve hürriyette açılan kapıyı zorlayarak oluşturacak hikâyesinin sayfalarını...

Bir Japon atasözünün; "Gelincik insan ömrü gibidir, dünü vardır, yaşamıştır. Bugünü vardır, yaşıyordur. Ama yarını belli değildir..." dediği gibi geleceğin neler göstereceği bilinmese de geçmişin ilhamıyla bezenen düşlerimizi yüklenip maviliklere açıldık... Muradımız, ümit yüklü teknenin, yönünü kaybetmeden, rengârenk yarınlara demir atmasıdır...

Lale'yi uyandırmaya gelen annesi, yastığa saçılan bukleleri, minicik burnu, etli dudakları, pembe teniyle kızının masal sayfalarından fırlayan bir periyi andırdığını düşündü... Yanağına konan öpücükle gözlerini açıp, "Günaydın tontişim!" dedi... Yerinden kalkıp perdeleri sonuna kadar açtıktan sonra komodinin üstündeki radyoya uzandı, İl Radyosu'nda *All Hang Up In Your Green Eyes* çalıyordu, banyoda şarkıya eşlik etti... Formasını giydi. Üzerinde siyah keçeli kalemle "Barış" işareti çizilmiş ve neredeyse tüm yüzeyi yazılar ve imgelerle dolu haki renkli bez çantasını alıp içine kitapları doldurdu. Okul sabahlarının alışıldık uyarısı "Çay hazır Lale, acele et, geç kalacaksın!" yankılanınca gülümseyerek girdi salona... Hızla atıştırırken, anne ve babasının sohbetlerine kulak kabarttı... Aksaray'daki daire boşalmıştı... Bu mucizevi ihtimali derhal değerlendirmeliydi! "Babacığım daireyi bir yıllığına biz kullanabilir miyiz?" Anne ve babası soru dolu bakışlarını ona yönelttiler! "Biz derken!"

"Anneciğim, beş eşkıyanı kastettim! Dershane sonrası okuldaki arkadaşlarla birlikte konuları pekiştirmek istiyoruz... Evlerde onlarca insanın toplanması eziyetli olması bir yana, imkânsız... Boşalan daireyi sınavlara kadar kullanabilirsek şahane olacak!"

Beş eşkıyanın siyasetle ne denli içlidışlı olduklarının farkındaydılar elbette... Daireyi başka amaçlarla kullanma ihtimalleri de vardı! Kızı söylediklerinde samimiyse denemeye değerdi yine de... Babasının dalgınlığından istifade eden Lale, ikna turlarına devam etti. "Bu yıl üniversiteye giremezsem, seneye daha zor olacağını söyleyip duruyorsunuz... Bizimkiler de dostlarınız tarafından aynı şiddete maruz kalıyorlar. Düşündük taşındık garantili tek çözümün daha çok çalışmak ve tekrar etmek olduğuna karar verdik..."

"Laleciğim oturduğun yerden enayi gibi mi görünüyoruz?" İlk kılçığını atmıştı annesi... "Ne işler çevirdiğinizi cümle âlem biliyor... Orayı yasadışı işler için paravan yapmayacağınız ne malum?"

"Şimdi ayıp ettin Çiğdemim! Bir şeye açıklık getirelim; anayasanın vatandaşlarına tanıdığı hak ve özgürlükleri savunmanın neresi yasadışı anlayamadım. Sanki yeraltı mafyasının üyeleriyiz de paravan şirket kuruyoruz... Açık konuşmam gerekirse, arada başka toplantılar da yapabiliriz. Ama asıl amacımız eğitim çalışmaları..." Onları ikna etmek için meseleyi biraz süslemenin zararı olmazdı nasılsa... Bunları derken zihninde parlak bir şimşek çaktıysa da önceliği daireyi koparmaktı... Hamdi Bey kızının yüzüne sevgiyle bakarken, üç kuruş kira için biricik kızını kırmayı istemediğini anladı... "Üç şartım var! Birincisi mutlak suretle bu yıl Eczacılık Fakültesi'ne gireceksin... İkincisi üniversite sınavlarından hemen sonra daireyi boşaltacaksınız. Üçüncüsü de daireye en küçük bir hasar verirseniz hepinizin harçlıklarından keserim haberiniz ola..."

"Hepsini kabul ediyorum babacığım... Sen bir tanesin!" Babasının yanaklarından öpüp, "Bizimkiler ağaç olmuştur..." diye

söylenerek, sevinçle fırlayıp çıktı... Lale'nin gitmesinin ardından kadın kocasına verip veriştirdi... Kızını karşısına alıp öğüt verecek yerde, her dediğini kabullenerek şımartıyor, yanlışlarına göz yumuyor hatta teşvik ediyordu... "Allah muhafaza, eğer kızımın başına bir şey gelirse hem kendimi hem de seni gözümü kırpmadan öldürürüm Hamdi!" Onun da benzer çekinceleri vardı, ancak meseleyi dallandırıp budaklandırmak istemiyordu... "Hoşça kal karıcığım!" diyerek kızının ardından o da çıktı.

Nefes nefese merdivenlerden inen Lale, arkadaşlarının yanına vardığında iki elinin başparmaklarıyla kendisini işaret etti... "Dernek meseleniz çözülmüştür!" Tam anlamıyla şoka girdiler... Cemil "Nasıl yani?" diyebildi... Lale sabahki gelişmeleri aktarıp, babasının anlaşma şartlarını da ilave etti... Mehmet "Yaşasın" diye çığlıklar atarak zıplarken, Sibel kuzenini kucaklıyor, Cemil ise hayranlık ve minnetle seyrediyordu sevdiğini... Okulun yolunu tuttuklarında, babasıyla konuştuğu sırada aklına bir fikir geldiğinden bahsetti; yeni insanlarla ilişki kurmak için iyi bir yöntem bulmuştu... Yoksul gençlerin bir çoğu ekonomik nedenlerle dershaneye gidemiyordu... Derneği kurduktan sonra onlara bu alanda destek verebilirlerse, faydalı bir iş yapmanın yanı sıra daha çok insana ulaşabileceklerdi... Öneriyi hepsi beğendi. "O zaman bir an önce faaliyete geçelim..." diye ekledi Cemil...

Hafta sonunu beklemeden ekip oluşturdular... Elbirliğiyle duvarları boyadılar, mekânı temizlediler; sandalye, masa, ocak, çaydanlık, bardak, tabak gibi malzemeleri evlerinden getirip dört başı mamur yeni derneklerini hazırladılar... İşler bittiğinde eserlerini seyredip, planlarını tartıştılar...

Hazan mevsiminin son demini sürmek için aheste aheste yürüyerek dernek binasına gittiler... Basamakları çıkarken, taze demlenmiş çayın davetkâr kokusu doldu genizlerine. Cemil derneğin kapısından içeriye girer girmez Naci'nin sırtına hafif bir yumruk indirip, diğerlerinin aklından geçeni dile getirdi. "Görünen o ki uçarak gelmişsin! Hızına yetişmek imkânsız, uçan Naci!"

"Oğlum sizin gibi ekâbir değiliz, kartal yürekliyiz kartal! Uçuşa geçtik mi, Allahı gelse durduramaz! Siz asilzadeler salına salına yürürken, ben kıçımı otobüsün ya da daha kötüsü minibüsün son basamağına sığdırmak için sabahları 'zorunlu yüz metre' koşusu yapıyorum, doğuştan talimliyiz anlayacağın..."

"İlla lafı dönüp dolaştırıp Kartal'a bağlayacaksın, oğlum sen Beşiktaş'la kafayı yemişsin, bilinen tedavisi yok..."

"Beşiktaş sevgisi anlatılamaz, yaşanır Cemil can!"

Lale çayını yudumlarken, "Naci doğru diyor! Onunla oranlanınca hepimiz muhallebi kıvamındayız" dedi. Boş oturmaktan hoşlanmayan Cemil yapılacak işlere ilişkin aldığı notları gözden geçirdi. "Rami'deki greve uğrayacaksın değil mi? Altan Ağabey'le görüştüm. Zaruri ihtiyaçlar varmış, temin edelim!" Naci alaycı bir şekilde gülümsedi. "Geç bile kaldın! Dün akşam hepsi halledildi. Hatta anamın komşularla yaptığı kurabiyeleri götürüp, çadırda küçük çapta bir şenlik yaptık!"

"Annen ne şahane bir kadındır yahu! Acayip saygı duyuyorum, artık tanışsak diyorum."

Sibel'in sözleriyle yüreği pır pır etti, "Ne zaman derseniz, gideriz! Anam çok memnun olur... Ha, az kalsın unutuyordum! Recai Ağabey az önce 'yolcu yolunda gerek' diyerek çıktı. Galiba yine bir yerlere gidiyor... Hepinize selamı var... Malatyalı bir arkadaşının kuzeni mi, yakını mı neyse, Nesime adında birisi dershane için İstanbul'a gelecekmiş. İlgilenmemizi istedi!"

"Gözümün nuru sen merak etme, bu meseleyi halledilmiş bil! Kızla nasıl iletişime geçeceğimizi söyle yeter!"

Sibel'in yüzüne "ayran budalası" gibi bakmayı sürdüren Naci, birden kendine gelip toparlandı... "Yarın akşam yedide garda buluşulacak! Ben de gelirim isterseniz!"

"Daha neler! Kızın hakkında hiçbir şey bilmiyoruz. Tutucu da olabilir! Senin gelmen yakışık almaz... Kız kıza hallederiz!" Saptamasından sonra Sibel'e göz kırptı Lale.

Topkapı'daki minibüs durağından geçerken, "Yetmiş iki millet burada Sibel!" diye söylendi Lale. Minibüs kuyruklarının arasından sıyrılıp gara giden yola çıktılar. Topkapı meydanı irili ufaklı konfeksiyon mağazaları, züccaciye dükkânları, eskiciler, yedek parçacılar, kunduracılar, kasetçiler, seyyar satıcılar, perakendeciler ve dükkân önlerinde öbek öbek bakınan insanlarla doluydu... Sibel'e göre, çarşamba pazarı buradaki dükkânların yanında lüks kalırdı... Tahta el arabalarında birinci ya da ikinci el plak ve kaset pazarlayan satıcıların her biri farklı bir arabeskçinin söylediği şarkının sesini açmıştı... Bangır bangır arabesk curcunası beyinlerini uyuşturdu, kalabalığı yara yara vardılar gara! Anadolu Otogarı da tam bir keşmekeşi... Denklerin üstüne oturmuş binecekleri otobüsü gözleyenler, uzak illerden gelecek yakınlarını karşılamak için bekleşenler, seyyar satıcılar, sigara tüttüren şoförler, muavinler, çığırtkanlar, nane şekeri satıcıları, dilenciler, arabesk müzik ve yoğun lahmacun kokusunu ayırt ettiler... Malatya Seyahat'in derme çatma ofisine girip, pala bıyıklı adamdan otobüsün "eli kulağında" olduğunu öğrendiler... Ofisin karşı kaldırımındaki büfeden iki çay alıp, kısa tahta taburelere oturduklarında bütün bakışları üzerlerinde hissettiler... Oysa fitilli kadife pantolon üstüne giydikleri salaş kazakları, parkaları, at kuyruğu saçları ve makyajsız yüzleriyle oldukça sadeydiler... Peki neden bu kadar dikkatli bakıyorlardı onlara, diye merak etti Sibel... "Bir çevremizdeki kalabalığa bak, bir de bize! Ne erkeklere ne de kadınlara benzemediğimiz aşikâr! Erkek kılıklı kızlar olduğumuzu düşünüp, içten içe gülüyorlardır muhtemelen..." Sigara eşliğinde çaylarını yudumlarken, son günlerdeki bakım onarım işleri yüzünden bitkin olduklarını itiraf ettiler birbirlerine...

"Eli kulağında" otobüsün gelişi bir saatten fazla sürdü... Pala bıyıklı adam kapının önüne çıkıp, "Malatya'dan hareket eden otobüs gara girmiştir..." Anonsunu yapınca yerlerinden

kalkıp, ofisin önüne geçtiler... Lale üzerinde "Nesime" yazan kâğıdı çantasından çıkarıp göğsünün hizasında kaldırdı. Hemen önlerinde, park halindeki siyah Mercedes'in koyu renk camı indi. Arka koltuktaki kadın onları baştan ayağa süzdükten sonra şoförün kapısını açmasını bekledi. Vizon kürkünü sırtına atan kadın, arabanın merdiveninden adeta merasimle inerken, kuzenler onu kesiyorlardı... Hayli bakımlı, esmer güzeli kadın yanlarına yaklaştı... "Nesime Karakaş'ı mı bekliyorsunuz?" Ne diyeceklerini bilemez bir halde bakıştılar. İlk toparlanan Lale oldu! "Evet, Malatya'dan gelecekti!" Kadın kaşlarını çatarak, "Onu nereden tanıyorsunuz ki?" diye sordu. "Ortak bir arkadaşımız geleceğini haber verdi. Yabancılık çekmesin diye karşılamaya geldik..." Sibel'in konuşmasını kesti kadın. "Arkadaşınızın kim olduğunu bilemem ama, Nesime yeğenim olur. Yabancılık, yalnızlık çekeceği yok!"

Lale, pes etmek niyetinde değildi. "Yanlış anladınız! Dershane konusunda yeğeninize tavsiyede bulunmak için buradayız!"

Lale'nin nezaketi kadını yumuşattı... "Aklı fikri okumakta olunca, demek ki gelmeden zeminini hazırlamış... Sizi kim aradı demiştiniz?" Sibel derhal bir isim uydurdu... "Ayşe!" Kadın kafasını sağ tarafa eğip düşünmeye başlayınca Lale, "Şimdi hapı yuttuk" diye geçirdi içinden. "Tanımadığım birisi herhalde! Neyse, birazdan gelecek, ona sorarım... Dershane işinin halledilmesi iyi olmuş." İki kızın akılları karışmıştı! Lale, Nesime denilen kızın onlardan haberi yoksa, "rezilliğin bini bir para" diye düşünüyordu ki otobüs yanaştı... Lale elindeki kâğıdı buruşturup çöpe atarken, kadın otobüsün merdivenlerinden inen genç kıza sarılıyordu... Devreye nasıl gireceklerini tasarlarken kadın imdatlarına yetişti! "Bu güzel kızları arkadaşın Ayşe aramış, sana dershane konusunda yardımcı olacaklarmış!" Nesime, içinden "Ah Nedim Ağabey'im ah, elin nerelere kadar uzanırmış!" diye geçirdi! Kızları kırk yıllık dostları gibi kucakladı. "Zahmet verdim, sağ olasınız!" Rahatlamış bir

halde, "Ne demek!" dediler. Teyze, kızları evine davet ettiğinde, Lale'nin "Annelerimiz merak eder. Başka zaman!" cevabından hoşlandı... "O halde gideceğiniz yere bırakalım!" Kızlar şaşkınlıkla birbirlerine bakarken, Nesime, "Hadi geçin, sırtımızda taşımayacağız ya!" diyerek onlarla birlikte arka koltuğa oturdu. İsimlerini sorup öğrendiğinde, teyzesi başını geriye döndürdü. "Benim adım da Nurten kızlar!" Yol boyunca çalışkan talebeler gibi derslerden ve büyük sınavdan bahsettiler... Yeni tanıştıkları insanlarla mahalleye kadar gitmenin tedbirsizlik olacağını düşünüp, Vatan Caddesi'nde ineceklerini söylediler! İnmeden önce birbirlerine telefon numaralarını verdiler... Kuzenler, Yavuz Selim Caddesi'ne doğru yürürken günün yorumunu yapıp, kahkahalarla güldüler...

Hemen ertesi gün Nesime, Lale'yi aradı... Cumartesi öğleden sonra teyzesiyle birlikte kayıt için dershaneye gideceklerdi... Eğer uygun olurlarsa onları da görmek istiyordu... Yoğun bir gün olsa da "kırk yılda bir onlara işi düşen" Recai Ağabey'in hatırını kırmak olmazdı. Ayrıca kızı yakından tanımak için iyi bir fırsattı... Teklifi kabul görünce çok sevindi Nesime... Ertesi sabah erkenden çıktılar evden... Otobüsten inip doğruca Adem Aga'nın dükkânına gittiler... Dört tane taş merdiveni çıkıp, içeriye girdiklerinde "Hoş coldiniz more! Oturunuz!" Adam börekleri paket yapana dek çaylarını içtiler... Derneği ilk kez onlar açacaktı... Lale çayı üstüne koyup, ortalığı toparlayan Sibel'e yardım etti... Kapının kilitlenmediğini düşünen Naci panikledi... Kızların sesini duyunca rahatladı, "Karga bokunu yemeden gelmişsiniz" dedi. Epeyce bir süre gülüştüler... Kahvaltı yapmadan çıktığı için böreklere bayıldı. Çıtır börekleri midelerine indirdikleri sırada diğer elemanlar da geldi. Nesime'yle yaptığı telefon görüşmesinden bahsetti Lale. Kızla buluşmak için öğle vaktine doğru Sibel'le çıkacaklardı... Bu arada babasıyla konuştuğu gün getirdiği öneriyi; dernekte üniversite hazırlık dersleri verme meselesini şekillendirmek istiyordu...

"Konuyu örgüte açalım, ders verecek öğretmenleri ayarlasınlar..."

"Rica ederim Naci! Sen değil miydin 'ağamın dağı göründü' diyen! Elbette konuyu ilgili kişilere açarız! Geri kalanına ilişkin tüyoları ilgili şahıstan aldım... Dün akşam, Recai Ağabey babama ısmarladığı ilaçları almak için uğradı bize. Epeyce bir konuştuk... Ders meselesini açtım, fikir acayip hoşuna gitti... Bu arada babam da günahımı aldığı için özeleştiri vermek zorunda kaldı... İçten içe öyle güldüm ki anlatamam... Eğer ondan izin koparmak için 'ders çalışma' bahanesini üretmeseydim, bu seçenek aklıma gelmezdi! Neyse, Recai Ağabey, TÖB-DER'den birkaç öğretmenin ismini verdi! Ayrıca üniversiteden arkadaşlarıyla görüşüp, ders verecek öğrencilerin isimlerini saptayacak.... Anlayacağınız, ağanın dağının tepesindeki evin bacasından tüten duman dahi görünüyor..."

"Bravo Lale!" Sesi öyle gür çıkmıştı ki toparlandı Cemil!

"Bakıyorum taşı gediğine koymayı öğrenmişsin..." Diyen Naci'nin takılmasına annesinin gerdan kıvırmasını taklit ederek karşılık verdi... "İtinayla oturturum..."

Dernekten iki kişi ki onlara kendi aralarında "bilir bilmezler" diyorlardı, bu kadar kısa sürede böylesine kapsamlı bir işin becerilemeyeceğini iddia ettiler... Ayrıca tanımadıkları insanların paldır küldür derneğe alınması da sorun yaratırdı... Cemil alaycı bir şekilde delikanlıya gereken yanıtı verdi... "Güvenlik sorunu diyorsun da, ne yani derslere katılacakları MİT'mi belirleyecek. Araştırıp, soruşturmadan önümüze geleni kabul edecek kadar aptal mı görünüyoruz? İpe sapa gelmez eleştiriler kurgulayacağına Lale'ye teşekkür etsen daha makbule geçer!" Müzmin muhalif başını önüne eğip sustu... Gençler heyecanla neler yapabileceklerini konuşurken saat neredeyse yarıma geliyordu... Kuzenler aceleyle kalktı...

Buluşma yerine gittiklerinde, kayıt işlemleri tamamlanmıştı, Nesime hafta içi gidecekti dershaneye... Teyzesi ısrar kıyamet üçünü Sirkeci'deki Konyalı'ya götürdü... Çıkışta kızları baş başa

bırakıp Kapalıçarşı'ya gitti. Mısır Çarşısı'nın girişindeki çay bahçelerinden birisine girdiler... Nesime "Keşke aynı günlerde gitseydik dershaneye... Benim için çok iyi olurdu!" diye hayıflanınca, Lale onu yatıştırdı... "Buna takılma Nesime... Böylesi daha iyi olmuş... Ayrıca her hafta sonu derneğe gitmeyeceğiz! Muhtemelen arkadaşlarla dönüşümlü olarak devam edeceğiz... Teyzene etüt var diyerek hafta sonları kirişi kırıp, derneğe gelirsin..." Dernek lafının yabancısı olmadığını söyledi Nesime... Nedim Ağabey'i Malatya'nın sıkı solcularındandı, arada bir onların yanına gitmişliği vardı... "Teyzesigile" çaktırmadan hafta sonları buluşacaklarına sevindi... Ardından da bir çırpıda hikâyesini özetledi... Küçük yaşta görücü usulüyle sevmediği bir adamla evlendirilen ablasından bahsederek girdi meseleye... Evlendikten sonra ilk ziyaretinde, "zavallı bacısı" ağlayarak "köpeklere yal edildim!" diye dert yanmıştı. Devam eden aylarda da değişen bir şey olmamıştı; ablası sürekli mutsuzluğunu, çaresizliğini dillendirmişti. Yine böyle bir günde yaşamaktan bıktığını söyleyince, ablasına ilişkin yuttuğu, içinde biriktirdiği sırları Bilal Ağabey'ine aktarmıştı... Bunları duyduğu anda fırlayıp giden ağabeyi; evine vardığında ablasının boylu boyunca zeminde yattığını görüp, hemen hastaneye ulaştırmıştı! Eline geçen ne kadar ilaç varsa bir seferde yutan ablasının midesi yıkanıp, ölümden döndürülmüştü... "Ama neyin kurtulması diye sordum kendime. Biçare bacım öyle değişti ki, ne siz sorun ne ben diyem... Bir köşeye kıvrılıp, put gibin duri garibim. Ne yalan söyleyem, gocasının Allahı var, iyi adammış, asla bırakmadı bacımın peşini... Yenilerde daha eyice ama ne bilem işte beyle.." Gözleri dolu dolu olmuştu. "Sigaraz var mı? Benimkinin dibi gurudu..." Lale hemen paketinden bir sigara ikram etti... "Anam babam heç mi paraz yok... Bu pohtan sigara içilir mi heç?" Yüzünü buruşturarak "Birinci" sigarasını içti... "İşte beyle canlar... Bilal ağabeyim aynısını ben yaşamayam diye uğraşi... İstanbul'a gelmeme garşi çıkıdi babam olacak zalım! Onu da Nedim Ağabey'le birlikte razı ettiler."

"Belki anlamsız gelecek, ama ablan tek örnek değil Nesime... En azından yalnız değil, sizler varsınız, kocası var! Hayat devam ettikçe umut vardır..."

"Doğru deyisen Lale can! Ama aklımdan çıkmiyi!" Sonrasında da Nesime sordu onlar anlattı, sohbet derinleştikçe ısındılar birbirlerine... Neredeyse iki saat sonra Nurten teyzesi eli kolu paketlerle dolu bir vaziyette geldi yanlarına... Kendisine "bir yorgunluk kahvesi" ısmarladı... Nesime'ye aldığı kolyeyi gösterdi, "Beğendin mi?" derken kuzenlerin tepkilerini inceliyordu. "Sağ ol, ne gerek vardı tiyezem..." Kadın kahvesini bitirince çıktılar... Bu defa Fatih'te indiler araçtan...

YENİLENEN UMUTLAR...

Lale'ye verdiği söz üzerine birtakım görüşmeler yapan Recai, gelişmeleri bildirmek için kısa süreliğine derneğe uğradığında, tesadüfen Nesime de oradaydı... Lale ikisini tanıştırdığında, "İçine doğdu herhal!" dedi Nesime... Kızın tepkisine gülümseyen Recai, Nedim'in neler yaptığını sordu...

"Netsin ağabey, deli danalar gibin koştiri... Bilisen bizim oralarda kavgasız nizasız gün geçmeyi... Neyse sana çok selamı var... Allah ondan da senden de binlerce defa razı ola... Siz olmayaydınız buralarda halim nice olurdu! Nedim Ağabey'in bir sözüyle hepiz yollara düştüz. Ömrüz dert görmeye..."

"Ne demek! Nedim de olsa aynı şeyi yapardı..."

"Nereden tanışıyorsunuz diye sorsam, ayıp olmaz değil mi Recai Ağabey!" dedi Lale.

"Yok be Laleciğim... Sır değil, Nedim'le aynı fakültedeydik. Ancak İstanbul'a ısınamadı bir türlü! Memleketimin bana daha çok ihtiyacı var diyerek ikinci sınıfta çekip gitti... Hayatını teslim edeceğin kadar güvenilir bir adamdır..." Arkadaşından bahsederken yüzüne sıcak bir gülümseme yayıldı... Saatine baktı... "Gitmem gerekiyor arkadaşlar... Şu kurs meselenizle ilgili görüştüm! Muhtemelen yarın gelir bizimkiler, tanışır konuşursunuz... Hadi bana müsaade."

Recai gider gitmez projeleriyle ilgili yorumlarda yaptılar. Bilgilendirme yapılmış ve karar olumlu yönde çıkmıştı... Öğretim kadrosu da tamamlandığına göre, "Ücretsiz üniversite hazırlık dersleri" başlıklı broşürleri dağıtabilirlerdi... Duyuruların yapılacağı semtler tespit edildi, özellikle işçilerin yaşadığı bölgeler hedef alınacaktı...

Öğretmenlerle görüşecekleri için sabaha dek gözlerine uyku girmedi; bir aksilik çıkarsa, gelmezlerse, zamanları uygun değilse gibi sorularla boğuştu hemen hepsi... Eczacılık Fakültesi, ikinci sınıfta okuyan Gönül sabah erken saatlerde gelince yüreklerine su serpildi. Ardından Fen Fakültesi'nde okuyan iki delikanlı ve öğleye doğru da altı öğretmen geldi. Değişik liselerde, matematik, fizik, kimya, biyoloji, sosyal bilimler ve edebiyat dallarında ders veren bu deneyimli öğretmenler, hafta sonlarını dernekteki eğitim programına ayıracaklardı... Üniversite öğrencileri de sınav dönemleri hariç onlara destek olacaklardı... Siyasi boşanma sonrası en umut verici projelerinin yetkin kişilerce sahiplenilmesi gururlarını okşadı... Dernekten ayrıldıklarında, mutluluktan ağızları kulaklarına varıyordu...

Dernek dışındaki yoldaşlarının da yardımıyla, broşür dağıtımını bir hafta içinde tamamladılar. Broşürü eline alan genç yaşlı herkes benzer tepkiyi veriyordu. "Doğru mu diyorsunuz? Gerçekten bedava mı?" Bu ifadeler cesaretlerini okşasa da sonuçtan emin olamıyorlardı... Dersler başladığında katılım umduklarından fazlaydı... Derslerin birinci ayında Lale'nin deyimiyle, "duyan da duymayan da gelmiş"ti! Matematikçi Bekir Hoca, kısa sürede bu kadar çok öğrenciye ulaşabildikleri için kutladı onları! Öğrenci sayısı altmışı bulunca ek sandalye ve masa temin edilmesi gerekti... Bekir Hoca bunu halledeceğini söyledi... Sabah ve öğleden sonraki gruplara mevcut üç odada eğitim verilebilirdi... Eğer yeni katılımlar olursa, onları hafta içine kaydırmak en doğrusuydu... Sayının çoğalabileceğini varsayarak, destek için birkaç arkadaşıyla görüşen Bekir Hoca eğitime ilişkin tüm sorumluluğu üstlenip, tüm sorun ve

gelişmelerin takipçisi olacağını belirtti... Onların en mühim görevi canla başla çalışarak bu yıl üniversiteye girmeleriydi... Projenin öncülerinin başarısız olması kabul edilemezdi! Naci grevdeki işyerlerinde yürüttüğü çalışmalar nedeniyle dersleri aksatabileceğini söyleyince, kaşları çatıldı adamın. "Yarından tezi yok devrediyorsun... Gerekçe olarak da Bekir Hoca önceliğimin üniversite olduğunu belirledi diyorsun... Anlaştık mı?" Naci'nin bu tür bir konuşmayı yapabilme ihtimali zayıftı! Onun tereddüt ettiğini fark etti. "Oğlum bu tür işleri yapacak tonla adam var. Alternatifsiz değilsin yani... Ha söylemeye çekiniyorsan o başka! Sen diyemezsen, ben söylerim..." diyerek tatlı sert çıkıştı... Önemli bir sorunu daha paylaştılar hocalarıyla; broşürler farklı çevrelere dağıtıldığı için katılımcıların yarısının eğilimlerini bilmiyorlardı... Kısa sürede araştırma yapabilmeleri zordu, endişeliydiler! Bekir Hoca gülümseyerek dinledi. "Meraklanmayın hepsinin okullarında bizden öğretmenler var. Önümüzdeki günlerde anlarız..." Öğretmenlerin hepsini seviyorlardı ama Bekir Hoca'nın gönüllerindeki yeri bir başkaydı...

ÜÇÜ BİR ARADA...

Her anlamıyla yoğun bir dönem geçiriyor olsalar da Nesime'yi koruyup kollamaktan imtina etmiyorlardı. Gözlerini bir an olsun, safiyet derecesinde iyi niyetli ve gereğinden fazla meraklı kızdan ayırmıyorlardı! Aklına geleni söylemesi, her lafa sazan gibi atlaması gibi huylarının deneyimsizlik ve öğrenme tutkusundan kaynaklandığını bilseler de diğerlerinin tepkilerine neden oluyordu, konuşmalıydılar... Bu sebeple onu bir şeyler yemek bahanesiyle Adem Aga'nın yerine götürdüler... Böreği çok beğenen Nesime, "Anamınkilere benzeyi" dedi. Yemek faslı bitince, Lale, onu kırmamaya özen göstererek eleştirilerini dile getirirken Sibel kızın yanlış anlamasına mahal vermemek için müdahale etmedi... Lale'yi çıtı çıkmadan, mahzun bir ifadeyle dinledi! "Sağ olasınız... İnan olsun fark etmediydim... Artık her poha maydanoz olmam! Söz." Onun hali

Lale'ye dokundu... "Maydanoz olduğun falan yok... Başkalarından duyacağına bizden duyman daha iyi olur diye düşündük!" Nesime başını öne doğru sallayarak, anladığını ima etti... "Hadi sıkma canını! Epeydir sinema deyip duruyordun, yarın gidelim mi, ne dersin?"

Sibel "Nasıl yani?" manasında sert bir bakış attıysa da Lale oralı olmadı... Hoşnutsuzluğu dağılmıştı Nesime'nin... "Buralarda misafirin hiç hükmü yok diye düşünidim! Siz Malatya'ya geleydiz şimdiye görmedik yer galmazdı! Saati, yeri söyleyin!"

"Yarın sabah, seni Yeşilköy dolmuş durağından alıp, tura başlarız..." Adem Aga'nın yanından ayrılıp, Nesime'yi dolmuş durağına bıraktılar... "Onca telaşın arasında Nesime'yi gezdirmek kusur kalsaydı! Sanki sinema kaçıyor!" diye söylendi Sibel... "Telaşın biteceği yok... Sen gelme istersen, biz gideriz..."

"Hemen de satıyorsun!"

"Aman Sibel, ne desem olmuyor... Gördün kızın sevincini. Aylardır beni gezdirin diye yalvarıyor..." Onlarla birlikte gezmek dürtüsü ağır basınca itirazlarını sürdürmedi Sibel. Geç saatlere kadar süren koşturmaca yüzünden arkadaşlarına ertesi günden bahsetmeyi unuttular...

Buluşma yerine gittiklerinde Nesime onları bekliyordu... Dolmuş durağının olduğu sokaktan çıkıp, otobüs durağına gittiler. Sabah kahvaltısını Sultanahmet'te yaptılar, Gülhane Parkı'nı hızlı bir şekilde turaladılar! "Ne biçim hayvanat bahçesi anlamadım gızlar... Bizim dağda, bayırda bundan fazlası var!" Kahkahayla güldüler bu sözlere... Parkın hemen karşısındaki dar sokağı geçip, tarihi Meserret Pastanesi'nde kahve molası verdiler; tavandaki işlemeler, tarihi tablolar, aynalar çok hoşuna gitti kızın... Aşır Efendi Caddesi'ndeki tarihi binaların arasından geçerek, Eminönü'ne indiler... Yeni Cami'nin avlusunda kuşlara yem verip, Kapalıçarşı'da kısa bir tur attılar... Galata Köprüsü'ne vardıklarında öğlen olmuştu... Köprü altında ekmek arası balık yedikten sonra tünele yöneldiler. İlk kez tramvaya binen Nesime, yeraltından gitmekten korktuysa da

ses çıkarmadı... İstiklal Caddesi'ndeki kalabalığı görünce şaşırdı! "Bütün şehir buraya gelmiş!" Film afişlerinin altında kümelenmiş, kafaları yukarıda, ağızları bir karış açık "çıplak kadınları" seyreden adamları görünce dehşete kapıldı! "Anam babam, bu garıların hepsi etehlemiş! Ar namus hak getire!"

Lale, yumuşak bir ses tonuyla! "Bu kadar önyargılı olma Gülüm! Hangi kadın bedenini böyle hayasızca sergilemek ister ki! İnsanın başına ne gelirse çaresizlikten gelirmiş!"

"Saf saf gonuşma Lale! Çarasızlıktan değil, namusuyla çalışmak zor geli bunlara! Oralarını buralarını açıp günaha giriler..."

Sibel daha fazla dayanamadı... "İnsaf et Nesime, kim böyle bir hayatı ister?"

"Kimse boğazlarına bıçak dayayıp soyunun demiyi ki onlara!"

"Ha deyince iş bulmak kolay mı sanıyorsun? Büyük şehirler uçurumlarla dolu; dipte kalanlar, yukarıdaki ışıltılara özeniyor, hayallerine tırmanarak erişemeyeceklerini anlayınca da sıçramayı tercih ediyorlar... Sınıf bilincinden de yoksun olunca, sıçrama tahtasının bedelini en vahşi biçimde ödüyorlar. Neonlar kararıp afişler sökülünce iç yakıcı hikâyeler açığa çıkıyor..."

Nesime'nin ikna olmaya niyeti yoktu... "Edebiyat iyi de, işin aslı başka Lale Can! Geçenlerde bir gazeteci, hayat gadınlarıyla gonuşmuş. Hallarından memnunlar. Hele biri öyle şeyler söylemiş ki okurken arımdan yerin dibine girdim! Güya evlilik devletin hazırladığı uyduruk bir vesikayla garıların erkeklere verildiği bir müesseseymiş! Garı, hazzetmediği heriflerin goynuna girenlerden daha şanslıymış, en azından gönlünün çektiğiyle beraber olimiş (!) Düşüp galkim demiyi de! Herifler ona garılarından daha iyi davranimişler, gıymetli hediyelere verimişler... Utanmasa, evlenmeyin, orospu olun diyecek!"

Son dediği Lale'nin sükûnetini bozdu. "Hemcinslerimiz aleyhinde erkek jargonuyla konuşman hiç hoş değil! Tercihleri ne olursa olsun bu tür hakaretleri hak etmiyorlar... Okuduğun

söyleşideki kadın, kendince bir savunma mekanizması oluşturmuş belli ki... Hem gazetelerin her yazdığına inanma, onlar için haberin abartılısı makbuldür, sen de oyuna gelen okur oluyorsun, bu durumda..."

"Tamam ağır gonuşmuş olabilirim. Ama ne diyem, yalan mı söyleyem, bana ters! Bizim oralarda namustan möhümü yoktur..."

Lale'nin yüzüne acı bir gülümseme yayıldı. "Kendinle çeliştiğinin farkında mısın? Sizin oralarda namustan anladıkları, kadınların rızaları alınmadan istemedikleri adamlara sunulması... Ablanın depresyona girmesinin nedeni zorla evlendirilmesi değil mi? En derin kederim bu demiyor musun? Yüzlerce, binlerce kadın, ablanınkine benzer ya da daha vahim sıkıntılarla yüz yüze! Erkeklerin 'namus' adı altında yaptığı şerefsizlikleri yargılaman gerekirken, onların sana empoze ettikleri dili kullanman doğru değil..."

Nesime'nin yüzü asılınca, Sibel orta yolu bulmak gerektiğini hissetti... "Yavaş olun kızlar, hepimiz aynı taraftayız... Nedenleri, niçinleri ve gelinen sonucu ortadan kaldırmadıkça, çocuk yaştaki kızlar evlilik adı altında kart heriflere peşkeş çekilecek... Üç kuruş için bedenini satan kadınlar sürüngenler tarafından sömürülecek... Her türlü istismarı ortadan kaldıracak bir düzen kurulmadıkça, biz daha çok tartışırız. Hadi filmi kaçıracağız, hızlanın biraz."

Emek Sineması'nın atmosferi pek hoşuna gitti... İroniktir ki, Catherine Deneuve'nin başrolünü oynadığı *Belle de Jour* (*Gündüz Güzeli*) filmi gösterimdeydi... Evliliği monoton geçen Severine, yeni heyecanlar aramak için lüks bir randevuevinin adresini alıp, öğlenden sonraları orada çalışmaya başlar, böylece doktor kocasıyla ilişkileri de renklenir... Ta ki bir gangster ona âşık olana dek sürer ikili yaşamı! Sonunda her şey altüst olur... Çıkışta Nesime diyeceğini dedi yine... "Gördünüz mü, işte bunu deyidim size, azmış garı hiç sebep yokken herifini boynuzlayıp, kötürüm etti!"

"İzlediğimiz film kurgudan ibaret Nesime. Hem aksi de olsa milyonlarca karşıt örneğin içinde bir elin parmağını bile geçmez böyle hikâyeler..."

BİR YABANCI...

Eve dönmeden önce İnci'de profiterol yerken, Nesime filme veryansın ediyordu... Karşılıklı ikna çalışmaları sürerken bir delikanlı Lale'nin yanındaki sandalyeye oturunca şaşkınlıkla birbirlerine baktılar. Yüzü yabancı gelmedi Lale'ye, muhtemelen bir toplantı ya da mitingde karşılaştığını düşündü. "Merhaba, ben Okan... Antreden beri gözlerimi sizden alamadım. Sakıncası yoksa sizlere eşlik edebilir miyim?" Adamın amacının farklı olduğunu anlayınca toparlandı. "Sanıyorum cüretiniz mental bir rahatsızlıktan kaynaklanıyor... İlerleyin..."

"Affedersiniz! Güzelliğiniz başımı döndürdü, ne yaptığımı biliyor muyum ben?" İçten içe güldükleri anlaşılmasın diye diğerleri başlarını önlerine eğdiler. Bu defa sesini yükselterek, "Ya hemen gidersiniz ya da..."

Okan, "Aksi halde ne olur, beni döver misiniz?" deyip yanağını uzattı.

O noktada Sibel müdahale etmenin şart olduğunu düşündü. "Önüne geleni bu lümpen tavrınla kandıracağını sanıyorsun galiba! Sert kayaya çarptın, yaylan!"

Ayağa kalkıp, nezaketle selamladı onları. "En azından isminizi bağışlasanız!"

"Yineliyorum ilerleyin..."

Okan yerine dönse de avuç içi kadar yerde oturduklarından onun bakışlarını sırtında hissediyordu... "Bu komediye son verelim kızlar. Hadi çıkalım!" Lale ayaklandığında diğerleri de itirazsız takip ettiler... Yol boyunca arkadaşları dalga geçerken, o hızlı adımlarla yürüyordu... Nefes nefese kalan Nesime duraksadı... "Yavaşlayın yahu! Adama tecavüzcü muamelesi yaptız. Yazık, pek de yakışıklı kerata!" Bu sözler gevşemelerine neden olunca sakinledi...

Onların ardından çıkan Okan, otobüs durağına kadar peşlerinden yürüdü! Kızlar otobüse bindiğinde o da arka kapıdan süzülüp, en arka koltuğa oturdu... İkisi Saraçhane'de inip sohbet ederek mahallelerinin yolunu tuttular... Lale apartmana girince ağır ağır yürümeye başladı... Birden sırtına değen bir el hissedip, başını geriye çevirdiğinde Okan'la göz göze geldi... Takip edilmesine öfkelenmişti. "Defolup gider misiniz!" Yürümeye meyledince Okan önüne geçti. "Sinirlenmek ancak bu kadar yakışır bir insana... Yakın semtlerde oturuyormuşuz da haberim yokmuş! Geç olsun da güç olmasın derler ya, kısmet bugüneymiş." Adamı sollayıp, hızlandığı sırada Cemil sokağın köşesinden çıkıyordu. Olabildiğince yüksek tonda "Cemil, ben de sana gelecektim!" diye seslenip ona doğru koştu. Ne olduğunu anlamayan Cemil, kızın arkasından gelen adamı işaret etti. "Hayırdır, bu hergele seni rahatsız mı ediyor?"

"Yok be canım! Adres sordu sadece... Bize geliyordun değil mi? Hadi gidelim..."

Cemil onu yanıtlarken geriye dönüp sert bir bakış attı. "Sizde toplanıyoruz bu akşam... Sahi, bütün gün nerelerdeydiniz?" Lale günün özetini geçerken, kapıdan içeriye girdiler... Annesi "Sibel nerede?" diye sorunca, "Sırdaşını pek özledin galiba!" diye takıldı Lale. "Zevzeklik etme de içeri geçin, Mehmet sıkıntıdan patladı!"

Sigara molası için balkona çıkmadan önce Sibel'i mutfağa çeken Lale, ondan ayrıldıktan sonra olanları fısıldayarak anlatıp, konudan kimseye bahsetmemesini sıkı sıkı tembihledi. Sibel, dudaklarını tutarak, "Mühürledim!" dedikten sonra kıkırdadı. "İlk görüşte vurulacak kızlardansın kuzen! Seni görünce şaftı kaydı adamın... Neyse kafana takma... Bu tiplerin işleri güçleri kız tavlayıp, ona buna hava atmaktır... Keşke seninle geleymişim!"

Cemil balkon kapısından içeriye uzattı kafasını... "Ne kaynatıyorsunuz gene!" Gayet ciddi bir ifadeyle balkona geçip,

takip olayı dışındaki tüm detayları, özellikle Nesime'nin "etehlemiş kadınlar" konusunda söylediklerini anlattılar...

"Dalga geçer gibi bir de *Gündüz Güzeli*'ne götürmüşsünüz! Film kıtlığı mı vardı?"

"Kötü niyetimizden değil, daha iyi bir alternatif olmayışından kaynaklandı Mehmet!"

"Geleneksel bir yapıdan geliyor, böyle düşünmesi doğal... Tepkisi, ne kadar açıksözlü ve dürüst olduğunu kanıtlıyor... Aksi halde başlangıçta pes eder, sizin suyunuza giderdi..."

Sibel, "Kesinlikle doğru diyorsun!" diye onayladı Cemil'i. Açık yürekli insanlarla kurulan ilişkilerin kalıcı olduğuna inandığını da ilave etti...

"Sibel doğru diyor. Nesime gibilerle dostluk tez kurulur ve sıcaklığı asla soğumaz!"

"İkiniz yetmezmiş gibi bir de üçüncü bela çıktı başımıza desenize!"

"Sorma Paşam... Üçü bir arada, düşman başına..." Kafiyeli sataşma üzerine, ciddi meseleler açılana kadar erkekli kızlı keyifle atıştılar...

HERKES BENİMLE BİRLİKTE AĞLASIN...

Pazar sabahı Lale'nin kımıldamaya mecali yoktu... Senede birkaç kere onu yatağa kilitleyen grip, kontrolü yine ele geçirmişti... Gün boyu Lale'yi göremeyen Cemil dernekten alelacele çıkıp ona koştu... Kapı açan Çiğdem Teyze'sine Lale'yi sordu. "Yine şifayı kaptı. Kendinde değil... Öylece yatıyor! Sibel başında bekliyor..." Kadın lafını tamamlamadan hızla onun odasına geçti; Lale yüksek ateşin etkisiyle baygın yatıyordu. Sibel, sehpanın üzerindeki sirkeli suyla kızın şakağına ve bileklerine kompres yapıyordu. "Hoş geldin Cemil!" Elini kızı alnına koydu, "Hay aksi, alev gibi yanıyor!" diye söylenerek, mutfağa doğru seslendi... "Çiğdem Teyze, ciddi bir şey olmasın!"

Kadın ellerini önlüğüne kurulayarak kapının eşiğinde durdu, "Sabah Muhsin Bey'i çağırdık! Bildik hikâye; esen yelden nem kapıyor, kendine dikkat etmesi lazım ama nerede..."

Cemil tepkisinin gereksiz olduğunu fark etmişti. "Kusura bakma Çiğdem Teyze, şaşkınlığıma ver!"

"Canım ne kusuru, senin Lale'yi ne çok sevdiğini bilmez miyim? Yakında ayaklanır, dili pabuç gibi çıkar meraklanma!"

Annesi çıkınca Lale'nin elini avucunun içine aldı. Sibel fısır fısır konuşup onun kafasını dağıtmaya çalışsa da oralı olmadı... Lale, belli belirsiz sayıklamaya başlayınca parmaklarını dudağına götüren Cemil, Sibel'e "sus" işareti yaptı... Onun ne mırıldandığını anlamaya çalışırken, Lale can yakıcı bir kâbusun içinde debeleniyordu...

Devasa genişlikte, bomboş bir koridordaydı... Kendisinin ayak sesleri dışında çıt çıkmıyordu. Sinsi, koyu bir yalnızlık duyumsayıp, ürperdi. Uzadıkça uzayan koridorun ortasında aniden durdu! Derinden, belli belirsiz bir keman sesi duyuluyordu... Adımlarını sıklaştırdı, koridorun sonunda bulunan demir kapıyı zorlukla iterek, içeri girdi. Burası öncekinden daha geniş ve uzun bir koridordu... Enstrüman sesleri çeşitlendiğinde, melodinin geldiği yere ulaşma arzusu, tedirginliğini araladı. İlerledikçe, müzik belirginleşti; Carl Orff'un Carmina Burana'sı çalıyordu! Tuhaf bir şekilde koronun girmesi gereken yerde tiz bir kadının acı yüklü feryatları yükseliyordu. Merakı giderek arttı. Koşmaya başladı. Soluk soluğa peş peşe sıralanan koridorları geçti.

Tıpkı eski avlularına açılan kapıya benzeyen, üzerinde altından gamalı haç işareti olan devasa bir kapının önündeydi... Var gücüyle kütük kapıyı itti, çok ağırdı, kımıldamıyordu... Gamalı haçın tam ortasında parlayan zümrütü fark etti... Parmakları taşa değdiğinde kapı ardına kadar açıldı. Gördüğü manzara tüyler ürpertiyordu; oldukça geniş ve yüksek bir kürsünün arkasında Hitler, Mussolini ve Franko buz gibi donuk yüzleri, akı olmayan simsiyah korkunç gözleriyle ona bakıyorlardı.

Kürsünün iki yanında "hazır ol" konumunda yüzlerce SS, ateş emri bekler pozisyonda tüfeklerini karşı duvarda tek sıra halinde

dizilmiş, üstleri başları dökülen, yüzleri kederli, gözleri nemli, acınası bir grup insandan oluşan orkestraya çevirmişlerdi... Orkestra elemanlarının ruhsuz, tedirgin, korku dolu bakışlarla çaldığı enstrümanların önünde bağdaş kurmuş, bakışları kederli, gözlerinin aklarına kan oturmuş kadınlar başlarının çevresine doladıkları tülbenti tam alınlarının ortasında düğümlemişlerdi... Elleriyle dizlerini dövüyor, saçlarını çekiştiriyor, feryat ediyorlardı... Başlarını kurşuni saçlı kadınların dizlerine dayamış, kıpırtısızca yatan genç bedenler belirdi aniden. Kadınlar kucaklarındaki solgun yüzleri kana kana öpmeye başladılar...

Operanın, "O Fortuna" bölümü başladığında, "Yavrum" diyen sessiz çığlıklar müziğe karıştı. Arkalardaki bir kadın öne fırladı, yırtık giysisinin göğüs kısmını düzeltip, gürül gürül çağlayan sesiyle, "O Fortuna"nın son mısrasını Türkçe seslendirdi; "(...) O halde şu saatte gecikmeksizin titreyen tellere vurun; mademki kader güçlü kimseyi yere çalıyor, herkes benimle birlikte ağlasın..." Kadın parmak uçlarıyla yerde oturanların ellerine tek tek dokunduğunda bedenine saplanan kurşunlarla delik deşik edildi! Bütün kadınlar kürsüye doğru yürüdüler, mermiler havai fişekler gibi uçuşuyordu...

Alnından kan sızan bir delikanlı son bir hamle yapıp ayağa kalktı, dudakları kımıldadı; sesi değil boğulmayı andıran üç hece "Özgür-lük" çınladı duvarlarda. Özgürlük kelimesini can havliyle, derinden ve tüm varlığıyla söylemişti. SS'ler bedenine kurşun yağdırırken, delikanlı canından kıymetli, paha biçilemez değerdeki o kelimeyi yıkılana dek tekrarladı...

Kan ter içinde doğrulup elleriyle yüzüne, bacaklarına hızla vururken, Cemil onun saçlarını okşayarak, sakinleşmesini bekledi... Sibel de telaşlanmıştı, "Neler oluyor, Laleciğim?" Kızın bedenindeki devinim dindi, sayıklıyordu; "Seni çok seviyorum. Ne olur girme o kapıdan..." Belli belirsiz kelimeleri yakalayan Cemil. "Kâbus görüyor galiba! Uyandırsak mı?" Dedi. Sibel "bilmem" anlamında omuz silkti... Tekrar alnına dokundu "ateşi düştü nihayet!" Gözlerini hafifçe aralayan Lale doğrulmak istedi. Onu koltukaltlarından tutan Cemil sırtını

yastıkla destekledi... Kâbusun etkisini üzerinden atamayan Lale'nin sesi boğuk, hırıltılı çıkıyordu... "Korkunçtu Cemil!"

"Geçti, bitti canım. Korkuttun bizi!" Parmaklarını Cemil'in yüzünde gezdirdi. Oturduğu yerde gözleri kapandı. Kızın başını nazikçe tutup yastığını düzeltti... Yeniden dalınca, dinlenmeye ihtiyacı olduğunu düşünüp ayaklandı... Onu kapıya kadar geçiren Sibel, "Bu ne hal arkadaşım, eridin, bittin! Ben de mi hastalansam acaba?" diye takıldı.

"Saçmalamaz mısın! Ne hasta ol ne de üzüleyim." Dalgın bir halde indi merdivenleri... Endişesi gece boyu sürdü...

Toparlanana dek her gün ziyaretine giden Cemil'e kâbusundan söz etti, hâlâ etkisindeydi... "...tam anlamıyla korkunçtu; orkestra Carl Orff, üç faşist general, SS'ler, ölü bedenler, ağıt yakan analar, katliam..." Cemil, kızın saçlarını okşayarak, "Fark ettim güzellik! Gördüğün kâbus gerçekte yaşananların trajik bir yansıması gibi... Faşistler devrimcilerin oturduğu bir eve baskın yapıp, yedisini de korkunç işkencelerle katletmişler..." Lale'nin gözpınarlarında biriken yaşlar bir anda boşalınca Cemil keşkelere boğuldu. Densizlik ettiğini düşünürken Lale ağlamaklı sesiyle, "Kâbusun sonunda boğazı yırtılarak 'özgürlük' diyen delikanlı sendin Cemil... Eğer sana bir şey olursa dayanamam inan bana..."

O saniye kıza sımsıkı sarılıp "Seni hayat kadar seviyorum!" demek istediyse de olmadı... Yaşamlarını altüst etmesi yetmezmiş gibi sıradan birkaç sözcüğü söylemesine de engel olan vahşete lanetler yağdırdı... Başını omuzuna yaslayıp sakinleşmeye çalışan Lale'yi seyrederken, toprağa ekilen yeni acılar yüzünden kıpırtılarını içine fısıldamaya devam edeceğini düşündü...

Hastalığın etkisini üzerinden atan Lale, hareketin içine Naci'nin deyimiyle "bodoslama" dalınca herkesin keyfi yerine geldi... Ne yazık ki, ağır kederlerle şekillenen akışın iyi şeylere tahammülü yoktu... İTÜ Elektrik Fakültesi dekanı Profesör Bedri Karafakioğlu katledilmişti. Cenaze törenine giderken

Cemil yolda endişelerini dillendirdi; "...vahşi buyurganlar sapkın ideallerini, emir erlerinin katkısıyla daha hızlı süreceklerdir piyasaya.." Devrimcilerin önderliğinde cenazeye katılan on binlerce insan "faşist terörü" lanetliyordu... Öfke yüklü protestolar çığlığa dönüştüğü sırada kalabalığın arasında sıkışan Lale geride kaldı... Öne doğru ilerlemeye çabalarken kolunda bir temas hissetti. Uğultuyu aşmak maksadıyla son gücüyle ona "Merhaba!" diye bağıran simayı ayrımsadı; fütursuzca onu takip eden delikanlıydı! Lale'yi kolundan çekerek kaldırıma çıkardı. Kolundaki banttan kortej sorumlusu olduğu anlaşılıyordu... Onun hakkında söylediği kötü sözler "konuşma baloncukları" gibi canlanınca, utandı... Şaşkınlığını üzerinden atamadan, kalabalığın iteklemesiyle onun yanından kopup ileri sürüklendi... Okan "Görüşürüz" diye bağırırdı ardından... Olumsuz düşünceleri yerini ılık bir heyecana bıraktı... Parmaklarının üzerinde yükselen Cemil'in başını görüp, ona doğru seğirtirken, başını son kez geriye çevirdi; Okan sol elini yumruk yapmış slogan atıyordu...

EŞSİZ ALTERNATİF...

Delicesine yağan yağmur caddeleri, sokakları ve camekânları döverken, Lale evden çıkmaya hazırlanıyordu. Annesinin "bu havada deli olan dışarıya çıkmaz!" uyarısına öpücükle karşılık verdi! Parkasının kapüşonunu başına geçirip, atkısını ağzını burnunu kapatacak şekilde sarıp çıktı evden... Otobüsten indiğinde ince bedeni fırtınanın etkisiyle yalpalıyordu. Derneğe kestirmeden gitmek amacıyla, iki geniş caddeyi birbirine bağlayan dar sokağa saptı, koriander etkisiyle neredeyse boylu boyunca uzanıyordu ki, birisi kolundan tutup düşmesini engelledi! Etrafını görmesine engel olan kapüşonunu hafifçe geriye atıp, "Sağ olun..." dediği anda o tanıdık bakışlarla, yeniden göz göze geldi! Sıcak bir ürperti yayıldı bedenine... Okan, "Rica ederim!" dediğinde, onun kendisini takip ettiği düşüncesine saplandı... Vakitle yarıştığı için uzatmadan caddeye

daldı! Hareket halindeki arabaların arasından kıvrılarak hızla karşıya geçti. Dernek binasına girdiğinde, paniklediği için kendisine kızdı. Çocukça davranmıştı; aklı olan bu havada işini gücünü bırakıp, takibe çıkmazdı, belli ki tümüyle tesadüfi bir karşılaşmaydı! İçerideki heyecanlı koşturmacaya daldığında olan biteni dışarıda bıraktı...

Okan ise ömründe ilk kez bir kızdan bu denli çok etkilendiğini düşünüyordu! Onu yakından tanımak, meramını anlatmak için bu güzel tesadüfü mutlaka değerlendirmeliydi! Kısa bir tereddütün ardından, süratle etrafa göz attı, derneğin karşısındaki, iki katlı ahşap binanın girişindeki kahvehaneye girdi. İçerisi tam anlamıyla duman altıydı, göz gözü görmüyordu. Kesif duman ile is karışımı kokuyu soluyarak cam kenarında bulunan teneke sobanın yanına geçip, sırılsıklam olan kabanını silkeleyip, duvardaki tahta askıya astı! Binanın çıkışını görebilecek konumdaydı... Sırt çantasının üzerindeki damlaları eliyle süpürüp, içinden bir kitap çıkardı, ancak "ya onu kaçırırsam!" endişesiyle konsantre olamadı! Kitabı masanın üstüne bırakıp, gözlerini dışarıya dikti... Sulu sepken yağan yağmuru, sokağa girip çıkanları, uçuşan yaprakları, koşuşturan insanları, ters dönen şemsiyeleri, ellerini birbirine sürterek kahvehaneye girenleri seyrederken, kemiklerinin ısındığını hissetti. Dördüncü çayını yudumlarken, sigarasını yaktı; kalbine bu denli hızlı ve derinden işleyen biriyle henüz karşılaşmamıştı! Yolunu gözlediği o eşsiz alternatif karşısına çıkmıştı, kaçırmayacaktı... Yağmur hafiflediğinde dışarının telaşı yerini sükûnete bıraktı. Akşamın hızla döküldüğü saatlerde Lale binadan çıktı... Yine yalnız değildi! Heyecanla kitabı çantasına attı, kabanını giydi, hesabı ödeyerek çıktı. Uzun süre oturmaktan ayakları uyuşmuştu... Mahalleye Lale'den önce gitmek için taksiye binip, girişteki bakkalın önüne demir attı... İki kuzen kol kola yokuştan yukarıya çıkıp, Sibel'in evinin önünde ayrıldıklarında Lale'nin karşısına çıktı... "Tekrar merhaba" Lale'nin gözleri şaşkınlıktan fal taşı gibi açılmıştı! Bu karşılaşma hoşu-

na gitse de kuyruğu dik tutması gerekiyordu. "Yine mi siz! Algılama probleminiz var galiba!"

"Haklısınız, neden bu denli tutucu olduğunuzu algılamakta zorlanıyorum. İkimiz de dünyaya aynı pencereden bakan devrimcileriz; özgürlük sevdalısı çekici genç bir kız, onun için yanıp tutuşan, samimi bir adamı anlayıp dinlemeden, önyargılarının darboğazına hapsediyor! Çelişkili değil mi sizce? Bana karşı sergilediğiniz davranışlar kendimi sapık gibi hissetmeme neden oluyor, hayli yaralayıcı yani! Beni mahkûm etmeden önce işlediğim suçu kanıtlamanız gerekmez mi? İki satır konuşsak, derdimi anlatsam ve siz de sevda yüklü bir masum mu yoksa sapık bir takipçi mi olduğuma karar verseniz, daha adil olmaz mı? Eğer ifadelerim konusunda en ufak bir kuşku duyarsanız, sizsiz bir hayatın mahkûmiyetine katlanacağım inanın!"

Onunla göz göze gelen Lale, delici bakışların etkisiyle hafifçe sarsıldı yine! Zeki, edebi ve esprili birine benziyordu! Ancak belli edemezdi... Derhal gardını aldı. "Beyanınızı değerlendirdim, suçlu değilsiniz, özgürsünüz... Artık gidebilir misiniz lütfen?"

Okan tüm sevimliliğiyle gülümsedi. "Yarın sabah benimle bir kahve içeceğinize söz verin, gideyim!"

"Kapımın önündesiniz! Bu defa başınıza gelecekleri engelleyemem!"

"Tehdit safhasına geçtik demek ki! Sizin için kendi yoldaşlarımdan dayak yemeyi de göze aldım, başka argümanınız var mı?" Ona cevap vermeden kapıyı açıp içeriye girdi, merdivenleri çıkarken tatlı tatlı gülümsüyordu...

İlk karşılaşmalarına nazaran onun yumuşama belirtileri gösterdiğini hisseden Okan, geri çekilmek yerine onu yakından izlemeye karar verdi... Nasılsa okulları süresiz olarak kapatılmıştı, sabahlarını bu ince mevzuya ayırabilirdi... Ertesi gün itibarıyla, okula gidiş yönünde bulunan ara sokaklardan birinin köşesindeki binanın önünde sotaya yattı... Ancak kız takım halinde hareket ettiğinden, onu yalnız yakalaması üç

haftasını aldı! Nihayet bir sabah diğerlerinin Lale'siz gittiklerini görüp sevindi! Oturduğu apartmanın önünde dikilirken, soğuk hava gözeneklerinden içeriye doluyordu, atkısıyla yüzünü kapattı... Bir saat sonra kapıda beliren Lale kolunun altındaki kitapları çantasına tıkıştırıp, ağzını burnunu sıkıca kapattı. Tam yürüyordu ki, arkasındaki adım seslerini hissedip başını geriye çevirdi. Bir çift siyah göze değdi bakışları, vücudunu ter bastı... Bu defa hızlanmak yerine duraksadı. "Cüretinizin sınırı yok! Az kalsın bir yerime inme inecekti! Uzaklaşın lütfen..." Umursamaz bir tavırla ağzını kapatan atkıyı indirdi... "Ağzınızdan yel alsın, nasıl söz öyle! İlk kez böylesine sürükleniyorum inanın. Kaçtığınız sürece kovalamaya ant içtim!" Lale ani bir hamleyle ilerledi, Okan da onun yanı sıra yürüyordu... "İki medeni insan gibi konuşmamıza küçücük bir fırsat verseniz ne kaybedersiniz? Aksi halde kapınıza dayanıp, ailenizin insafına sığınacağım. Lütfen tedavülden kalkmış tavırlara bir son verin artık!"

Lale gülmemek için zorlandığını hissetti... "Peki, sizi dinleyeceğim. Ama öyle uzun boylu bir sohbet olacağını düşünmeyin. Bu işe bir nokta koyalım..."

İlk zaferinin tadını çıkarmak istiyordu Okan! "Nokta çok kesin, virgül desek!"

"Vazgeçmeme ramak kaldı!"

"Tamam, dudaklarımı kilitledim. Peki, ne zaman görüşeceğiz?"

"Cumartesi günü saat on. Hadi gidin artık..."

"Memnuniyetle gideceğim! Sizin için uygun olan yeri de söylerseniz..."

"Huzur'da..."

"Tamamdır! Yarın epeydir yitirdiğim huzura kavuşacağım..." Okan, neşeli çocuklar gibi havaya sıçrayarak yanından ayrılırken, güldüğü anlaşılmasın diye atkıyla ağzını kapadı.

Hayatında ilk kez, özel bir görüşme yapacaktı. Yakışıklı, ağzı iyi laf yapan, esprili, inatçı bu devrimciyi yakından tanıyacağı için heyecanlıydı. Aklından geçenlerin aksine ağırdan almaya niyetliydi, buluşmaya gecikmeli gitti! Huzur'dan içeri girdiğinde Okan ayağa kalkıp ışıldayan gözlerle "merhaba" dedikten sonra karşısındaki sandalyeyi çekip onun oturmasını bekledi... Pek alışık olmadığı bu kibar hamleye karşın memnuniyetsiz bir ifade takındı...

"Tekrar merhaba yeşil bakışlı hanımefendi."

"Hanımefendi gibi sıfatlardan hoşlanmam. Tabii, görüşmemizin başlamadan bitmesini istiyorsanız itirazım yok!"

"Dakika bir gol bir! İsminizi bilmediğim için sıfatlara sığınıyor olabilir miyim acaba?"

Kabalık ettiğini fark edip "Lale!" dedi.

"Benim ismim de Okan. İlk karşılaşmamızda arz etmiştim! Ancak burnu Kafdağı'ndaki, güzeller güzeli nezdinde 'unutulası' bir isimdir diye yineleme gereği hissettim. Umarım bu aciz kulunuza unutulmazlık payesi verebilirsiniz!" Kızın yanıt vermesini beklemeden, garsonu çağırdı. "Ne içersiniz?"

"Açık olmayan bir çay lütfen!"

"Yanında bir şeyler yemek ister misiniz?"

"Teşekkür ederim, istemiyorum."

Dışarıda müthiş bir yağmur yağıyordu... "Gök yarıldı, yere döküldü!" diye mırıldanırken, bakışlarını ona kilitleyen Okan'a baktı... Her ne kadar kontrollü davranmaya dikkat etse de al al olan yanakları duygularını ele veriyordu. Sessizliği Okan bozdu. "Muhtemelen yağmur Huzur'un şerefine bu denli coştu!"

"Evet, öyle görünüyor... Neyse doğa olaylarına ara verelim! Süreniz dolmak üzere... Sizi dinliyorum!"

"Konuşulmayan süreler sayılmaz!"

"Fazla vaktim yok! Bir an önce sadede gelin!"

Bozulduğunu belli etmemek için bakışlarını yere indirdi. "Yirmi üç yaşındayım, İTÜ İnşaat'ta son sınıftayım. Hatay'da doğup büyüdüm, ailem halen orada yaşıyor. Oya isminde bir kız kardeşim var. Üniversiteden iki arkadaşımla birlikte Haseki Hastanesi'nin bulunduğu sokakta oturuyoruz. Sizi gerçekten çok beğeniyorum, başka sorunuz varsa yanıtlamaya hazırım!"

Okan'ı aynı minvalde yanıtlamaya hazırlanan Lale gülmemek için zorlanıyordu... "Sizi zerre kadar tanımıyorum, ısrarınız sonucu buradayım. Özelinizle değil dünyaya bakış açınızla, mesela hangi örgütle hareket ettiğinizle ilgileniyorum!"

"Dünyaya bakışım sizinle renklendi desem, yine kızacaksınız." Duygularını kontrol etmekten sıkılmıştı... Yüzüne yayılan geniş gülümseme Okan'ı rahatlattı. "Devrim sevdalısı diyelim! Sancılı ayrılıktan sonra tarafsızlığı seçtim! İş iyice çığırından çıktı; her geçen gün yeni bir fraksiyon çıkıyor ve kısa sürede en az iki parçaya bölünüyorlar... Kısacası, tarafsızlık zırhına bürünerek iyi niyetimi muhafaza ediyorum... Spesifik yönelimimden bahsedecek olursam; Mahir'lerin yolundan giden siyasetleri kendime yakın buluyorum!"

"Neredeyse okulunuz bitecek ve siz hâlâ somut bir yapı belirlemediniz öyle mi? Yazık! Belli ki zamanınızı mavi boncuk dağıtmakla tüketeceksiniz. Muhtemelen, mezuniyet sonrası boncuklarınızı cebinize tıkıştırarak, hür iradenizle kişisel tatminlerinize yöneleceksiniz!"

"Boncuk tanımlamanızı sevmedim. Ben birlikten yanayım, parçalanmaktan değil. Solun durumu ortada, birbirlerini hırpalamaktan başka bir şey yaptıkları yok. Bağımsız takılınca düşüncelerim yıpranmıyor. Gelecek ne gösterir bilmiyorum, ancak sizin sandığınız gibi ne şimdi ne de gelecekte bir kenarda oturacak kadar bencilim!"

"Bilginin, hareketin olduğu topluluklarda ayrılıklar ve tartışmalar kaçınılmazdır. Bıçak kemiğe dayandığında senlik benlik bitecektir."

"Bence bıçak kemiği çoktan deldi, hasta kanamadan ölecek... Neyse, konuyu değiştirelim, bunları daha sonra tartışırız!"

"Tabii, bunlar atıl meseleler, sizin şahsi meseleniz en üst sırada, nasıl da unuttum!"

"Sizin için hayati önem arz eden sorunuzu açıklıkla yanıtladığım için cezalandırılıyorum galiba. Oysa samimi ikrarlar suçlamayı değil saygıyı hak eder! Kolaycı bir tavır bu! Dışlamak yerine, ikna etmeyi deneseniz... Satır aralarımdan cımbızladığınız birkaç sözcükle yargılamak yerine beni tanımak için çabalasanız... Dar, soyut algılarınızla değil daha geniş bir perspektifle değerlendirseniz beni... Sınırları tarafınızca çizilen bu kısa süreyi, bizim dışımızdaki devasa meselelere feda edecek yerde kendimize yoğunlaşsak..."

"Affedersiniz... Perspektifimi evde bırakmışım, bir koşu gidip alayım. Görüşmemiz için yeterlilik veriyorum. Bana müsaade! Hoşça kalın!"

Okan, Lale'nin kalkmasını engellemek için ellerini sıkıca tuttu, gözlerinin içine bakarak, "Lütfen, oturun!"

"Kalkamadım ki oturayım!"

"Biraz hoşgörü dışında bir beklentim yok sizden! Lütfen beni daha fazla hırpalamadan dinleyerek, anlamaya çalışın... Eğer benimle birlikte olmak çekilemez bir durum ise açıkça söyleyin, hemen giderim... Duygularıma kalın bir nokta koyup, size dair sevgimi, tutkumu, umutlarımı içime gömer, uzaklaşırım hayatınızdan. Anlaştık mı?"

Lale göz ucuyla Okan'ı süzdüğünde, kalbinin hızla çarptığını hissetti. Gözlerini masa örtüsünün desenlerine yöneltti. "Peki sizi dinliyorum."

"Sizinle karşılaşmam." Yutkundu. "Hayatımdaki en muhteşem tesadüftür! Elbette bugüne dek Katolik bir rahip gibi yaşamadım..." O güne dek birçok kadınla ilişkisi olduğunu itiraf etti... Ancak Lale diğerlerinden farklı, özel ve önemliydi... Eskiden de sıklıkla geldiği "Huzur" küçük bir öğrenci kahvesinin

ötesinde bir anlamı ifade etmezken, şimdi Lale sayesinde göz alıcı bir mekâna dönüşmüştü... Gözlerini kırpmadan Lale'ye bakıyordu... "Ele avuca sığmayan bir adamım, durağanlıktan sıkılırım. Klişe gelecek ama yerine başka bir cümle koyamadım; size deliler gibi âşık oldum! Lütfen yargısız infazınıza son verin ve birbirimizi tanımamıza küçücük bir şans tanıyın!"

Okan'ın yalvaran bakışları heyecanını kamçıladı, duyguları aklının önüne geçmişti. Bu söz cambazıyla birliktelikten keyif alabilirdi... O halde, oto kontrolü bırakıp, suyun akışına ayak uydurmalıydı. "Yargılama sürecini başlatalım..." Karmaşık ruh halinden uzaklaşmak niyetiyle sesli bir kahkaha attı...

"Birbirimizi yakından tanıyabilme şansını bana bahşettiğiniz için ayağa kalkıp teşekkür etmek istiyorum, izninizle..."

"Saçmalamayın lütfen. Çok fazla Türk filmi izliyorsunuz galiba!" Ağzından öylesine çıkan bu cümlenin onu inciteceğini düşünüp pişman oldu... "Affedersiniz!"

"Özür dilemenize gerek yok! Evet, Türk filmlerinin müptelasıyım! Mutlu biten senaryolara bayılıyorum." Gerginliğinden sıyrıldı Lale... Derin sohbetin içine öylesine daldılar ki, tıpkı dışarıdaki yağmur gibi süratle akan saatlerin ayırdına varamadılar... Ani bir hamleyle ayaklandı Lale. "Kalkmalıyım!"

"İzin verirseniz size eşlik edebilirim."

"Burada ayrılalım! Yabancı biriyle etrafta dolaşmam hoş karşılanmaz!"

"Nasıl isterseniz. Acaba üzerime yapışan bu yabancı statüsünden kurtulabilmemin koşullarını ne zaman yaratacaksınız?"

"Kabınıza sığmayı deneyin olmaz mı? Daha emeklemeden koşmayı deniyorsunuz, emin bir yöntem değildir."

"Mesaj alınmıştır. Bir sonraki mucizenin tarihini öğrenmek, telefonunuz varsa numarasını almak isterim!"

"İsteklerinizi listeleyin, hayli uzun oldu da unutabilirim!" Okan'ın yüzüne mahzun bir ifade yayıldığını hissettiyse de aynı üslupta devam etti Lale. "Evet, telefonumuz var. Ancak numarasını vermek istemiyorum! Eğer varsa sizinkini alabilirim!"

"Telefonu bağlatmak için anamdan emdiğim süt burnumdan gelmişti. Uğraşmama değdi nihayet! Aksi halde sizinle aramdaki yegâne bağdan mahrum kalacaktım." Cebinden çıkardığı bir kâğıda telefon numarasını yazdı, "Arayacaksınız değil mi? Söz verin!"

"Sabır iyi şeydir!"

"Lütfen numaramı, bir defterin arasına koyup unutmayın! Ne olur, beni, yedi gün yirmi dört saat köşe başlarına dikmeyin!" Yerinden kalkıp kızın ellerini tuttuğunda, ikisinin de elleri titriyordu.

"Hoşça kalın. Görüşürüz. Lütfen siz daha sonra çıkın olmaz mı?"

Yönünü derneğe çevirdi; onca yolu nasıl yürüdüğünü anlayamadı! Sersem bir vaziyette içeriye girdiğinde Sibel'in sesiyle kendine geldi... "Nerelerdesin kuzen! Meraktan çatlattın yine.."

"Diğerleri neredeler?"

"Aksaray'da işleri var, bitirince gelecekler..."

"Bu iyi oldu işte... Hadi çayını kap da gel... Önemli meseleler anlatacağım!" İçeriki odalarda ders yapıldığı için sessizce mutfağa geçip çaylarını getirdi... "Hadi patlatma da anlat!" Araya kendi fikirlerini de serpiştirerek olanları anlattı! Nutku tutulan Sibel'in aklı Cemil'deydi! Dinledikçe içi daraldı... Aklından geçenler ifadesine ve sesine yansıdı. "Etkilenmişe benziyorsun. Aklına mukayyet ol Lale! Tanımadığın bir adamdan bahsediyorsun... Sıra dışı bir durum. Bizimkiler duyarsa canın sıkılabilir."

"Bravo gülüm! Yüreğime su serptin. Henüz kesinleşen bir şey yok! Olursa da dostlarımla paylaşmakta sakınca görmem. Devrimci olmak rahibelikle eşdeğer değil. Özgürlükten bahsedip, yasaklarla boğuşmak zorunda kalmak düpedüz saçmalık." Bunları söylerken Okan'ın ifade ettiği şeylerin etkisinde kaldığını düşünmeden edemedi...

"Hadi diyelim ki ilişki başladı; bunca yoğunluğun arasında nasıl vakit ayıracaksın? Ayrıca benzer durumlarda bazı arkadaşların başına gelmedik kalmadı... Hani askı falan..."

"Oh ne de güzel bağladın meseleyi! Dünyayla başa çıkabilirim hiç merak etme! Eğer ilişkimiz gelişirse, belli kurallarım olacak, uymadı mı biter! Bunları beni tanımayan biri söylese anlardım da, senden duymak dokundu."

"Şaşkınım, ne diyeceğimi bilemedim."

Sıkıntıyla başını iki yana salladı Lale... "Benzer durumdakilerden bahsettin de bir tek örnek var, oğlan apolitik diye dışladılar kızı! Biz de yeterince destek olamadık. Çekinceler ağır bastığından kızı örgütün karşısında savunmasız bıraktık..." Sözlerinde gecikmiş bir özeleştirinin izleri vardı! Aşka yasak konması, kişisel meselelere teşne olmak, hariçten gazel okumak ne kadar da saçmaydı! Oysa onlar kıza arka çıkmak yerine, genel yargıya boyun eğmişlerdi... Kaldı ki, kendisinin durumu onunla aynı değildi! Okan devrimciydi... Bunları düşünürken Sibel'in sözleri gülle gibi oturdu usuna...

"Hemen savunmaya geçmen, ciddi bir kabullenmenin göstergesi! Elini kolunu sallayarak, solculuk olmaz diyen sen değil miydin? Bu tiplere ÇBS (Çizgisi Belirsiz Solcular) yaftasını yapıştırırken, aynı türden bir adama toz kondurmaman hayret verici! Kusura bakma ama onu gözüm pek tutmadı!"

"Ne demezsin, adamı öyle sahiplendim ki yarından tezi yok, gidip ailesinden isteyeceğim, vermezlerse dağa kaldıracağım... Hazzetmediğini anladık da, ilk görüş yanıltıcı olur diyen sen değil miydin?"

Lale'nin öngörülerine, zekâsına güveniyordu Sibel; neyin yanlış neyin doğru olduğunu keşfedecek kapasitesi vardı... Bu yüzden meseleyi gereksiz yere uzatmak manasız geldi... "Aslında ilişkiniz ilerlerse adama acıyacağım! Senin gibi bir cadıya âşık olmanın, şapa oturmakla eşdeğer olduğunu fark ettiğinde çok güleceğim haline..."

"Aman boş ver... Dediklerimizin hepsi tevatürden ibaret! Belki de yarın unutulur gider..." Arkadaşları sökün edince konuyu kapadılar...

Kurslar başladığından beri hafta sonları yoğun bir koşturmacayla geçiyordu... Üç öğrenci dışında sayıda önemli bir artış olmamasına seviniyorlardı, aksi halde zorlanacaklardı! Bekir Hoca kursiyerler dışında mutlaka birinin dernekte bulunması gerektiğine karar verdiğinden, başta kararlaştırdıkları gibi derslerin haneye dönüşümlü olarak gidiyorlardı... Buna rağmen en çok koşturan Naci'ydi. Sabah erkenden gelip, temizlik yapıyor, etrafa çeki düzen veriyor, ders yapılacak odaları hazırlıyordu... Diğer öğrencilerle birlikte derse katılana dek çalışması sürüyordu... Onun her yükü sırtlanmasından rahatsızdılar. Ancak ne zaman mola vermesini, dinlenmesini isteseler bildik yanıtlarından birini yapıştırıyordu... "Erken kalkan yol alır... Boş durarı ne Allah sever ne de kul... İşleyen demir ışıldar..." Onunla başa çıkamayacaklarını anlayınca hafta sonları Cemil ya da Mehmet'in evinde kalmaya ikna edebilmek için Bekir Hoca'dan yardım istediler... Neyse ki fazla direnmedi bu öneriye...

O cumartesi nöbet sırası Sibel'deydi! Naci'den önce davranıp, derneği açtı, gerekli hazırlıkları bir çırpıda bitirdi... Ders başladığında Naci hâlâ ortalıkta yoktu, endişelendi... Onun gelişini gözetlemek amacıyla pencereye dikildi... İlk dersin bitmesine yakın Naci'nin sokağa girdiğini görünce derin bir nefes aldı... Beti benzi atmış bir halde içeriye girdi. "Kusura bakma Sibel!" Ardından başını kaşıyarak mutfağa yöneldi. Onu takip eden Sibel, mutfağın kapısını kapatıp, neler olduğunu sordu... Naci, sıkıntıyla sigarasından yutarcasına bir nefes çekti "Canım çok yanıyor Sibel!" Ders arası verilmesine aldırmadı Sibel, "Anlatsana neler oluyor?" Eliyle beklemesini işaret etti... Bekir Hoca "Şaşırttın bizi Naci!" diye takılınca, "iyi değilim, derse katılmasam ayıp olur mu?" diye sordu. Öğretmen de endişelenmişti... "Bu derse Gönül girecek nasılsa... Konuşalım!" Öğrenciler sınıfa çekilince salondaki masanın başına geçtiler... "İyi bir gelecek inşa etmeye uğraşırken, bazılarının yarınları güme gidiyor!"

"Kime ne oldu Naci?"

"İsmail Ağabey'i biliyorsun! Bitişiğimizde oturuyorlardı." Başını kaygıyla salladı Sibel. Kötü bir haberin geleceği belliydi. Yüreği mengeneye sıkışmıştı sanki! "Onu kaybettik!"

"Kahretsin! Nasıl oldu?"

"Sorma Bekir Hocam... Şanssızlığın daniskası onu bulmuş! Dün gece mesaisinden dönerken, fırtınadan yıkılan bir elektrik direğinin kablolarına basmış. Ülkede hayat bu kadar ucuz işte!" Derin bir sessizliğin ardından, Naci'nin oturması için sandalyeyi çekti Sibel ve hemen yanı başına geçti... Geceyi aileyle birlikte geçirmişlerdi. Uykusuzluk ve yorgunluktan çok babasını yitirdiğinde yaşadığı acıyı yeniden hissetmek mahvetmişti onu. Başını ellerinin arasına alıp sıkıştırdı. Bekir Hoca sırtını sıvazlarken, Sibel de ellerini onunkinin üstüne koydu... Aklı geçici bir süre dinginleşti! Kızın nemlenen kara gözlerine, kızarmış minicik burnuna baktı, sıcacık bir ürperti dolaştı damarlarında... Dersler sonlanana kadar öğretmeni ve sevdiği kızla oturdu... Dershaneden çıkanlar neşeyle içeriye girince Sibel başıyla Naci'yi işaret etti! Ters giden bir şeyler olduğunu anladılar, gülüşleri anında dondu. Üçü aynı anda Naci'nin yanına ilişti... Olanları duyunca ağır bir kasvet çöktü üzerlerine... Faydasız olduğunu bilseler de teselli sözlerini sıraladılar... Kısa bir sessizliğin ardından Cemil derin bir iç çekti... "Hadi sallanmayın da bir an önce İsmail Ağabeylerin evine gidip baş sağlığı dileyelim... Ama önce bakkala manava uğrayıp bir şeyler alalım. Nelere ihtiyaçları vardır?"

"Sağ ol dostum, iyi düşündün... Yoksullar be Cemil, her şey makbule geçer! Kıymet Abla acısına mı yansın, bebelerinin geleceğine mi, düşündükçe içim yanıyor. Bayılıp duruyor zaten. Ne kalleş bir dünyadır bu!"

"Canım Naci, o insanların sana ihtiyacı var, elinden geldiğince metanetli olmalısın. Öleni geri getiremesek de kalanlara destek olmak elimizde... Ne gerekiyorsa yaparız bundan böyle, asla yalnız bırakmayız onları..." Sonra Cemil'e döndü Lale.

"Annemi arayayım, Haydar Amca'yı göndersin!" Önemli bir toplantısı olmasına rağmen Bekir Hoca da onlara katılmak istiyordu. Ziyaretlerinin sürekli olacağını ileri süren Cemil, daha sonra birlikte gidebileceklerini söyleyince adam Naci'ye sarılıp, çıktı dernekten...

İNSAN ER GEÇ ÖZÜNE DÖNER...

Lale telefon kulübesine giderken, diğerleri de alışveriş işini organize edeceklerdi... Kulübe meşguldü, dakikalar süren beklemenin ardından kapıya vurarak uyardı içeridekini... Kadın ters ters bakıp, konuşmayı sürdürünce, başını içeriye uzattı. "Acilen görüşmem gerekiyor, kapatır mısınız?" Konuşmasını sonlandıran kadın küçümseyen bir ifadeyle bakıp, "Pis anarşist!" diye mırıldanarak çıktı kulübeden... "Başka zaman olsa ağzının payını verirdim" diye düşünerek alelacele numarayı çevirdi... Annesinin sesini duyunca, onu evde yakaladığına sevindi! Meseleyi özetleyip kısa kesti... Konuşmasını bitirip Aksaray'daki halk pazarına, arkadaşlarına yardıma gitti... İşlerini halledip derneğin önüne geldiklerinde, Haydar Efendi'nin onları beklediğini görüp rahatladılar... Adam nezaketle Naci'nin sırtını sıvazladı. "Başın sağ olsun evladım, gerçekten çok üzüldüm..."

"Sağ ol Haydar Amca!" Aldıkları malzemelerle Chevrolet'nin bagajı ağzına kadar doldu... Beş eşkıya arabaya bindikten sonra koltuğuna geçip kontağı çevirdi adam... "İnsan canının kıymeti harbiyesi kalmadı, herkes Azrail'i taklit ediyor... Bu gidişin sonu iyi değil çocuklar..." Kısa bir duraksamanın ardından devam etti.... "Ne olur dikkatli olun, kimselere arkanızı dönmeyin... İyilik birer birer terk ediyor ruhunu yitiren şehri... Komşulukların, dostlukların tadı kaçtı... Eskiden müşterilerim merhabasız, günaydınsız binmezlerdi arabama. İnecekleri yere kadar keyifle sohbet ederdik. Konuşmaktan geçtim, artık sıradan iyi bir söz demeye bile üşenir oldular! Rahmetli anneciğim, yaşadığı onca büyük acıya rağmen, iyi niyetini hep muhafaza etmişti; 'Oğlum, insan er geç özüne, iyiliğe döner'

derdi... Anneciğim, bu günleri görseydi, dünyadaki iyiliğin nadir taşlardan daha kıymetli ve az bulunduğunu anlayıp, kahrolacaktı! Ortalık, insan kılığında dolaşan iblislerden geçilmiyor! Sizler onlarla başa çıkamayacak kadar temizsiniz. Lütfen boyunuzu aşan işlere kalkışmayınız; ailenizi ve Haydar Amca'nızı üzmeyiniz."

Öndeki koltukta oturan Lale sevgiyle baktı adama! "Haydar Amcam, sen güzel kalbini ferah tut, bize bir şey olmaz! İblislerin bacaklarını bir bir kırdığımızda, dünya rahat bir nefes alacak! İşte o zaman, annenizin dileği gerçekleşecek; insanlar özüne, iyiliğe dönecek."

Diğerleri arkayı dörtledikleri için biraz sıkışık oturduklarından, Sibel'in bacaklarını teninde hissediyordu Naci... Acısının avuntusu olmasa da sevdiğine dokunmak kafasını dağıtıyordu... Vatan Caddesi'nden çıkıp, Edirnekapı mezarlığından geçtiler... Demirkapı'dan itibaren sağlı sollu virane yapılar, tamirciler, mobilya ve tekstil atölyeleriyle çevrelenen caddeden, Topçular'a geldiklerinde yol iyice bozuldu... Yarıklarla dolu asfalt bittiğinde, araba toprak yolda bir saat boyunca zıplayarak ilerlemeyi sürdürdü.... Camdan dışarıyı seyreden Lale, önlerine, yanlarına yığdıkları testi, teneke kutular, kovalarla çeşmenin başında bekleşen, kadın ve çocuklardan oluşan hareketli kuyruğu gördü. Araba kalabalığın yanından geçerken, itiş kakış başladı ardından da büyük bir kavga koptu, çeşmenin başında...

"Sıra kavgası" dedi Naci. "Çeşme başlarında kavgasız gün geçmez."

"Bu enerjilerini düzene karşı yöneltseler ya yer yerinden oynar!"

"Doğrusun Cemil!" diye onayladı Mehmet... Yeniden sessizleşip, etrafı seyre koyuldular...

Patikaya benzeyen toprak yol boyunca, yürüyenler, minibüs bekleyenler, eski püskü ceketlerine sıkı sıkıya sarılmış sigara tüttüren adamlar, ağzına kadar dolu gecekondu kahvehanesi,

basma eteğinin altına giydiği pijamanın ıslanan paçalarını kıvırmaya uğraşan yazmalı bir kadın ve patlak lastik topla oynayan çocukları izlediler... Yanlarından geçtiklerinde hepsi duraksayıp, meraklı gözlerle Chevrolet'ye bakıyorlardı... Naci'nin uyarısıyla toparlandılar... "Geldik, şuraya yanaşalım Haydar Amca." Aynı anda arabadan indiler...

"Önce bize gidelim, bir şeyler atıştırır sonra da Kıymet ablanın yanına geçeriz." Haydar Efendi, malzemelerin indirilmesine yardım ederken, Naci'ye daveti için teşekkür etti! İşin en civcivli saatlerdi, gitmeliydi. Direksiyona geçmeden önce "Çocuklar sizi kaçta alayım?" diye sordu.

"Sağ ol Haydar Amcam, ne kadar kalacağımız belli değil! Zahmet etme, bir şekilde döneriz.."

"O zaman sizlere kolay gelsin!" Kontak anahtarını çevirip, yanındaki koltuğun üstünden uzanıp camı araladı. "Söylemezsem içimde kalacak. Hepinizle gurur duyuyorum. Bunu bilin isterim. Haiz olduğunuz iyilik ve cesaretle şeytanı alt edeceğinize gönülden inanıyorum."

"İstanbul'un son efendisi, canım amcam sağ ol. Şeytanı öldürüp, sağ bacağını sana hediye edeceğiz anlaştık mı?"

Adam gülümsedi. "Anlaştık, muzip Laleciğim." Kocaman arabayı, daracık toprak yolda ustalıkla döndürdüğünde, mahallenin çocukları oyunlarını bırakıp, hareket halindeki arabanın peşine takıldılar...

ÜÇ YETİM, BAHTSIZ BİR KADIN VE DİZ BOYU ÇARESİZLİK...

Konuklar girdiğinde yemek yapıyordu Hacer Ana. Oğlunun seslenmesiyle uzun koridora baktı... Gençleri gördüğünde alnındaki yazmayı çıkarıp, tahta çengele astı. Elini pazen entarisinin yanlarına kurulayarak yanlarına geldi... Tüm kederine rağmen onları gülümseyerek buyur etti odaya... Oturduktan sonra tek tek isimlerini söylediler, sıra Sibel'e geldiğinde, boş bulunan kadın "Aferin oğluma!" dedi. Naci'nin sert bakışlarını

fark edince telaşlandı, "Diyeceksiniz ki, niye aferin dedi! Söyleyem, nicedir oğul arkadaşların getir de tanışak diye yalvar yakar olduydum. Geldiniz ya onun için dediydim! Nedek gısmet bu gara güneymiş!" Usulca onların karşısındaki divana ilişip, Sibel'i baştan ayağa süzdü. "Onca yol geldiz, bu ayazda içiniz üşümüştür. Hemen çorba getirem de içiniz ısına. Sakın ola yabancılamayasız, oğullarımdan farklı değilsiz! Bana tiyeze de demeyesiz gızarım, bundan bele Hacer Ana'nızım, eyice belleyin bunu!" Hep bir ağızdan "elbette" diyerek onayladılar. "Sobaya odun getir oğul, geçmesin." Yerinden doğrulup, sobanın üzerinde duran güğümün kapağını açtı. "Oh su da gaynamış" Paytak bir şekilde odadan çıktı... Çaydanlığı getirip, demlikteki çay taneciklerinin üzerinde sıcak suyu gezdirirken, sobada yanmakta olan odunun ve çayın mis gibi kokusu doldu odaya... Çok geçmeden, her yaştan kadın akın etti eve... Hepsi tek tek "hoş geldiniz" deyip kızların yanaklarından öptüler... Yaşlıca iki kadın dışında herkes mutfağa yardıma gitti... Püsküllleri parçalanmış, makina halısının üstüne serilen ekoseli masa örtüsünün tam ortasına yuvarlak siniyi koyup, onun etrafına da minderleri yerleştirdiler. Karşılıklı divanların önüne kanaviçe işlemeli yastıkları dayadılar... Naci dışındakiler, yer sofrasıyla ilk kez tanışıyordu. Kızlar, nasıl oturacaklarını saptamaya çalışırken, erkekler bağdaş kurup, sininin etrafına geçtiler...

"Hacer Ana zahmet etmişsin. Bunca şeyi hangi ara yaptın, anlayamadık" dedi Sibel.

"Ne yaptım ki güzel gızım! Bilisiniz, telaşımız var hazırda olanları çıkardık. Bir dahakine haberli gelin ki baklava börek açam..."

"Siz de oturun, birlikte yiyelim."

"Sağ olasın sarı gız! İnsanoğlu acıdan gavruluken bile aç durameyi... Az önce doyurduk garnımızı. Size afiyet ola... Hadi yeyin..." Etraflarına kümelenen kadınların meraklı bakışları arasında, Hacer Ana'ya ayıp olmasın diye alelacele atıştırıp kalktılar...

Yemekten sonra evin yanı başındaki diğer gecekonduya geçtiler... Kapının önü yarım terlikler, ucu kopmuş naylon ayakkabılar, arkası ezilmiş eski iskarpinlerle doluydu. Yoksulluğun tüyler ürperten detayları buz gibi vurdu yüzlerine... Hacer Ana başıyla perişan haldeki Kıymet'i işaret etti. Gözleri kan çanağına dönmüştü kadının! Ellerini dizlerine vurarak dövünürken, ayağıyla da tahta beşiği sallıyordu. Beşiğin içinde sımsıkı kundaklanmış bir bebek vardı... İki ya da üç yaşlarındaki oğlan çocuğu ise gözlerini annesinin yüzüne dikmiş kadının memesini dişleriyle çekiştiriyordu! Belli ki sütü gerilemişti... Kucağında emzirdiği çocuğunu o an fark etmiş gibi, göğsünü kapattı. "Nedim hele git öte" çocuğu somyanın üzerine atarcasına yere indirdi... Divanın tam önünde, kadının ayaklarının dibinde oturan kızıl dağınık saçlı, kocaman yeşil gözlü altı yaşlarındaki kız çocuğu da sıkı sıkı annesinin eteğini tutuyordu... Onları izleyen Cemil, "Üç yetim, bahtsız bir kadın ve diz boyu çaresizlik!" diye düşünürken, Naci yerdeki kızın başını okşadı. "Gülümser bu ablalar seni görmeye geldi..." Kız akmakta olan burnunu koluna silip, yüzünü annesinin kucağına gömdü!

Utangaç bir halde yüzünü saklayan kızın yanına çömelen Lale, onun başını okşadığında çığlık çığlığa ağlamak geldi içinden... Gülümser usulca kaldırdı başını, göz göze geldiler! Tekrar başını annesinin kucağına gömdü... Elinin tersiyle gözyaşını silip, kadının oturduğu somyanın ucuna ilişti... Trajik bir filmin en yakıcı sahnesiydi sanki, üzerlerine kederli, kesif, ağır hava sinmişti; iç çekişleri, ağlama ve yakarış sesleri dışında ses yoktu! Kıymet kısık, hırıltılı sesiyle, "Allah hepinizden razı olsun. Allah hiçbirinize böyle bir acı yaşatmasın. İsmail'ime doyamadım..." dediğinde acısının şiddetine yenik düştü; haykırarak ağlayıp, ağıtlar yakıyordu... "Canevimden vurdu felek neyleyim... Viran oldu evim, barkım... Yetim kaldı bebelerim... Ben ağlarım çelik teller iniler... Doyamadan toprak aldı koynuna... İsmail'im diyen dillerim iniler... Gönül kır-

maz idi İsmail'im asla... İnsan velisini neyledin dünya..." Evden ayrıldıklarında, teselli sözcükleri ağızlarından boğuk boğuk döküldü, yol boyunca tek kelime etmeden yoksulluğun aynası mahalleleri, sokakları içleri burkularak seyrettiler...

30 Kasım 1978

Işığıyla odamı aydınlatan elektrik hayati bir ihmal ve umursamazlık sonucu yoksul bir yuvayı kararttı. İsmail Ağabey'in erken ölümünü hazırlayan sahne zihnimde canlandığında sanki binlerce topluiğne yutmuşçasına kanadım... Her emekçi gibi o da vardiyası bittiğinde sevinçle işten çıkarken, geride keder, haksızlık ve yanıtsız bir dolu soru bırakıp yakıcı sona doğru yol aldığını bilememiştir... Cebinden çıkan üç parça kâğıttan ibaret haftalığını evine yetiştirme telaşıyla, uykuya hasret gözlerini ovuşturarak, karanlığın içinde yalpalarken, az sonra rüzgârın insafsızlığına yenik düşeceği aklının ucundan bile geçmemiştir... Bedeni elektriğe kapılıp tir tir titrerken, karısı, çocukları düşmüştür aklına; gözlerinden süzülen yaşlar da tıpkı yüreği gibi kavrulmuştur...

Bu acı ölüm geçenlerde okuduğum bir makaleyi anımsattı. İngiliz sömürgesi olan küçük bir Asya ülkesi yoğun mücadelelerin ardından sömürgenleri topraklarından atmayı başarmışlar. Tam da vahşetin sonlandığını düşünürken, bu defa faşist cunta ülkenin yönetimine el koymuş. Faşistler, kitleleri korkunun tahakkümü altına almak maksadıyla, kendilerine karşı direnen isyancılara karşı geniş çapta "insan avı" başlatarak, yakaladıkları devrimcileri kent meydanında asmış, kesmiş, kurşuna dizmişler! Uyguladıkları vahşi şiddet halkın mücadelesini geriletecceğine isyanını güçlendirip, çoğaltmış... Bunun üzerine faşist generaller en vahşi hayvanlardan daha aşağılık olduklarını ispata koyulmuşlar... Ele geçirdikleri devrimcileri tıpkı "mayın eşekleri" gibi mayın döşeli arazileri temizlemekte kullanmışlar ve halkı bu kanlı manzarayı seyretmeye zorlamışlar... Karşı çıkanları da mayın tarlalarına sürmekle tehdit etmişler... Velhasıl küçük Asya ülkesinin onurlu halkı hayatlarının özünü, özgürlük ve bağımsızlıklarını feda etmektense ölüm tarlalarını korkusuzca adımlamayı göze almışlar. Uzun soluklu bir mücadelenin ardından zulmün feriştahını yerle bir etmişler...

Tıpkı o Asya ülkesindeki gibi, ayaklarımızın altındaki zemin kime, ne zaman ve nasıl isabet edeceği belirsiz mayınlarla, elektrik kablolarıyla döşeli... Ne yazıktır ki halkımızın geniş bir kesimi büyük patlamayı duymadan uyanmaya niyetli değil! Bazılarının umarsızlığı ise acımasızlık boyutunda; "bana dokunmayan yılan bin yaşasın" sözünü dillerine pelesenk etmişler, dünya yıkılsa kılları kıpırdamıyor... Asırlardır "alın yazısı" ninnisiyle uyutulan yığınlardan fazlasını beklemek naiflik olur aslında! Kaderine razı olanlar teslimiyeti de kayıtsız şartsız içselleştirir! Sorgulamak yerine, itaat etmeyi, hak aramak yerine, hakkına razı olmayı, yaşanası bir dünya yerine bilinmeze yatırım yapmayı seçerler... Yürüyen cesetlerden zerre kadar farkları olmadığını bilmedikleri gibi öğrenmeye de niyetlenmezler... Günaha girmekten ödleri kopar ama insanlığa karşı işlenen günahlar karşısında suskunluklarını asla bozmazlar... Muktedirin ağzından fütursuzca dökülen yalanlara inanarak, zulümkârlarla benzeşirler... İşte bu yüzdendir genç ölülere "hak etmiştir anarşist" demeleri, kendi sınıflarına ihanet etmeleri, tuzakları "kader" diye geçiştirmeleri, insanlıktan soyutlanmaları... Velhasıl o küçük ülkeyle aramızda "hürriyet sevdası" kadar mühim bir fark var!

DEĞİŞİME DİRENENLER...

Kıymet'in kocasının ardından yaktığı ağıtlar ruhuna ve beynine öyle bir işledi ki, sabahı sabah eden Lale, baş ağrısından kıvranıyordu... Kalkması gecikince annesi uyandırmak için girdi odasına... "Başım ağrıyor, biraz geç gideceğim... Balkondan Cemil'e seslen ne olur!" Yorganı başına çekip bir müddet yatakta debelendi... Annesinin kahvaltı teklifine dayanamayıp, ayaklarını sürterek kalktı... Önceki gün gördüklerini aktardı annesine. "Eliniz ailenin üzerinde olsun yavrum! Ne gerekirse haber ver, yardımcı olalım..." Nemlenen gözlerini silip, usulca mutfağa yönelen kadın aniden dönüp kızının sırtını okşadı, saçlarını öpüp, kokladı... "Ben kahve yaparken, sen de bir ilaç al, ağrın hafifler..." Kahve sigarasız olmazdı! Hırkasını sırtına geçirip, fincanıyla balkona çıktı...

Kahveden bir yudum alıp, sigaradan derin bir nefes çekti... Fincanı masaya bırakıp, tırabzandan aşağıya bakarken, Okan'ın tam karşıda onu beklediği gün geldi aklına, gülümsedi... Bir anda tuhaf bir hisse kapılıp, sokağın girişine çevirdi gözlerini, "Olamaz!" diye mırıldandı. Kalbi delirmişçesine çarpıyordu. Kahveyi fondip yapıp, hızla odasına girdi, saçlarını topladı, giyindi! "Hayrola başının ağrısı geçti galiba!"

"Az kalsın sınavı unutuyordum." Alelacele botlarını giydi, bağcıkları bağlamadan seğirtti dışarıya... Işık hızıyla sokağın girişine vardı... Okan'ın yanından geçerken başıyla selam verip, gülümsedi, izleneceğinden gayet emindi. Aşağı doğru peş peşe yürüdüler... Mahalleden uzaklaştıklarında Okan nazikçe koluna girdi, "Günlerdir sesini duyacağım diye beklemekten usandım. Kuytuma çekildim yine! Arkadaşların sensiz gidince de şansımı denemek istedim... Sabahtan beri ağaç oldum, dal budak saldım... Eğer gelmeseydin kapınızı çalacaktım... Acaba telefon numaram çöp yığınlarının arasına mı atıldı?"

İçtenlikle yüzüne baktığı Okan'ın boynundan yayılan mis gibi kokuyla başı döndü... Farkında olmadan iyice sokuldu ona, nefesi yüzüne vuruyordu... Anacaddeye inip, karşıya geçtiler... "Huzur"larından içeriye daldıklarında, kendisini yasakları delen bir kaçak gibi hissetti Lale... Sanki kafedeki tüm bakışlar onu izliyordu! Cam kenarına, ilk gün oturdukları yere geçtiler. Okan sandalyeyi çekip, onun oturmasını bekledi... Tam karşısına geçip ellerini tuttu, gözleri kısa bir süre bütünleşti... Ellerini usulca çekip, çantasından sigarasını çıkaran Lale içindeki karmaşadan doğru bir cümle çıkamayacağını düşünerek, sessizliğini bozmadı. Siparişi verdikten sonra kızın çenesini tutup, başını kaldırdı... "İlişkimizi onayladığını düşünebilir miyim?" Fiziksel zamana geri döndü Lale... Tuhaf tutulmanın etkisinden kurtulmak, sabahki dileğinin gerçekleşmesine ne kadar sevindiğini anlatmak, onu özlediğini söylemek istiyordu... Aklına İsmail'in matemli karısı geldi, düşüncelerinden utandı... "Canım çok sıkkın..." diye girdi söze; içini yakan, beynini esir alan cinayet gibi ölümü, ka-

dının yürek parçalayan vedasını anlatırken, ellerini yine Okan'ın avuçlarının içinde buldu! Onu oldukça üzgün bir ifadeyle dinleyen Okan'a göre sömürünün ana kaidesi insanın değil maddenin değerli kılınmasıydı... Yoksul ölümleri gazetelerin üçüncü sayfasında unutulmaya terk ediliyordu, bazen yazma gereği bile hissetmiyorlardı... Bu kadar ucuzdu hayat! Adil bir düzen kurulmadan toplumun insanlaşamayacağını ileri sürdükten sonra dili döndüğünce teselliye koyuldu sevdiği kızı... Onunla dertleşmesi umut vericiydi, demek ki ufuk kadar uzak olan dileği yakınlaşıyordu... Lale mahzun bakışlarını kaldırıp, ona baktığında Okan'ın kalbi duracak kıvama gelmişti...

Epeyce aynı minvalde konuştular... Lale cama vuran parıltılara baktı... "Kış güneşini çok severim. Yakıp kavurmaz... Gözlerin kamaşır, için ısınır..."

"Ne kadar doğru, hiç düşünmemiştim! Saniyeleri, dakikaları, saatleri, günleri, ayları, mevsimleri, yılları seninle geçirebilirsem eğer, başka güneşlere ihtiyacım kalmayacak!"

Lale başını önüne eğdi! "Kendimize dair tanımlamaları karşımızdakine aktarırken kaçınılmaz olarak subjektif ifadeler kullanırız... Daha iki buluşmada objektif kanılarımızın oluşması mümkün değil. Karşılıklı gözlemler, aktarımlar, hal ve tavırlar birbirimizi keşfetmemizi sağlayabilir.."

"Canı gönülden katılıyorum da kaçak güreşerek bunları gerçekleştirmek olanaksız!"

"Farkındayım! Ancak uzun boylu görüşmelere imkânım yok! Yaza kadar kıpırdamaya vaktim olmayacak... Beklemenin zaman kaybı olacağını düşünürsen, yanlış adrestesin; selamlaşma seviyesinde bırakalım derim..." Sözün bitiminde kalbinden geçenleri saptırsa da geri adım atamazdı...

"Aşkolsun Lale! Kendi sorduğun soruya, benim adıma hiç olmayacak bir yanıtı vermen haksızlık değil mi? Ben sana ömrümü adamışım, beklemenin lafı mı olur! Ne zaman istersen 'gel' demen yeter! Uçarak yetişirim." Yanağını okşayıp, ellerini dudaklarına götürdüğünde, Lale tepeden tırnağa ürperdi...

Onunla daha çok vakit geçirebileceği tek fırsatı sonuna kadar kullanmayı düşündü... Okan ise onun hakkında daha fazla şey öğrenmek istiyordu... "Biraz kendinden bahseder misin?" Sorusuyla irkildi...

Yakın geçmişini özetleyip dostlarından şevkle bahsetti... Söz sırası onu gıptayla dinleyen Okan'a geçtiğinde, hüzünlü bir ifade çöktü yüzüne... Babasını tanımlayarak girdi söze; duygularını dışa vurmayan, ketum, baskıcı, buyurgan ve cimrilik düzeyinde hesaplı bir adamdı babası... Aileden kalma geniş tarım arazilerinin işletilmesiyle uğraşan adam şirketine "Fazıl Gedik!" unvanını verecek kadar egoistti... Onun mesafeli ve otoriter tavırları Okan'ın çocukluk sevincini zedeleyen en önemli faktör olmuştu... Annesiyse babasının tersine, sevecen, hoşgörülü, özverili, yardımsever bir kadındı... Kadının iyi vasıfları mesleğine de yansımıştı; ilkokul öğretmeni olan annesine öğrencileri derin bir saygı ve sevgi besliyorlardı... Her yaştan arkadaşı bu hakikatli kadına verdikleri değerin bir ifadesi olarak ona Semahat Abla diye hitap ediyorlardı... Ayrıca aksi babasının yumuşak karnıydı annesi; karısını herkesten çok sever, incitmemek için çabalardı... Hal böyle olunca, onlarla babaları arasında köprü işlevi gören kadın, babalarının esirgediği şefkati telafi etmek maksadıyla kızını ve oğlunu aşırı derecede şımartmıştı... Ergenlik çağında her erkek gibi Okan da büyük bir değişim geçirmişti... Pederşahi otorite karşısında edilgen ve içekapanık geçen çocukluğunun ardından, ergenlikle birlikte biriken öfkesini fütursuzca dışa vuran, saldırgan ve isyankâr birine dönüşmüştü. Sürekli çatışma ve kavgadan bunalınca da üniversiteyi başka bir kentte okumanın tek kurtuluşu olduğunu düşünmüştü... Sonrasında, annesinin de müthiş desteğiyle tüm konsantrasyonunu derslere yöneltip İstanbul Teknik Üniversitesi, İnşaat Mühendisliği'ne girmeyi başarmıştı... Böylece ilk kez hem Hatay'dan hem de babasının boğucu otoritesinden kurtulan Okan, kişisel özgürlüğünü ilan etmişti...

Okan'ın babasıyla ilgili söylediklerine üzülmüştü Lale. "Peki şimdi aranız nasıl, düzeldi mi?"

"İdare ediyoruz desem daha doğru olur... Birbirimize pek bulaşmıyoruz... Aslına bakarsan, nadiren görüştüğümüz günlerde bile ne yapıp edip damarıma bassa da olgunluk gösterip susuyorum... Bazı insanlar değişmeyi beceremiyor Lale... Yapacak bir şey yok!" Çayından bir yudum alıp, sol elini Lale'nin elinin üstüne koydu. "Her konuda sana karşı açık olmak istiyorum Lale... Belki sırası değil ama özel bir ayrıntıyı itiraf etmek istiyorum!" Onunla karşılaşmadan önce, aynı bölümde okuduğu bir kızla olan uzun süreli beraberliğinden bahsetti... Varsıl bir ailede büyüyen Aylin, dert tasa nedir bilmediğinden suya sabuna dokunmaya yanaşmayınca paylaşımları tükenmiş, ilişkileri rutinleşmişti! Uzatmaları oynamanın ikisini de yıpratacağını düşünen Okan ilişkilerini sonlandırmıştı... "Seninle karşılaşmam tam da o günlere denk geldi! Seni gördüğüm saniye çekim alanına hapsoldum."

Okan'ın kız arkadaşının apolitik birisi olduğu sonucuna varan Lale, "açık görüşlü" vurgusuyla ilişkilerinin ileri düzeyini ifade ettiğini anlamış ve bu kadar detayı gereksiz bulmuştu! Bunları düşünürken kafası karıştı... "Madem sıkılacaktın, ne diye ilişkiye girdin... Eski kız arkadaşın, her ne kadar 'açık görüşlü' olsa da ayrılmanızdan olumsuz yönde etkilenmiştir."

"Ben de bu soruyu kendime sordum; dürüst olmam gerekirse başlarda cazibesine fazlaca kapıldım... Ayrıca iyi yönleri olan bir kızdı... Onu etkileyip, değiştirebileceğimi sanıyordum, yanılmışım! Neyse tekrar olacak ama, gerçekten bazı insanların değişmekten ödü kopuyor! Aylin'le bir yıldan fazla çıktık ama gelişmeyi değil yerinde saymayı yeğledi. Öyle sıkıldım ki yürümeyeceğini anladım... Bir daha asla boş bir kızla çıkmamaya yemin ettim... Evren sesimi duymuş olacak ki seni çıkardı karşıma..."

Aslında böylesine özel bir konuda samimi itiraflarda bulunmak cesaretini göstermesi hoşuna gitmeliydi... Ancak ta-

nımlayamadığı bir sıkıntı çöreklendi içine... Daha fazla irdelemenin anlamsız olduğunu düşünüp, meseleyi siyasi atmosfere getirdi... Sohbet boyunca Okan'ın aktarımlarındaki mütevazılıktan etkilendi... Her konuda söyleyecek sözü olan entelektüel, birikimli biriydi... Siyaseten durduğu yeri tanımlarken, aşikâre onaylamasa da bu defa ona hak verdi... Okan düşüncelerini toparlama sürecini tamamladığını ifade etti... Muhtemelen eski örgütünün saflarına katılacaktı... Son sözleri, aklındaki soru işaretlerini söküp attı, yüreği serinledi...

Öğleye doğru birer tost yediler... Lale gitmesi gerektiğini söylediğinde, yüzü babasından bahsettiği anlardaki gibi gölgelendi! "Bugünü bize ayırsak!" Okan'ın yalvaran bakışlarından etkilense de dakikalar içinde ayrıldı oradan... Tam vaktinde gitti derneğe, henüz kimseler yoktu... Ortalığı toparlayıp, mutfağa geçti; akşamdan kalma birkaç bardağı yıkadı, çayın altını yaktı. Masaya geçtiğinde Huzur'da geçirdiği saatler depreşti... Kapı açıldığında uykudan uyanmışçasına sıçradı... Onu gördüğüne en çok Cemil sevindi... "Annen rahatsız deyince meraklandık!"

"Önemli bir şey yoktu... Gerginlik başıma vurdu, ağrıdan uyuyamadım bütün gece... Biraz dinlenmek iyi gelir diye düşündüm... Okul nasıldı?" Konuşurken altdudağını ısırması, gözlerini kaçırması, Sibel'in dikkatinden kaçmadı... Gizlediği ya da söylemek istemediği bir şeyler olduğunda böyle davrandığını biliyordu. Fark ettiğini belli etmek istercesine gözlerini Lale'ye diktiyse de kuzeni oralı olmadı... Baş başa kaldıkları ilk saniye Lale'nin kulağına eğildi. "Mazeretinin altındaki bityeniğini bulacağımı biliyorsun!" Lale omuzlarını silkeledi. "Çok beklersin!" Çıkışta erkekler birileriyle buluşmak için Çağdaş'a giderken, iki kuzen onlardan ayrıldı... İki adım sonra Sibel ilk atışını yaptı! "Hadi dökül bakalım." Bir süre gülmekle yetinen Lale, balkon sahnesinden başlayarak, o gün olanları ayrıntılarıyla anlattı... "Görünen o ki ateş bacayı ha sardı ha saracak!" Aniden sustu Cemil'e ihanet ettiğini düşünüp yüzünü buruş-

turdu... Lale ise hınzırca gülümsüyordu... "Baca tutuştu tutuşacak kıvamda!"

Sibel'den ayrılıp dalgın adımlarla ilerledi... Annesini şöyle bir selamlayıp, sessizce odasına çekildi. Sırtüstü uzanıp, gözlerini yumdu... Kurumaya yüz tutan gönlünün kabuğu bir damla suyla yeşillenmişti... Aksi halde sevda denen tılsımı ışık hızıyla sahiplenmesi mümkün değildi. Yüreği incecikten yağan sevinç yağmurlarıyla ıslanırken, gizli saklı yönelimi vicdanını rahatsız ediyordu... Kuzeni gidişattan pek memnun olmamıştı; uyarısında da haklılık payı vardı... Her ne kadar dillendirilmese de uygulanması beklenen kurallar silsilesiyle donatılmışlardı; yoldaşlık haricindeki ilişkiler tasvip edilmiyordu... Haliyle, toplumun ahlaki değerlerine ters düşecek marjinal davranışların kısıtlanması ya da kendiliğinden otosansürlenmesi doğaldı. Ancak aşk, sınıfsal bir çelişki değildi ki hiç kimsenin gönlüne devrime kadar çelikten kilit vurulamazdı... Deli çağlarını süren her genç kız gibi onun da gönlüne "yasak freni" uymamıştı! Hem ömür boyu sevdasızlığa talim edemezdi ya! Yüreğinde kor halde bekleyen kıvılcımları fikrine, gönlüne uygun birisi er ya da geç ateşleyecekti! Bu kişinin Okan olmasından fazlasıyla memnundu... Alıştığı davranış biçimlerini yıkarak duygularını açıklıkla itiraf eden, kibar, sevimli, kültürlü bir devrimciye âşık olmak muhteşemdi... Bir yanı haz sarhoşuyken diğer yanı veryansın ediyordu, bu gelgitler beynini yordu...

FAŞİZM PROVALARI...

Maraş'taki gelişmeler üzerine örgüt yetkililerinin düzenlediği bilgilendirme toplantısına katılan Cemil, heyecanla anlatılanları dinliyordu... Bir sinemayı solcuların dinamitlediği yönündeki yalan söylentiler, faşistlerin kışkırtıcı propagandasına dönüşmüştü... Bombalanan kahvede bir kişi yaşamını yitirmiş, iki öğretmen de katledilmişti! Daha büyük çapta bir katliamın işaretleriydi bunlar... Halka destek amacıyla çok sayı-

da devrimci kente hareket etmişti... Çıkışta Recai'nin bir arkadaşına rastladı; Recai'nin epeydir ortalıkta görünmediğini söyledi laf arasında... Delikanlı Recai'nin de Maraş'a gittiğini söyleyince, "Aslan ağabeyim benim!" diyen Cemil'in gözbebekleri parlamıştı... Oradan ayrıldığında ise beyin kıvrımları endişeye teslim oldu... Derneğe gittiğinde konuyu arkadaşlarına aktardı, hepsi onunkine benzer duygular hissettiler, ama hiçbiri bunu dillendirmedi... Mayıs katliamı sonrasında gözaltına alındığı günlerdeki gibi babasına da soramazlardı! Tedbirli olmak zorundaydılar... Beklemek denen çetin cezaya katlanacaklardı...

İlerleyen günlerde, bir şeyler almak ya da Remzi Amcalarına selam vermek bahanesiyle düzenli olarak bakkala uğradılar... Adam arada bir dert yandı onlara; Recai birkaç gün olmayacağını, onu merak etmemelerini söyleyip gittiği zamanlarda o gelene kadar ev ahalisinin gözüne uyku girmiyordu... "Evlat sahibi olduğunda göreceğim onu!" dediğinde gözleri dolu dolu oldu adamın, kaygısının boyutu yüz çizgilerinden okunuyordu... Arada bir Recai'nin arkadaşlarını yoklamayı da ihmal etmediler... Umut ve endişe karışımı çile, iki hafta kesintisiz olarak sürdü... Kuzenler kendilerine ve karşılarındakine ümit enjekte etmek istercesine kötü bir şey olsa mutlaka haberleri olurdu sözünü tekrarladılar...

Nöbet sırasının Cemil'e geçtiği cumartesi sabahı erkenden çıktı. Remzi Amca'sı bakkalın önünde biriyle sohbet ediyordu... Belli ki Recai henüz dönmemişti! Hızla aşağı caddeye indi... Ders başladığında sabah hareketliliği yerini sessizliğe bıraktı... Fırsattan istifade gazetelere göz atıyordu ki kapı çalındı... Recai'yi karşısında görünce sevinçle sarıldı boynuna, boğazı düğüm düğümdü... Aç susuz kalmışcasına beti benzi solmuş, hayli süzülmüştü "aslan ağabeyi!" "Ne iyi ettin ağabeyim! Senden haber alamayınca az daha kafayı sıyırıyorduk..." Gülümsedi Recai. "Hadi çayları kap da gel!" Sınıflara hayli mesafeli, girişteki camekânın önüne çektiler sandalyeleri... Kısa bir girizgâhın ardından, merakı ağır bastı. "Neler oldu anlatsana!"

"Sorma Cemil, hiçbir şey uzaktan göründüğü gibi değil... Dışı seni içi beni yakar derler ya aynen öyle... Bir yanda insanlığın iflasının, dibe vuruşunun görüntüleri, diğer yanda can derdine düşen masumlar... Korkunçtu..." Tam o sırada ders arası verildiği için yarım kaldı sohbetleri... Recai'yi gören Naci çığlık atarak geldi yanlarına... Günlerdir kafasını meşgul eden sıkıntı sona erdi diye sevindi... Kesin bir şekilde derse girmeyeceğini ifade edip, sohbete dahil oldu... Ortalık durulunca Recai, Maraş'a gidiş sürecini anlatarak başladı! Birlikte yola çıktığı arkadaşlarından birisi Maraş'ta doğup büyüdüğü için çevreyi iyi biliyordu... Onların grup Yörükselim mahallesine gidecekti, mahalle merkeze yakın olmasına rağmen kent ablukaya alındığından tali yolları kullanmak zorunda kalmışlardı. Doğal olarak yol hayli uzamıştı... Hava kararmadığında mahalleye ancak varabilmişler ve sırtlarının teri soğumadan bir evde toplanmışlardı. İlk aldıkları bilgiler umut vericiydi; öğretmenler için düzenlenen cenaze törenine saldıran faşistler geri püskürtülmüştü... Çatışmada karşı taraftan üç kişi ölmüştü... Bunun üzerine sabah itibarıyla belediye hoparlöründen tahrik edici anonslar yapılmıştı... "Bunu duyunca topyekûn bir saldırının eli kulağında olduğunu anladık!" Nitekim, gece yarısı hedeflenen bölgelere yoğun bir saldırı başlatılmıştı... Recai, ilk sıcak çatışmasını orada yaşadığını ifade ederken, acıyla gülümsedi... "Polislerin geri çekileceğini öğrendiğimizde, durumun daha da kötüleşeceğinden emin olduk... Üniformadan kurtulunca sivil kıyafetlerle daha rahat saldıracaklardı... Yanılmadık! Bu defa tam teçhizatlı silahlarla donatılmış faşistler ve sivil polisler hücuma geçtiler!" Dehşetin izlerini üzerinden epeyce bir süre atamayacağı her halinden belliydi... Anlatırken duraklıyor, dalıp gidiyor, gözleri nemleniyordu... "Bu denli aşağılık bir zulmü uygulayanlara ne demeli? Irkçı faşistler iki ayaklı türün en vahşi, en zalim, en korkunç, en aşağılık, en soysuz örnekleri..." Velhasıl dört gün boyunca barikat gerisinden, yaralıların tedavisine değin her alanda can-

larını dişlerine takarak çalışmışlardı! Son gün girdikleri çatışmada Recai'nin bir arkadaşı koluna isabet eden mermiyle yaralanmış, onun dışında ciddi bir şey olmamıştı... "Tam anlamıyla bir soykırım, devrimci imhasıydı. Evet bizim bölgede kayıp vermedik ama ya diğerleri... Yüzlerce insan katledilirken insan ucuz atlattığına sevinebilir mi?" Sıkıyönetim ilan edildiğinde faşist milisler çekilmiş. Onlar da kentten uzaklaşmak için acil çıkış planı yapmışlardı... Gün doğmadan eski bir kamyonetle Ahır Dağ eteklerindeki bir kasabaya gidip, oradan da antepfıstığı nakliye eden bir başka kamyonun kasasında Adana'ya geçmişlerdi...

"Yaralı arkadaşınızın tedavisini Maraş'ta yaptınız herhalde... Durumu nasıl?" diye sordu Naci.

"Sıhhi malzemelerin çoğu tükenmişti... Kısıtlı malzemeyle müdahale edebildik! Haliyle, enfeksiyon riski vardı! Adana'ya vardığımızda ateşi epeyce yükselmişti... Tedavinin resmi yoldan yapılma şansı sıfır olunca, oradaki yoldaşlardan yardım istedik... Sağ olsunlar hemen koştular, hastanelerden birinin morgunda arkadaşın ilk tıbbi tedavisi yapıldı. Adanalı yoldaşlarımız bizi öyle güzel ağırladılar ki anlatamam... İlk defa o gece sırtımız rahat yatak gördü... Arkadaşın durumu stabil olana kadar ayrılamadığımızdan, dönmemiz uzadı.." Dinlediği kadarını sindirmekte zorlanan Cemil, ağabeyinin ruh halini tahminde zorlanıyordu... Ağır ağır kalktı Recai, "Herkese selam! Bir ara beraber yemek yiyelim..."

"Ne zaman istersen Recai Ağabey. Bu defa bizde olsun!"

"Anlaştık..."

Onu geçirdiler ve ders arasına dek Recai'nin yorumları hakkında konuştular... Faşizmin ayak sesleri belirginleşmişti... Cemil yalnız kaldığında tarifleyemediği korkunç bir sıkıntının kalbini sıkıştırdığını hissetti... Duyduklarının etkisindendir diye düşündü...

Faşizmin, ülkemize özel izdüşümlerine tanık oluyoruz... Asrın en sapkın faşisti Hitler, soykırımına, muhalefet kıyımına ve katliamlara "seçimle" iktidara geldikten sonra girişti! Türkiye'dekiler ise Anayasa'yı postallarının altına alıp, iktidara el koyacaklar, tıpkı onlardan öncekilerin yaptığı gibi! Hazırlık safhasında, faşizmin ana icraatını Maraş'ta denediler, arkası gelecektir... Faşizan zihniyetin en korkunç oyunu start aldı; önce kargaşa yarat sonra da sıkı yönetim ilan ederek kargaşayı önlediğini duyur... Darbe sevdalısı yayın organları da, kurgulanmış, yalan haberleri bangır bangır haykırıyorlar! Yapılan tüm anonslar, tetikçilerin yanında itinayla saf tuttuklarının, faşizmin yolunu gözlediklerinin açık itirafıdır... Ezcümle, temel unsurları CIA destekli derin devlet ve kökü bataklıkların kokuşmuş diplerine dek uzanan resmi ve sivil milisler vahşeti körükleyerek, aşikâre faşizmin yollarını açıyorlar... Savaşçıllar, iktidarperestler, paraya tapanlar, faşistler, haysiyetsizler, zorbalar, çığırtkanlar, suskunlar, soysuzlar el ele vermiş, insanlığın lime lime yok edilişine zemin hazırlıyorlar...

Yaşadığım çağın vahşetinden, rezilliğinden, pespayeliğinden, yalakalığından tiksiniyorum! Yürek parçalayan çaresiz çığlıklar vicdanımı kanatıyor! Aklın, bilincin ve vicdanın emrettiği şekilde devrimciler bu rezil gidişe dur diyecektir... O güne dek huzurun zerresi haramdır...

Ülkedeki karmaşayla doğru orantılı olarak sorumlulukları da artmıştı... Katliam ve saldırılara karşı antifaşist mücadeleyi geliştirmek amacıyla direniş komitelerinin hızla örgütlenmesi gerekiyordu! Kafalarını netleştirmek amacıyla fırsat buldukça konuyla ilgili toplantılara katılıp, pratik bilgilendirmeleri dinliyorlardı. Devamında da saatlerce meselenin detaylarını tartışıyorlardı... Mehmet, dernekteki kurs çalışmasının bu anlamda iyi bir örnek olduğunu ileri sürerken, Naci yetersiz buluyordu... Lale ise bu çalışmayı direniş komitelerinin bir nüvesi gibi değerlendiriyordu; kurulan ilişkiler ileriye taşınabilirse, kalıcı olacağı kesindi... Cemil ise bu aşamada ayrıntılara boğulmak yerine pratiğe yoğunlaşmanın elzem olduğunu iddia ediyordu. Toplan-

tıdan protesto gösterilerine, yazılamadan bildiri dağıtımına yetişmeye çalışırken dernekteki sorumluluklarını aksatmamaya da gayret ediyorlardı. Evlere girdiklerinde yemek dahi yemeden oturdukları yere külçe gibi yığılıp, uykuya dalıyorlardı...

SÖZ AĞIZDAN ÇIKMALI...

Onca işin arasında Lale'nin tavırlarındaki değişim, çok geçmeden Cemil'in dikkatini celp etti! Kız üzülünce içine kapanıyor, sessizliği ironik bir katılığa bürünüyor, olur olmaz yerde dalgınlaşıyordu... Gülümseyişleri geçmişe dair kişisel bir hazdan kaynaklanıyordu sanki... Sezgileri bu hallerin hayra alamet olmadığını fısıldıyordu... İşin içinden çıkamayınca da bunların anlamsız saplantılar olduğuna inandırıyordu kendisini... Çelişkilerini tek başına alt edemeyeceğini anladığı gün Mehmet'e açılmaya karar verdi... O akşam dernekteki işler uzayınca, Nesime'yi dolmuşa bindirip, minibüs durağına yöneldiler... Lale arabada suskunluğa bürünürken, Sibel dışarıyı seyretti... İnecekleri yere bir durak kala Naci'ye onlarda kalmasını teklif ettilerse de "mahalle karıştı, arabuluculuk yapacağım!" diyerek kabul etmedi; iki çocuğun dalaşmasıyla başlayan kavga neredeyse dört hanenin birbirine girmesine sebep olmuştu... Ertesi sabah aileleri uzlaştırma girişiminde bulunacaktı... Naci'yle vedalaşıp indiler, yorgunluktan bitap vaziyette sürüklenerek çıktılar caddeyi... Kuzenleri kapılarına teslim eden kan kardeşler Cemil'lere gittiler... Evde kimseler olmayınca sevinen Cemil, "kurtlar gibi acıktım" diyen Mehmet'le birlikte mutfağa geçti... Tencerelerin kapaklarını açıp içlerindeki yemeklere göz attılar... Yemekler ısınırken, "Bira içer miyiz?" diye sordu Cemil.

"İyi gider..." Cemil bardaklarına Tekel birasını dökerken, Mehmet altan alta gülümsüyordu. "Konuşmaya hemen mi başlarsın ilerleyen saatlerde mi?"

"Bravo Paşam, gözünden hiçbir şey kaçmıyor! Nasıl anladın, pes doğrusu..."

"Oğlum senin ruhunu okuyorum ben... Son günlerde kabız olmuş gibisin, hadi içindekileri dök de rahatla..."

"Lale'ye takılıyor kafam; dalgın, tuhaf, diken üstünde oturuyor gibi... Aniden ortalıktan kayboluyor, döndüğünde de hiçbir şey olmamış gibi davranıyor... Bir haller oldu! Geçen mutfağa girdiğimde, kendi kendine gülüyordu, gözümle gördüm. Nedenini sorunca şaşırdı... Yanaklarına al oturdu. Sonra da hiç diye geçiştirdi! Gel de meraklanma!"

Mehmet'in savurduğu kahkahaya bozulup, onun kafasına bir tokat çaktı... "Ne vuruyorsun oğlum. Giderek paranoyak bir herif oluyorsun! Evet biraz farklı davranıyor ama önemsenecek düzeyde değil... Yahu her şeyi bize anlatacak değiller ya, kadınsal mevzular olabilir, hem son aylarda yaşadıklarımız öyle kolay kolay hazmedilecek türden değildi... Kuşkuların gereksiz!"

"Belki de! Ne bileyim..."

"Bak dostum! Temcit pilavı gibi olacak ama, üfleyip püfleyerek varacağın yer tımarhanedir... Kaçmayı bırak, Lale'yi karşına al, durumunu anlat. Sakın ha gene 'geç olsun da güç olmasın' mazeretini ısıtayım deme, vururum! Artık süre aşımındasın, biraz daha beklersen ...*ellerim böyle boş, boş mu kalacaktı*... şarkısını yinelersin!"

Cemil sıkıntıyla iç çekti... "Akıl vermek kolay da yapması zor. Bunca koşturmaca, sorumluk varken, sırası mı diye sorarlar adama! Diyelim açıldım, terslenirsem, mahvolurum!"

"Beyimiz saçmalamaya kaldığı yerden devam ediyor! Yahu işle güçle ne alakası var, daha iyi ya yoldaşlığınıza, sevdalılık eklenecek! Kimseyi alakadar etmez! Kaçıncı yüzyılda yaşıyoruz! Mazeretlerine yeterlilik verdim, başka şey duymak istemiyorum... İnan ki en kötü ihtimal bile mevcut durumdan katbekat hayırlıdır, en azından umut etmekten kurtulursun... İlişkin falan da sekteye uğramaz emin ol! Benim tanıdığım Lale kafasını kırar da seni kırmaz!" Cemil dalgın bir şekilde, sessizce dinliyordu. "İstersen, konuyu Sibel'e açalım. Çaktırmadan Lale'nin ağzını arar, ne dersin?"

"Ayıp olur, bize yakışmaz!"

"Tembelsin oğlum, kolaya kaçıyorsun. Gün dediğin geçip gidiyor! Sen şakımak için uygun baharı beklerken, karganın biri bülbül taklidi yapıp Lale'yi kaparsa işte o zaman yandığının resmidir! Elin oğlu sevgilini öpüp koklarken, sen de hasetinden çatlarsın..."

"Teselli yöntemine bayıldım! Belki de hain bir karga çoktan kaptı da haberimiz yoktur!"

"Sen iyiden iyiye kafayı sıyırdın Cemil! Yahu şaka yapıyorum. Kızın o kargayla karşılaşacak ne vakti ne de fırsatı var..." Birasından bir yudum alan Mehmet, dalgınlaştı aniden... "Aslına bakarsan, sendeki tutkuyu, sabrı, umudu acayip kıskanıyorum. Keşke benim de sevdalanmak gibi bir derdim olsa, ama nerede!"

"Mazoşistliğe heveslendin galiba!" Gülüştüler... Daha fazla alay konusu olmanın manası yoktu... Ciddi meselelere girdiklerinde, Mehmet'in gözkapakları ağırlaştı, dili dolandı oturduğu yerde sızdı... Kendisini düşüncelerin akışına bırakan Cemil ise satırlara sığındı...

Ocak 1979

Aklım kişisel ayrıntılarla uğraşmak bencilliktir dese de duygularım dönüp dolaşıp sana takılıyor... Bir dağın zirvesine tırmanıp, inmek ve yeniden tırmanmak gibi... Harikulade bir yeri ilk kez keşfetmek gibi... Yani, heyecan yüklü, tutkulu bir serüven seni sevmek... Ne hayatın akışı ne de zamanın fermanı işliyor sevdanın gücüne; ertelenemiyor, eskimiyor, eksilmiyor aksine artıyor, coşuyor, sonsuzlaşıyor... Düşlerim pusuya yatmış o gizli bahçenin büyüsüne ermek için can atıyor, lakin bende iş yok güzelim; dilim tutuk, damağım kanıyor...

İçimi dökebildiğim bir Mehmet var, bir de şu dilsiz satırlar! Onlar da olmasa, abdal misali taşlarla, kuşlarla, ayla, güneşle konuşacağım... Senin yanında süt dökmüş kediye döndüğümü; dilimin pelteleştiğini, cesaretimin boynunu büktüğünü bilmeyen Mehmet suskunluğumdan şikâyetçi, sitem ediyor...

Sendeki ani değişimin müsebbibi kurt düşüncelerime bağdaş kurdu, beynimi haince kemiriyor... Çıkmaz sokakların labirentlerinde dolaşmaktan gına geldi... Yarından tezi yok, konuşacağım seninle... Ya tüm ışığımı, suyumu kesip, çöl ayazında geceye hapsedeceksin ya da dağlardan gürül gürül akan pınarından kana kana içeceğim mucizevi bereketini... Söz ağızdan çıkmalı! Kelimelerim sese dönüştüğünde yüreğinin kapısını aç, beni sevgiyle buyur et ne olur! Düş bozgununa uğratma sakın!

KELEBEKLER UÇARKEN...

Lale eve girer girmez Okan aramıştı... Ertesi gün buluşmak için yalvarıyordu adeta... Lale de onu görmek istiyordu ancak dershane, dernek tüm gününü alacaktı. "Akşam erken çıkarım o zaman!" dedi... Bir günü daha onsuz geçirmeye tahammülü kalmadığını yineledi Okan... Dershaneyi asması yeterliydi, derneğe vakitli gitmek dışında bir sıkıntısı yoktu nasılsa! Lale ikna oldu. Yedide Lunapark Gazinosu'nun önünde buluşmak üzere sözleştiler...

Telefon görüşmesinden sonra odasına gidip, yatağa uzanan Lale, başlangıçta verdiği ültimatomların duygularının hacmine yenik düştüğünü, koyduğu kuralları kendi elleriyle yıktığını düşünüp gülümsedi! İki arada bir derede sevdiği adamla buluşuyordu; ya akşamları bir bahaneyle evden çıkıyor ya da arkadaşlarını ekip Okan'a koşuyordu... Sabah ve akşam ona rastlama ihtimalini aklından çıkaramadığından etrafına bakınarak yürüyordu... Onunla birlikteyken rengârenk kanatlı kelebekler uçuşuyordu yüreğinde... Ertesi günün hayaliyle kelebekleri buyur etti rüyasına...

Normalde yataktan sürüklenerek çıkan Lale, altıda hazırdı... Parmaklarının ucuna basarak sessizce çıktı evden... Okan'ın dudakları yanaklarına değdiğinde kelebekler canlandı... Onun bedenine sokulurken, soğuktan korunmak değildi maksadı, kalbi öyle buyurmuştu... Okan'ın sevgi sözcükleriyle, sıkıntı, keder, endişe, dehşet yüklü karadan kopup, başka bir boyuta dahil oldu... Kızıl Elma Caddesi'ni geçip, Samatya'ya

indiler... Üzerlerine serpiştiren kara rağmen yürekleri bahar soluyordu. Harabe haldeki kilisenin önünde duraksadı Lale, Haydar Amca'sının vaftiz edildiği Ayios Menas kilisesiydi burası. "Samatya isminin nereden geldiğini biliyor musun?"

"Hayır! Bilmiyorum..."

"Yunanca karşılığı Psamatyon, 'Kumlu' anlamına geliyormuş... İstanbul'un kurulduğu tarihten çok önceleri, Psamatyon köyünde yerleşim varmış.."

"İlginç... Tarihini bilecek kadar seviyorsun burayı demek ki! İyi olmuş geldiğimiz.."

"Burayı sevdiğim doğru... Ancak tarihini Haydar Amca'nın anlattığı öykülerden öğrendim... Çok sonra, masal tadında anlattığı şeylerin kendi hikâyesi olduğunu öğrendik..."

"Gerçek amcan mı?"

"Biyolojik anlamda değil belki ama bir amcam olsaydı ancak onun kadar sevebilirdim.."

"Senin sevgini hak eden Haydar Amca'yı seveceğime adım gibi eminim..."

"Literatürde buna erken sahiplenme, halk arasında da dereyi görmeden paçayı sıvama denir"

Mahzun bir ifadeyle gözlerini önüne eğdi Okan... "Kırıyorsun ama.."

"Dost acı söyler... Hadi üşüdüm 'köy merkezine' gidelim.."

Samatya meydanı iki üç katlı ahşap evleri, mis gibi ekmek kokan fırını, kasabı, manavı, balıkçısıyla eskinin ipuçlarını verse de bu şirin mahallenin insanlarını yitirmek gibi korkunç bir kadere mahkûm olduğunu söyledi Lale... İnce kar taneleri köşe başındaki üç tekerlekli simitçi arabasının çatlak camekânına vuruyordu... Lale boynunu büktü. "Yazık sahibi terk etmiş, üşüyor çekçek!" Karşıdaki kahvenin saçağının altında çömelmiş oturan adam başındaki naylonu tutarak onlara doğru koştu... "Çıtır simitlerim fırından yeni çıktı..." İki simit alıp, salaş kahvehaneye girdiler... İçerinin kokusu geçmişe götürdü Okan'ı... "Fırtınalı günde seni bana getiren o tesadüfü

anımsadım! Sen kaçarak uzaklaşınca derneğin karşısındaki kahvehanede bekledim çıkışını... Burası gibi kokuyordu..." Gülümsedi Lale! "Bazı tesadüfler geleceğimizi çizebiliyor!"

Duyduğu cümle mutluluğunu çoğalttı Okan'ın... "Dere göründü galiba!" Parmaklarının uçlarını kızın dudaklarına değdirdi...

"Çizebiliyor dedim... Çiziyor demedim... Gelecek muğlaklığını koruyor... Aslında yarın ne olacağımız bile meçhulken kesin yargılarda bulunmak çılgınlık gibi geliyor bana..." Ürkütücü gerçeğe döndüler... Ülkedeki gelişmeler temelinde değerlendirmeler yapan Lale'ye göre tablo hayli karamsardı... "*Faşizme Karşı Birleşik Cephe* kitabında Dimitrov, tam da içinde bulunduğumuz duruma çözüm önerileri getiriyor! Direniş Komiteleri de buna benzer bir örgütlenme modelini öngörüyor... Antifaşist cephede düzenle sıkıntısı olan her kesim yer alıyor... Tüm sol örgütlerin bu komitelerde yer alması gerekmez mi? Sorarsan hepsi faşizmin geleceğini söylüyor, ama o kadar... Dayanışma dendi mi teoriler kurşun gibi havada uçuşuyor..."

"Beni yerden yere vurduğun gün aynı dertten muzdarip olduğumu söylemiştim!"

"Aynı şey değil, bir hareketin içinde yer alarak çözüm üretmekle kenardan seyretmek farklı şeyler..."

"Hemen hiddetlenme Laleciğim... Aynı taraftayız! Söylediklerinin altına imzamı atarım... Sadece takıldım..."

Zaman dörtnala koşuyordu... "Kahretsin saat on ikiyi geçiyor... Kalkmalıyım!"

Trenle Yenikapı'ya gidip, oradan dernek binasının bulunduğu sokağa kadar birlikte yürüdüler... Lale nefes nefese girdi salona... Dershaneden dönen arkadaşları odalarda ders yapıldığından kaloriferin yanında sessizce sohbet ediyorlardı... Sibel öfke dolu bir bakış attı ona... Nesime de soru yağmuruna tuttu... Dershaneye gitmediği halde ne diye gecikmişti! Beynindeki kurtlara gün doğan Cemil ise değişik faktörleri içinde

barındıran "nasıl, ne zaman" gibi soruları tümüyle rafa kaldırıp, sürüncemeye son noktayı koymayı düşünüyordu... Kritik durumlarda ezberlerin işe yaramayacağını bildiğinden aklından geçenleri Lale'ye doğaçlama olarak aktaracaktı...

HÜZNE UYANMAK...

Çiğdem Hanım herkesi pazar kahvaltısına davet etmişti... Biraz erken giderse, açılmaya zaman bulacağını düşünen Cemil ailesinden evvel çıktı evden... Kısa bir tereddütün ardından zile dokundu... Kapıyı açan Çiğdem Hanım Lale'nin henüz kalkmadığını söyledi! "Sen salona geç, ben de haylazı uyandırayım..."

"L" salonun yemek bölümü olarak kullanılan dar kısımındaki konsolun üstü fotoğraf çerçeveleri ve porselen biblolarla süslenmişti... Onları seyrederken, "Yılları çerçevelere sığdırma telaşı!" diye düşündü... Düğün fotoğrafları hariç her karede Lale ışıldıyordu. Bir bayram sabahı çekilen fotoğrafı eline aldı. Kırmızı kadife elbisesiyle gelincikler gibi mağrur Lale ve ona bir eliyle sımsıkı sarılmış, diğer eliyle de belinden düşen pantolonunu çekiştiren Çilli... İçgüdüsel olarak aynaya baktı, çilleri hangi ara yok olmuştu, hatırlamıyordu! Saçları da koyulaşmıştı... Ufak tefek değişimlerin geçmişin özüne zarar vermediğini düşündü! Anılar olduğu gibi taptaze duruyordu karşısında... Kızın teninin muhteşem kokusunu duyumsadı, kasıklarından midesine doğru yayılan hazzın etkisiyle sendeledi...

"Aman da Cemil'im gelmiş. Ne iyi etmiş."

"Seninle konuşmak istediğim bazı şeyler var, odan müsaitse oraya geçelim mi?"

Hafif bir tereddütün ardından gülümsedi Lale... "Elbette arkadaşım..."

Odaya geçtiklerinde Cemil nereden başlayacağını hesaplıyordu ki, Lale "Eee anlat bakalım Cemil!" dedi. Yanıt alamayınca da "Dut filan mı yedin bülbülüm?" diye takıldı. Bülbül tanımlaması, Mehmet'in metaforunu hatırlattı, acı bir

gülümseme yayıldı yüzüne... Lale ani bir kararla, "Senin diyeceklerin bitince, önemli bir sırrımı paylaşacağım! Hadi başla..." Cemil cesaretini toparlayamadığına yanarken, "sır" sözcüğü iyice gerilmesine neden oldu. Kütüphanenin önündeki vişneçürüğü berjere çökercesine oturdu. "Seni dinliyorum Lale!"

"Madem sıranı verdin, o halde beklemeye de razı ol! Soru dolu bakışlarının yanıtı geliyor, sıkı dur." Kızın gözlerine kenetlenen Cemil'in kalbi yerinden çıkacakmış gibi atıyordu. "Aramıza hiçbir sır giremez, bilirsin! Günlerdir içim içimi kemiriyordu..." Bu girişin sonunun iyiye bağlanmayacağını anlayan Cemil her bir uzvunun mengeneye sıkıştığını hissetti. "Sadede gel, dilinin altındaki baklayı çıkar." Öfke yüklü bir cümleydi bu!

"Birazdan sevinç çığlıkları atacaksın, hazır ol!" Kusacak gibiydi, sırtını yasladığı kırlenti kucağına koyup, üzerine sıkıca bastırdı... "Aşık oldum Cemil!" Orada olmayan üçüncü bir kişiden söz ediyordu! Bir başkası hayalleriyle sevdiği kızın arasına girmişti... Vücudunun devinimlerini gizleyebilmek için kucağındaki kırlentle bütünleşip, bakışlarını yere dikti... "Şaşırdın değil mi?" O anda toz olup havaya karışmak, görünmez olmak için neler vermezdi ki; "Ah be Lalem, bir hançer alıp içimi oysaydın, canım daha az yanardı!" diye tüm gücüyle bağırmak istedi.

"Kızdın mı yoksa? Bir şey söylesene Cemil!"

"Söylediklerini hazmetmekle uğraşıyorum. Kimmiş bu adam?"

"Bu ne şiddet, bu ne celal arkadaşım! Yarattığım hazımsızlıktan dolayı özür dilerim! Bir pastil ister misin?"

Kulakları uğulduyordu... Kızın neşesi öfkesini çoğalttı... Ya tanıdığı biriyse? Bu defa sesi daha kontrollü çıktı. "Dalga geçmenin sırası değil. Kim olduğunu söylemen yeterli."

Endişeli bir şekilde Cemil'i süzen Lale'nin coşkusu bir anda kayboldu. "Tanıdığın birisi değil... İTÜ, İnşaat son sınıfta... İsmi Okan!"

Vakit kaybetmeden canını dışarı atmak istiyordu... Zoraki "Neyse, hayırlısı!" diye mırıldanıp Lale'nin şaşkın bakışlarına aldırmadan salona yöneldi. Nefes almakta dahi zorlanıyordu... Bu korkunç travmanın dışa dökülüceğinden emindi! Ani bir kararla onu takip eden Lale'ye döndü, "Derneğe gitmem gerekiyor... Dershane öncesi halledilmesi gereken işler vardı..."

"Naci halleder nasılsa... Kahvaltıdan sonra hep birlikte çıkarız! Hani bana söyleyeceklerin vardı?" Kapı çaldı... Hamdi Bey, pastaneden aldığı poşetlerle içeriye girdi... Onun peşinden de diğerleri geldi... Salonun çıkışında boş gözlerle öylece dikilen Cemil'e annesi "Oğlum otursana, ne diye ayakta dikiliyorsun?" diye takılırken, Lale erken itirafının hata olduğunu fark etmişti... Kendisini affettirmek telaşıyla, usulca Cemil'in koluna girip, koltuğa sürükledi onu. Hemen yanına da kendisi oturdu... Çiğdem Hanım kızlara seslenince Cemil'in yanına geçen Mehmet, elini arkadaşının omzuna koyup, "İyi misin Cemil?" diye fısıldadı kulağına... "Sence!" Bu yanıtla Mehmet'in midesine koca bir kaya oturdu... Lale'yle birlikte sofra hazırlığı yapan Sibel ise henüz hiçbir şeyin farkında değildi. Cemil'in koluna giren Mehmet onu oturduğu yerden kaldırdı... Birlikte masaya geçtiler... Yemek boyunca lokmalar ağzında büyüdü, boğazına dizildi... Konuşmaların yarattığı garip uğultu dışında, sadece düşüncelerini dinliyordu... Sibel alttan alta onu izlerken, tuhaflığın nedenini çözmeye çalışıyordu ki Cemil aniden ayağa kalktı, Mehmet de onu takip etti... Masadakilerin şaşkın bakışları arasından süzülüp antreye çıktılar... Peşlerinden gelen Lale "Birlikte çıksaydık!" dediyse de Cemil teklifi duymazdan geldi. "Kızmadın değil mi?" diye sordu Lale.

Cemil umursamaz bir ifadeyle baktı yüzüne, "Kızmadım!" Buz gibi soğuk sesin etkisiyle ürperen Lale sesinin titremesine engel olamadı... "Ne bileyim! Anlattıklarımdan hoşnut kalmadın sanki!"

Bir basamak inip, başını geri çevirdi. "Saçmalıklara ayıracak vaktim yok Lale... Hadi kal sağlıcakla..." Mehmet endişeyle

onları izliyordu. Cemil merdivenleri koşar adım inerken Mehmet içinden, "toparlanmalıyım" kelimesini yineliyordu...

Onların arkasından bakarken, sıkıntının Okan meselesinden kaynaklandığını hisseden Sibel, "Okan'ı anlatmadım de! Ne olur!" dedi.

Başını evet anlamında sallayan Lale'nin gözlerinden pişmanlık akıyordu. Odaya geçtiklerinde Sibel'in beyni çatlayacak gibiydi... "Biraz içinde tutsan patlardın sanki! Bravo sana, günümüzün içine ettin!" Bunları söylerken meselenin bu duruma gelmesinde kendisinin de payı olduğunu düşünüp üzülüyordu.... İlle de tahminlerinin sağlamasını yapacağına, açık açık konuşsaydı keşke! Yüksek bir tonda eleştirilerine devam etti. "Damdan düşer gibi söylenir mi böyle şeyler. Alıştırsaydık bari!"

"Ne diye bağırıyorsun? Zaten yeterince suçluluk duyuyorum bir de sen üstüme gelme!"

Sibel haksızlık ettiğini anlayıp duraksadı... Lale'nin aymazlığı dışında günahı yoktu. Gözünün önündeki Cemil'in onun için yanıp tutuştuğunu fark etmek yerine bir yabancıya âşık olması ironikti... Düşüncelerini Lale'ye açıp açmamak konusunda kararsızdı. Ancak söylemezse içindeki sızının daha da artacağını biliyordu. "Cemil'in seni alkışlayacağını beklemiyordun herhalde! Onun için sen çok özel, önemli, ayrıcalıklısın... Geç kalmış bir itirafım var! Kızmak darılmak yok tamam mı?"

"Ne kastettiğini anlamadım!"

"Cemil sana âşık! Yoksa bu denli dağılır mıydı?"

Bir müddet duraksayan Lale, geçmişe çevirdi düşüncelerini; kuzeninin yanıldığı sonucuna vardı, tahminleri subjektifti, böyle bir şey ihtimal dahilinde bile değildi... Aksi halde, senelerdir kendinde sakladığı sevgisinin karşılığını mutlaka hissederdi... Oysa Cemil'in bu anlamda küçücük bir iması dahi olmamıştı... "Yuh! Daha neler... Böyle bir şeyi anlamamak için ya aptal ya da kör olmam gerekir! Hiç sanmıyorum! Bugün gösterdiği tepki ise tipik devrimci-muhafazakar tavrın dışa vu-

rumu! Aslında ondan olgun ve yapıcı bir yaklaşım beklerdim ya, neyse! Yapacak bir şey yok!"

Sibel daha fazla uzatmanın kimseye yarar sağlamayacağına kanaat getirdi... "Öyle diyorsan öyledir Laleciğim. Ben fikrimi söyledim yalnızca... Hadi hazırlan da çıkalım... Dershane bizi bekliyor..."

PİŞMANLIK MAKAMI...

İki arkadaş sessizce yürüyüp anacaddedeki bir kahvehaneye girdiler... Mehmet "Hayırdır!" diye girdi söze! Konuştukça Cemil'in acısı kördüğüm oldu... "Velhasıl hevesimi kursağıma tıkıp, canıma okudu!" Mehmet dağarcığındaki teselli sözcüklerini ortaya dökerken, meseleyi asla sulandırmadı, "ben demiştim!" imasında da bulunmadı. Cemil kaygılarını dile getirdiğinde, onunla dalga geçtiği için kendisine yüklenmekle meşguldü... Derinlere dalan Cemil bir süre sonra toparlandı... O gün dernekte nöbetçi olan Mehmet'in sırasını almak istediğini söyledi... Dershaneye gitmeye mecali yoktu... Aksaray'da ayrıldılar... Sıkıntısı yüzünden burnundan soluyarak girdi içeriye... Naci deşeleyecek olduysa da "Başım ağrıyor!" diye geçiştirdi... En kötü kâbuslar bile yaşadığı azabın yanında hiç kalırdı... Lale'yle karşılaşmak istemiyordu... İlk arada derneği Naci'ye emanet edip, ayrıldı... Dışarının ayazı bile soğutmadı yangınını... Dalgın bir halde adımlarını izledi... Kendinden kaçtığında, düşünceleri ağırlaştığında sığındığı üstü açık barınağının önündeydi... Zeyrek'deki koruluğa adım attığında gözpınarlarındaki yaşlar sökün etti... Tahtaları yer yer çatlamış bankın kesitlerine işleyen karları eliyle süpürdü, ıslaklığa aldırmadan oturdu... Bedenine hafif bir titreme yayıldığında, parkasının kapüşonunu başına çekip, kaşkolu boynuna doladı... Sulu sepken dökülen yaşlarla tuz yanığıyla sızlayan gözlerine ayaz vurdu... Boylu boyunca uzandı ıslak zemine. Göğsüne iki serçe kondu, birisi hafifçe havalanıp uçtu, diğeri yüzünü gagaladı...

Uzunca bir sürenin ardından, "Çıtır simitler, yeni çıktı fırından!" diye bağıran sesle irkilip, doğruldu! Kıpırtısız bedenini keşfe çalışan serçe, göğsünden zıplayarak inip, koro halinde cıvıldaşan arkadaşlarının yanına uçtu... Serçeler minik gagalarıyla kuru yapraklar arasında eşelenirken, gizli bir komut almış gibi sesin geldiği yöne yürüdü... Aldığı simitleri ufalayıp serçelerin önlerine döktü... Kış mevsiminin derin hüznünü soluyordu. Vapurların feryatları, martıların çığlıklarına karışıyordu. Soğuktan uyuşan bacaklarını karnına çekip, iyice kıvrıldı...

Mehmet ise son dersi asıp, derneğe, arkadaşının yanına koştu... Cemil'in çıktığını öğrenince telaşla ayrıldı oradan... Evlerini aramayı düşündüyse de derhal vazgeçti; Türkan Teyze'sini endişelendirmek istemiyordu. Birden aklına Zeyrek koruluğu geldi, önce oraya gitmeliydi. Hemen bir taksi çevirdi... SSK'nın eski yüzlü binasının bitimindeki yokuştan çıkıp, koruluğa vardığında, parmaklarının ucunda yükselerek sağa sola baktı. Kimseleri görmeyince endişesi arttı... Kar serpiştirmeye başladı... Uzun ağaçların arasından geçerek, korunun güney ucuna, oturma alanlarının olduğu tarafa ilerledi. Bankın üzerinde kıvrılmış bedene yaklaştı; Cemil iki kat büzülmüş halde ıslak zeminde uyuyordu. Parkasının üstü küçük kar taneciklerıyle kaplanmıştı... Bankın hemen yanına çömelip, arkadaşını hafifçe dürttü, sıçrayarak doğruldu Cemil. "Ödümü kopardın Cemil... Geceden kalma ayyaşlar gibi parkta uyuklamak da nereden çıktı! Seni yalnız bırakmaya gelmiyor!"

Perişanlığı gözlerinden süzülen Cemil, kesik kesik öksürürken, ağır hareketlerle gerindi. Elinin tersiyle gözlerini ovuşturdu... Soğuktan kanı çekilen elini cebine soktuğunda, Mehmet sigarasını çıkarıp ona uzattı... "İğnenin deliğinde bile rahat vermiyorsun adama! Burada olacağımı nasıl bildin!" Sesi titriyordu...

Mehmet başıyla yerde cilveleşen serçeleri işaret ederek, "Kuşlar söyledi... Oğlum, ben senin gölgenim unuttun mu? Ne zaman ortadan kaybolsan, 'kan kardeş' kararını aldığımız

yere bakarım önce..." İki arkadaş ağır adımlarla koruluktan ayrılırken, Cemil'in mahzunluğu Mehmet'in içine oturdu... Daracık sokak aralarını sessizce geçtiler. Eski bir ahşap binayı işaret etti Mehmet. "Rıza Amca'nın kuru fasulyesini özlemişsindir!"

Cemil isteksizce başını "hayır" anlamında salladıysa da Mehmet onu iterek içeriye soktu. Sobanın hemen yanında bulunan masaya oturdular. Ellerini sobanın üzerinde ovuşturan Cemil'in aklı kabına sığmıyordu... Mehmet şefkatle sırtını sıvazladı, "Boş ver Cemil, ölüm yok ya sonunda."

"Ölümden beter Paşam."

"Hazır başlamışken, saçmalamayı kesmeseydin. Senin gibi gözü pek bir devrimcinin ağzına bu sözler hiç mi hiç yakışmıyor. Ölümden betermiş! Başta ses etmedim diye iyice bokunu çıkardın!" Masalarına yaklaşmakta olan garsonu görünce, "önce güzel bir ezogelin çorbası içelim!" dedi.

"Canım hiçbir şey istemiyor. İştahım yok." Mehmet onu duymazdan geldi, garsona "İki çorba alalım. Sonra da pilav üstü kuru. Yanına biraz da turşu koyarsan tadından yenmez!"

"Boşal da semerini ye bari! Anlamadın galiba yiyesim yok!"

"Bak Cemil sabrımı zorlama. Birkaç lokma ye de kendine gel. Toy lümpenler gibi aşk hastası olursan, dilimden kurtulamazsın... Bugün canını sıkan şeyleri gelecekte gülerek anacağız. Hangi acı ilelebet sürer ki bu sürsün?"

"Ortalığı boş buldun ya geç dalganı! Başına gelince seni de göreceğiz. Vurgun yemiş gibiyim, dağıldım biraz empati yapsan geberir misin?"

"Ah be koçum, anlamadığımı mı sanıyorsun? Çaresiziz... İşi gırgıra vurup, kafanı dağıtmaya uğraşıyorum... Bak, ne diyeceğim! Akşam bir güzel kafa çekelim mi?"

"Yerin kulağı var! Birileri duyarsa siyasi hayatımız sona erer!"

"Boş ver daha kötüsü olmaz ya!"

"Reddetme ihtimalim var mı?"

Oradan çıkıp doğruca eve gittiler... Cemil ıslanan giysilerini değiştirirken Türkan Hanım da Mehmet'in ağzını yokladı... Sabahki kahvaltıdan beri oğlu tuhaflaşmıştı... Canını sıkan şey neydi? "Her şey yolunda, meraklanma Türkan Teyze!" Bu yanıt kadına inandırıcı gelmediyse de onun ağzından laf alamayacağını bildiğinden sustu...

Kan kardeşler "keder ve teselli" ikilemiyle günü devirip, geceyi indirdiler... Odanın içine alkol ve tütün karışımı feci bir koku sinmişti... Cemil pencereyi sonuna kadar açıp, başını dışarıya uzattı, soğuk havayı ciğerlerine çekti... İçkinin etkisiyle duygularının freni boşalmıştı, delicesine akıyordu kelimeler... "Aslına bakarsan, ben bu köteği çoktandır hak ettim... Akılsız başımın ceremesine katlanacak yüreğim... Başka seçenek yok!" Uzandığı yerde sızdı... Mehmet "Geçecek dostum... Kesinlikle geçecek..." diye mırıldanarak yatağına geçti...

Şubat 1979

Siyah beyaz o fotoğraf karesini elimde tutarken, hiç yitirmediğin çocuk bakışlarının dehlizine dalmış, güzel düşler kuruyordum! Sana açılacaktım, kısır kaygıların yarattığı bariyerleri yıkıp, ilk adımı atacaktım... Geç kaldım ve şimdi Monet'nin tablosundaki gibi, terk edilmiş bir yolun kenarında, kış mevsiminin pusu üzerine çöken ıssız kulübe misali bir başına sensizliği soluyorum...
Sabahın buğulu perdesi üzerime yağarken, başım dokunsam tuz buz olacak kıvamda çatlıyordu! Hemdertim uyanmasın diye yatağımdan usulca kalkıp, acı bir kahve yaptım kendime! Duş aldım! Dalgın dalgın baktım aynaya yansıyan solgun yüzüme... Gözümün altındaki "ters yarım ay" izini ayrımsadım, anılar taptaze dikildiler karşıma... O iz, sana yetişme telaşıyla yüzükoyun zemine uzandığım ya da büyülü gözlerine dalıp yuvarlandığım bir düşüşün eseridir! Yanağımdan süzülen kanı gördüğünde sarı ile kızılın müthiş uyumunu bezenen buklelerini geriye atıp, iğne oyalı mendilinle okşarcasına silmiştin süzülen sıvıyı... Buğulanmıştı yeşillerin... "Üzülme geçecek" demiştin. Sımsıcak, pamuk şekeri tadında bir öpücük kondurmuştun yanaklarıma... İşte o

ana kadar utandığım sakarlığımı çok ama çok sevmiştim! Sonrasında da düşme oyunlarımı bilerek isteyerek sürdürmüştüm...
Ne Paşa'nın çabaları ne de alkole yatırdığım düşünceler sızımı dindirmeye yetti, nafileyim... Kahretsin! Devasa bir çığın altında nefessiz kaldım, kurtulma ihtimalim tükenmiş, ümitsizce çırpınıyorum! Bedenim buz kesti, üşüyorum... Dünle vedalaşıp, yarına yol almalıyım! Lakin duygularım çıldırmış, aman vermiyorlar mantığıma... Bundan böyle, dilinden süzülen bir notayı, dudaklarından dökülen bir sözü ya da sıcak bir dokunuşunu bekleyen bomboş bir sayfa gibi açık duracağım... Tenimi üşüten deli damlalar dizginlerinden boşaldı, "pişmanlık" makamında akıyor... Çaresizliğim gürül gürül boşalıyor gözlerimden, duyuyor musun?

KORSAN ATEŞİ...

Ne ironiktir ki o günlerde Sahra Çölü'ne ilk kez kar yağmıştı, doğa kim bilir daha nice mucizevi değişimlere gebeydi, bunu düşünürken gülümsedi Cemil... Devasa evrenin gözünde, minicik kar tanesi kadar hükmü olmayan bu dertten uzaklaşmalıydı. Mızmız çocuklar gibi sızlanmak yakışmazdı ona! Aklı ve mantığı baş başa verip yönetimi ele geçirince sıkıntıları bitecekti nasılsa! Bu yüzden "Nerede hareket, orada bereket" diyerek bodoslama daldı her eylemin içine... Ertesi gün yapılacak korsan gösteri için hazırlıklar son sürat devam ederken, Nesime Sibel'in kulağına eğilip, bu gösterilere neden korsan denildiğini sordu! Ciddi bir ifade takındı Sibel... Korsan, geniş katılımlı mitingler gibi yitirilen devrimcileri anma, erke başkaldırı, haksız uygulamaları protesto ve daha birçok haklı nedenle yapılan izinsiz gösterilerdi... Yasadışı olmaları sebebiyle Korsan diyorlardı... Diğer mitinglerden daha fazla risk içerse de yasakların çekiciliğinden olsa gerek korsan sırasında daha çok ajite olduklarını da ilave etti... "Tabii çevrede yeterince etki bırakmak için dikkat çekici metotlar da deniyoruz! Mesela korsanın yapılacağı meydanda lastik ve benzeri maddeleri ateşe vermek ritüel haline geldi..." diye bitirdi açıklamalarını...

Korsanın yapılacağı gün Nesime heyecanla "Ben de geliyorum değil mi?" diye sordu! Oysa böyle bir risk almaları mümkün değildi, kibarca reddettiler kızın talebini... Nesime'nin yalvarıp, yakarmaları karşılık bulmayınca, tehdide yeltendi. "Tamam o zaman, ben de bireysel olarak katılırım. Buna da karışamazsınız ya!" Onun gönlünü almak isteyen Lale kolunu kızın boynuna doladı. "Yanlış anladın canımın içi! Birinin dernekte kalması gerekiyor. Aksilik çıkarsa en mühim mesele kontrol ve haberleşmeyi sağlamaktır. Bu görevi layıkıyla yerine getireceğine emin olduğumuzdan kalmanı istiyoruz!" Nesime "mühim" sözcüğüyle köşeye sıkışmıştı, mırıldanarak "olur" dedi.

Korsana saatler kala Naci, "Ne dersiniz bugünkü ateşi biz tutuşturalım mı?" önerisini getirince, malzemenin temini konusunu hararetle tartışmaya başladılar. "Arka sokaktaki tamircilerde eski bir lastik buluruz elbet!" dedi Lale.

"Anam babam, her boyanız boyandı da fıstıki yeşiliniz mi eksik kaldı. Boş verin!"

"Mitinge iki saat var! Haberiniz ola!" diye uyardı Sibel.

"En azından denemiş oluruz kuzen!" Çok geçmeden uzlaşmaya varıldı... Dört arkadaş, çıkmaya hazırlanırken Cemil dikkatli olmalarını tembihledi...

Köşede iki kola ayrıldılar... Yanıcı malzeme bulmak umuduyla, dükkân önlerini, çöp konteynerlerini taradılar.... Bir süre sonra dörtyol ağzına elleri boş döndüklerinde Mehmet umutsuzluğunu dillendirince Lale tepkisini koydu. "Ne de kolay pes ediyorsun! Elimiz boş dönüp milletin ağzına sakız mı olalım! Enikonu patlak bir lastik bulacağız, atla deve değil ya! Hadi toparlanın da diğer sokaklara bakalım!" Koşar adımlarla arka sokaklara dağıldılar. Lale, kapısının önünde istiflenmiş yüzlerce lastik olan dükkânı görünce, mal bulmuş Mağribi gibi "yaşasın" diye bağırdı. Dükkânın önünde sigarasını tüttüren adama kibarca yaklaştı. "Şu eski lastiklerden bir tane verebilir misiniz?"

Adam gözlüklerinin üzerinden pis bir bakış attı. "Onlar eski değil, şişirildiğinde kız gibi olurlar." Adamın imasından hoşlanmayan Mehmet, "Verecek misin vermeyecek misin, onu söyle?" diye sert çıktı... Adam pişkin bir halde, sigaradan sararmış dişlerini göstererek sırıttı; "Parayı veren düdüğü çalar!" Lale'nin öfkesi burnunun ucuna gelmişti! "Para falan vermiyoruz!" Adam oturduğu tabureden doğrulunca, Mehmet de gardını aldı. Karşılıklı restleşmeler safhasında Naci'yle Sibel yanlarında bitti. "Bir problem mi var arkadaşlar?" Sayılarının daha da artacağından korkan adam birkaç adım gerileyerek, içeriye doğru seslendi: "Kopil gel!" Ses çıkmayınca da, başı onlara dönük bir vaziyette geri geri yürüyerek depoya girdi... Fırsattan istifade etmeleri gerektiğini düşünen Naci, kaşıyla öndeki lastiği işaret ederken, kızlar derhal sürüklemeye girişti-ler... Lastiği yere vura vura yuvarlayarak koşmaya başladılar... Adam da peşlerine takıldı... Aniden geri dönen Mehmet, adama çelme takıp onu boylu boyunca kaldırıma düşürdü... Kanayan burnunu tutan adam, etrafta onları izleyen kalabalığa "Yakalayın pis anarşistleri!" diye bağırsa da hiç kimsenin olaya karışmak gibi niyeti yoktu...

Kan ter içinde, Adem Aga'nın dükkânına girdiler... Adam, basma bir perdeyle ön taraftan ayrılmış olan mutfak kısmına geçmelerini işaret edip, lastiği de tezgâhın yanından geçirerek onların yanına sürükledi... Orada beklerken, korsanı kaçırmaktan korkuyorlardı... Mehmet ayaklandı, "Ben arka sokaktan derneğe gidip durumu anlatayım. Siz de bir şekilde lastiği alıp Beyazıt'a getirin..." Etraf sakinleşmiş gibi görünse de Adem Aga'nın içi rahat etmediğinden kapıya çıkıp etrafı iyice kolaçan etti... Perdeyi araladı. "Hiç uslanmazsınız more! Hadi çıkınız.." Mehmet koşar adımlarla derneğe giderken, Naci de eşikten sektirerek tekerleği indirdi... Adam "Breh breh, hep mücadele, hep mücadele!" diye söylenirken, vedalaştılar amcalarıyla...

Dernek binasının bulunduğu sokağa giren Mehmet, merakla bekleşen arkadaşlarının yanına gitti. Cemil endişeyle "Ne oldu, diğerleri nerede?" diye sordu. Kasıkları sızlıyordu, kramp giren bacaklarını rahatlatmak için iki kat eğildi. Karnını tutarak "Sıkıntı yok! Sonra anlatırım, hadi gidelim..." dedi. Adeta yola topallayarak devam eden Mehmet, arada bir nefeslenip olanları Cemil'e aktarıyordu...

Naci tekerleği çevirerek ilerlerken, Sibel bu meseleden kazasız belasız kurtuldukları için şanslı olduklarını yineliyordu. Yana eğilmiş bir vaziyette tek eliyle tekerleği kontrol eden Naci bir taraftan da kızlara laf yetiştirme telaşındaydı! Sibel, "Kıçı kırık bir lastiği tuttun bırakmıyorsun. Biraz da biz çevirelim!" dediğinde, Naci, Adem Aga'ya öykünerek, "Onun için ne 'mücadele' vermişiz, kolayca bırakmam!" Geniş caddeden karşıya geçtiklerinde bu defa Lale takıldı ona... "Sakıncası yoksa tekerleğinin sorumluluğunu devredebilir misin?" Yanıt olumsuzdu... Gedikpaşa Yokuşu'nun altında duraksadılar... "Yahu, bu yokuş pek dikmiş! Hiç fark etmemiştim!" Naci nefes nefese de olsa lafını esirgemedi. "Sibelciğim, azimle sıçan kaya delermiş!" Kızlar kahkahalarını koyverdiler...

Israr kıyamet tekerleği devralan Sibel, yokuşun ortasına varmadan havlu attı; "Bu yokuşa azim falan sökmez!" Onun haline kıs kıs gülen Lale "Yetiştim... Dayan!" diyerek, kuzeninin sağına geçip, tekerleğe el verdi! Yokuşun başında ikisinin enerjisi de tükendi. Soluklanmak için çevirmeye ara verdiler... Sibel boşta kalan eliyle belini ovuşturmak için hamle yapınca, tekerlek ellerinin arasından kayıp yokuş aşağı yuvarlandı... Tekerlek önde, onlar arkada yokuş aşağı bir kovalamacadır başladı! İşyerlerinin kapısında duranlar, camlardan sarkanlar onların haline bakıp, kahkahalarla gülüyorlardı. Tekerlek yuvarlana yuvarlana, yokuşun dibinde takla atıp durdu.

Naci, nefes nefese "Ben demiştim, demeyeceğim!" diye söylenirken, iki kız düştükleri duruma kahkahalarla gülüyorlar-

dı... Tekrar tırmanışa geçtiklerinde küçük bir kunduracı çırağı kıkırdayarak yanlarına geldi, tekerleği işaret ederek "Nereden yürüttünüz bunu?" diye sordu. Kaçma riski yüzünden tekerleği iki eliyle sıkıca tutan Naci küçük çocuğa baktı... "Ne çalması koçum, arabamızın tekerleği patladı, onu değiştireceğiz." Çocuk bütün sokağın duyacağı kadar yüksek seste bir kahkaha attı! "Küçük at da civcivler yesin! Sanki araba alacak yaştasınız! Yemeyin beni..." Sibel çocuğun saçlarını okşayarak, tatlı sert bir tonda çıkıştı. "Fazla merak iyi değildir! Hadi yaylan bakalım..."

"Ah be Naci, senden kayaları delmeni beklemiyoruz. Pergellerini biraz açsan yetecek!"

"Sizin ağzınıza düşmektense Kasımpaşa lağımını tercih ederim desem!"

Meydana vardıklarında Naci'nin deyimiyle, "Kıçlarından ter damlıyordu". Ellerindeki lastiği bırakıp, derin bir "oh" çektiler... Cemil arkadaşlarının alınlarından süzülen terleri, al basmış yanaklarını görünce gülmemek için kendini zor tuttu. "Soğuktan korunmanın değişik bir yöntemini keşfetmişsiniz, kutlarım... Bundan böyle üşüdüm diyenin eline bir lastik tutuşturalım! 'Sarp ve dikenli' yollarda tekerlek çevirmek her derde deva!"

"Utanmadan bir de dalga geçiyorsun öyle mi! Bu şerefsiz tosbağa yüzünden çoluk çocuğa alay konusu olduğumuz yetmezmiş gibi bir de sen gel üzerimize!"

Miting başladığında, yorgunluklarından eser kalmadı... Naci tekerleği kalabalığın arasından geçirip asfalta yatırırken Lale de çantasından çıkardığı kâğıtları buruşturup lastiğin ortasına yerleştirip ateşe verdi... Polis sirenleri duyulduğunda hep birlikte sloganlar atarak dağıldılar... Müdahalede geciktiğini anlayan polisler ise elleri boş dönmemek için kaldırımda yürüyenleri araçlara doldurdular... Ancak topladıkları insanların korsanla uzak yakın ilgileri yoktu... Onlar gelene dek Nesi-

me pencerenin pervazına dayanarak bildiği tüm duaları okumuştu... Güruh halinde gülüşerek içeri girdiklerinde rahatladı... Kuzenler o günü ballandıra ballandıra anlatırken, Nesime, "Bundan sonra beni ekerseniz, üzerinizi çizerim!" diye sitem etti...

BEKLENMEDİK KARŞILAŞMA...

Heyecan ve koşuşturma yüzünden mideleri zil çalsa da tartışmak cazip geldiğinden, oralı olmadılar... Acıktığını ilk dillendiren Lale oldu... "Polisten yırttık ama açlıktan öleceğim! Adem Aga'ya gelen var mı?" Teklife balıklama atladılar... Adam onları görünce derin bir oh çekti "More çok şükür, caldınız!" Hızlı bir şekilde siparişleri masaya bırakır bırakmaz, iştahla tabaklarına gömüldüler... "More hiç mi kulak vermezsiniz sülediklerime! Çatışmalar çıkmış derler..." Yemekten konuşmaya fırsat bulamıyorlardı! Adem Aga kaşlarını çattı. "Siz bileceksiniz! Unutmayınız sizler cideyken, ben cuktan dunmuş idim... İstemem uzuleyiniz hepsi o ka!" Mehmet, sinsice adamın hassas noktasına dokundu! "Adem Amca, yoldaşın Tito gel barışalım dese gider misin?" Adam tel tel oldu... "Bırakınız o melunu. Anmayınız adını!"

Karınları doyunca neşelendiler... Lastiğin hikâyesi epeyce uzun sürdü... Hiç fire vermeden tamamlanan korsan miting de masanın ana konusuydu... "Polisler elleri boş halde götlerine baka baka gitmişlerdir şubeye..." dedi Naci... Karşılıklı atışmalar, hikâyeler gırla gidiyordu... Bir ara Sibel, "Adem Amca, hani bir yoldaşının komik hikâyeleri vardı, bize anlatmıştın ya! Rica etsem bir daha anlatır mısın? Geçenlerde komiklik olsun diye Nesime'ye anlatayım dedim yüzüme gözüme bulaştırdım..."

"Komik dedi de hiç mi hiç gülmedim amcam.."

Adem Aga'nın gözleri parlamıştı... Sandalyesini çekip yanlarına geçti... "Veriniz o vakıt bir cigara.." Cebindeki paketi adama doğru tuttu Naci... Adam yüzünü buruşturdu. "More

hep birinci hep birinci, yok mudur dogru bir cigaranız..." Naci'nin diline düşeceğini bildiğinden utana sıkıla, çorabının içine sakladığı Samsun'u çıkaran Mehmet, adama uzattı... "Zulamdan buyur Adem Amca!" Adam sigarasını yakarken, Naci lafı yapıştırdı... "Agam görüyorsun değil mi? Bizim ayranımız yok içmeye Memo ise tahtırevanla gidiyor sıçmaya.." Kahkaha tufanı kopunca, Lale girdi devreye... "Amcam, bu boşboğazlara boş ver. Seni dinliyoruz!"

Adam ciddiyetle bardaklardaki çayı tazeleyip, yerine geçti... "Demış idim ya, Niyazi yaman bir partizan idi... Fikirlerimiz aykırıydı lakin dovuşmedik asla... Yugoslavya'dan ayrılacamı duyunca, yukarıdakilerle cıtmiş, bakmayasınız epeyce tehlikelidir buyle işler... Onlari, hapis cezasından caydırmış ama kırılmışım bir kez, düner miyim kolayca. Neyse uzatmayayım, bizden sonra Niyazi'nin kari tutturmuş İslambol diye; o vakıtlar böyle anardık İstanbol'u... Niyazi ya kariyi boşacak ya da çıkacak memleketten, başka şansi yok! O vakıtlar rütbesi yüksek, lakin kariyi da çok sever! Bakmış çıkamaz işin içinden basmış istifasını... Komutan bunu duyunca Niyazi'yi deli doktoruna cundermiş, şaşırmış oncaz ne yapsın. Bakmışlar aklı yerindedir, more bırakınız citsın demiş... Niyazi, kariyi alıp, sınıra vardında silahlarını kuşaklarına dolayıp boyunlarına asan Memetcikleri cormuş... O ka perişanlık yani! Yugoslavya'da yok böyle şey, üniformalar pırıl pırıldır, silahlar te uzaktan baksan gıcır gıcır parlar... Niyazi kederlenmiş elbet, askerleri baştan aşa süzmüş, –More Atatürk kalkıp da cüresın Cumhuriyet'i hangi gençlere emanet ettini!– diye sülenmiş... İstanbol'a ne vakıt yerleşmiştir, kariya 'Curdun mi İslambol'unu, more kari, buradaki karilar Yugoslavya'dan daha sosyete!' demiş..."

"Hani bir de Migros meselesi vardı ya, onu da anlatsana Agam!" dedi Naci.

"Tamam More anlatırız... Istanbol'a colduktan sonra Niyazi'yi dolaştırmak istedim. Alibeyküy'de otururuz ya, yürüyerek te Kagıthane'ye gittik. Koca bir ardiyenin önünde

durdu bizimki! Koyverdi kahkahayı! 'More açıkta bir şey mi cordün?' dedim. 'Bre Mayka (Anacım demektir), cormez misın Türk Migros yazar tabelada? Ben Makedonya'dan colene kadar, Migros benden evvel Türk olmuş...' İşte buledir bizim Niyazi, sırtını dönersin hiç kormadan... Öyle şeyler anlatır ki somurtkanı bile culdurur kolayca... O ka vakittir Alibeyküy'de aynı mahallede otururuz. İnşallah tanışırsınız more, matrak adamdır..."

Adem Aga'nın sohbetine doyum olmuyordu ancak hava kararmak üzereydi... Özellikle Nesime'nin "teyzesigille" papaz olmaya niyeti yoktu... İstemeyerek de olsa vedalaşıp ayrıldılar... Nesime'yi yolcu ettikten sonra dönüş rutinleri başladı... Lunapark durağında Naci'yi minibüste bırakıp indiler... Lale'nin gözü bir ara otobüs durağına kaydı; Okan durakta dikiliyordu... Ne yapacağını bilemez bir halde arkadaşlarını takip ederken, Okan yanına yanaştı... "Merhaba Laleciğim!" Üzerine odaklanan bakışların da etkisiyle sesini kontrol edemedi Lale, sözcükler hecelere bölünmüş bir halde döküldü. "Okan! Ne işin var burada?"

"Pardon prensesim, telaştan randevu almayı akıl edemedim! Beyazıt meydanındaki korsanı duydum; kambersiz korsan olmayacağını bildiğimden nasılsın diye bakmak istedim... Ortalık hayli karışmış anlaşılan, çok şükür iyisin..." Kızın konuşmasına fırsat vermeden, "Sakıncası yoksa, arkadaşlarınla tanışabilir miyim?" dedi. Cemil, içine hapsettiği yarasının sızladığını hissediyordu... Adam utanmadan onun "prenses" sözcüğünü çalmıştı... Bunları düşünürken alttan alta da onu inceliyordu; yakışıklı olduğu kadar yapışkandı... Cemil'i bu tuhaf durumdan kurtarmanın yollarını düşünen Mehmet ise etrafa boş boş bakıyordu...

"Her şey normale dönmüşken, sırası mıydı?" diye hayıflanan Lale, memnuniyetsizliğini belli eden bir ifadeyle baktıysa da Okan aldırmadı... Önce elini Mehmet'e uzattı. "Ben Okan" gayri ihtiyari kendisine uzatılan eli sıkan Mehmet, başıyla ar-

kadaşlarını işaret ederek "Cemil, Sibel..." Okan elini Cemil'e uzatınca, parmak ucuyla tokalaştı...

"Sibel'le daha önce tanışmıştık. Hatırladınız değil mi?" Sonra iki erkeğe bakarak, "Sizleri de gayet iyi tanıyorum... Naci ile Nesime dışında Lale'nin kıymetlileri bir arada.." İçine düştüğü durumdan rahatsız olan Sibel, başıyla onayladı Okan'ı. İçinden küfürler savuruyordu...

"Tanışma faslı bittiğine göre, gidebilir miyiz Okan?"

"Sana eşlik etmeyi tercih ederim!"

Matadorun elindeki kırmızı kumaş parçasının peşi sıra koşan kızgın boğa misali burnundan soluyan Cemil, daha fazla katlanamadı... Mehmet'e gidelim manasında bir bakış atıp, hızlandı... Sibel de yanlarına gelince, Lale ile Okan baş başa kaldılar... Onu çok özlemesine rağmen tedirginliği ağır basan Lale, mümkün olduğunca sakin bir tonda, "Ne olur, böyle ani çıkışlar yapma... Yanlış anlaşılacak..." dedi.

"Dedim ya, merak ettim güzelim! Günlerdir görüşmüyoruz, burnumda tütüyorsun... Biliyorum ikimizin de vakti kısıtlı ama ne olur daha fazla uzatmayalım arayı.."

"Tamam canım arayacağım seni..." Lale tam arkasını dönüp, yürümeye meyletmişken, Okan onu kendisine doğru çekip, dudaklarından öptü... Bedenini telaşla uzaklaştırdı Lale. "Aşkolsun!" Neyse ki arkadaşlarının sırtları dönüktü... "Aşk oldu Laleciğim... Hem de en derininden... Yarın sabah Huzur'da bekliyorum!" Gülümseyerek uzaklaşan Lale koşar adımlarla arkadaşlarını yakaladı... Erkekleri işaret eden Sibel, kuzeninin omuzuna yaslanıp, "Muhabbetlerine doyulmuyor değil mi?" dedi.

"Sıkıldıysan sen anlat, biz dinleyelim!"

Sibel titriyormuş numarası yaptı. "Korkudan dilim tutuldu konuşamıyorum Mehmet!"

Cemil suskunluğunu korurken, gereksiz olduğunu bile bile Lale karşı atağa geçti... "Susarak hiçbir şeyi aşamayız! Seni bu kadar öfkelendirecek ne yaptım Cemil, lütfen anlamamda yardımcı ol!"

"Öfkelenmek için yeterince sebep var! Sanki, ekstrasına ihtiyaç duyuyorum gibi konuşma! Kafam yeterince meşgul Lale."

"Bu kaçamak yanıtlara daha ne kadar devam edeceksin!"

Gerçek duygularını dizginlemek için derin bir nefes aldı. "Yanlış zamanda, gereksiz bir ilişkiye girdin... Daha onu sindiremeden, laubali bir adam karşımıza çıkıp kendisini takdim etti! Neye uğradığımızı şaşırdığımızdan olsa gerek boynuna sarılamadık, kusura bakma!"

"Dalga geçmeyi bırak! Okan meramını açıkladı; endişelenmek gibi son derece insani bir tepki nedeniyle gelmiş. İyi niyetli bir girişimin sizi bu denli şoke etmesini anlayabilmiş değilim..."

"Konuyu sen açtın, ben de fikrimi söyledim. Beğenip beğenmemek sana kalmış. İyiliğini düşündüğüm için suçluysam bunu kabullenebilirim!"

"Korumacılığın gözlerimi yaşarttı, sağ ol! Etrafımız uçurumlarla çevrilmişken; bizim gibi düşünen birisine tehlike unsuru muamelesi yapman son derece komik!"

Sibel, meselenin kötüye gideceğini fark etti, ikisini kollarından tutup birbirlerine yaklaştırdı! "Hadi sarılın da buzlar erisin!"

Cemil'in belli belirsiz gülümsemesinden cesaretlenen Lale onun önüne geçip boynuna sarıldı. "Kendimi bildim bileli bu suratsıza sarılıyorum da ne oluyor! Eline fırsat geçmeye görsün, baştan ayağa fırçalanıyoruz! Bir daha surat asarsan gebertirim seni!" Gül kokusu sardı Cemil'in benliğini, ürperdi... Gece boyunca yinelendi sızıları...

ÖNYARGI OKLARI...

Ertesi sabah koşar adımlarla Huzur'un bahçesine girdi. Bir süre dinlendi, nefes alışlarını düzenleyip, içeri girdi... Senelerdir görüşmemişler gibi sarıldılar... "Ellerin üşümüş canım!" Lale'nin ellerini avuçlarının arasına alıp, parmaklarını defalarca öptü... "Harika haberlerim var!" Önceki yıl stajını yaptığı inşaat firması iş teklifinde bulunmuştu... Mezuniyet sonrası iş

arama derdi olmayacaktı... Dersler başladığında tam zamanlı çalışmasa da iyi maaş alacaktı! Ekonomik anlamda ailesinden tümüyle bağımsız olacağına seviniyordu... Görüşemedikleri süreçte neler yaptıklarını konuştular... Ülkedeki gelişmelerin kritiğini yaptılar... Zamanın karşı konulamaz akışı bir kez daha ayrılık vaktini muştuladı...

"Birlikte gidelim... Görüşeceğim firma Saraçhane yokuşunda..."

"Bizim eczaneye yakın desene!"

"Öyle mi? Böylece hakkında bir şey daha öğrendim!" Aksaray'da yolları ayrıldı... Okan kızın uzaklaşmasını izledi bir müddet...

Geciktiği için merdivenleri ikişer ikişer çıkan Lale, tıknefes salona girdiğinde bütün gözlerin onun üzerine çevrildiğini hissedip kızardı... Hazırlanması gereken bildiriler vardı! Lale bu konuda deneyimli olduğu için tekstleri ustalıkla daktilo ediyordu... Gecikmesi sonucu oluşan homurtuları susturmak maksadıyla Sibel daktilonun başına geçmişti... "Sibel, hadi kalk ben devam ederim!"

"Buyur kuzen, senin olsun... Kaç saattir ancak bir paragraf yazabildim..." Hemen daktilonun başına geçti... Tek bir harf hatasında, daktilonun mandalı çekilerek, düzeltme yapılıp tuşların aynı yere denk gelmesini sağlamak hayli meşakkatliydi... Bu sebepten önündeki metni hatalı vuruş yapmamaya gayret ederek daktilo etti... Naci hazırlanan teksti alıp, basılacak merkeze götürdü... Dernekteki telaş had safhadaydı yine... Kursiyer öğrenciler ve öğretmenler arka odada ders yaparken, onlar derginin son sayısını kendi aralarında tartışıyorlardı... El ayak çekilince, beş eşkıya ile Nesime baş başa kaldılar... "Senden umudu kesmiştik Lale!" diye takıldı Mehmet...

"Kusura bakmayın, işim uzadı!" İşin ne olduğunu tahmin eden Cemil, gün boyu süren gerginliğin etkisiyle diline hâkim olamadı... "Lale'nin işleri çok mühim arkadaşlar, aksatmaya gelmez!"

Cemil'in sarf ettiği sözler canını sıksa da tatsızlık çıksın istemiyordu. "Aşkolsun. Bir çırpıda bitiriverdim işte, daha ne istiyorsun?"

"Aklın bir karış havada, arada bir zıpla da yerine otursun! Sorumsuzluğunu iki satır yazıyla kamufle edip, karşılığında da alkış bekliyorsun galiba!"

"Tüm önyargı oklarını sapladın mı? Dahası varsa ayağa kalkayım da hedefi şaşırma!"

"Metafor değil, özeleştiri bekliyorum! Neredeyse üç saattir Godot'yu bekler gibi yolunu gözledik..."

"Başlangıçta dilediğim özrün nezdinizde hiçbir ehemmiyeti yok anlaşılan! Daha neyin özeleştirisini vereceğim? Yer yerinden mi oynadı? Sanki ilk kez böyle bir şey oldu, durumu telafisiz 'gecikme vakası' haline getirdiniz..."

"Tabii ki geç kalınır ama bu kadar değil!"

"Cemil derdin ne senin? Gündelik yaşantımı sabah itibarıyla an be an listeleyeyim istersen! Açığımı bulmak için pusuda bekliyorsun ya, böylece büyük bir zahmetten kurtulursun..."

"Yahu biri bana neler olduğunu anlatsın... Kusura bakma ama Lale haklı Cemil, kızın üstüne fazla gidiyorsun... Meselenizi kendi aranızda halledin tamam mı?" diye çıkıştı Nesime.

"Affedersiniz" dedikten sonra mutfağa geçen Cemil'in arkasından gitti Lale. "Tamam seni dinliyorum, bütün kinini kusabilirsin... Kaçak güreşmenden bıktım..."

"Kaçak güreştiğim falan yok... Sana özel ayrıcalıklar geliştiremem, kaytarmalarına göz yumamam... Şahsi meseleni, siyasi sorumluluğunun önüne koymana seyirci kalamam... Eleştirileri dikkate almak yerine zeytinyağı gibi üste çıkıyorsun..."

Lale bakışlarını yere indirdi, dokunsalar ağlayacaktı! Güçlükle toparlandı. "Temcit pilavı gibi aynı meseleyi sürekli önüme koyuyorsun... Söylediklerin eleştiri boyutunu çoktan geçti, suçluyorsun Cemil! Bu denli hırpalanmayı hak ettiğimi düşünmüyorum."

"Hâlâ anlamıyorsun değil mi? Ciddi anlamda zorlanıyorum, eğer örgüt bu ince mevzudan haberdar olursa başın yanar! Seni hırpalamak gibi bir niyetim yok, uyarıyorum yalnızca!"

"Aman Cemil, yüreğime gem vuramadım diye kızacaklarsa, buyursunlar. Hem korkacak, çekinecek bir durum yok ortada; sorumluluğumu aksatırsam eleştirebilirsin ancak bir günü baz alıp saldırman acımasızlık! Hem Okan da bizlerden biri..."

Fazlasına dayanamayacaktı, bir kez daha o adamın ismini duymak istemiyordu... "Peki öyle olsun Lale..."

"O halde, Pir Sultan'ın bir dizesiyle noktalayalım sözü; ille de dostun bir tek gülü yaralar beni!"

Bunu duyduğunca derin suçluluk hisseden Cemil'in duygusal karmaşası yüzünden okunuyordu... Lale ise soğukkanlı görünmeye çabalıyordu. Naci işleri halledip derneğe döndüğünde gerginliği fark etti... "Birisi bana açıklama zahmetinde bulunur mu acaba, bir şey mi kaçırdım? Hâlâ gecikme meselesi mi yoksa..." Sibel kulağına eğilerek, "Karışmasan iyi olur!" diye uyardı Naci'yi!

Tartışmayı ateşleyen soruyu sorduğu için suçluluk duyuyordu Mehmet, boşboğazlık yapmıştı. Lale ile göz göze gelmeye çekiniyordu... O an aklına geleni söyleyiverdi, "Recai Ağabey saat üç gibi burada olacak... O gelmeden Adem Aga'ya gitsek!" Lale tok olduğunu söyleyince kan kardeşler üzüntüyle birbirlerine baktılar... İlk itiraz Naci'den geldi... "Ya hep beraber ya hiçbirimiz... Madem gelmiyorsun, burada yeriz... Hadi beyler pamuk eller cebe, börek almaya gidiyorum..." Rahatlayan Cemil "Bu sefer ben ısmarlıyorum... Birlikte gidelim!" dedi... Sıcak börekle çayın kombinasyonu keyifleri yerine getirdi... Yemek artıklarını toparlayıp, tartışmaya başladıklarında her şey normale döndü...

Recai kapıdan girdiğinde heyecanla ayağa kalktılar... Çocukluk yıllarının mütevazı bilgesi Recai, onların örgütsel sorumluluğunu da üstlenmişti... Bugün kursiyerlerle yapacakları toplantıya gözlemci olarak katılacaktı... Onu kısaca bilgilendirdiler... Hazırlık kursları Bekir Hoca sayesinde sorunsuz sürüyordu... Önceleri apolitik olan birçok öğrenci devrimci fikirlere sempati duyuyordu. Ders bitimini beklerken ülkenin gündemine kilitlendiler; katliamlar, siyasi cinayetler, gün ortasında adam kaçırmalar, saldırılarla ilgili kaygılarını dile getirdiler...

"Tekrar olacak belki ama akıtılan kanlar nihai vahşi planın girizgâhı. Bu yüzden daha dirençle mücadele edeceğiz.." Sınıflar bir anda boşalınca sustular... Çay ve simit molasının ardından toplantıya başlandı... Yenilerin heyecanları yüzlerinden okunuyordu... Recai'ye yöneltilen anlamsız sorular da oldu! Ancak o hoşgörüsünü yitirmeden, rencide etmeden, geçiştirmeden, "doğrusu budur!" gibi bir tavır sergilemeden, tıpkı bir derviş edasıyla yumuşacık, anlaşılabilir cümlelerle yanıtladı hepsini... "Peki, hep söylüyorsunuz da faşizm ne zaman gelir bir tahmininiz var mı?" diye soran genç kıza "bilir bilmezlerden" birisi "yukarıdan" bir üslup takınarak "Generaller kırmızı mumlu davetiye göndermediler henüz!" dedi. Cemil'in kaşları çatıldı. "Tahminini sordu arkadaş... Davetiyenin rengini değil."

Yüzüne geniş bir gülümseme yayılan Recai, sigarasından derin bir nefes çekip, pos bıyıklarıyla oynadı... Genç kıza şefkatle baktı... "Tahmin edebilmek zor elbette ancak eli kulağında diyebilirim!" Toplantı sonlandığında, yeniler ayrıldı dernekten... Ortalık sakinleşince onları yanına çağırdı Recai... "Dostlarım, devrimciler, onuru, namusu, alçakgönüllülüğü, paylaşımı, adaleti, hümanizmi içselleştiren ve bu bilinçle mücadele eden insanlardır... Bilgiyi asla silah gibi kuşanmayın, unutmayın ki kitaplarda yazmayan nice tecrübeler dışarıda bir

yerlerde sizin keşfinizi bekliyor... Yapmanız gereken, nezaket ve sağduyunuzu muhafaza ederek, karşınızdakini can kulağıyla dinleyip anlamaya çalışmaktır. Öğrenmeye aç bir çocuk gibi, etrafınızda olup bitenleri önyargısız gözlemlemektir... Hiç kimseden özel ya da önemli olmadığınızı, tam tersi insanlara bir nefes mesafesinde eşit olduğunuzu unutmayın! Çevrenizle aranıza gereksiz duvarlar inşa etmekten kesinlikle kaçının, aksi halde kurmaya niyetlendiğiniz ilişkiler kelimelerinizin gazabına uğrar!" Cemil utanmasa kalkıp yanaklarından öpecekti... Bilir bilmezler başları önde dinlediler onu... Ardından da ayrıldılar... Recai ile baş başa kaldıklarında, "Üniversite hedefleriniz belli oldu mu?" diye sordu...

Hepsi gönlünden geçenleri söyledi... Cemil, ne yapıp edip ODTÜ'ye gitmek istiyordu, oradaki siyasi atmosfer şahaneydi! "Seni anlıyorum Cemil kardeş, haksız da sayılmazsın hani! Senin yaşlarında benim de en büyük idealimdi ODTÜ! Ancak şimdiki düşüncemi soracak olursan, haddim olmayarak sana devrimcilerin az olduğu üniversiteleri hedeflemeni öneririm... Çünkü oralarda senin gibi adamlara daha çok ihtiyaç var..." Recai doğru söylüyordu, kapsamlı bir örgütlenme için az oldukları yerlere destek vermek gerekiyordu... "Haklısın ağabey, düşünememişim..." dedi.

En spesifik olanı Lale'nin hedefiydi, babasının yükünü hafifletmek için eczacılık okuyacaktı! Bunu duyduğuna sevindi Recai, "Doğru düşünmüşsün Lale, yakınımızdaki insanlara destek olamazsak uzaktakiler için yaptıklarımız sahiciliğini yitirir..."

Recai'yi hazır bulmuşken bırakmaya niyetleri yoktu... Saatler boyu sürdü sohbetleri... Dernek çıkışı Recai'den ayrılırken, Lale'nin yüreğine tuhaf bir sızı çöreklendi...

Kasırga ikliminde, ölüm fırtınasının kimi önüne katacağı bilinmese de o güne dek adımlık mesafelerle sıyırmışlardı... Fazla değil Recai'yle görüşmelerinden bir hafta sonraydı, gazetenin birinci sayfasında bir tümseğin dibinde bacakları, bedeninin arkasından domuz bağıyla boynuna düğümlenmiş, bir gencin fotoğrafı yer alıyordu... Şiddetin görüntüsü, en vahşi hayvanın bile yarışamayacağı türdendi... Cinayet fotoğrafının sağ köşesindeki siyah beyaz vesikalık resim de olmasa hunharca katledilenin Recai olduğuna inanmaları zordu... Ne yazık ki ölümün hiç yakışmadığı ağabeyleri faşist zorbalarca katledilmişti... Mahalle halkının acı yüklü çığlıkları günlerce yankılandı... Can evlerinden vurulmuşlardı; kolları kanatları kırıktı! Bu korkunç vurgun hayatlarını felç etti, ciğerleri kanıyordu, zihinleri isyandaydı...

6 Mart 1979

Can ağabeyim, ölüm haberin sabah vakti çaldı kapımızı... Hayatımıza kasteden serseri bir kurşun gibi kalbimin tam orta yerine saplanan acın, asla çıkmayacak... Başım bedenimden ayrılacak, geberiyorum matemimden... Seni kaybetmek öylesine derin yaralar açtı ki yüreğimde, yoğun kederimden gayrısı yalan oldu... Öğretmenim, yoldaşım, ağabeyim, hücrelerim delik deşik kanıyor! Misinanın ucunda çırpınan balık gibi çaresizim... Köklerim balta darbeleriyle parçalandı, içim yanıyor, duygularım darmadağın! Kış ayazında çırılçıplak kaldım donuyorum...

Seni bilinmeyen diyara vedasız gönderemezdik! Remzi Amca'ma sımsıkı sarıldım, onun üzerine sinen kokunu duyarım diye çabaladım! Babanın sessiz gözyaşları omuz başlarımdan süzülüp bir kırbaç gibi kalbime vururken, sel olmuş acılarımı içime akıttım... Kıyamet kopuyordu beynimde, bıraksam duracaktı... Ölümün soğukluğu, senin güleç yüzüne, kadife kalbine, delikanlı duruşuna, yakışıklı olduğu kadar sevilesi suretine hiç mi hiç yakışmadı can yoldaşım... Kör olasıca ölüm, hayat dolu, romantik, cesur, çağdaş bir bilgeyi almanın utancıyla kahrolsun... Gelmesine seneler varken

acelesi neydi namussuzun! Ölüm adın kalleş olsun diye bağırmak istedim, lakin kalleş olan ölüm değil, faşist caniler... Buz kesmiş ellerine dokunduğumda, faşistleri tiye alan sesini duyar gibi oldum! Yaşadığın vahşetin iç paralayıcı izlerine rağmen hâlâ çok yakışıklıydın can ağabeyim...

Güneşli günlere hasret giden, feri kaçmış gözlerin aralıktı; bakmaya dayanamadım... Annen kederle dizlerini dövüp, ağlamaktan kısılmış sesiyle, sana zulmedenlere beddualar okurken, "Allahım onun yerine beni alsaydın!" diye yakarırken, yaşadığım acıyla başa çıkamayacak kadar acizdim; delirmeme ramak kalmıştı... Mezarının başında, son sözlerin kulaklarımda çınladı; "sana bir nefes mesafesi kadar yakın" değildim artık... Seni o tümseğe bırakmak çok ağrıma gitti, gözbebeklerim delinip döküldü toprağına...

Sonsuz keşkelerle boğuşuyorum şimdi; yarım kalan düşlerinin müsebbibi canilerle aranda kalkan olabilseydim, emeklerinin karşılığını bir nebze ödeyebilmek için canına can katabilseydim, senin yerine ben ölseydim... Teselline her zamankinden daha fazla ihtiyacım var; vicdanım sızım sızım sızlıyor!

Eğer yaşasaydın, muhtemelen gür bıyıklarınla oynayarak, "Keşkelerle vakit kaybetme çocuk. Geçene değil geleceğe odaklan!" diyecektin... O halde emanetini, yani senin elinden alınan o güzel yarınları tez elden kuracağız! Bundan böyle her daim yüreğimin başköşesinde atacaksın, inan! Çocuk yüreğimize serptiğin umuda dört elle sarılacağım; yüzümü Gök Adaya çevirip, yıldızların arasından bana göz kırpan suretini saygıyla selamlayacağım... Ölmez de sağ kalırsam; devrim sabahında en masumane, en sahici idealimi gerçekleştirip "Recai Ağabey" olacağım... Ölümsüzler diyarında yerin aydınlık olsun, rahat uyu Recai Ağabey'im... Hoşça kal...

Baştan ayağa matemin kapkara örtüsüne bürünmüşlerdi... Damarlarına dek sirayet eden dayanılmaz kederle başa çıkamıyorlardı... Üstü açılmadık küfürler, beddualarla üzüntüsünü dışa vuran bir tek Nesime vardı... Diğerleri ağularını inceden inceye, sızım sızım, kanayarak yudumluyorlardı, konuşmaya mecalleri yoktu çünkü... Cemil'in acısı ise dayanma sınırını çoktan aşmıştı... Dermansız, biçare, ruhu zedelenmiş kimsesiz

çocuklar gibi mahzundu. Uykusuz günler, geceler boyunca Recai'den ötesi yoktu usunda... Dernekte yapılan anma toplantısında, gözleri buğulanarak, yutkunarak konuştu; "Recai Ağabey'in mezarına toprak atarken birden onun yanımda olduğunu hissettim... Mistik bir sezgi değildi, düpedüz gerçekti duyumsadıklarım! En değerli parçam, Recai Ağabey'im tam yüreğimin ortasındaydı, şah damarımda atıyordu! Hayatımızın akışı, bulunduğumuz onurlu yer, kimliğimizi keşfimiz, kötülüklerle savaşımız, isyanımız, farkındalığımız, cesaretimiz onun sayesinde şekillendi... İnsanoğlunu hassas birer denkleme benzetirsek Recai Ağabey kim olduğumuzu belirleyen en müthiş değişkenlerden biriydi! Onu tanıdığımız için evrenin en şanslı insanlarıyız...

Recai Ağabey'imin ve onun varolduğu evrenin değerini bilmek için gizeme ya da karmaşaya gereksinim duymuyorum! O sevginin en yalın en sahici ve en basit haliydi çünkü... Onu ve bize bıraktığı değerleri düşündüğümde, sevginin kimyasal, hormonal ya da duygusal tepkimelerle, bilimle ya da dinle açıklanamayacak denli kuvvetli olduğuna inanıyorum... Sevgi benliğin ve mantığın ötesinde bir şeydir ve Recai Ağabey'i sevmek, birbirimizi, hayatı, insanı, paylaşımı, özgürlüğü, adaleti sevmek ve devrime inanmakla eşdeğerdir! 'Recai Ağabey' olmayı başarmak uğruna yola koyulan bizleri değerli kılan da bu katıksız, içten ve yoğun sevgidir..." Yaşaran gözlerden akan damlalar ve hıçkırıklarla dinlediler Cemil'i! Sol yumruklarını sıkıp ayağa kalktılar ve yemin ettiler Recai'nin öcünü almaya...

YOLCU YOLUNDA GEREK...

Ölümün sinsi durağanlığına karşın, dağların yücelerinden, sert kayaları aşındırarak, hızla dökülen şelaleler misali çağıldıyordu zaman, hızına yetişmek mümkün değildi... Dolayısıyla yaslarını tutacak, durup dinlenecek, nefeslenecek saniyeleri dahi yoktu... Acılarını yüreklerine gömüp, Recai'nin bıraktığı yerden yola koyuldular yeniden...

Cumartesi dağıtılacak bildirileri pay eden Naci, bilerek Nesime'yi atladı... Başta Lale olmak üzere herkes karşıydı onun bu eyleme katılmasına! Ama kız onlara eşlik etmekte ısrarcıydı. "Korsanda ektiniz, eylemlerde engel olduz, hiç mi güvenmeyisiz! Recai Ağabey yaşasaydı bu halınıza ne derdi acep?" Bu keskin atış üzerine sus pus oldular. Cemil hiç istemese de, gelmesine rıza gösterdi... Mehmet, Cemil ve Naci bildirileri Cerrahpaşa bölgesinde, kızlar da Aksaray'da dağıtacakladı... Cemil, kuzenlere Nesime'ye sahip çıkmalarını sıkı sıkı tembihledi...

Aksaray'daki dörtyol ağzında, seri halde bildirileri dağıtmaya başladılar... Yanlarında olmasına rağmen Nesime'den gözlerini ayırmıyorlardı... Sağ tarafa, Yenikapı istikametine yönelerek, ellerinde kalan son desteyi de dağıtmak istediler... Tam o sırada polis sirenleri duyuldu... Polis aynı saatlerde bir başka grubun Laleli'de yaptığı korsana saldırmıştı... Bulundukları noktadan, tamircilere giden ara sokağın köşesindeki binanın girişine girdi Sibel... Lale ise Nesime'nin kolunu sıkıca tutarak oraya doğru sürüklüyordu ki polisten kaçanlarla etraftaki insanlar dörtyol ağzından aşağıya doğru akın edince ortalık karıştı... Panik halde üzerine gelen güruhun iteklemesiyle, dengesini kaybeden Lale kaldırıma düştü... Çığ gibi insan seli yanından, yöresinden geçiyor, kimileri de üstünden atlıyorlardı... Polis araçları da siren çalarak onların peşi sıra Yenikapı'ya doğru ilerliyordu... Sibel bulunduğu yerden fırlarcasına çıktı... Kalabalığı delerek alnı feci şekilde kanayan Lale'nin yanına gitti, sol ayağı burkulduğu için bir süre ayağa kalkamadı... Sibel'in omuzuna tutunarak doğrulan Lale, "Nesime nerede?" diye bağırdı... İkisi aynı anda, kızın Çakıl Gazinosu'nun önündeki polislerin arasında olduğunu gördüler. Lale, ona koşmak için seğirttiyse de kopacak gibi ağrıyan bileği engel oldu... Saniyeler içinde polisler birkaç kişiyle birlikte Nesime'yi de araçlarına soktular... Bileğinin ağrısını boş verip, tüm gücüyle

sekerek ilerlemeyi denediğinde, Sibel onu hızla çekip binaya soktu... Sirenler uzaklaşırken, çatışma sesleri de kesilmişti...

Lale'nin koluna giren Sibel onu Adem Aga'nın dükkânına kadar taşıdı... Buza yatmış gibi tir tir titriyordu... Adam çekmeceden çıkardığı pamuğa kolonya dökerken, söyleniyordu. "Bre Melunlar, cordunuz mi ne olmiştır!" Kolonyalı pamuk yüzüdeki yaralara değerken Lale Nesime'yi koruyamadığı için kendine yüklendiğinden sızı duymuyordu... "Yapabilecek hiçbir şey yoktu Lale! Cadaloza gelmesin diye günlerce dil döktük, dinlemedi! Kendine mecalin yokken onun yakalanmasını nasıl engelleyecektin? Umarım, ayağın kırılmamıştır." Lale'nin içine düştüğü karamsarlık serinkanlı düşünmesine engel oluyordu... "Diğerleri nerede? Yaralanan oldu mu acaba?" Sibel'in de kafası da hayli karışık olsa da serinkanlı görünmeye çabalıyordu... "Nereden bileyim! Hem polisler Laleli'deki korsana saldırdı, Cerrahpaşa'ya neden gitsinler... Sen onları bırak da kendine bak... Aklını başına topla, pilim tükeniyor haberin ola! Acilen gerçek kimliğine dön!" Dükkânda saklandıkları süre boyunca Adem Aga tembihlerine ara vermeden devam etti... Bir saate yakın kaldılar orada... "Adem Amca gidelim biz!" dediğinde, "Büyle condermem seni bre mayka! Taksi tutup celim hemencik!" Bir süre sonra adam döndü, Lale'nin iki tarafına geçip arabaya binmesine yardım ettiler... Araba hareket etmeden önce kuzenler aynı anda "Sağ ol Adem Amca" dediler. Adam arkalarından endişeyle baktı... Bileğinin ağrısı giderek artan Lale, şoföre "Babama gidelim!" dedi! Sürücü şaşırmış bir halde dikiz aynasından ona baktı. "Babanız nerede?" Sibel "Saraçhane" diye düzeltti onun gafını...

Eczaneden içeriye girdiklerinde Hamdi Bey'in beti benzi attı... Kendine hâkim olmasa orada yığılacaktı... Heyecan ve telaşla bağırarak konuşuyordu... "Hastaneye gidelim... Hadi..."

"Şimdi gidemem babacığım... Sen bakıver ne olur... Nesime'yi götürdüler, ailesini aramam gerekiyor..." Adam çaresizce kızının koluna girip, ofisteki koltuğa uzattı... Alnındaki

yarayı ve ayağını kontrol etti, "Hareket ettirebiliyor musun kızım?" O sırada kalfa pansuman malzemeleriyle içeriye geldi...

"Bir şeyim yok babacığım. İyiyim... Sibel şu telefonu versene?" Kordonu sonuna kadar çekip, âhizeyi Lale'nin kucağına koydu... "İstersen ben arayayım!" Lale onu duymadı, çünkü Nesime'nin teyzesine neler söyleyeceğini düşünüyordu... Babası alnına hafifçe tentürdiyot sürdüğünde, irkildi, başını geriye çekti... "Ne söyleyeceğiz kadına? İstersen ben arayayım!" dedi Sibel...

"Tamam Sibel arıyorum işte... Doğrusunu söyleyeceğiz..."

Karşı taraf telefonu açtığında, mümkün olduğunca sakin ve kibar bir lisanla dershane çıkışı olaylar çıktığını ve içlerinde Nesime'nin de olduğu birçok insanın gözaltına alındığını söylediğinde, Nurten tiz bir çığlık atıp, ardı arkası kesilmeyen hakaretler sıraladı... Onu sakinleştirmeye çalışsa da kadının dinlemeye niyeti yoktu... Dayanamayıp sesini yükseltti! "Hakaretlerinize bir son verin de oyalanmadan Nesime'yi kurtarın... Muhtemelen Aksaray karakolundadır." Nurten telefonu onun yüzüne kapattı... Lale'nin yüzü sapsarı kesildi... Daha fazla oyalanmamaları gerektiğini söyledi babası... Eczaneyi kalfaya emanet edip kızlarla birlikte çıktı... Hastanede çekilen filmler, kırık çıkık olmadığını gösterse de ayak bileği ciddi şekilde zedelendiği için bandajladılar... Alnındaki yaraya da birkaç dikiş atıp, pansuman yaptılar... Tedavi sürerken diğerlerinin akıbetini merak ettiklerinden, tam anlamıyla dokuz doğurdular... Babası onları eve bırakıp eczaneye döndü... Çiğdem Hanım evde olmayınca anlatma külfetinin ertelenmesine sevindiler...

Lale kanepeye yatmıştı ki kapı zili kesintisiz bir şekilde çaldı... Kapıya seğirten Sibel, üçünü bir arada görünce dizlerinin bağının çözüldüğünü hissetti... "Hadi geçin içeriye..." Alnı sargılı, ayağı bandajlı, göz altları morarmış, burnun ucu şişmiş bir halde yatan Lale'yi görünce sendeledi Cemil... "Ona kötü bir şey olsaydı yaşayamazdım!" diye düşündü... Lale olanları

heyecanla aktarırken, onun yanına çömeldi, diğerleri de karşısındaki kanepeye geçtiler... Dinlediği sahne 1 Mayıs'ı anımsattı Cemil'e... "Ne gerekiyorsa yapmışsın! Yaralı halinle seni de götürselerdi Nesime'ye faydası olacak mıydı? Herhangi bir vukuatı olmadığı için yarına salınıverir merak etme! Hem teyzesi varlıklıydı değil mi, ne yapar eder çıkarırlar... Sen dinlenip iyileşmeye bak... Gerisi halledilir..." Cemil sözünü tamamlamadan telefon çaldı, arayan Hamdi Bey'di... Daimi müşterisi, Pol-Der'li komiserden, Nesime'nin bir saat önce serbest bırakıldığını öğrenmişti... Bu güzel gelişmeyi Sibel, "Bırakılmış!" diye bağırarak bildirdi arkadaşlarına...

Çok geçmeden Recai'nin kırk mevlidinden dönen Çiğdem Hanım, kızının halini görünce yarasına tuz basılmış gibi feryat figan ağlamaya başladı... "Recai'nin bedeni soğumadan birinizi daha gömemem topraklara... Hepinizi Allah ıslah etsin... Allah akıl fikir versin... Bu işlerin yakasını bırakın artık... Sonu yok..." Yürek sızısı, fiziksel ağrıların üstüne annesinin çığlıkları eklenince iyice gerildi... "Yeter anne!" Kadın anında sus pus oldu... "Derdimiz başımızdan aşmış! Bari sen gelme üzerime... Birazcık anlayış istiyorum, çok mu?" İlk kez kızının ona bağırdığını gördüğü için şaşkına döndü... Sibel'in çabalarıyla sakinleşen kadın, Recai'nin ölümüyle yeterince hırpalandığını, yeni acılar yaşamak istemediğini tekrarlayıp gözyaşları içinde kızını öptü... Sonra hep birlikte Recai'yi yâd ettiler... Onunla ilgili anıları dile getirdiler... Baş başa kaldıklarında Cemil içini kavuran ateşi dışa döktü... Derin ve sonsuz hasretlerin devriydi; nice canlar toprağa karışırken, geride ağır ve kalıcı hasarlar bırakıyordu... Yüreklerini bu dayanılmaz acılardan koruyacak zırhın henüz icat edilmediğini söyledi... Yakıcı yaşlarını içlerine akıtarak, matemlerini erteleyerek, Recai'nin "Yolcu yolunda gerek" şiarıyla umutlarını perçinlemeye koyulmalıydılar! Nihai durakta onları bekleyen düş tadındaki özgürlüğe ulaşmak için solukları yettiğince mücadele etmekten başka seçenekleri yoktu

çünkü... "Kahretsin... Ruhumuz acının en beteriyle harap olmuş yerlerde sürünürken, vurgun üstüne vurgun geliyor... Onun ölümünü hâlâ reddediyor kalbim... Bu vahşi süreçle başa çıkabilmek için ölüm karşısındaki çaresizliğimizi tüm soysuzlara karşı isyana dönüştürmeliyiz..."

AĞIR VEDALAR ZAMANI...

Nesime bir hafta sonra Malatya'dan telefon edince sarsıldı Lale... Kız dramatik gelişmeleri aktarırken, gayet sakindi... Teyzesi, yakalandığını duyar duymaz babasını aramıştı... Ertesi gün İstanbul'a gelen adam, "Nerede o şerefsiz, haysiyetsiz!" diye bağırarak içeriye girince, gelişmelerden bihaber olan Nesime donup kalmıştı... Ayakları titreyerek babasının elini öpmeye yeltendiğinde ise yüzüne patlayan tokadın etkisiyle yere düşmüştü... Teyzesinin ve eniştesinin araya girmesi, yalvarıp yakarmaları fayda etmemiş, babası "topla valizini gidiyoruz" diye noktayı koymuştu... Yukarıya çıktığında teyzesi de yanına gelmişti, ona babasına söylemekle eline ne geçtiğini sorunca kadın "Bugün anarşistliğine göz yumsaydım, yarın bir komünisten peydahladığın piçinle uğraşacaktım!" deyince, Nesime'nin tepesi atmıştı... "Nasılsa dönüşüm yok, bari içimi dökem dedim... Ellerimi belime goyup, asıl kendisinin utanıp arlanmasını, çünkü etrafında süslü garılar ve aldatan gocadan başka bir şey bulunmadığını, benim ise can dostlarım olduğunu deyiverdim... Taş gibin çöktü... Tiyezem olacak garının, çula çaputa harcadığı paralarla binlerce yoksulun karnı doyar ama bencilliği gözünü kör etmiş... Neyse babam alıp buraya getirdi beni... En has bacılarımdan ayrıldım, boktan haldayım... Gendimi el gibi hisseddim! Allahtan Bilal Ağabey'im ile Nedim var, yoksa yanmıştım... Nedim dedim ya, inan olsun her vakit Recai'yi sayıklayı... Viraneye dönmüş garibim... Keder illeti nereye gitsek bizi takip edi... Allah sonumuzu hayır ede... Sizler nedisiz, tikkatli olun gözün sevem..."

Suçluluk duygusu depreşmişti Lale'nin... "Bizi merak etme sen... Asıl senin haline üzüldüm... Keşke gelmene engel olsaydım... Bizim yüzümüzden yazgın değişti..."

"Daha neler! Siz uyardız Lale can... Aptal gafamın cezasını çekim... Gene ararım ya da mektup atarım.."

"Şimdiden gözümde tütüyorsun... Bak aklıma ne geldi; yarından tezi yok, bir akarsuyun başına git, bizlerle konuşuyormuşsun gibi içini dök, su bütün sıkıntılarını yıkasın, sen de rahatla, olur mu? Sakın ha bizleri habersiz bırakma!" Telefon konuşması bittiğinde ikisinin de yüreğine ağır bir taş oturdu... Ayağındaki sargıyı söküp, Okan'ın telefon numarasını çevirdi... Recai'nin ölümünden sonra hiç görüşememişlerdi... Onun sesini duyunca gözleri nemlendi, "Merhaba" dediğinde, Okan "Geliyorum!" dedi... Annesinin ikazlarına aldırmadan dışarıya attı kendisini... Okan sokağın köşesinde elinde çiçeklerle bekliyordu onu... Aksayarak yürümesinin nedenini öğrenince kahroldu... Huzur'a geçtiklerinde Recai'nin ölümünden bahsetti... Okan olayı duymuş ancak Lale'nin onu tanıdığı aklının ucundan bile geçmemişti... "Ne olur bu kadar fazla ara vermeyelim artık... Birimize bir şey olsa, bilmeyeceğiz.." Nesime'nin dramatik olayını da anlattı ona... Duyduğu kötü gelişmelerin Lale'nin üzerindeki etkisini silmek için uğraştı gün boyu...

ZULME YATAKLIK ETMEK...

Nisan 1979

Bazı tanımlamalar "modern" literatüre adapte edildi; kul yerine halk, köle yerine işçi (ücretli kölelik), serf yerine köylü deniliyor artık... Oysa sıfatların değişmesinin içeriğe olumlu bir katkısı olmuyor... Yirminci yüzyılın vahşet tabanlı kast sisteminde, sömürü eksenli şiddet sınırsızca tırmanıyor... Savaşla beslenen iktidarcıllar bilimsel gelişmeleri ve her türlü keşfi kendi çıkarlarına göre dizayn ediyorlar; maddeler, nesneler tahrif edilip, ölüm kusan araçlara dönüştürülüyor ve tüm gezegene pazarlanıyor... Zulüm önüne çıkan canları ezip geçen, korkunç bir kasırga gibi hayatı yerle bir ederken, merminin insafına emanet edilen yaşamlar, metelik pa-

hasına harcanıyor. İnce ve derinden hesaplamalarla kurşunun yörüngesi saptanıp, kara bir yılanın eliyle namluya sürülüyor ve sessizliği delen tiz bir fırlayış, kulakları sağır eden bir çınlamayla acı yüklü feryatlar kalıyor geride...

Yoksulluk tırmandıkça bununla doğru orantılı olarak şiddet de körükleniyor! Çünkü ülkeyi yönete(meye)n muktedirler kaos ve kargaşayı öne çıkararak asıl sorunları örtbas ediyorlar! Peki onca yoksulluk varken, nasıl, nereye, kimlere harcandığı açıklanmayan borç batağı neden derinleşiyor? Yanıtı açıktır, bir avuç varsıla peşkeş çekmek, yandaşlara para akıtmak, silahlanmak, sistemin bekasını sağlayacak resmi ve sivil katilleri beslemek için... Hal böyleyken, renkli basın, emperyalistlere el avuç açıp, "borç dilenen" muktedirleri halka şirin göstermek için, içeriği iğdiş ederek, "kredi talep ettiler" kılıfına sokuyor...

İyi niyetli, naif halkımıza yönelik bu kandırmacalar, bir anekdotu anımsatır nitelikte; Leh kralı Osmanlıdan sürekli borç istermiş. Kral, dağ gibi büyüyen borçlarını ödemeden, yenilerini talep edince veziri azam Kanuni'ye "Belli ki, Leh kralının ödeyecek durumu yok! Borç vermeyi durduralım Hünkarım" demiş. Veziri azamı gülümseyerek dinleyen Kanuni, "borç almayı bilen buyruk almayı da bilir, vermeye devam edile..." diye buyurmuş... Ne ironik değil mi?

Kendilerini evrenin efendisi gören kapitalist ülkeler, gezegenin büyük bir yarısını borçlandırarak, yerel piyonlarının, buyruklarına kayıtsız şartsız itaatlerini garantiliyorlar... Sistematik sömürü mekanizmalarına yönelik tehdit sinyalleri başladığında ise muhalif unsurları bertaraf etmek için gladyatörleri sahaya sürüyorlar... Evet, her savaş kendine has katiller yaratıyor ve ülkemizdeki oligarşi tepeden aldığı talimatla "şiddet ve vahşet" için eğittiği katilleri kullanıyor... Tanık olduğum vahşetten, katliamlardan, yalandan, riyadan, namussuzdan, ahlaksızdan, arsızdan, yalakadan, umursamazdan, soysuzdan, caniden, hırsızdan, kötülüğün kutsanmasından, velhasıl bu kokuşmuş, aşağılık sistemin tüm nüvelerinden nefret ediyorum... Zulüm olanca şiddetiyle sürerken, susmak, görmezden, duymazdan gelmek, yani "üç maymunu" oynamak, zulme yataklık etmektir... Anaların yüreğinden oluk oluk akan kanlı yaşlarla, yoksulların alın terleriyle ıslanıyor vicdanlarımız. Sızıların dinmesi, kasırganın elimizden söküp aldığı canların huzur bulması, dinginliğin sağlanma-

sı için onurumuzu çelik gibi kuşanarak mücadeleyi genişletmeliyiz. Çünkü bağımsızlık ve özgürlük bir hediye paketi içinde sunulmayacaktır, elde etmek için en azından ayağa kalkmak gerekir...

Kışın puslu havası uzaklaşmış, bahar karamsarlıkları bir nebze de olsa aralamıştı... Nisan yağmurları kış örtüsünden uyanan toprağı tazeleyince, kuru dalların mucizevi tomurcukları yenilemenin müjdecileri gibi geldi onlara... Lale, aylardır yaşadığı kâbusları Okan'la kaçamak buluşmalarda, ona rastladığı mitinglerde ya da cenaze törenlerinde aralasa da içini yeterince dökmeye fırsat bulamıyordu... O gün katıldıkları bir cenaze merasiminde ona rastlayınca, ılık lodoslar esti yüreğinde... Sonrasında onunla devam etti yola...

Lale'nin "hoşça kalın" diyerek Okan'ın yanı sıra yürümesini seyreden Cemil, yenilgiye uğramış, hırpalanmış, bezgin bir tutsak gibi hissetti kendisini... İnsanın kanını kaynatan, sevdaları alevlendiren bu güzel ayda doğmuştu sevdiceği... Şimdilerde müzmin biçareliğinin kaynağı olan Lale, geçmişte tıpkı bahar gibi onun huzur aşılayanıydı... Artık baharın kıpırtılarını dahi hissedemiyordu... Recai'nin kar yangını her bir zerresini sızım sızım sızlatarak usuna akarken, sevda yolunda aldığı mutlak yenilgi karamsarlığını körüklüyordu... Kafası harman yeri gibi darmadağınıktı...

Sıkıntılarına medet umduğu Okan'la Maçka Parkı'na giden Lale, sayıları her geçen gün artan ölümlerle perişan olduğunu söyledi ona... "Ölüm karşısında kendimi işe yaramaz, aciz hissediyorum... Bunca kötülükle nasıl başa çıkacağız Okan?" Yanağına değen yaşları hafifçe sildi Okan! Tesellinin yetmeyeceğini bilse de güzel bir söz, sevgi yüklü bir dokunuşla sevdiği kızın hissettiği kederi hafifletmeye çabaladı... Aslında onun da yakınlarda bir sınıf arkadaşı öldürülmüştü... Ancak Lale'nin derdine dert eklememek için ne kendi kaybından ne de işinden bahsetti... Sadece sözcükleriyle sarıp sarmaladı onu...

Mayıs 1979

Sonbaharın turuncu yaprakları, kışın beyazlığı, tomurcuklanan fideler, toprağın kokusu, güneşin sıcaklığı, denizin mavisi velhasıl tüm iklimler seninle bir başka güzeldi! İçinde "sen" olmayan hayaller kurmadım hiçbir zaman! Devrim coşkusunu el ele, kol kola kutlayacak, doğan güneşi birlikte selamlayacaktık! Lodos saçlarını savururken, özgürlük, kardeşlik ve sevi tüten gerçek bayramlarda, kabına sığmayan hasretimle sımsıkı sarılacaktım sana... Dudaklarımız tesadüfen değecekti birbirine, doyumsuzca kenetlenecektim dudaklarına...

Canımın yongası, yoldaşım, sevdalım, ilham kaynağım, sensiz düpedüz ıssız kaldım! Tenhadaki cümlelerimin nasıl bağlanacağını bilmediğimden, nokta koymaya elim varmıyor, virgülde ısrarcıyım hâlâ...

Keşke baharın şahane dokunuşlarıyla içimdeki kara kışın pusu silinip gitse, aramıza kimse girmemiş olsa, gamzelerinden kaygısız bir iştahla, doyumsuzca, defalarca öpebilsem! Oysa, bir zamanlar yüreğimde şakıyan kuşun üzerine hazan çöktü, sessizce kuytusuna çekildi, ziyan olan baharım dönene dek tüneyecek biçare!

Onca dert ve tasaya rağmen eşkıyaların ve diğer öğrencilerin üniversiteye giriş sınavları iyi geçmişti... Sınav ertesinde Bekir Hoca ve diğer öğretmenler bir bilgilendirme toplantısı düzenlendiler; üç aşağı beş yukarı alacakları puanlar belirlendi, hedefler konusunda yol gösterdiler... Toplantı bitip, çoğunluk dağıldığında mesele Recai'de düğümlendi yine! Uzun uzun bahsettiler ondan, Cemil "Ustamı, can ağabeyimi, idolümü kaybettim..." diye başladı söze, boşluğu asla dolmayacaktı... Yaşar Kemal'in o güzel sözüne gönderme yaparak noktaladı konuşmasını, "O güzel insan o güzel ata binip gitti..." Diğerleri ise konuşurlarsa gözpınarlarında biriken yaşların sağanak misali döküleceğini bildiklerinden sessizliğe daldılar...

"Recai Ağabey'i tanıdığımda fiziksel olarak hiç benzemediği halde onu Yılmaz Güney'le özdeşleştirdim... Yiğit ve isyankâr

adam film perdesinden fırlamış yanı başımda oturuyordu sanki... O konuşurken aklımda Yılmaz Güney'in başını sol yanına eğerek *Sahi biz insan olduğumuz için mi hep yenildik*! cümlesi döner dururdu... Onun kaybıyla sol yanım büyük bir darbe yedi, isyanım bilendi... Bundan sonra Recai Ağabey mücadelemizde yaşayacak... Ant olsun, şart olsun ki onun kanını yerde koymayacağız..." Naci'nin sözleri Sibel'in yüreğine oturdu, onun ilk kez şairane konuştuğunu düşündü... Kederin en katmerlisini yüklenip, ağır ağır çıktılar dışarıya...

KOZA'DA BİR YAZ...

Yaz başında örgüt üç kafadara farklı bir görev önermişti, ilk kez tanımadıkları bir bölgede örgütlenme çalışması yapacaklardı, heyecanla kabul ettiler... Gidecekleri yer olan Koza köyünde örgütlenmenin temeli önceki yıl atılmıştı... Daha önce orada bulunan yoldaşları, gitmeden önce bilgilendirme yapacakları için sendikada onları bekliyorlardı... Salona ufak tefek birisi girip, onlara doğru yürüdü... "Ben Hasan!" dedikten sonra da karşılarına oturdu... Koza'yla ilgili deneyimlerini paylaşan Hasan, Selanik'ten göçenlerin yerleştiği köyün, Yıldız dağlarının eteğinde, göz alabildiğine yeşil olduğunu söyledi... Birkaç kişi dışında halkı da cana yakın ve oldukça demokrattı... Özellikle Muhtar Halil gençlere en çok sahip çıkan, onların arkasını kollayan babacan bir adamdı... Orada kaldıkları sürede birtakım çatlak sesler ya kendiliğinden elemine olmuştu ya da Muhtar'ın desteğiyle bazılarıyla uzlaşma sağlanmıştı... "Eğer muhalif köylüleri de kazanmayı başarırsanız iyi olur... Ha bir de sakın ola bilgiçlik taslamayın, derhal dışlanırsınız..." diye bitirdi aktarımlarını, onlara kolaylık dileyip ayrıldı yanlarından... Üç arkadaş yol boyunca tartıştılar bu önemli görevi... Ayrıca örgütün güvenini kazandıkları için mutluydular... Naci "Acayip motive oldum dostlar!" diyerek diğerlerinin de duygularını dile getirdi... Ertesi gün yola çıkacaklardı, hazırlık yapmak için erken gittiler evlerine...

Trakya otogarında buluşup, bölgeye giden döküntü bir otobüse bindiler... Henüz yarı yola gelmeden arka lastiği patladı otobüsün... Yolcular asfaltın kenarına dizilip, tekerleğin değiştirilmesini seyrettiler... Kadınlar sıkışan çocuklarını çişe tuttular... Adamlar çömelmiş bir vaziyette sohbete tutuştular... Yarım saat sonra şoför ve muavin tekerleği değiştirdi... Kenarda bağdaş kurmuş sigaralarını tüttüren arkadaşlarını dürttü Cemil... "Hadi külüstüre atlayın!" Göz alabildiğine geniş ayçiçeği tarlalarının önünden geçtiler... Ayrık otlarını temizleyen köylüler dikilip otobüstekilere el salladılar, onlar da aracın camından karşılık verdiler köylülerin selamlarına...

Her ne kadar Hasan köye gitmek için nerede inmeleri gerektiğini söylediyse de Mehmet işi garantiye almadan rahat etmediğinden, şoförden yardım istedi... Adam gözünü dikiz aynasına dikti... "Bilirim bea, sülerim geldimizde!" Otobüs iki pompası bulunan eski bir benzin istasyonunun önüne yanaştı, "Küy arabaları burdan geçer bea!" dedi muavin, indiler... Pompalardan bir iki metre uzaklıkta iki adam yırtık pırtık bir plaj şemsiyesinin altındaki masada karşılıklı tavla oynuyorlardı... Üç arkadaş minibüsün saatini öğrenmek için onlara yaklaşırken, diğerinden daha yaşlı olanı gözlüklerinin üzerinden bakıp, "Oş gelmişsiniz bea, ne yana giderseniz?" dedi. Koza köyüne gitmek istediklerini söyledi Cemil, adam yanlarındaki sandalyeleri işaret etti, "Oturunuz kızancıklar, arabacının gelmesine da çok vakıt vardır!" dedi ve oyuna kaldığı yerden devam etti... Yaşlı adam karşısındakini mars edince tavlayı kapatıp karşısındakinin koltuğunun altına tutuşturdu... "Adi bea kızancıklara çay ısmarla!" Alı al moru mor adam dükkânın önündeki delikanlıya "Te bea Baryam bej çay kap gel!" diye bağırdı... Delikanlı çayları getirdiğinde yaşlı adam, aç olup olmadıklarını sordu... Annelerinin yaptığı yollukları yedikleri için karınları toktu. Tek dertleri, adamın çok vakit derken ne kadar bir süreyi kastettiğiydi! "Köy arabası saat kaçta gelir amca?" diye sordu Cemil... "Üj de geli, dörtte de, iç belli olmaz,

küyden gelenlere kalmış oracı!" Bir saatin sonunda yolun toprağını havalandırarak yanaştı köy minibüsü... İçinden kasketli iki adam ve bir de koyun indi... Sürücü onları "Oş gelmişsiniz bea!" diye selamlayıp, galip gelen adamla tavlaya oturdu, bir yandan da içeriye bağırarak siparişini verdi. "Te bea ayvan gibi acıkmışım, oracıktan bi şeyler ve de aç karnım duysun... Ekmek arası olu..." Yarım saat kadar da adamın keyfinin yerine gelmesini beklediler... Mehmet, "Galiba sabrımız sınanıyor!" diye söylenmeye başladığında, Cemil susması için ikaz etti onu... Adam doğrulunca peşi sıra minibüse geçtiler... Onların dışında yolcusu olmayan araba benzin istasyonundan kıvrılarak kağnı misali ağır ağır toprak yolda ilerledi... Birkaç kilometre sonra pek düzgün olmasa da asfalt bir yola çıktılar. Şoför başını arkaya çevirdi, "Tea bea bu yolları geçen sene anarşik kızancıklar küylülerle birlikte yapmıştır!" dedi. Birbirlerine bakıp gülümsediler...

Köyün girişinde arabadan indiklerinde, "Kıçım ağrıdı!" diye mırıldandı Mehmet. "Umarım yorgunluğumuza değer..."

"Oğlum sayfiye yerine gelmiyorsun, olacak o kadar..." diyen Naci, etraflarını saran çocuklara laf atıyordu... Meydana açılan arnavutkaldırımlı, sokağın iki tarafına, yan yana sıralanmış beyaz badanalı göçmen evlerine koyu bir gurbet kokusu sinmişti... Kapı önünde oturan yazmalı, şalvarlı birkaç kadın iştahla çekirdek çıtlatırken, daldıkları derin sohbete ara verip, baştan ayağa onları süzdüler. Naci kadınların tedirgin oldukları hissine kapılıp bir iki adım geriye çekildi. "Muhtar Halil'i arıyoruz!" Kadınlardan biri, alttan alta onu süzüyordu. "Küy meydanında bea! Te burdan duruca gidin bulusunuz..." Naci kadına utana, sıkıla teşekkür ederken, Cemil gülüyordu. "Alem adamsın Naci, sanki metropolde birini arıyoruz!"

"Öylece geçip gitmek doğru gelmedi! Konuşmanın ne zararı var!"

"Adam işe koyuldu Cemil... İlişki başlatıyor anlamadın mı?"

Dar sokak geniş bir meydana açıldı... Meydanın tam orta yerinde bulunan yaşlı çınar ağacının gölgesinde çay içip pişpirik oynayanlar, onları seyredenler ya da kendi aralarında sohbet edenler, onların geldiğini görünce yaptıkları işi bırakıp kıpırtısızca, tıpkı girişteki kadınlar gibi üçünü tepeden tırnağa süzdüler... Kahve ahalisini başlarıyla selamladıklarında, adamlar da hep bir ağızdan "Selamünaleyküm" dediler... İki arkadaşını dürten Naci onlardan umudu kesince, "Aleykümselam!" diye yanıtladı topluluğu... Geniş gövdeli ağacın dalları, kahvenin tam arkasındaki, "Muhtarlık" tabelası bulunan ahşap evin damına kadar uzanmıştı... Tarihi yapının sağında ve solunda yer alan salkımsöğütler ise muhtarlığın girişini gölgeliyordu... Kapının önünde uzanan geniş oturma alanında ağaç kütüğünden yapılmış bir sehpa ve birkaç tane tahta iskemle vardı... Köylülerin göz takibine aldırmadan, yarı açık duran kapıyı tıklattı Cemil... "Giriniz bea!" Yüksek eşikten adımlarını attıklarında çözdüğü bulmacadan başını kaldıran Muhtar, gözlüklerini burnunun üzerine indirip, gençleri süzdü. "Buyrun bea, kimi ararsınız?"

Söylediğinin saçma olduğunu bilse de, "Muhtar'a bakmıştık!" dedi Cemil.

Adam gözlüğünü çıkarıp masanın üstüne koydu. "Ne için bakarsınız bea?"

"Hasan diye bir arkadaşımızın selamını ileteceğiz!"

Adam heyecanla ayağa kalktı, "Desenize bea! Asan dediniz mi akan sula duru... Oş geldiniz de Asanım niye yoktur yanınızda?"

Cemil mahcup bir tavırla yanıtladı adamı. "Başka bir şehre gitmek zorunda kaldı! Geçen yıl verdiği sözü tutamadığı için özür diledi sizden... Yerine bizi gönderdi, umarım sizin için sakıncası yoktur!"

"Olur mu bea! Mademki Asan'ımın yakını olursunuz, yeriniz kıymetlidir..."

Muhtar kapının eşiğinden kahveye doğru seslendi... "Üseyin, misafirlere çay getiresin bea... Karnınız açtır kızanlar! Küfte, bürek ne istersiniz?"

Teklifi "Sağ ol, tokuz!" diye geçiştirseler de açlıktan mideleri gurulduyordu... Kahve ahalisinin çoğu çay tepsisinin peşi sıra döküldüler... Geçen seneki "kızancıkların" yaptığı "iyilikleri" övmekten yorgun düştüler adeta... Kadir kıymet bilen, samimiyeti takdir eden bu vefalı insanların sözünü kesmeden dinlediler... Muhtarlığın ilerisinde ağaçlarla çevrelenmiş, tahta minareli camiden ezan sesi yankılandığında Muhtar dışında herkes namaza gitti.

"Halil Amca sen de gideceksen engel olmayalım!" dedi Cemil...

"Yok bea Çakırım, kazasını kılarım." Mehmet "kaza" sözcüğüne takılmıştı, soru dolu bakışlarını yönelttiğinde, Cemil onun pot kırmasını engellemek için "sakın ha!" manasında kaşlarını kaldırdı..

"Bizim fakiraneye gidelim, dinlenin birazıcık!"

"Halil Amca sana yük olmayalım." Adam kaşlarını çattı, "Ne dersin sen bea! Asan sülemedi mi, susyalistlerin Alil Amca'sıyım ben. Üyle şeyler duymayayım bi da Çakırım!" cebinden anahtarlarını çıkardı. "Hadi uzatmayasınız, cemaat dağılmadan gidelim!" Ofisinin kapısını kilitlediğinde akşam namazını kılan cemaat dağılıyordu...

ZARAFET VE SAMİMİYET...

Muhtar, köy meydanına gelirken geçtikleri dar sokağın, arka paralelinde oturuyordu. Aşağı doğu eğimli bu sokak da diğeri gibi arnavutkaldırımıyla döşenmişti. Ancak evler bitişik nizam değildi, geniş bahçelerin gerisinde tıknaz siluetleri görünüyordu... Yolun tam orta yerinde, yeşil demir kapının önünde durdu Muhtar... Kapıyı aralayıp konuklarını içeriye buyur etti. Küçük çakıllarla döşenmiş taşlık yolun iki yanında sık meyve ağaçları vardı... Yemyeşil ağaçların gölgelediği taş

yolda ilerlediklerinde, Cemil çocukluğundan uzanıp gelen fesleğen kokusunu duyumsadı... Dört yapraklı yoncaya benzeyen avlu, helezonik şekilde sıralanmış renkli çakıl taşları ve yer yer minik deniz kabuklarıyla döşenmişti... Dağın ardına çekilmekte olan güneş taşlara vurduğunda, anılarına uzandı Cemil... Fesleğen kokusu, rengârenk yansımalar, avlunun taşları, çocukluğunun bahçesine götürdü onu! "Geçmiş bir yolunu bulup güne akıyor!" diye düşünürken, yoncanın ortasına oturmuş gibi duran tek katlı geniş evin köydeki birçok yapı gibi tarihsel zarafeti yansıttığını fark etti... Muhtar'ı takip ederek, evin sağ tarafındaki avluya geçtiler... Bulundukları yerden, arkadaki Yıldız Dağı ile evin girişi görünüyordu... Avlunun oval kenarları kasımpatı, gündüz sefası, gece sefası, aslanağzı, hercaimenekşe, rengârenk sardunyalarla süslenmişti. Orta yerde ise uzunca bir masa vardı; üstüne serilen kar beyazı örtünün kenarları leylak, yeşil ve pembe renki kanaviçe motiflerle işlenmişti... Örtünün tam ortasında da içinde beş altı kök fesleğenin bulunduğu yuvarlak toprak bir saksı vardı... Evdeki düzen ve estetik bir kadının varlığını işaret ediyordu... "Evinize, bahçenize, çiçeklere bayıldım Halil Amca... Son derece zevkli ve abartısız bir düzen kurmuşsunuz..."

"Fakiranenin epici Fitnat'ımın marifetidir Çakırım... Er bi şeyi tıpkın bebek gibi korudu..." Konuyu değiştirmek istercesine duvardaki musluğu gösterdi. "Elinizi yüzünüzü yıkayıp, serinleşin bea... İster içerde yıkanın ister burda, paşa gönülcünüz ne dilerse..." Cemil, hamam kurnasına benzeyen mermer lavabonun yanındaki sabunu alıp, pirinç musluktan akan suyun altında yıkadı ellerini... Musluğun hemen üstünde kenarları lacivert, turkuaz, kırmızı renkli üçgen camlarla süslenmiş bir ayna asılıydı. Aynanın iki yanında bulunan pirinç askılarda uçları dantel işlemeli havlular vardı. Ellerini kurularken kirleteceğinden çekindi... Diğerleri de Cemil'in yaptıklarını tekrarladılar...

Masanın etrafına geçip, etrafı hayranlıkla izlerken, Muhtar da çiçekleri suluyordu... Mehmet "Yenge evde yok galiba!" de-

diğinde, Muhtar elindeki hortumu bahçeye doğru attı... Başıboş akan suyu seyrederek ağır hareketlerle sandalyeye oturdu. "Rametli oldu bea!" Mehmet boşboğazlılık ettiğini düşünerek, kendisine kızdı... "Affedersin Halil Amca..."

"Affedecek bir şey yoktur kızanım! Takdiri ilai! Ben sufra azırlarken, siz de suyunup dökünün." Adam cebinden çıkardığı büyükçe bir anahtarla kapıyı açarken, arkasında sıralandılar... Koridorun girişindeki tahta işlemeli kapıyı iterek açtı. Odanın sol tarafındaki ahşap dolabın kabartma motifleriyle kapının yüzeyindeki süslemeler, aynı ustanın elinden çıkmışa benziyordu... Kapının tam karşısında, tahta kepenkleri kaldırılmış iki pencereyi dantel perdeler kapatıyordu... Pencerenin önünde küçük bir portatif masa duruyordu... Sol tarafta ise pirinç başlıkları duvara dayanmış halde aralıklarla sıralanmış üç tane somya vardı. Hacimli eşyalara rağmen geniş oda hayli ferahtı... "Asanımla diğer kızanlar da buracıkta kalmıştı. Merak etmeyiniz er bi şeyler yıkanmıştır... İyi ki geldiniz bea, saolun, kasvetimi daattınız... Kazanın altını emencikin yakayım da yıkanın." Gerek olmadığını söyleyip, adama teşekkür ettiler... "O vakit mangalı yakam bea!" Onları odada bırakıp, usulca çıkınca, Mehmet, sıkıntısını dışa vurdu. "Boşboğazlık ettim değil mi?"

Naci, "Oğlum nereden bileceksin!" diyerek arkadaşını yatıştırdı.

Sandal ağacının kokusunu içlerine çekerek somyalara uzandılar, Mehmet uyuklarken, diğerleri sohbet ettiler... Izgaradan yükselen et kokusu odaya dolunca, Mehmet sıçrayarak kalktı yataktan... Aynı anda ayaklanıp dışarı seğirttiler... Orta yaşlı güleç bir kadın Muhtar'a yardım ediyordu... "Oş gelmişiniz te bea!" Ellerini entarisinin yanlarına kurulayıp onlarla tokalaştı... Beyaz örtünün üzerine şeffaf bir muşamba serilmiş, üstündeki saksı kenara alınmıştı. Onun yerine, büyükçe bir kâse salata, ekmek ve birkaç parça kızarmış etin yer aldığı emaye tepsi yerleştirilmişti. "Yardım edelim!" dedi Cemil. Muhtar,

başını mangaldan kaldırıp, "Saolsun Gülümser er bişeyi alleti... Adi masaya ilişin bea, etler suumadan atıştın!"

"Olmaz öyle şey, hep birlikte yapacağız ne gerekiyorsa... Mademki bizleri kardeş belleyip evine buyur ettin... Biz de misafir gibi değil teklifsizce paylaşırız hayatını..."

"Yaşayasın Çakırım... Duru dersin...

Naci, "Hadi sen de masaya geç, mangalla biz ilgileniriz..." diyerek mangalın başına çömelen adamın kolundan tutup kalkmasına yardım etti. "Tamam o zaman! Ben gidip rakımızı getireyim!" Ne diyeceklerini bilemediler... "İbadetle ziyafeti karıştırmamak lazım. Epici gereklidir..." Naylon bir süzgecin içinde yıkanmış biberlerle geldi Gülümser; "Mutar başkacasına itiyacın var mıdır?"

"Saol bea, yurdum seni de! Otur atıştır bi parça!" Kadın cilveli cilveli kıkırdadı. "Karıncım toktur Mutar, adi kalınız salıcakla..." Kırıtarak ilerlerken topuklu terlikleri taş zeminde çınlıyordu...

Kadın bahçe kapısından çıkıp, gözden kaybolana dek arkasından bakan Muhtar, onların kendisini seyrettiklerini anlayınca, "nerelisiniz, naaparsınız, anneciniz nasıldır, babacınız nasıldır, kardaşlarınız nasıldır..." gibi sorular sordu. Teker, teker yanıtladılar hepsini... "İyi ki geldiniz bea! Adi bitirin kadeeleri!" Onların anlatacakları bittiğinde ikinci kadehleri dolduruyordu Muhtar... "Biraz da sen anlat, biz dinleyelim Halil Amca!" Adam rakısından bir yudum alıp, başındaki kasketini çıkardı. "Ne süleyim bea! Gürdünüz gibi, yalnız bir itiyarım." Naci gülümseyerek adamın sözünü kesti. "Yapma be Halil Amca neren yaşlı. Tek farkımız senin bizden katbekat daha tecrübeli olman..."

"İyi oş dersin de kızanım, ta şuracım, yürecim üyle sülemez..." Muhtar köklerini anlatarak girdi söze... Ataları mübadele yıllarında Selanik, Langaza'dan gelmişlerdi... Masanın kenarına koyduğu kasketini gösterdi; "Te bu kasket bubacımın yadigârıdır. Langaza'ya gitmek ister idi, lakin kısmet diilmiş...

Asretle üldü zavallı bubacım, güzleri açık gitti... Ülürken gitmemi istedi mutlak oralara... Aklıma gelince içim yanar bea!" Karısı Fitnat, babasının vasiyetini yerine getirmesi için ısrarcı olmuş, ancak kadın geçen yıl "göçünce" Muhtar Langaza sayfasını kapamış.... Kederli bir ifade yayıldı yüzüne, rakısını fondip yaptı... "Ne vakit ki Fitnat'ım üldü, o vakit ben de itiyarladım... Kızanlarımızın er biri küyden ayrılmıştır... Emin olunuz Fitnat variken kızanların asreti komazdı. Lakin şimdicik kalmışım bi başıma, asretlik dokunu bea!"

Naci "Halil Amca, bir başına yaşamak zor zanaattır..." diye başladı, ancak adam, sözünü kesti... Efkarlanmıştı! "Lafı neree getirceni anlamışım. Küyün gancıkları er Allan günü küyde ne ka dul vaasa isimlerini sayaalar, billa istemem. Utanmaz kancıklar geçen tazecik bir dulla aramı yapma kalkıştılaa! Küçücük kızancıı nasıl alırım kuynuma, utanın deyip kuvdum evden epicini. Tüvbe tüvbe.." Bunları dinlerken, akıllarına az önce gördükleri Gülümser'in cilveli halleri geldi... Derin bir iç çekti Muhtar. "Fitnat'ım übür dünyaya güçtüünden beri onunla konuşurum bilir misiniz? Alaa duvala unun sesiyle çınlaa, cevaplamasam epten kaybolcak sanırım... Fitnat'ımı unutmaktan korkarım bea!" Adamın haline üzüldüler, en fazla da Cemil etkilendi... Geçip gidenin ardından buram buram tüten bu sevda ve yalnızlık ilelebet sürecekti belli ki... Acaba o, imkânsız aşkının ıstırabına daha ne kadar zaman dayanabilecekti? Ömrünü yalnızlığa adayıp, o amansız kadına duyduğu aşkla yetinecek miydi? Sorular çoğalınca başına delici bir acı saplandı, parmak uçlarıyla şakaklarını ovuşturdu... Gece yarısına doğru odalarına çekildiler, diğerleri deliksiz bir uyku çekerken Cemil beynindeki düşünceler gibi debelendi yatakta...

Mehmet'in ifadesiyle "İlk günün şapşallığını" üzerlerinden atmaları fazla sürmedi... Bir avuç kiralık toprakta katığını harmanlayan güneş yüzlü insanlarla çapa salladılar... Recai'nin acısını alınlarından süzülen terle toprağa akıttılar... Meyve ağaçlarının gölgesinde serinleyip, tarlalarda kurulan yer sofralarına iştahla gömüldüler... Kimi zaman hayvanları otlattılar, kuzuları okşadılar, sahip çıktılar sürülere... Köyün şahane insanlarıyla omuz omuza dayanışmanın dayanılmaz keyfini sürerken, emeğin ve alın terinin kıymetini daha çok anladılar... Gün boyu kaygılar, saplantılar, umutsuzluklar, çelişkiler manasızlaştı, güneş kadar özgürleştiler... Başlarda, hiç de alışık olmadıkları bu yorucu deneyim iflahlarını kesiyordu... Ancak genciyle yaşlısıyla sabahtan akşama şikâyet etmeden, dingin ve keyifle alın teri döken insanların bitip tükenmeyen enerjileri karşısında "yorgunluk" sözünü etmenin hakaretle eşdeğer olduğunu anlayıp, kendi aralarında bile sızlanmaya utandılar... Onca ağır yüke rağmen, köylülerin yüzlerinden tebessüm, ağızlarından "nabarsın bea" ya da "merabayın bea" sözleri eksilmiyordu... Onların güçlerine, yüreklerine ve güler yüzlerine hayran oldular...

Akşam çöktüğünde yemeklerini atıştırıp doğruca köy kahvesine gidiyorlardı... Duvarlarındaki harca kesif izmarit kokusu sinmiş kahvede yeni dostlarıyla gülüşerek, dertleşerek, sıkıntıları deşerek uzandıkları sohbetlerde, nice bilinmedik hikâyenin içinde keyifle ya da hüzünle kayboldular... Sahip olduklarına şükreden, kendinde olanı cömertçe ve kolayca paylaşan bu muhteşem insanları yakından tanıdıkça, muhteris ve bencillerin ülkelerine hangi ara ve nasıl nüfuz etmiş olduğunu anlamakta zorlandılar... Yaşadıkları hayat gibi doğal ve faziletli olan bu güler yüzlü insanlardan Recai'nin dediği gibi kitaplarda yazmayan nice kadim bilgiyi özümseyerek öğrendiklerini söyleyen Cemil, ağabeyini yâd etmeden geçen günü yaşanmış saymıyordu adeta... Yorgun bedenleri yumuşak yatağa değdi-

ğinde Recai'yi bıraktığı yerden uykusuna buyur ediyordu Cemil... Onun kadar sık olmasa da Lale de arada bir usuna değiyor, fazla oyalanmadan hızla uzaklaşıyordu kendi dünyasına...

Koza'daki ikinci aylarında bir akşam sohbetinde Muhtar, köy camisinin onarılmasının şart olduğunu, yoksa minarenin cemaatin başına yıkılacağını söyledi... Köylüler hayvancılık, tarım, sebze meyve üretiminin yanı sıra, en önemli gelir kaynakları olan ayçiçeğinin hasat zamanı geldiğinden tüm yoğunluklarını bu işe vermişlerdi... Elden ayaktan düşmüş ihtiyarlar haricinde herkes tarlada tırpanda olduğundan sonbahardan önce, camiye el atmaları mümkün değildi... Naci "Biz yaparız!" diye atılınca, seksenlerine merdiven dayamış, köyün tek marangozu Veli Amcaları "Yaşayasın te bea! Astayı ileştirmek lazımdır!" derken sevinçle ışıldadı gözleri...

Bir haftaya kalmadan malzemeler temin edildiyse de gözleri aşırı derecede bozuk olan Veli Usta, burnunun ucunu seçmekten aciz olması nedeniyle ciddi aksaklıklar çıkıyordu... Ancak "inatçı itiyar" tahta yerine birkaç kez elini çivilediyse de pes etmiyor, parmaklarını morartmaya "itinayla" devam ediyordu... Ta ki dördüncü gün adam merdivenlerden düşene dek "kör topal" yürüdü işleri! Neyse ki Veli Usta birkaç çizikle atlatmıştı bu "görülmeyen" kazayı! Ama üç eşkıyanın içi rahat etmedi, öğle minibüsüyle kasabadaki doktora götürdüler... Yaşlı doktor üstten bir muayeneyle adamın "bir şeycinin olmadıına" karar verdi... Hava karardığında döndüklerinde kahveye doluşan köy ahalisi merakla karşıladı onları... Veli Usta bastonuna tutunarak dikleştirdi bedenini; "Te bea yok bişecim... Lakin anlamaz bu kızancıklar..." Oturmasına yardım etmek isteyen delikanlıyı baştan ayağa süzdükten sonra "Te bea eşei seven usuruuna katlanır!" dedi... Kahvedekiler hep bir ağızdan gülerken, Muhtar adama takılmadan edemedi... "Bakmazsın kıçının aarmış kıllarına, aşık atarsın kızancıklarla... Olaca buudu"

"Alil, bu lakırdıları kocaldıında atırlatırım sana... Gün ulur devran düner, oroz dumalır, tavuk gömee..."

Öyle bir kahkaha tufanı koptu ki herkesin gözünden yaşlar geldi... Atlattığı badireye rağmen Veli Usta işe devam etmekte kararlıydı... Tersine ikna etmek isteyenleri "yakası açılmadık" küfürleriyle alaşağı etti... Adamın geri adım atmayacağı kesinleşince Cemil uygun bir çözüm önerdi... "Ustam sen mimarımız ol, biz de senin işçilerin... Sen talimatlarını ver biz uygulayalım, olur mu?" Adam omuzlarını gururla kaldırdı. "Aklısınız bea! Te bu kapçık aazlılar moruk itiyarın ayvanların gübresi kada işe yaramacanı sanıdıla... Gürdünüz mü bacak kadar kızancıkla kıymetimi sizden çok bililer..." Muzaffer bir edayla, tabakasını açtı, gözlerini kısarak tütününü sarıp cigarasını tellendirdi... "Ezan vakiti işe girişceniz bea!" Böylece, Veli Usta'nın öğretileriyle marangozluğu da sökmeye talip oldular... Parçalanan tahtaları yenileriyle değiştirdiler, çatlakları macunladılar, cilaladılar, beton duvarları elden geçirip, boyadılar ve sonuçta "alınlarının akıyla" dört başı mamur bir iş çıkardılar... Cami yenilenince köylülerin keyfi yerine geldi... Köylüler, onlara duydukları saygıyı dillendirirken, kahvedeki çay tezgâhının yanında kümelenen altı yedi kişinin gardı inmedi... "Te bea onlara aldırmayasın... Duğarkene katılaa tepmiştir kıçlanı ifla olmazla..." diyen Muhtar, baş mimar ve ekibine, Gülümser'in katkılarıyla güzel bir masa donattı... O gece kadın da onlarla birlikte masaya geçti... Onlara yol yöntem öğreten ustalarının şerefine kaldırdılar ilk kadehlerini... "Sanatını genç nesillere aktarırsan, unutulmazsın Veli Usta... Birilerine el verirsen sen de oyalanırsın." Muhtar Halil kıs kıs gülünce, Veli Usta "dellendi" yine... "Te bea yüreciğim yufka olmayaydı Alil mandasını üle bi düverdim ki yedi düvel gülerdi kıçcazıyla..."

"Ükümetin Mutarını tedit edersin utanmadan..."

"Mutarmış... O vakit ben de mutarın çükünü kesen sünnettçi... De bakam angisi da ünemli... Açık güte erkes tükürür bea. Kapa gütlek gaganı..."

Atışmaları dinlerken Naci "altıma işeyeceğim gülmekten!" diyerek kasıklarını tutuyordu... Şakalaşmalar, kahkahalar gırla gitti... Ortalık durulunca Veli Usta, sanki onlar farkına varmamışlar gibi, huysuzluklarıyla övünmeye başladı... Köydeki gençler onun "disiplinine" üç günden fazla dayanamışlar... "Gütlerine güvenmez iç birisi bea! Epicine süledim, sıkaydınız gütünüzü ürenirdiniz zanaatımı..." İkinci büyük de bitince herkes çakırkeyif oldu... Veli Usta salt marangozlukta değil, hiciv sanatında da ustaydı; ıslık çalar gibi küfür eden, olumsuzluklara karşı kendi meşrebince gürültü koparan, inatçı ve hayli müzmin muhalif olan bu adamı çok sevdiler... Hükümetle ilgili eleştirilerini küfür çeşnisi katmadan yapmıyordu; "bu susak aızlılaa, alkı uyuna getimek istele... Amelsiz ampacılaa gibi açtı güzleei... Te bu kapçık azlılaa inanmam asla... Onaa izmet edeceme, te bu sıpa gibi ulurum er vakıt..."

Cami onarımı bitince, ayçiçeği hasatına yardıma gittiler... Güneş renkli ayçiçeği tarlalarına açıldıkları sabah, köylülerin deyimiyle "gündöndü" ya da "günebakan" çiçeklerinin toplanmasının ne denli zahmetli olduğunun ayırdına vardılar... Ayçiçeğinin ekiminden hasatına kadar geçen süreç çetin işliyordu... Nisan ayının ilk günlerinden itibaren mayıs ortalarına dek ekim işlemi sürüyordu... Temmuz-ağustosta yapılan hasata kadar da tarlalar tırpanlanıyor, çapalanıyor, zararlı otlar temizleniyordu... Sıcak başladığında kurumayı önlemek amacıyla düzenli aralıklarla, iki haftada bir toprak sulanıyordu. Ekildikten dört ay sonra tohumlar olgunlaşıp kurumaya yüz tuttuğunda toplanıyordu... Ayçiçeğinin tablasında bulunan tohumlar, sap ve yaprakları sararıp, çiçekleri dökülünce, yani tam olarak kurumadan toplanıyordu... Cemil, daha fazla kurumalarının ne sakıncası olduğunu sorduğunda, gençlerden birisi cevabı yapıştırdı... "Nolcak bea, kuşlara bedavadan yem çıkaa... Te ben yemiyom sen yi disin..." Köylüler, toplamaya uygun olanları göz kararıyla tespit ederken, onlar da sorarak, öğrenerek, gözlemleyerek hasıl oldular... Bu meşakkatli iş ellerini epeyce tahriş

edince, hasatı kıvıramayacağını anlayan Mehmet çok geçmeden havlu atı. Kendi deyimiyle gönüllü olarak "geri hizmete" çekilerek getir götür işlerine yardım etti...

Kendilerini bu sahici yaşama öylesine kaptırdılar ki oldukça yakın mesafede bulunan yazlığa gitmek akıllarının ucundan dahi geçmedi... Mehmet ve Cemil birkaç kez üniversite sonucunu öğrenmek için babalarını aradılarsa da Naci umursamaz bir tavır sergileyip, "Kazanamazsam kendi sınıfımın yanında çalışırım... Marangozluk yapar, hayvan otlatır, gündöndü ekip biçerim.." dedi... Ayrılmadan önceki hafta sonuçları öğrendiler; Mehmet İTÜ Makine Mühendisliği'ni, Cemil de ODTÜ Psikoloji'yi kazanmıştı... Cemil heyecanla kuzenleri sordu, ikisi de İstanbul Üniversitesi'ne girmişlerdi, Lale ilk tercihi olan Eczacılık Fakültesi'nde Sibel de Fen Fakültesi'nin Biyoloji Bölümü'nde okuyacaklardı... Naci ise kendinden emin bir tarzda "Bu adaletsiz memlekete avukat lazım arkadaşlar... Hukuk Fakültesi'ni kazanmazsam gitmeyeceğim.." diyordu... Muhtar Halil "kızancıklarının" üniversiteye girişlerini kutlamak için akşamki sünnet düğününe davet etti onları... "Baryam" onların şerefine "üttürecekti" klarnetini... Cemil, "Ne olur yapmayın, gerçekten mahcup oluruz! Abartılacak bir şey yok..." dediyse de düğün gecesi boşa konuştuğunu anladı... Sünnet merasiminden sonra sahneye çıkan Muhtar delikanlıları epeyce bir müddet övünce, mahcubiyetten başlarını nereye saklayacaklarını bilemediler... Muhtar, "Baryam çalasın en güzelinden bi çingen avası..." dedikten sonra masasına geçti. Klarnetçi Bayram ve ekibi ortalığı kırıp geçirdiler... İstekleri almaya başladıkları sırada Bayram "Tea bea şimdiki beste kardaşlarımıza gitsin!" dedi. Kemancı şarkıyı şivesiz, hakkını vererek okudu... "Dönülmez akşamın ufkundayız, vakit çok geç / Bu son fasıldır ey ömrüm, nasıl geçersen geç... / Cihana bir daha gelmek hayal edilse bile, / avunmak istemeyiz böyle bir teselli ile.." Cemil, belki de "son faslımızdır" diye düşünürken, "oynak" havalara geçildi... Cemil haricinde herkes piste çıkıp ellerini kollarını kaldırarak komik bir şekilde eşlik ettiler kalabalığa...

Son gecelerinde, üzüntüsünü belli etmemek için azami çaba gösteriyordu Muhtar, işi şakaya vursa da sıkıntılı olduğu her halinden belliydi... Naci etleri servis ederken, Muhtar yetmişlik rakıyı küt diye koydu masaya... "Te bea iki kade atıveelim... Bi da ne vakıt gelisiniz bilinmez!" İlk bardağı fondip yapan adam, "Aman bre deryalar, kanlı da deryalar..." türküsünü söyledi. Türkü bittiğinde, üçü bir ağızdan "Bravo Halil Amca!" diyerek ayağa kalkıp alkışladılar onu... "Fitnat'ım çok seveedi, er vakıt te bunu sülerdi..." Efkarlanan adam yaşaran gözlerini görmesinler diye alelacele silerken, bahçe kapısına kırarcasına vurulduğunu duydular... Muhtar taşlık yolda ağır adımlarla ilerlerken, "Durucan mı bea, çatlama gelirim..." diye söyleniyordu... Masanın üzerindeki ışık yoğun olduğu için ileriyi seçemiyorlardı... Halil Amcaları tanımadıkları bir adamla kol kola yanlarına geldi! Mehmet "Muhtemelen bizden hazzetmeyenlerden birisi..." diye fısıldadı kulağına... Bunun üzerine Cemil arkadaki adamların ikisi hariç yüzlerini dahi hatırlamadığını düşünüp, Hasan'a verdikleri sözü tutmadıkları için hayıflandı... Yetmişli yaşlarda, aksi suratlı ihtiyar, onları görmezden gelerek, "Bre Alil naparsın bea!" diye çıkıştı sert bir tonda... "Ayaanın bukuyla gene başladın uysuzluğa! Oş gelmişsin Mübarek... Te bunları gürmüşsündüü... Ani geçen süleedim bu kızancıkların ne ka çok çalıştıını..." Mübarek onları alaycı bir tavırla süzdü. "Gürmüşüm kaveede, bilirim ne ulduklanı!" Adam sırtını sandalyeye dayayıp, gerindi. "Te bea, yaşından başından utanmaz ampir, aala zıkkımlanıısın... Beni de günana ortak edersin utanmadan!" Muhtar istifini bozmadan, "Boş boş atar tutasın. Eveliki sene zil zuuna saroş gezerdi. Sular akıncana, çatlaklar kapanmaz bea!"

Adam, "Te bea şaşor tüvbe etmişim bilmez misin? Elcezlerin yanında sülemesen ya!" Muhtar muzur bir şekilde adama omuz attı. "Vereyim mi bea! Bir kadeeden bişeycik olmaz. Süz, Adile'ye sülemem."

Mübarek "Tüvbe tüvbe!" diyerek başını iki yana salladı.

Muhtar, kadehinden bolca bir yudum alıp, "Bakmayınız şom suratlı, şopar aazlı olduna, as adamdır! Lakin güzlerinin etrafına at güzlü takaa, kafasının dikine gidee er vakit! İç bi şey ürenmek istemez!" Mübarek, kaşlarını çatıp, başındaki kasketi hırsla masaya koydu... "Ne dersin bea, ünce kendicine bak, te bacak kadar şam şeytanı, pantalardan kumünizm üvrenisin! Büyle giderse namazı niyazı bırakıp, Moskof olacan... Tüvbe..." İki adamın nüktedan atışmalarını keyifle izliyorlardı. "Asıl sen bir şeycikten anlamazsın. İnatçı bunak, bu kızancıkla er Allaan günü, kıçlarından te büle oluk oluk teeler akıtarak ırgatlık yaptılaa... Te bea şaşor iyi Müslüman oldunu sülersin, o vakit langır langır gezcene bir çivicik olsun çakaydın camiye... Üyle ava atacana, yancamıza gelip, üreneydin erkes gibi duruları... Aberin var mı, kurduk kuuperatifi, sümürülmecez artıkın... Bülbül büzüü kadar akılcınla kızancıklarıma laf süleyip günaa girecene, tamir ettikleri camii de beş vakit dua et buncazlara." Mübarek başını önüne eğdi. "Tea bea kuvalak! Bilmez misin, gütüne sinek kaçmış merkep gibi dürt dünerim, iflaam kesilir bi başıma, nasıl onarcam camiyi?"

"O vakit suscan... Taş kafacını benim için yorma; namazımı kılarım, urucumu tutarım, ürgütcülük yaparım, süverim, te bu rakıcımı da içerim..."

"Senle başa çıkılmaz bea! Ne biliisen üüle yap!" Yüzünü indirip, hiç konuşmadan birkaç parça et atıştırdı... Diğerleri sohbete kaldıkları yerden devam ederken, adam ayaklandı, "Ava kararır, Adilem merak eder, kalkayım!" Masadakileri inceden inceye süzdü... "Allah epicinizi islaa etsin!" arkasına bile bakmadan uzaklaştı...

Muhtar onun ardı sıra gidip kapıya kadar geçirdi... "Esip güüledine bakmayınız bea, zararsızdı, tevekkeldir... Te yukarda Allaa vaa, akkını inkâr edemem asla; Mübarek'le Adile olmayaydı üldürmüştüm kendimi tam şuracıkta... Ne vakit zorda kalsam, emencecik yetişiiler imdadıma... Yürecikleri yufkadır,

akikatlidilee... Nasıl uldu büle diye sorcak olursanız; te evveliki sene küye bir imam gündedile; erife göre nefes almacan, çünkülüm günaa! Cemaattın beyinciklerini yıkadı... O şoparın süledikleri inanmıştır Mübarek, er bi şeyi günaa sanır, islaa olmadı bi da... Ama süvmekten asla caymaz... Te bea o susak aazlı imamı günderene ka ne çektim bi Allaa bilir bi de bencaaz!"

"Mübarek Amca kahveye gelmez mi? Rastlamadık sanki!"

"Yok bea Naci! Gelir arada... Gürmüşsündür mutlak! Lakin ep arkada uturu, Üsmenle pişpirik, tavla oynaa... Girmez kalabaya... Tee şuncaaz tepecikin alt yerinde oturu... Akşamlayın er vakitte düner fakiranesine..." Muhtar'ın gösterdiği dağın yamacına baktılar, adamın evi köy meydanına epeyce uzaktı...

"Mübarek Amca naif birine benziyor... Yoksa kulaktan dolma şeylere inanmazdı..." Cemil sözünü tamamlayamadan köylüler birer ikişer akın ettiler...

Veli Usta derin bir iç çekti... "Seneye çıkar mıyım bilmem bea! Kızancıklarımla asbıhal edeyim istedim... Biliniz ki er vakıt dua ederim epicinize..."

"Veli Amca, oyunbozanlık yok. Seneye yine geleceğiz ve sen bize marangozluğun bilmediğimiz püf noktalarını öğreteceksin... Bir yerlere kaçmak yok, anlaştık mı?"

"Gütümün kılcazları üyle sülemez..."

Muhtar, kendine has kahkahasını attı. "İç üzülmeyin bea, Veli epicimizi gümer!"

"Te bea kızancıklarım, analar büüle susak aızlı duurmadı daa..."

Muhtar Halil ciddileşti... "Buşverin bea kapçık aızlı bunaa... Süleyeceklerimi dememişim daa... Ünceki kızancıklarla baya maytap geçtik, adcazlarımız kazan kaldıran anarşiye çıka diyi ürktük..." Veli Usta'nın kolunu dürttü. "Atırladın mı süüledini agam?" Adam başını bilgiç bir edayla salladı. "Veli Usta üyle bi süvdü ki gütümüzün üstüne oturuvedik; gancıklık yapaasınız, diyiverdi... *Epcinizin bir ayaa göbelde... Ufacıkın kızancıklaa*

devlete kafa tutarken gütünüzden kokarsınız bea! Te bea süngülemiz düştü... Asan'ım tuttu süzünü, siz gibi elal süt emmiş insancıkla günderdi gene... Allaa epicinizden razı gelsin bea. Elcezlerimiz gibi nasır tutmuş yüreciklerimiz sulanıvedi, savolun... Yoksulluun akkın vergisi diil, te bu kapçık aazlı ükümetin revası oldunu biliriz artıkın. Er bi şeyin aslını ürenmeden boş boş konuşmaacaz bi da! Ahir ümrümüzde ep amelsiz ampacılara inanmışız! Bundan büüle alkın akkını arayanlara inancaaz... Kışa da geliniz, peçka yakaa, patates aşlarız... İstanbul aha şuracıkta, kolaycıkın geliceymişin bea! Ne vakit, sıkıntıya düşesiniz tez vakit kuşunuz bize... Kururuz sizleri bea! Tezimek yok, süz mü?"

"Elbette söz... Geleceğiz mutlaka... Asıl sizler sağ olun Halil Amca, evinizi, sımsıcak yüreğinizi açtınız bizlere. Sizleri tanımak şerefti."

Şakalar, "maytaplar" ağır veda saatlerini gölgelemeye yetmedi... Konuklar hep birlikte kalkıp, gecenin içine karıştılar... Baş başa kaldıklarında Muhtar onlara bir dolu öğüt daha sıraladı... "Nurlaa içinde yatsın amminnecimin mistakil bir süzü vardı; ülü adamdan kaaraman olmaz. Ne vakıt yaşamayı başarır işte o vakıt kaaraman oluu... İyi bakasınız kendinize, boş kaaramanlıklar yapmayasınız..." Söz bittiğinde, yataklarına çekildiler... Birkaç saat uykunun ardından ayrıldılar dostlarından...

YUMURTA CANDIR!

Köy minibüsü onları benzinciye bıraktığında, Bayram yanlarına koştu, "Naptınız bea... Anlatın şuracıkta..."

"Ekmeyi, biçmeyi, marangozluğu öğrenelim diye gelmiştik, iyi oldu... Seneye bir daha geleceğiz..." Bayram onlara şaşkınlıkla baktı... "Te bea iyi olmuş o vakit... Ne içersiniz, süleyin... Benden olsun bu defa..." Bayram onlara çay getirmek için içeriye yöneldiğinde, "Ne nüktedan insanlar yahu... Hem Bayram diyemiyorlar hem de köyün yarısına Bayram ismini koymuşlar..." dedi Mehmet...

Gülümsedi Cemil... "Belki de Baryam doğrusudur, biz yanlış biliyoruz..." Otobüs gelene dek çay içip lafladılar. Öylesine yorgundular ki otobüsün derme çatma ve hayli rahatsız koltukları son derece konforlu geldi, deliksiz uyudular... Topkapı'ya geldiklerinde uyku sersemliğini üzerlerinden atamamışlardı. Naci yalpalayarak arkadaşlarıyla vedalaşmaya yeltendiğinde, Mehmet yeri göğü inleten meşhur kahkahasını koyverdi. "Sanki bir büyüğü yuvarlamış gibisin, ayakta duramıyorsun. Bu halde seni bırakır mıyız sandın? Hadi bizimle gel, yarın gidersin!" Aylardır burnunda tüten Sibel'i görmek ihtimaliyle sersemliğinden sıyrıldı... "Eyvallah" diyerek, sol elini göğsüne götürdü...

Cemil kilidi çevirirken, evin ıssız kokusu vurdu yüzüne... Perdeler kapalı olduğu için salon hayli loştu, eşyalar da yaz aylarına mahsus örtülerini bezenmişlerdi. "Annem tatili uzatmış galiba!" diye mırıldandı... Mehmet örtüleri kaldırıp, itinayla katlarken kanepeye uzanmak üzere olan Naci'ye döndü... "Çaylar Naci'den... İçelim açılalım arkadaşlar..." Perdeleri çekip, pencereleri sonuna kadar açan Cemil hızlıca bir duş alıp eşofmanlarını giydi... "Cemoo su kaynadı ama çayı bulamıyorum! Dolaplar tamtakır!" diye seslendi Naci...

"Babam ne alem adam yahu! Annem yoksa kapı duvar, dolaplar bomboş... Evi otel gibi kullanıyor! Neyse, başka eksik var mı, bakkala gidiyorum..." Cemil kalkmak için hamle yapınca, Mehmet kolundan tuttu. "Yavaş ol oğlum, hangi biriyle uğraşacağız. Kızları arayalım halletsinler..." Cemil ve Naci'nin gözleri ışıldadı... Mehmet telefonun başına geçip Lale'nin numarasını çevirdiğinde, kızlar kendilerine kahvaltı sofrası hazırlıyordu... Lale'nin sesini duyar duymaz, daha "merhaba" demeden direkt konuya girdi... "Yetişin, burada mahsur kaldık... Açlıktan ölmemizi istemiyorsanız evde ne var ne yoksa getirin..."

"Kaynanan çok sevecek seni Mehmet'im! Masada kuşsütü eksik. Hadi çıkın da siz gelin..." Lale'nin konuşmasını duyan

Sibel sucuklu yumurta yapmaya koyulurken, o da sofraya yeni tabaklar ilave etti... Üç kafadar daha eşikten adımlarını atmadan, Sibel lafını yapıştırdı. "Yahu insan hiç mi arayıp sormaz... Meraktan çatladık..." Cemil yan gözle Lale'yi süzerken, kız kolunu onun boynuna doladı... Onun kokusunu içine çekerken, "bahar gibi kokuyor!" diye düşündü... Kollarını gevşeten Lale, "Sitem etmenin sırası mı? Baksana açlıktan gözlerinin feri kaçmış! Bari sen üzerlerine gitme! Hadi geçin sofraya!" Mehmet masaya bakıp, takıldı. "Bakkalınızda kuşsütü satılmıyor galiba!" Bunun üzerine kahkahalarla güldüler...

"Buldun da bunuyorsun! Elinizden daha iyisi geliyorsa buyurun mutfak orada. Ana kraliçeler 'hazır çocuklar büyümüşken' sonbaharın da keyfini çıkarmak istediler! Anlayacağınız, sizler mühim işler için paralanırken, tercih sonuçlarınız geldiğinde 'adreste bulunamadı' damgası yemeyesiniz diye postacıyla ahbaplığı ilerletmek ve 'dört baba reis'i mutlu etmek için çırpındık!" Sibel'i keyifle dinleyen Naci, dilinin ucuna dek gelen itiraflarını yutarken, Cemil alaycı bir ifadeyle, "Hakkınızı nasıl öderiz bilemiyorum! Sizleri telef etmişiz de haberimiz yokmuş.." dedi.

"Lafı ağzımdan aldın Cemil!" diyen Mehmet kahkahayı koyverdi, diğerleri de ona katılınca, kız kaldığı yerden aynı üslupta devam etti... "Gülün gülün... Bundan sonra sizin için serçeparmağımı oynatırsam adım Sibel değil! Sahi Lale sen ne diye gülüyorsun? Erkek tarafı mısın, kız tarafı mı belli değil..."

Lale gülmekten yaşaran gözlerini sildi. "En şahane palavracım, seni çok seviyorum! Ama biraz küçük atsan da serçeler de nasiplense diyorum; duyan da söylediklerini gerçek sanıp, halimize ağlayacak..." Yahu dört baba reis, "köpeğe atsan yemez tadındaki çiğ fasulyeleri yutarken nasıl acı çektiler, görmedin mi? Aynı eziyete bir kez daha katlanmamak için her akşam bize yemek taşımaktan adamların iflahı kesildi! Sonunda 'yumurta candır' ya da 'kahvaltı gibisi yok!' sloganıyla onları risk almadan doyurduk da iflastan kurtuldular... Üstelik, zavallı ba-

balarımız zevcelerinin yokluğundan istifade 'nerede akşam orada sabah' yuvarlanıp giderlerken, biz gelip üç kuruşluk keyiflerine de limon sıktık."

"Tamam mesaj alınmıştır! Seni satış komisyonunun başına geçiriyorum..." Bunları derken, gülmemek için altdudağını ısırıyordu Sibel. Şakalaşmalara öyle daldılar ki üniversite mevzusunu unuttular... İlk düşünen Naci oldu, "Kızlar kutlarım ikinizi de! Ben hariç, şimdilik boşta kalan yok gibi!"

"Peki sen sonucu öğrendin mi Naci?" diye sordu Sibel.

"Yok be Sibel, nasıl öğreneyim, telefon denen icat bizim mahalleye henüz uğramadı... Yarın eve gidince öğreneceğim... Boşta kalmadığımı düşünüyorum! Ama hukuk olmazsa yeniden deneyeceğim!"

"Aman be Naci, boş ver bir okula kapağı at şimdilik... Beğenmezsen değiştirirsin... Bir yıl daha çekilir mi bu azap?"

"Bakarız! Şansıma seninle aynı okul çıkmışsa, koşarak gelirim!" Bunları duyunca Sibel'in yüzünde güller açtı...

Lale sitemkâr bir şekilde Cemil'e döndü... "Sanki İstanbul'un üniversitelerine kıran girmiş gibi beyimiz Ankara'ya gidiyor! Hem de Recai Ağabey'in az olduğumuz yerleri tercih edin öğüdünü unutarak!"

"Unutmadım elbette... Şartlar öyle gerektirdi diyelim..."

Naci, arkadaşının sırtına sıkı bir yumruk attı. "En önemli dönemeçte bizi sensiz bırakıp gitmene üzüldüm be Cemo. Bu kadar mı bıktın bizden?"

"Abartma Naci, sanki ülke dışına çıkıyorum! Hafta sonları buradayım! Bilirsiniz, yıllardır ODTÜ'nün hayalini kuruyordum, arkadaşlar da iyi olur deyince ilk sıraya yazdım... Sitem edeceğinize benim adıma sevinin..."

Kuzenler Koza'da neler yaptıklarını sorunca, Mehmet, köydeki deneyimlerini ballandıra ballandıra anlatmaya başladı... Cemil mahcup bir ifadeyle arkadaşının sözünü kesti. "Paşa sen de Sibel gibi abartma istersen(!) Geçmişte oraya emek veren

arkadaşların açtığı yoldan yürüdük sadece; metafor değil ha, gerçekten yol yapmışlar, toprak yolu köylülerle birlikte çalışıp asfaltlamışlar... Onlar olmasaydı hayli zorlanırdık... Hasatı bitiremeden geldik diye üzülüyorum..."

Lale eliyle Cemil'in omuzuna dokundu. "Fazla mütevazı olma, öyle sanırlar!"

"Cemo doğru diyor! Aksi olsaydı yüzümüz kara çıkardı! Böyle neşeyle değil kös kös dönerdik buralara..." Birden yüzü gölgelendi Naci'nin. "Onu bunu bırakın da Halil Amca'nın karısına duyduğu aşk nasıl da etkileyiciydi değil mi? Ölümsüz aşk dedikleri böyle bir şey olmalı..."

Muhtar'ın hazin hikâyesini dinleyen Lale, kuzeninin yaptığı itirafı hatırladı. Sibel, "Naci'yi seviyorum galiba!" dediğinde, onun neyi kastettiğini tam olarak anlamamış, "Ben de seviyorum!" demişti... Tiz bir kahkaha atan Sibel, gerçek meramını, "Hop yavaş ol! Sen onu benim gibi sevemezsin!" diye dillendirdiğinde, beklemediği anda duyduğu itirafla şaşkına dönmüştü. "Naci'yi ne çok severim bilirsin! Ama sert bir kabuğu vardır, kırabilirsen aferin!" Naci'nin de ona karşı benzer hisleri taşıdığını sezinlediğini söyleyen Sibel'in uzun boylu beklemek gibi bir niyeti yoktu... Eğer o açılmazsa, ki muhtemelen öyle olacaktı, tabuları yerle bir etmeye kesin kararlıydı. Ancak, o gün sırtlarının teri soğumadan böyle bir açıklama yapamayacağını düşündü... İkisinin kaçak bakışmalarını yakalayan Lale, "nasıl atlamışım!" diye düşünmeden edemedi... Gönüllerince hasret giderip, ayrı geçen günlerde neler yaptıklarını anlattılar birbirlerine... Dertleri yeniden depreşen Cemil ise Koza'da olduğu gibi ondan uzaklaşınca içindeki yanardağın söneceğini ümit ediyordu...

Annesi Naci'yi kapılarda karşıladı... Sevinç çığlıkları atarak, "Abukat olacan oğul, abukat..." peş peşe aynı şeyi tekrarlayınca, "Annem sus bütün mahalle duyacak!" diye onu uyardı... Kadın gevrek, gevrek gülerek, "Duymayan mı galdi sanisin? Gonu, gomşunun tamamı bili... Gadir ağabeyin de dünya aleme duyurmuş.." Annesine sarılıp yukarıya kaldırdı... "Ayaklarımı yerden kesin oğul, bırak hele.." Sonra, Koza'dan bahsetti uzun uzun... Oğlunu can kulağıyla dinleyen kadın, göğsüne sıkıştırdığı buruşuk bir zarf çıkarıp, oğluna uzattı. "Gadir'e diyemediydim, gızar diye... Hayırsızdan mektup geldi, okuyasın diye bekleyidim.." Yıllardır haber alamadıkları Hüseyin, Alman bir kadınla evlenip Berlin'e yerleşmişti... Alman vatandaşı olduğunu böbürlenerek anlatıyordu... Üstünkörü, isim bile anmadan onları özlediğinden bahsedip, mektubun geri kalanındaysa üst bir üslupla "Burayı görünce ne boktan bir yerde yaşadığımı anladım... Köpeği bile bağlasan durmaz oralarda.." diyerek uzun uzun Almanya'yı övüyordu... Mektubu "Mahsus selam ederim!" diye bitirmişti... Hacer Ana öfkeyle ayağa kalkıp, "Vay gavur Hüso vay! Hepimize köpek diyen namıssız... Kuru bir selamı bile mahsustan gönderen vefasız, sütüm sana haram zıkkım olsun! Hüseyin adında bir oğlum yoktur artık, onu anmayasız asla.." diyerek mektubu buruşturup attı... Kederli günlerini katrana çeviren Hüseyin bu defa da sevinçlerinin içine etmişti... Ancak iç çekerek ağlayan annesinin teselliye ihtiyacı olduğundan düşüncesini dile getirmedi... Kadını sakinleştirmek için aklına farklı bir şey gelmeyince "Bazen hayat sürekli geri dönüşleri dayatıyor!" diye düşünerek Sibel'e sığındı yine... İlk defa olduğu gibi, yine işe yaramıştı! Sibel'in adını duyan kadın duruldu... Burnunu çekiştirerek, "Açıl oğul, açıl ki gız da bile... Acizlik etmek yakışımi sana.." dedikten sonra kısık sesiyle kendi aşk hikâyesini anlattı... "Ben babana gaçtığımda, Tamiş Ana'nın oğluylan sözlüydüm. Bir gün hayvanları otlatırken babana rastladım, bana öyle bir güldü ki ganımın

çekildini sandıydım! Ne zaman otlağa gitsem baban orada! Başladık oynaşmaya..." Yüzü kızaran Naci, "Anacığım oynaşma kısmını geçsen.." diye uyardı annesini.

"Ne olmuş, sanki bilmeyisin! Ne deyidim, poh vardı sanki lafımı kesecek! Hah, baban söz kesildini bili ya, gaçıp gurtulalım dedi... Ben dünden hazırım elbet, 'He olur!' dedim. Gidiş o gidiş... Bizden sonra köy çalkalanmış, Tamiş Ana adımı orospuya çıkarmış, umurumdaydı! Babanla öyle bir kenetlendiydik ki, kötü sözleri heç işitmedik.. Ahan da sen beyle bir babanın oğlusan.." Son cümle Sibel'e açılma niyetini perçinledi...

BEŞİKTAŞ'I SEVENİ SEVMEK...

Ertesi gün, dernekte tam anlamıyla bayram havası esiyordu; herkes neşe içinde birbirini kutlarken, Naci bir karış suratla girdi salona! Sevinçleri bıçak gibi kesildi, gözlerini ona çevirdiler... Defalarca talim yapmasına rağmen, gülünce şakasını uzatamadı... "Nasıl moraritm ama!" Sibel oturduğu yerden fırlarcasına kalkıp, kafasına vurdu, "Eğer keyfim yerinde olmasaydı, seni şuracıkta gebertirdim! Midem ağzıma geldi..."

"Gebertirim mi dedin? Kimi tehdit ettiğinin farkında değilsin galiba! Bugüne bugün karşında zımba gibi bir avukat adayı duruyor!" Coşkuyla sarıldılar birbirlerine...

Neşeli atışmalara fazlaca dahil olamayan Cemil, okul meselesi sonlanınca, "Burası işlevini tamamladı.. Bizimkilerle görüştüm, derneği emaneten aldığımızdan bahsedince boşaltmamızın iyi olacağını söylediler. Çevredeki öğrenciler için TÜM-DER'in alt katını ayarlıyorlarmış; güvenlik açısından yakın mesafede olmaları daha doğru elbette!" dedi... Lale, babasıyla konuşup süreyi uzatabileceğini söylese de Cemil, "En zor dönemde bizi canı gönülden destekleyen Hamdi Amca'ma verdiğimiz sözden dönemeyiz! Ona ne kadar teşekkür etsek azdır.." dedi...

"Kolayı var Cemil, İstanbul'da olduğunda eczaneye yardım edersiniz, ödeşiriz..."

"Peki ne zaman boşaltıyoruz?" diye sordu Naci.

"Haftaya halledelim derim, sonrasında vakit kalmaz..." Odalara göz attılar, küçük bir kamyonetle eşyalar yeni adrese nakledilebilirdi... Salona girdiklerinde Naci "Arkadaşlar oturur musunuz, diyeceklerim var!" deyince, afallamış bir halde onun işaret ettiği yere oturdular... "Dostlarım, epeydir ertelediğim, önemli bir meseleyi öznesiyle paylaşırken yanımda olmanızı istedim. Çünkü bu itirafı dayağı göze alarak yapacağım, sonunda yardımınız gerekebilir.." Utangaç bir ifadeyle gülerken, Sibel'i süzmeyi de ihmal etmiyordu... "Şaka bir yana, bugün çifte mutluluk yaşamak istiyorum, umarım birileri çok görmez!" Derin bir nefes aldı.. Ne söyleyeceğini merak ettikleri için hiçbir imada bulunmadılar... Ani bir hareketle Sibel'in elinden tuttu. "Aha ben bu Sibel'i ilk gördüğüm andan, ortaokul sınavına girdiğimiz günden beri ölümüne seviyorum!" Beklemediği bir anda duyduğu itirafla dili damağına yapıştı Sibel'in, kalbi deliler gibi çarparken, Lale dışındakiler şoke olmuş bir halde, onun ne diyeceğini merak ediyorlardı... Lale, "Hadi, nazlanma, sen de içindekileri dök de herkes rahat etsin!" deyince, ona mahsustan sert bir bakış attı! Ayakta dikilen Naci ise heyecandan bitap haldeydi, beklemeye takati kalmadığını hissediyordu... Sibel onun yanına geçti, boğazına kılçık kaçmış gibi kesik kesik öksürdü... Sürahiden bir bardak su doldurup, yudumladı... "Samimiyetin için teşekkür ederim. Ne diyeyim!"

Naci'nin ayakları karıncalanmıştı... Lale olumsuz bir tüyo mu vermişti acaba? "Biraz damdan düşer gibi oldu! Ama beni bilirsin, dolambaçlı yollardan anlamam... Ne diyorsun Sibel!"

İkisini baş başa bırakmak maksadıyla Lale, "Mutfağa geçelim!" dedi. Naci'ye daha fazla eziyet çektirmeye gönlü razı olmadı Sibel'in... "Hop! Nereye gidiyorsunuz, oturun. Sizlerden gizlimiz saklımız mı var?"

Ağzı bir karış açık, nefes nefese bekleyen Naci'nin inci gibi sıralanmış dişleri esmerliğini açığa çıkarıyordu... Ortamın ciddiyetini bozan şen bir kahkaha attı. "Bak Naci, eğer biraz daha

nazlansaydın kurdeşen dökecektim! Niyeti bozmuştum, değil mi Lale? Gecikseydin bu teklif benden gelecekti. Oh be karizmayı kurtardık!" Neşeyle sarıldılar birbirlerine... Onlar adına mutlu olan Cemil, aymazlığına, ihmalkârlığına veryansın ediyordu... Onunla aynı şeyleri düşünen Mehmet, "Bu şahane olayı en kısa zamanda ıslatalım... Çok sevindim yahu! Hepinizin gönlü birine düştü de benimki neden hâlâ boş anlamadım gitti?" dedi...

"Meraklanma Mehmet yakında gönlün de aklın da dolar... Seni İTÜ'nün devrimci kızlarına emanet ettik, gerisi marifetine kalmış." Bakışlarını Cemil'e çeviren Lale, "Yengemiz kimmiş bakalım?" diye sordu...

"Nereden çıktı bu yenge muhabbeti anlamadım."

"Anlamayacak bir şey yok öyle değil mi Mehmet?"

Cemil'in keskin bakışlarıyla ürperen Mehmet, nasıl toparlayacağını bilemedi. "Yok ya, lafın gelişi öyle çıkıverdi ağzımdan."

"Kıvırmayalım! Boşta kalan bir benim gibi laflar ettin, şimdi vites değiştirme. Anladım, sıkı tembihlenmişsin, ağzından laf alamayacağız. Beyimiz de hiç oralı değil zaten..."

"Bu sohbetin gidişatını beğenmedim Lale... Lütfen kapatalım."

"İnce mevzuya limon sıktınız ya aferin size! Memocuğum kıskanacak yerde çabala senin de olsun.." diye çıkıştı Naci... Sohbet taşınma işinden, yeni âşıklara kayınca Naci huzursuz oldu... "Bu kadar su koyvermek yeter... Şimdi gelelim Ankara meselesine... Cemo can, artık her deplasmanda yanındayım.."

"İşimiz deplasmanlara kaldı desene! Gol haricinde tek bir terim bilmezken, hepimizi Beşiktaşlı yaptın ya, bravo sana! Birileri duysa kesinlikle dalga geçer.."

Mehmet'in kaşları çatıldı... "Musa, Musa da o kadar uzun boylu değil Lale... Sen kendi adına konuş... Galatasaray'dan asla vazgeçmem... Ne de olsa futbol bilincimiz var, sizin gibi birilerinin peşine takılacak kadar boş değiliz.."

"Tamam o halde oylayalım" dedi Naci. "Arkadaşlar bu kendini beğenmiş adamın kendine benzer özellikler taşıyan takımını mı, yoksa duruşuyla fark yaratan Beşiktaş'ı mı tercih edersiniz..." Hep bir ağızdan... "Tabii ki Beşiktaş" dediler.

"Dağdan gelip bağcıyı kovmak denir buna... Ulan sizinle bir geçmişimiz var, yazıklar olsun, bir kalemde sattınız beni..."

"Satış falan yok dostum! Tercihimizi ruhumuza yakın olandan yana kullanıyoruz... Bak ne geldi aklıma; belki de söylemişimdir, neyse ikinci baskı olsun... Deniz Gezmiş son mektubunda Rodrigo'nun gitar konçertosunu dinlemek istediğini söylemiş ya!"

"E, ne olmuş! Deniz Gezmiş de Beşiktaşlıydı dersen vururum seni Cemil!" diye çıkıştı Mehmet...

"Yok yahu! Hemen öfkelenme, öyle bir iddiam yok... Türkiye'den Paris'e giden müzisyen Victoria Kamhi orada Rodrigo ile tanışınca birbirlerine âşık olup, evlenmişler... Victoria Kamhi en sıkısından Beşiktaş taraftarıymış... Yani şanı ülke sınırlarını aşan Beşiktaş'ı sadece arabacılar değil, sanatçılar da seviyor!"

"Küçük at da civcivler yesin..."

"Memocuğum sen bizimle başa çıkamazsın... Kısa kes de daha fazla hezimete uğrama..."

Sibel, dalga geçen bir edayla baktı onlara. "Gördüğün gibi erkeklerin beynindeki en büyük yeri 'futbol' işgal ediyor! O parça çıktığında geriye fazla bir şey kalmaz..."

"Aşkolsun Sibelciğim; iki dakikada keyfimin içine etmeyeydin iyi olurdu! Kızım benim gizlim saklım yok, neysem oyum! Bundan böyle ömrünü sıkı bir Beşiktaş fanatiğiyle geçireceksin, temkinli olmanı öneririm. Büyük lokma ye de büyük laf etme! Ha eğer taraftarlığıma laf edeceksen, külahları değişiriz..."

"Bakar mısınız, şaka bile kaldırmıyor beyimiz! Teklifini yeniden gözden geçirsem mi acaba?"

"Geçmiş olsun güzelim! Biz de söz namustur. Mademki kavgada ve hayatta birlikteyiz, ufak tefek şeyleri de hoş göreceksin... Hatta hoş görmekle kalmayıp, yoldaşına tam destek vereceksin..."

"Oh ne güzel, ilk direktifleri de aldım... Sen de sözlerine birazcık nezaket katmayı öğrenirsen iyi olur... Ne diyelim, Beşiktaş'ı seveni seviyoruz.."

Sibel'in yanağını okşadı. "Sağ ol Sibel can! Kibarlık kumkuması sahtekâr zibidiler gibi köşk, saray, gül bahçeleri vaat edemem ya da yalancı iltifatlarla gözünü boyayamam... Yürek dolusu ve sapına kadar sahici, ömürlük sevdamdan gayrısını sunamam sana.."

Sibel içtenlikle gülümsedi. "Parası bol, aklı kıt zibidileri çekici bulsaydım, senin gibi bir züğürte sevdalanır mıydım? Yine de dediğimin arkasındayım; nezaket en çok devrimcilere yakışır... Bu konuda biraz gayret etmeni istiyorum.."

"Akım derken bokum demek gibi bir huyum var... Yılların alışkanlığından bir çırpıda kurtulur muyum bilinmez... Ama çabalayacağıma inanabilirsin..."

İkilinin tatlı tatlı cilveleştiğini görünce onları yalnız bırakıp çıktılar... Mehmet de birileriyle buluşmak için ayrılınca ikisi baş başa kaldı.. "Hava güzel yürüsek mi?" dedi Lale... Cemil sessizce uydu teklife... Koza, ODTÜ ve Naci'nin itirafını konuşarak erittiler mesafeyi... Remzi Amcalarına uğrayıp, halini hatırını sordular. Adam onlara gazoz ikram etti, yanında bisküvi arası lokum istedi Lale, "Bu tadın üstüne yok! Değil mi?" Cemil başıyla olumladı onu... Lokumlu bisküvi, geçmişi taşımıştı yine... Birincisini yiyemeden boğazı düğümlendi... Dükkândan çıkarken onu davet etti Lale, yorgunluğunu bahane edip geri çevirdi. Yatağına uzanıp, bir kitap aldı eline, satırlar düşüncelerinin rüzgârında savrulup, uçtu... Kitabı açık bir vaziyette göğsüne koyduğunda, daldı... Kesintisiz hayaliyle arasındaki tek maniyi defetti rüyaları...

Günler çağlayandan boşanan sular misali aktı... Cemil, son akşamında derin düşüncelere daldı... Kör kuyulardan onu çekip çıkaran dostlarından uzaklaşınca kaybolmaktan ürküyordu... Yalnızlığı derinleşecek, sevdası pekişecek, sıkıntıları büyüyecekti belki de! Nice yakalanması imkânsız anı kaçıracaktı... Konukların gelmesiyle duruldu kaygıları... Son saatlerin tadını çıkarmak maksadıyla, onun gidişine dair tek bir söz çıkmadı ağızlardan... Ancak ifadeleri yeterince itiraf ediyordu ayrılığın ne menem bir ceza olduğunu... Vedalaşma anında, onu geçirmek istediler... "Sanki Fizan'a gidiyorum... Meseleyi dramatize etmeyelim, bir ayağım hep burada olacak!" Daha fazlasına gücü yetmedi... Tuhaf bir mahzunluk çöktü üstüne, kendisini yetim bir çocuk gibi hissetti... Kapı önünde defalarca kucaklaştılar... Lale'nin kokusunu gömdü kalbine...

Eylül 1979

Elimde avucumda kalan yegâne gerçeği, yalnızlığı yüklenerek, senden, sevdiğim insanlardan ve şehirden, birazdan sessiz, sitemsiz uzaklaşacağım... Dilimin ucuna gelen sözcükleri zehir gibi yutmak ne zordu bir bilsen; seni diye başlayıp sonunu getirememek, hayalleri nafile ümitlerle beslemek, yenilgiyi hazmedememek, tıpkı ölüm karşısında hissettiğim çaresizlikteki gibi mecburi bir kabullenişin isyanını kuşanmak... Bölük pörçük boş umutları inadına muhafaza etmek... Ne zordur bir bilsen...

Yalnızlığımın ilk durağında; yetmiş yıldır nice ayrılıklara ve kavuşmalara sessizce tanıklık eden Haydarpaşa Garı'nın iskelesinde bir başınayım! Yaşlı istasyon, deniz, lodos ve kuşlar dışında yolcu edenim yok... Aslında ben istedim böyle olmasını, keskin vedaları hiç sevmem... Ayrıca canım yanarak o yeşil gözlerine bakmaktan, hakikatlere makyaj yapmaktan bıktım usandım... Ah bir bilsen ne yaman bir çelişkidir; senden kuru bir vedadan fazlasını beklemek...

Köpüklerin arasından salınarak uzaklaşan şehir vapurunun peşi sıra uçuşan martıların haykırışlarıyla derdim deryalara erdi... İs-

kelenin ucuna topal bir martı kondu, yanıma yanaştı usulca, simit ikram ettim ona... Öyle mahzun baktı ki yüzüme, ürkek kanatlarıyla dokunsaydı ağlayacaktım... Havalandı, bulutların arasında kaybolana dek baktım ardından... Deniz, rüzgâr, iskele, yaşlı istasyon ve ben baş başayız artık... İstanbul'dan çaldığım son dakikaların dolduğunu söylüyor trenin feryatları... Ah bir bilsen nasıl korkunçtur, içten, aşk tüten "merhaba" yerine beklentisiz, umarsız, hüzün yüklü elvedaya mecbur olmak...

AŞİNA SES...

Üniversite başlangıcına beş eşkıya da ümitle yürüdü! Yeni mecralarındaki mücadeleye dahil olacakları için heyecanlıydılar... Ortak eylemlerde, toplantılarda rastladıkları yüzlerin çoğuna aşinaydılar... Ancak Lale, dernekteki eğitim çalışmasına katılan Gönül'le aynı bölümde olduğu için diğerlerinden daha şanslıydı... Gönül üçüncü sınıfı okuduğu için tüm ayrıntılara vakıftı... Bir toplantıda konuşmasını hayranlıkla dinlediği İlhan'ın okul sorumlusu olduğunu öğrenince Gönül'e onunla ilgili sorular sordu... "Tanıdığım en yiğit adamdır İlhan... Abartılı gelecek ama bizim dışımızdaki siyasetler de ondan çekinir... Gözü kara, cesur, donanımlı, iş bitirici ve müthiş çalışkandır... Bu özelliklerinin yanı sıra acayip nazik ve alçakgönüllüdür."

"Desene, İlhan '68 ruhunu özümseyen nadir devrimcilerden birisi... Ajitasyon yeteneğini unutma... Bir konuşmasını ağzım beş karış açık dinledim... Müthişti..."

Yoldaşlarının yerlere göklere sığdıramadığı, İlhan'la tanışması bir aydan uzun sürdü... Mola sırasında Gönül'le kafa kafaya vermiş hararetle tartışırken, onlara sessizce yaklaşan İlhan, "Merhaba arkadaşlar, neler kaynatıyorsunuz böyle?" dediğinde, bu sese aşina olduğunu derhal anladı... Gönül ayağa kalktı. "Dünyayı kurtarıyoruz İlhan... Otursana!" O karşılarına geçene dek Lale gözleriyle takip etti; boyu bosu, endamı Deniz Gezmiş'i andırıyordu; uzun kirpiklerinin gölgelediği sürmeli gözleri, kalın dudaklarını örten gür bıyıkları ve küçük kalkık

burnuyla hayli çekiciydi... Gönül'ün onu takdim etmesiyle, oturduğu yerden hafifçe doğrulup, uzanan eli sıktı. "Aslında ben sizi tanıyorum..." Heyecanla karışık onunla ilk karşılaştıkları günü hatırlattı...

İlhan, altdudağını bıyıklarının üzerinde gezdirdi. "Evet, bildim... Çok kalabalık bir toplantı olsa da seni fark etmemek hayret verici. Kör noktama denk gelmiş! Yazık" Lale'nin kızardığını fark etti... "Ben de seninle ilgili iyi şeyler duydum. Ancak bir türlü tanışmak için fırsat yaratamadım... Hayat zor, işler dağ gibi; yetişebilmek için her birimizden birkaç kopya yaratmak gerekiyor!" Konuşurken sanki bal damlıyordu ağzından, ondan etkilenmemenin imkânsız olduğunu düşündü Lale... Dakikalar süren sessizliğin ardından ciddileşti İlhan. "Demem o ki fakültede senin gibi arkadaşlara acayip ihtiyaç var... Yenilerden çoğunun politik bilinci yok. Aceleci ve heyecanlılar, bu da hata riskini artırıyor. Derli toplu ilerleyebilmek için eğitim grubu şart! Gönül senin bu iş için biçilmiş kaftan olduğunu söyledi, ne dersin?"

"Elbette... Elimden geleni yaparım..." Onlarla bir süre daha oturduktan sonra saatine baktı İlhan! "Kusura bakmayın gitmem gerekiyor!" Zeytuni gözlerini Lale'ye çevirdi. "İyi ki aynı bölümdeyiz Lale!" Delikanlı uzaklaşırken Gönül, "Hayrola, İlhan aklını başından aldı galiba! Aslına bakarsan onun sözleri de pek hayra alamet değildi ya neyse; kör noktasına denk gelmişsin de falan filan.."

"Abartıyorsun Gönül, nezaket gösterdi hepsi bu... Bana gelince, ondan etkilendiğimi inkâr edersem yalan olur... Sakın ha yanlış anlama! Doğal bir tepki ama Okan'a haksızlık etmek istemem!" Etrafa telaşla bakındı. "Birileri duysa yanlış anlayacaklar! Ne demişler; Allah sahibine bağışlasın.." Derhal konuyu değiştirdi, "Buradaki hayatımı öylesine kolaylaştırdın ki sana ne kadar teşekkür etsem azdır Gönül, sağ ol, var ol..."

"Sen sağ ol Laleciğim! Ancak teşekkür için acele etme derim! Başına açtığım işler yüzünden saçını başını yolup, kü-

fürler savurduğunda bunları hatırlatırım... Bu arada söylemeden edemeyeceğim; sakın ha birilerini beğendin diye Okan'a haksızlık ettiğini düşünme, erkekler bunu yedi yirmi dört, büyük bir hazla yapıyorlar!" Ders vakti yaklaştığından, kantinden ayrıldıklarında Lale öğrendiği şeyler doğrultusunda, İlhan'ın kişiliğinin Cemil'e çok benzediğini düşündü... Cemil'i şimdiden özlemişti...

İNSANIN EN İYİ DOSTU DA EN ZALİM DÜŞMANI DA AKLIDIR...

Bir akşamüzeri, toparlanıp Adem Aga'yı ziyaret ettiler... Dükkândan içeriye girdiklerinde tezgâhı silmekte olan adam elindeki bezi bırakıp kapıya seğirtti... "Breh breh... Unuttunuz sanidim..." Onlarla birlikte oturup, alışık oldukları hal hatır sorma safhasına geçti; her birine "Baban nasıldır, ey midır? Annen nasıldır, ey midır? Sen nasılsındır? Eysindır?" Bu defa toplu yanıtı Mehmet verdi, "Herkes iyi, bizler de iyiyiz. Sağ ol Adem Amcam. Sizinkiler nasıl?"

"Eyler more." Adam tabakları hazırlarken, bir taraftan da okullarıyla ilgili sorular soruyordu... Yanıtları dinledikten sonra sıkıntılı bir şekilde başını salladı... "Cemil için uzulmuşüm, yalan yok, üzlecem oni... More öyle lakırdılar edersiniz ki, sanaysın okula degil kavgaya cideysınız! Nasihatlarım bir kulanızdan cırip, öbüründen çıkar..." Laf lafı açarken, Adem Aga aniden yerinden kalktı. Dükkânının eşiğine çıkıp sağa sola baktı, gelen giden yoktu... Kapıyı kapatıp sigarasından derin bir iç çekti... "Sizlere benim karının dahi bilmedigi bir sır vermek isterim." Derhal dinleme pozisyonuna geçtiler... "İşgal sırasında daglarda bize katılan karilar, hem duşmanla savaşır hem de mancamızı yapar, yaralılarla ograşirlar idi... Hele bir Ana vardı ki breh breh... En karamanlara bile taş çikarırdı... Ah be more, te bu cordunuz Adem Aga ona sevdalanmış idi! Lakin Ana öyle sert kariydı ki korkaridım belli etmeye. Bir çatışmada Ana öne fırladi sanırsın zıpkın, cozümü ayırmam üzerinden...

Cordum ki bir mermi ona dogru gelir, atlamişım üzerine hemen oracıkta... Çekmişım sipere Ana'yı! Meger o sıra bir mermi delmış omuzimi..."

"Adem Amca sen konuştukça içindeki gizli cevherler açığa çıkıyor..."

"Yok bre mayka, hikâyelerden başkamız kalmamıştır... Neyse uzatmalım, doruca sığınaga gitmişız. Ana kolumdaki mermiyi çıkarıp, yaramı sardi. Uzandım bir agacın colcesine dinlenirim. Açmişım cözlerimi, fakat Ana'yı curmemişım; daldım ormana, kulagıma fısıldaşmalar gelir, oracıkta bir agacı siper edip, uzattım kafayı, bir de ne cureyim; Ana ile Darko uynaşırlar! Breh pezevenk dedim içimden! Lakin Ana da memnun halinden, usul usul uzaklaştım oracıktan." Onu dinlerken, Mehmet'in aklına Cemil düştü, burnunun direği sızladı, "Yalnız değilsin agam!" diye geçirdi içinden...

"Peki sonra ne oldu!"

"Ne olsun more! Darko merkeze çagrıldi. Ana da citmak istamiş onla, lakin cidının pezevengi evlıymiş. Te ondan sonra karının yüzü kömür karası oldi, boş boş bakar etrafa... Diger karilar onunla konuştular lakin ne duyar, ne dinler, yemez, içmez kupkuri kaldı..."

Sibel, "Keşke sen devreye girseydin Adem Amca! Sevdiğini söyleseydin! Belki de iyi gelirdi Ana'ya!"

"Konuşmadım mı sanaysın bre mayka! Üyle aşk meşk demedim elbet. Güzel laflar ettim, Darko'ya sövdüm, bu işin peşini bırakmam dedim asla... Cevap çıkmaz, bakar yalnızca o ka! İki ay sonra cırdigimiz çatışmada bir bakmışım siperden çikmış, ateş savurarak koşar kari... Tutayım derim nafile, tıpkı fişek gibi fırladi... Mermiler yagar yagmur gibi, o yıkılmadan ateş eder... Duşman arkasına bakmadan bi kaçar breh, breh... Canına kıydı anlacanız. Bilmem ne ka vakit geçti, çıktım siperden koştum Ana'ya; breh breh dogru yeri kalmamiş, kalbura dünmüş! Duşmanların leşi saçilmiştır etrafa... Aklıma ne vakıt gelse şaşarım nasıl ayakta kalıp, onca adamı uldürdune."

"Pek hüzünlüymüş be amcam! Yazık olmuş Ana'ya."

"Lale kızım bilir mısiniz ki insanın en iyi dostu da en zalim duşmani da kendi aklidır. Ana'nın aklı ihanet etmiştir ona... Allah beterinden saklasın derler ya, işte en çotusi insanın aklını yitirmesidir bre moreler..."

Naci, "Peki amcam, Darko'nun cezasını verdin mi?"

"Curmedik ki verelım cezasını! Rezıl namussuz cıtmamiştır merkeze! Ne oldu belli degildır. Bana kalırsa kurkup tüymüştür..." Dalgın bakışlarla süzdüler adamı. "Uzulün istemedım more, anlatmışım ülesine!"

AŞKIN REZİLLİĞİ OLMAZ...

Akşam çökmek üzereydi... "Sohbetine doyum olmuyor Adem Amca, ama dükkânı kapatma vaktin geldi, seni daha fazla meşgul etmeyelim. Devamını isteriz haberin olsun" diyen Mehmet, hesabı ödemek için cüzdanını çıkardığında, adam onun kolunu tuttu. "More hem mücadele etmiş hem de okul kazanmişsınız, paranız geçmez bugün..." Onları kapıya kadar geçirdi. "Arkanızı iyi kollayasınız!" Dört arkadaş Adem Aga'nın anlattıklarının kritiğini yaparak uzaklaştılar... Otobüs durağında indiklerinde Lale onlardan ayrıldı...

Koşar adımlarla caddenin karşısına geçip, Huzur'un içine göz attı, Okan görünürlerde yoktu! Saatine baktı, yarım saatten fazla gecikmişti... "Muhtemelen gitmiştir!" diye düşünürken bir çift kol sırtından sımsıkı kavradı, Okan'ın kokusunu duyumsadı, heyecanla başını geriye çevirdi. Dudakları birbirine değdi... "Dışarıdaydım! Yanımdan öylesine hızla geçtin ki seni beklerken kök budak salmış koca ağacı göremedin...

"Bağışla canım... Adem Aga'ya uğradık, vakit nasıl geçti anlamadım..."

"Hadi gidelim..."

"Nereye?"

"Sürpriz!"

"Sürpriz yarını bekleyebilir mi? Biraz oturup gideceğim... Yorgunum!" Okan yanıt vermek yerine onu kendine çekip uzun uzun öptü...

"Saçmalasaydın Okan!"

"İçimden geldi öptüm, suçluyum Laleciğim.... Lütfen gel, pişman olmayacaksın!"

Lale farkında olmadan parmaklarını dudaklarının üstüne götürdü... "Pekâlâ, kurtuluş yok senden!"

Zıplayarak sarıldı kıza... Çay bahçesinin köşesinde bir taksi çevirdi... Lale "Evi aramalıyım! Meraklanırlar" diye mırıldandı... "Ararız canım!" Taksim meydanına gidene dek, kızdan gözünü ayırmadı... Meydandaki telefon kulübesinden annesini arayan Lale gecikebileceğini söyledi... Kol kola İstiklal Caddesi'nden süzülüp Çiçek Pasajı'ndaki tarihi bir meyhanenin en kuytu masasına geçtiler. "Beğendin mi canım?"

"Kaçak kış güneşi geri çekildi... Üşümüşüm, sıcak pek hoşuma gitti..."

"Mekândan bahsediyorum Laleciğim."

"Güzel... Fonda ne olduğu umurumda değil, birlikte olmamız kafi!"

"Aman da benim güzelim neler de söylermiş. Çok şükür bu günleri de gördüm ya gözlerim açık gitmeyecek!" Lale'nin yüzüne kilitledi bakışlarını... "Şarap iyi gider değil mi?" Uluorta yerde alkol içmek kuralları ihlale girerdi... Bu teklifi doğru bulmadığını söyledi Lale... "Ben tüm riski alıyorum. Bir kadehlik hatırım yok mu?" Yasağa uymak ile yıkmak arasında gidip geldi... "Tek kadeh!" Ancak bir kez daha koyduğu sınırı delip peş peşe üç kadeh şarap içti... Dudaklarına değen ıslaklığı ilk kez itirazsız yanıtladı... Duygularına ket vurmasaydı eğer, "Hadi sana gidelim!" diyecek kıvamdaydı... Usulca uzaklaştı tenleri. Okan cebinden özenle hazırlanmış bir paketi çıkarıp, Lale'ye uzattığında, mahcubiyetle gülümsedi. Lale, paketi itinayla açtı, içinden son derece zarif bir yüzük çıktı... "İnceliğin için teşekkür ederim Okan!"

"Söylediğimde oralı olmadın, ben de taktik değiştirdim.."

"İstersen yıldırım nikahıyla evlenelim! Nasılsa işimi gücümüz yok, yaşımız da geçiyor!"

"Dalga geçmeyi bırak canım... Dört bir yanımız tabularla donatılmışken, evlenmeden birlikte yaşayabilmemiz mümkün mü?"

Suskunlaştı Lale; Okan'ın her fırsatta yinelediği bu teklifi serinkanlı düşündüğünde onunla sürekli ve özgürce birlikte olmak dürtüsünün ciddi bir baskı oluşturduğunu fark etti.. Evlilik dışında birliktelik marjinal bir seçimdi, bedelini asla göze alamazdı! Masadaki çiçeklerden ayırdı gözlerini... "Açıkça ifade etmem gerekirse, herhangi bir yazılı belgeye bağlı kalmaksızın; dürüst, sahici bir birliktelikten yanayım; sıkmadan sıkılmadan, bıkmadan bıktırmadan, rol yapma gereği hissetmeden, tutkuyla, sevdayla süren doğal, gönüllü bir ilişki... Ancak, zorlayıcı etkenler ağır basıyor!"

"O halde direnmeyi bırak güzelim, formaliteyi yerine getirelim... Sevdamızı ve mücadelemizi gönlümüzce yaşayalım..." Ayağa kalkıp, Lale'nin önünde diz çöktü... Ellerini avuçlarının içine alıp, dudaklarına götürdü...

"Lütfen uzatma! Rezil olacağız..."

"Aşkın rezilliği mi olur Laleciğim?"

Meyhaneden çıktıklarında, kesici soğuğa rağmen üşümüyorlardı... Okan, heyecanla geleceğe ilişkin hayallerini anlatırken, Lale beyninde çatışan çelişkileri bertaraf etmekle meşguldü... Taksim'e yaklaştıkları sırada "Merhaba Lale!" diyen sesi ayrımsadı! Başını hafifçe sola çevirdiğinde İlhan'la göz göze geldi... Elini Okan'ın avucundan hızla çekti... Suçüstü yakalanmış bir hırsız gibi hissetti kendisini; tepeden tırnağa kızardı... Belli belirsiz "Merhaba" diye karşılık verirken, Okan elini uzatıp, kendisini tanıttı. İlhan bakışlarını Lale'nin üzerinden ayırmadan, uzatılan eli sıktı... İlhan "Görüşüz!" diye ayrılırken, "yer yarılsa da içine girsem!" diye geçirdi aklından...

Lale'nin tedirginliği Okan'ın dikkatini çekmişti, kızın tavırları salt çekingenlikle tanımlanamazdı, farklı bir saygı, tarifsiz duygular barındırıyordu... İlhan'ı içten içe kıskandığını hissetti... "Anlaşılan okula alışmakta zorluk çekmemişsin! Birkaç ayda bazılarıyla ahbaplığı ilerletmişsin!" Lale, manidar sözleri alaya alan bir tavır sergiledi... "Elbette sıkıntı çekmedim... Örgütümüz sağ olsun, öyle kalabalığız ki her yerde yüzlerce yoldaşımız var!" Bu ötekileştirici ima Okan'ın canını sıksa da kritik bir zamanda keyiflerini kaçırmayı göze alamadı... "Doğru söylüyorsun!" Takside ikisinin de ağzını bıçak açmadı... Lale'nin usundaki çetrefilli hareketlenme konuşmasına engel oluyordu; bir yıldır tanıdığı birisiyle, hayatının akışını belirleyecek ciddi bir kararı almak doğru muydu? Ancak yaşadıkları iklimde rotasını kaybeden ölüm, çocuk, genç, yaşlı demeden önüne gelene pençesini geçiriyordu! Daha korkunç günler gelmeden son demlerin tadını çıkarmak, ilişkisini tüm boyutuyla gönlünce yaşamak için belki de tek seçeneği evlilikti... Kafa karışıklığının üstüne İlhan'a uygunsuz bir biçimde yakalanmak da eklenince dokunsalar patlayacak hale geldi... İlhan, onun hakkında ne düşünmüştü? İlk gördüğü anda ona her şeyi açıklamalıydı... Taksi sokağın başında durduğunda, onu evine bırakmayı önerdi Okan, kabul etmedi... Hızla apartmana yöneldi...

ANKARA GÜNLERİ...

Cemil yurt kayıtlarını kaçırdığı için geçici olarak bir öğrenci pansiyonuna yerleşmişti... Dört kişilik bir oda düşmüştü payına... Odadakilerden birisi son derece sesli horluyordu, diğeri de uykusunda mütemadiyen konuşuyordu, haliyle derin bir uykuya hasret kalmıştı... Günlerce uykusuzluk gözlerinden akarak, hayalet gibi girip çıktı derslere... Benzer bir günde, öğle paydosunda, başını sıraya yaslayıp kestirirken birinin dürtmesiyle sıçradı... Orta boylu, kumral, zayıf bir delikanlı başında dikiliyordu. Üstündeki parka büyük geldiğinden omuzları sarkmıştı... "Affedersin, gece uykusuz kaldın galiba!" Cemil hemen

ayağa kalktı, içi geçmiş bir halde baktı ona... "Adım Umut!" dedi. Esneyerek, "Ben de Cemil!" yanıtını verdi...

"İsmini biliyorum. Daha önce gelecektim ancak bildiğin gibi osuruğumuza sapan taşı yetişmiyor..." Naci'yi anımsayan Cemil, açılmak için kızaran gözlerini ovuşturdu, "Gözünü sevdiğim örgütüm Ankara'da da yalnız bırakmadı!" diye geçirdi içinden... "Anlıyorum, sıkıntı yok..."

"Bana emanet edildin... Bundan sonra gölgenim unutma; başın sıkıştığında şıp diye yanında biteceğim..." Saat kaçta çıkabileceğini sordu sonra... Cemil iki saat sonra serbestti... "Tamam o zaman... Girişte buluşalım... Seni sürekli takıldığımız bir lokantaya götüreceğim! Yemekleri o biçimdir! Bayılacaksın..."

"Sağ ol Umut... Görüşürüz..." Umut'la tanışmak keyfini yerine getirmişti... Yalnızlıktan uzaklaşıyordu demek ki... Uykusuzluğa son vermek için acilen ucuz yollu bir eve ihtiyacı olduğunu söylemeliydi Umut'a! Derslerin bitmesini iple çekti...

Acil bir yere yetişecekmiş gibi koşarak buluşma yerine gittiğinde, Umut'un onu beklediğini görüp sevindi... Otobüse atlayıp, Kızılay'a gittiler... Yürürken biraz sohbet ettiler, Umut'un cana yakın tavırları hoşuna gitmişti; bilgiçlik taslayan, sekter birisi değildi... Dış zemini mozaik kaplı üç katlı binanın girişindeki lokantaya girdiklerinde, dekor, masalar, sandalyeler senelerdir özünü koruyordu sanki. Kasanın arkasındaki duvar boydan boya, Cumhuriyet döneminin ünlü simalarının yer aldığı, siyah beyaz fotoğraflarla doluydu... Çerçevelerin tam orta yerinde Mustafa Kemal'in kalpaklı büyük boy bir fotoğrafları asılıydı... İçerideki gençlerle selamlaşan Umut, "İstanbul'dan ithal ettiğimiz yoldaşımız Cemil!" diye onu tanıtırken, cam bölmenin gerisindeki yemeklere göz attı, lezzetli görünüyorlardı... Kuru fasulye ve pilav istedi... "Milli yemeğe devam diyorsun!"

"Evet, İstanbul'da da böyle anardık kuruyu!"

"Burayı tanıdıkça öyle bağlanacaksın ki İstanbul aklının ucundan dahi geçmeyecek!" Sılayı unutmasının imkânsız ol-

duğunu bilse de itiraz etmedi... Arka masada aynı menüden yiyenlere döndü Umut "Yalan mı hemşolar?"

"Valla ne desem yalan olur! İstanbul'u görmedim ki kıyas yapayım..." diye yanıtladı uzun boylu olan... Diğeri de güldü...

Yemeklerini bitirince arkada oturanlar yanlarına geldi... Uzun boylunun adının Ziya, kızıl saçlı ve yeşil gözlü olanın Taci olduğunu öğrendi... "De bakam hele, İstanbul nasıldır?" diye sordu Ziya... "Hayran olunası bir şehirdir... Doğup büyüdüğüm, anılarımı çoğalttığım kadim bir dosttur benim için..."

"O vakit, gurbetlikte epeyce zorlanacaksın..."

"Siz nerelisiniz?"

İkisi de Mardin, Kızıltepe'de doğup büyen yakın hısımlardı... "Bizim orada herkes birbirinin ya akrabası ya da hısımdır... Yani dağ dayısı, davşan emmisidir... Ama bu serseri benim kan kardeşimdir..." Birden Mehmet düştü usuna, onunla kan kardeş oldukları yıllar kadar uzaktı dostuna... Kısa sürede, ortam kaynaşmaya müsait kıvama gelince Ziya'nın dili iyice açıldı... "Bizim oralarda isyan en büyük silahtır Cemil kardeş! Bu yüzden çocuklar doğuştan devrimcidir..." Taci sadece başıyla onaylamakla yetiniyordu ki Cemil, "Yurtta mı kalıyorsunuz?" diye sorunca ilk cümlesini kurdu. "Hayır emmimin oğlu Tayfun'la birlikte kalıyoruz... Aslında Ziya eksik söyledi, Tayfun da canımız ciğerimizdir... Lakin siyasete pek bulaşmadığı için gittiğimiz her yere götüremiyoruz onu... Çok okumasına rağmen kararsız, müzmin bir sempatizandır kendisi..."

"Zorlamamak lazım... Doğru yolu bulacaktır elbet..."

Ziya kafasını kaşıyarak dahil oldu sohbete... "Aslını sorarsan, solcuyum diye ortalıkta gezen bir sürü haytadan daha merttir... Ömrü ikimizi sırtlamakla geçmiştir ... de neyse, tanışınca anlarsın..."

"Hangi okuldasınız?"

"Hepimiz aynı okuldayız..." dedi Umut... "Ancak içinizde en kıdemli benim..." Hazırlığı "kazasız belasız" geçip, birinci sı-

nıfta çift dikiş atmıştı, şimdi ikinci sınıfta okuyordu; yani okulda dördüncü yılıydı... Gayri ihtiyari gülümsedi Cemil... "Seni de göreceğiz Cemil kardeş... Burası İstanbul'a benzemez, ders çalışmak israflıktır!"

"Hazırlığı geçtim nasılsa! Diğerleri devrim sonrasına da kalabilir!"

"Bak sen hele... Bir kolejli daha..."

"Diğeri kim?"

Umut'u gösterdi Ziya... "Karşında duruyor! Hazırlığı geçtiğine övünüyor ya, asıl soru neden yeniden okuduğu olmalı?"

"Dedik ya, vaktimizi dersle çar çur etmedik..."

"Osuruğun adı badısaba derdi dedem..." diye takıldı Taci... Gülüşmeler bittiğinde, Cemil asıl sıkıntısını açtı; nedenlerine değinerek kaldığı evden ayrılmak istediğini söyledi...

Umut ilk kez kaşlarını çattı... "Derhal taşınıyorsun! Fraksiyon karmaşası var orada... Güvenli bir yer de değil! Hadi hep birlikte çıkıp eşyalarını toparlayalım..." Cemil söylediğine söyleyeceğine pişman olmuştu... "Acelesi yok... Ev bulunca hallederiz..." gibi itiraz cümleleri fayda etmedi... Onlar kalkınca o da takip etti çaresiz... Otobüste, ya onlardan birinin ya da tanıdık birilerinin yanına yerleşeceğini düşünüyordu...

AÇ KURTLAR...

Pansiyondan çıkış işlemlerini yapan Cemil'in hazırladığı valizleri elinden alıp, taşıdılar... Umut bir taksi çevirip, "Çankaya!" dedi... Araba hareket edince, kimin evinde kalacağını sordu... "Birlikte, Selin'in evinde kalacağız..." Bir kızın evinde kalmak aklının ucundan dahi geçmemişti... Böyle bir şeyi tercih etmediğini ileri sürerek, karşı çıkmayı denediyse de başarılı olamadı... Umut'a göre Selin memnun olacaktı, kafasına takmasına gerek yoktu! "Bacımız bu aleme gelmiş geçmiş en yiğit kızlardan biridir... Eğer seni başka yerlere götürürsek, alimallah hepimizi kötekler... Kodu mu oturtur..." diyerek son noktayı koydu Ziya...

Bakımlı bir apartmanın önünde inip, bir kat yukarı çıktılar... Umut kapıyı çalarken, Cemil'in mahcubiyeti artmıştı... Kapıyı narin yapılı, düğme burunlu, kumral, yüz hatları Asyalıları andıran bir kız açtı, "Selin'in bir arkadaşı herhalde!" diye düşünüyordu ki, Ziya "Selin bacım, misafirin var!" dedi. Neredeyse, "Kodu mu oturtan kız bu muydu?" diyecekti ki toparlandı... Selin, sanki beklediği bir konuk gelmişçesine içtenlikle karşıladı onu... "Karnınız aç mı?" dışında hiçbir şey sormadı... Sesi öylesine gürdü ki sanki o ağzını kımıldatırken, arka fonda birisi seslendirme yapıyordu... "Hayır, buraya gelmeden önce yemek yedik!"

"Bizim aç kurtları tanımadığın belli! Bu ekip sekiz öğün yese, dokuzuncuyu kaçırmaz! Doyma duygularını yitirmişlerdir!" Ziya pişkinliğe vurdu... "Pamuk Anam, 'dayak gördün mü sıvış, yemek gördün mü yanaş' derdi... Gerçi biz kavgaya da sofraya da girişiyoruz ya neyse!"

Hepsi birden masa hazırlığına kalkıştılar, Cemil'in yardım teklifini "Bugünlük misafirliğin tadını çıkar!" diye reddetti Selin... Dakikalar içinde kurulan sofraya geçen Cemil ayıp olmasın diye birkaç lokma yedi... Ancak diğerleri tıpkı Selin'in tariflediği şekilde "aç kurtlar" gibi yumuldular yemeklere... Umut askıcıların ayrılığından sonra İstanbul örgütünün hızla toparlanmasını takdire şayan buluyordu! "Recai Ağabey'in dediği gibi, karmaşaya dahil olup, enerjimizi tüketmedik... Bize sırt dönenlere hasımlık güderek kirletmedik düşüncelerimiz..." Bunları söylerken nemlenmişti gözleri... Recai'nin hayatındaki önemini anlatırken, diğerlerinin onun üzüntüsünü paylaştıkları belli oluyordu... Recai'nin ölüm haberi duyulduğunda, diğer illerde olduğu gibi Ankara'da da yer yerinden oynamıştı... Onu yakından tanımadıklarına hayıflandılar... "Ne mutlu ki sana, öyle yiğit bir devrimciden feyz almışsın... Ölüm acısı en ağır en çekilmez derttir, lakin onun çok güzel bir yerde olduğunu düşünürsen hafifler kederin..." diye teselliye koyuldu Taci...

"Keşke böyle bir olasılık olsa... Eğer hayallerini gerçekleştirirsek acım diner belki!" Konular birbirini dürtükleyince, Cemil tereddütlerini ve gerginliğini aştı...

HAZIR KUVVET TİMİ...

Selin her ne kadar cana yakın ve özverili birisi olsa da Cemil ona daha fazla yük olmak istemiyordu! Zaten Umut "postu oraya sermişti" bir de kendisi aynı şeyi yaparsa kıza haksızlık edeceğini düşünüyordu... Ankara'yı pek iyi bilmediği için ev konusunda arkadaşlarının yardımına gereksinim duyuyordu. Ancak Selin ve Umut farklı bir yer arayışının anlamsız olduğunu vurgulayıp, "Geçinip gidiyoruz işte! Ne gerek var taşınmaya!" diyorlardı... Sonunda Cemil, farklı bir mekânın her açıdan faydalı olduğunu ileri sürdü... "Eğer siz yardım etmezseniz önüme çıkan ilk evi tutacağım..." Onun pes etmeyeceğini anlayan Selin ev arama işini üstlendi... Birkaç güne kalmadan evine üç durak mesafedeki iki katlı eski bir binanın, bahçe katını tuttular... Evin sahibesi, Naciye Hanım'la tanıştığında, kadının nezaketi ve ölçülü tavırları Çiğdem Teyze'sinin diline pelesenk ettiği "gün görmüş, izan sahibi" sözünü anımsattı. Önceki kiracılar tarafından harabeye çevirilen evin en güzel yeri arkadaki terk edilmiş bahçeyi gören geniş balkonuydu. İçerisi de fena değildi, iki odası ve büyükçe bir salonu vardı, tavanları da tam istediği gibi yüksekti... Boyaları dökülmüş, zemindeki marleyler delik deşik olmuş, tavanları örümcek ağları kaplamıştı... Evin oturulabilir hale gelmesi için epeyce çaba gerekiyordu... Cemil ne yapacağını, nereden başlayacağını bilemez bir halde bakınırken, Umut onun düşüncelerini okumuş gibi, tadilat kadrosunu çoktan ayarladığını söyledi, hemşolar yardıma gelecekti...

Ertesi gün sabah erkenden kalkıp, Umut'un deyimiyle "sağlam solcu" nalburun yolunu tuttular... Satın aldıkları malzemeler oldukça ağırdı, otobüsle taşınacak gibi değildi! Cemil nasıl taşıyacaklarını tasarlarken, "sağlam solcu" nalbur "bizim

kamyonetle taşıyıverin!" dedi. Umut direksiyona geçince şaşırdı Cemil, "Bravo sana. Çocukken Haydar Amca'nın direksiyonuna geçip sürüyormuş gibi yapardık, ondan beri şoför koltuğuna geçmişliğim yok!"

"Övünmek gibi olmasın ama ben on iki yaşından beri kullanıyorum... Gerekir diye geçen yıl ehliyeti de koydum cebe... Yani bir nalımız var, eğer at ve üç nal daha alırsak ne mutlu bize!"

Getirilen malzemeleri evde onları bekleyen Selin'in de yardımıyla içeriye taşıyıp, bir köşeye istifflediler. Son parçayı da yerine koyduklarında Naciye Hanım girdi içeriye, onlara çay demlemişti... Çayın yanında hazırladığı malzemeleri tepsiye koymuştu, indirmek için Selin'den yardım istedi... Kız, kadının peşi sıra çıkarken, Ziya ve Taci yanlarında orta boylu şişmanca biriyle içeriye girdiler... "Huzurlarınızda hazır kuvvet timi!" diye takıldı Umut...

"Unutma ki Parisli Komünü'nü de hemşeriler başlatmıştı..."

"Sen neymişsin be Ziya! Böyle bir bağlantı ancak senden beklenirdi! Ne de olsa mantık muhtelif, Aristo mantığı, Hristo mantığı... Neyse uzatmayalım.. Bu yakışıklı dün bahsettikleri Tayfun!" Yeni gelenle tokalaşırken, Cemil ikisinin tedbirsizlik ettiğini düşündü; örgütle ilgisi olmayan birini eve getirmek son derece yanlıştı... Selin elindeki tepsiyi yerdeki gazete kâğıtlarının üzerine bırakıp, üçüne aynı samimiyetle sarılınca, Tayfun'a ilişkin düşüncelerini abartılı buldu... "Gördüğünüz gibi çatal ve bardakları sizleri de hesaba katarak aldım. Kıymetimi bilin!" Üçü aynı anda... "Bilmezsek taş olalım bacım!" diye bağırdılar... Tepsinin başında dairesel bir biçimde bağdaş kurup oturdular... Tabaklarda ne varsa silip süpürdükten sonra sigaralarını tüttürdüler... "İyiden iyiye yayıldınız... Hadi nazik kıçlarınızı kaldırın işimiz çok..." diye çıkıştı Selin...

"Bacım, aç ayı oynamaz ki önce doyacağız, sonra yorulacağız..."

"Yahu her söze cevap vermek zorunda mısın?"

"Onun adı Ziya, bir çuval bokun altında kalır, laf altında kalmaz!" diyen Taci'ye bakıp gülümsedi Cemil... Görüştüklerinde Naci'ye bu sözü mutlaka satacaktı...

Önce tamirata giriştiler, sonra da badanaya... Konuşarak, şakalaşarak, arada bacaklarını uzatıp dinlenerek, işleri bitirip temizliğe giriştiler... Hava kararmaktaydı, elektrik düğmesine dokundular; salon hariç bütün ampuller patlamıştı... Cemil dükkânlar kapanmadan gerekli malzemeleri almak için aceleyle çıkarken, kapıda Naciye Hanım'la karşılaşınca geri adım attı... Kadın gözlüklerini takıp, etrafı inceledi. "Ellerinize sağlık çocuklar, bu kadarcık zamanda ahır bozuntusundan tertemiz bir ev yaratmışsınız! Aferin!" Kırık dökük iki tabureden birinin üstüne oturmaya yeltendiğinde Selin kullanılmamış bir gazete kâğıdını serdi sandalyeye... Cemil mazeretini söyleyip çıkmaya yeltendiğinde kadın, "Bunun için çıkılır mı evladım? Yukarıda kolilerce ampul var..." diyerek ayaklandı... "Aslında sadece ampul değil... Koca bir oda dolusu, üst üste yığılmış bir sürü eşya da taliplerini arıyor... Kalabalıktan iğne atsan yere düşmüyor... Eğer sakıncası yoksa yardım etseniz de aşağıya indirsek, pek makbule geçecek! Gereksiz külfetler bir işe yaramış olur... Eşyaları indirdikten sonra da misafirim olursunuz, zeytinyağlı sarmam meşhurdur..."

Cemil, bu cazip teklifi kibarca reddetmekle, balıklama atlamak arasında cebelleşirken kadın kimsenin konuşmasına fırsat vermedi. "Hadi bir an önce indirin... Kırılacakları yıllar önce kolilemiştim, diğerlerini de elbirliğiyle taşıyıverirsiniz... Siz eşyalarla uğraşırken Selin kızımla ben de sofrayı hazırlarız..." Kadının göze sokmadan, incitmeden sergilediği cömertlik hoşlarına gitmişti... Onun ardı sıra yürüyen Cemil, kadına defalarca teşekkür ederken, Ankara'da şansının yaver gittiğini düşünüyordu...

Cemil'in tuttuğu dairenin karşısında, karanlığa bakan ardiyeyi de içine alan tek kata yayılmış geniş bir dairede oturan kadın, nefeslensinler diye onları salona buyur etti... Antre

dikdörtgen bir sahanlığa açılıyordu, tam karşıda da boydan boya uzanan salon yer alıyordu... Birbirleriyle uyumlu renklerde klasik tarzda üç kanepe, iki berjer, masiften gümüşlük, üzerinde resim çerçevelerinin yer aldığı iki konsol ve geniş bir orta sehpa olmasına rağmen salon oldukça ferahtı... Salonun sol tarafında ters "U" şeklindeki kemerli bölümden yemek odasına geçiliyordu... Eşyaların üzerleri dantel örtüler ve gümüş süs eşyalarıyla süslenmişti. Özenle döşenmiş evde, gözü rahatsız eden herhangi bir uyumsuzluk yoktu... Üstleri başları kirli olduğundan kadının oturma teklifini "Bir an önce işe koyulalım!" diyerek reddettiler... Kadın onların kaygısını anlamıştı! "Eşyaları taşıdıktan sonra banyoya girin... Hepiniz için temiz havlu çıkardım..." Dikdörtgen alanın solundaki, antreye yakın olan kapıyı açtı... Dediği gibi oda ağzına kadar eşya doluydu... Bir yandan bütün ihtiyaçlarının giderildiğine sevinen Cemil, diğer yandan da onca yorgunluğun üstüne bu kadar eşyayı nasıl taşıyacaklarını düşünürken, hemşolar derhal işe koyuldular... Aralarında, bir gardrop, iki çek yat, bir kanepe, pirinç bir karyola, iki yatak, ceviz ağacından ağır bir duvar ünitesi ve onlarca hurç vardı... Son partiyi getiren Ziya "Kıçımdan ter damlıyor!" diye mırıldanınca, Cemil alnından süzülen terleri elinin tersiyle sildi. "Naci gibi konuştun!"

"Anlaşıldı, Naci yoldaşla birbirimizi çok seveceğiz... Tez zamanda çağır da gelsin..."

"Ben de gelmesini çok isterim ancak fırsat bulabilir mi, şüpheliyim..."

Eşyalar ilgili odalara yerleştirildi, hurçların içindeki çarşafları yataklara serip, yorganları, nevresimlerle; yastıkları kılıflarla eşleştiren Selin, yatakları hazır etti. Duvar ünitesini salona yerleştirdiler, "Kitaplığımız da hazır!" dedi Cemil... Dokuza doğru, kırılacak eşyaların bulunduğu kolileri açtıklarında, Naciye Hanım kapıyı tıklattı, "Aceleniz ne çocuklar... Kalanını yarın halledersiniz... Banyo yapıp rahatlayın biraz... Ben çıkı-

yorum, siz de gelirsiniz!" Kadının ardından soru dolu gözlerle birbirlerine bakarken, Selin gür sesiyle uyardı onları. "Yeni gelin gibi nazlanmayı bırakın da çıkalım!" Hemen harekete geçtiler... "Hadi beyler sırayla girin..." Önceliği Cemil'e verdiler... Banyoya, havluların yanı sıra erkekler için ütülenmiş pırıl pırıl iç çamaşırları ve eşofmanlar koymuştu... Diğerleri sandalyenin ucuna ilişip, Cemil'in çıkmasını beklerken, kadın Selin'i usulca yanına çağırdı. "Sen, yatak odamdaki ebeveyn banyosunu kullan..." Kadını itirazsız takip eden Selin, banyoya girdiğinde lavanta kokusunu duyumsadı... Tezgâhın solunda, kuru çiçekler, renkli cam şişeler, birinin içinde oyalı havlular, diğerinde de rengârenk sabunların bulunduğu iki tane gümüş kâse vardı... Tezgâhın sağındaki boşluğa ise Selin için hazırladığı havluları ve giysileri koymuştu... "Naciye Teyze, burada kahve keyfi yapılır... Ne güzel bir banyo!"

"Güzel kızım yalnızlık olunca güzelliği fark edemiyor insan..." Bunları derken boncuk mavisi gözlerine hüzün çökmüştü...

"Artık biz varız Naciye Teyze... Yalnızlık bitti..."

"Benim de dileğim bu yönde canım kızım... Giymen için hazırladığım şeylerin hiçbirisi kullanılmamıştır... Allahtan ölçülerimiz aynıymış, sorun çıkmaz..."

"Çok sağ olun, iyiliklerinizi nasıl öderiz bilmiyorum... Yarın yıkayıp getiririm hepsini..."

"Yalnızlığımı dağıtarak ödeyeceksiniz ya... Giysilere gelince, hepsi senin olabilir. İnan ihtiyacım yok, hem istesem de içine sığamam artık..."

Kadının tarzını keşfeden Selin itirazın lüzumsuz olacağını anladığından, teşekkür edip banyoya girdi... Gerçekten her şey sanki üzerine dikilmiş gibi cuk diye oturdu... Çıtı pıtı desenli, etekleri fırfırlı elbiseyi giydiğinde kendisini tanıyamadı... Hayatı boyunca böyle şeyler giymemişti... Arkadaşlarının ona takılacağını tahmin etse de alternatifi yoktu...

Şimdilerde Amerika'da yaşayan oğlu Koray'a ait giysileri giyince, hepsi aynı torna tezgâhından çıkmış gibiydiler... Ancak ilk gözüne çarpan diğerlerine nazaran ufak tefek olan Umut ile Tayfun oldu; eşofmanlar büyük gelince, paçalarını kıvırmışlardı... Selin yanlarına gelince, "Bu şık hanımefendiyle tanışıyor muyuz?" diye takıldı Umut! Kız usturuplu bir yanıt verecekti ki Naciye Hanım onları sofraya çağırdı... Yemekler öyle lezzetliydi ki Ziya dayanamadı, "Teyzem ömrümde yemediğim şeyler yapmışsın. Yabancılardan mı öğrendin?" diye sorunca, pamuk rengi yanakları kızardı kadının... "İltifat ediyorsun evladım... Ahım şahım bir şey yapmadım, bildik yemekler işte.." dedi.. gerçekten muhteşemdi... Çaylarını içerken iyice mayıştılar, gözlerini açık tutmakta zorlanıyorlardı... Bu durumu kaldıramayacağını düşünen Ziya, bu defa da diğerlerinin hislerine tercüman oldu... "Teyzem hakkını nasıl öderiz bilmiyoruz. Allah ne muradın varsa versin... Kalksak ayıp olmaz değil mi?"

"Sağ ol evladım... Abartılacak bir şey yok, hazırda olanları koydum önünüze... Afiyet, bal, şeker olsun... Yorgunluktan helak oldunuz, gidip dinlenin... Selinciğim, burada kalabilirsin, bu saatten sonra eve gidilmez!" Aşağıda arkadaşlarla kalacağım, demek yanlış anlaşılmaya yol açar düşüncesiyle teklifi kabul etti... Diğerlerinin hiçbir detayla uğraşacak dermanları olmadığından, "iyi geceler" dileyip hızla aşağıya indiler... Bedenleri yatağa değdiği anda uykuya geçtiler...

OLAN OLMAYANLA PAYLAŞIR...

Taşındığı gün itibarıyla Cemil'in evi yeni dostlarının uğrak yeri oldu... Çoğu geceyi onda geçiren Umut eşyalarının bir kısmını oraya taşıdı... Eğer sohbet geceye ulaşırsa Ziya ile Taci de geceyi onun evde geçiriyordu... Bazen tartışmanın en ateşli yerinde, saat kısıtı yüzünden ayrılmak zorunda kalan Selin'in morali bozuluyordu. O gece kalkarken, "Umut da evi

sallamıyor artık! Koca evde bir başına kaldım!" Bunun üzerine, çözüm önerisi Taci'den geldi, "O vakit, haftada iki gün senin misafirin oluruz... İki gün de Cemil'de kaldık mı, Cemşit Ağabeylerin yükü hafifler..." Selin bu öneriye sevinirken, Cemil "yükü hafifler" kısmına takılmıştı...

"Arkadaşlar siz Tayfun'la birlikte kalmıyor muydunuz? Cemşit kim? Ne yükü ne hafiflemesi?"

Böylece, Ziya'yla Taci'nin Tayfun'un ağabeyi Cemşit'in ailesiyle birlikte kaldıklarını öğrendi... Cemşit, Keçiören'deki üç odalı gecekonduda eşi ve iki çocuğuyla yaşarken, geçen sene ODTÜ'yü kazanan hemşolara Cemşit sahip çıkıp, evine almıştı... "Yüreği çok temizdir Cemşit Ağabey'in! Her daim bize kol kanat gerer... Burada da yetişti imdadımıza; bizi yaban ellerde yalnız bırakmaya gönlü elvermedi... Fazladan yerleri olmadığından oturma odasında yatıyoruz... Tayfun neyse de bizimki abesle iştigal... Cemşit Ağabey'in dili yok, bizim de insafımız..." Ayrıca evle ilgili ulaşım ve güvenlik sorunu olduğunu da ilave etti Ziya...

"Önceden niye bahsetmediniz ki! Hepimize yetecek kadar yerimiz varken ne diye insanlara yük oluyorsunuz? Eğer isterse Tayfun da burada kalabilir." Ağzından Tayfun'un adı dökülünce, ilk baştaki tedirginliğini hatırladı... Tanıdığı kadarıyla Tayfun iyi niyetli, dürüst birisi olsa da örgüt dışından biriyle fazla içlidışlı olmak doğru gelmiyordu...

"Zaten haftanın yarısını sende geçiriyoruz... Sorun olmaz dersen yarından tezi yok taşınırız... Ama bir daha düşün, insan eti ağırdır... Eğer aklında küçük bir şüphe varsa, de bize... Hiç kırılmayız..."

Düşünceleri dağıldı Cemil'in... "İkimize 'şeherli zibidiler' diyene bak Umut? Meğer kendisini tarif ediyormuş..."

İkisi de sevinçle sarıldılar Cemil'e. "Selin de aynı teklifte bulunduydu lakin bacımıza halel gelmesin diye reddettik..." dedi Taci...

"Haksız değilsiniz... Kızın başında Umut gibi bir bela varken, faize gerek yok!" Selin kıs kıs güldü... Umut, "Madem belaydım, gelmediğim zamanlar neden içerliyormuş, sor bakalım!" dedi.

"Aman Umut, yine çocuklaştın... Cemil'in esprisi hoşuma gitti hepsi bu... Neden şikâyetçi olayım ki tek başıma kaldığımda sıkıntıdan patlıyorum..."

Ziya güçleri yettiğince kiraya yardım etmek istediklerini söyleyince Cemil kaşlarını çattı. "Ne sen demiş ol ne de ben duymuş olayım... Olan olmayanla paylaşsın demiyor muyuz? Hep birlikte geçinip gideriz işte!"

Heyecanlandığı zamanlarda olduğu gibi Taci kekelemeye başladı... "Hadi gardaş gidek de eşyalarımızı getirek!"

Eve gittiklerinde aileye lisanı münasiple açtılar konuyu... Cemşit'in karısı hariç hepsinin yüzü gölgelendi... Tayfun'un gönlü ayrılığa razı değildi... "Bir arada iyiydik! Neden taşınıyorsunuz ki, yanlış bir şey mi yaptım!" Taci kem küm ederken, Ziya eveleyip, gevelemedi... "Yahu ne kusuru... Asıl sizler kusura kalmayın... Cemşit Ağabey senin yaptığını babam bile yapmazdı... Hepinize yeterince yük olduk. Sesiniz çıkmadı diye arsızlığı aldık ele, girdik yola..."

"Ayıpsın Ziya, ne zaman dara düşerseniz gelin... Yeriniz başım gözüm üstünedir..." dedi Cemşit...

"Sağ ol ağabey, bilmez miyiz? Eğer iznin olursa, Tayfun da arada bizle kalsın!"

"Kendi bilir!"

Ziya'nın son dediği hoşuna gitti Tayfun'un... Aslında çekinmekte haklıydı; birkaç kez ağabeyiyle yengesinin bu konuda atıştıklarını duymuştu... Boynunu büktü... "Tamam o zaman... Peki ben de gelirsem Cemil'e ayıp olmaz mı?"

"Saçmalama oğlum, Cemil adam gibi adamdır... Kalın derken hepimizi kastetti. İnanmazsan kendisine sorarsın..."

Akşamüzeri üç delikanlı sicimlerle bağlanarak kapatılmış eski yüzlü iki bavulla bir de telis çuvalı yüklenerek yola koyuldular... Eve geldiklerinde, Ziya çuvaldaki tereyağ, peynir ve kavur-

mayı buzdolabına yerleştirirken, "Neredeyse bir yıllık malzeme var burada!" dedi Cemil... Büyütülecek bir şey olmadığını söylediler, annelerinin hazırlayıp gönderdiği erzakları Cemşit zorla ellerine tutuşturmuştu... Onların coşkusu Tayfun'un rahatlamasına neden oldu...

İHTİMALLERİN TÜKENİŞİ...

Yalnızlığı aralandığı için durumundan hayli memnun olan Cemil ümitlerini yerle yeksan edecek gelişmelerden bihaberdi... Lale sevdasını nikahla perçinlemek adına verdiği kararı ailesine açtı... Çiğdem Hanım onun konuşmasını keserek, tepkisini yüksek sesle dile getirdi. "Cesedimi çiğnemen lazım!" Annesinin çıkışacağını tahmin ettiğinden, öncelikle onu ikna etmesi için babasıyla konuşmuştu... Çiğdem Hanım sinirinden küplere bindiğinde, tek bir sözün dahi onu iyice çileden çıkaracağını bilen Lale, kaş göz işaretleriyle babasından yardım istedi... Sükûneti elden bırakmayan Hamdi Bey, karısını yumuşatmak için epeyce dil döktü... Nihayet kadın "üniversite bitmeden evlenmeyi rüyanda görürsün" şerhini koyup geri adım attı... Lale de aynını düşündüğü için içtenlikle söz verdi... Akabinde, kadın Okan hakkında ardı arkası kesilmeyen soruları sicim gibi yağdırınca, bunalmanın eşiğini tümüyle aştığını hisseden Lale, son noktayı koydu. "Ailesiyle evlenmeyeceğim için fazlasına gerek duymadım... Eğer çok merak ediyorsan muhattaplarına ilet bu soruları.."

Apar topar Hatay'a giden Okan, aynı saatlerde meseleyi ailesiyle paylaşıyordu... Babası tepkisiz ve mesafeliydi... Annesi ve kız kardeşi ise sevinçlerini gizlemediler... Okan ne düşündüğünü sordu babasına... "Mezun olduğunda Hatay'a dönersin sanıyordum! Onca malı mülkü tepip İstanbul gibi bir yerde 'kuru maaşa' talim etmen yetmez gibi ne idüğü belirsiz bir kızla evlenmeye kalkman saçmalığın daniskası!"

"Sözlerine dikkat et baba..." Tartışmanın kötü bir noktaya gittiğini fark eden annesi sükûnetle girdi devreye... "Canım

aşkın hesabı kitabı mı olur? Babam evlenmemize karşı çıkınca ne hale gelmiştin, unuttun mu? Lütfen böyle güzel bir anı berbat etmeyin. Peşin hükme varman yanlış... Hele bir kızımızı, ailesini tanıyalım, ondan sonra yorum yaparız..." Bunların yanı sıra, kocasını onore eden sözcükleri de ilave edince, adamın ayakları suya indi... Ortam durulunca, Okan'ın itirazlarına kulak asmayan annesi "gelin adayını" isteme aşaması için alışveriş planları yapmaya koyuldu... Kadının hazırlıkları uzayınca, İstanbul'a birkaç gün gecikmeyle gittiler... Ailece çıktıkları ilk seyahatti bu, babasının işi bozmasından ödü kopan Okan'ın endişeleri yol boyunca sürdü...

İstanbul'a vardıkları gün Okan Lale'yi arayıp, pazar günü ziyaretlerine geleceklerini söyledi... Başlarda gönülsüz olan Çiğdem Hanım onların geleceğini öğrenince etrafındakileri hazırlıklar için teyakkuza geçirdi... "Sanki evde kalmıştı, nedir acelesi anlamadım!" tarzındaki sızlanmaları yinelemeyi de ihmal etmeden, çalıştı, çalıştırdı, söylendi...

Konukları geldiğinde eli ayağı birbirine dolaşan kadın henüz sohbetin başında, içinden derin bir "oh" çekti... Hatay'ın sayılı zenginlerinden olan Fazıl Bey, son yıllarda siyasette de şansını denemeye karar vermiş ve kısa zamanda CHP'nin yönetim kadrosuna kadar yükselmişti. "Gelecek dönem vekilliğim garanti!" dediğinde Çiğdem Hanım kızına minnetle baktı... Semahat Hanım ise lisede okuyan kızına yeterince destek olmak için o yıl öğretmenlikten emekli olmuştu. Kısaca, ailenin köklü, zengin ve kültürlü olması, Çiğdem Hanım'ın beklentileriyle örtüşüyordu.

Fazıl Bey de gelin adayı ve ailesinden hoşlanınca, dili çözüldü... O güne dek babasının bu kadar çok konuştuğuna tanık olmayan Okan sevinsin mi, şaşırsın mı bilemedi... Adam sözü asıl meseleye bağlayıp "Allahın emri, peygamberin kavliyle, kızınız Lale'yi oğlumuza istemeye geldik..." dediğinde Okan annesine bakıp kaş göz işaretleri yaptı... Semahat Hanım "Kızımız pek güzelmiş, Allah bağışlasın..." diye ustalıkla kesti kocasının

sözünü... "Fazılcığım, sen diyeceğini dedin, şimdi sıra oğlumuzda. Gelmeden önce konuştuğumuz gibi Okan başını kendisi bağlamak istiyor." Bu sözleri duymak Lale'nin hoşuna gitti, sevgiyle gülümsedi Okan'a...

"Anlayışınız için teşekkür ederim. Duygularımı sizinle aracısız paylaşmanın daha doğru olacağına inanıyorum... Annem, 'başını bağlamak' terimini kullandı, doğrusu şudur ki ben Lale'yi başımın tacı yapmak istiyorum... Onu evliliğe ikna edebilmek için tabiri caizse bir tek kalburla su taşımadığım kaldı! Kızınız teklifimi kabul ederek bana dünyaları bahşetti... Öylesine mutluyum ki, dilim damağıma dolaşıyor; söylemeyi tasarladığım şeyleri unuttum, kusura bakmayın... Eğer siz de uygun görürseniz, ömrümün kalanını kızınızla geçirmek istiyorum..."

Hamdi Bey gururla kızının yüzüne baktı. "Kararınıza saygı duyuyoruz. Ancak bildiğiniz gibi Lale üniversiteye bu yıl başladı. Tek şartımız, okul bitmeden evlenmek yok! Anlaştık mı?"

"Özür dilerim. Ne olur yanlış anlamayın ama dört yıl çok uzun bir süre! Ben bu yıl sonu mezun olacağım... Belki Lale bahsetmiştir; iş konusunu da hallettim! Daha şimdiden tecrübeli meslektaşlarım kadar kazanıyorum... Yıl sonunda evlenmemize izin verirseniz çok ama çok sevinirim. Size söz veriyorum, Lale'ye elimden gelen desteği sağlayacağım, derslerine engel olabilecek hiçbir talebim olmayacak.."

"Bak delikanlı bu işler aceleye gelmez. Bu süreci birbirinizi daha iyi tanımanız için değerlendirin bence... Ayrıca kızım okul ve evliliği aynı anda yürütemez!"

"Ben de söz hakkımı kullanabilir miyim?" diye söze giren Lale, Okan'a sertçe baktı. "Mezun olduktan sonra evlenecektik, unuttun mu? Uzlaştığımız meseleyi ısrarla gündeme getirmeni anlamakta zorlandım!"

Okan nezaketle gülümsedi "Affedersin Lale, kendimi tutamadım düşüncelerim öylece dökülüverdi. Sen nasıl istersen öyle olsun..."

Lale'nin sert tepkisine bozulan Fazıl Bey'in kaşları çatıldı... Hemen ardından Hamdi Bey konuyu siyasete bağlayınca, sakinleşti... Fazıl Bey, Ecevit'in ne denli namuslu, güvenilir, dürüst bir politikacı olduğundan başlayarak, halkın namuslu insanları değil, hırsızları sevdiğinden dem vurdu adam... Hamdi Bey de onunla aynı şeyleri düşündüğünü söyledi... Uzunca süren sohbetleri sırasında iki adamın karşılıklı "goygoyuna" canı sıkılan Lale kendini daha fazla dizginleyemedi! "Ehvenişer bir alternatif değil, kötünün iyisine razı olmaktır. Özü adaletsizlik olan sistem bu haliyle devam ettikçe, yani ipler başkasının elindeyken kuklaların kim olduğunun hiçbir önemi yoktur..."

Adam, "dünkü çocuğun" ona karşı gelecek cesareti bulmasını hazmetmedi... Başka zaman olsa ağzının payını vereceğini düşündü ancak bu hassas ortamı germek istemedi... "Kızım, benim senin yaşından fazla siyasi tecrübem var. Politika hayalle değil gerçekler ekseninde yapılır... Lafla peynir gemisi yürümez!"

"Hayallerimden bahsettiğimi kim söyledi? Görünen köye ulaşmak için hâlâ kılavuz arıyorsanız, yanlış yerdesiniz." Babasının huyunu iyi bilen Okan "ne olur sus!" manasındaki yalvaran bakışlarını onun üzerine çevirdiyse de Lale görmezden geldi! Hamdi Bey işi şakaya vurarak araya girince Okan derin bir nefes aldı... "Beyefendi, Lale lafını asla esirgemez! İlk günden dişini gösterdi, hâlâ gelininiz olmasında ısrar edecek misiniz?"

Adam zoraki gülümsedi. "Eskisinden daha çok ısrar edeceğim. Gençleri hoş görmek lazım!" Babasının son kurduğu cümle üzerine Okan, "duyan da hoşgörü abidesi sanacak!" diye geçirdi aklından... Konu fazla dallanıp budaklanmadan kapandı... Erkekler kaldıkları yerden politika konuşmaya devam ederken kadınlar da birbirlerini daha iyi tanımak telaşındaydılar...

Bu tür merasimlerin kısa kesilmesinden yana olan Çiğdem Hanım, uzunca süren ziyaretten ziyadesiyle memnun

kalmıştı. Konukları yolcu eder etmez, kritiklere başladı; "görmüş geçirmiş" aileyi, "pek terbiyeli" damat adayını öve öve bitiremedi... "Lale'nin densizliği de olmasa her şey gayet güzel gidiyordu!"

Son cümlesine dek hiçbir yorum yapmayan Hamdi Bey, kızını savunma gereği hissetti... "Hanım, ortada densizlik falan yok, kızımız düşüncelerini cesurca söyledi diye gurur duymalısın! Asıl yanlışı, damat adayımızın idareimaslahatçı tavrında arasan daha iyi olur... Hanesine ilk eksiyi yazdım..."

"O da kızın gibi komünizm propagandası yapsaydı hoşuna mı gidecekti? Sessiz kalmakla ne kadar efendi olduğunu gösterdi."

"Birkaç saatte tüm tahlilleri yaptın ya bravo sana... Neyse kapatalım bu mevzuyu. Kız duyup üzülmesin..."

Diğer cephede de benzer tartışmalar vardı; Fazıl Bey, Lale'nin ilk günden küstahlık sınırını aştığını iddia ederek, "haddini bilmek" başlığında uzun bir söylev çekti... Babasıyla tartışmaktan kaçınan Okan'ın sabrı, adamın sonu gelmeyen kışkırtmalarıyla tükendi. Adama dik dik bakarak, "Lale, rahat ve özgür bir ortamda yetiştiğinden, son derece dürüst ve açıksözlüdür... Doğru bildiğinden taviz vermez..." dedi... Babasının öfkesi artmıştı... "Sanki yıllardır tanıyor! Dün bir bugün iki; kızın boyunduruğu altına girmişsin. Ukalalığın karşılığında avukatlık ücreti veriyor mu bari!" Okan yerinden doğrulmaya yeltenince annesi ondan hızlı davranıp, önüne geçti... Geçmişin tekerrür etmesine asla izin veremezdi. "Lütfen sakin olun. Daha ilk günden olay çıkarmayın, yalvarırım..." Bunları söylerken, kocasının gözlerinin içine bakıyordu. "Fazılcığım, küçücük bir nedenle günümüzü zehir etmeyelim! Aslında kızın dobralığı tıpkı sana benziyor, muhtemelen ileride iyi anlaşacaksınız... Ne olur sakin ol canım..." Oya oturduğu yerden kalkıp ağabeyinin yanına sokuldu. Adam yan gözle çocuklarını süzdü, karısını üzmemek için konuyu daha fazla uzatmadı...

Ocak 1980

Naciye Teyze bu sabah gözü gibi baktığı çiçekleriyle sohbette yine! Parmaklarının arasındaki Maltepe cigarasını tüttürürken, trabzandan yarı beline kadar sarkıp, balkonda oturduğumu görünce, mutat sorusunu sordu; "bu akşam ne pişireyim?" Yanıtımın onun nezdinde ehemmiyeti olmadığını bilsem de yineledim; "Zahmet etme... Biz hallederiz..." Teyzem de tıpkı annem gibi sevecen, paylaşımcı, tıka basa doyurmaktan haz duyan, şahane bir kadın. Bin-bir uğraşla yaptığı yemekleri bizler iştahla mideye indirirken onun memnun ve mesut bir ifadeyle izlemesi görülesi bir şey! Genellikle evinde ağırlanıyoruz, geciktiğimiz günlerde ise o günün menüsünü mutfak tezgâhında buluyoruz... Velhasıl, Naciye Teyzem verdiğimiz üç kuruşluk kirayı üzerine emeğini de ekleyerek iade ediyor...

Naciye Teyze, "benden günah gitti; ne yaparsam onu yersiniz! Hadi sen de fazla oyalanma da eve gir, buz gibi havada üşüteceksin!" diye söylenerek içeriye girince, külüstür balkonda, Orhan Veli'nin dizeleriyle baş başa kaldım. Ne ironiktir ki "Kuyruklu Şiir"i okurken, siyah beyaz bir kedi yavrusu balkona tırmandı. Gözlerinin etrafı Zoro'nun maskesi gibi siyah tüylerle çevrelenmişti, "Maskeli" adı pek yakıştı kerataya. Sanki kırk yıllık ahbapmışız gibi salına salına önümden geçip yanımdaki sandalyenin minderine kıvrıldı. Uzun süre bakıştık, kimseye müdanası olmayan, mağrur sokak kedisiyle... "Ciğercinin Kedisi" gibi ona buna yalakalık yapacak cinsten olmadığı kesin... Tabağa koyduğum sütü yalayıp yuttu, tüylerini temizlerken keyfine diyecek yoktu... Lakin Maskeli'nin aksine benim keyfim dün gece tümden kaçtı, huzurdan eser kalmadı...

Radyoda Cem Karaca'nın şarkısı çalıyor; "(...) ve işte ardında kalan bir avuç anı şimdi, koyup da bir başına bırakıp gittin beni..." Aklım seninle doldu yine, kahretsin... Oysa daha dün gece babam, mırıldanırcasına nişanlandığını söylediğinde, sana dair ümitlerimin tükenmesi gerekmez miydi? Öyleyse neden aklım, duygularım hâlâ sana koşuyor? Belli ki seni unutmamak, vebal gibi yazılmış alnıma, silinmiyor... Aldığım tatsız haberle âhize elimde öylece donakaldım... Nefesimi yutmuş olmalıyım ki,

babam telaşlanıp, "Oğlum orada mısın?" diye sormak zorunda kaldı... Saniyeler önce yediğim bozguna sırtımı dönüp (sanki ötelenince bitecekmiş gibi) kırık dökük hecelerle "annem nasıl?" diyebildim... Sessiz ikrarımın, perişanlığımı dışa döktüğünü fark eden babam lafı dolandırmadı; "Olanla, ölene çare yoktur oğlum. Kendine iyi bak!" dedi telefonu kapatırken...
Aklım başımda değil, içim dışım tutsak. İmgeler, satırlar, ezgiler, dizeler, fotoğraflar, resimler, ne varsa seni anımsatıyor, kıskacındayım... Kör olasıca ümit karlar eridiğinde açığa çıkan toprak misali tütüyor hâlâ... Ve sevi delisi kalbim, mantık muktediri aklımın önüne geçerek diyor ki, aşkın kolayı unutulasıdır, zor olanı ise ömürlüktür, tükenmez asla...

Mahzunluğunu hareketle dağıtmaya, yeni dostlarıyla avutmaya meyletti Cemil... İki arkadaşından sonra Tayfun da arada bir onlarla kalıyordu... Onu tanıdıkça daha çok sevdi... Tayfun olduğunda, onun neşesiyle dağılıyordu hüzün bulutları... Mutlaka kafalarını dağıtacak bir şeyler bulup çıkarıyor, türkü söyleyerek, onlara şaka yollu takılarak keyiflerini yerine getiriyordu...

ÇOCUK GELİNLER...

Diğer günlerde olduğu gibi o akşam da ardı arkası kesilmeyen politik tartışmalardan sıkılan Tayfun, kendine has üslubuyla müdahale etti... "Yeter kesin yahu. Beynimizde düzülmedik bir milimlik alan bırakmadınız! Bir sakallı herifi aldınız ele girdiniz yola... Yaşar Kemal, Orhan Kemal, Fakir Baykurt daha niceleri ne güne duruyor? Biraz da onların kitaplarından konuşun ki ben de anlayam.."

Herkes gülerken, Cemil Tayfun'a hak verdiğini söyledi... "Sustuk, seni dinliyoruz..." Tayfun etkilendiği roman kahramanlarından başlayıp, meseleyi kırık aşk hikâyesine bağladı... "Ufacıkken benden yaşça büyük Zeko'ya sevdalanmıştım... Onu görünce içimin yağları eriyidi... Bu yüzden evlerinin önünden ayrılmazdım... Sanırsam ilkokul dördüncüydüm, çıkışta

bir düğün kafilesi gördüm, içim ezildi nedense... Bir de ne öğrenem; meğer benim Zekom ağanın birine dördüncü karı olarak verilmiş... Ölüp ölüp dirildim günlerce... Sonrası daha da kötü oldu... Bir aya kalmadan duydum ki Zeko kendini bir dala asmış... Bu yara her dem kanar içimde..." Tayfun'un karasevdasının onunkinden katbekat acı verici olduğunu düşündü Cemil... Babasının dediklerini anımsadı; evet, ölene çare yoktu lakin can çıkmadan da karasevda bitmiyordu... Umut ve Selin de feci halde dağılmışlardı...

Cemil, sigarasından derin bir nefes çekti. "Tayfun kardeş, anlattığın iç paralayıcı hikâyen, devrimin ne denli gerekli olduğunun da kanıtıdır..." Tayfun boynunu bükerken, Ziya "Bizim oralarda bunun benzerleri çoktur... Eğer Pamuk Ana olmayaymış, belki anam da kıyardı canına" diye başladı anlatmaya... Ziya, Pamuk Ana'sına kuma olarak gelen, öz annesi Dilber'in ikinci çocuğuydu... Bunu duyan Selin oturduğu yerden fırladı. "Ne diyorsun Ziya... Kadınlara yazık değil mi? Ağaları, babaları, kocaları yani sizin oralardaki bütün erkekleri iğdiş etmek lazım..."

"He ya, ne demezsin! Pala Murtaza'da elini kolunu bağlamış, iğdiş edilmeyi bekliyordu... Anlatam da dinle... Babam çok uzun yıllar kaçakçılık yapmış... Bizim oralarda namı diğer Eşkiya Pala'dır; çarşıya çıktığında etraftakiler kelimei şahadet getirerek kenara çekilir, ona yol açarlar... Tokadından nasibini alanların yüzlerinin şaftı kayar..."

"Sizi de dövdü mü?"

"Memlekette dayak Allahın emridir, yememek her kula nasip olmaz... Haddini bilmek de yetmez, kaşın gözün oynuyor diye de sopa yiyebilirsin... Allah için babam elini yormadan evvel kaşını öyle bir kaldırırdı ki gözlerinden ejderha misali ateş fışkırırdı... Ha eğer onun gözünde çakan alevleri de görmediysen köteğe davetiye çıkarırsın..."

"Yazık be size... Gün görmemişsiniz! Peki Dilber annen kendi rızasıyla mı kuma olmuş?"

"Ne demezsin, güle oynaya gitmiş... Tövbe tövbe... Selin kardeşim, sen oraları Ankara belledin zahir? Aklının havsalanın alamayacağı kadar farklı bir coğrafyadan bahsediyorum." Ziya derin bir iç çekip devam etti, memleketlerinde kadınlara yakıştırılan sıfatların en kibarı, "eksik etek"ti... Kadınların fikrinin, zikrinin osuruk kadar kıymeti harbiyesi yoktu... Yöredeki kadınların hayatlarına dair kararları babaları, ağabeyleri ya da kocaları alır, kadınlar da sorgusuz sualsiz boyun eğerlerdi... Dilber anası kırkına merdiven dayayan Pala'ya vardığında on dört yaşında bir çocukmuş henüz! İhtiyar bir adama sunak misali kurban edildiğini öğrenen zavallı çocuğun ağlamaktan gözleri kör olmuş. "Gerçek diyorum, gözkapakları öyle şişmiş, öyle şişmiş ki uzun zaman puslu görmüş... Garip anam canına kıymayı bile düşünmüş, ama Allah katında affı olmayan böyle bir günahı işleyip öte yana mekruh gitmeyi göze alamamış..." Gözleri nemlendi Ziya'nın... "Zaten, kendini bildi bileli günahkar muamelesi gören, ötelenen, çile çeken, yani dünya cehennemini katbekat yaşayan anam, intihar ederek ahirette de çatır çatır yanmayı göze alamamış! Pala, Dilber'in küçücük bedenini tek eliyle tutup atının terkisine attığı gibi evine götürmüş. Anamın bedeni korkudan yaprak gibi titrermiş. O an Pamuk Anam 'yüreği pişmiş sebiye' anamın başını göğsüne gömüp, 'Korkma can kız, güzel kız, Pamuk Anan sana sahip çıkar...' diye sahıplanmış onu. Ayıptır söylemesi, Pamuk Anam bildiğin taşaklı kadınlardandır, yoksa Pala onca yıl tek karıyla idare eder miydi?"

"Ama görünen o ki sonuçta o da kaderine razı olmuş..."

"Razı olmayıp da ne yapsın; doğurmaktan iflahı kesilince Pala 'yeni karı' diye tutturmuş... Yükü hafiflesin isteyen Pamuk Ana bu teklife dünden razıymış." Selin'in hayreti yüzünden okunuyordu... Duyduklarını sindiremiyordu bir türlü... "Peki Pamuk Anne'ni diğerlerinden ayıran özellik nedir?"

"Anlatam..." dedi Ziya; "Pamuk Ana'mın babası tam altı kadın 'almış', onlardan toplam on yedi tane çocuğu olmuş ama hiçbirisi erkek doğuramamış, ya dede pes ettiğinden ya da işi bittiğinden sonunda durumu kabullenmiş!" Bunun üzerine gürültülü bir kahkaha tufanı koptu... Selin'in "hadi devam etsene!" yinelemesi üzerine kaldığı yerden anlatmaya başladı Ziya... "Pamuk'un babası kaçağa giderken yanında götürmek için kızlarından en 'babayiğit' olan üçüne silah atmayı, ata binmeyi öğretmiş, ancak ikisi 'fos' çıkınca cevval Pamuk'u seçmiş! Onu erkek gibi giydirip, saçlarını, ağzını, burnunu puşi ile sıkıca kapatıp kaçağa götürmüş... Yıllarca kimse onun kız olduğunu anlamamış... Ancak bir kaçak dönüşü Pala, kızın görünen tek yerini, gözlerini görür görmez meseleyi çözmüş ve o an Pamuk'a vurulmuş... Köyün erkekleri hâlâ it kimin korkar Pamuk Ana'mdan..."

"Dilber Ana'na yani kumasına bile arka çıkması, cesur olduğunu gösteriyor..."

"Doğru dersin bacım! Daha ilk günden, Pamuk Ana göğsüne yasladığı anamı kızı bellemiş. Bedenini ona siper edip, ellerini beline koyup Pala'nın karşısına dikilmiş; *Sana kuma için izin verdiysem git de sabi sübyan mı getir dedim. El kadar bebeden karı mı olurmuş, Allah'tan da mı korkmazsın? Bu çocuk on altısına varmadan, rızası olmadan koynuna alırsan ölümün elimden olur!* diye öyle bir kükremiş ki Pala'nın eşkıyalığı tıs diye sönmüş! Sakın ha eşkıyalığına kanıp, kötü bir adam olduğunu sanmayasınız... Babam hem yufka yüreklidir hem de Pamuk Ana'yı bir başka sever, kıyamaz ona! Pamuk Ana'nın direktiflerini ona duyduğu saygıdan kabul etmiştir mutlaka..." Dilber de kumasını ana bellemişti; sevmiş, saymış, "baş tacı" etmişti! "Ne zaman ki bu mesele açılır, Pamuk Anam, *Çaresizliğin gözü kör olsun!* der. Velhasıl iki anam, bunca zamandır ana kız misali geçindiler... Aralarında en ufak bir tartışma çıktığını görmedik... Sevgide, öfkede, cezada, kötekte hepimize eşit davrandıkları için özlük üveylik bilmeden büyüdük..." Ziya

çayını bir dikişte ağzına boşalttı... Selin onu sessizce dinlerken, ona hem acıyor hem de Ziya'nın "manzarayı görmek istediği gibi yorumladığını!" düşünüyordu... Kuma faktörü dışında üçünün yaşantısı da üç aşağı beş yukarı aynıydı...

"Köyünüzde okul falan da yoktu herhalde, nasıl hallettiniz bu sorunu?" diye soran Umut'u Taci yanıtladı... Köylerine en yakın okul, yaklaşık iki kilometre mesafedeydi. Ancak bunu umursayan kimse yoktu... "Çünkü ırgatlık okumaktan daha makbuldür! Eğer babalarımız okumamıza rıza göstermeselerdi, sıçıp bokumuzla oynardık." Selin istifini bozmazken, diğerleri az da olsa gevşemişlerdi... "Bizim için okul bambaşka bir dünyadır... Güzel bir hayatın yegâne kapısıdır... Mektepten ayrı düşmemek için hastalıktan gebersek bile belli etmedik! Abuzer'le Maho dışında köyde, ortaokul ve liseyi okuyan sadece üçümüzüz... Diğer ikisi ağababalarının silah zoruyla mezun oldular. Yükseğini zorbalıkla okuyamayacakları için devam etmediler..."

"Silah zoru derken!"

"Babaları öğretmenleri tehdit ediyordu... Sıkıysa geçirmesinler, can tatlı... Selin bacım inan olsun ki Abuzer de Maho da okumayı lisede söktüler..."

"Dağ başı kanunları geçerli yani!"

"Elbette... Suyun başını birkaç ağa tutmuş gerisi sefaletle boğuşuyor."

"Peki ortaokullar, aynı binada mı eğitim görüyorlardı..." diye sordu Cemil...

Sıkıntısını geriye atan Tayfun, girdi araya. "Nerede... Keşke öyle olsaydı! Taci'nin dediği gibi ilkokul okumak büyük bir olaydır, ortaokul, liseye gidebilmek ise imkânsızı başarmaktır. Devlet, ilkokulu yeterli görmüş olacak ki diğerlerini boş geçmiş... Sen devam et Taci, güzel anlatıyorsun..."

"Bu mucizenin müssebbibi Ferzan Emmi'yi unutursak ayıp ederiz... Tayfun hariç ikimizin babası da ortaokul için 'ziyanlık' diyorlardı. Lakin biz okumak için deli divane olmuşuz. Neyse uzatmayalım, bir gün Ferzan Emmi hızır gibi çıkageldi.

Babalarımız Ferzan Emmi'yi çok severler çünkü kaçak mallarına en iyi parayı o vermiştir... Ferzan Emmi'ye durumu bir bir anlattık, o da sağ olsun bizi kırmadı babaları ikna etti... Ziya'yla ben Mardin'de onun yanında kalacaktık, dediğim gibi Tayfun bizden şanslı, ilkokulu bitirir bitirmez ağabeyi Cemşit onu yanına almıştı... Sonra da biz tebelleş olduk... Anlayacağın Cemşit Ağabey'in alnının yazısı olmuşuz, bizden kurtulamıyor zavallım..."

"O da Mardin'de oturuyordu değil mi?" diye sordu Selin.

"He ya, merkezdeydi... Neyse uzatmayalım, Ferzan Emmi'nin evine gelmemizle karısının suratının düşmesi bir oldu. Sekiz çocuğun üstüne biz de eklenince evin nüfusu iyice kabardı. Emmi çıkar çıkmaz, Fadime Yenge'nin yüzünden düşen bin parçaya bölüni, sanırsın mahkeme duvarı... Girizgâhtan sonra da dişlerini bileyip üzerimize çullanidi... Ondan güç kuvvet alan bacak kadar sıpaları da bize maraba muamelesi çekince, sayelerinde gerçek aşağılanmanın anlamını da bellemiş olduk... Anaları ile sıpalarının zulmü canımıza öyle tak etmişti ki kaçıp gidelim, diye az düşünmedik, değil mi Ziya?"

"He ya! Amma velakin bir çare bulamadık. Orta birin yarı tatilinde eve gittiğimizde, çiroza dönmüştük, evdekiler neredeyse bizi tanımayacaklardı. Tabii Ferzan Emmi gibi onlara da derdimizi açmadık! Ya bu ezaya katlanacaktık ya da ırgat olacaktık!"

"Fadime Yenge'ye haksızlık mı ediyoruz acaba? Başındaki nüfus azmış gibi bir de biz çıktık piyangodan. Kadının dünyası kararda, onu da anlamak lazım."

"Ne demezsin Taci! Hatta, biriken bütün öfkesini hiddetini bizden çıkardığı, hayatımızı zifiri zindan ettiği, çocuklarıyla birlikte yemekleri ağzını şapırdatarak höpürdetirken, bize küflenmiş ekmekleri reva gördüğünden, geceleri ahırdan bozma odaya hışımla girip gaz lambasını söndürerek ders çalışmamızı engellediğinden ve daha niceleri için, Fadime Yenge'yi kutsamalıyız... Bu da yetmez adına hazırlanan 'insanlıktan çıkma' ödülünü takdim etmeliyiz..."

"Bu işkence ne kadar sürdü?" diye sordu Umut.

"Valla, Taci'ye kalsa daha çok sürerdi! Köyde duyulur, dedikodu olur diye tırsıyordu. Baktım bizimkinden hayır yok. Konuyu Tayfun'a açtım, bize bir yerler ayarlamasını istedim! Koçum hemen ağabeyiyle konuştu, o da yanında kalmamızı kabul etti. O vakitler henüz evlenmemişti... Liseye kadar, yani elimiz ekmek tutana dek onun yanında kaldık. Allah Cemşit Ağabey'den bin kere razı olsun..."

"De yeter, içimiz karardı... Biraz da gülek!" diye çıkıştı Taci. "Medet Amca'nın otobüs hikâyesini anlatam da dinleyin... Aslını sorarsanız, Medet Amca'nın ne hikâyeleri var da sizin Kürtçe'niz yok..."

"Ayıp oğlum ayıp, yoldaşlarımızı neden küçük görürsün! Okullarında Kürtçe öğretildi de onlar mı öğrenemedi!"

"He ya, biz tek kelime bilmediğimiz Türkçe'de alim olurken, bunlar tek dilde ısrar ediler..."

"Sazan Taci, yoldaşlarımıza söylev çekmenin sırası mıdır? Bak Tayfun'un da neşesi yerine gelmiştir. İki kuruşluk keyfimizin içine sıçma istersen!" Sonra Selin'e dönüp, "Kusura bakmıyon de mi? Ağız alışkanlığı bacım, kötü bir niyetimiz yok!"

"Ne kusuru Ziya, rahatına bak..."

"Utan ula, utan Selin bizim yoldaşımızdır, yani eşitimizdir, onun yanında rahat konuşmayıp da kimin yanında konuşacağız... Hem sana ne..." diyen Taci başını iki yana sallayıp, anlatmaya koyuldu... "Medet Emmi İstanbul'a geldiğinde, oğlu onu dönmedolaplara bindirmiş. Emmi öyle korkmuş, öyle korkmuş ki az kalsın donuna edecekmiş. Ancak erkekliğe de bok sürmeyecek ya, bir susmuş, iki susmuş bakmış ki dönmedolabın duracağı yok, 'durun, durun, durun ben inirem...' diye bağırmaya başlamış. Köye döndüğünde, korktuğuna hiç girmeden, 'oğul oğul eğer yoluz İstanbul'a düşerse, siz siz olun sakın ola fırfırige binmeyesiz...' diye tembihledi..."

"Medet Emmi ne has adamdır. Sağlığı iyidir inşallah?"

Ziya gülerek baktı Tayfun'a. "Sus lan oğlum sus, ağzından yel alsın. Duydum ki bu yıl dördüncüye evlenmiş, taze geline yazık olur. Hem sen meraklanma, Medet Emmi bu gazla seksen yıl daha yaşar... Asıl sen bizim halimize yan!"

Taci "Ne varmış halımızda... Sana kalsa mermiden değil kahrımızdan öleceğiz... Şükret yahu.." deyince, Tayfun çıkıştı. "De yeter! Bari susun da ben anlatam.."

"Bildim, otobüs hikâyesi değil mi?" diye sordu Taci. Tayfun alay edercesine "He ya! Nasıl da anladın bravo!" deyip tabakasını açtı, itinayla sigarasını sararken, Umut heyecanla, "Daha ne kadar bekleyeceğiz birader!" diye takıldı ona.

"Patlamayın geliyor... Bu hikâyeyi birinci ağızdan yani babamdan duymuşum. Mardin'e ilk otobüs geldiğinde, herkes görmek için şehre inmiş, öyle bir izdiham olmuş ki sorma gitsin. Uzatmayalım, babam tıkış tıkış otobüse zorlukla binmiş. Bir durak sonra birileri 'inecah var' deyince otobüs durmuş, kapı 'tıs' ederek açılmış. Babamı bir meraktır almış, otobüs hareket eder etmez 'inecah var' diye bağırmış. Otobüs durmuş, bizimki inip öbür durağa kadar koşmuş. Kan ter içinde tekrar otobüse binmiş, 'inecah var' diye bağırıp inmiş. Böylece gücü tükenene kadar birkaç durak inip binmiş."

Umut'un gözleri gülmekten yaşarmıştı, "Sonra!"

Ziya kahkahasına güçlükle ara verip, "Hikâyenin asıl kısmı ondan sonra başlıyor!" dedi.

Tayfun, "Bi dur hele!" diye çıkışıp devam etti... "Tesadüftür o gün kahveci Şeyhmus kafasına taş düşmüş olacak ki bize çay ısmarladıydı, bu sebepten üçümüz de kahvedeyiz... Neyse babam ceketi sağ omuzuna atmış, külhanbeyi gibi fiyakayla içeriye girdi. Bizi görünce 'burada ne işiniz var' der gibisinden kaşlarını kaldırdı, tam sıvışıyorduk ki Şeyhmus Emmi 'Oğlanları ben davet etmişem, otur hele!' diyerek onu yumuşattı... Babamın havasını göreydiz şaşar galırdınız, sanırsın dünyayı gurtaran herif gelmiş, bağırarak 'çayımı getir' diye buyurdu. Kırtlama şekerini ağzında çevirerek çayını höpürdetti. Tıpkın,

yedi keçeli Kürt gibi gerine gerine sandalyeye yayıldı, ahali böyle zamanlarda onun mutlak bir şeyler yumurtlayacağını bildiğinden çaylarını bir dikişte yuvarlayıp gözlerini ona diktiler. Allahtan babamın arkası bana dönük, ahan bu ikisinin ortasında iyice büzüldüm, kıpırdamadan merakla bekleyim. Derken bizimki yüksek sesle Kürtçe vaazına başladı. 'Ula ula, yakında Mardin'e gideniniz var mi?' ahali hep bir ağızdan 'Yoh' dedi. Bizimkinin omuzları bir gabardı göreceksiz!"

Ziya, "Arjen Emmi'me bok atıp durma, cevizden çıkmışsın kabuğunu beğenmezsin!" deyince, Cemil, "Arjen'in anlamı ne?" diye sordu.

Tayfun, "Volkan demek Cemil kardeş! Babam adı gibidir! Bakma Ziya'nın dediğine ondan çektiğimizi bir Allah bilir bir de anam. El güzeli Arjen Emmi'nin dayağından nasibini almayanlar böyle boş boş gonuşur işte..."

Umut, "Tamam Tayfun devam et. Mevzuya limon sıkmayalım!" diye dürtükleyince, Tayfun, "Nerede kalmıştık?" diye sorup, devam etti. "Ziya'nın gıymetli Arjen Emmi'si kasıla kasıla –Kuro, Lawo... Otobusek hatîye Mêrdînê, Lawo, herin wêna bibînin. Şofer fis dike û derî vedibe– der demez kahvedekiler önce şaşırdılar, sonra bir kahkaha tufanı koptu ki sorma."

Hemşolar karınlarını tutarak gözlerinden yaş gelene kadar kahkaha atarken, diğerleri onların neşesinden nasiplenip, gülümsemekle yetindiler. Elinin tersiyle gözünden akan yaşları silen Tayfun üçünü işaret ederek, "Demedim mi ben size! Hele bakın şunlara tıpkın öküz gavağa bakar gibi bakiler!" dedi.

Ziya, ciddi bir ifadeyle arkadaşını süzdü. "Meali şudur; oğul, oğul Mardin'e bir otobüs gelmiş, mutlaka gidin görün! Şoför osuri, gapı açılı!"

"Hadi ya!" diyerek savurdular kahkahayı... Tayfun'la uğraşmayı kafasına koyan Ziya sakin sakin arkadaşını iğnelemeye devam etti. "Neşeli adamdır Arjen Emmim. Ne olmuş biraz okşamışsa seni. Neren eksilmiş?"

"Ulan şerefsiz, hatırlasana damdan düştüğümde sırtımda o kalın sopayı nasıl kırmıştı. Aklıma geldikçe her yerim parça pınçik oli!"

"Bilmem mi! Hiç unutmam bir gün Pamuk Anam söylene söylene Helime Yenge'nin kolundan tutmuş bize getirmişti. Ananın kafasından öyle bir kan akıyor ki içim parçalandı inan olsun. Meğer Arjen Emmi zavallının kafasını duvarlara vura vura kanatmış. Sonra Pamuk Ana'ma dövmeyeceğine söz verip, anamı alıp götürmüştü..."

"Volkanın ne vakit patlayacağı belli olur mu? O gidişin dönüşünü hiç sorma, kör olaydım da görmeyeydim! Neyse ki ağabeylerim serpilince anamı korumaya aldılar da Arjen zulmünden gurtuldu gadersizim... Ama eskinin kalıntılarını silmek zor! Anamın baş ağrısına çare bulamadık hâlâ..."

Sıra müstehcen hikâyelere gelince, Taci "Selin'e ayıp olur!" diye uyardı. Kız ayağa kalkıp başparmağını ona doğru salladı. "Sen kiminle dans ettiğinin farkında değilsin galiba. Oğlum ben babam dahil altı herifle büyüdüm. Erkek jargonunu en az senin kadar iyi bilirim. Kadınız diye aşağılamayın tamam mı?" Taci sessizce "Kusura kalma!" deyince, Selin yerine oturdu, "Affedildin. Hadi anlatın da dinleyelim..." dedi.

Gece ilerlediğinde Cemil, aklından geçenleri söyleyiverdi. "Yahu, sizin oralara bir gitsek ne iyi olur!" Hepsi bir ağızdan, "Başımız gözümüz üstüne Cemil gardaş, ne zaman dersen!" dediler. Yoğun istek üzerine Tayfun yanık sesiyle "Sarı Gelin"i söyledi... "...Elinde divit kalem, leylim aman aman... Suna yarim... Katlime ferman yazar... Oy nenen ölsün sarı gelin aman..." Bu ezgiyi öylesine içten okuyordu ki Zeko'nun sarışın bir kız olduğu sonucuna vardı Cemil... Sonra hareketli havalara geçince diğerleri de eşlik ettiler. Muhabbetten kopamayan Selin orada kalmaya karar verince, kızı rahat ettirmek için bir odayı ona tahsis ettiler... Böylece çek yatta Cemil'le Umut, yer yatağında da üç hemşeri yatacaktı... Sabah öfkeli

bir şekilde kalkan Taci'nin bağırtısıyla uyandı hepsi... "Ulan bir daha aranızda yatarsam ne olayım. Beni karınız mı sandınız şerefsizler..." Şaşkınlıkları geçince hepsi bir ağızdan kahkaha attılar...

SARI ÇİĞDEMLER...

Bir protesto gösterisi sırasında yaşanan karmaşa önceki gece attıkları kahkahaları unutturdu. Ani saldırıdan tam anlamıyla kıl payı kurtuldular... Herhangi bir eylem olmadığında ise iki arada bir derede dergi ve bildiriler okunup tartışılıyordu... "Örgütsel Sorunlar ve Çalışma Tarzımızdaki Bazı Hatalı Eğilimler" konulu özeleştiri niteliğindeki broşürü Taci'nin ifadesiyle, "resmen hatmetmişlerdi". Sonrasında kendi aralarında yaptıkları tartışmada, Cemil broşüre gönderme yaparak, "Her bir paragrafın altına çekincem olmaksızın imzamı atarım! Partileşme sürecinin tamamlanması için örgüt sorunlarının devrimci bir anlayışla çözülerek tamamlanması şart elbette! Örgütsüz ve dağınık çalışma şeklimizi terk edip, merkezi siyasi disiplin anlayışıyla kolektif, nitelikli bir siyasi örgütlenmeyi acilen hayata geçirmeliyiz... Broşüre konu hatalarımız giderilmeden, devrimci teoriyi işlevselleştirmek mümkün değil... Bu anlamda üzerimize düşen görevleri derhal yerine getirmeliyiz..." demesi üzerine, Ziya antifaşist mücadeleyle örgütlenme çalışmalarını birlikte yürütmenin zorluklarına dem vurdu... Bunun üzerine Taci lafı gediğine oturttu... "Devrim için hatalarımızdan arınmamız elzemdir, öncü kadroların bu tarz bahaneleri olamaz. Gerekiyorsa hepimiz beş kişilik iş yapacağız, başkaca şansımız yoktur... Ya devrim olacak ya da faşizm gelecek!" Önerilerin planlı ve programlı yürütülmesi için diğer bölgelerde de broşürün tartışmaya açılması gerekiyordu... Cemil, Ziya ve Taci bu konudaki bilgilendirme için Konya'ya gideceklerdi... Çığırından çıkan saldırılar ve gerilim nedeniyle bir ay gecikmeyle yola koyuldular...

Yoğun kar yağışı ulaşımı etkilediği için Cemil, Konya'ya trenle gitmelerini önerdi. Gara vardıklarında, arıza nedeniyle seferlerin gecikmeli olarak sağlandığını, en erken trenin sabah altıda hareket edeceğini öğrendiler. Rötar sebebiyle beş saat beklemeleri gerekiyordu. Oysa toplantı ertesi gün yapılacaktı. Zamanla yarıştıkları için bu riski göze alamayıp, otobüs terminaline gittiler... Sabah saatlerinde Konya'da olabilecek şekilde ilk kalkan otobüse bindiler... Ancak Cemil'in korktuğu oldu; kar nedeniyle kapanan yolların açılması uzun sürünce, otobüs belli aralıklarla mola vererek Konya'ya ancak öğlenden sonra vardı... Onları karşılamak üzere gelen Fikri'yle toplantının yapılacağı sendikaya doğru yürürken, tipi tenlerine işliyordu; ayakları buz kesmiş, dişleri birbirine vuruyordu... "Ankara'nın soğuğuna laf edersem anam avradım olsun!" diye söylendi Ziya.

"Torosların hışmına uğramış bir şehirdir burası... Yaz ayları geç gelir, çabuk geçer... Kış ise bitmek bilmez, çetindir.." dedi Fikri. Diğerlerinin ise konuşmaya mecalleri yoktu, başlarını salladılar belli belirsiz... Görüş mesafesini engelleyen tipiye rağmen yol boyunca tek bir tümsek bile geçmediklerini fark ettiler. Binaya girdiklerinde sobanın etrafına kümelenip, sıcak çayları yudumlayarak ısındıktan sonra toplantı başladı... Genel anlamda broşürde yazılanlar konusunda kimsenin itirazı yoktu ancak aksaklıklar hususunda kendilerince haklı nedenleri vardı; sıcak bir mücadelenin tam ortasındaydılar, faşist saldırılar dur durak bilmeden sürerken, elbette öncelikleri halkın can güvenliğini sağlamaktı...

Akşam bastırınca, hava şartlarını da göz önünde bulundurup toplantıya ertesi gün devam etmeye karar verdiler... Sendika tenhalaştığında, Cemil camdan dışarıya baktı, kar aralanmıştı, göz alabildiğine dümdüz bir ovada kurulan bu kadim şehirde yön bilmeyenin bile kaybolmasının mümkün olmadığını düşündü...

Konya'daki işleri bitince gece Ankara'ya dönmeye niyetlendiler ancak yoldaşları karşı çıktı. "Sokakta mı kaldınız! Kar

dinsin hele!" Diğerleri gibi Fikri de olanca içtenliğiyle iknaya çabaladı. "Birkaç gün daha kalın, hava durulunca gidersiniz! Hem anam da sizleri çok sevmiş, gönderme dediydi!" Cemil itiraz edecek oldu, ama Taci boynunu büküp, "kalaydık iyi olurdu!" deyince niyetlerini anladı. "Tamam o zaman bir gün daha kalalım..." Bunu söylerken, seyahatin iki gün daha uzayacağını ve bu kısa zaman diliminden unutulmaz anılar kalacağını tahmin etmiyordu...

Şubat 1980

Ocak başından bu yana kalemle aramız açıktı... Öylesine yoğun bir koşturmacanın içindeyiz ki Ziya'nın tabiriyle "kıçımızı kaşıyacak vakit yok!" İlerleyen her bir saat yeni değişimlere gebe, yılları günlere sığdırarak, sıkıştırılmış bir hayat yaşıyoruz! Onca yetersizliğe rağmen işin tuhafı vaktimiz de iyiden iyiye daralıyor galiba; yaşadığımız saniyelerin bile garantisi yok! Polisin saldırısından, mucizevi bir şekilde yara almadan, kefeni yırtmış olsak da bir dahaki sefere sonumuz meçhul! Ara duraklara uğramadan, en kestirme yoldan son perona ulaşacak gibiyiz, iyi şeyler yapabilme telaşımız bundandır...

Günlerce süren toplantıların ardından şansımıza Konya çıktı; apar topar yollara düştük... Meşakkatli yolculuğun ardından bizleri yol arkadaşımız Fikri karşıladı, adını duyunca, Terzi geldi aklıma, yüreğim aydınlandı... İnsanca bir yaşamın olanaklı olduğunun ispatlandığı Fatsa, aynı zamanda örgütümüzün ülke değerlendirmelerinin yol haritasının, ille de Direniş Komiteleri'nin müthiş bir sağlamasıdır.. Darısı ülkemin tamamının başına!

Konya'nın soğuğu feciydi; şehir ve doğa tümüyle karın altına gömülmüştü! Akşam ayazı bir başka vuruyordu. Sendika binasından eve gidene dek hissizleşti ayak parmaklarım! Fikrilerin evde çıtırtılar çıkararak yanan sobayla bütünleşince bütün uzuvlarımın sızım sızım sızladığını hissettim... Fikri'nin annesinin ikram ettiği bamya çorbası muhteşemdi, birbirinden lezzetli yemekleri yerken, anacığım burnumda tüttü...

Kar yüzünden şehre gidişimiz gecikince program da aksadı tabii ki, toplantıya ikinci gün devam etmek zorunda kaldık... O gece

yola çıkarız diye düşünüyordum ancak hava muhalefeti ve yoldaşların ısrarı sonucu uzattık kalışımızı! Bu duruma Ziya ve Taci çok sevindi, meğer bizimkilerin niyetleri başkaymış, oraya kadar gelmişken Mevlana'yı ve Şems'i ziyaret etmek isterlermiş... Bunu kulağıma fısıldadığında tepki gösterip "koyun can derdinde, kasap et" diye çıkıştım Taci'ye! Ancak öyle naiftiler ki, dediğime bin pişman oldum! Hayallerinin önüne set çekmek haksızlık olurdu... Bizimkiler ruhani seferlerini icra ederken, biz de Fikri'yle sohbet ettik...

Ertesi sabah da ayrılamadık; bu defa Fikri bizi Torosların eteğinde güzel bir köye götürmek istedi... Bu havada ne işimiz var dağlarda, dediysem de dinletemedim... Gideceğimiz yere normal koşullarda bile varmanın zorluğunu bilmediğimizden "rektifiye edilmiş" takaya gönül rahatlığıyla bindik. Dura kalka epeyce bir yol aldıktan sonra köyün girişinde araçtan indik! Kahvede kısa bir mola verdiğimizde utanmasam "dönelim!" diyecektim ya neyse! Karları yara yara, düşe kalka zirveye tırmandık resmen... Yani düz ovayı bırakıp engebeli yollara saptık yine!

Dağın yamacına yaklaştığımızda Konya'nın meşhur tipisi karşıladı bizi, iliklerimize dek işledi soğuk! Donmamıza ramak kala canımızı Fikri'nin işaret ettiği derme çatma kulübeye attık... İçerideki teneke sobayı yakıp, etrafına bağdaş kurduğumuzda ısıtırabın birinci perdesi bitti diye sevinsem de "Hangi akılla buralara geldik anlamadım arkadaşlar! Gerilla provası yapacağız da ben mi bilmiyorum! Az kalsın Toros yollarında telef olacaktık..." diye çıkışmadan edemedim...

Isınmaya çabalarken Fikri zulasından çıkardığı rakı, pide, kavurma ve peyniri gazete kâğıtlarının üzerine yerleştiriyordu! "Ayıp olmaz demi abey!" diye sorduğunda "yahu zaten hazırlığını yapmışsın, bu saatten sonra ne desek nafile" diye düşündüm. Görevi suiistimal ettiğimizi hissettiğimden vicdanım acayip sızladı... Ziya anlamış olacak ki, "Cemil Can bir daha böyle bir gün yaşar mıyız bilinmez... Birazcık nefeslenmenin ne zararı var!" dedi. Haksız da sayılmazdı ama bilincim meydan okuyordu hâlâ...

Fil gibi acıkmıştık, karnımız doydu, beynimiz anasonlandı, kendimize geldik! Sobanın sıcağı yüzümüze vururken kemiklerimiz de bayram etti... Derken, Fikri "dışarıya çıkalım" demez mi? Ayaklan-

dık mecburen! Ellerimizde rakı bardaklarıyla diz boyu karlara bata çıka yıllanmış bir ağacın yanında durduk. Fikri'nin işaret ettiği yere çömeldik... Elleriyle karı küreğinde sarı çiğdemler açığa çıktı! Fikri sarı çiğdemleri koparıp yemeye başladı, şaşkın sepelek onu izlerken, bize de ikram etti. Ortamın etkisinden mi, rehavetten mi bilemedim ama sarı çiğdemlerin ağzımda bıraktığı lezzet "ölsem de gam yemem" tadındaydı.

Gecenin ayazı derme çatma tahtalardan üfleyerek içeriye dolarken, zerre kadar üşümedik! Pastan, isten rengi seçilmeyen, içi kireçten taşlaşmış emaye çaydanlıktaki su fokurdayınca çaylarımızı demledik... Sohbetimiz güne kavuştuğunda, gözlerimizde uykudan eser yoktu hâlâ... Yaşadığımız şey öylesine güzeldi ki ne desem, ne söylesem kifayetsiz kalacak. Sarı çiğdemlerin karlara kafa tutan, onları aşıp güne yükselen inadıyla, direnciyle kuşandık. Yaşamak ve ümit etmek güzel şey Gülüm...

EŞEK İLE BÜLBÜL...

Araya mesafeler girse de aynı göğün altında, belli hedefe kilitlenenlerin günleri birbirinin kopyası gibiydi... Siyasi ortam kızgınlaşınca, kuzenler eskisi kadar sık görüşemez oldular... Beyazıt yerleşkesindeki ortak bir eylem sonrasında "Mevzular birikti Lale, hadi hafifletelim!" dedi Sibel... Aksaray'daki Kilim Pastanesi'nin kuytu bir masasına geçtiler... Nişan gününün kritiğinden sonra, Sibel, aceleci davrandığını ima etti... "Tanışalı bir yıldan fazla oldu, az mı? Şu koşullarda birbirimize vakit ayırmanın en emin yolu buydu..." Sibel, gönülsüzce başıyla onayladı! "Her şey iyi hoş da! Okan'ın iltifatlarını abartılı buluyorum!"

"İltifat etmek zekâ ve zarafet gerektirir canım, çoğu kadın için elzemdir! Duygularını 'devrimci zırhlarının' gerisine hapsedenleri normalleştirince, sıradan incelikleri tuhaf buluyoruz. Hiçbirimiz Nâzım'ın Piraye'sine ya da diğer sevgililerine ithaf ettiği gibi güzel sözler duyamadığımızdan, tuhaf geliyor, yadırgıyoruz... Kızacağına tadını çıkar, ruhunu dinlendir, herkese nasip olmuyor! Ha, sakın bu dediklerimi yanlış anlama, Nâzım'ın sevdiği kadınlar gibi geçici sevdaların figüranı ol-

maktansa engin bir aşkın kahramanı olmayı yeğlerim elbette! Ama azıcık ilgiyi 'zırhı delinecek' diye esirgeyen Naci'ye içerlemediğimi söylersem yalan olur.."

"Şiir gibi konuştun Sibel... Naci'nin düz yaklaşımları hayli dertlendirmiş seni! Ancak problemin çözümünü de kendin söyledin; sen Naci'nin yegâne aşkı ve kahramanısın, fazlasını ne yapacaksın! Aslına bakarsan, evet hoş sözler iyi geliyor insana! Ama ağzı Okan gibi iyi laf yapan birisinin, bu tür ilişkilerde deneyimli olduğunu düşünmüyor değilim!"

"Vay be, senin de kıskançlık damarın varmış! Saçmalama Lale... Deneyimli olması iyidir, en azından eğitmek gibi bir derdin olmaz... Sen tanıdığım en cingöz cadısın! Hassas noktamı kendi silahımla vurdun! Naci'yi 'düz' sıfatı tam anlamıyla tanımlamıyor, 'dümdüz, kütük, odun, nobran..' daha da uzatabilirim." Aklına bir şey gelmiş gibi belli belirsiz tebessüm etti! "Mesela, geçen gün bir çiçekçinin yanından geçiyorduk, 'ne güzel kokuyorlar' dedim. Ne dese beğenirsin?"

"Bilmem ne dedi ki?"

"Anlatıyorum ama gülersen vururum seni! Bir gün eşek, ağlayan bir bülbüle rastlayınca 'derdin nedir, niye ağlıyorsun?' diye sormuş. Bülbül de hıçkırarak bir güle âşık olduğunu söylemiş. Eşek şaşırarak bakmış bülbüle, 'valla neden ağladığını hâlâ anlayamadım, ben çok gül yedim ancak hiçbirinin tadı yoktu!' demiş... Anladın mı ne demek istediğimi?"

"Vurursan vur, gülmezsem çatlarım..." diyen Lale en şen kahkahasını savurdu. "İşte bizim Naci! Adamın hayatı siyah beyaz, griye yer yok.. Bundan iyisi Şam'da kayısı Sibelciğim! Adam öyle açık ki hakkında yanılma şansın sıfır! Canım ya, yaklaşımını allayıp pullamadan dosdoğru ifade etmiş! Neticede, seni bülbül yapmış kendisini de eşek, gerisine boş ver!"

Sibel kuzeninin yanağından öptü. "Sen var ya sen, benim şahanemsin!" Pastane tenhalaşınca saate baktılar, sekizi geçiyordu. Hemen çıktılar. Kuyruk beklemeden ilk gelen minibüse bindiler... Şoför, sol dirseğini pervaza dayamış, efkarlı bir şe-

kilde "Batsın Bu Dünya" şarkısını dinliyordu. Teybin sesi arabanın metal duvarlarını titretirken, yolcular kendilerinden geçmiş, huşu içinde şarkıyı dinliyorlardı! Arabadan indiklerinde, "Halkımız ancak böyle batırıyor dünyayı..." dedi Lale... Remzi bakkaldan sigaralarını alırken onunla dertleştiler yine... "Allah evlat acısı göstermesin kimselere... Ne olur kızlar dikkatli olun, oğluma da bunları çok söyledim ama dinletemedim! Gençliğine doyamadan gitti evladım..." tezgâhın altından çıkardığı mendile sildi gözlerini... "Allahtan ağabeyleri vurdulu kırdılı işlere karışmadılar!" Geride üç evladı daha vardı ama beş parmağın beşi bir değildi; Recai'nin yeri bambaşkaydı, onun boşluğu her geçen gün büyüyordu... İçleri buruldu, sızıları nüksetti...

DİKKAT CANİ ÇIKABİLİR...

O gece yeni bir sıkıntıya daha gebeydi! Edirnekapı'nın arka sokaklarındaki bir evde tekstil işçileriyle yaptığı toplantıdan geç saatte çıkan Merdan, Karagümrük'te "komünist avına" çıkan canilerle karşılaştı... Geri dönmekle gitmek arasında sıkışıp kalmıştı... Her şekilde tuzağa düşeceğini biliyordu... Stadın karşısında bekleyen minibüse doğru nefes nefese koştu ancak o durağa varmadan araç hareket etti... Elleri sopalı güruh ona doğru koşarken, iyice panikledi... Arka sokağa seğirtip, apartmanın tüm zillerine bastıysa da kapı açılmadı! Yaşlı bir kadın beline kadar sarkıp "otomatik bozuk evladım! Kimi arıyordun?" diye sorduğunda sırtına inen korkunç bir darbeyle yere yığıldı... Kadının feryat figan bağırması, faşistleri nihai çabalarından, yani öldürmekten caydırmaya yetmedi... Çığlıklar üzerine diğer apartmanların camları da açıldı, hep bir ağızdan "adam öldürüyorlar" diye bağırmak haricinde hiçbir şey yapamıyorlardı... Caddede devriye gezen gece bekçisi gürültüleri duyunca düdüğünü çalarak olay mahalline geldi, belindeki silaha davranınca caniler çil yavrusu gibi dağıldılar! Bekçinin gelişiyle birkaç kişi aşağıya indi... Kanlar içindeki Merdan'ı caddeye

taşıdılar... Bekçi ilk gelen aracın önünü keserek onu arka koltuğa yatırdı... Görev yerini terk etmesi yasak olduğu için yaralıya refakat etmesi için mahalle sakinlerinden yardım istediğinde kalabalık geri çekildi, hiçbirisi yanaşmıyordu... Onlara ters ters baktı taksi şoförü... "İnsanlık ölmüş... Yahu bu sizin oğlunuz da olabilirdi... Neyse bekçi bey ben götürürüm... Ama bana bir kâğıt ver, başım belaya girmesin..." Bekçi mühürlü bir kâğıda gerekli şeyleri yazıp adama verirken, "Hastanede mutlaka zabıt tutulsun, bu yazıyı da eklesinler..." dedi...

Baygın halde acile alınan Merdan'a ilk müdahaleyi tesadüfen o gün nöbetçi olan yoldaşları Doktor Bülent yaptı... Şoför işinin başına dönmek için acele ediyordu, "Yaptığımız hayır yüzünden bu geceki yövmiyeyi kaçırdık doktor... Bekçi zabıt tutmanızı istedi..." diyerek kâğıdı eline tutuşturunca, Bülent de cebinden çıkardığı parayı şoföre uzattı... Adam parayı kaptığı gibi koşarak ayrıldı oradan... Sabaha dek sürdü tedavileri, tetkikler iç kanama olmadığını gösteriyordu... Beyin taraması da yaptılar ancak mevcut aletler derin bölgeleri tespit edecek kadar gelişkin değildi... Baygın halde yatan Merdan'ı yoğun bakıma aldılar...

Nöbeti biten Bülent, Merdan'ı "bildik" doktorlara emanet edip, Beyazıt'a gitti... Fakültenin girişinde tanıdık birilerine bakınırken, İlhan'ı görünce rahatladı... Bir çırpıda Merdan'ın durumunu anlattı, kendine gelene kadar yoğun bakımda kalacaktı! Yanına refakatçi alınmasa da bazı ihtiyaçlar için birileri hastanede bulunsa iyi olurdu! İlhan "Peki soruşturma işi ne olacak?" diye sordu endişeyle... Çünkü biliyordu ki bu tür vakalarda, mağdur solcuysa polis saldırganları bulmak yerine, faşistlerin yarım kalan işini tamamlamak için yaralıları tutukluyordu... Bülent, hastane polisine durumu "trafik kazası" olarak rapor etmişti, sıkıntı çıkmayacağından emindi... İlhan, ona teşekkür edip detayları organize etmek için okula girdi. İlk karşılaştığı kişiyi durumdan haberdar edip, hastaneye gitti... Lale amfiye girdiğinde her kafadan bir ses çıkıyordu...

Merdan'ın yaralandığını öğrenince beti benzi attı... Merdan'ın saldırıya uğradığı mahalleye gidip faşistlere gereken cevabı vermeyi planlayan birkaç arkadaşlarını engellemeye çalışan Gönül, sert bir şekilde onları uyarmaya başladığında, Lale "Yeter... Kesin... İntikam almanın sırası değil... Ben hastaneye gidiyorum! Hanginiz geliyorsunuz?" diye bağırdı... Sesler kesildi, hemen hepsi ayaklandılar... Gönül, "Bülent polislere trafik kazası diye rapor etmişse de toplu olarak gitmek doğru değil... İkimiz gidelim şimdilik!" dedi ve telaşla çıktılar...

Hastanenin kapısından içeri girip doğruca acile geçtiler ancak orada değildi... Arkadaşlarının yattığı bölümü öğrenip, "Beyin Cerrahisi" binasının üçüncü katına çıktıklarında koridorda volta atan İlhan'ı gördüler... Heyecanla Merdan'ın durumunu sordu Lale... Bildiklerini anlatan İlhan, arkadaşının ayağının ve kolunun alçıya alındığını ayrıca üç kaburgasının da kırık olduğunu söyledi... Ancak camekânın ardından görebilmişti onu, yüzünde epeyce geniş morluklar vardı... İlhan'ı ilk kez bu denli üzgün, bezgin gördüğünü düşünen Lale, "Yakınlarına haber verildi mi?" diye sordu... Merdan'ın Artvin'de yaşayan ablasından başka yakını yoktu, "Arkadaşlar onu haberdar edecekler..." Ciğerlerinin sızladığını hissetti Lale, Merdan iyileşene dek onun yanında kalmak istiyordu... İlhan ilk kez gülümsedi, bu işler tek kişiye yüklenemezdi, dönüşümlü olarak kalacak bir sürü adam vardı... "Yoğun bakımda kaldığı sürece gece gündüz iki kişinin refaket etmesi yeterli..." sonra Gönül'e döndü, "Yarım saate kadar birileri gelecek, bu arada sen kalabilir misin?"

"Kalırım elbette... Başkasına gerek yok aslında..."

"Tabii kurbanlık koyun gibi seni burada bırakalım... Olmaz öyle şey..." Gönül nöbeti devralınca İlhan'la birlikte oradan ayrıldı Lale...

Hastanenin karşı sırasındaki bir pastaneyi işaret eden İlhan, "Aç karnımızı doyuralım mı?" dedi... Onunla baş başa konuşma şansını nihayet yakaladığını düşünüp sevindi Lale... Okan'la ilgili açıklamayı yapmak için fırsat bulamamıştı.. "Aç

değilim ama çay ilaç gibi gelecek!" Oturduklarında simit ve çay söyledi İlhan... Lale, Merdan gözlerini açmadan rahat edemeyeceğini söyledi... "Senin kahrolman Merdan'ı iyi edecekse, hep birlikte üzülelim! Her an her şey olabilir; serinkanlılığımızı muhafaza etmek zorundayız, aksi halde ipin ucu kaçar... Olumlu düşünelim!" İkinci çayları ısmarladıkları sırada İlhan geçen senelere nazaran, bu yılki eğitim çalışmalarında katılımın arttığını, ayrıca olumlu anlamda müthiş ilerleme kaydedildiğini söyledi... "Bunda senin özverili ve disiplinli yaklaşımının payı büyük..." Lale mahcubiyetini gizleyemedi, yanakları al al olmuştu... "Sağ ol İlhan, bunları duyduğuma sevindim! Eğer bir gelişme varsa bunda hepimizin emeği var!"

"Ekibindeki adamlar, geçen seneye kadar aslolan antifaşist mücadeledir diyerek bu tür çalışmaları savsaklıyorlardı... Dergi dışında doğru dürüst okumayan, kulaktan dolma bilgilerle yetinenler, gözle görülür şekilde aşama kaydettiler... Artık ellerinden kitap düşmüyor. Eğer bu gelişmelerdeki dahlini inkâr edersek ayıp olur!"

"Teşekkür ederim İlhan." Bir müddet duraksayıp başını önüne eğdi... "Hani İstiklal'de karşılaştığımızda yanımda olan..." İlhan gözlerini ondan ayırmıyordu. "Okan'la nişanlandık... O da bizim siyasetten..." Yüreği altüst olsa da belli etmedi İlhan. "Açıklamana gerek yoktu... Bunca işin arasında ona vakit ayırmakta zorlanıyor olmalısın!"

"Gülü seven dikenine katlanırmış. Başka şansı yok!" diye kestirip attı Lale.

"Göründüğümüz kadar yumuşak değiliz galiba!" Belli belirsiz gülümseyen Lale, konuyu son günlerde yaptıkları tartışmalara getirdi... İlhan'a açmanın tam sırasıydı! Baskı ve şiddet "fraksiyon" ayırt etmeden sürerken, kutuplaşarak kolay hedefler haline geliyorlardı! Son broşürde sözü edilen ortak savunma stratejisini oluşturmak için "gözünün üstünde kaşın var" argümanlarından vazgeçip, dayanışma duygusunu öne çıkarmak gerekiyordu. Başlangıç olarak tüm kampüsü kapsayan

geniş katılımlı bir toplantı düzenlemek iyi olurdu... En kötü ihtimalle uzlaşmak istemeyenler açığa çıkacaktı ya da etekle-rindeki taşları biriktirenlere hafifleme şansı verilecekti, karın-dan konuşarak cepheleşmek imkânsızdı...

"İyi niyetli bulsam da haklılığını kabul etmeliyim! Birileri-nin ölmediği, yaralanmadığı gün yok! Bu saldırılardan, sokak başlarına 'dikkat cani çıkabilir' uyarısı koyarak korunmak mümkün değil elbette, derli toplu mücadele şart... Ancak diğer siyasetler 'kendilerinin önermediği' fikre sahip çıkacak kadar olgun değiller!"

"Denemeden ne olacağını bilemeyiz! Meramımızı açıkça dile getirerek; toplantının özünün birilerini dışlamak değil, birlikte ortak bir zemin oluşturmak olduğunu vurgularız... Zorla değil ya, gelen gelir gelmeyen gelmez..."

"Kararın kesin anlaşılan. O halde nisanda yapalım... Peki yetiştirebilir misin?"

"Neden olmasın! Hemen çalışma grubu oluştururuz, gerisi kolay..." Heyecanla yapmak istediklerini sıralarken, onu hay-ranlıkla dinledi İlhan...

TEORİK GÜÇ BİRLİĞİ!

İki hafta sonra hastaneden taburcu edilene dek Merdan'ı her gün ziyaret eden Lale, onun evlerden birine yerleştirilme-siyle toplantı işine yoğunlaştı... "Başlangıç düdüğü" öncesi İlhan'la tekrar görüştü, karşılıklı önerilerde uzlaşıya vardılar... Dayanışarak direnme stratejisinin diğer gruplarca da sahiple-nilmesi, yeterince ses getirmesi için yerleşkedeki fakülte so-rumlularıyla görüşecekti... İlk etabı, bilgilendirme safhasını İlhan'ın da desteğiyle "tereyağından kıl çeker" gibi atlatınca, başta Sibel ve Naci olmak üzere kalabalık bir çalışma ekibi oluşturuldu! Öneriler doğrultusunda taslaklar hazırlandı, görev dağılımı yapıldı. Sunum ve duyuruların hazırlanmasıyla toplantının organizasyonunu kuzenler üstlendiler... Bildiri,

afiş gibi duyuru materyallerinin basım ve dağıtımı Gönül ve Naci'nin denetimindeki grup yapacaktı... İlhan ise editörlük safhasında devreye girecekti... Bu önemli görevi zamanında kotarabilmek için adeta yedi yirmi dört çalıştılar...

Dokümanların tamamı on beş gün içinde hazırlandı... Sunum metinlerindeki ufak tefek düzeltmeleri yapan İlhan, panel öncesi küçük bir grupla prova toplantısı düzenledi... Gönül ensesine değen saçlarını toplayıp, başının tepesine kalemle sabitledi. "Arkadaşlar, dedikodular almış başını gidiyor haberiniz ola! Bu gidişle katılım beklediğimizden fazla olacak!"

Lale, başını önündeki dosyalardan kaldırıp, sigarasını yaktı... "Reklamın kötüsü olmaz! Boğulacaksak tercihimiz okyanus olsun... Aksi halde sen ben bizim oğlan misali ters akıntıya kürek çekeriz... Toplantı sonrasında belki birileri akıllarını başlarına toplar da ayrılık gayrılık sona erer..."

İlhan bıyık altından gülümsedi... "Fazla ümitlenme istersen! Toplantıyı sabote etmek için elinden geleni ardına koymayacak çok insan tanıyorum. Bunlar sazı ellerine aldılar mı sustur susturabilirsen..."

"Bahsettiğin şürekâ, laf cambazlığında usta olabilmek uğruna kafalarını kitaplardan kaldırmazlar... Muhalefet şerhinden yıldızlı pekiyi almak için çırpınırlar ancak fikir üretme, dayanışma ve mücadele notları sıfırın altındadır... Meseleye at gözlüğüyle bakanları umursamaya değmez, ateş olsalar cirimleri kadar yer yakarlar!"

Sibel tiz kahkahasını attı. "Yaşa be Lale, ne güzel tanımladın 'teorik güç' birliğini... Eğer katılırlarsa toplantı pek eğlenceli geçer..."

"Doğru diyorsun Lale. Belki bu defa derslerini alırlar... Neyse toparlayalım..." dedi İlhan... Prova fikrinin ne kadar önemli olduğunu fark ettiler; dikkatlerinden kaçan birçok ayrıntı tespit edilerek ilave edilmiş ya da yanlış anlamaya neden olacak metinler düzeltilmişti... Sonrasında salonla ilgili detayları halletmek için ayrıldılar...

Toplantıya Okan'la Mehmet'i de davet ettiler... Mehmet, İTÜ'den birkaç arkadaşının yanı sıra Cemil'i de çağırmak istiyordu ancak bu fikrini diğerlerine açmadı... Eğer gelmeyi kabul ederse herkes için güzel bir sürpriz olacaktı... Önceden olsa, Lale'nin dahil olduğu böyle bir etkinliği iki eli kanda olsa kaçırmayacağından emindi. Ancak nişan sebebiyle çekinceleri vardı... Nişan sonrası Cemil'le bir kez görüşebilmişti. Geçmişe nazaran Lale konusunu açmayan Cemil, kızla karşılaşmaktan imtina etmişti... Mehmet, zihnindeki çelişkilere rağmen santrale numarayı yazdırdı... Telefonun bağlanması neredeyse bir saat sürdü... Her zamanki gibi Naciye Hanım'ın kibar sesi karşıladı onu... Mehmet "merhaba" deyip, kendini tanıttığında, kadın "Tamam evladım, hemen sesleniyorum..." diyerek balkona koştu... "Cemil... Telefon..." Merdivenleri ikişer ikişer çıkan Cemil, telefonda Mehmet'in sesini duyunca merakla, sevinç arasında kaldı... "Hayırsız Paşa, nereden geldim aklına... Unulduğumu düşünüyordum!"

"Sen kendine bak oğlum, yüzünü gören hacı oluyor... Sanki ben aramazsam, senin aklına geliyormuş gibi utanmadan sitem ediyorsun!" Sohbetin ardından Mehmet toplantı meselesine değindi, eğer 13 Nisan'da gelirse şahane olurdu... Hepsi onu özlemişti... Kısa süren bir kararsızlıktan sonra, toplantı ertesi Lale'nin doğum günü olduğunu anımsadı, onu ne çok özlemişti... Gitme güdüsü diline yansıdı... "Olur, gelirim!"

"Gelmezsen külahları değişiriz tamam mı? Çok özledik ulan..."

"Tamam dedik ya Paşam! Uzatma geleceğiz işte..."

Mehmet telefonu kapatırken, "Sakın ha, kimseye söyleme... Sürpriz olsun..." dedi.

Son günlerde öylesine yorulmuşum ki, Umut'un getirdiği konser bileti ilaç gibi geldi. Taci ile Ziya, "klasik müzik" lafını duyunca, "biz zulme doymuşuz, siz gidin!" dediler, gülmekten gözlerimiz yaşardı... Orkestra Vivaldi'nin Dört Mevsim eserini muhteşem bir uyumla seslendirdi... Sonbahar ve kışın hüznünü ne de güzel vurgulamış besteci; yalnızlığın hazan bahçelerinde dolaştım... Coşkunun tomurcukları açtı baharda ve yaz ile ısındı yüreğim... Bu olağanüstü yaratıcılığı, avuçlarım sızlayana kadar ayakta alkışladım... Bende uyandırdığı duyguları yazmaya kalksam yüzlerce sayfaya sığdıramam. Oysa besteciler duygu ve düşüncelerini ustalıkla, zarafetle notalara dökerek yaratıcılığın sınırlarını yerle bir ediyorlar... Velhasıl, böylesine özenilesi, takdir edilesi ve kıskanılası yaratılar insanı içmeden sarhoş ediyor...

Aslında bazı şeylere nasıl da hızlı adapte oluyoruz değil mi? Teknolojik gelişmeler göz açıp kapayıncaya dek gerçekleşiyor. Muhtemelen, pikaptan teybe, radyodan televizyona hangi ara geçtiğimizi dahi unutacağız! Ancak teknoloji gelişince kalite artmıyor! İnsanın ruhuna dokunan müthiş besteler, sözler, müzikler ruhunu teslim etmek üzere! Eskiden, her bir notayı emekle, aşkla, tutkuyla üreten besteciler giderek azalıyor. Onlardan boşalan yeri ise popüler kültürün zanaatkârları işgal ediyor.. Ezcümle, kapitalizmin insanlara değişim, gelişim diye sunduğu çoğu şey yozlaşmaya hizmet ediyor...

Önceki gün, Mehmet aradı; sana dair duymak istediğim tek sözcüğü, "ayrıldılar" müjdesini verecek sandım... Yanılmışım! Belli ki sana göre, yeninin ritmi, eskisinden daha cazip... Neyse uzatmayayım, babamın dediği gibi olanla ölene çare yok!

HASRET ARALANINCA....

Toplantı günü son dakikalarda çıkan ufak tefek aksaklıkları, Lale serinkanlılıkla halletti. Gönül haklı çıkmıştı, ilgi beklentilerinin üstündeydi, salon tıklım tıklım dolmuştu... Kürsüye geçtiklerinde salona göz atan Lale, Okan'la birkaç arkadaşını gördü ilkin, gülümseyerek selamladı onu! Son bir kez önündeki notları inceliyordu ki Sibel'in dürtmesiyle, başını kaldırdı.

Kızın işaret ettiği yöne doğru baktığında Mehmet'le Cemil'in salona girdiklerini gördü. Bulunduğu yeri unutup, ayağa kalktı, el salladı arkadaşlarına... Yerine oturunca da kaşlarını çatarak, fısıltıyla kuzenine çıkıştı.. "Cemil'in geleceğini biliyordun değil mi? Toplantıdan sonra bunun hesabını soracağım... Nasıl da özlemişim keratayı!" Sibel haberinin olmadığını söyledi; hem gece gündüz birlikte değiller miydi, hangi ara duyacaktı!

Lale'nin yönetim becerisi dikkat çekiciydi; en kritik sorulara verdiği akılcı yanıtlar sayesinde diğer konuşmacıların yükleri hafifledi. Toplantı bittiğinde doğruca Cemil'in yanına gitti, hayli sitemkârdı; "Hayırsız Cemil! Ankara'ya gittin bizi unuttun.." Lafını tamamlamadan Okan yanına geldi, onu Cemil'e takdim ederken çekincesizdi bu defa! Okan nazikçe elini uzattı. "Ayaküstü tanışmıştık değil mi?" Cemil başını sallamakla yetindi, geldiğine geleceğini şimdiden pişman olmuştu... "Lale'nin kıymetlilerisiniz bilirim, bu yüzden hepiniz benim için de değerlisiniz.." dedikten sonra yanaklarından öperek kutladı Lale'yi... Cemil, kendini frenlemese çekip gitmesi an meselesiydi... "Şahaneydin bir tanem... Seninle gurur duydum... Kalmak isterdim ama biliyorsun iş beni bekler! Sizlere iyi sohbetler dilerim... Yarın akşam görüşürüz!" Okan uzaklaşırken Cemil huzura kavuştu...

"Performansın şahaneydi. İşte bizim Lale dedim; sürekli ileriye evrilen, yenilenen, güçlenen... Hepinizi yürekten kutlarım.." Lale, sol kolunu iyice gererek Cemil'in omzuna doladı, "İyi ki geldin, nasıl sevindim anlatamam! Son zamanlarda nefes almaya bile vakit bulamadık! Arayıp soramadım bir türlü bağışla..."

"Kritik zamanların adamı olduğumu bilirsin! Gerçi, Mehmet söylemese haberim olmayacaktı ya neyse!"

"Bırakalım zeytinyağı ayaklarını... Kendini hiçbir şekilde aklayamazsın! Hadi bize gidelim de sabırsızlıkla beklediğim Ankara günlerini dinleyelim.." Ayrılacakları sırada İlhan'la Naci geldiler... Naci'yle Cemil'in kucaklaşmaları bitince Lale

heyecanla "İşte benim kadim dostum Cemil bu!" diyerek tanıttı onu İlhan'a... "Methini çok duydum... Tanıştığımıza sevindim... Lale bugün harikaydınız..."

"Bunları duyduğuma sevindim... İşin yoksa sen de bizimle gel İlhan, konuşuruz... Hazır Cemil'i yakalamışken Ankara dedikodularını da dinleriz..."

"Çok isterdim... Ama mümkün değil! Başka zaman artık... Tanıştığımıza çok sevindim Cemil, umarım daha uygun bir zamanda sohbet etme şansımız olur!"

Sohbete öylesine daldılar ki hangi ara duraklarına geldiklerini anlayamadılar... Mahallelerine giden caddeyi şakalaşarak geçtiler... Lale kapının kilidini açarken, "Seninkiler evde yok mu?" diye sordu Cemil. "Sorma Cemil! Mart bitti, bizimkiler yazlığa gitti..." Salona girdiklerinde devam etti... "Hadi annem neyse de babama ne demeli; eczane ibadethanesi gibidir bilirsin, ancak bu yıl kendi çapında bir devrim yaptı, işi kalfalara emanet edip, cuma gününden kraliçesine koşuyor! Hal böyle olunca da akşam kapanışları Lale'nin elinden öpüyor..."

"Tabii kuzenlere de gün doğdu! Yan gel Osman, tarla bostan; rahatınız yerinde, ne karışan var ne de görüşen!" Naci'nin sözleriyle, Cemil'in beyni savaş çığlıklarıyla inledi.... Hafta sonları ev boş olduğunda, Okan geliyor muydu? Hem ayrılırken "yarın görüşürüz" dememiş miydi? Baştan ayağa buz kestiği sırada Sibel'in sözleri ılık bir esinti gibi dağıttı kasvetini.

"Aman be Naci, bilmiyormuş gibi konuşuyorsun... Ne tarlası ne bostanı... Okula git, politika yap, mitinglere katıl, eğitim çalışmaları düzenle... Gece eve gel, yemek pişir, bulaşık yıka, eşek yüküyle kitap oku, hazırlan, anlat, arada ders çalış... İkimiz de çoğu zaman masa başında uyukluyoruz. Düzenleme komitesinde olmasaydın, seninle de görüşemezdik! Hâlâ utanmadan bizimle dalga geçiyorsun ya, ne diyeyim sana..."

Sibel'in oturduğu koltuğun koluna dayanan Naci, kızın saçlarını öptü. "Şaka can parem, hemen hiddetlenme! Sana takıl-

madığım günü yaşanmış saymıyorum..." Kız onun karnını mahsustan yumruklayınca, Naci iki eliyle Sibel'in eylemini işaret edip, "Şiddet kullanıyor, şahitsiniz değil mi?"

"Hadi cilveleşmeyi bırakın da mutfağa girin... Açlıktan şehit düşeceğiz yoksa..."

"Ben de mi Lale?" diye sordu Mehmet...

"Ne münasebet; Paşa hazretlerine iş buyurmak haddimize mi düşmüş? Ne de olsa günün bütün yükünü sırtlandın, dinlenmek en doğal hakkın..." Mehmet istifini bozmadan, derhal kanepenin üzerine uzanıp "Çalışın melunlar.." diyerek gözlerini kapattı... Kızlar yemeklerle ilgilenirken, Cemil ve Naci salata yapmaya koyuldular...

Cemil'e sokulan Lale, "Ankara yaramış sana. Eskiden elinden bu tür işler gelmezdi. Pek çabuk eğitmişsin kendini" diye takıldı...

"İş başa düşünce öğreniyorsun! Aslında itiraf etmem gerekirse, gittiğimden beri üç kere falan yemek yaptım, Naciye Teyze sağ olsun, bu konuda gelişmeme izin vermiyor!"

"Naciye Teyze?"

"Ev sahibim, nezaket abidesi, gurbet anam..."

"Belli ki onu çok seviyorsun, adını anarken yüzün aydınlanıyor!"

"Sevilmeyi fazlasıyla hak eden birisidir teyzem... Tanısan sen de çok seversin!"

"Sen sevdiysen, sevmemek mümkün değil arkadaşım!" Mehmet kıpırtısız bir halde uyuklarken Lale başına dikildi. "Cemil'in şerefine anasonlansak mı acaba?" Bunu duyan Mehmet hemen oturma pozisyonuna geçti...

Nişan meselesi açılmayınca her şeyin bıraktığı günkü gibi olduğunu hissetti Cemil. Ankara günlerini, Naciye Teyze'sini, yeni dostlarını ve siyasi ortamı anlattı; çatışma olmadan geçen saati "yaşanmış saymıyorladı" polisin baskısı feciydi, tutuklamalar artarak devam ediyordu... Onun sözünü hiç kesmeden dinledikten sonra kendi deneyim ve gözlemlerini paylaştılar...

Çay servisi yaptığı sırada Lale önemli bir şeyi atladığını belli eder bir ifadeyle alnına vurdu... "Derin mevzulara dalınca, unuttum! Nesime'den mektup geldi... Hepinize selamı var!"

Mehmet, "Nasılmış?" diye sordu.

"Yakında evleniyormuş!"

"Hadi ya! Zorla evlendiriliyor olmasın?"

"Adamı tanıdığından, sevdiğinden, evliliğin ortak kararları olduğundan bahsederken samimi geldi bana! Ama haklısın Mehmet! Muhtemelen orada da kadınların hayatları 'erk'leri tarafından biçimleniyordur... Nesime bu dayatmalardan bıktığı için evliliği kurtuluş gibi görmüş olabilir! Değil mi Sibel?"

Sibel daha ağzını açmadan Naci atıldı... "İlle de öküzün altında buzağı arayacaksınız! Sanki ne cadı olduğunu bilmiyorsunuz! Nesime işeğiyle tandır söndüren cinstendir, ona zorla hiçbir şey yaptırılamaz..."

Sibel, kadınların mağduriyetleri üzerine kısa bir giriş yapınca, Mehmet, "Arkadaşlar, bu kadın meselelerine bir dalarsanız, çıkamayız!" diye uyardı...

"Ne olmuş çıkamazsak! Dile getirilmesi yasak, önemsiz, sıradan bir konudan mı bahsediyoruz ki kesip atmak gereği hissediyorsun... Daha 'kadın' demeden, tahammülsüzlük başlıyor... Ulu hoşgörünüz karşısında gözlerim kamaştı doğrusu..."

"Yanlış anladın Laleciğim... Hani epeydir görmedik ya Cemil'i o yüzden demiştim..."

"Şimdi de topu bana mı attın Paşa? Battıkça batıyorsun haberin ola! Sizi can kulağıyla dinliyoruz kızlar..."

Naci bu kasırgadan daha fazla yara almamak için uslu çocuklar gibi ellerini dizinin üstüne koyup, başını önüne eğdi... Anında sessizliğe büründüler... Lale çayından bir yudum alarak kesilen konuşmasına devam etti... "Hemcinsleriniz 'erk'le başlayan tanımlarını hak etmek adına 'güç ve iktidar' ikilemine kilitleniyorlar, dolayısıyla da kötülüğün dibine vuruyorlar... Hepimiz buna tanığız değil mi? Aksini savunan beri gelsin...

Kadınlar, erkeği ve dişisiyle insan neslinin 'ana rahmidir'; sırf bu sebeple saygıyı, takdiri, övgüyü fazlasıyla hak ediyorlar."

"Elbette Lale... dediğim gibi yanlış..."

"Biliyorum Mehmet! İyi niyetli olduğundan da kuşkum yok! Ancak bu tür sözler ağzımızdan öylesine dökülmez; bilinçaltımızda yer eden kara noktalar böyle anlarda açığa çıkar. Kadınların uğradığı haksızlıkları içselleştirip, çözüm üretmek yerine meseleyi örtbas etmek, görmezden gelmek, hiçleştirmek, farkında olmadan kabullenmeye yol açar! Buyur sana kopkoyu bir kara nokta... Eğer dünya kadınların hüküm sürdüğü bir gezegen olsaydı, sömürü, savaş ve gözyaşı olmazdı; hangi kadın kendi canıyla, kanıyla beslediği evlatlarının anlamsız, ahlaksız, kirli bir paylaşım savaşında yok olmasını ya da masum bebelerinin cani yaratıklara dönüşmesini ister ki!"

Mehmet'in mahcubiyeti had safhadaydı... "Eşeklik ettim. Kusura bakma..."

"Ne yazık ki, atış menziline giren sen oldun! Aslında arkadaşlarımızın çoğu feodal öğretilerin dışına çıkamadıkları için kadın meselesini geleneksel ölçülerle değerlendirip, dar kalıplar içine hapsediyorlar."

"Çoğunluk demesek diyorum!" diye araya girdi Cemil. "Haklısın, kadın meselesi birincil mesele olarak ele alınamıyor. Ancak aynı önemdeki bir dolu sorun konusunda bırak çözüm üretmeyi, doğru dürüst tartışma dahi yapılamıyor. Senin de gayet iyi bildiğin gibi, bir yandan aşılması gereken problemler dağ gibi büyürken diğer yandan hiçbir şeye vakit bulamaz olduk; kıran kırana bir savaşın ortasındayız, dolayısıyla en önemli önceliğimiz can güvenliği. Realite bu olunca, sorunlar tümüyle devrim sonrasına erteleniyor..."

Son cümledeki "devrim" çağrışımı hepsine iyi geldi... Cemil'in söylediklerinde haklılık payı olduğunu ifade eden Lale, kadın meselesinin "ana meselelerin" gölgesinde bırakıldığı, yeterince özen gösterilmediği konusunda ısrarcıydı... Elbette bu kokuşmuş düzen değişmedikçe, gayri insani kısırdöngü sürecekti.

Ancak hayati meselelerin bu denli ağırdan alınması doğru değildi... Kaldı ki kökten bir değişim için halkın geniş biçimde dahli şarttı, aksi halde adil ve özgürlükçü bir sistemin oluşturulması zordu! Oysa, güdümlenmeye alışmış, devletin çıkarlarını kendi çıkarlarının üstünde gören, milliyetçi ve muhafazakar eğilimdeki itaatkarların sayısı çoktu ve bu direnç Lale'yi ürkütüyordu...

"Halkın meselelere faydacı yaklaşması doğal değil mi Lale. Sistem buna göre dizayn edilmiş... Hak bilinci gelişmediğinden, gücünün, yarattığı emeğin değerinden bihaber olan insanlar devletin, yaşamlarını idame ettirecek yegâne dayanak olduğunu sanıyorlar... Giderek kemikleşen bu 'inanç' sistematiği, iktidarın gücünü kutsayarak, kesin itaati de beraberinde getiriyor... Ancak doğru bir önderlikle aşılamayacak sorun yok. Fatsa ve yakın çevresinde yaşayanlar da düne kadar geleneksel yapıyla uzlaşan yurdum insanlarıydı, Terzi Fikri'den sonra dayanışmacı ve adil bir yönetim anlayışının hayata geçirilmesiyle Fatsa'nın çehresi gibi onlar da değişti! Halka rağmen değil halkla birlikte yönetmenin iyi bir şey olduğunu, devletin yarattığı sorunları devrimcilerin çözdüğünü öğrendiler... Fatsa tam anlamıyla istediğimiz dünyanın hayata geçirildiği pilot bölgedir! Savunduğumuz sistemi lafla anlatmak zor! Fatsa örneklerini çoğaltarak, yaygınlaştırarak, yani uygulamada kanıtladığımızda sonuç alabiliriz... Çünkü söz uçar, fiiliyat kalır!"

"Ah be Cemil, neden bu kadar özlendiğini anladın mı? Kötümserliğe saplandığımızda küçücük müdahaleyle içimizi ferahlatıyorsun... Neyse ki gittiğinden beri boşluğunu tam anlamıyla dolduramasa da İlhan yeni ümitvarımız oldu... Birbirinize çok benziyorsunuz." Cemil küçük çapta bir sarsılma geçirdiyse de belli etmedi... İlhan'ı anlatırken ağzından bal damlayan Lale'nin nişanlandığı adamı böylesine tutkuyla, saygıyla andığına tanık olmamıştı...

Mehmet, saatine bakıp, ayağa kalktı... "Dostlarım, yoldaşlarım sakıncası yoksa, ülkeyi kurtarmaya yarın devam edelim...

Saat on iki olduğuna göre biraz önceki kabahatimin nedenini açıklayabilirim; Laleciğim doğum günün kutlu olsun..."

"Paşa yaptın gene yapacağını... Sazan gibi atlayıp bir çuval inciri berbat ettin..." Cemil, koltuğun yanında duran sırt çantasını kucağına koyup karıştırdı. İçinden çıkardığı paketi Lale'ye verirken, kızın yanağını öpmeyi de ihmal etmedi... Yine dağılmıştı, damarlarındaki kanın yüzüne hücum ettiğini hissetti... Paketi açan Lale, Yaşar Kemal'in *Deniz Küstü* kitabını görünce sarıldı ona. İlk sayfaya düşülen notu seslice okudu!

Canım Lale, Usta, ikimizin de ortak tutkusu olan şehri ve hayatları öyle güzel betimlemiş ki bayılacaksın... Hayatımda olduğun için çok şanslıyım... İyi ki doğmuşsun... Dosttan dosta sevgiyle... Cemil.

Sibel, kaşlarını kaldırıp, Cemil'in omuzuna vurdu. "Yahu oğlum sen ne biçim adamsın! Aklımdan geçenleri mi okudun?" O da aynı yazarın *Kuşlar da Gitti!* kitabını almıştı. Lale'nin gözleri nemlendi, başını Sibel'in omzuna yasladı! "Tercihiniz, ortak aklımızın en belirgin göstergesi değil de nedir? Araya mesafeler girse de birbirimize duygularımız kadar yakınız."

"Bacım ben böyle şeylerden pek anlamam bilirsin. Boynumdaki Beşiktaş atkısını sana vermek isterim..."

"Saçmalama Naci, ne gerek var. O atkı seninle bütünleşmiş, alamam." Naci ısrar ettiyse de, kabul etmedi... "Tamam anlaşıldı, sana yenisini alacağız demek ki!"

Cemil'i süzen Mehmet, onun yüreğinde kopan fırtınaları duyuyordu sanki! Ayrı geçen sürede dağ gibi biriken konulara daldılar... Recai'yi yâd ettiler... Kederlendiler, dertleştiler, arada gülümsemeyi de ihmal etmediler... Böylece gerçeğin karanlık yüzünü o gecelik yırttılar...

Hayal dediğin yalnızken kuruluyor Lalem; böyle anlarda engeller dağılıp, nefesin dudaklarıma değiyor.. Ne yazık ki bu güzel dakikalar fazla uzun sürmüyor; gerçeğin ıslığı çaldığında beynimdeki pişmanlık uçurumları derinleşiyor, tam dibe yuvarlanacağım sırada gülüşün kol kanat geriyor kurtuluyorum... Anlayacağın düşüncelerimdeki meddücezir de gerçek hayat gibi baş döndürücü bir hızla sürüyor...

İçimi ısıtan o buluşmada söylediklerin günlerdir aklımdan çıkmıyor; Ankara'ya gelişim dokunmuş ya sana, içimin yağları eridi! Aslında "Neden gitti bu adam?" sorusunun faili sensin... Lakin ne bunu ne de "insanın sevdiceği neredeyse gönlünün evi orasıdır; sensiz İstanbul bile sürgün yerinden farksız" diyebilim...

Senden tümüyle arınmam şimdilik mümkün görünmese de, dostlarla birlikteyken kalp ağrılarım diniyor! Onlar benim "eski yeni" dostlarım; yani dün kadar yeni ve kökleri asırlar öncesine uzanıyorcasına kadim... Umut, çare üretenimiz, Selin toparlayıcı yanımız, Ziya ve Taci yalansız, riyasız ve hayli mümin duacılarımız, Tayfun yanık sesli türkücümüz ve her daim gülen yüzümüz...

Ne zaman siyasete dalsak, Tayfun kafamızdan tutup çıkarıyor bizi. Geçenlerde, Nietzsche'den bahsederken "Yeter" diye bağırdı; hepimiz aynı anda sus pus olduk! "Siz hiç Mevlana'yı okudunuz mu?" diye çıkıştığında Ziya ve Taci'nin Mesnevileri kendi deyimleriyle, "iki defa hatmetmiş" olduklarını öğrendik... Biz "şehirli zibidiler" Mevlana dersinden sınıfta kalınca, başımızı mahcubiyetle eğdik önümüze! Tayfun bilmiş bir edayla "Anlamıştım zaten! Yahu, sabahtan beri beynimi şeyettiğiniz Niçe midir, Miçer midir, neyse ne; o herifin Hazreti Mevlana'nın yanında esamesi bile okunmaz... Asırlar önce Anadolu'da yaşamış muhterem dervişi bilip tanımazsınız da elin gavurunun uyduruk dervişine takılıp kalırsınız, şaşmamak lazım..." Kötü bir çevirisinden olsa da el mecbur başladım Mesnevilere!

Onları tanıdığım güne dek cam fanusta yaşamışım meğer! Yıllar boyu asimile edilmeleri için devlet elinden geleni ardına koymamış! Yüreğimizi daraltan gerçek öyküleri birinci ağızdan her dinlediğimde yedi şiddetinde bir deprem oluyor zihnimde... Neyse ki Ziya "Dertler pare pare, kurtuluş için devrim tek çare..." diyerek

karamsarlığımızı dağıtıyor! Kısacası Recai Ağabey bir kez daha, dibine kadar haklı çıktı... Kitaplar her şeyi anlatmıyor, yüreği yanık insanların yaşadıklarından fersah fersah uzaktayız! Anlamak için dinlemek bile yetmiyor, gözlemlemek, tecrübe etmek zaruri!

FAŞİZM ANONS EDİLMEDEN...

Saldırı ve katliamlar tırmanışa geçince, devrimcilerin gerekli olmadıkça görev bölgelerinden ayrılmamaları önerildi... Böylece Cemil yaz aylarını Ankara'nın kurak sıcağında geçirecekti. Afişe çıktıkları bunaltıcı bir gecenin ardından, yataktan zorlukla kalktı Cemil. Acilen çıkması gerektiğinden, hemen çayın altını yakıp radyoyu açtı; haberler yine feciydi! Çorum'da çatışma olduğunu söylüyordu spiker! Mayıs ayından bu yana devletin palazladığı resmi ve sivil faşistlerin halka saldırdığını söylemiyordu tabii! Yorgun aklı zıvanadan çıktı, sanki pimi çekilip, Çorum'un üstüne bırakılan karmaşa bombası beyninde patlıyordu... Ocağı söndürdü, sırt çantasına birkaç parça giyecek atıp, dışarıya fırladı... Örgütün yaptığı toplantı sonrasında Çorum'a giden grup arasında yer almak istediyse de şehre deneyimli kadroların gitmesinden yana olan örgüt yöneticileri Cemil'in talebini kabul etmediler...

Temmuz 1980

Mahşerin şeytani muktedirleri asırlardır topraklarında birçok medeniyetin, kültürün boy attığı kadim Çorum kentini hedef aldılar. Amerikan elçisi, Robert Alexander Peck, aslında CIA'in gladyolarından biridir, ırkçı ve hayli "milli" müttefikleriyle görüşüp, inceleme, kurgulama, kışkırtma planlarını gözden geçirerek Çorum platformunun "katliama uygun" dizayn edilmesini sağladı! Akabinde çevre illerden kente yığılan kamyonlar dolusu faşist "Ya kan kusturacağız ya tam susturacağız!" nidalarıyla "Cihat" çağrısı yaptılar. Sinsi yılanların niyeti masum halka Çorum'u mezar etmekti... Ancak adi cambazların ipleri, kocaman yürekleri ve nasırlı ellerinden gayrı silahları olmayan mazlumlarca kesildi, yerle

yeksan edildi haysiyetsizler... Ne yazık ki tüm çabalar aralarında bebek, çocuk, kadın ve yaşlıların da bulunduğu elliden fazla canın hunharca katledilmesine engel olamadı... Şerefsiz katiller onarılması imkânsız acılar ektiler o güzelim topraklara...

Dikta rejimine giden kestirme yolun, korku ve dehşeti sistematik bir şekilde körükleyerek insanları sindirmekten geçtiğini bildiklerinden, oligarşinin faşizmle işbirliği Çorum'la sınırlı olamazdı! Kötülük tırmandırılırken, iyilik etkisiz hale getirilmeliydi; işte bu yüzden "demokrasiye nokta koyma" operasyonuyla kuşatıldı Fatsa ve tutuklandı aydınlık yüzlü Terzimiz ve arkadaşları! Fatsa, düşsel dünyamızın birebir resmedilmiş haliydi; kaosun değil düzenin aslolduğu, adil, eşit, özgür, paylaşımcı değerleri haiz devrimci dayanışmanın dupduru hayat pınarıydı, insanlığın umuduydu... Soysuz muktedirler it gibi korktular insanlığın, hürriyetin, sevinin ve emeğin iktidarından. Kendi meşreplerine uygun "hiçbir iyilik cezasız kalmaz" antlarını yinelemeleri bundandır...

Öldürülen onca insanın, katliamların, pusuların, işkencelerin, kayıpların, devrimci fikriyatın Fikri'sinin tutuklanmasının nedeni insanlığı edilgen hale getirerek, faşizmin birincil kaotik sürecini tamamlamaktır... Gözlere mil çekilmiş, kulaklar sağır, dudaklar suskun! Bu acımasız kabulleniş beni delirtiyor... Velhasıl, hayatla ölüm arasında bir kurşunluk mesafedeyiz; ölüm de tıpkı yalnızlık gibi omuz başımızda bekliyor... Bilinmezliklerle bezenmiş bu kahrolasıca iklimde, kesin olan tek gerçek; yüreğimden geçenleri sana söylemeden ölürsem gözlerimin açık gideceğidir...

Olay sonrası Cemil'in arkadaşlarına ifade ettiği gibi, yıllardır kanla kaynatılan faşizm kazanının ateşi adeta her saat başı körükleniyordu... Aldıkları nefes kadar yakın ve sonuçları aşikâr olan faşizm, en vahşi final provalarını yapıyordu, geriye sadece anons edilmesi kalmıştı...

Yoğun baskı ve şiddete karşı yurdun dört bir yanında süren direnişler nedeniyle devrimci, demokrat tüm örgütler sokaklara döküldüler... Benzer bir protesto gösterisine katılan Okan, polisin baskınından kurtulmak için can havliyle uzaklaşırken yaralı birini gördü. Ona yardım etmek için duraksadığı anda polis yakasına yapıştı... Aynı gün Lale'nin katıldığı bir başka eyleme de şiddetle müdahale edilmişti... Yaralananların yanı sıra çok sayıda tutuklanan vardı. Kendi dertlerine öylesine dalmışlardı ki Taksim civarındaki olayları, ertesi gün İlhan'dan öğrendiler! İTÜ'lülerin düzenlediği bir eylem olduğunu duyan Lale'nin içi bir tuhaf oldu; aklına Okan ile Mehmet geldi! Mehmet'in o hafta sonuna dek Ankara'da olacağını düşünüp rahatladı! Okan da muhtemelen işteydi, yine de negatif düşüncelerden arınamadı... İlhan bir başka odaya geçince sendikada görüşmenin doğru olmayacağını düşünüp dışarıya çıktı. Binanın az ilerisinde bulunan kulübeden Okan'ın evini aradı, yanıt alamayınca da iş numarasını çevirdi... Sekreter, Okan'ın dünden beri işe gelmediğini söyledi... Kafası iyice karışan Lale geriye dönüp kaygılarını Gönül'e aktarırken, İlhan yanlarına geldi. "Lale dün hazırladığımız metin yanında mı? Ben bulamıyorum!" Lale çantasındaki dosyayı ona uzatırken, "Galiba Okan da tutuklananlar arasında!" dedi. Duraksadı İlhan... "Toplantı sonrası detayları öğrenirim! Önemli bir işin yoksa sen eve git, akşama ararım!"

Eve giderse çaresizliğinin tırmanacağını bildiğinden, İlhan'ın önerisini kabul etmedi. Ardından günlük gazeteleri taradı, ancak tümünde "(...) yapılan izinsiz gösterilere polisin müdahalesi sonucu sol görüşlü öğrencilerden birisi hayatını kaybetmiştir. Ayrıca yaralanan ve gözaltına alınan çok sayıda gösterici olduğu öğrenilmiştir.." dışında bir ayrıntı yoktu... Gönül'le tartışırken birkaç arkadaşı daha geldi; aynı şeyleri tekrarlamaktan sıkılmıştı ki İlhan başını kapıdan uzatıp, onu içeriye çağırdı... Ona soracağı bir şey olduğunu sanarak odaya

geçtiğinde, İlhan'ın yüzündeki ifadeyi ayrımsadı! Ayaklarının dermanı kesilmişti, yığılırcasına oturdu sandalyeye! Küçük bir kızken, mahallelerine destancılar geldiğinde yaptığı gibi gözlerini sıkıca yumdu, elleriyle kapadı kulaklarını... İlhan omuzuna hafifçe dokununca başını kaldırdı, "Okan da tutuklananlar arasındaymış!" Beyni sanki bir ağaçkakan tarafından oyuluyordu... Serinkanlı görünmeye özen gösterse de aklından geçenler istemdışı döküldü ağzından... Ona ne olduğunu nasıl öğreneceklerdi? Yaralanmış olabilir miydi? Ailesine haber vermek gerekir miydi? Avukat bulsalar yararı olur muydu? Birden odada ikisinin dışında insanların da olduğunu fark edip paniklediği için utandı... Gayri ihtiyari ayağa kalkıp odadan çıkarken İlhan "Yarın ola hayrola Laleciğim... Üzülme!" dedi...

O ana kadar duygularını kontrolde başarılı olamadığını için hayıflanan Lale, babasını görünce tümüyle koyverdi kendisini... Kızının gözyaşları arasında aktardıkları Hamdi Bey'i de üzmüştü! Bu defa aklından geçen soruları babasına yöneltti! Ne yazık ki içeriden haber alabileceği Pol-Der'li komiser geçen ay görevden uzaklaştırılmıştı... Bir avukatla görüşüp işin takibini ona vereceğini söyleyen adam, bu aşamada Okan'ın ailesini bilgilendirmenin onları telaşa düşüreceğini düşünse de nihai kararı kızının vermesi gerektiğini ilave etti. Cuma akşamı babasının yazlığa gideceği aklına gelince heyecanlandı... "Doğru diyorsun, boş yere onları telaşa vermeyelim... Gereken neyse yaparız... Senden son bir ricam var, yazlığa gittiğinde anneme sakın bahsetme!" Kızının ona ihtiyacı varken onu yalnız bırakmayı içine sindiremese de Lale annesi şüphelenmesin diye adamın gitmesinde ısrar etti...

Gece boyunca Sibel'le dertleşti... Sabaha dek gözüne dirhem uyku girmediğinden ertesi gün toparlanması gereken işler nedeniyle İlhan'la buluştuğunda bitap haldeydi... Konuşma boyunca onu yan gözle süzen İlhan nişanlısından çok Lale adına üzüldüğünü fark etti... Kızı rahatlatmak için aklına gelen

olumlu seçenekleri sıraladı... "Üstüne ifade veren birileri çıkmazsa yakında serbest bırakılır..."

Her ne kadar eli kolu bağlı oturmayı içine sindiremese de, metanetli davranması gerektiğini biliyordu. "Sağ ol İlhan... Umarım bir aksilik olmaz... Beterin beteri var, ölüm olmadıkça atlatırız nasılsa!"

MUTLULUĞA FIRSAT TANIMAK...

Görüştükleri avukat gözaltı sürecinde fazla bir şey yapamayacağını aktarınca Hamdi Bey kızını bırakmak istemedi... Ancak "anne fobisini" Sibel de destekleyince, cuma sabahı kızları eczaneye bırakıp yola çıktı... Sibel yaz başından beri en az kuzeni kadar farmakolojiyi sökmüştü; başım ağrıyor, midem bulanıyor gibi şikâyetlerle gelenlere uygun ilaçlar verebiliyordu artık... O gün boyunca canı sıkkın kuzeninin yükünü hafifletmek için bütün işi üstlenince yoruldu... Akşama doğru gelen Naci, annesinin Okan bir an önce çıksın diye dua ettiğini söyleyip, "Bu akşam hazırlık yapmış, sizleri bekliyor!" dedi.

Lale bozuk ruh haliyle onların keyfini kaçırmak istemiyordu... "Sağ ol Naci, ama gerçekten içimden gelmiyor! Günler torbaya girmedi ya, nasılsa Hacer Ana'mı ziyaret ederim... Aslına bakarsanız bu akşam biraz yalnız kalmak istiyordum! Siz gidin..." Sibel itiraz edecek olduysa da fayda etmedi... Onları yolcu eden Lale, eczanenin kapanış saati yaklaştığından kalfayı gönderip ofise geçti. Kapının üstündeki minik "çan" çalınca ön tarafa yöneldi, gözlerine inanamıyordu! Hızla tezgâhın arkasına geçen Okan ona tüm gücüyle sarıldı... Bir müddet dudaklarını kenetlendi... Derin bir nefes alıp, Okan'ın ellerini tuttu sıkıca, bırakırsa görüntü kaybolacaktı sanki... Soru sormak yerine onu seyretmekle yetindi... Okan'ın "Eve gidelim mi?" sorusunu sorgusuz sualsiz kabullendi. Kepenkleri indirip, yola koyuldular... Bindikleri taksiden apartmanın önünde inip, hızla çıktılar basamakları... İçeride Okan kollarını Lale'nin beline doladı, öpüşerek salona girdiler... Duygularına gem vurma

raddesini çoktan aştığını hissettiğinden, bedenini tümüyle onun dokunuşlarına terk etti... Yaşadıkları muhteşem kopuşun, zamanda kayboluşun bitmesini hiç istemediler... Sanki günlerce bir vahada yürümüşçesine, teni kurumuş, dudakları çatlamıştı Lale'nin! Serap sandığı o dupduru gölün gerçek olduğunu anlayınca bedenini özgürce serin sulara bırakmıştı...

Sabah Lale'den önce uyanan Okan, fırına gidip sıcak ekmekle kahvaltılık malzemeler aldı. Hazırladığı tepsinin ortasına kırmızı bir gül koyup, yatak odasına girdi... Tepsiyi komodinin üstüne bırakıp onu öperek uyandırdı... Göz göze geldiklerinde Lale utangaç bir kız çocuğu gibi kızardı. "Hangi ara yaptın bütün bunları!" diyerek sarıldı... Okan geceye ilişkin duygularını dillendirirken mahcubiyeti arttı... "İyi ki götürmüşler beni diyeceğim neredeyse! Sonunda böylesine muhteşem bir ödül olduğunu bilseydim daha önce tutuklatırdım kendimi..." Bakışlarını mütemadiyen kaçıran Lale, o konuşmaya başlayınca yavaşça kaldırdı başını... "Şubedeki sorguda öğrenci olmadığımı söyledim. Yemin etsem başım ağrımaz, diplomam elimde... Bir inşaat firmasında mühendis olarak çalıştığımın altını çizdim! Gösteri yerinden tesadüfen geçtiğimi, yaralıya yardım etmekten başka amacım olmadığını ifade ettim." Korsandaki grup birinci şubeye götürüldüğünde, polislerin geniş çaplı bir operasyonla silahlı bir örgütün üst düzey elemanlarını yakaladıklarını öğrenmişler... Adamlar daha mühim insanlarla meşgul olduklarından onlarla "ilgilenmeye" fırsat bulamamışlardı! İlk geceyi hücrede geçirip, ertesi gün küfür ve kaba dayağa maruz kalmıştı... Son üç günü de hayli kalabalık olan küçücük bir hücrede, aç susuz ayakta dikilerek geçirmişti... "Serbest bırakıldığımda üzerime yapışan kir ve pislikten arınmak için hamama gitmek zorunda kaldım!" Eczaneye gelmeden önce işyerine uğradım... "Meğer Şükrü Bey olaya vakıfmış... Verdiğim bilgilerin doğruluğunu araştırmak için Fatih karakolundan bir grup polis işyerime gitmiş..." Patronu Okan'ın ifadesini doğrular nitelikte konuşmuştu; o gün

bir iş nedeniyle Taksim'e gittiğini, dönmeyince de merak ettiklerini söyleyip, ona kesinlikle kefil olduğunu vurgulamıştı! "Gelen ekip patronun forsundan etkilenmiş... Komiser, ofisten birinci şubeyi aramış! Onlar ayrılırken, Şükrü Bey her birinin eline viskiyle bir karton yabancı sigara tutuşturmuş. Anlayacağın tam anlamıyla 'babalık' yapmış!"

"Sağ olsun! Ama abartmaya değmez... Patron milleti kaz gelecek yerden tavuğu esirgemez... Belli ki nezdinde kıymetli bir elemansın, kaybetmek istememiştir..."

"Doğru diyorsun, bu açıdan bakmamıştım... Neyse ki ucuz atlattım..."

"Yaşadığın şeyler basit değil!" diyen Lale, onsuz günlerde ne denli zorlandığına değinirken, onu hayranlıkla dinledi... "Geçti, bitti güzelim!" Lale'nin çenesinden tutup başını kaldırdı, göz gözeydiler. "Evlenelim Lale! Yarın ne olacağı belli değil, hiç olmazsa yaşadığımız sürenin tadını çıkaralım gönlümüzce..."

Lale mahzun bir ifadeyle baktı... Bu defa da ertelerse, yaşamaya fırsat bulamadıkları mutlu günlerin kursaklarında kalabileceğini düşünüp, "Olur!" dedi. Neşe içinde havaya zıplayan Okan onu uzun uzun öptü... Lale'yi eczaneye bırakıp, ofise geçen Okan'ın içi içine sığmıyordu... Diğer taraftan Lale de benzer duyguları taşıyordu...

Ertesi gün, öğlene doğru eczaneye gelen Sibel, kuzeninin ışıldayan yüzünü görünce iyi gelişmeler olduğunu anladı... Asıl sürprizi söylemek için sabırsızlandığından Okan'ın gözaltı sürecini hızlıca özetledi... "Evleniyoruz! Hem de yıldırım nikahıyla..." İlk şaşkınlığı atlatan Sibel sevinçle kucakladı onu! Onlar şen şakrak gülüşürken, ofisin kapısı açıldı. Ankara'dan dönen Mehmet eve uğramadan eczaneye gelmişti... "Hayrola geleceğimi mi duydunuz! Nedir bu neşenizin sebebi?" diye takıldı onlara... "Bizim hadiseler anlatmakla bitmez... Sen neler yaptın söyle bakalım!" dedi Lale... Mehmet, Ankara günlerine kısaca değindi... ÖTK ile görüşmesi heyecan vericiydi... Daha da iyisi Cemil'le doyasıya hasret gidermiş, onun yeni dostları-

nı tanıyınca da içi rahatlamıştı... "Gözüm arkada kalmadı kızlar... Arkadaşımız iyi ellerde... Bizimki hepinizi özlemiş ancak şu sıralar gelebilmesi zor! Belki ağustos sonunda fırsat bulur!"

"Ben onu getirmesini bilirim!" dedi Lale gülümseyerek... Son gelişmelerden habersiz olan Mehmet, elini "boş versene" gibisinden salladı. "Neyse şimdi siz anlatın bakalım nedir bu neşenizin esbabı mucibesi!"

Lale son günlerde yaşadığı sıkıntılardan kısaca bahsedip, asıl haberi verdi... Cemil'le geceler boyunca dertleşmeleri aklına gelen Mehmet kalbinin duracağını hissetti... Onun feci halde dağıldığını fark eden Sibel işi şakaya vurdu... "Şoke olmakta haklısın Mehmet! Rahmetli dedemin dediği gibi, Lale ellere verdi talkını kendi yuttu salkımı.." Omuzlarını silkmekle yetinen Lale'yi zoraki bir çabayla kutlayan Mehmet'in tadı kaçmıştı... "Gidip bizimkileri de göreyim kızlar..." Onun ardından kaldıkları yerden devam ettiler...

Pazartesi sabahı babası döndüğünde, ona Okan'ın serbest bırakıldığının müjdesini veren Lale, "Özgürlük diye bir şey kalmadı... Devlet şiddeti giderek tırmanıyor... Yarının garantisi yok babacığım."

"Ağzından yel alsın yavrum. Yarına çıkmamak ne demek, Allah korusun!"

"Üzülmen için söylemedim, gelişmeler bunu gösteriyor... Elbette gerekli önlemleri alıyoruz ama yeterli olmadığı da bir gerçek... Bu olumsuz koşullarda iyi bir şey yapalım istedik, evlilik tarihimizi öne çekmeye karar verdik.."

"Sizin adınıza konuşamam ancak görünen o ki Okan'ın gözaltına alınması fevri bir karara neden olmuş... Fikrimi sorarsan, evlilik aceleye getirilemeyecek kadar ciddi bir mesele! Gelecekte sıkıntı yaşayabilirsin... Okulla evliliği bir arada götürebilecek misin?"

Lale başını babasının omzuna yasladı, "Neredeyse iki yıldır tanıyoruz birbirimizi babacığım, sıkıntı olacağını sanmam... Aklımız ve yüreğimiz aynı yönde atıyor başka ne isteyebilirim

ki! Okul işini kafana takma nasılsa bitecek bir şekilde, ayrıca Okan senden daha çok önemsiyor bu meseleyi..."

"Bari kışa kadar bekleseydiniz! Annen bu durumdan pek hoşlanmayacak!" Ancak Lale son derece kararlıydı, okul başladığında siyasi sorumlulukları ve dersler bütün vaktini alacağından nikahı yaz sonuna doğru yapmak istiyordu. "Sıradan bir nikah olacak... Fazla tantanaya gerek yok!" Bu aşamada kızının "leb dediğine leblebi demeyeceğini" gayet iyi bilen adam, karşı olduğu karara boyun eğse de kızını uyarmadan edemedi, "Anneni ikna etmek zordur biliyorsun... İşin kolay değil..."

DEVEYE HENDEK ATLATMAK...

Lale, kuzeniyle birlikte hafta sonu Kumburgaz'a gidip, annesini bir şekilde ikna etmeyi planlarken... Okan, aynı akşam sevindirici gelişmeyi telefonda aktardı annesine, yakalandığından bahsetmedi... Onun "Kesinlikle şatafatlı bir düğün olmayacak... Sade bir nikah yeterli..." uyarısına rağmen kadın onu duymazdan geldi. "Oğlum ağustos sonu dediğine şunun şurasında ne kaldı? Onca hazırlığı nasıl yetiştireceğiz!"

"Bir şeye gerek yok anneciğim, biz her şeyi hallederiz!" Heyecandan sesi titreyen Semahat Hanım, Lale'nin bekâr evine gelin getirilmesine karşıydı... Dul kadınlar gibi bir tek nikahla evlenilir miydi? Elâlem ne derdi! Yalnızca nikah gününü almalarını söyledi, diğer ayrıntıları kendisi halledecekti. Konuşma bittiğinde, annesinin lügatında "sade" sözcüğüne yer olmadığını düşünüyordu...

O hafta siyasi çalışmaları öylesine yoğundu ki, ancak pazar sabahı yola çıkabildi Lale! Sitenin önüne gelene dek kuzeniyle kafa kafaya verip annesini ikna yollarını tasarladılar... Annesi ne derse desin kararının değişmeyeceğinden emindi... Gerekirse restleşebilirdi, sonuçta evlenecek olan annesi değildi! Sibel bunları duyunca "kızılca kıyametin" onları beklediğinden emin oldu... "Teyzemi ikna etmek, deveye hendek atlatmaktan zordur... Sana kolay gelsin..."

Evden içeri girdiklerinde, ayaklarının titrediğini hissetti Lale. Restleşmeyi göze almış olsa da annesinin dolduruşuna gelip, onu kırmayı hiç istemiyordu. Gerginliğini üzerinden atmak için kapının önünde duraksadı, derin bir nefes aldı... Kızını karşısında gören Çiğdem Hanım neşeyle onun yanaklarından öptü... Teyzesiyle de hasret giderme faslı bitince, oturdular. Çiğdem Hanım'ın, "Hayrola kızlar, sizi hangi rüzgâr attı buralara?" demesi üzerine, Lale evirip çevirmeden "Biz evleniyoruz!" deyiverdi... İki kardeş öylece donakalırken, onların hallerine gülmemek için kendilerini zor tutuyorlardı... "Bayram değil, seyran değil, nereden çıktı şimdi bu?" Lale yanıt vermeyince, Çiğdem Hanım aldı sazı eline ve birbiri ardına kurduğu olumsuz cümleleri yağmur misali yağdırdı...

Kısa bir es verdiğinde "Bitti mi Çiğdem'im?" diye gülümseyen Lale, 29 Ağustos'a nikah gününü aldıklarını söyledi... Gözleri fal taşı gibi açılan kadın, sandalyeden kalkıp kanepeye uzandı boylu boyunca! "Bir su ver Yasemin! Bayılacağım galiba..." Güldüğü anlaşılmasın diye Lale başını geriye çevirirken, Sibel odadan dışarıya çıkıp, ağzını tutarak güldü... İkisi de Çiğdem Hanım ne zaman sıkışsa "bayılma" numarasını denediğini gayet iyi biliyorlardı... Yasemin Hanım, Lale'ye sert bir şekilde bakarak, "yaptığını beğendin mi?" der gibi başparmağını sallayınca, annesinin yattığı kanepenin yanında diz çöküp ellerinden öptü... "Bu kadar üzülecek ne var anneciğim, kızım evleniyor diye sevinmelisin!" Sibel "kolaylaştırıcı" vazifesini üstlenince, az da olsa yatıştı... "Tatilimin de içine ettin ya, ne diyeyim!" diye söylenerek "zaruri" hazırlıkları sıraladı, Yasemin ise her bir argümanına "yaparız, kolay ablacığım!" diye yanıt verdi. Teyzesinin kaş göz hareketleriyle verdiği mesajı gayet iyi anlayan Lale sessizliğini hiç bozmadı... Kuzenler akşamüzeri İstanbul'a hareket ettiklerinde, kardeşler de dönüş hazırlıklarına giriştiler...

Çiğdem Hanım'ın hemen ardından, Okan'ın annesi de apar topar İstanbul'a gelince Lale'nin başındaki dert ikiye katlandı...

Dünürlerle mümkün olduğunca, ki zaten fazla vakti yoktu, az görüşerek zırvalıklarından uzak tuttu kendisini... Okan da aynı taktiği izleyince kadınlar kendi aralarında "sanki başkaları evleniyor... Nasıl bir özensizliktir!" diye başlayan dedikodulara aralıksız devam ederken, çocukları tarafından "bertaraf edilen" dayatmalar haricinde, kendi bildiklerini okudular... Semahat Hanım kocasının ağzından girip burnundan çıktı ve iki arada bir derede, oğlu ve gelinine Bakırköy'de sıfır bir daire satın aldırdı! Kadınlar elbirliğiyle iğneden ipliğe evi döşemekle uğraşırlarken, Lale sadece müdahale edilecek yerlerde devreye girdi. Öyle ki salon dışındaki eşyaları görme gereği bile hissetmedi. "Kuru bir nikah olmaz" ısrarının işe yaramaması üzerine Semahat Hanım, Hatay'dan gelecek onca insana yemek vermezlerse milletin diline sakız olacaklarını iddia ederek, onları düğün yemeğine ikna edince, tek farkla galip geldiğine seviniyordu... Aslında itiraza takati kalmayan Lale, bu ayrıntının üzerinde durmamıştı... Çiğdem Hanım'ın deyimiyle sayılı gün göz açıp kapayana kadar geçerken, son derece yorgun olmalarına rağmen iki anne de hallerinden memnundular...

SEGÂH MAKAMI...

Nikah günü, Lale'nin sırtına değen bukleli sarı saçları, Gönül'ün sahici çiçeklerden yaptığı Helenistik tarzdaki oval taçla süslenmişti... Giydiği sade gelinlik duru güzelliğini tümüyle açığa çıkarmıştı; eski çağlardan kopup gelen bir tanrıçaya benziyordu... Başta Okan olmak üzere nikaha gelenler bu müthiş güzelliği gözlerini kırpmaksızın seyrederken, son derece nemli ve boğucu havanın da etkisiyle bunalan Lale, bu işkencenin acilen bitmesini ve üzerindeki giysiden kurtulmayı diliyordu...

Tebrik kuyruğu "İğne atsan yere düşmeyecek" kadar kalabalıktı, parmaklarının ucunda yükselip etrafa baktı Lale, Cemil görünürlerde yoktu... Mehmet'le kucaklaşırken, fısıldayarak "Cemil nerede kaldı?" diye sordu! O da aynı tonda cevap verdi.

"Feci şekilde hasta, yatak döşek yatıyor. Aksilik işte!" Mehmet'in arkasındaki Türkan Hanım ise üzüntülü bir sesle "Laleciğim sana çok selam söyledi... Canı gönülden kutluyor... Biliyorsun Ankara'dan senin için gelmişti ancak öyle ağır bir hastalığa tutuldu ki kıpırdayamıyor... Eğer durumu kötüye giderse akşam yemeğine katılamayabiliriz, kusurumuza bakma güzel kızım!" derken, oğlunun ağzından kutlamaya dair tek bir söz çıkmadığını düşündü... Lale, "Geçmiş olsun dileklerimi ilet Türkan Teyzeciğim. Umarım en kısa zamanda iyileşir..." dedi.

Lale'yi uzun süre seyredebilmek amacıyla tebrik kuyruğunun en arkasına geçen İlhan, gözlerini ondan alamıyordu... Kucaklaştıklarında kalbinin delicesine çarptığını hissetti. "Laleciğim çok mutlu ol!" Zoraki bir gülümsemeyle Okan'ın elini sıktı. "Lale bizim kıymetlimizdir, gözbebeğimizdir... Çok şanslısınız..." Daha fazlasına gücü yetmeyeceğini anlayınca Okan'ın yanıtını dinlemeden uzaklaştı...

Aynı dakikalarda, duygusal karmaşasını zoraki dizginleyerek, salt Lale'yi mutlu etmek adına İstanbul'a gelen Cemil, hastalandığı için memnundu... Sevdiği kadını tümüyle kaybedeceği anlara tanık olmak ölümden beter geliyordu... Kapı açıldığında ailesinden nikaha ilişkin tek bir cümle duymak istemediğinden, ne o sordu ne de onlar tek bir şey söyledi... Fiziki rahatsızlığından çok duygusal yıkımı yataktan çıkmasını engelliyordu. Akşama dek düşünce keşmekeşlerine boğuldu... Hasta oğullarını evde bırakmaya gönülleri razı olmayan anne ve babasını "iyi olduğuna" ikna ederek, düğün yemeğine gönderince, ıssızlığın etkisiyle de basıncı artan kederiyle baş başa kaldı... Gözünden süzülen yaşların yastığını ıslattığını fark ettiyse de aldırmadı... Aldığı ilaçlar yüzünden rehavet çöktü üzerine, öylece uyuyakaldı... Koridordan gelen sesler üzerine sıçrayarak uyandığında kan ter içinde kaldığını anladı... Komodinin üzerindeki mendille terini kurulayıp, gözlerini sımsıkı yumdu... Tek bir yorum dahi duymak istemiyordu... Kadın odanın ışığını yakmadan, parmak uçlarına basarak onun üzerindeki yorganı düzeltti... Fatih Bey

de elini alnına koyup ateşini kontrol etti... "Neyse ki ateşi düşmüş!" Tedirgin olsa da bozuntuya vermeden uyku numarasına devam ederken, babası "Bu gece yemek mi yedim, dayak mı anlamadım" dedi.

"Sorma bey! Sabah halini görünce öyle korktum ki aklıma kötü şeyler geldi..." Adam yüzünü sıkıntıyla buruşturdu... "Bu hastalığa karasevda derler hanım. Kolayca iyileşmez!" Kadın, parmaklarını dudağına götürerek "sus" işareti yapıp, kocasını dışarı çıkardı. "Şişt, yerin kulağı var, bir duyan olur!" Bu ikazın, ikisinin aynı minvalde konuşacaklarının bir göstergesi olduğuna emindi... Ayağa kalkmaya mecali olsa, avaz avaza "Evet, karasevda! Var mı çaresi?" diye bağıracaktı...

Ertesi sabah ziyaretine gelen Mehmet'le dertleştikçe, sızıları depreşti... Onu teselli edebilecek hiçbir söz ya da eylemin olmadığının farkındaydı Mehmet, kırık plak gibi "Olan oldu artık! Yapacak bir şey yok!" gibi şeyler geveledi...

"Tüm iyi niyetinle beni avutmaya uğraştığın için sağ ol dostum! Ama şu halime baksana; içimin ateşi kabına sığmadı, bedenimi yakıyor... Bir konuda ülkemizden öndeyim; kişisel anlamda da olsa ciddi bir darbe aldım, mümkünlerim tükendi, nafileyim... Evet, mantığım yenilgiyi kabullendi lakin kahrolasıca yürek ikna olmuyor bir türlü..." Ne diyeceğini bilemeyen Mehmet, başı önde sessizce dinliyordu... "Paşam şu komodinin kapılarını açsana!" Mehmet zıpkın gibi fırlayıp, onun dediğini yaptı! İtinayla düzenlenmiş kırkbeşliklere bakıp "Hangisini çalalım?" dedi.

"Fark etmez! Rastgele birkaç tane seç işte..." Mehmet başını geri çevirerek, kırkbeşliklerin arasından el yordamıyla dört plak seçti. Ambalajlarından çıkarıp, üst üste koydu ve düzenli bir şekilde "beşli çalar pikaba" yerleştirdi... En alttaki plak aşağıya doğru süzülüp, pikabın iğnesiyle buluştuğunda müziğin sesi duvarlarda yankılandı... "(...) Dertliyim ruhuma hicranımı sardım da yine / İnlerim şimdi uzaklarda solan gül gibiyim / Gecenin rengini kattım içimin matemine / Sönen ümidiyle günden güne ölgün gibiyim..."

"Ne seçermişsin be Paşam, iyice tarumar olduk..." Mehmet değiştirmek için yeltendiğinde, Cemil onun kolunu tuttu... "Ne diyordu bizim Naci, kaderde varsa düzülmek, boşunadır üzülmek..." Bu alıntı ikisinin de hoşuna gitmişti...

"Dönüş ne zamana?"

"Bana kalırsa hemen ancak hastalık izin vermiyor... Atlattığım gün, yüreğimdeki enkazı yüklenerek döneceğim..."

"Keşke kızı kutlayıp öyle gitseydin... Yanlış anlayacak!"

"Bana çektirdiği azaplara imkânsızlığı da eklediği için kutlamayı hak ediyor da buna mecalim yok!"

DÜNE SIRT ÇEVİREREK, YARIN TARİF EDİLEMEZ!

Düğünden günler önce, aslen Datçalı olan Gönül bir sohbet sırasında, Lale'ye güzel bir teklif iletmişti. "Birkaç günlüğüne benim köye gitmeye ne dersin Laleciğim?"

"Bunca işin arasında haksızlık olmaz mı?"

"Saçmalama! Birkaç günde dünya yıkılacak sanki... Meraklanma ben senin yerine de koştururum... Hiç olmazsa bir hafta dinlenin!" Lale arkadaşının önerisini değerlendirirken, Gönül gerekli tüm detayları hallettiğini ilave etmişti... Lale'nin işlerini kendi aralarında paylaşmışlar ve "düğün hediyesi" olarak aralarında topladıkları parayla Marmaris'e gidiş biletlerini almışlardı... Aklının ucundan dahi geçmeyen, bu müthiş armağan karşısında duygularını gizlemekte zorlanmıştı...

Nikahın hemen ertesinde yola çıktılar... Uzunca bir yolculuğun ardından, otobüsten Marmaris'te inip, Yazı Köy minibüsüne bindiler! Dolambaçlı ve oldukça dar dağ yollarından geçerken bazı virajlarda arabanın arka tekerleği resmen boşta dönüyordu. Stabilize yolda tangır tungur, hoplaya zıplaya yol aldılar... Manzaranın güzelliğini mest olmuş bir vaziyette seyreden Lale bu çetin yolculuktan şikâyetçi olmazken, beti benzi atan Okan, kusmamak için azami direnç sergiliyordu... Yol boyunca "Bu manzara ömre bedel Okan'ım! Keyfini çıkarırsan, bir şeyin kalmaz inan bana!" minvalinde sakinleştirmeye çalış-

tı kocasını... Akşam çökerken sırtını yamaca yaslamış, serinleyen, avuç içi kadar Yazı Köy'e vardılar... Gönül'ün tavsiye ettiği, köyün tek pansiyonunu elleriyle koymuş gibi buldular... Zeytin, hurma, incir, badem, nar gibi çeşitli meyve ağacının arasından epeyce yürüyüp, çivit mavisi evin bahçesine girdiklerinde, duraksayan Lale melisa kokusunu içine çekti... Evin sahibi Salih ve karısı Ayşe onları kapıda karşıladı. "Merabeyn nile durupdurusunuz, geçiverin boreye!" dedi kadın. Lale gülümseyerek "Merhaba!" dedi ve evin önünde kümelenmiş olan portakal ağaçlarının gölgesindeki tahta iskemleye oturdu, yorgunluğundan eser kalmamıştı... Okan ise biraz "kestirmek" istiyordu. "Hadin madem, hazırlayık dumuştum yatanızı biraz yatıver gari!" diyen Ayşe, evin sağ tarafındaki yan yana dizilmiş kapılardan birini açtı...

Kadının ne dediğini anlamak için onu pür dikkat dinliyordu... İçinde "çay" geçen cümleyi duyunca, "Çok makbule geçer!" diye yanıtladı... Ayşe çayları masaya koyduktan sonra şalvarının iki yanını silkeleyip onun karşısına oturdu... "Needip goyyonuz?" Lale hal hatır sorduğunu anlamıştı, "İyiyiz işte..." Kadın nasıl tanıştıklarını, evlendiklerini sordu, o da kısaca anlattı... Ayşe ise onun sormasını beklemeden etraflıca bahsetti kendisinden, eşinden, kızından, masalsı aşk hikâyesine geçti... Ayşe köylerinin yakışıklısı Salih'e on altısına varmadan kaçmıştı... Ayşe'nin "gocaman aşkını" gaynınasının dırdırları bile "gücültmemiş!" "Gocası" dağlar kadar "üce" sevdalısını, anasına karşı korumuş, kimselere ezdirmemiş... "Yavrısı, gıymatlısı" olunca, "gıran giresicene goca garıyı" duymazdan görmezden gelmiş... Gıymatlısı doğduğunda tabiat coşmuş, dağlar ve yamaçlar rengârenk çiçeklerle bezenmiş, Salih bebelerinin doğumunu "Goca Irabbının" kutladığını düşünüp, ona dualar eşliğinde "Bahar" adını koymuş... Ayşe "Aşam olupduru, uyandırıvesen gocanı! Aş hurdum! Sufrayı hazırlayıverim ben de!" dedi. Odasına girdiğinde mışıl mışıl uyuyan Okan'ı uyandırmaya kıyamadı o da uzandı yanına. Kocası gözlerini araladı, sımsıkı sarıldılar...

Birkaç çeşit zeytinyağlı, tazecik yeşilliklerden yapılmış salata, ızgarada pişirilmiş çipura balığı, hepsi birbirinden lezzetliydi, özellikle kabak çiçeği dolmasına bayıldı Lale... Altı yaşındaki Bahar'la sohbet ederken, ikisi de kızın olağanüstü keskin zekâsına hayran kaldılar... Bahar odasını göstermek isteyince, Lale masadan kalkıp onu takip etti... Kirecin içine pembe toz boya katılarak boyanan odada, saten astarlı dantel örtüyle süslenmiş, sedir ağacından karyola ve iki kapılı dolap vardı... Ahşabın kokusu henüz uçmadığı için eşyaların yeni yapıldığını düşündü Lale... Odanın tam ortasında yörük desenli bir kilim, buldan bezinden dantelli perdesi olan pencerenin altında iki büyük minder ve içinde oyuncaklar bulunan hasır bir sepet bulunuyordu... Minderlerin üstüne oturdular. Bahar, annesinin yaptığı bez bebekleri kimselerle paylaşmadığını belirtip, onları tanıttı; Zeytin, Fesleğen, Badem ve Üfliye... "Baharcığım üçünün ismini anladım da Üfliye'nin anlamını çözemedim!"

"Üfliye adını ben goyuvedim, küyümüzde kimsecikler bilmeedidi... Söyleyem de üren aplam, bahar geldimiydi ağaçlar uçuşan pamuklarını saladurur ya onlara Üfliye dirim! Arkıdeşlerim gülüp durulardı, alıştılaa gari!" Bebeklerinin kişiliklerini anlatarak tek tek Lale'nin kucağına koydu... Zeytin, gara gözlüydü, Badem üzgünlüydü, Fesleğen üzgünsüzdü, Üfliye gancık garılaa gibi onun bunun peşi sıra goşup durudu... Ayrıca her bebeğin bir öyküsü de vardı; kız çocuğu uydurduğu hikâyeleri anlatırken, henüz kötülüğün bulaşmadığı hayal dünyasına, yaratıcılığına hayran oldu... Anlatıları bittiğinde Bahar kollarını Lale'nin boynuna dolayıp, yanaklarından öptü. "Lale abılla seni çok sevdim biliyon demi?" Kızı kucağına oturtup, saçlarını okşadı... "Ben de seni çok seviyorum Bahar'ım."

Sabah horozun sesiyle erkenden uyanıp bahçede kahvaltı ettiler... Salih gitmek istedikleri bir yer olup olmadığını sordu. "Sen nereye götürürsen kabulümüzdür..." diye yanıtladı Lale.

Salih karısına, "Ayışa... Gelin gıza bürgü verice... Isçaktır orala..." diye seslenince, Ayşe çekmecesinden çıkardığı oyalı mor yazmasını Lale'ye verdi...

Salih'in Anadol'uyla kıvrım kıvrım akan dağ yollarını aşarken, "Sağımızda tarih, solumuzda tabiat, karşımızda deniz..." dedi Lale... Araba denize doğru ağır aksak yol alırken, tarihe meydan okuyan yüksek duvarları, tepesi yıkılmış evleri, dağınık şekillerdeki taş blokları, içlerinde envai çeşit ağacın boy attığı harabeleri inceledi... Karşılarında yükselen dağın tepesi adam profiline benziyordu... Knidos şehrinin amfi tiyatrosuna sırtını dönmüş denize bakan lokantaya benzeri derme çatma bir yapının önündeki tahta iskemlelere oturup, Salih ısmarladığı kahveyi yudumladılar... Lale, "Sağ ol Salih... İnan bana annemin kahvesinden bile güzel!" derken, bakışlarını turkuazın rengârenk armonisinden alamıyordu... "Bu muhteşem atmosferde zehir sunsalar, bal kaymak sanılabilir..."

Tarihi yıkıntıların kıyısından yürüyerek, limana indiler... Paslanmış tel kafesin içinde oynaşan balıkların miniklerini denize atan, büyükçe olanları ayıklayan kasketli bir adamla selamlaştı Salih... "Gari tebelleş olmayım, yaveşden oturup konuşem arkıdeşlen... Gezip durun raatca. Gitceniz vakit söölеen gidiveeriz..." Ona teşekkür ederken, adam "Evallaa" diyerek kıyıdaki adamın yanına çömeldi...

Akdeniz ile Ege'nin köpük köpük kucaklaştığı yarımadadaki limanın ucunda dalgaların sesini dinlediler! Duygularının rehberliğinde, tarihten yansıyan izleri takip ettiler; Akropolis, anfi tiyatro, Korinth tapınağı ve Iyon büstlerinin yıkıntıları arasında dolaşırken derin bir iç çekti Lale... "Böylesine değerli bir antik kent, başka ülkede olsaydı, başlarının üstünde taşırlardı... İnsana, tarihe, kültüre, sanata zerre kadar saygı yok memleketimizde..."

"Haklısın bir tanem... Bizimkiler kıymetini bilmeyince Batılılar yağmalamış... Knidos da diğer tarihi kentler gibi istiladan fazlasıyla payını almış... On dokuzuncu yüzyılda araştırma

bahanesiyle gelen Batılılar mükâfat olarak ne kadar tarihi eser varsa çalıp, ülkelerindeki müzelere götürmüşler... Yağmacılık böyle bir şey işte..."

"Tarihi eserleri kendi topraklarından koparıp almak feci bir şey... Ruhunu kaybediyor, eksik kalıyorlar, yazık..." diyen Lale en tepedeki Apollon tapınağına tırmanıp, mermer bir kaidenin üstüne oturdu, manzara olağanüstüydü... Kolunu Lale'nin boynuna doladı Okan. "Henüz seni tanımadıkları için, yarımadanın en güzel yerinde kurulan Knidos güzellik tanrıçası Afrodit'e adanmış... Afrodit'in heykeli öylesine güzelmiş ki birçok ülkeden insanlar sırf o heykeli görmek için gelirlermiş... Şimdi o güzelim heykelin yerinde yeller esiyor, ondan geriye sadece kaidesi kalmış..."

Lale aşağıya doğru eğilince Okan'ın eli boşlukta kaldı... "Asırlar öncesinden süzülen insanlar gözümün önünden geçiyorlar sanki; beyaz şeffaf giysileriyle limanda eşlerini bekleyen ya da sağ elleriyle omuzlarındaki şarap fıçısını zarafetle taşıyan kadınlar... Bahar gibi iri gözlü, al yanaklı sevimli çocuklar... Mimar Sostratos, Ressam Palygnotos, Matematikçi Eudoksus, Doktor Euryphon, filozoflar, şairler, adını sanını bilmediğimiz aydınlar... Nice kadim bilgiye, gizeme, sırlara tanıklık eden şu yıkıntılar dile gelse keşke..." Başını Okan'ın göğsüne yasladı... "Kötücüller şimdi olduğu gibi o devirlerde de aydınlığı, iyiliği, güzelliği yerle yeksan etmek için ellerinden geleni yapmışlar..."

"Şimdiki kötücüller onlardan daha azgın, saldırgan ve donanımlı! Neyse, hiç olmazsa şu kısacık sürede günümüzün sıkıntılarını unutalım, geçmişin yakasını bırakalım..."

"Keşke yapabilsem, ne mümkün! Mademki yeryüzünde düşünen tek canlıyız, gereğini yapacağız! Gerçeklerden kaçılmaz Okan! Düne sırt çevirerek, yarını tasvir edebilmek olanaksız... Eğer bu güzelim iklimdeki yaşanmışlıkları göz ardı edersek, geride kuru, anlamsız yıkıntılardan gayrısı kalmaz ki bu da kente ve insanlığa yapılacak en büyük haksızlıktır..."

Terden sırılsıklam olan bedenlerini tahta iskelenin ucundan açıklara bıraktılar... Öğle güneşi tam tepeden onları seyrederken, kurulanıp ayrıldılar Knidos'tan... Anadol'un rotasını bu defa Palamut Bükü'ne çevirdi Salih... Yolun en sonundaki bir balıkçıya götürüp, onları baş başa bıraktı... Izgarada balık ve yöreye özgü birkaç mezenin yanı sıra rakılarını yudumladılar... "Yediklerimizin üstüne deniz iyi gider..." diyen Okan, kolunu karısının beline dolayıp denize sürükledi onu... Muhteşem günbatımı altında yüzdüler...

Eve döndüklerinde kısa bir oturmanın ardından odalarına çekildiler... Okan dudaklarını karısının dudaklarına kenetlediğinde, Lale aşkla mest olan tanrıçalarla özdeşleştirdi kendisini... Okan'ı sansürsüz ve sınırsız keşfetmek, dokunuşlarıyla andan uzaklaşmak, teninde kaybolmak, kokusuna sığınmak, iyi geliyordu... İlk sevişmeyi, tutkuyu, duygusal doyumu keşfettiği kocasını artan bir iştahla sevdiğini hissediyordu. Onunla birlikte hırçın gerçeklerden çaldığı geçici heveslerin koynunda, başıboş sürüklenmenin hazzını sürüyordu... Yıllardır böylesine derin bir sükûnet yaşamadığını ayrımsadı...

Sonraki günlerde Datça'nın koylarını gezdiler, sarp kayalıklara "korsan saldırılarından korunmak maksadıyla" inşa edilen tarihi köylerde hayat artık sükûnetle akıyordu... Düş tadındaki günler hızla akıp geçtiğinde, mevcut koşullarda altı günün hayli uzun bir süre olduğunu düşündü Lale... Ayrılık gününün sabahında kahvaltı öncesi Bahar'la oynadı Lale... Kahvaltıya çağrıldıklarında, kız çocuğu gözlerini yere dikerek, "Hindi sene bi şey diycem ama kızmicen?" dedi.

"Sana kızabilme ihtimalim yok Baharcığım, söyle bakalım."

"Senle, adlarımız gibiniz de mi, Bahar ilen Lale... Anama nezıman bebek yapcen diye sorup durum, adını Lale goycem! Sen çok gözeesin, eyisin, gocuman bi galbin va!" Bahar'ın iltifatları küçükken Cemil'in söylediği bir sözü çağrıştırdı; "Lale

ile bahar ne de yakışıyor birbirine. İkinizi de çok seviyorum!" Yüzüne geniş bir gülümseme yayıldı... Bahar başını önünden kaldırmadan, "Ama Okan Abey gış gibi, soğuk! Buban niden everdi ki onunla?" Kızın Okan'a duyduğu tepkiye şaşırmıştı! "Okan kötü biri değildir Baharcığım... Ona çok âşık olduğum için evlendim, babam vermedi yani... Belki biraz ilişki kurmakta başarısızdır hepsi bu! Affedilir bir şey değil mi sence?" Kız mahcup olmuştu. Mırıldanarak "Sen daha iyi bilin!" dedi ve Lale'nin boynuna sımsıkı sarıldı...

Evden ayrıldıklarında, Bahar, Lale'nin eteklerine yapışıp, "Gelcen de mi? Söz vediydin, unutma emi!" diye gözyaşı dökerken, babası "Bi da temelli galmaya gelin gari! Burlarda gorku yoktur, acala yoktuu, ne gam kalı ne keder..." dedi.

Bahar'ı öpüp koklayan Lale mahzunlaştı. "Bu güzel teklif için sağ ol! Ancak sevdiklerimi, anılarımı kaybetmeyi göze alamam... Sizlerin payına bu muhteşem doğa ve huzur düşmüş, gerçekten hayran olunası bir hayatınız var... Kimileri sükûnetle kimileri hareketle beslenir, ben ikinci gruptanım... Tüm karmaşasına rağmen İstanbul kanıma işlemiş, uzaklaşmam mümkün değil..."

Okan kolunu karısının boynuna doladı. "Aynı fikirdeyim. Buralar bize dar gelir Salih!"

Dönüş yolunda Lale sevdiklerine kavuşacağı için mutlanmıştı; "İnsanın döneceği bir yer ve özlemle sarılacağı doslarının olması ne güzel!" diye geçirdi aklından... Uzunca süren suskunluk anlarında, Bahar'ın uyarısını anımsadı; küçük kızın onu Okan'dan kıskandığını düşünüp gülümsedi... Kocasına iyice sokuldu, gözleri kapandığında, onu seyre dalan Okan, hayal meyal hatırladığı çocukluğundaki, mutluluk çağrıştıran birkaç anıyı hatırladı, Lale'yle birlikte olmak hepsinden kıymetliydi... Eliyle yanağını okşadı, daha rahat etsin diye onun başını usulca omuzuna dayadı...

Dönüş yolu fazlasıyla sarstığı halde dinlenme gereği hissetmeyen Lale yoldaşlarıyla buluşmaya gitti. Olabilecekleri mekânları, ki birçoğu yakın mesafedeydiler, taradıktan sonra Pertevniyal Lisesi'nin arkasındaki Çağdaş kafede buldu onları. Gönül'le birkaç arkadaşı hararetle konuşuyorlardı... Onun kapıdan girdiğini gören Gönül'ün ciddiyeti dağıldı, koşarak sarıldı. "Ne edik durdun anlat bakem!" Köyün atmosferini, doğasını, sımsıcak insanlarını çok sevdiğini söyleyerek başladı söze! İyi ki böyle bir yeri görmelerine vesile olmuştu... Gezi sohbeti bittiğinde İlhan'ı sordu. "Sorma Lale, birileri adını vermiş, aranıyor. Bir süre buralarda olmayacak!" İçi sıkılan Lale, dışarısı küçük sevinçleri baltalamak üzere dizayn ediliyor, diye düşündü... Kavuşma coşkusu yerini derin bir endişeye bırakttı... İki kız, etrafı turlayıp, karınlarını doyurmak için öğrenci lokantasına gittiler. Lale, İlhan'ın durumuyla ilgili ayrıntıları öğrenmek isteyince, Gönül bildiği şeyleri aktardı ona... Cerrahpaşa'daki bir öğrenci evine yapılan baskında polisler hukuktan bir öğrenciyi de yanlarında getirmişlerdi. Öğrenci, birisi hariç, evdeki üç kişiyi tanıdığını belirtince, polisler onları götürmüşlerdi... Baskından kurtulan delikanlı derhal Merdan'la ilişkiye geçip, polise kılavuzluk edenin "İlhan aralarında yok!" dediğini söylemişti... Ardından da İlhan şehir dışına çıkmıştı! Nerede olduğu konusunda en küçük bir fikri yoktu elbette... Polislerce fişlendiği için, İlhan'ın okula gelmesinin olanaksız olduğunu mırıldandı Lale. Ancak ömür boyu kaçamayacağına göre bir çözüm bulunmalıydı... Bu aşamada "yeni bir kimlik" şarttı... Sonra da muhbire sayıp döktürdü...

Gönül, baskına götürülen öğrenciyi yakından tanıyordu, aslında son derece temiz biriydi, bu yüzden muhbir sıfatını ağır buldu... Delikanlı evdeki üç sempatizanı tanıdığını söyleyerek hukuk sorumlusunu korumuştu... Ayrıca İlhan'a mesaj göndermeyi de ihmal etmemişti... Gönül'ün iyi niyetli yorumlarını dinleyen Lale sinirlendi. "Ne yani sempatizanları yaka-

lattı diye madalya mı takacağız! Eğer o kadar tedbirliyse neden İlhan'ın adını vermiş... Lütfen böyle adamları aklayacak laflar etme Gönül..."

Kısa bir süre duraksadı Gönül. "Galiba kendimi kandırıyorum. Ne bileyim insan böyle şeyleri hazmedemiyor.."

Gönül'den ayrıldığında, kalbine onlarca bandillera saplanan çaresiz bir boğa gibi hissetti kendisini... Acıların tecavüzüne uğruyordu sanki, nereye kaçarsa kaçsın onlardan kurtuluş yoktu. İlhan'a ilişkin kaygıları yakın bir gelecekte dinecek gibi görünmüyordu... Öylesine dalgındı ki yanlış araca bindi, ta ki Çapa Hastanesi'ne gelene kadar da hatasını fark etmedi... Otobüs Çapa durağından hareket etmeden saniyeler önce dışarıya attı kendini... Ara sokaklardan Vatan Caddesi'ne inip, nefes nefese Sibel'e koştu...

Dalgın bir halde çaldı kapıyı... Sibel'in neşe dolu çığlığıyla toparlandı. "Ekip saatlerdir seni bekliyor!" Lale moral bozukluğunu açık etmemek amacıyla gülümserken, bu tavrının yaşadıkları dönemin tüm acımasızlığına karşı direnmenin, kafa tutmanın bir yansıması olduğunu düşündü... Seyahatlerinin nasıl geçtiğini merak ediyorlardı; Yazı Köy'de tanıdığı güzel insanlara değinerek kısa bir özet geçti... O anlatırken, Mehmet, Cemil'i hatırladı, bunları duysa kesin kahrından ölürdü... Hemen ardından İlhan'ın arandığını söyledi... Diğerleri daha önce öğrenmişlerdi... Gelmekte olan kasırgayı tartıştılar... "Mesafe daralıyor arkadaşlar... Ortalıkta fazla görünmemekte yarar var!"

"Tabii ya ne demezsin; 'bırakınız yapsınlar, bırakınız geçsinler' diyerek köşelerimize çekilelim de adamlar zevkten sekiz köşe olsunlar! Bu teraneden sıkıldım ben.." Lale'nin tepkisi üzerine Mehmet kendini savunmak zorunda kaldı.. Kaçmaktan değil tedbir almaktan söz ediyordu... Bazılarının şimdiden çözüldüğü ortadaydı, koşullar kötüye gidiyordu, en feci senaryoya hazırlıklı olmak zorundaydılar... Çevrelerindeki insanlara kayıtsız şartsız güvenmek doğru değildi; ille de muhbir

olmaları gerekmiyordu, işkenceye uğrayanlar kaya değildi ki onca acıya dayanabilsin...

Olumsuz ruh halinin etkisinde kalıp, ona fazla yüklendiğini düşündü Lale. "Affedersin Mehmet, aşırı tepki gösterdim!" Derin bir nefes aldı... Aslında uğruna mücadele ettikleri şeyler, kim olduklarının, sorumluluklarının ne olduğunun yanıtı niteliğindeydi... Elbette bunların bedeli oldukça ağırdı ve en baştan bunu kabullenerek özgürlük temelli bir hayatın inşasına koyulmuşlardı. İnsan varlığının ta kendisi olan özgürlüğe ulaşmalarını kötücüller acımasızca engelleyecekti elbette, onların görevi bu bariyerleri yerle yeksan etmekti... Canavarları gözlerinde büyütmenin manası yoktu, aksine onları hiçleştirmeliydiler... Ancak bu şekilde amaçladıkları yaşanabilir dünyaya ulaşabilirlerdi...

"Bacım yüreğine sağlık... Sözlerin ilaç gibi geldi..." dedi Naci... Usları sıkıntı yüklü olsa da yürekleri isyanı diri tutuyordu...

GÜZ YANGINI!

Sonraki günler doludizgin geçti... Cuma sabahı Okan işe gidemeyecek kadar hastalanınca, Lale evlerinin karşısındaki eczaneden ağrı kesici almak için çıktı. Eczane açık değildi, saatine baktı dokuza geliyordu... Sokak da oldukça tenhaydı... Başka bir eczane bulmak amacıyla sahil yoluna ilerledi. Sanki bütün insanlar toz bulutu olup gökyüzüne dağılmışlardı, in cin top oynuyordu resmen! Caddenin köşesinde bir tabur askerle karşılaştığında korktuğunun başına geldiğini anladı... İçlerinden birisi sert bir tonda. "Sıkıyönetim ilan edildi, sokağa çıkma yasağı var!" dedi... Bu cümle, sükûneti delen korkunç bir ölüm çığlığı gibi kulaklarını deldi... Askerin yüzüne boş gözlerle bakarken adam omuzuna dokununca irkildi. "Bayan duymadın mı? Hadi içeri girin..." Omzunu geri çekip sert bir ifadeyle baktı... Başı dimdik, sessizce arkasını döndü adama... Adımlarını hissetmiyordu...

Duyduğu şeylerle perişan olan Okan, başını ellerinin arasına aldı, bu korkunç haberi elimine edebilmesi imkânsızdı... Güçlükle doğrulup karısına sımsıkı sarıldı, başını göğsüne yasladı; bunun bir son değil, başlangıç olduğunu söyledi... Dibe vurmadan yükselebilmek zordu. Çok geçmeden faşizme karşı direniş sesleri yankılanırdı... Aslında sözlere yansıyanlar teselliden öte bir anlam içermiyordu... Faşizm elinin altındaki savaş teçhizatları, katilleriyle saldırırken, neyle ve nasıl direneceklerini düşünen Lale bunları dillendirmedi. Birbirlerine kenetlenmiş bir vaziyette oturuyorlardı. "Başıma bir şey geleceğinden değil, sana bir şey olacak diye ödüm kopuyor..."

"Bu dert ikimizi de aşar Okan! Ülkemiz yanıp kavrulurken yara almadan kurtulmak imkânsız!" Her ikisi de geçmişte yapılan tartışmalara gönderme yaparak, sıklıkla "keşke" veya "belki" sözcüklerini tekrarladılar... Evlerinde hapsolmuşlardı, ihtiyaçlarını gidermek gibi basit, sıradan eylemler bile kısıtlanmıştı... Lale, dostlarının yanında olmasını öyle çok istiyordu ki gözleri nemlendi... Uzaklardaki Cemil ile arananlar listesindeki İlhan düştü aklına, sıkıntıları büyüdü...

PERİ İLE EJDERHA...

Eylül 1980

Bilindiği üzere, uluslararası emperyalizm mazlum halkların canını, kanını, alın terini sorunsuz sömürebilmek için "bağımsızlık" nidalarını susturmak ister! Sesler çoğaldığında azgınlaşır, saldırganlaşır ve provokatörlerini sahaya sürerek kirli, karmaşık, ahlaksız curcunayı başlatır! Akabinde kukla diktatörler "kaosu durdurmak, düzeni sağlamak" adına iktidara el koydukları safsatalarını ileri sürerler. Oysa yegâne amaçları düzene kaos getirmektir... Aşksız birliktelik mahsulü iki ayaklı bu vahşi tür, mavi gezegenin ruhuna tümden aykırıdır... Kökenleri sebebiyle alabildiğine sevgisiz, hain, korkak, zalim, acımasız, iğrenç ve hayvanidirler. Cinsleri, cibilliyetleri batasıcaların dünyaya geliş nedenleri, insanlığın onurlu bileşenlerine; yoksula, emekçiye, muhalife, azınlığa işkence ederek, öldürerek, kökünü kazımaktır...

Ne ironiktir ki, tam da dün gece, faşizmi aşikâre eyledikleri saatlerde, Vietnam'ın mitlerinden birini, "The Dragon and Fairy"yi (Ejderha ve Peri) okuyordum! Söylenceye göre ejderha ve peri birbirlerine âşık olup evlenirler ve yüz tane çocukları olur. Elli çocuk anneleri Peri'yle birlikte doğanın sunduğu nimetlerle yetinerek, barışçıl, basit, sahici bir hayat sürerken, diğerleri babaları Ejderha tarafından hırs, rekabet ve öfkeyle donatılırlar.

Söylence güzel resmedilmiş; yeşil Ejderha korkunç kuyruğunu altına kıstırmış, başının üzerindeki güzel Peri'ye bakarken, Peri de tüm zarafeti ve iyi niyetiyle gülümsüyordu o sefile. Kötülüğün cazibesine sırt çeviren, sevgi yüklü güzel Peri Ejderha'nın gözlerindeki nefretin farkında değil elbet! Ezcümle, söylence şöyle bağlanıyor; iki Vietnam'da yaşayan insanlar aynı anne ve babadan doğdukları için kardeştirler. (Yok daha neler!)

Efsane, insan ırkının iki farklı türden oluştuğunu betimliyor ve iddia edilenin aksine, bu iki tür kardeş falan değil tam anlamıyla hasımdır. Ejderha kötücül, savaşçıl, iktidarcıl türü, Peri ise sevgiyi, iyiliği, barışı ve adaleti yani insanlığı simgeliyor.

Evet, "ha geldi, ha gelecek" derken, zorba ejderhalar, kıçlarının altına gizledikleri iğrenç kuyruklarını sallayarak, çirkin yüzlerini gizleyen maskelerini çıkardılar... Kasırga öncesi derin ve iç yakıcı bir sessizlik hüküm sürüyor, dudaklar kilitli, gözler nemli, adımlar ürkek... Gayri vicdani, gayri ahlaki, gayri insani her eylemin mübah sayılacağı zorbalar döneminin arifesindeyiz... Plastikten mamul zifiri karanlık perdeleriyle güneşimizi karartmaya meyilliler! Eğer periler bir araya gelip, bu karanlık örtüyü yırtamazlarsa ejderhalar dümeni ele geçirecekler ve gölgeleyecekler aydınlığımızı... Zapt edilmesi gereken topraklar ve bunları vahşi bir iştahla sömürmek isteyen ejderhalar varoldukça, kesintisiz ve daha kapsamlı olmalı insanlığın mücadelesi...

Birkaç hafta sonra İstanbul'a dönen Cemil dostlarıyla buluştu… Onu görünce Lale'nin yüreği ılıdı. Karamsarlıklarını ötelemek için kurulan cümleler bir şekilde aynı yola, bilinmezliğe çıkıyordu… Hepsinin bir fikri vardı elbette, ancak baskınlar, tutuklamalar karşısında nasıl tavır alacaklarına

ilişkin öngörüleri yoktu! Cemil yakında her şeyin netleşeceğine inanıyordu. "Uruguay'daki Tupamaro gerillaları daha ağır koşullarda, kayıplarını minimuma indirmek için darbe sürecine kadar on yıl boyunca kendilerine özgü yöntemler geliştirmişler... Bir Tupamaro gerillasından on üç saat boyunca haber alınamadığında, bütün yerleşim yerleri değiştiriliyormuş... Evlerin altına inşa ettikleri sığınaklar, geçitler darbe sonrasında bile bulunamamış... Bizse sadece bekledik..."

Naci oldukça sıkıntılı bir iç çekti... "Doğru söylersin de bir taraftan antifaşist mücadele, diğer yandan örgütleme faaliyetleri, donumuza fare düşmüş gibi oradan oraya koşarken, cuntaya nasıl karşı koyacağımızı planlamaya fırsat olmadı..."

"Tupamaro gerillaları da iğne oyası işlemiyorlardı herhalde... Bizimkinden daha kapsamlı bir mücadelenin içindeydiler..."

Cemil lafını tamamlamadan Mehmet atıldı... "Her kusura uygun mazeret icat ediyoruz... Son iki yıldır 'faşizmin eli kulağında' demiyor muyduk? Peki ne yapacağımıza dair en ufak bir eylem planımız var mı, hayır! Şimdi sonun başlangıcına gelmişiz, hâlâ zaafiyetimizi kabul etmiyoruz..."

"Öncesinde ben de senin gibi düşünüyordum! Ancak gelinen noktada bir şeyin altını çizmekte fayda var, şunun şurasında dört yıllık bir mücadeleden bahsediyoruz, bu kadar kısa sürede olağanüstü kapsayıcı ve ucu bucağı belirsiz bir hareketi oluşturmak büyük bir başarıdır... Eğer birkaç yılımız daha olsaydı, bizim de Tupamarolar gibi faşizme karşı stratejik planlarımız hazırlanırdı... Sürekli olumsuz düşünüp erken kanıya varmak doğru değil... Okan da ciddi anlamda direnişler olacağını düşünüyor!"

Okan'ın adı geçtiğinde Cemil hafif bir sarsıntı yaşadı, adamı tümüyle yok farz etmek, realiteye sırt çevirmekten başka bir anlama gelmiyordu... Sibel kuzeninin söylediklerine katıldığını belirtti; onca bölünmeye rağmen, kısa sürede devasa bir

örgüt yaratmanın azımsanacak bir başarı olmadığını da yineledi...

Cemil, Fatsa operasyonu, 24 Ocak kararları ve sıkıyönetim uygulamalarının ciddi anlamda faşizm hazırlıkları niteliğinde olduğunu... Derin devletin korku salarak, muhalefeti ve halkı sindirme politikalarının hedefine vardığını söyledi... Bu saptamayı dergide, toplantılarda yineleseler de saldırılar, polis baskınları, katliamlar, cinayetler bilinçli ve sistematik bir şekilde tırmanınca zorunlu olarak nefsi müdafaaya çekilmişlerdi... "Lale doğru söylüyor genç bir hareketiz, tespitte yanılmadığımız halde zaman kısıtı yüzünden faşizme ilişkin planlar yapmadık... Büyük patronla yerli işbirlikçileri, sömürü mekanizmalarını işlevsel hale getirerek, yani emeğin direnişini kırarak, kapitalizmin bekasını sorunsuzca sağlayacaklarını biliyorlar. Paranın hükmünün insan hayatından daha mühim olduğunu kanıtlamak için azgelişmiş ülkelere özgü 'baskı ve zulüm' formülünü ülkemizde de uygulamaya koydular... Olan biten budur..."

"Doğru diyorsun! 24 Ocak kararları faşizmin en belirgin sinyaliydi. Yerli ve yabancı sermayeyi teşvik edilerek, parası olana kafasına göre takılma özgürlüğü verilirken, tarımdan devlet desteğini çekerek üreticinin emeğini değersizleştirdiler. Milyonlarca insanı karın tokluğuna çalışmaya mahkûm ettiler... Bu yaptırımlar örgütlü mücadele hedeflerinin önünde ciddi anlamda engeldi, bu engeli aşmak için tek çareleri faşizmdi!" Bunun ardından bazı üniversitelerde otonom eylem kararları alındığından bahsetti Lale, son derece riskli ve bütünden kopuk girişimlerdi ona göre. Duyduklarına şaşırdı Cemil, örgütün bu tür eylem planları olsa mutlaka duyardı... Hal böyleyken, yapılan şeyler son derece yanlıştı. Tartışmanın sonunda kafaları itirafta zorlandıkları tonlarca soru işaretiyle doldu...

Üniversiteler açıldığında, okula gelmeyen öğrencilerin sayısı tahminlerinin çok üstündeydi. İşgal altındaki okullar, girişten itibaren asker kordonuyla çevrilmişti... Kendi okullarına didiklenerek, dipçiklenip, iteklenerek, sürüklenerek, ruhları taciz edilerek girebiliyorlar, tepki gösterenler anında tutuklanıyordu... Amfiler tenhalaşmıştı, koridorlarda asker, polis, sivil kolluk güçleri ve muhbirler cirit atıyordu... Konuşmak bir yana bakışmak bile sorgulanıyordu. Haki renkli şiddetin gücü giderek artarken, Lale yıllar önce gördüğü ve asla aklından çıkmayan o korkunç kâbusun canlandığını düşündü, Carl Orff'un Carmina Burana'sı zihninde çalarken, "Öz-gür-lük" diye bağıran ses kesti müziği... Kâbusu gerçeğe bulaşmıştı, baskınlar, tutuklamalar, çatışmalar, katliamlar, ağıt yakan anneler... Keder dizginlerinden boşalmış vahşi hayvanlar misali caddelerde, sokaklarda, mahalle aralarında dörtnala koşuyordu, hangi eve nüfuz edip, kimin ocağını söndüreceği belli değildi... Ne zaman sonlanacağını tahminde zorlandığı vahşi kâbusun ortasında çaresizdi...

Kampüslerdeki propagandist eylemlere başlangıçta muhalefet eden Lale, kaçak hayatını İstanbul'da sürdüren İlhan'la yaptığı gizli görüşmede bu tip eylemlerin doğruluğuna ikna oldu. Eli kolu bağlı oturmaktansa bir şeyler yapmalıydı... Farklı yöntemler denenmeden önce bildik propaganda gereçlerini; bildiri, fanzin türü duyuruları kullanıyorlardı... Belli bir süre bu riskli eylemleri kocasından gizledi. Ta ki benzer bir eylemde baskın yedikleri güne dek sırrını sakladı... O akşam canını kurtarmak için koşarken kocasına haksızlık yaptığını düşündü... Kendisini Okan'ın yerine koydu, böyle bir durumda öfkeden çıldırabilirdi... Güçbela eve tek parça döndü... Kocası gelene dek nasıl anlatacağını tasarladı... Okan kapıdan girer girmez, onun kirece dönen yüzünü fark etti... "Hayrola güze-

lim! Hasta falan değilsin ya! Yoksa birilerine bir şey mi oldu..." Lale mümkün olduğunca sakin bir tonda akşamüzeri olanları anlattı... Okan kulaklarına inanamıyordu. "Böylesine bir sorumsuzluğu nasıl yaparsın? Delirdin mi sen Lale... Oldu olacak kendini ihbar et..." Söylediklerinde haklıydı ancak küçük bir tavizin büyüklerine de zemin hazırlayacağını bildiğinden geri adım atmadı. Bir şekilde sıra ona da gelecekti, kuzu gibi beklemektense aslan gibi dövüşerek teslim olmayı yeğleyeceğini ileri sürdü. "Oturduğun yerden olan bitenler tiyatro gibi geliyor galiba... Ellerine düştüğünde canlı bile çıksan senden geriye koca bir enkaz kalacaktır Lale... Baksana uğruna ölümü göze aldığımız halk, faşizmin gelişini dört gözle bekliyormuş... Yaptığınız şeyler, kendinizi tatminden öte bir anlam içermiyor... Belli ki faşizm severlerden birisi gözünü kırpmadan ihbar etti sizi!" Yalvaran gözlerle bakıyordu... "Ne olur Lale, tekrarlamayacağına söz ver!"

Lale bu tepkinin naif ve sevecen bir kaygıdan kaynaklandığını bildiğinden, uzatmadı... Okan, onun ağzından "söz" kelimesini duymak için epeyce dil döktüyse de, Lale tatlı tatlı gülümsedi sadece... Ardından kocasının dokunuşlarına, öpüşlerine bıraktı kendisini... Böyle zamanlarda elindeki elmanın tadına dalıp, cadı kazanının alevlerini evin dışında bıraktığını hissediyordu...

AŞK GEÇİCİDİR,
SEVGİ İSE HİÇ KAYBOLMAZ...

İsyanla yatıp, öfkeyle uyanan Cemil'in aklı ve yüreği mütemadiyen kederli besteler çalan kemanın telleri gibi gerilmişti... Hava, toprak, caddeler, sokaklar, mahalleler, köşe başları, hepsi postalların zapturaptına teslimdi... Yaşamın doğal akışı durmuş, kulak yırtan siren sesleri ve sindirilmişliğin kesif kokusu duyuluyordu yalnızca... Ağzından salyalar akıtarak nefret ve öfke kusan kötücüller, "daha fazla ölüm" istiyorlardı. Sağır du-

varların ardındaki insanlar tepkisiz, kıpırtısız seyrediyordu bu vahşi curcunayı. Küçük çocuklar dışında duvarlara asılı yırtık afişlere bakmaya cesaret edebilen yoktu. Korkunun güdümünde tepkisizleşen bu insan güruhu kendilerine kanıksatılan suçlara yataklık ediyorlardı... Böylesine kolay bir teslimiyeti aklı almıyordu Cemil'in... Arada bir Naciye Teyze'sinin anlattıkları isyanını dindiriyor, aklını serinletiyordu...

Aralık 1980

Son zamanlarda Naciye Teyzem geçmişinin tozlu sandıklarını bir bir açıyor... Yumuşacık ses tonuyla, anılarından artakalan hüzünleri anlatıyor... Onu dinlerken dışarıdaki hain hava hükmünü yitiriyor, dalıp gidiyorum gençliğinin hatıralarına...

Kırk yılı aşkın bir süre evli kaldığı Galipciğini on yıl evvel kaybettiğinde, onsuz yaşamak çok ağırına gitmiş. Bir yıl sonra da tek çocuğu Koray tahsil amacıyla gittiği Amerika'ya yerleşince, "sudan çıkmış balığa dönmüş" Önceleri senede birkaç kez ziyaretine gelen oğlu, "O Amerikalı kadınla" evlendikten sonra teyzemi iyice ihmal etmiş. En son, biz taşınmadan aylar önce, Amerika'daki nikah töreninde görüşmüş oğluyla; o günden beri mektuplarıyla avunuyormuş... "Yazdıkları da olmasa beni buruşuk mendil misali bir köşeye atıp, unuttuğunu düşüneceğim!" derken, gözleri gibi boncuk boncuk yaşlar süzüldü yanaklarından... İçim öyle acıdı ki mesafe yakın olsaydı oğlunun yakasına yapışıp getirecektim...

Söz sırası kocasına gelince özlem yüklü derin bir iç çekti, "Galip, başlangıçta benim sırdaşımdı, sonradan kocam ve her şeyim oldu! Birlikte muhteşem zamanlar geçirdik, beni böyle yüzüstü bırakıp gitmesine çok içerliyorum evladım!" Anlaşılan onlar da tıpkı bizim gibi birbirlerinden gizlileri saklıları olmadan büyümüşler...

Sökeli zengin bir ailenin üç erkekten sonra doğan tek kızlarıymış Naciye Teyze... Haliyle "bir eli yağda, bir eli balda" şımartılarak büyütülmüş... On altıncı doğum gününü çiftlik evinde kutlamak isteyen babası, 8 Eylül sabahı herkesi seferber etmiş... Evdekiler hazırlıklarla uğraşırken, o da ucu bucağı görülmeyen pamuk tarlalarının içine dalmış... Hasat zamanı olduğu için etraf pek hareketliymiş... Pamuk toplayan mevsimlik işçilerin arasında do-

laşırken, genç ve yakışıklı bir işçi dikkatini çekmiş... Anında abayı yakmış bu delikanlıya... Süslü püslü entarisinin kirlenmesine aldırmadan onun yanı sıra ilerlemiş... Diğer işçilerin kendi aralarında fısıldaşarak onu izlediklerinin farkında bile değilmiş... Gözlerini yüzüne diktiği delikanlı pamuk toplamakla meşgul olduğundan onunla ilgilenmemiş... Daha fazla dayanamayıp, "adın ne senin?" diye sormuş. Delikanlı yaptığı işten kafasını kaldırmadan, "Bekir!" demiş. Naciye Teyzem de mağrur ve kendinden hayli emin bir tonda, "Seninle arkadaş olmak istiyorum!" diye buyurmuş! Emir "büyük yerden" geldiğinden Bekir çaresizce "olur" demiş... Bunun üzerine "mutluluktan uçarak" dönmüş eve... Üstü başı toz toprak içinde eve dönünce, annesi öfkelenmiş ancak doğum gününün hatırına meseleyi fazla uzatmamış... Söke'ye döner dönmez yaşadığı macerayı, heyecanla "can dostu" Galip'e anlatırken, onun nasıl perişan olduğunu fark etmemiş. (Galip Amca'yı en iyi ben anlarım!)

Birkaç ay sonra bir bahaneyle tekrar çiftliğe gidip, pamuk tarlasına koşmuş... Bekir'i görmek için can atıyormuş, ancak "oğlan" işçilerin arasında yokmuş... Derken çapa sallayan genç bir kızın yanına sokulup, Bekir'in nerede olduğunu sorunca, kız Bekir'in evlendiğini söylemiş! Bunu duyunca ayaklarının dermanı kesilmiş, oracıkta yığılıp kalacakmış neredeyse! İlk görüşte tutulduğu delikanlıyı unutamıyormuş bir türlü! "Can dostunun" omzunda haftalarca hıçkırarak ağlamış... Üzüntüsü nefrete dönüşünce de Bekir'e en acımasız bedduaları sıralamış... Tüm talepleri çevresi tarafından "emir telakki edilen" bu şımarık kızın yenilgiyi hazmedemediğini gayet iyi bilen Galip, mübalağa ettiğini söyleyip, kederle bakmış yüzüne; "Senin için hayli ehemmiyetli bu hadiseden şu tecrübeyi çıkarman iktiza eder; parayla, mevkiyle satın alınamayacak şeylerin ilk sırasında sevgi vardır! Elini uzatsan avucuna düşecek meyve dururken, neden ağacın en tepesindekinden medet umuyorsun?" İşte o an teyzem onun bakışlarındaki derin sevgiyi fark edip adamın teklifini dahi beklemeden, "Hadi evlenelim!" demiş... "Galip'e âşık olmadım ama onu bu dünyadaki herkesten daha çok sevdim! Aşk geçicidir, sevgi ise hiç kaybolmaz... Şimdi ona kavuşacağım günleri sayıyorum sadece!" diye bitirdi öyküsünü... Sevdiğimiz birisi öldüğünde geride kalmanın ne korkunç bir eziyet olduğunu bildiğimi söyledim,

Recai'den bahsettim ona... Öyle çok üzüldü ki anlattığıma pişman oldum...

Mahzun ve bir o kadar kırgın Naciye Teyze'nin, özlemini dindirme ihtimali yok; yaşam denen bu karmaşadan kurtulup o çok sevdiği adama kavuşacağı günü bekliyor. Son sözlerini dinlerken, "öbür taraf" konusunda yanılmış olmayı diledim... Belirsiz bir ümide dört elle sarılmak tuhaf gelebilir, lakin birini sevmek ona dair en olmadık ümitleri de içinde barındırıyor. (Tecrübeyle sabittir!)

KUŞUN KANADINDAN SÜZÜLEN...

"İnsanlık" yasadışı ilan edilince devrimciler "yeraltına" çekilmeseler de ellerinden geldiğince gizlenmek zorunda olduklarını ileri süren İlhan, fişlendiğini bilmesine rağmen bu kuralı pratiğe geçirmiyordu. Örgüt evlerindeki gizli toplantılara katılıyor, birçok eyleme öncülük ediyordu... Seslerini duyurmak için akla yatkın tüm seçenekleri yoldaşlarıyla birlikte uyguluyordu... Lanse edildiğinin aksine "gayri yasal/illegal" faşizme inat sokakları terk etmeye niyetleri yoktu... Kritik anlarda, "sevgili" numarası yaparak, asker ya da polisleri aldatmak için mahallelere genellikle kızlı erkekli gruplar halinde gidiyorlardı...

Son badirenin üzerinden fazla zaman geçmeden, yeni bir eylem planı yapıldı... Bu defa kız arkadaşlarının onlara katılmasını istemeyen İlhan, bildirileri erkekler arasında paylaştırdı... Bu duruma en çok Lale içerledi... "Geri göreve terfi ettik galiba!"

"Şakası bile hoş değil Lale! Geçen gün yaşananları biliyorsun, size bir şey olacak diye ödüm koptu... Ayrıca bugün Taksim'in arka sokaklarına dağılacağız... Diğerleri gibi kuytuda değil, merkezi ve kalabalık yerlerde olacağız... Dolayısıyla risk oranı hayli yüksek... Eylem sonrası birer ikişer Fındıklı'daki eve gideceğiz, Gönül bizi orada bekleyecek. Eğer dörde kadar gitmemişsek, bir terslik oldu demektir; Gönül hepinizi haberdar edecek. Siz de gerekli bilgilendirme ve takip işlerini başlatacaksınız... Geleceğimizi size emanet ediyoruz, bundan

daha mühim iş var mı? Bu yüzden oyalanmadan evlerinize gidin..." Yıllar önce Nesime'yle yaptığı konuşmayı hatırladı Lale; korsan mitinge katılmasını engellemek için kıza benzer şeyler söylemişti... "Hadi yolcular kıpırdayın!" diye arkadaşlarını uyaran İlhan, kapıdan geri dönüp iki eliyle Lale'nin omuzlarından tuttu! "Kırgın değiliz değil mi?"

"Elbette değiliz İlhan! Ama yokluğumuzdan istifade, sakın ha tedbirsiz davranmayın."

"Meraklanma eylem güzelim!" dedi ve başı arkada yürüyüp kapıdan çıktı...

Bildiriler sorunsuz bir şekilde dağıtılmıştı, İtalyan yokuşundan aşağıya inip, anlaştıkları şekilde Fındıklı'ya gideceklerdi. Aniden nereden çıktıklarını anlayamadıkları bir grup asker önlerini kesti. Ölümüne kaçmak ve öldüresiye kovalanmak başlamıştı... Etraftakiler bir anda çil yavrusu gibi dağıldılar... Sahte kabadayı, düzen yalakası bir grup ise yakalanmaları için askerlere tüyo veriyorlardı...

İtalyan yokuşunun sonuna varamadan, İlhan'ın hızını kahpe bir kurşun kesti... Ciğerine saplanan merminin sızısını duyumsamadığında, etrafına baktı; ölüm kalım sahnesini vahşi bir iştahla izleyen insanların umursamaz halleri yarasından daha çok yaktı ciğerlerini... Gözlerini yumdu, ona yemyeşil gülümseyen Lale'nin sureti eşliğinde sonsuzluk uykusuna daldı... Kıpırtısız bedeninin üzerinden havalanan güvercinlerden birinin kanadından süzülen tüy hafifçe İlhan'ın yarasının üzerine kondu...

Sıkıntıyla yoldaşlarının yolunu gözleyen Gönül, ayak sesi, kapı gıcırtısı ve tıkırtıyla tedirgin oluyordu. Yüreği ağzında, gözü saatte, kulağı kapıda, saat dört buçuk oldu. Ne yapacağı konusunda kararsızdı... Toparlanıp çıkmayı düşündüğü sırada, kapıya kırarcasına vuruldu; gelen Naci'ydi...

Lale'yle Sibel ise endişelendiklerini birbirlerine açık etmemek için asıl mesele dışında akıllarına ne gelirse konuşuyorlardı... Onların gözleri de duvardaki saate takılıp kalmıştı...

Sıkıntılarını bertaraf etmek için yemek yapmaya karar verdiler... Lale, bir taraftan soğanları doğrarken, elinin tersiyle yanan gözlerini ovuşturuyordu... Yaşlarla birlikte sıkıntısını da dışarı döktü... "Bundan sonra feriştahı emretse dinlemem! Böyle endişe içinde beklemek canıma tak etti, keşke gitseydim!"

"İlhan haklı Laleciğim, artık hiçbir şey eskisi gibi değil... Aslına bakarsan, gereksiz yere fazlasıyla risk aldığımızı düşünüyorum... Attığımız taş ürküttüğümüz kurbağaya değmez!"

"Okan gibi konuştun... Geçen kovalamaca sonrası ona itiraf ettim, deliye döndü... Aslında bu sabah eylemi iptal edelim dedim diye Naci'den bir ton laf işittim... Muhtemelen ekilmemizin nedeni de bu!"

"Abartıyorsun Lale. Yok öyle bir şey. Hatırlarsan diğerleri itiraz edene dek İlhan da seninle aynı fikirdeydi... Adam bizi korumak istiyor, haksız da değil... Geçen seferi nasıl atlattığımızı biliyorsun! Daha kötü bir durumda, onlara ayak bağı olurduk... Bizim yüzümüzden canlarından mı olsunlar?" Kulağını çekip, masaya vurdu... "Bizi götürmediklerine değil, onların gitmesine öfkeleniyorum..."

Lale, derin bir iç çekti, "Ağzından yel alsın Sibel! Zaten içim içime sığmıyor. Baksana saat altıya geliyor, ne arayan var ne de soran..." Kapının sesiyle irkildiler... Koridorun lambası yanmadığı için delikten kim olduğunu seçemeyince, kısık bir sesle "Kim o?" diye sordu! "Benim, Mehmet!" yanıtını alınca neşeyle çevirdi anahtarı... Mehmet'in beti benzi atmış, elleri titriyordu. Birbirlerine endişeyle bakan kuzenler konuşmaya cesaret edemediler... Bir süre sonra Lale, "Sen de mi gitmiştin? Yahu senin ne işin vardı?" diye sordu... Cevap verecek dermanı yoktu, başını "evet" anlamında salladı sadece... "Bir bardak su getirebilir misiniz?" Günlerdir susuz kalmış gibi bardağı tek dikişte bitirdi... "Tam dağılıyorduk ki etrafımızı askerler sardı. Neye uğradığımızı şaşırdık, hepimiz bir yerlere kaçıştık..."

"İlhan'la Naci nerede?" diye çığlık attı Sibel.

"Bilmiyorum! Asım'la ben canımızı bir mağazaya attık! Allahtan adam halden anlayan biri çıktı; elimize birkaç parça giyecek verip, kabinlerde sakladı bizi... Ortalık yatışana kadar da oradaydık. Diğerlerini görmedik!" Aslında Mehmet, itirafta zorlandığı, vicdanını rahatsız eden detaylarla boğuşuyordu... Naci'nin daha çok insana ihtiyaç olduğunu söylemesi üzerine buluşma noktasına gitmişti... Bildirileri aldıktan sonra caddede dolaşan askerleri görünce panikleyip, arka sokaklardan birine dalıp, cebindeki desteyi çöpe atmıştı... Ancak bölgeden ayrılmaya gönlü elvermediğinden bir yerde oturup çay içmişti. Caddeye çıktığında ise silah sesleri başlamıştı. Nereden geldiğini anlamaya çalışırken tesadüfen Asım ile karşılaşmıştı. Asım, yaşadığı korku ve paniğin etkisiyle sapsarı bir halde, titreyerek koluna girince, Mehmet onu adeta sürükleyerek caddedeki lüks mağazalardan birine sokmuştu. Böyle günlerde kılık kıyafetine hayli özen gösteren Mehmet, mağazadaki görevlilerin dikkatini çekmemişti, yani anlattığı gibi onlara destek olan bir adam falan yoktu ortalıkta. Etraf sakinleşene dek birkaç giysi denedikten sonra kendisine bir gömlek satın alıp çıkmışlardı... Dolmuş durağında Asım'dan ayrılmıştı...

Sibel'in sesi titriyordu... "Görmedik ne demek? Kaç kişiydiniz? Senin dışında İTÜ'den giden var mıydı?"

"Yok be Sibel, bizim okuldan giden olmadı... Ben de Naci'nin ısrarı sonucu yardım edeyim diye gitmiştim... Toplamda altı yedi kişiydik galiba! Diğerleri muhtemelen Fındıklı'ya gitmişlerdir. Ben de sizin haberiniz vardır diye geldim...

"Gönül'ün şimdiye kadar araması gerekiyordu! Kesin kötü bir şey oldu... Mağazadan çıktığınızda bir şey fark etmediniz mi?"

"Laleciğim aynı yerde değildik, dedim ya Asım'la ben epeyce gerideydik, silah seslerini duyunca da mağazaya girdik, sonra da ayrıldık bölgeden..."

Sibel'in yüzü sapsarıydı... Onun endişesini hafifletmek için toparlandı Lale. "Hemen paniğe kapılma! Kargaşa yüzünden gidişleri aksamıştır... Ya da Mehmet gibi akıllarına ilk gelen yerde saklanıyorlardır! Telefonlar kesiktir belki, bu yüzden arayamamıştır Gönül... Bekleyip göreceğiz!"

Mehmet beynini ve vicdanını kemiren düşüncelerin etkisiyle ortamdan soyutlanmıştı, eğer arkadaşlarının başına bir şey geldiyse bununla nasıl başa çıkacaktı... Sanki bildiriyi dağıtsa ne değişecekti ki, kendini daha fazla hırpalaması anlamsızdı! Zihninde çarpışan tezatlara son verip zamana odaklandığında, içi içine sığmayan Sibel, "O zaman biz Gönül'e gidelim!" dedi.

"Oraya gitmeyi nasıl düşünürsün! Ayrıca nereden bakarsan iki saati bulur... Beklemekten başka şansımız yok!" Koltukla bütünleşmiş bir halde oturan Sibel'in omzuna dokundu Lale... "Mehmet doğru diyor! Bu şartlarda Fındıklı'ya gitmek delilik olur. Sükûnetimizi korumak zorundayız..." Zilin sesiyle üçü aynı anda yerlerinden fırladılar... Lale eliyle "oturun" işareti yapıp, usulca kapıya yaklaştı, gayri ihtiyari gözetleme deliğinden baktı, bu defa gölge dahi yoktu... Hemen balkona yöneldi. "Açın kapıyı, bizimkiler!"

Çıkmalarını bekleyemeyen Lale, terlikleriyle merdivenlere seğirtti... Gönül ve Naci kapıdan içeriye girince Sibel çığlık atmamak için elleriyle ağzını kapattı... Naci'nin gözlerinin feri kaçmış, omuzları düşmüştü, adımlarını sürükleyerek girdi içeriye... Onun düşmemek için kapının pervazına dayandığını fark eden Mehmet, koluna girip oturmasına yardım etti... Gönül'ün gözleri ise kan çanağına dönmüştü. Duyacaklarından korkup tek kelime edemediler... Naci başını ağır ağır kaldırıp, Lale'ye baktı, "İlhan'ı kaybettik Lale!"

Lale afallamıştı. "Neden kaybolsun Naci, o da bir yerlere saklanmıştır!" Naci saatlerdir içine hapsettiği acının şiddetiyle, hıçkırarak ağlayınca, Gönül de koyverdi... Lale ise yüzünü avuçlarının içine alıp, öylece kaldı. Sibel zorlukla, "Kaybettik

derken!" diyebildi... Naci başını iki yana sallayıp, fırlarcasına tuvalete gitti, içi dışına çıkarcasına kusuyordu...

Lale'nin bedeni fırtınaya tutulmuş yaprak gibi tir tir titredikten sonra kaskatı kesildi ve boylu boyunca zemine yığıldı... Diğerleri ne yapacaklarını şaşırmışlardı, Sibel kolonyayla alnını, bileklerini ovdu... Gönül soğan koklattı, epeyce bir süre baygın kalan Lale kendine geldiğinde tümüyle yok olmak istedi... Hissettiği acı öylesine ağır ve dayanılmazdı ki bedeninin her bir zerresi şiddetle zonkluyordu! Bomboş bakışlarını karşıdaki duvara dikip "Nasıl oldu Naci?" diye mırıldandı...

Naci'nin tahminine göre çatışma yarım saatten kısa sürmüştü. O esnada, yıkılmaya yüz tutan ahşap bir binanın içine saklanmıştı! Askerler akıl edip binaya girerlerse diye, kırık dökük merdivenlerden düşe kalka evin tepesine kadar tırmanmıştı. Olan biteni izlerken hissettiği vicdan azabını tarifte zorlanıyordu... Arkadaşının ölü bedeni asfaltta boylu boyunca yatarken canını kurtarmak peşinde olduğu için telafisiz, ağır bir suçluluk duyuyordu... Askerler İlhan'ın kıpırtısız bedenini bir çuval gibi yerde sürükleyerek arabanın arkasına koymuşlardı... "Kerim ve Merdan'ın da araca bindirildiklerini gördüm... Muhtemelen yaralandılar!" Sesler kesildiğinde bulunduğu yerden zemine atlayıp, doğruca Fındıklı'ya gitmişti... Lale'nin buz kesen ellerini avucuna alan Gönül, onun başını omzuna yasladı... Bilinci ve gözleri açık olmasına rağmen Lale halüsilasyon görüyordu; İlhan'ın tam kapıdan çıkarken dönüp onun gönlünü aldığı sahne acımasızca tekrarlanıyordu... Tenine değen sicim gibi yaşları silmekten acizdi, Sibel mendili yüzünde gezdirirken gözlerini diktiği noktadan ayırmadı... Her şeyin kötü bir kâbus olmasını diliyordu; İlhan ölmemiş olsaydı, az sonra o müthiş gülüşüyle kucaklasaydı onları... Çocukluğundaki duaları mırıldanırken buldu kendisini... Uzun süre duvar saatinin sesi dışında çıt çıkmadı... Sol elini Gönül'ün avuçlarından hafifçe çekip, acısı gözlerinden sicim gibi akan Naci'nin dizine koydu; arkadaşının durumu hepsinden vahimdi... Acizliğinin sesine yansı-

dığını fark etse de Naci'yi teselliye koyuldu... Suçluluk hissetmesi anlamsızdı... Kişisel savaşının sönümlenmesi için kendisini değil tetiği çekenleri suçlaması gerekiyordu... Ölmesi, düşmanın sevincini, dostlarının da acısını çoğaltacaktı... Diğerlerini kurtaramayacağına göre saklanması son derece akıllıcaydı... Keşke İlhan ve diğerleri de kaçmayı başarabilselerdi... Daha fazlasına takati yetmeyeceğini anlayıp, tekrar karanlığına gömüldü... Lale'nin sözleri Mehmet'e de iyi gelmişti, eylemden kaçmasının zihninde yarattığı sıkıntılardan sıyrıldı... Çıkmak için ayaklanan Gönül, sımsıkı sarıldığında ona karşılık veremeyecek denli bitaptı Lale...

Onlar acı çekip keder üflerken, yaralı halde ele geçirilen Kerim ile Merdan'ın kurşunları götürüldükleri hastanede çıkarılmıştı... Sargı işlemleri sürerken doktorun başında dikilen jandarma, yarı baygın gençleri götürmeye yeltendi... Doktorun itirazı üzerine çavuş küfürler savurarak, tüfeğinin kabzasıyla doktoru itekleyerek, emrindekilere "Götürün bu itleri!" diye bağırdı.

Bilinci uzun süre yerine gelmedi Merdan'ın, yarası enfeksiyon kaptığından ateşler içinde yanıyordu... Gece boyunca, ne Kerim'in ne de hücredeki diğer tutsakların yardım çığlıkları karşılık bulabildi. Nöbetçi amirle iki yardımcısı, kat girişindeki camdan odalarında gülüşüp eğleniyorlardı... Öldüresiye dövüldüğünde bile hayata tutunan Merdan'ın bedeni bu defa ölüme yenik düştü... Kerim ağısını dışarı akıtmak için avazı çıktığı kadar bağırdı, çağırdı, küfürler etti... Sabah nöbet değişiminde, üç ızbandut hücreye dalarak Kerim'i copladılar. Bağırmaktan sesinin kesildiğini o an anladı, hissettiği acı gözlerinden taşıyordu... Hücredeki diğer tutsaklar işkenceden pelteleşmiş bedenlerini güçlükle doğrultarak, polislerin üzerine çullandılar. Koridordaki diğer hücrelerden sloganlar yükseliyordu... Çok geçmeden postal sesleri çoğaldı, aynı anda onlarca işkenceci hücrelere doluştu...

İlhan'ın kaybı Recai'den sonra yaşadığı en korkunç acıydı... Yemeden içmeden kesilen Lale, tütün ve çayla beslendi günlerce! Uyur uyanık geçirdiği gecelerde aynı kâbusun değişik versiyonlarını gördü; soğuk taşların üzerinde yatan İlhan "buradan götür beni!" diye yalvarırken, delikanlının ağırlaşan bedenini kımıldatamıyordu... Alnındaki derin yaraya ellerini bastırıp "Yardım edin!" diye bağırırken, parmaklarının arasından fışkıran kan yüzünü gözünü kaplıyordu... Ya da İlhan'ın buz tutmuş bedenini ısıtmak için gökkuşağı rengindeki battaniyeye sarıp yanına uzanıyordu... Değişmeyen tek kare, fondaki "gülen yüz" maskesiyle onları seyreden kalabalıktı... İlk kez tuhaf bir şekilde içine kapanmıştı, konuşmuyor, hareket etmiyor, bir güvercin gibi tünediği koltuktan zorunlu olmadıkça kalkmıyordu... Karısının yüklendiği kederi paylaşarak hafifletmek isteyen Okan'ın teselliye, onu toparlamaya yönelik çabaları boşa çıkıyordu... Boşluktaki gizemli bir suretten gözlerini alamıyor gibi aynı noktaya bakan Lale, gülmeyi, konuşmayı unutmuşçasına sağır, dilsiz bir sürüklenişe kapılmış gidiyordu... Her şeye rağmen Okan yılmadan, usanmadan, sabırla, şikâyetsiz sürdürdü desteğini...

Mehmet, Okan'la arasındaki mesafeyi muhafaza ettiğinden, çaresizlikle boğuşan Okan'ın dayanakları Sibel ile Naci'ydi... Bu zorlu süreç üçünü oldukça yakınlaştırdı... Naci ile Okan, akşam yemek sonrası, masanın başında sohbet ederken, Lale kanepede gözleri kapalı bir halde yatıyordu. Sibel ise onun başucundaki koltuktan ayrılmıyordu... Bir süre sonra işyerindeki sıkıntıları Naci'yle paylaşmaya başlayan Okan, karısını rahatsız etmemek için adeta fısıldayarak konuşuyordu... İş yükündeki artış nedeniyle çalışanlar geceyi ofiste geçirmek zorunda kalıyorlardı... Belli bir saatten sonra dışarıya çıkmak yasaklandığı için mesaiye kalanlar ancak ertesi gün akşam evlerine dönebiliyorlardı... Mevcut koşullarda bunu göze alamayan Okan, patrondan daha patroncu tiplerden birinin tepki

göstermesi üzerine adamla münakaşa etmişti... Sıkıntıları bununla da sınırlı değildi, darbenin yarattığı imkânlardan fazlasıyla nasiplenen Şükrü Biçer, yılbaşı sonrası çalışanlara "belirsiz bir süre zamsız çalışmaları" koşuluyla iş garantisi "lütfettiğini" ilan edince çılgına dönmüştü. Zaten yetersiz olan ücretlerin dondurulmasının özellikle işçileri ciddi şekilde etkileyeceğinden emindi... Suskun kalması adamın yaptıklarını onaylamak anlamına gelecekti ancak bu yaptırıma tek başına karşı çıkmasının sonuç getirmeyeceğini düşünüp, diğer mühendis ve teknik ekipten destek istemişti... "Daha geçen yıl attıkları yerde kül bırakmayan devrimci bildiklerim şimdi kıçlarını kurtarmak derdinde... Çaresiz adamla bire bir konuşmak zorunda kaldım... Ne dese beğenirsin, yönetici kadrosu bu uygulamanın dışındaymış... Zaten itiraz gerekçemin haksızlık ve ayrımcılıktan kaynaklandığını söyleyince, hiddetlendi bizimkisi. Baktım geri adım atmıyor, ben de bastım istifayı... Şu sıralar ekmek aslanın ağzında olsa da omurgasız yaşamaktansa aç kalmayı yeğlerim... Kimseye muhtaç olmamak için gerekirse pazarda limon satarım..."

Okan, babasıyla ilgili sıkıntılarından öncesinde bahsettiği için, "kimseye" sözcüğüyle neyi kastettiğini anladı Naci... "Ayıp ettin Okan... Bizler ne güne duruyoruz. Elbette bir yolunu buluruz, meraklanma sen..."

"Sağ ol Naci... Şimdilik gerek kalmadı... Adam kararlılığımı görünce kafayı kaldırdı... Beni şöyle bir süzüp, diyetini istedi... Biliyorsun içeriye alındığımda lehime verdiği ifadeyle çıkmamı sağlamıştı... Nankörlükle suçladı beni... Eğer o olmasaymış şimdi terör suçuyla yargılanırmışım... Beynimden vuruldum sanki... Herif resmen aba altından sopa gösterdi... Keşke yargılansaydım, diye bağırdım ben de! İpler koptu yani... İstifamı kabul etmesini söyleyip dışarıya çıkıyordum ki irkildi şerefsiz. Birden yumuşayıp fevri davrandığımı söyledi. Çark etti sandım, ne gezer; çocuk kandırıyor gibi, maliyet artışından dem vurdu, önlem alınmazsa kendisi dahil hiç kimsenin geleceği

garanti değilmiş... Şahsıma yönelik bir dolu iltifatın ardından sabredersem zam işini halledeceğini söyledi... Bunları kara kaşım kara gözüm için sarf etmiyor tabii, eşek gibi çalışan bir enayiyi kaybetmeyi göze alamıyor, sahtekâr herif... Anlayacağın hangi köprüyü geçip, hangisini yıkmam gerektiğinden emin değilim."

"Doğru bir tavır sergilemişsin... Şerefsiz epeyce palazlanmış, paranın tadını alınca daha fazlası için ne adilik varsa yapar... Eskiden olsaydı, bu tür faşizan yaptırımları nah uygulardı pezevenk... Neylersin ki elimiz kolumuz bağlı... Yerinde olsam ben de gözümü kırpmadan istifamı verirdim. Ancak etraflıca düşününce, bunun neyi değiştireceğini sorguluyor insan; muhtemelen uzunca bir süre işsizliği göze alacaksın... Bir başka şirkete girdiğindeyse değişen tek şey patronun adı olacak, şerefsizlik baki kalacak yani... Bilincim dirense de sabretmek dışında bir alternatif gelmiyor aklıma... Tam anlamıyla vazgeçilmez olduğunda, değişimi zorlama şansın da yükselecektir... Kaldı ki bu düzen ilelebet böyle sürüp gitmeyecek... Gün gelecek devran dönecek, senin patronun gibi itler er geç hesap verecek, bunu düşünmek iyi geliyor inan bana... Eğer katlanamaz duruma gelirsen köprüleri aleve verirsin olur biter... Her zaman yanındayız, sakın ha unutma..."

"Söylemen bile yeter... Sağ ol... Öyle zor bir ikilemde kaldım ki bütün gece gözüme uyku girmedi... Çaresiz bir süre daha katlanacağız... Kusura bakma, çok daraldığım için anlattım... Benim en büyük kederim Lale aslında, yeter ki düzelsin, gerisi umurumda değil."

"Tabii konuşacağız Okan... Dostluk böyle zamanlarda gereklidir... Lale'ye gelince, ben de onun bu kadar perişan olduğuna, yıkıldığına ilk kez tanık oluyorum... Recai Ağabey'i kaybettiğimizde de çok etkilenmişti ancak hepimiz haddinden fazla dağılınca, belli ki bizi toparlamak zorunda hissedip, acısını yutmuş... İlhan'ın ölümü geçmiş acıları da geri çağırdı ga-

liba... Bu yüzden altından kalkamıyor... Sen de gayet iyi bilirsin, Lale sağlam kadındır, öyle kolayca pes etmez... Geçecektir..."

"Benim umudum da o yönde... Ama gözümün önünde eriyip bitmesi kahrediyor beni..."

İkisinin son konuşmalarına kulak kabartan Lale, ciğerleri dilim dilim sızlasa da bu dönemde dağılmak gibi bir seçeneği olmadığını anladı... Yakınlarına daha fazla haksızlık etmemeliydi. Hayat köpük köpük avuçlarından süzülürken, doludizgin akış belki de daha derin acılara sürükleyecekti! Bu kederin onu dağıtmasına izin veremezdi, metanetli olmalıydı... Yattığı yerden doğrulunca, Sibel de ayaklandı "Gerek yok Sibel... Banyo yapacağım." Üçü aynı anda onu izliyorlardı... Sıcak bir banyonun ardından pijama yerine uzun elbiselerinden birini giydi, günlerdir ilk kez saçlarını taradı... Salona girdiğinde şaşkınlık sürüyordu... "Kusura bakmayın! Bencillik ettim galiba..."

"Saçmalama Lale... Bencillikle ne alakası var, tam tersi dostlarını kendinden daha fazla önemsediğin için bu haldesin... Asıl sen kusura bakma... Ne zaman başımız sıkışsa senden medet umduk, her daim bizleri toparlayan sen oldun... Bir de bize bak, günlerdir sadece seyrediyoruz, bir boka yaradığımız yok..."

"Yanımda olmanız yeter de artar bile Naci can..." İlk kez o gece konuşmalara katıldı. Yarım yamalak duyduğu, kocasının işle ilgili problemlerini sordu... Okan, "Halledeceğim canım sen canını bunlarla sıkma ne olur!" dedi.

"Gittiği yere kadar gider, inceldiği yerde koparırsın... Hayattayız ya, gerisini boş ver..." İstemdışı dökülen yaşlarını sildi aceleyle... Üzüntülerini ötelemeleri zordu elbette, konular dönüp dolaşıp İlhan'a bağlanıyordu...

Sabah diğerlerinden önce uyanan Lale, mışıl mışıl uyuyan kocasının saçlarını okşadı, Sibel'in yattığı odanın kapısını çekti usulca... Çayın altını yakıp, salona geçti... Sehpanın üzerinde duran önceki günün gazetelerine göz gezdirdi; Amerikalı Se-

natör J. Tower; Türkiye'de istikrar ve düzen yeniden kurulmuştur. Terör azalmış ve ekonomik anlamda önemli gelişmeler kaydedilmiştir. Türkiye'ye yapılan askeri ve ekonomik yardım artmalıdır... diyordu. "Geberin!" diye söylenip, gazeteyi fırlattı... Duvardaki saatli marif takvimine baktı, İlhan'ın öldüğü günde kalmıştı... Yaprakları koparırken hangi günde olduğunu anlamak için gazetenin tarihine göz attı; Hicri Şemsi: 1359, Rumi: 1396, 27 Şubat 1981; bir an yüzü aydınlandı, Cemil'in doğum günüydü... Ancak fazla sürmedi, yüreğindeki acı, zihnindeki endişeyi dürtükledi... "Eğer Cemil'in başına da bir şey gelirse yaşayamam!" diye mırıldandı... Son okuduğu Erich Maria Remarque'nin, İnsanları Seveceksin kitabının ilk sayfasına, doğum günü notunu düştü... "Canım Dostum, İyi ki varsın hayatımda... Bugün, en muhteşem başlangıçların umudunu da beraberinde getirsin... Doğum günün kutlu olsun... Keşke yanımızda olabilsen ya da artık hiç ayrılmasak seninle... Sevgi ve hasretle." Kitabı göğsünün üstüne koyup uzandı yeniden... Lale'nin yanında olmadığını fark eden Okan telaşla salona girince, doğruldu. "Çayı demleyeyim!"

"Ben hallederim... Sen istirahat et!"

"Yeterince ettim zaten... Hadi birlikte kuralım sofrayı!"

Sibel'le Naci de kısa zamanda geldiler yanlarına... Aceleyle atıştıran Okan, hazırlanıp çıktı... Sıkıntılarını kuytuya hapsetmek için metaforlara sığındı... "Recai Ağabey gibi İlhan da ölümsüzlük mertebesine erişti... Nasıl ki Mahir'lerin, Deniz'lerin ruhları milyonlarca ağacı yeşertip, ormana dönüştürdüyse, onlar da yeni ormanların öncüleri olacaklar... İkisi de yaşıyor olsaydı bu halimizi kıyasıya eleştirirlerdi... Yaslarımızı yüreğimize gömüp, birbirimize destek olacağız, başka yolu yok..."

Naci'yle Sibel birbirlerine kaygıyla bakınca, bunu fark etti... Bedeni buz kesti yeniden... "Hadi söyleyin..." diye mırıldandı. "Merdan'ı da kaybettik!" Naci'nin çektiği acı yüzüne sinmişti...

Aklı hallaç pamuğu gibi savrulan Lale'nin gündüz kâbuslarına bir yenisi daha eklenmişti; titremesine engel olamıyordu. Tahmin ettiği detayları duymak istemiyordu. Sibel sırtını okşarken, Kerim'i sordu... Sorgusu devam ediyordu... "Hayatta kal ne olur.." diye söylendi...

"Ah Lale... Böyle durumlarda hayatta kalmanın nasıl ağır bir yük olduğunu tahmin dahi edemezsin.." diyen Naci'nin elini titreyen parmaklarıyla okşadı... "Yük değil Naci, görev... Eğer sizler de ölseydiniz bu vahşeti geleceğe kim aktaracaktı.." Sibel burnunu çekerek, Gönül'ün okulu bırakıp, köyüne döndüğü bilgisini verdiğinde, Yazı Köy'dekileri düşündü... "Sükûnete ihtiyacı var belli ki... Kayıdını dondurdu mu?"

"Muhtemelen dondurmuştur... Onunla görüşmedim, sizin bölümden birilerinden duydum. Olay sonrası Fındıklı'daki evi boşaltmışlar... Akabinde de köyüne dönmüş, bu kadarını biliyorum... Özellikle senin için zor olacak!"

"Haklısın. Ama yapacak bir şey yok, katlanacağız! Sömestrde okula ara veren çok olmuştur. Neyse gidince öğreneceğiz.."

"Artık okula gitmek içimden de gelmiyor."

"Olmaz öyle şey!" diye bağırdı Lale. "Adamların istediği de bu değil mi? Onlara inat eskisinden daha düzenli gideceğiz.." Sonra da derinlere dalan Naci'nin eğik başını çenesinden tutup kaldırdı. "Şu an itibarıyla kendine yüklenmeye son vereceksin... O durumda önünde iki seçenek vardı, ya dikilip, adamların canlı hedefi olacaktın ya da saklanacaktın... Üçüncü bir seçeneğin yoktu... Hatırlasana, İlhan, tehlike anında 'tabana kuvvet kaçın' demiyor muydu? Kaldı ki bu ölümcül hatada yitirdiğimiz dostlarımız da dahil hepimizin payı var... Ama ne yazık ki geriye dönüp düzeltme şansımız yok... O halde acımızın üstüne tuz biber ekmenin manası yok!" Bunları söylerken arada duraksayıp, sesini ve çenesinin devinimi kontrol etti... Dişleri birbirinin içine geçercesine tekrar titremeye başlayınca kalkıp balkona çıktı... Soğuk havayı içine çekerken, nefessiz kalan yoldaşları doldu gözlerine...

Mart 1981

Dışarıda lapa lapa kar yağıyor; bir elimde çay, diğerinde sigara, gözlerim bayram ediyor... Kar, ak örtüsüyle toprağı, ağaçları, bitkileri ne de güzel sarıp sarmalıyor. Kış bastırdığından beri, Maskeli kedi bizim evi mesken tuttu; bahara kadar birlikteyiz anlaşılan! Davetsiz misafirimiz mağrur bir edayla salına salına önümüzden geçip, sobanın yanına kıvrılıyor, çok geçmeden mırlayarak dalıyor uykuya... Kemikleri ısınıp, karnı doyunca kıpraşma başlıyor; balkon kapsını öyle bir hırsla tırmalıyor ki açmasak parçalayacak! Kapının kulpuna dokunduğumuz saniye kaçma pozisyonu alıp, ok gibi fırlıyor dışarıya... Çapkının kar, tipi, fırtına umrunda değil, "aşk mevsiminin" tadını çıkarıyor doyasıya...

Az kalsın unutuyordum! Geçenlerde, balkondaki karların içinde eşelenen bir çift güvercin gördüm. Sanki çocukluk yıllarımızdan kopup gelmişler gibi ikisinin ayakları da deforme olmuştu... Birlikte beslediğimiz güvercinleri anımsadım! Hani eski evin bahçesine önce yumru ayaklı bir güvercin gelmişti, sonraki günlerde kendisi gibi parmaksızları getirince, "Engelliler arasındaki dayanışma!" demiştin... Evet Lale, geçmiş, olduğu yerde bozulmadan duruyor, asla uzaklaşmıyor...

Bizimkiler eve geldiklerinde, onlara güvercin dayanışmasını anlattım, pek beğendiler. Meğer güvercinlerin ayakları yüksek gerilim hatlarına kondukları için yanıp, deforme olurmuş, Ziya bu açıklamayı yapınca, o günlerde böyle bir nedenin aklımızın ucundan bile geçmediğini düşünüp, güldüm... Ne tuhaf değil mi, yıllar önce çıkardığın önsözün özneleri değişti artık, trajedinin başlığı "ezilenlerin dayanışması" oldu...

Sohbetlerin değişmez konusu faşizmin acımasız seri operasyonlarıydı. Çok sayıda devrimci sonu DAL'a (Derinlemesine Araştırma Laboratuvarı) varan "legal teröre" takılmışlardı... Okul dışındaki çevreleri de yoğun baskılar sebebiyle dağılmıştı... Arananlar listesi uzadıkça uzuyor, kaçmayı başaranlar bir sonraki raunda kadar kefeni yırtıyorlardı... "Her an uyanık olmak zorundayız..." sözünü yineleyen Cemil, içinde bulundukları durumu bir dönem, büyük kentlerde, "televizyon sa-

hibi" insanların gözlerini kırpmadan izledikleri "Kaçak" dizisinin Doktor Kimble'ının hikâyesine benzetiyordu... Onlar da tıpkı Doktor Kimble gibi yakalanmamak için kaçmanın binbir yolunu kurgulamalıydılar... Taci, epeyce tenhalaşan üniversitelerde, neredeyse "sinekleri bile solcu addedip" uçmalarını engelleyen milislerin sayısındaki artışa değinip, dışarıdan bakıldığında üniversitelerin "harp okulu" izlenimi verdiğini söylediğinde, epeyce güldüler, ağlanacak hallerine... Cemil henüz "kaçak" konumunda değilse de okula gitmenin dayanılmaz eziyetine katlanamıyordu... Tıpkı Sibel gibi o da faşizm sonrasına dek okula "es vermek gerektiğine" inanıyordu. Ancak arkadaşları bunun ciddi anlamda dikkat çekeceğinden emindiler... "Dertsiz başına dert açmak istiyorsan, bu dönemde okula gitme yeter!" dedi Ziya...

"Doğru diyorsun, gözün üstündeki kaşı ortaya çıkarmamak lazım... Acaba İstanbul'dakiler ne yapıyor? İnanın her sabah onları düşünerek kalkıyorum yataktan... Yüreğim endişe dolu... Eğer sizler de olmasanız faşizmin başkenti çekilesi bir yer olmaktan çoktan çıktı..."

"Bitecek gözüm... Deyyuslar defolacaklar... Dua edelim de bu savaştan yüreklerimiz yanmadan çıkalım..."

"Ah be Taci, keşke öyle olsa..."

Naciye Teyzeleri seslenince yukarıya çıktılar...

KÖŞEYE SIKIŞMAK...

Lale her ne kadar "okula gitmek şart" tavsiyeleri verse de ikinci dönem başladığında adeta sürüklenerek gidiyordu okula... Canının burnundan çıktığını hissettiği zamanlar Sibel ile Naci'yi evlerine davet ediyordu... Okan da bu durumdan hoşnuttu... Ayrıca "mesai dayatması" yüzünden eve gelmediği gecelerde Lale'ye eşlik etmeleri içini rahatlatıyordu... Salt pazar günleri dinlenebilen Okan'ın haline üzülen Naci, "Irgat gibi çalışıyor garibim. Hepimizden çok onun şefkate ihtiyacı var!" gibi sözlerle duygularını dışa vuruyordu...

Yine böyle bir gecede, mesaide olması gerekirken, erken saatlerde, eli kolu şarküteri torbalarıyla eve gelince Lale kadar diğerleri de çok sevindikleri için nedenini sormadılar... Elindeki torbalarla mutfağa yönelen Okan, "Hanımlar bugünkü yemek bizden..." diyerek Naci'yi de yanına çağırdı... "Canımıza minnet. Eğer gelmeseydin 'yumurta candır' menüsüne talim edecektik... Değil mi Lale?"

"Doğru söze ne denir... Sağ ol canım Okan, ömrün dert görmesin..." Kuzenler, memnun mesut bir halde koltuğa yerleşip, konuşmaya koyuldular...

Paketleri açmadan önce, kapıdan kafasını uzatıp salona göz atan Okan içini kemiren sorunu Naci'ye açtı... "Patron beni köşeye sıkıştırmak istiyor... İzmir'de önemli bir ihale kazanmış! Geçen gün beni yanına çağırıp, projenin sorumluluğunu önerdi... Maaşım neredeyse iki katına çıkacakmış, barınma, ulaşım, yemek giderlerini şirket karşılayacakmış... Böyle bir fırsat için kollarını feda edecek mühendis ordusu olduğunu söylemeyi de ihmal etmedi şerefsiz. Tehditkârlığı sökmedi tabii... Bu karmaşada evimizin düzenini bozmayı göze alamazdım... Düşünmeden teklifini geri çevirdim..." O sabah patronu bu konuyu tekrar gündeme getirip, eğer teklifi kabul ederse, yıl sonunda herkese zam yapacağının sözünü vermişti... Bunun üzerine düşünme süresi istemişti... "Kendimden vazgeçtim! Ancak bir sürü garibanın geleceği kararıma bağlı... Ne yapayım Naci?"

"Ne desem faydasız! Böyle önemli bir kararı Lale'yle birlikte almanız gerekir..."

"Bilmez miyim? Ancak Lale'nin bu işe karşı çıkacağından adım gibi eminim... En azından dinlemesini sağlasan..."

"Denerim Okan... Ama fazlasına söz veremem... Lale'yi benim kadar tanıyorsun, buradan gitmeyi asla istemez..."

Lale neşeli bir tonda onlara seslendi... "Açlıktan ölüyoruz, nerede kaldınız."

Düşüncelerinin ağırlığı sözlerine da yansıyan Okan, ortamdan kopmuştu... İkinci kadehleri doldurduğunda, patronunun

"ücretleri dondurma" yaptırımından bahsederek girdi meseleye ve Naci'ye anlattıklarını yineledi... Lale, duydukları yüzünden öfkeden kanının çekildiğini hissetse de onun lafını kesmeden sonuna kadar dinledi... "Şerefsiz, haysiyetsiz köpek... Seni nasıl kullanacağını biliyor adi..."

"Farkındayım bir tanem... Adamdan düşünme süresi talep ettim, o da yarına kadar yanıt vermemi istedi... Ne yapalım canım, sen söyle..."

Sibel ile Naci'ye baktı Lale... "Siz ne düşünüyorsunuz?"

Sibel saçlarıyla oynuyordu... "Çok zor bir karar Laleciğim... Ne diyeyim!"

"Peki bu proje ne zaman başlayacak?"

"Nisan ortası gibi..."

"Yani yirmi gün sonra!"

"Evet canım... Eğer gidelim dersen kabul edeceğim, aksi halde istifamı vereceğim..." Son cümlesi Lale'ye çok dokundu... Onu her koşulda sonuna dek destekleyen, yaralarını sarmaya uğraşan Okan'ın şimdi ona ihtiyacı vardı... "Adam insanları tehdit unsuru olarak kullanıyor... Muhtemelen sen gitmezsen, yeni bir sorumlu atayacaktır ve onunla birlikte senin tüm kadronu kapı önüne koyacaklardır... Bu koşullarda, akla en yatkın olan seçenek, ben gelmesem de işi kabul etmen gibi görünüyor..."

"Gelmesem de ne demek Lale! Sensiz asla gidemem... Sen de bir şeyler desene Naci!"

"Aslında bu karmaşık probleme dahil olmak istemesem de işin ucunda emekçilerin mağduriyeti var. Mecburen müdahil olacağım! Bana sorarsan sen de gitmelisin Lale..."

"Söylemesi kolay Naci... Sen olsan ne yapardın?"

"Beni karıştırma!"

"Neden karıştırmıyormuş? Ne yani birkaç yıl için bütün düzenini bozsun mu?" diye çıkışan Sibel, Okan'ın yüz ifadesini görünce söylediklerine pişman oldu; ortalığı sakinleştirecek yerde karıştırıyordu...

Lale, kısa süren sessizliğin ardından düşüncelerini derleyip toparladı... "Sayılı gün gelir geçer nasılsa... Burada ya da İzmir'de çalışman arasında fazlaca fark yok aslında! Gece yarılarına kadar canın çıkıyor, eve gelebildiğin günler yorgunluktan koltukta sızıp kalıyorsun.... Yani pazar haricinde gönlümüzce görüşebilme şansımız yok ki zaten..."

Okan birlikte gitmeleri için diretiyordu... Kaydını Ege Üniversitesi'ne aldırabilirdi... Ayrıca tebdili mekânda ferahlık vardı; sahil kasabalarına yakın olmak, değişik bir çevreye girmek sıkıntılarını atlatmasına yardımcı olabilirdi...

"Kaydımla birlikte sevdiklerimi de İzmir'e aldırmam mümkün değil ki! Durumunun ne denli zor olduğunun farkındayım, ama şu sıralar hiçbir değişikliği kaldıracak gücüm yok... Ne olur anla beni... Oraya gidip bir denersin, eğer çok zorlanırsan istifa edersin!"

"Son kararın bu mu? Beni bir başına yaban ellere göndermeye gönlün razı oluyor mu gerçekten..." Okan'ın başını göğsüne yaslayan Lale onun saçlarını öptü, "Asla razı değil... Ama başka seçeneğimiz de yok maalesef..." Naci'yle Sibel bu hüzünlü manzarayı üzüntüyle izliyorlardı...

"Kararında diretmene üzülsem de meseleye senin açından baktığımda hak veriyorum... O halde cuma akşamından döner, pazartesi sabahı İzmir'e uçarım... Patron bu koşullarımı kabul ederse olur diyeceğim, reddederse günah benden gider...."

"Adam çalışanlar için zam sözü verdiğine göre, belli ki kaçırılmayacak bir fırsat yakalamış... Projenin sensiz yürümeyeceğine emin olmasa bu kadar taviz vermezdi... İleri süreceğin talepler onun için devede kulak kalır, kesin kabul edecektir... Şunun şurasında birkaç sene, göz açıp kapayıncaya kadar geçecektir, öylesine güçlü ki ilişkimiz mesafelerin esamesi okunmaz! Bunları takma kafana... Dediğim gibi baktın olmuyor bırakırsın..."

Mesele tatlıya bağlandığı için diğerleri de derin bir "oh" çektiler... "Bu durumda hafta içi postu size sereceğiz... Kabul mü?"

Ayağa kalkıp Naci'ye sarıldı Okan... "Sizler olmasaydınız ne yapardım? Senin benim diye bir şey olur mu... Burası hepimizin... Sağ olun, var olun arkadaşlar..."

HÜZÜN ÇIKMAZI...

Ertesi sabah, evde kalmaya tahammül edemeyeceğini anlayınca dışarıya çıktı... Sahil yoluna inip, otobüse bindi; gözleri denizde, aklı Okan'da Yenikapı'da bitirdi yolculuğunu... Aksaray'a yöneldiğinde Adem Aga düştü aklına, ara sokaklara daldı... Kapının önüne attığı taburede oturmuş sigara tüttürürken Lale'yi fark eden adam heyecanla ayağa kalktı... "More nerdesindır bunca vakıt! Üzlemişim çok..." Aile bireylerinden başlayıp, Lale'ye kadar kim varsa halini hatırını sorduktan sonra faşizme ağız dolusu küfürler savurdu... "Breh breh... Te bu şerrefsızlar Hitler'den fenadır! İnşallah yoktur zaiyat sizde?" Yakınlarda yitirdiği dostlarından bahsetti... Adamın üzüntüsü gözlerinden okunuyordu... Ölen gençlere "rahmet" dilerken, kendi kayıplarını hatırladı; bulanık gri toz bulutları arasında delik deşik olan Ana'nın yüzü canlandı, gözleri nemlendi... Kaybettikleri dostlarının isimleri, dilleri, dinleri, vatanları farklı olsa da onlardan geriye kalan acı benzersizdi... Kocasının tayininden de bahsetti uzun süren sohbetlerinde... "More Lale olma üle şey... Ya cidasın kocan ilen ya da o cotmasın more..." Detayları duyduğunda bu defa Okan'ın patronuna sıkı bir kalay çekti... Veda sonrası onu kaygı dolu gözlerle izleyen adama, dönüp dönüp el sallayan Lale, az önce biten diyaloğu, tecrübeleri yıllanmış yaşlı bir adam ve yaşanmışlıkların hırpaladığı genç bir kadının hüzün çıkmazındaki yolculuklarına benzetti...

Annesi düştü aklına, onun dertlerini tırpanlayacağını bilse de özlemi ağır bastı... Kızının geleceği içine doğmuş gibi Çiğ-

dem Hanım aniden oturduğu berjerden kalkıp, pencereden aşağıya baktı... Lale'yi görünce terlikleriyle fırladı eşiğe... Kızına öylesine sıkı sarıldı ki Lale nefessiz kaldığını hissetti... "Süzülmüşsün canım! Haftalardır görmüyorum, özlemişim... Neler yaptın, anlat bakalım..." Annesinin yüzünü okşadı, onun kaygılarını çoğaltmamak için dilinin ucuna kadar gelen "arkadaşlarım öldürüldü" cümlesini yuttu... "İyiyim annem, sıkıntı yok... Asıl havadisler sende!"

Kadın, onsuzluğa alışamadığını söyleyerek başladı konuşmasına. Hayatında pek fazla değişiklik yoktu... "Arkadaşlarım çok sıkıldığımı fark edince, beni oyalamak için bir hafta sonu Kapadokya gezisi ayarladılar... Kadın kadına gittik, pek güzel oldu... Peri bacaları, kayalara oyulmuş evler, Ihlara vadisi, camiiler, manastırlar, kiliseler, Hacı Bektaş Veli'nin türbesi, hepsi birbirinden şahaneydi... Allahın hikmetlerini ağzımız açık seyrettik... En kısa zamanda kocanla gidip görün mutlaka... Sahi Okan nasıl? Onu da ara gelsin, gece de bizde kalırsınız... Hasret gideririz... Hem sen okuluna rahat gidersin hem de Okan işine rahat gider buradan..."

"Okan bu gece gelemez anneciğim... Mesaiye kalacak..."

"Mesai de nereden çıktı... Tövbeler olsun ya Rabbim... Mütemadiyen kalıyor deme sakın!"

"Anneciğim, bazen işleri tamamlamaya zaman yetmeyebiliyor, hal böyle olunca arada bir fazladan çalışmak gerekiyor... Aslında yaşadığımız her ayrıntıda faşizm şeytanı var... Patronlara gün doğdu... Alan boşalınca bildikleri gibi at oynatıyorlar..."

"Aman be kızım, dün bir bugün iki gece yalnız kalman canımı sıktı! O olmadığında bizde kal bari... Ya da en iyisi işini değiştirsin... Daha uygun bir iş bulur nasılsa..."

Annesinin çıkışı birazdan yapacağı açıklamanın akıbetini belli eder nitelikteydi... Yutkundu... Endişeyle beklemek yerine, İzmir meselesini açıp, ne olacağını görmeliydi. "Sanki Sibel'in bizde kaldığını bilmiyorsun! Yalnızlık çekmiyorum... Bana bir

şey olduğu yok, asıl mağdur Okan, çalışmaktan perişan oldu... Bu devirde iş bulmak kolay mı sanıyorsun! Eğer dizimin dibinde oturup, işsizliğe talim etmesini istiyorsan o başka..."

"Burnundan kıl aldırmıyorsun Lale... Artık seninle üzüntümü dahi doyasıya paylaşamaz oldum."

"Aslında üzülecek bir şey yok anne... Şimdi haftada bir gün görüşebiliyoruz, İzmir'e gittiğinde cuma akşamından gelecek... Hem sayılı gün gelir geçer..."

Bu defa yılgın bir ifadeye büründü kadın. "Erkek kısmını tek başına bırakmak doğru değil kızım... Kadının yeri kocasının yanıdır... Kaydını mı aldırırsın, yoksa dondurur musun, ne yaparsan yap ama mutlaka onunla git... İleride demedi deme!"

"Anlaşılan pek sıkılmışsın benden! Biricik kızını başından atmak istiyorsun gibime geldi!"

"Yok evladım, hiç olur mu. Seni dünyalar kadar sevdiğimi biliyorsun... Ama mademki evlendin kuralına göre davranacaksın... Dün bir bugün iki ayrılık olmaz..."

Gülümseyerek annesinin yanına sokuldu... "Tontişim millet karısını bırakıp yurtdışına gidiyor... Şunun şurasında uçakla iki saatlik mesafe, abartmaya değmez..."

Gerdanını kırarak saçlarını geriye attı... "Aslına bakarsan, eğer gideceğim deseydin, ne yapar eder İzmir'de bir ev tutardım. Seni oralarda yalnız bırakır mıyım sandın? O zaman arada bizimle kalırsın..." Annesi saçlarından öperken, bu badireyi kazasız belasız atlattığına sevindi... Hemen ardından kadın rutin telefonlarını yapıp, kız kardeşi ve arkadaşlarını çaya davet etti... Onun asıl maksadının çay içmek değil, kritik yapmak olduğunu gayet iyi bilen Lale "Çiğdem'im, sayemde dedikodu kazanınıza bir malzeme daha buldunuz..." dedi...

"Ne alakası var! Bir arada olalım istedim, sanki her gün geliyorsun... Yüzünü gören cennetlik oluyor..."

Zamanın freni boşalmışçasına, hızla geçti... İzmir'e pazartesi hareket etmesi gerekirken, karısının doğum gününü kutlamak için seyahatini iki gün erteledi Okan... Lale'yi, ona evlenme teklif ettiği meyhaneye götürdü... Veda çanlarının çalmasına saatler kala, bilineni yadsımaya koyuldularsa da olmadı... "Ne olur kararını bir kez daha gözden geçir canım... Oralarda yalnız bırakma beni ne olur! Acele etmene gerek yok, yaz tatiline kadar etraflıca düşün. Eğer fikrini değiştirirsen dünyaları bahşedeceksin bana..." Onun mahzun, çaresiz haline acıyan Lale, sıkıntısının arttığını hissetti... "Şimdiki anın tadına varalım! Baktık ki çok zorlanıyoruz, o zaman alternatifleri konuşuruz!"

Faşizmin süre kısıtına dek birbirlerinin gözlerine dalıp gittiler... Meyhaneden çıkıp, İstiklal Caddesi'ni ağır adımlarla geçtiler... Dolmuş sırasında oldukça uzun bir kuyruk vardı... Bir saat sonra başlayacak tahdidi ihlal etmekten korkan insanların telaşlı tepinişlerini izlemek istemediklerinden ayrıldılar duraktan... Boş bir taksi yakalamak için epeyce beklediler... Yasaklı saatleri kıl payı atlattıklarından bahsederek girdiler evlerine... Sevdalı sözler eşliğinde ayrı geçecek günleri o geceye yüklediler...

Uykulu gözlerle havaalanına gittiler... Kahvelerini yudumlarken, zihinleri ayrılığın koyu bulutlarını yüklenmişti... Haşin bir rüzgâr gözpınarlarına vurdu, sarıldılar... Onun turnikelerden geçişini izlerken mahzunluğunu sırtlanıp, canını dışarıya attı Lale. Servis aracına sürüklenerek bindi... Serin rüzgârı arkasına alıp, deniz kıyısında yürüdü... Dalgaları, denizi, kaygısızca kanat çırpan kuşları seyretti... Yol boyu uzanan ağaçların yanı sıra ilerlerken, boynu bükük bir fidanın önünde duraksayıp onun gövdesini okşadı... Tüm canlılarda, nesnelerde ayrılığı çağrıştıran bir iz buluyordu sanki... Bulutlar hislerine tercüman olurcasına yüklendikleri kederi boşalttılar toprağa... Tenine değen damlalarla birlikte anıları vurdu gözbebekleri-

ne... Sokakları aylak aylak arşınlayıp evine döndüğünde duvarların üstüne yürüdüğünü hissetti... Dönüşümlü olarak çay, kahve, aralıksız sigara içip, şiir kitapları okudu... "Ayrılık gerçekten ateşten gömlekmiş, daha şimdiden tenim kavruluyor..." diye geçirdi içinden... Ayrılıkla imtihanın ilk sisli perdesini indirdi...

KAYBEDENLERİN TARAFINDA OLMAK...

Dostlarıyla buluştuğunda ılındı yüreği... Naci'nin Okan'ı metheden sözlerini dinleyince, onu anlamaya dahi çalışmadığını düşünen Mehmet ilk kez Okan adına üzüldüğünü hissetti... Derin bir iç çekti Lale... "Kahrolası zaman iyi günleri silip süpürürken acıları da aynı hızla yok etse ya! İlhan'ı kaybedeli neredeyse beş ay olacak, zaman işlemiyor bu yaraya, giderek daha çok kanıyor..."

"Doğru dersin Lale can... Dönüşü olmayan bir yerde Hakka emanetler... İlhan demişken, onunla ilgili bilmediğiniz bir anımı anlatayım..."

"Anlat bakalım!" dedi Sibel.

"En son gittiğim maçta İlhan'la birlikteydik!"

Şaşırmıştı Mehmet... "Hadi ya! Bana niye haber vermediniz!"

"Öylesine gelişti... Bir aristokratın arabacıların içinde ne işi olur ki!"

"Uğraşmasan çatlarsın..."

"Sende malzeme, bende söz bol... Açma kutuyu, söyletme kötüyü..."

"İkiniz de çocuk gibisiniz... Hadi anlat da ağız tadıyla dinleyelim..." diye çıkıştı Lale.

"Son toplantılardan birinden aceleyle çıktığımı gören İlhan, nereye gittiğimi sordu... Paşalılardan aldığım iki tane beleş biletim vardı; utana sıkıla Beşiktaş maçına gittiğimi söyleyip, onu da davet ettim. İkiletmeden 'tamamdır dostum!' dedi. Acayip sevindim! Sahanın girişinde etrafı kola-

çan ettik, yakalanma riskinden çok maça girdiğimizi birileri görürse, rezil olacağımızdan korktuk... Tribüne girdiğimizde ağzımız iki karış açıldı; abi yok böyle bir şey, sahanın içi devrimci kaynıyor! İlhan, polislerin ne kadar aptal olduklarını fısıldadı kulağıma; 'Şerefsizlerin işkenceden başka marifetleri yok. Arananların çoğu burunlarının dibinde maç seyrederken, aval aval bakınıyorlar!' dedi. Epeyce güldüğümüzü hatırlıyorum... Maç esnasında İlhan'ı görseydiniz tanıyamazdınız; içindeki yaramaz çocuk fırlayıp dışarıya çıkmıştı sanki..."

"Anlaşılan İlhan da Beşiktaşlıymış!"

"Aslında Adana Demirspor taraftarıymış! Ama Beşiktaş'ı da seviyordu. Maçtan çıkarken, 'Hep kaybeden tarafı tutuyoruz değil mi Naci' dedi, o sözü aklımdan hiç çıkmıyor!"

Laf lafı açtı ve hüzünler yeniden serildi masaya... Aynı saatlerde Haydarpaşa garında inen Cemil, vapurla karşıya geçiyordu... Lale'nin kocasının İzmir'e tayin edildiğini öğrendiği günün akşamı son trene binip gelmişti... Düşünceleri yine hallaç pamuğu gibi savruluyordu. Lale'yi görme arzusu öylesine baskındı ki karşı koyamadı; eve gitmek yerine istikameti Bakırköy'e çevirdi...

Sohbetin en koyu yerinde zilin sesiyle irkildiler... Lale toparlanıp "Annemdir!" dedi. Kapıya yönelip, gözetleme deliğinden bakınca "Cemil gelmiş!" diye öyle bir çığlık attı ki hepsi yerinden sıçrayıp, aynı anda antreye koştu... Elindeki buketi Lale'ye uzattı... "Geleceğimi kuşlar mı söyledi! Hepinizi bir arada görmek ne güzel."

"Geçenlerde aklımdan geçtin, düşüncelerim oralara ulaşmış demek ki!" dedi Lale. Başını Cemil'in omzuna dayayıp bir süre öylece kaldı...

Sibel, "Kızım sıradakilere haksızlık olmuyor mu?" diye takılınca kollarını gevşetti. Diğerleri kucaklaşırken, Lale'nin aklına şubat ayında Cemil'e ayırdığı kitap geldi. Hemen odasına gidip kitabı getirdi... "Son günlerde aklım başımda değil, unut-

madan vereyim... Geçmiş doğum günün kutlu olsun!" Kitabı elinde şöyle bir çevirdi Cemil, içindeki notu okuyunca kalbinin çarpıntısı arttı... "Hatırlanmak ne güzel!" Titreyen dudaklarıyla Lale'yi öptü. "Sen de olmasan boşuna doğduğumu sanacaktım! Senin de geçmiş doğum günün kutlu olsun..."

"Yahu, saçma salak küçük burjuva âdetlerinizden bıktım usandım! Sizlerin doğumu insanlık için en fiyakalısından şahane bir armağandır! Sırf bu nedenle varlığınız her gün kutlanmalı..."

"Aşkolsun Naci. Neden saçma olsun! Anımsanmak güzel şey... Madem beğenmiyorsun, seninkini kutlamayız, olur biter..."

Naci gürültülü bir kahkaha attı! "Alemsin Lale... Ben doğduğum günü bilmiyorum ki kutlayasınız. Anam kirazlar çiçek açtıydı, diyor..."

"Tamam o zaman senin doğum günün kiraz zamanı olsun..." diyen Sibel'in saçlarını sevgiyle okşadı.

Mehmet ayağa kalkıp, ikisini dürtükledi. "Uzlaşma sağlandığına göre, sıra kendimizi affettirmeye geldi! İkisi sohbet edip, hasret gidersinler... Biz de yemekleri hazırlayalım! Anlaştık mı?"

Bunun üzerine parmaklarını şakağına dayayan Cemil gülümsedi... "Bir düşünelim, acaba bu kadarına fit olabilir miyim?"

Baş başa kaldıklarında, Lale'nin yüzünde acı yüklü bir gülümseme belirdi... "Seni çağırdığımı nasıl da duydun! Öyle zor zamanlar geçiriyorum ki sanki dünya üzerime geliyor... Bunaldım! Yaşamanın bu kadar ağır olduğunu bilmezdim..."

"Yaşamak ağır geliyor öyle mi, sana hiç yakıştıramadım..." diye çıkıştı Cemil. Mutfak kapısından başını uzatan Mehmet'le göz göze geldiğinde, bilmediği şeyler olduğunu fark edip toparlandı... Lale'nin gözleri buğulanmıştı... Yakın dostlarının katledildiği günü anlatırken hıçkırıklar kesiyordu cümlelerini... Yaraları yeniden kanıyordu... O direnç yüklü Lale gitmiş, yerine hırpalanmış, kırılgan, mahzun ve çaresiz bir kız çocuğu

gelmişti sanki... Duyduklarını hazmetmekte zorlanıyordu Cemil, bu saatten sonra ne söylese nafileydi... Lale'nin kızaran gözlerinden ve burnundan öpmek, onun sıkıntılarını yüklenmek için ömrünün yarısını feda edebileceğini düşünüyordu... Onu yatıştırmak için diğerleri de geldi...

"Hadi biraz mola verelim de iyi şeylerden bahsedelim. Yoksa Cemil geldiğine geleceğine bin pişman olacak..." dedi Sibel... Lale burnunu çekerek, "Doğrusun!" diye onayladı onu...

"Sıkı durun, trajikomik bir olay anlatacağım..." diye söze başladı Mehmet. "Bilir bilmezler" diye andıkları, müzmin muhaliflerden birisinin aymazlığını anlatmaya başladı; oturduğu mahalleye yapılan rutin baskınlardan birinde bir tabur askerlerle karşılaşınca paniklemiş. Eli ayağı titremeye başlayınca askerler ensesinden tutup doğruca evine girmişler. "Bize karşı sivrilttiği aklını bir yerlerde unutmuş olacak ki evdeki malzemeleri yok etmemiş! Askerler yatağı kaldırınca mal bulmuş Mağribi gibi bizimkini kitapların üstüne oturtup, palas pandıras şubeye götürmüşler..."

"Herif adımızı verirse sıçtığımızın resmidir!"

"Yok be Naci, sekter falandır ama ihanet edecek birisi değildi..." dedi Cemil.

Mehmet, sigarasından bir nefes çekip alaycı bir şekilde gülümsedi. "İkiniz de yanılıyorsunuz! Ulu Manitu sıkı ötmüş... Olay 12 Eylül'ün hemen akabinde gerçekleşmiş, eğer bizlerin adını verseydi çoktan dayanmışlardı kapımıza! Belli ki bizleri hafızasından silmiş..."

Naci başını iki yana sallayıp, "Eşek herif, Alevilerin yüz karası..."

Lale kısık sesiyle "Öyle deme be Naci, işkenceye dayanamamıştır..."

"Her itirafçı için işkence mazeretini ileri sürmek doğru değil. Günün sonunda işkence herkese aynı dozda uygulanıyor..."

"Yaşa be Cemil... İhanet en aşağılık şeydir, mazereti olamaz... Ha kıçın yemiyorsa zorlu işlere girmeyip, ananın dizinin dibinde oturacaksın... Böylesi herkes için daha hayırlı..."

"Paşam, kulaktan dolma şeylerle yeterince suçlama yaptık... Kapatalım konuyu!" diyerek son noktayı koyan Cemil, sofra kurulurken yardım etmek için ayaklandı...

"Bir yaşıma daha girdim... Görüşmeyeli bazı konularda hayli ilerleme kaydetmişsin... Bugün misafirsin, sonrasında hatırlatırım bunu..."

Yemek sonrası balkona çıktılar... Gözlerini denize diken Lale, İlhan'a uzandı yeniden... "Daha önce de söylemiştim galiba! İlhan'ı sana pek benzetirdim..." Onun adı geçince, Mehmet'le Naci şaka yollu tartışmalarını sonlandırıp, sandalyelerine oturdular. Sibel de yanlarına gelmişti... "Onunla iki yıldan daha az zaman geçirmeme rağmen, dostluğumuz çocukluğum kadar eskiye dayanıyordu sanki... İlhan her anlamda dayanağımdı... Kaçmasını, buralardan uzaklaşmasını defalarca söylememe rağmen dinlemezdi... En son uyardığımda, omzuma bir şaplak atıp, 'Bu eşikten tek parça halinde geçeceğiz. Bu itler bizi parçalara ayırsalar bile, günün birinde hızla toparlanıp, çığ gibi yürüyeceğiz üzerlerine' demişti... Rahatlamıştım! Keşke ısrar etseydim ya da ne bileyim o gün bildiri işini sabote etseydim..."

Diğerleri suskunluklarını muhafaza ederken Cemil bir şeyler söyleme gereği hissetti. "Ne desem, ne söylesem boş! Nasıl ki Recai Ağabey yüreğimize saplanan sonsuz bir sızıysa, İlhan'ın yokluğu da her daim canını yakacak... Korkunç ve dibine kadar sapkın seri cinayetler silsilesinin tam göbeğindeyiz, yarına çıkacağımız belirsiz! Bu yüzden zor olsa da yaşadığımız saatlerin hakkını vermeliyiz... Belki bir daha böyle bir şansımız olmayacak... Şimdilik yaslarımızı erteleyip, içimize akan kanlı yaşlara rağmen dimdik ayakta duracağız..."

Lale, nemlenen bakışlarını yere dikti, "Güzel diyorsun da bu yası erteleme ihtimalim yok! Ölüm karşısında dehşet verici bir çaresizlik hissediyorum! Elim ayağım çekiliyor, kalbimin merkezine konumlanan sızı, nefes aldığım her saniye acıyor... Recai Ağabey'in acısı henüz tazeyken, iki canımı daha kaybettim... En acısı da onları ölümle randevularına uğurladım...

Yves Montand'ı çok severdi İlhan; bir gece uyku tutmayınca Montand'ın kırkbeşliklerini dinledim, sabaha kadar İlhan doldu gözlerime..."

Konuştular, dertleştiler, suskunlaştılar... Yıllar sonra tüm ekibin bir arada olması hepsini mutlandırmıştı... Vedalaşmaya gönülleri elvermiyordu... "Recai Ağabey'in dediği gibi 'Yolcu yolunda gerek' dostlar, bizimkileri görmedim henüz..." diyen Cemil ilk hamleyi yapınca Mehmet de ona ayak uydurdu... Sımsıkı kucaklaştılar... Benzer buluşmaların yinelenmesini dilediler... İkisi gözden kaybolana dek balkondan izlediler... Kalbindeki dikenlerin sivrildiğini hissetti Lale, iğneler deliyordu düşüncelerini...

BİTMEYEN GECE...

Ankara'ya döndüğünde yorgun bedenini yatağa attı, bir türlü uyku tutmuyordu... Tıpkı ailesiyle görüştüğü kısacık zaman dilimindeki gibi tuhaf kasılmalar hissediyordu. Dinlediği tarifsiz acıların bir yansıması olduğunu düşünse de içini kemiren hain kurttan kurtulamadı uzunca bir süre... Gece yarısına doğru gördüğü korkunç kâbusun etkisiyle kan ter içinde uyandı... Yatakta debelenmekten sıkılıp kalktı... Kendisine bir kahve yapıp balkona çıktı... Ölgün ışıkta kitap okuyarak kaçan uykusunu geri çağırmak niyetindeydi ama başaramadı. Huzursuzluğu, okuduğunu anlamasını engelliyordu, kitabı kapatıp masanın üstüne koydu. Sandalyenin sırt kısmına yaslanıp, ayaklarını balkon demirlerine dayadı... Gözlerini yumup, şafağın sökmesini bekledi... Evin erkencisi olan Taci çayı demleyip, salona geçtiğinde onu fark etti... Gülerek çıktı balkona! "Hayrola Cemo, bu sabah erkencilik sırası sende galiba!" Sandalyeye oturup, Cemil'le aynı pozisyonu aldı... "Ne erkencisi Taci, geceden kalmayım! Kahretsin ki kötü bir kâbus görüp uyandım, bir daha da uyku tutmadı..."

"Hayırdır İnşallah... Anlat hele!"

"Üçümüz uçsuz bucaksız bir denizde yüzüyorduk..." Taci hemen araya girdi, "Cemo bu iyi bir şeydir, muradımız olacak!"

"Hemen heveslenme... Deniz birden alev aldı, yüzeyi hızla tutuşup cayır cayır yanmaya başladı... Hepimiz bir yana savrulduk... Hanginiz olduğunu hatırlamıyorum; ya sana ya da Ziya'ya ulaşmak için derine daldım, bütün vücudum kavruldu... Sanki bedenim gerçekten tutuşmuştu, uyandığımda bile etkisinden kurtulamadım..."

"Sana gene saçma gelecek ama, rüyalar gaipten haber verir derdi anam... Sonu pek iyi bitmemiş, ama ne diyem hayrola.."

"Yahu ne biçim adamsın! Boktan bir kâbustan neler çıkarıyorsun... Unuttun galiba zaten faşizm cehenneminin içinde değil miyiz? Başka yoruma gerek var mı?"

"Doğru dersin Cemo! Çayı demlediydim, getirem de içek!" Taci kahvaltı tepsisini hazırlarken Cemil de o güne sınav koyan hocaya sövüp sayıyordu ki Ziya, "Kargalar kahvaltı etmedi yahu!" diye söylenerek yanlarına geldi... Yemek sonrası Cemil çıkmaya hazırlanırken, onlar da peşine takıldılar... Yokuş aşağı inerken, Ziya akşama Kızılay'da buluşacaklarını, onun da gelmesini söylediyse de Cemil söz veremedi...

Sınavı üstünkörü tamamladı. Gözlerinden uyku akıyordu, hiçbir şey yapmaya mecali olmadığını anladı... Eve gidip uyuyacaktı... İneceği durağa dek otobüste uyukladı... Yokuşun başına kadar adeta emekleyerek geldi... Dik yokuş gözünde büyüdü, nefeslenmek için ardıç ağacının gölgesindeki banka oturdu... Naciye Hanım'ın "ahretliği" evde değilse, alışveriş ya da ahbap ziyareti dönüşlerinde burada mola verirdi... Başını geriye yaslayıp, gözlerini yumduğu sırada sırtında bir temas duyumsayıp toparlandı! Naciye Teyze'si gökyüzüne çevirdiği avuçlarını "Amin ya Rabbim!" diyerek yüzüne sürüyordu... Cemil'in kolunu çekiştirerek, ağacın gerisine doğru sürükledi. Telaşla etrafına bakınıp, "ahretliğinin" oturduğu apartmana soktu onu... Rehavetten kurtulamadığı için kadının davranış-

larına herhangi bir anlam yükleyemedi... İçeride soru dolu gözlerle baktı ona... Kadın nefes nefese girdi konuya. "Cemil oğlum, sabah siz çıktıktan sonra polisler geldi! Yanlarında da sizin eve girip çıkan tombul delikanlı vardı... Taci'nin mi yoksa Ziya'nın mı neyse hatırlamıyorum, birinin amcasının oğluydu hani! Şerefsizler evinizi basıp tarumar ettiler... Onlara engel olamadım evladım, kusura bakma..."

Cemil kanının donduğunu hissetti, aklından binlerce düşünce akıyordu... Tariflediği kişi Tayfun'sa eğer onun herhangi bir örgütle ilgisi yoktu! Yanılıyor olmalıydı. "Tayfun olduğuna emin misin Naciye Teyze?" Kadın gördüğünden son derece emindi! "Hay aksi!" diyebildi sadece...

"İyi ki yasak şeyleri çıkarmıştınız evden, yoksa yanmıştık..." Naciye Hanım'ın uzun süredir yaptığı ikazların da etkisiyle önceki hafta evdeki kitapları, dokümanları, kasetleri velhasıl "sakıncalı" olabilecek ne varsa kolilerle kadının deposuna sakladıklarını anımsayınca az da olsa rahatlamıştı... Birden aklına kâbusuyla ilgili Taci'nin yaptığı yorum geldi, "Bizimki haklı çıktı galiba!" diye mırıldandı... Soğuk duş etkisiyle zihni ayılmıştı... "Ben gidip bizimkilere haber vereyim teyzem... Sahi, depoya baktılar mı?"

"Onları akıllı mı sandın yoksa, ne gezer, işleri güçleri zalimlik adilerin... Sadece eve baktılar, hiçbir şey bulamayınca da küfürler savurarak gittiler... Aramalarına engel olamasam da evinizi didik didik ederken başlarında durdum, çıkmamı istediklerinde de evin sahibi olduğuma göre ters bir şeyler varsa bilmek benim de hakkım dedim salaklara ... derken, onlar kapıdan ben de bacadan fırladım dışarıya... Eve gelmek için ahretliğimin evinin önünden geçeceğinizi bildiğimden buraya geldim..." Onları sessizce dinleyen Hatice Hanım, dudaklarını kıpırdatarak Cemil'in yüzüne doğru üflüyordu nefesini... Onca kargaşaya rağmen "Sağ ol Hatice Teyzem..." demeyi ihmal etmedi... Tam çıkıyordu ki Naciye Hanım aceleyle çantasını açtı, cüzdanından bir miktar para, anahtarlık ve üzerinde adres

yazan bir kâğıdı çıkarıp ona uzattı. Kadının elini kibarca itti Cemil. "Lütfen Naciye Teyze, kendini yeterince riske attın. Biz başımızın çaresine bakarız!"

"Bu kadar daha mı yaşayacağım! Tehlike benden korksun! Sakın itiraz etme, darılırım! Anahtar bir arkadaşımın evine ait. Avrupa'da yaşıyorlar, memleketin durumu düzelmeden gelmeye niyetleri yok! Adres kâğıtta yazıyor. Hepiniz gidebilirsiniz. Ben bir ara yolunu bulur sizi ziyarete gelirim..."

"Naciye Teyze sakın gelme! Bu adamların şakası yok! Eğer senin de başına bir şey gelirse bize kim sahip çıkacak? Tamam sana söz veriyorum, verdiğin adrese gideceğiz ama paraya ihtiyacımız yok, sende kalsın. Gerektiğinde isteriz!" İtirazları duymazdan gelen kadın elindeki para destesini onun cebine tıkıştırdı... "Hadi daha fazla gecikme, eğer sen onları bulamadan gelirlerse, uyaracağım... Nasılsa zamandan çok neyimiz var, ahretliğimle oturup hasbıhal ederiz..." Cemil, kadının yanaklarından öptü. "Kendine çok iyi bak Naciye Teyzem..."

"Az kalsın unutuyordum... Adresi yazdığım kâğıda Hatice'nin telefonunu da kaydettim, mutlaka ara beni..." Cemil'e durmasını işaret eden kadın, girişe çıkıp etrafı kolaçan etti. "Asayiş berkemal!" Ağacın yanında duraksayıp başını çevirdi, kadın merdivenlerin başında durmuş dua mırıldanıyordu... Masallardan fırlayıp gelmişçesine temiz yürekli olan bu kadını bir kez daha görebilecek miydi acaba?

GENÇ ÖLÜLER DİYARINDA YAŞLANMAK ZORDUR!

Arka sokaklardaki bir telefon kulübesinden buluşulacak mekânı arayıp, Umut'u istedi... "Evin kapısı kırılmış... Onarmak gerekecek! Herkes orada mı?" Neye uğradığını şaşıran Umut, "Evet... Geliyoruz!" dedi, kekeleyerek... Ardından böyle durumlar için saptanan evin yolunu tuttu... Evin bulunduğu sokağa geldiğinde kalbi küt küt atıyordu; birden spot ışıkları üzerine doğrultulacak gibi hissetti... Hızlıca etrafa bakındı, dikkatini

çeken bir şey yoktu... Bodrum kata inerken otomatiği yakmadı, çakmağın ışığını kullanarak kapıyı açtı. Dairenin ayak hizasındaki pencereleri her zamanki gibi kapalıydı, yine de arkadaki karanlık odaya geçti... Diğerleri gelene dek odanın içinde volta attı... Kilidin içinde dönen anahtar sesini duyunca ışığı kapatıp, kapının arkasına saklandı... Eğer gelenler arkadaşları değilse nereye saklanabileceğini düşünüyordu... Umut odanın kapısını tıklatıp, fısıltıyla "Biz geldik!" deyince ışığı tekrar açtı... Odadaki eski somyanın üzerine oturdular, hepsinin eli ayağı titriyordu... Cemil mümkün olduğunca sakin bir şekilde gelişmeleri aktardı... Bittiğinde Taci elleriyle kafasına vurmaya başladı... "Ne yapıyorsun? Kendine gel!" diye uyardı Cemil.

"Ben sana kötü şeyler olacak demedim mi?"

"Bırakalım bunları şimdi... Cemşit Ağabey'e haber vermek gerekir, nasıl yaparız?"

Ziya daha sakindi... Başparmağını alnına dayayıp kısa bir süre düşündü... "İşyerine telefon ederiz..."

Ziya ayaklandı. "En iyisi ben arayayım..."

Cemil "Önce âhizeyi kaldır, arada tıkırtı falan duyarsan direkt kapat..." diye uyardı onu... Başını sallayarak onayladı. "Eğer telefon kesik değilse!" Banyo kazanının içine saklanan telefon âhizesini çıkarıp, odadaki fişe taktı... Cemşit'in telefona gelmesi uzayınca, kapatmakla beklemek arasında çelişki yaşadılar... Cemşit'in sesini duyunca rahatladı Ziya... "Nasılsın Abem?" dedi yalnızca, devamında çıtı çıkmadan karşı tarafı dinledi... Telefonu kapadığında öğrendiklerini aktardı... Tayfun üç gün önce Ankara'ya gelen hemşerilerini ziyarete gitmiş... Meğer üç misafir de uzun süredir polis tarafından takip ediliyorlarmış... Baskında kadın ve çocuklar hariç kim varsa götürmüşler... Evin takip edileceğini düşünen kadın ertesi gün hava karardığında etrafı kontrol edip, Cemşit'in eve gitmiş... "Cemşit Ağabey bu akşam iş çıkışı bize gelecekmiş! Eğer polisler evi basmadan evvel pusu kursaydı o zaman sıçmıştık!"

"Şimdi ne yapacağız?" diye sordu Taci.

Kısa süren suskunluğunun ardından karamsarlığı dağıtmak maksadıyla alaycı bir şekilde gülümseyen Cemil'e şaşkın gözlerle baktı Taci. "Tövbeler olsun Ya Rabbim! Kafayı mı sıyırdı ne!"

"Bir tek deli demediğin kalmıştı, bravo... Ne sıyırması, Naciye Teyzem organizasyonu yapmış!"

"Sadede gel Cemil, dokuz doğurtmanın sırası mı?"

"Patlasaydın Umut! Ancak bu gecelik burada kalabiliriz... Yarından sonrasını da teyzemiz halletti... Saklanacağımız yerimiz hazır. Yurtdışında yaşayan bir ahbabının müstakil evinin anahtarını verdi, yetmezmiş gibi..." cebindeki paraları çıkarıp masaya koydu. "Bunları da zorla cebime tıkıştırdı. Yürekli kadın vesselam!"

"Allah bin kere razı olsun teyzemden! Ömrü uzun olsun, Allah dert tasa göstermesin..."

"Salavatı kolaya bağladın Ziya!" diye takıldı Cemil... Hiç ummadıkları gelişme karşısında rahatladıkları her hallerinden belliydi... Cemil, teyzesini haberdar etmek için Hatice Hanım'ın telefonunu çevirdi... Kısa konuşma sırasında hemşolar mırıldanarak dualar okuyorlardı... Umut, bir arada kalmalarını sakıncalı bulsa da onlarla birlikte olmak istediğini söyledi...

Gülümsedi Cemil... "Sakıncayı sen söyledin, ben değil... Her ne kadar emin olmasak da şu durumda seninle ilgili bir sıkıntı olduğunu iddia etmek yanlış olur... Belki de babanla uzlaşma zamanıdır ne dersin?"

"Damarıma basmasan olmaz sanki... Ha faşistlerin eline düşmüşüm ha babam olacak herifin, fark yok. Ölürüm de gitmem o eve... Uzlaşma safhasını çoktan geçtim, defteri kapattım..."

"Takılıyorum be Umut... Hemen ciddiye alıp, sazan gibi atlamasan olmaz sanki! Şaka bir yana bizimle gelmen Selin'in evinde kalmandan daha iyidir. İlle de dertsiz başına dert açmak istiyorsan neden olmasın, başımızın üstünde yerin var... Nasılsa battı balık yan gider..."

"Ben sizi ortalık yerde bırakmak için sevmedim... Anca beraber kanca beraber..."

İkisinin atışmalarının Ziya'yla Taci'ye iyi geldiğini hissetmiş Cemil'in duyguları dışarıdan göründüğü gibi değildi; baskın haberini aldığından beri oldukça tedirgindi... Vesveseyle tüketilecek dakikalarının bile olmadığını bildiğinden kaçış stratejilerini tartışmaya açtı... Semte saat başı giden otobüsün ilk servisine yetişmeliydiler... Birbirlerinden bağımsız bir şekilde oturacaklardı... Durakta ayrı kapılardan inip, ikişerli gruplara ayrılacaklardı. Umut ve Taci ters istikamete yönelip, kapıyı görecek bir konumda, dikkat çekmeden sotalanacaklardı. Diğerleri de evin dışını kolaçan edip, içeriye gireceklerdi. Güvenlikten emin olduklarında, Cemil kapıya çıkıp onlara gelmelerini işaret edecekti...

İlk otobüsü kaçırmamak için altı buçukta durağa gittiler... Planlarını aksatmadan uyguladılar... Sokakta in cin top oynuyordu! Saklanacakları ev, ormanın kıyısındaki lüks bir sitede olmasına rağmen etrafta güvenlik ya da site görevlisi yoktu. Park halinde duran iki tane otomobil de olmasa tümüyle terk edilmiş sanılabilirdi... Dubleks evler yerleşim itibarıyla birbirinden hayli uzaktı! Her birinin etrafı yüksek demirlerle çevrelenmişti, ön taraftaki uzun ağaçlar evin çatısı dışındaki detayları gizliyordu...

Cemil'in işaretiyle evin antresinde toparlandılar... Evin içinde dağılıp kontrole giriştiler... Her olasılığa karşı önlem olarak kuytu bir alan arıyorlardı... Alt katta iki büyük salonu birbirinden ayıran koridorda mutfak ve banyo vardı... "Çatı katı saklanmak için biçilmiş kaftan!" dedi Ziya... Üst katta açık mutfak şeklinde dizayn edilmiş geniş salon Fransız tarzı pencereyle terasa açılıyordu... Kapının iki yanında bronzdan melek heykeller duruyordu... Arka koruluğa bakan terası çevreleyen tahta çitleri sarmaşıklar kapatmıştı... Salonun sağ tarafındaki koridordaysa iki yatak odası, banyo ve büyükçe bir çalışma odası bulunuyordu. Çalışma odasının sağ tarafından

itibaren uzanan "L" şeklinde tavana kadar uzanan kütüphaneyle çatıya açılan vitray pencerenin hemen altında antika çalışma masası göze çarpıyordu. Masanın üstünde duran, Leo Tolstoy'un *Anna Karenina* kitabının sayfalarını çevirdi Cemil, hayli tozlanmıştı... Deri kapaklı not defterinin yanındaki sedef işlemeli kalemliği inceledi, balık ve deniz kabuğu motifleriyle süslenmişti... Yarım metre mesafedeki konsolda, üstü ahşap kapakla örtülmüş bir daktilo vardı... Boş olan tek duvarda bulunan gelincik tarlasının betimlendiği yağlıboya tablonun önünde epeyce bir süre duran Cemil geçmişe kısa bir seyahat yaptı... Ziya "Oğlum ben böyle evleri sinemada bile görmedim! Her şerde bir hayır vardır derdi anam, bak gene haklı çıktı..." diye mırıldanırken, Taci ağzı bir karış açık, duvardaki gelincik resmine bakarak, "Oğlum bu neyse de, asıl koridordaki resimleri görsen aklın şaşar... Allah bilir bunlar tonla paradır, ömür boyu çalışsak birini bile alamayız..." Arkadaşlarının yorumlarıyla anılardan uzaklaştı... "Buraya satın almak için değil, saklanmaya geldik! Kalıcı değil, geçiciyiz... Fazlaca araştırmaya gerek yok, evin bütün camları ahşap panjurla kapatılmış... Açmadığımız sürece sıkıntı olacağını sanmıyorum... Zaten fazla uzun kalamayız... Çıkıp girerken kesin dikkat çekeriz... Bu sebeple bir an önce işlevsel planlar yapmalıyız..."

Umut, başını kaşıyarak girdi söze. "Cemil haklı, elimizi bile sürmeyelim derim. Eğer birine zarar verirsek mahvolduk demektir..."

"Hele bir üstümüzü başımızı değişek de oturak..." dedi Taci. Sırayla banyo yaptılar, sıcak suyun etkisiyle neşeleri de yerine geldi... Ziya acıktığını söyleyince, Cemil gayri ihtiyari buzdolabını açıp, "Naciye Teyzem!" diye öyle bir çığlık attı ki diğerleri sıçradılar... Boş olacağını tahmin ettikleri dolap ağzına kadar yiyecek ve içeceklerle doluydu... Şarküteri malzemeleri ve ekmeğin yanı sıra saklama kaplarında dolma, pilaki, mücver, poğaça, kek vardı... "Ah be teyzem, buraya da yettin ya! Ne diyeyim sana!"

"Yahu bunları hangi ara yapmış, nasıl bir hızla buraya getirmiş anlamadım gitti... Ya yakalansaydık, tüm emekleri boşa gidecekti teyzemizin."

"Onu yeterince tanıyamamışız! Ufak tefek kibar görüntüsünün altında tuttuğunu koparan koca bir aslan yatıyormuş meğer... Muhtemelen bu detaylar sadece 'A' planını içeriyor, en az 'E'ye kadar alternatifi mevcuttur..." Tencerelerin üzerine iliştirilen notu okudu; "Çocuklarım, yemekleri ahretliğimle yaptık. Afiyet bal şeker olsun... Not: Bahçıvandan öğrendiğime göre sitenin bekçisi izindeymiş, bir haftadan evvel dönmezmiş!"

"Demek ki dün her şeyi halletmişler... Işık hızıyla hareket ediyor teyzem... Neyse görürsek sorarız!"

Saatlerdir süren endişe ve açlık canlarına tak ettiğinden yemekten konuşmaya bile fırsat bulamadılar... Karınları doyduğunda ne yapacaklarını konuştular uzun uzadıya... Ziya ilk andan itibaren, "Buraları bize dar ederler, gitmemiz lazım!" cümlesini yineliyordu... Tayfun polisleri eve kadar getirmişse, kim bilir daha neler söylemişti... Eğer yakalanırlarsa Diyarbakır'daki mezarsız ölülerin yanına gömülmeleri işten bile değildi... Bu gerekçeleri haklı bulan Taci'nin de kaçma fikri aklına yatmıştı... "Eceli gelen köpek cami duvarına işermiş! Vallah billah benim ölmek gibi bir niyetim yoktur..." Düşünmekten, tartışmaktan yorulmuşlardı... Bir süre kestirmek için yatak odalarına dağılıp, yumuşacık yataklara gömüldüler...

20 Nisan 1981

Anlaşılan o ki genç ölüler diyarında, yaşlanabilme ihtimalimiz iyiden iyiye azaldı... Kanı beş para etmeyen hayasızlar, lanet olası can pazarında ömürlerimizi ortaya sürdüler! İncecik ipin üzerinde ölüm kalım savaşı verirken, acıyla iki büklüm olan, feryat figan kavrulan anaların gözyaşları deliyor kalplerimizi... Duyarsızlıktan bitap, uyurgezer bir halde ortalıkta dolanan ahalinin ceplerinden aynı mazeret çıkıyor; "şu üç günlük dünyada derdim başımdan aşkın! Onun bunun derdinden bana ne!" İnsanoğlu ne dipsiz bu-

caksız karanlık bir kuyuymuş meğer, pompaladıkça alçaklık fışkırıyor...

Dışarının kan kokan puslu havası, sinsice evimize sızdı; kan emiciler dişlerini bizim için biliyorlar... Özü neyse aynen sözüne yansıtan, efkarlandı mı dağıtan, neşelendi mi coşturan, "öğrenmenin sonu yok, be abem!" diyerek soran, soruşturan, kalender Tayfun'umuz canilerin eline düştü, çaresiziz... O kurtulana dek yürek çarpıntımız dinmeyecek... Anlayacağın, zamanımız giderek daralıyor; faşizmin zindanlarına bir sigara içimlik mesafedeyiz! Niyetimiz, salt kendimiz için bu mesafeyi uzatmak ya da "hep birlikte yanmak" değil, asla. Hayalleri uğruna ölüme kafa tutan romantiklere, yılgınlığı derdest edip, son gücüyle hayata tutunmak yaraşır... Her yeni güne ümit kuşanarak uyanıyorsak eğer bunun esbabı mucibesi yaşamak tutkumuzun ağır basmasıdır... Çünkü narına yandığımız devrimi görmek gibi sağlam bir gerekçemiz var... İşte bu nedenle, göreceli de olsa sahip olduğumuz özgürlüğü kaptırmamak için belirsiz bir zamana dek kaybolacağım... Eğer, başıma bir şey gelirse, diyemediklerimi satırlarım anlatacaktır sana... Seni olanca sevgim ve hasretimle kucaklıyorum...

HIZIR GİBİ YETİŞEN...

Bir tıkırtı duyan Cemil, yerinden fırlayıp, parmaklarının ucuna basarak mermer basamakları indi... Diğerleri de uyanmıştı, usulca üst salona doluştular... Alt basamakta duran Cemil, bedenini duvara siper ederek başını girişe uzattı... "Rahatlayın gençler, teyzemizle Selin ziyaretimize gelmişler!" Naciye Hanım dizkapaklarını tutarak çıktı merdivenleri... "Niye açmıyorsunuz kapıyı, temiz hava hepinize iyi gelir..." diyerek teras kapısının panjurlarını kaldırıp, sonuna dek açtı... Kadını gülümseyen gözlerle izliyorlardı... Kadife koltuğa oturup, önündeki pufa ayaklarını uzattı... "Hoş geldin demek yok mu?" Ziya kadının elini öpünce Taci de "Zor zamanımızda Hızır gibi yetiştin teyzem! Allah razı olsun..." diyerek aynısını yaptı. Diğerleriyle kucaklaştı kadın... "Geçici değil, temelli geldim... Selinciğim, buzdolabındakileri çıkar

da karnımızı doyuralım, tansiyon ilaçları aksatmaya gelmez..." Kız buzdolabına yöneldiğinde diğerleri ilk cümlenin şokunu atlatmaya çalışıyorlardı... Onlarla kalmasının riskli olacağını ileri sürüp, ikisinin de dönmesi gerektiğini söyledi Umut! Kadının ne kadar inatçı olduğunu bilen Cemil susmayı tercih ederken, Ziya ve Taci telaş içinde kadına yalvar yakar oluyorlardı... "Güvenli olduğuna inanmasam sizi buraya yerleştirir miydim? Boş yere çenenizi yormayınız, kalıyoruz... Hem bu ev benimkinden daha emniyetli... Mesele evle de bitmiyor, alışverişi nasıl yapacaksınız? Yakında bekçi de gelecek, ne diyeceksiniz adama? Onun dışında başka ispiyoncuların olmadığının da garantisi yok! Haksız mıyım Selinciğim?" Başını Naciye Teyze'sinin omzuna yasladı Selin... "Evet, Naciye Teyzeciğim kovsalar da gitmeyiz. Anca beraber kanca beraber!" Evde çok uzun süre kalamalarının riskli olacağını ileri süren Cemil, saklanacak yeni yerler saptamaları gerektiğinden söz etti... Kadın bir dizi öneride bulunduysa da kalıcı çözümler değildi... Göçebelik nereye kadar sürecekti? Kaçmaktan yorulmasalar dahi etraf hain kaynıyordu, faşizmin milisleri er ya da geç izlerini bulacaktı...

Ziya'yla Taci ülkeden çıkmakta ısrarcıydılar... "Kendi canımızdan vazgeçtik, Cemil'le Umut'a zarar verirsek vicdan azabından ölürüz..." Naciye Hanım, memleketlerine gitmelerini önerdi... Mardin'e gidebilme ihtimalleri yoktu, Ankara'yı geçmeden yakalanırlardı... Oraya ulaşsalar da kurtulmaları garanti değildi, dört bir yanda faşo ağaların itleri kol geziyordu. Mutlaka bir ihbar eden çıkardı, bu defa kendileriyle birlikte aşiretlerinin de başı yanardı... Ülke dışına çıkmayı başarırlarsa, onlardan umudu kesen polisler Tayfun'u bırakabilirdi. Gerekçeleri sağlam ve inandırıcıydı... Bu durumda ilk gündem maddeleri ikisinin güvenli bir şekilde ülkeden nasıl çıkarılacağının yöntemlerini bulmaktı... Naciye Hanım, bir yandan Ziya'yı dinlerken, diğer yandan da elindeki atkıyı öyle hızlı örüyordu ki parmakları görünmüyordu... "Cemil evladım,

kendini tehlikeden azade tuttuğunu fark ettim... Oysa sen de en az ikisi kadar cuntanın hedef tahtasındasın... Polisler adını, sanını biliyorlar, İstanbul'daki adresini de öğrenmiş olabilirler... Alınacak tedbirler seni de kapsamalı..."

"Doğru söylüyor teyzem... Sadece Umut'un durumu muallak. Tayfun adresini falan bilmez."

Umut, "Selinciğim, pek emin olamıyorum... Tayfun'u Cemil'den önce tanıyorum. İçmizi, dışımızı bilirdi..." dediğinde, Cemil onun tehlikede olmayacağına dair düşüncelerinin saçmalığını anladı... Hemşerilerinin bağışlayıcılığı ağır basıyor olsa da Cemil güven duygusunu zedeleyen Tayfun'a veryansın ediyordu... Aslında suçun büyüğü kendilerindeydi, örgüte dair tek kelime etmeseler de onunlayken teorik tartışmalardan imtina etmemişlerdi... Ancak geçmişi düzeltemeyecekleri için kaçış planlarına geçmelerini önerdi... "Edirne'den Yunanistan'a geçmenin yollarını araştırsınlar diye bizimkilerle konuşurum..."

"Gerek yok Cemil. Bu konuyu ben hallederim" dedi Umut... Daha önce tanıdık birileri Bodrum üzerinden karşıya geçmişti... Sıklıkla denenen güvenli bir yol olabilirdi... Ayrıca orada yaşayan Ahmet dayısı onlara her konuda destek verebilirdi... "Dayım '68 kuşağındandır. 12 Mart faşizminde ağır bedeller ödemiş... Sonrasında, kavgalar ve kopuşlardan bezip, kenara çekilmiş... Seneler önce de tası tarağı toplayıp Bodrum'a yerleşti! İki eli kanda olsa bile mutlaka yardım eder..."

"Tamam o zaman ne duruyorsun, hemen ara dayını! Çalışma odasında telefon var!" dedi Naciye Hanım... Santrale dayısının numarasını yazdırdıktan sonra telefon konuşmalarının dinlenmeye açık olduğunu bildiğinden ne diyeceğini planladı... Zil çaldığında heyecanla âhizeyi eline aldı... Hal hatır sorma faslını geçince de birkaç arkadaşıyla ziyaretine gideceklerini söyledi... Adam sessizleşti, böyle bir ortamda Umut'un hiçbir arkadaşının gezip tozmak isteyecek kadar "asortik" olmadığından emindi... "Sorman hata yeğenim, tabii ki gelin, memnun oluruz..."

Görüşme sonrası Taci'nin deyimiyle, "Zurnanın zırt dediği yerdeydiler!" Bodrum'a nasıl gidilecekti? Çevirmeler nedeniyle otobüse binmek son derece riskliydi, özel bir araç daha az dikkat çekerdi... Umut babasının "Mercedes"ine el koymayı önerdiyse de anında reddedildi. Haydar Amca'sından yardım istemeyi düşünen Cemil ise yaşlı adamı peşleri sıra sürüklemek, daha da kötüsü onun başını da derde sokmak istemediğinden önermekten vazgeçti... "Bu koşullarda özel aracın da garantisi yok! Çevirmeye denk gelirsek yandığımızın resmidir..." Cemil'in uyarısına rağmen yegâne seçeneklerini değerlendirmekten yanaydı Umut. "Sanki adamlarda kimliğimiz ya da resmimiz var! Bu kadar kısa sürede bültenlere girdiğimizi de hiç sanmıyorum! Güzelce giyinip süsleniriz, arabayı da aranızda ehliyet sahibi tek kişi olarak ben kullanırım... Çevirme olduğunda da sosyete ayaklarına yatarız, olur biter..." Konuyu etraflıca tartıştılar, ne yazık ki üçüncü bir yol yoktu! Konuşmaları sessizce dinleyen Naciye Hanım, örgüsünü kucağına koydu. "Ben arabayı temin ederim!"

"Yaptığın onca iyilik yetmezmiş gibi, şimdi de bizim için araba mı ayarlayacaksın! Sağ ol canım teyzem, ama olmaz..."

"Neden olmazmış Cemilciğim! Yaşayacağım kadar yaşadım! Bir bu kadar daha yaşayacak değilim ya! İzin verin de şu yaşlı kadın ahir ömründe bir işe yaradığını düşünüp sevinsin..." Ziya ile Taci ise dostlarının çabaları karşısında öylesine mahcup olmuşlardı ki her konuşma sonrası "sağ olun" diyorlardı...

Kadın çantasından çıkardığı fihristi açıp numarayı çevirdi, epeyce süren giriş konuşmasının ardından karşısındakine bir seyahat için arabaya ihtiyacı olduğunu söyledi. Adam şoförüyle birlikte istediği saatte arabayı emrine sunacağını ifade etmiş olmalıydı ki sürücüye ihtiyaç duymadığını, geziye birlikte gidecekleri ahbabının kullanacağını söyledi... "Sağ ol canım kuzenim! Ben bir süreliğine Mümtaz'ın Eskişehir yolundaki villasına geçtim... Eğer arabayı oraya gönderirsen çok makbule geçer..." Telefonu kapatıp, mağrur bir ifadeyle "Araba istediği-

niz kadar sizde kalabilir... Kırk yılda bir işe yaradı vefasız!" dedi... Akabinde gençler yolculuk hazırlığına giriştiler...

Ertesi sabah erken saatlerde kapı çalınınca, Naciye Hanım "iki dirhem bir çekirdek" giyinmiş bir halde aşağıya inip, şoföre "Önce evime gidelim, birkaç parça eşya almam gerekiyor..." dedi. "Baş üstüne efendim." Adam derhal arka kapıyı açıp, onlar arabaya bindikten sonra da nazikçe kapadı... Evde kalanların kadının nereye gittiği konusunda bir fikirleri yoktu. "Yolluk alacaktır teyzem! Hadi onlar gelmeden kahvaltıyı hazır edelim." Kaygılardan neşelenerek uzaklaşacaklarını bildiklerinden her konuşmayı şakaya bağladılar... Epeyce bir süre sonra geldiklerinde, Selin seslenerek yardım etmelerini istedi... Ziya hemen seğirtti, kızın elindeki "çekçekli" bavulu sırtına attığı gibi yukarıya taşıdı... Kız da teyzesinin koluna girerek, onun basamaklardan çıkmasına yardım etti... Kadın aynı kanepeye oturup ayaklarını uzattı... "Hadi valizi açın da üstünüze uyanları giyin... Sadece Umut'a yeni kıyafet almak zorunda kaldık. Biraz yesen de kilo alsan evladım..."

"Zahmet etmişsin Naciye Teyzeciğim... Kendini perişan ettin, çok üzülüyorum bilesin!"

"Aman Cemil, sanki sırtımda taşıdım... Oğlum Amerika'ya gidince, oranın yağlı pis yemeklerini yiye yiye fil gibi olmuş, damatlık ceketinin önü iliklenmiyordu... Bunların içine girmesi imkânsız, dolapta yer işgal edeceklerine işe yarasınlar..." Çantasından arabanın anahtar ve ruhsatını verdi... "Naciye Teyzeciğim, görüyorsun bunlar için o kadar koşturuyorum da ne oluyor? Bir tanesi nezaketen bile bizimle gel demiyor... Adımız kadın ne de olsa, en ağır işleri biz yaparız, onlar da sefasını sürerler. Ayrımcılık had safhada!"

"Aşkolsun Selin... Senin kıymetini bilmeyen taş olsun... Gelmeni elbette isteriz ama durumlar ortada, geziye gitmiyoruz ki götürelim..."

"Ne yani sadece gezmeye gidince mi aklınıza geleceğim... Geç bunları Umut, geç..."

Kızın şaka yollu takılmasını Ziya ile Taci ciddiye alınca, kahkahalar uçuştu havada... Gitme mevzusu açılana dek keyifleri yerindeydi... İki gün sonra yolculuk başlayacaktı... Oraya kazasız belasız varınca mutlaka aramalarını istedi Naciye Hanım. "Selin'i ben haberdar ederim. Kızımla da ayrı düştük katillerin yüzünden... Bu sabah ne olur ne olmaz diye onu arabada bırakıp, şoförle çıktım eve... Suratsız katillerin hepsini Allaha havale ediyorum. Tez vakitte yaptıklarının bin mislisini çekerler inşallah.." Sıkıntı boy verince Taci fıkra tadındaki gerçek hikâyeleri anlatarak dağıttı havayı... Başlarda şaşkına dönen Naciye Hanım, sonrasında diğerlerine ayak uydurup, kahkahalarla güldü...

BİR ADAM VURDUM KAPINA GELDİM!

Gitme saati gelip çattığında, Naciye Hanım her birine defalarca sarıldı... Sırt çantalarını yüklenip, dışarıya çıktıklarında arabayı gören Taci "Vay Anam vay" demekten kendini alamadı, "gıcır gıcır" Mercedes'in sürücü koltuğuna oturan Umut, son kontrollerini yaparken diğerleri eşyalarını bagaja yerleştirdiler... Cemil öne, diğerleri arkaya geçtiler. Umut kontağı çevirdiğinde teyzeleri arkalarından su döküp, hayır dualarını ediyordu... Canı hayli sıkkın olan Selin ise arkalarından öylece bakıyordu... Araba gözden uzaklaştığında kol kola eve girdiler...

Dört kaçak, gerginliklerini hafifletmek maksadıyla seyahatleri boyunca akıllarına gelen ne kadar komik olay varsa anlatıp, gülüştüler... Dikkat çekmemek için çevirme noktalarından sakince, yavaşlayarak geçtiler... Şansları yaver gitmişti, Göl Köy'ün girişine sorunsuz vardılar... "Arabamız janjanlı olursa geçişimiz kolaylaşır demedim miydim size?"

"Şerefsiz itler için arabanın cakalısı insandan daha kıymetlidir çünkü sistemin temeli olan servet insan hayatından daha itibarlıdır... Ben asıl faşizmin oyuncağı olan gariban erbaşlar için üzülüyorum. Yoksul delikanlılar, şerefsizlerin emirinde kendi sınıflarına ihanet ediyorlar."

"Doğru dersin Cemo... Lakin gariban diye acıdığın askerlerin çoğu kraldan daha kralcıdır inan bana..."

Arabayı sahildeki toprak yolun başına park ettiler. Ziya duraksadı. "Eğer siz olmayaydınız halimiz nice olurdu!" Cemil gülümseyerek ikisinin arasına geçip kollarına girdi. "Henüz sona gelmedik dostlar, daha çetin ve uzun soluklu kavgaların başlangıcındayız... Buradan uzaklaşmayı başardığınızda hiçbir şeyi dert etmeyin sakın! Lanet olası ayrılık kalıcı değil, geçicidir... Gelecekte birbirimize daha fazla ihtiyaç duyacağımızı aklınızdan çıkarmayın!" Onu sessizce onaylarken yüreklerine derin bir sızı konuşlandı... Kumsalla bahçelerin arasında uzayan toprak yolda bir iki dakika yürüdüler... Bahçelerin denize bakan cepheleri irili ufaklı doğal taşlarla örülmüştü. İkinci bahçenin önündeki dört basamaklı taş merdiveni çıkıp, ahşap kapıdan içeriye girdiler. Duvarlardaki taşların küçük parçalarıyla döşenmiş, ancak iki kişinin geçebileceği genişlikteki kısa girişten sonra iki katlı beyaz eve vardılar. Kapı ve pencere pervazları gibi iki tarafa açılmış ahşap kepenkleri vardı... Pencere önündeki seramik saksılara ekilmiş rengârenk menekşeler dikkat çekiyordu... Sonuna kadar açık olan kapının girişindeki taş sahanlığın iki yanından yükselen ebruli begonvil ağaçları evin ön cephesini şenlendiriyordu... Umut diğerlerinin önüne geçti. Eşikte durup, başını içeriye uzatarak "Dayı!" diye seslendi...

Ahşap zemine değen ayak seslerinden, adamın üst kattan indiği anlaşılıyordu... Pos bıyıklı, orta boylu ve hafif göbekli adam Umut'u coşkuyla kucakladı... "İçeriye buyurun!" Adamı takip ederek, açık mutfak ve salondan oluşan bölümü geçip, verandaya çıktılar. Ahmet Bey diğerlerini de tıpkı yeğeni gibi aynı sıcaklıkla kucakladıktan sonra karısı ve kızları geldi. "Arkadaşlar bu benim eskimeyen sevdalım Kamile! Yakınlarımız bize Ahmet ile Kamile derler. Hani Kerem ile Aslı, Ferhat ile Şirin gibi... Bunlar da ömrümün en güzel armağanları Rüyam ve Gayem..." Aile son derece güler yüzlüydü, kızların güzelliği ise hayli dikkat çekiciydi..

Kadın mahcup bir edayla gülümsedi. "Hoş geldiniz sefalar getirdiniz çocuklar... Yorgun ve aç olmalısınız! Dilerseniz banyo hazır, siz ferahlarken ben de sofrayı hazırlarım..." Gençler ellerini yüzlerini yıkayıp verandaya çıktıklarında, Kamile Hanım kızlarıyla birlikte yemek hazırlama telaşındaydı... Masaya geçtiklerinde koyulaşan sohbet mesafeleri eritti... Umut kısaca geliş nedenlerini anlattığında, dayısı gülümseyerek tahmin ettiğini söyledi... Halledilmeyecek bir mesele değildi... Adamın sükûneti, kendine güveni içlerini ferahlattı.

Çaylarını yudumlarken Umut, "Senin çayın gibisi yok yengem!" diyerek sarıldı kadına.

"Estağfurullah! Annenin hakkını yeme Umutcuğum. Ne öğrendiysem ondan öğrendim! Sahi çayınıza defne yaprağı atayım mı?" Ziya denemek istediğini söyledi. Defne yaprağı ilave edilmiş çayını yudumlarken "Ne de güzel kokarmış mübarek! Çaya pek yakışırmış meğer!" dedi. Diğerleri de yanlarında bulunan ağaçtan birer yaprak koparıp bardaklarına attılar. "Defne yaprağı aynı zamanda balığın da en has çeşnisidir!" dedi Ahmet Bey... Taci balıkla defne yaprağı arasında bir bağ kuramayınca tarifini sordu... "Tepsiye yerleştirilen balıkların üzerine bol sarımsak, soğan, karabiber ve pul biber boca edilir, hafif zeytinyağı gezdirilip, defne yapraklarını da en üste serpiştirdin mi, tadından yenmez..."

"Ahmetciğim tarif etmekle olmaz, yarın yapıverirsin!"

"Emrin olur sultanım! Peşinen söyleyeyim de sonra parmaklarımıza ne oldu demeyin, balık pişirmek uzmanlık alanımdır!"

Gaye "Hünkarım, sözcük dağarcığınızda 'mütevazı' mevcut mudur acep!" diye babasına takılınca Rüya adamın sırtını sıvazladı. "Cadı işte ne olacak, işi gücü babişkomla uğraşmak!"

Ziya ilk şoku atlatıp, normale dönse de, Taci alttan alta kızları süzdü; güzelliklerinin yanı sıra cesaretlerine de hayran oldu... Eğer o babasıyla böyle konuşsaydı, sırtında kırılmadık kemik kalmazdı... Umut iki eliyle saçlarını geriye attı. "Gaye ve

Rüya ikiz olmalarına rağmen ne fizikleri ne de kimyaları birbirine benzer! Gaye ne kadar anacıysa, Rüya da en az onun kadar babacıdır. Anlayacağınız bu evde güçler dengesi kusursuz işler..."

"Güçler dengesi konusunda yanılıyorsun yeğenim. İki cadıyla iki meleğin gücü oranlanabilir mi? Onlar her raunda bir sıfır önde başlarlar..."

"İltifatlarını sıralamaya devam et sen babacığım. Daha ilk günden yapacağını yaptın yine..."

"Gayeciğim seçtiğin yol yanlış! Süpürgenden inip, yanımızda yer alırsan denge sağlanacak. Yani kaybedeceğin tek şey ilkel bir süpürge, kazanacağının yanında esamesi bile okunmaz..."

"Belli ki kızının inadını hâlâ öğrenememişsin! Dünya alem bir araya gelse onunla başa çıkamaz! Sultanımıza bakınız, nasıl da kıs kıs gülüyor! Oh ne ala, ekmek elden su gölden, çalışmak babamdan... Hem siz hiç yemek yapan Hünkar gördünüz mü?" Rüya'nın sözleri Ahmet Bey'in pek hoşuna gitmişti, keyiften gerim gerim gerindi...

"Hay aklınla bin yaşa sen güzel kızım... Aklıma gelmişken sorayım, kazak erkekle kılıbık erkek arasındaki farkı bilir misiniz?" Mevzuyu bilen Umut kahkaha atınca, dayısı ağzına fermuar çekiyormuş gibi yapıp, onu susturdu... Diğerleri ise yanıtı bulmak için birbirlerinin yüzüne bakıyorlardı... "Bekâr adamlar anlamaz elbette... Kazak ile kılıbık erkek arasında bir dakikalık fark vardır. Kılıbık olan karısı 'kalk' dediğinde anında fırlar, kazak ise bir dakika sonra kalkar, yani benim gibi name yapıp zaman kazanır... İleride hangisini seçeceğiniz size kalmış..."

Taci utangaçlığı üzerinden atmıştı. "Gülmekten öleceğim abey, ne güzel laf bu böyle. İlk defa duyuyorum, sen mi uydurdun yoksa?"

"Serseri bir dostum vardı, onun lafıdır bu!"

"Vardı, dedin ya ağabey, canım sıkıldı, bir şey mi geldi başına?" dedi Ziya.

Kızlarının gülümsemesi dondu, karısının başı önüne düştü... Alnındaki çizgiler belirginleşen adamın omuzuna başını yasladı Rüya. "Kederim kabardı yine, ne olur kusura bakmayın! Savaş, daha yolun başında esaslı bir yumruk savurdu ciğerime, en son şakasını yapıp, çekti gitti! Birlikteyken gülüp eğlenmediğimiz tek saniye yoktu. Ne avarelikler yaptık, nice badireler atlattık! Ölümünden birkaç saat öncesinde bile fıkralarıyla hepimizi kırıp geçirmişti... Aniden öyle bir 'es' verdi ki bitirdi beni... Onun gidişiyle genç yanım da öldü..."

Gaye de adamın diğer yanına geçip yanaklarından öptü. "Babacığım, ya Savaş Amca'yı hiç tanımasaydın, bunca güzel anıyı biriktirme şansın olacak mıydı? Asıl o zaman eksik kalacaktın! Onu tanıdığın için sevinmelisin..."

"Doğru dersin kızım... Şimdiki yalama ilişkileri gördükçe hakiki dostlukların kıymeti anlaşılıyor... İyi ki tanımışım onu... Neyse, çocukları ilk günden sıkboğaz etmeyelim..."

Kısa süren sessizliğin ardından Taci, kızlara nerede okuduklarını sordu. İkisi de Boğaziçi Üniversitesi Kimya Bölümü'nden 1979 yılında mezun olmuşlardı...

"İyi zamanda bitirmişsiniz!" dedi Cemil.

"Evet, uçurumun ucundan dönmek gibi bir şey." Bodrum'da iş imkânlarının sınırlı olduğunu tahmin ediyordu Ziya. "Mecburen büyük şehirlere gideceksiniz değil mi?" Gaye, köyden ayrılmak gibi bir niyetleri olmadığını söyledi... İstanbul'a ayak bastıklarında genizlerine dolan is kokusu dönene kadar yok olmuyordu! Bu çile bitsin diye mezuniyeti iple çekmişlerdi... Büyük şehirlerde yitirilen samimiyet, hoşgörü, yardımlaşma, nezaket gibi değerler köylerinde hâlâ revaçtaydı... Konukların yardım önerilerini kesin bir dille reddeden Ahmet Bey ise balıkları hazırlarken, sohbete eşlik ediyordu. "Babaları gibi diplomalı çiftçi olacaklar."

Rüya, hınzır bir ifadeyle babasına parmağını salladı... "Şakacı seni... Aslında çiftçilik iyi olurdu ama biz sahilde bir restoran açmayı planlıyoruz. İçinde mis gibi limon ve portakal

ağaçları olan bir dönüm arazi bulduk. Babamın pamuk ellerinin cebinin derinliklerine girmesini bekliyoruz şu sıralar..."

"Gördünüz işte! Babalarının etinden, sütünden, derisinden itinayla faydalanıyorlar!" Kızlar restoranla ilgili hayallerini dönüşümlü olarak uzun uzadıya anlatırken, mutfakla veranda arasında mekik dokuyan adamın alnından ter damlıyordu... "Sofrada bizim de tuzumuz bulunsun Ahmet Ağabey!" diyerek ayaklandı Cemil, diğerleri de işin bir ucundan tutunca sofra kısa sürede kuruldu... Son balıklar da fırından çıkarılıp servis tabağına yerleştirildi... Ellerini yıkayıp sandalyesine oturan adam. "Birlikten kuvvet doğar diye boşuna dememişler! Hadi dolduralım kadehlerimizi... İçip, güzelleşelim!" Kızlar babalarıyla kadeh tokuşturunca Ziya'yla Taci'nin ezberleri kökten sarsıldı... Rakılar yarılandığında Ahmet Bey "Sakıncası yoksa sizleri yakından tanımak isterim!" dedi.

"Ne sakıncası olacak Ahmet Ağabey! Taci'yle ben Mardin Kızıltepe'de doğduk! Öz kardeşten öteyiz desem yalan olmaz... Bizim oralarda hayat çetindir, tek başına altından kalkılmaz, dayanak şarttır. Kızıltepe dışına çıkmak ise Fizan kadar uzaktır! Aklımızın erdiği vakitlerde Taci'yle kafa kafaya verip, makus talihimizi değiştirmenin yollarını arardık... Bunun için de gücümüzün yettiğince dünyanın ucuna kadar gitmeyi göze aldık..."

"Kaç kardeşsiniz Ziya?" diye sordu Gaye. On iki kardeş olduklarını duyan Kamile Hanım küçük çapta bir şok yaşadı... Annesinin onca çocukla nasıl başa çıktığını merak ediyordu... Ziya, annesinin çocuklarla tek başına uğraşmadığını, onları Pamuk Ana'sıyla birlikte büyüttüğünü söyleyince kadın "Büyükannen mi?" diye sordu... Hemşolar gülmemek için zor tuttular kendilerini. Meselenin aslını öğrendiğinde kadının nasıl tepki vereceğini merak eden Cemil dikkat kesilmişti... Ziya istifini bozmadan devam etti... "Yanlış anladın ablam, Pamuk Anam babamın ilk karısı. Öz anam Dilber ise Pamuk Ana'nın kuması olur..."

"İnanmıyorum! Nasıl olur?" Hikâyenin devamını öğrenmek için can atan kızlar, kadını kaş göz işaretleriyle susturdular... Bunu fark eden Ziya başını önüne eğdi... "Önemli değil bacım. Bodrum'dan bakınca tuhaf göründüğü aşikâr! Lakin öyle bir ortama doğunca kanıksıyor insan... Elbette değişmesi gerektiğine inanırım ama zordur!" Detaya girmemeye özen gösterseler de yaşamöykülerinin "en has kahramanı" Tayfun'dan uzun uzun bahsettiler. Taci duygularını daha fazla içinde tutamadı... "Aklıma düştükçe içim yanıyor, hatırlatma! Tayfun vahşi kasapların elinde canının derdine düşmüş, biz kaçıp kurtulma telaşındayız."

"Söyle kurban, o vakit ne yapalım? DAL'ı basıp onu kurtarmak mümkün değildir! Eğer ona faydası olacaksa gitmeyelim! Ne dersen kabulümdür!"

"Aşağı tükürsen sakal, yukarı tükürsen bıyık, durumumuz nafile! Beni de alsalardı demediğim saniye yok, belki güç olurdum... Ne bilem..." Tayfun'un onları ele verdiğini telaffuz etmekten dahi kaçındıklarını fark etti Cemil... Sözlerinde en küçük bir öfke çağrışımı yoktu. Aksine derin bir merhamet, sevgi ve sorumluluk hissediyorlardı... "Bu adamlar, ihaneti affedecek kadar iyi yürekliler!" diye düşündü...

Taci verdikleri rahatsızlıktan üzüntü duyduğundan dem vurdu; eğer askerlerin haberi olursa, kendileriyle birlikte onları da ateşe atacaklarını düşünüp vicdan azabı çekiyordu... "Sakın bir daha duymayayım! İyiliğin bittiği gün insanlık da biter. Gönüllü ve sapına kadar devrimci bir dayanışmadır bunun adı..."

Taci'nin burnunun direği sızlamıştı... "Bizim oralarda 'adam vurdum, kapına geldim' diye bir söz vardır Ahmet Ağabey, bu söz bile yaptığının yanında eksik kalır. Sağ olasın, ömürleriniz uzun olsun..."

"Arkadaşlar bu konuyu kapatalım artık. Karamsarlığı öteleyip, yarına bakalım değil mi dayıcığım? Sorması ayıptır ama bir kaçış stratejin var mı?" Ahmet Bey'in sunduğu ilk seçenek,

onların Göl Köy'de kalmalarıydı... Faşizm bitene dek orada olduklarını kimsenin ruhu duymazdı... Adama teşekkür edip, aldıkları kararı uygulamak istediklerini vurguladılar... Kaygısını belli etmemeye çalışan adamın kırışan alnı duygularını ele veriyordu... Yanındaki çekmeceden bir bloknot çıkarıp, kalemle üzerini çiziktirmeye başladı. "Aslında Umut beni aradığında işin içinde bir çapanoğlu olduğunu sezip, küçük çapta bir araştırma yaptım. Bodrum'dan geçişi sağlayacak birilerini buldum ama son günlerde güvenliği artırmışlar, riskli olacağını söylediler... Bence Kaş'tan Meis'e geçmek en güvenli yol... Orada yaşayan eski bir yoldaşım var, yardım edeceğine adım gibi eminim... İsterseniz Erdal'ı arayıp konuşurum.."

Birbirlerine baktıklarında Cemil anında sözcülüğü üstlendi. "İyi olur Ahmet Ağabey!" Adam saatine bakıp, "İnşallah kahvededir!" diye söylendi... Santral telefonu bağladığında, "Yaşasın, oradaymış Erdal serserisi..." diye bağırdı... Hal hatır faslı uzun sürünce, eski dostların epeydir hasret çektiklerini anladılar... Görüşmeleri bittiğinde adam neşeyle istikametin Kaş olduğunu söyledi... Erdal'la gençlik yıllarına dayanan güvenilir, sağlam bir ilişkileri vardı. İkisi de 12 Mart döneminden farklı şekillerde yara almışlardı... Sonrasındaysa hayat gailesine düşünce görüşmeyi beceremezmişlerdi... Onların sayesinde özlem gidereceği için fazlasıyla mutlu olduğunu söyleyerek bitirdi konuşmasını...

Ziya içtenlikle baktı adamın yüzüne... "Bana arkadaşını söyle sana kim olduğunu diyeyim, derler ya! Senin sözün bizler için senettir gerisini boş ver... Sağ ol, var ol, ömrün dert görmesin..."

"Geldiğimiz arabayla gideriz değil mi dayı!"

"Gerek yok koçum, bizim taka ne güne duruyor! Ruhsatın benim adıma olması avantaj... Aksilik olursa, sakın ha sükûnetinizi bozmayın. Sizi çalışanlarım olarak tanıtırım. Biraz yalan pratiği yaptık mı tereyağından kıl çeker gibi varırız Kaş'a..."

Göl Köy'de geçirdikleri birkaç günün ardından yıllanmış dostlarından ayrılıyorcasına gözleri doldu... Anne ve kızları hazırladıkları yollukları verirken yine gelmelerini istediler... Ahmet Bey ise kadim dostuna seneler sonra da olsa kavuşacağı için fazlasıyla heyecanlıydı... Ziya'yla Taci'nin gerginlikleri her hallerinden belliydi... Yolculuğun başlangıcında ikisinin de ağzını bıçak açmadı... Muğla'da verdikleri molada yollukları midelerine indirince çeneleri de açıldı... Fethiye'nin girişinde jandarmaları görünce panikledilerse de Taci'nin ifadesiyle "Allahın yardımıyla görünmez olduk herhal!" çevirmeye takılmadılar... Sonrasındaysa herhangi bir koridora takılmayınca, Cemil gülerek, "Faşistler tatile çıktı galiba!" dedi. Neredeyse yedi saati bulan yolculuğun sonunda sırtları terden sırılsıklam kesilmişti! Arabadan kendilerini dışarı atıp, bacaklarını esnettiler... Ahmet Bey ise koşarak karşıya, sahil tarafına geçip, kahvehaneye daldı... İçeriye kısaca bir göz atıp sahil tarafına yöneldi... Çakıl taşlarının üzerine kurulmuş masalara hızla baktı, "Erdal!" diye bağırırken sevinçten kalbi duracaktı sanki... Erdal fırlayarak kalktı yerinden, kucaklaştılar... Kahveden kol kola çıktıkları sırada onlar da Ziya'nın "Sübhanallah boncuğu gibi dizildik" lafına gülüyorlardı... "Gazanız mübarek olsun beyler. Uzun zamandır adrenalinim böyle tavan yapmamıştı! Gelişinizi elim yüreğimde bekledim!"

"Badirelerin adamı olduğumu unutmuşsun galiba! Üç beş tane aynasıza pabuç bırakacak göz var mı bende?"

Erdal arkadaşının boynunu sıkıca kavradı... "Asla yanıltmadın beni Ahmet..."

Fazla oyalanmadan araca doluştular... Daracık caddeyi geçip, köy yolunda ilerlediler... Erdal'ın işaret ettiği şekilde, aracı dik patikanın başlangıcındaki girintiye park ettiler. Yokuş sonlandığında nefes nefese kalmışlardı... Erdal'ın tek katlı mütevazı evine adım atar atmaz her biri buldukları yere yığıldılar... "İyi ki geldiniz delikanlılarım... Bu kılıbıkla gö-

rüşmeyeli bin yıl oldu neredeyse! Ondan iyice ümidi kesmiştim! Hazır yengeden izin koparmışken, seni kolay bırakmam bilesin!"

"Allahtan karımı tanıdılar, yoksa bir diktatörle evlendiğimi sanacaklardı. Senin gibi müzmin bekârlar için işkembe-i kübradan atmak kolay tabii... Fetvaya başladın mı mangalda kül kalmaz... İntikamımı alacağım günler geldiğinde seni ilahlar bile kurtaramayacak!"

"Çok beklersin! Eline koz verir miyim hiç! Neyse hepiniz bitik durumdasınız. Taze balık var. Konuklarım gelecek diye, dostlar denizde rastladıkları tüm canlıları getirdiler. Her şey hazır, mangalı yaktık mı iş tamamdır! Ahmet'in içkisine karışacak kimse olmadığına göre, içebildiğimiz kadar içelim!"

"Senin ağzına düşeceğime, Kasımpaşa'nın lağımına düşmeyi tercih ederim."

Yemek boyunca iki eski dost, gençleri neşe içinde anılarını tazelerken, keyifle izlediler manzarayı... Nasıl tanıştıklarını merak ediyordu Ziya... "Bu keratayla, ortaokuldan beri arkadaşız... Gençliğinde karizmatik, başına buyruk, çok bilmiş bir adamdı. 12 Mart bütün gazını aldı! Perihan da gidince ipin ucunu iyiden iyiye koyverdi..."

Umut adeta hepsinin ortak düşüncelerini dile döktü. "Erdal Ağabey, sakıncası yoksa hikâyeni senin ağzından dinlemek isteriz..."

"Siz kaşındınız, başladım mı susmam bilesiniz!" Bir yudum rakıyla ağız dolusu dumanı ciğerlerine çekti. "Darbecilerin geçmişteki şerefsizlikleri şimdiden farklı değildi. O dönemde Mülkiye'de asistandım. Her gün yeni birileri götürülüyordu; çocukları elinden zorla koparılıp alınan bir baba gibi perişandım.." Gözleri nemlenenince kısa bir es verip, rakısını yudumladı... "Derken, bir gece yarısı piyango bana da vurdu; evden karga tulumba alıp, meşhur köşklerine götürdüler. Sonra bildik hikâye! Bir yıl sonra çıktığımda kovuşturmalar, takipler başladı, anlayacağınız canımdan bezdirdiler... O ara Ahmet de

aranıyordu... Sevdalım, gözbebeğim, Peroş'um olmasaydı bu badireleri asla atlatamazdım."

Adamın son sözleri, Lale'yi çağrıştırdı, midesine yumruk yemiş gibi oldu Cemil... "Ne oldu sevdiğinize?"

"Ayrıldık! Bakmayın şimdi kolayca söylediğime. Peroş'umun beni terk etmesi canımı öylesine yaktı ki işkencecilerin yaptıkları onun yanında sinek vızıltısı kaldı."

Ziya, içkinin etkisiyle döküldü... "Vay anasını, kadın milletini anlamak amma da zor!"

Erdal, kurşuni ve kızıl karması bıyıklarıyla oynamaya başladı. "Terk edene değil, terk ettirene bakacaksın delikanlı. Eşeklik bendeydi. Peroş, kendini beğenmiş, her şeyi bilen, huysuz ve sorumsuz bu adama 'of' demeden katlandı... O günlerde bir kadının evlilik dışı ilişki yaşaması yürek isterken, canım sevgilim etrafın sözlerine efeler gibi direndi..." Parmağıyla kendisini gösterdi... "Karşınızda duran bu hıyar ise onu takdir ettiğini bir kez olsun söylemedi... Ne de olsa, bulunmaz hint kumaşıydım, evlilik tabiatıma aykırıydı, hal böyle olunca teferruatlara takılmadım hiç! Şimdi düşünüyorum da bir başına nelere katlanmış garibim!"

"Sonradan okula döndün mü?"

"İtler inlerine çekilince, tekrar başvurdum, geri çevirdi namussuzlar. Otuz yaşındayken baba parasına muhtaç ettiler beni. Gerçi babamın parası bitmeyecek kadar çoktu ama delikanlılığa tersti, eziliyordum. Taşıma suyla değirmenin dönmediğini anlayan Peroş yüksek lisanstan vazgeçip, çalışmaya başladı. Bense aylak aylak dolaştım! Pederin yanında çalışmak istemiyordum, geri çevrilirsem şişkin egom hırpalanır diye başka işlere de müracaat etmedim! Yani hem kel hem fodul durumu! Bunca haytalık yetmezmiş gibi, üstüne üstlük bütün hırsımı da ondan çıkarıyordum. Öylesine kaliteli ve meziyetliydi ki dünya yüzünde bir benzerinin daha olduğunu sanmıyorum; yoksa böyle bir hergeleye katlanır mıydı?" Geriye doğru yaslandı... "Velhasıl kendimden giderek uzaklaştığım,

nefessiz kaldığım o günlerde Peroş tek dayanağımdı... Ahmet ise faşizme kaptırmadığı pabucu bana kaptırdı... Böylece Erdal eziyetine maruz kalanların sayısı ikiye çıktı... Onların dışındaki çevrem, baba parasıyla ecnebi memleketlerde okumuş züppelerden oluşuyordu çünkü."

"Kendine fazla yükleniyorsun Erdal. Böyle durumlarda her insanın vereceği tepki farklı olur..."

"Bırak bu ayakları adamım, zayıflıktı demeye dilin varmıyor ya neyse... Anlayacağınız Peroş kazanıyor, ben dağıtıyorum; yani kadın parasına hayır demiyoruz ama külhanbeyi tavrımızdan da geri adım atmıyoruz, boktan bir vaziyetteydim... Gece alemlerine dalıp, abuk sabuk muhabbetlerle kirlenip, mahvolduğumun farkındayım ama bırakamıyorum... Resmen travmanın son safhasına yani deliliğe doğru uygun adım marş koşuyorum..." Arkadaşının yüzüne kardeşçe bir bakış attı... "Çocuklar, gördüğünüz bu herif var ya, adam gibi adamdır. Eğer onun uyarılarına biraz olsun kulak verseydim, bugün Peroş yanımda olurdu..."

"Dostlar ne içindir, ayıpsın... Aynı durumda ben olsaydım, senin daha fazlasını yapacağından adım gibi eminim... Aslında ciğerime dokunan şey, cin gibi adamın giderek hiçleşmesiydi... Uyarılarım bir kulağından giriyor, öbüründen çıkıyordu... Söz geçiremeyince de son çare olarak ilişkimizi dondurdum!"

"Doğru ya, birkaç ay görüşmedik, üzüntüden geberecektim neredeyse... Sonunda Ahmet'e alemlerden uzak duracağımın sözünü verip benimle barışmasını sağladım. Korku boku Selanik, onun her dediğini yaptım yalan yok! Kira derdinden kurtulalım diye pederin Cihangir'deki evine taşınmamıza da ön ayak oldun hatırlıyor musun?"

"Hatırlamam mı! Babanla al takke ver külah öyle bir pazarlık yaptım ki canım burnumdan çıktı..."

"Lakin can ciğer arkadaşı Savaş'ı kaybedince, Ahmet dibe vurdu... Meydanı boş bulup, anında geriye çark ettim... Anlayacağınız eşeğe altın palan vursan da özü değişmiyor, eşek

olarak kalıyor! Öyle azıttım ki, Peroş'umla birbirimizi göremez olduk. Tam bir pespayelik; her şey üzerime üzerime geliyor, kendimle başa çıkamıyordum... Hayatı boktan akışına bıraktım; duru sulara sırtımı dönüp, bulanık bataklıklara doğru sürüklendim... Peroş'um ise sabrından, sevgisinden, hoşgörüsünden asla taviz vermiyor, zerre kadar sızlanmıyor, arada bir 'sanki birbirimizden kopuyoruz Erdalcığım!' dışında yorum yapmıyor... Tabii hiç oralı olmuyorum çünkü tartışmaktan geçtim konuşamayacak kadar zıvanadan çıkmıştım... Nihayetinde kızın canına tak etti! Kaya olsa parçalanır anasını satayım!" Adam elindeki sigaranın ateşiyle yenisini yakarken, heyecanla devamını bekliyorlardı... "Gidişi bugün gibi tazedir; hiç unutmam, bir pazar sabahıydı, geceden kalma korkunç bir baş ağrısından muzdariptim! Kızarmış ekmek kokusuyla ayıldım... Ayakta, birkaç lokma atıştırıp, iki aspirin yuvarladım. En çekilmez hallerimde bile beni gülümsemesinden mahrum bırakmayan Peroş'un yüzüne tarifsiz, derin bir keder çökmüştü... Üstünkörü 'bir sorun mu var' gibi şeyler geveledim. Çizdiğim sınırların içinde kendisini fazlalık olarak gördüğünden dem vurarak mevzuya girdi; ilişkimizden sıkılmışım da itiraf etmekten çekiniyormuşum, sorunla yüzleşmek yerine kaçmayı tercih ediyormuşum... Donup kaldım! Ne diyeceğimi bilemedim! Af dileyip, gönlünü almak yerine, özrü kabahatinden büyük laflar ettim. Nemli gözlerini yüzüme çevirdiğinde bir ayrılık şiirinin dizeleri dökülüyordu sanki... Velhasıl, nefes almayı unuttuğum güne dek, o an aklımdan silinmeyecek!"

Taci heyecanla sordu. "Sonra ne oldu ağabey?"

"Haksız olduğumda, bilhassa haklıydım ya; evden akşama görüşürüz gibi sıradan bir cümle kurup çıktım... Gece kör kütük bir vaziyette kapıyı çaldım, açan yok! Ben hâlâ olayın ciddiyetini kavramış değilim, üst üste zile basıyorum. Gürültüye giriş katta oturan yaşlı teyze uyandı, Peroş onunla vedalaşıp gitmiş... İşte o zaman durumun vahameti kafama dank etti.

Hemen ardından yollara düştüm, aramadığım yer kalmadı, sonunda İzmir'deki ailesinin yanına gidip onu nerede bulacağımı sordum, bilmediklerini söylediler... Darmadağındım, geberecek gibiydim, hayatından endişe ettiğimi falan söyledim! Başka ne diyeyim neresinden tutsam elimde kalacak... Belli ki gitmemi istiyordu annesi, ayağa kalktı... Kapıyı açtığımda da vurucu darbeyi yaptı; kızının sağlığı, sıhhati yerindeydi, kaybettiği huzurunu bulmaya çalışıyordu... Eğer onu gerçekten seviyorsam toparlanmasına izin vermeliydim! Benden ebediyen kurtulmak istediğini işte o an anladım ve kıçıma baka baka oradan ayrıldım... Sonrasında beni hep izliyormuş gibi bir hisse kapıldım, derlenip toparlandım... Sanki her an gelecekmiş gibi kulağım yolda, sinek uçsa kapıya koşuyorum... İki yılın sonunda bu gidişin dönüşü olmadığını anladım! Hayatımın kalanını küçük bir kasabada geçirmeye karar verdim. Epeyce bir dolaştıktan sonra Kaş'ta karar kıldım... Yerleştikten birkaç ay sonra İstanbul'a gittim, ki bu ilk ve son gidişimdi, olur da beni ararsa diye etrafımdaki herkese adresimi verdim... Ancak bugüne kadar çıt çıkmadı..." Erdal keder yüklü bir iç çekip devam etti. "Perihan'dan sonra renklerim soldu çocuklar. Yeni sevdalara yelken açtım, ama hiç kimse onun yerini dolduramadı. Uzunca bir süre münzevi bir hayat sürdüm, tümüyle inzivaya çekildim, ta ki bir gün Kaptan kapımı çalana dek... Kaptan benim bahçenin bitimindeki arazideki eski taş evde yaşar, eve gidip gelirken beni izlermiş, 'Bakışlarını bir noktaya dikip saatlerce durabiliyordun... Yüzün öylesine donuk ve ifadesizdi ki farklı bir dünyaya ait olduğunu sandım!' der hâlâ... Neyse bizimki koltuğunun altında bir yetmişlikle elinde dumanı tüten mis gibi çipura tepsisiyle çıkıp geldi bir akşam... Ben buyur etmeden geçip kuruldu masaya, 'yeşilliğin var mı?' diye sordu, tabii ben şoke olmuş bir vaziyette seyrediyorum yalnızca... Beni dürtüp, 'Orada mısın kardeş?' dedi. Onun omzuma değen eliyle sanki yüz yıllık bir uykudan uyandım; kabuğumdan çıkıp, insan içine karıştım... İşte o gün bu gündür Kaptan'la can ciğer kuzu sarmasıyız..."

Cemil, dalgın bir şekilde "Oduna yanmak böyle bir şey olmalı! İnsanın içine alev düşmeye görsün, sönmez bir türlü... Aksine günbegün insanı yer, bitirir... Bunu ancak çeken bilir Erdal Ağabey!"

Erdal alaycı bir tonda gülümsedi... "Anlaşılan, delikanlımızın yüreği alev almış! Hadi sıra sende Cemil kardeş. Biraz bekle meyve getiriyorum!" Erdal izmaritlerle tıka basa dolan kül tablalarını alıp mutfağa gitti... Meyve tabağını masaya yerleştirip, "Yeni gelin gibi nazlanma da anlat!" dedi.

"Nereden başlasam bilemedim. Aklımın olanca inkârına karşı gönlümün direndiği bir sevda benimkisi. Bunca sıkıntının içinde, geri dursun, anlatılmasın derim!"

Erdal kır düşmüş sakallarını okşayıp, üst bıyığındaki rakı damlacıklarını yaladı... "Bak delikanlı, hiçbirimiz kurtarıcı, kahraman falan değiliz, önce insanız; yani duygu, sinir, et ve kemik karmasıyız. Şimdi sen bana öyle beylik laflar filan etme. Ne güzel işte, sıkıntılara ara veriyoruz! İlle de anlatmak istemezsen saygı duyarım. Ama şunu bil ki aslanım, dertler paylaşıldıkça yükü hafifler..."

Arkadaşları duyduklarının etkisiyle şaşkın bir halde Cemil'e odaklanmışlardı, masada çıt çıkmıyordu. "Hani birileri demiş ya –bir kızı seversin, vermezler âşık olursun– diye, benim durumumun özeti budur. Kısır bir döngünün içine hapsoldum, bu cendereden kaçıp kurtulmak istediğimden bile emin değilim... Kapıldım gidiyorum..."

"Aslanım, kimdir bu kız anlamadım! Raca soyundan mıdır, bilinmez diyarlarda mı yaşar, kavuşma ihtimalin neden bu kadar zordur? Yoksa sınırları ve mesafeleri kendin mi inşa ettin? Kız biliyor mu mevzuyu? Bunların yanıtını ver, öyle soyut cümlelerle kurtulamazsın..."

Umut gülümseyerek, "Yahu adam tam bir kapalı kutuymuş, bir kez olsun çıtlatsaydın gam yemezdim... Pes doğrusu! Muhtemelen kıza söylemeyi unutmuştur bizimki!" diye takılınca, güldüler... Ancak Cemil'le göz göze gelince yanlış yaptıklarını düşünüp, toparlandılar...

Cemil'in dudakları buruk bir gülümsemeyle aralandı. "Elinize koz geçmeye görsün, yakarsınız adamı! Özetle, en yakın dostuma sevdalandım, ya reddederse, ilişkimiz bozulursa diye ödüm koptuğundan ona açılmadım... Tam kıvama geldiğimde, onun bir başkasına sırılsıklam âşık olduğunu öğrendim! Şimdi o adamla evli... Ancak ona karşı duygularım asla azalmadı aksine giderek tırmanıyor... Kendime bile itirafta zorlandığım bu meseleyi size nasıl anlatabilirdim? Duygusal bir suç işliyorum, doğru değil!"

"Ağır ol delikanlı, bir kere sen o kızın öncesisin. Eğer ortada bir suç varsa, günahı, vebali sonradan gelenindir! Gerisi hikâye!"

"Somut durum hayli farklı! Yine de sağ ol Erdal Ağabey!"

"Bak aslanım, ufukta unutmaktan başka bir seçenek görünmüyor! Böyle durumlarda büyük laflar etmemesi gereken biriyim ya neyse! Aslında uzaktan davulun sesi hoş gelir, lakin tokmağı eline aldığında meselenin hiç de kolay olmadığı anlaşılır. Demem o ki, akıl vermek kolaydır da sıra pratiğe geldiğinde, nasihatlar uçar gider... İçindeki tarifsiz sızıya gelince, seni asla terk etmeyecektir bunu bilesin... Ancak daha yolun başındasın, ideallerine, dostlarına ve umutlarına tutunarak bu işten sıyrılmanın bir yolunu bulmalısın. Aksi halde kendine ve yaşadığın hayata ihanet edersin. Onu unutturacak birileri mutlaka çıkacaktır karşına, senin gibi yakışıklı bir keratayı kızlar rahat bırakmaz... O an geldiğinde şansına yol ver, gönül kırıklığını unut, mantığının sesine odaklan... Bu karasevdanın tüm uzuvlarını karartmasına izin verme."

Ahmet, şefkat dolu bakışlarını onun yüzüne doğrulttu. "Ya reddederse ya tümüyle kaybedersem gibi anlamsız tasalarına koca bir sevdayı feda etmişsin be Cemil! Duygular zapturapt altına alınamaz, gönüle aşk düşünce elimiz kolumuz bağlanır! Sevme yetisi bu hayatın en muhteşem ödülüdür, bu yüzden kendini cezalandırmak yerine övün... Seni gerçekten çok sev-

dim yahu; dostları için canını ortaya koyan, yürekli bir delikanlısın. Böylesine güçlü bir adamın bu çıkmazı aşacağına kalben inanıyorum! Erdal'ın dediği gibi kendine ihanet ettiğinde akıp giden güzellikleri yakalama ihmalini de bitirirsin..."

"Kafanızı şişirdim, kusura bakmayın. Ama anlattığıma memnunum, öyle iyi geldi ki sözleriniz, rahatlattınız sağ olun."

Ziya çakırkeyif olmuştu. "Aşk acısıyla bu kadar yandığını, başkası dese anam avradım olsun inanmazdım. Ser verip sır vermemek budur işte... Bravo Cemil can... Aslına bakarsan, bizim oralarda sevdalılar saymakla bitmez, kafanı sallasan bir mecnuna ya da divaneye toslarsın. Sıkma canını, senin gibi sağlam adamı böyle şeyler yıkmaz, bilakis yüceltir!"

Taci'nin bakışları mahzunlaşmıştı. "Keşke giderayak öğrenmeseydik! Dilimiz döndüğünce teselli ederdik belki. Çıkmaz sokak olduğunu öğrenmişsin, o halde er ya da geç döneceksin bu yoldan, ben buna inanırım..."

"Sağ ol Taci! Madem efkarlandık, meseleyi dizelere havale edelim; Yalnız insan merdivendir. / Hiçbir yere ulaşmayan / Sürülür yabancı diye / Dayandığı kapılardan. / Yalnız insan deli rüzgâr / Ne zevk alır, ne haz verir. / Dokunduğu küldür uçar. / Sunduğu tozdur silinir..."

"Aragon bu şiiri yazarken bizi mi düşünmüş dersin Cemil kardeş! Şaka bir yana, ben şiiri sonsuz bir ömre benzetirim; ne zaman, kime, nasıl uyarsa, o bedene bürünür, öylece yaşar gider..."

"Erdal Ağabey, neyse ki bu denli yalnız değiliz, etrafımızı saran dostlarımız var! Gönlümüz yaralı, bakışlarımız deli, adresimiz belirsiz olsa da yağmur taneleri boş bir evin camekânına vurmaz, kahkaha ya da hüzün, tüten sohbetlerimize çeşni olur! Çokluk içinde yoksunluğumuz baş yastığa değdiğinde başlar ki bu da kişisel teferruattır, fazla kurcalamaya gelmez..."

"İşte bu sözlere içilir... Kitabında unutmak yazmayan âşıklara kaldıralım kadehlerimizi!"

Kendilerinden, memleketten, sevdalardan, yenilgilerden, dostlardan bahsettiler... Anılar bardaktan boşanırcasına dökülürken, yol yorgunluğunun üstüne alınan alkol çok geçmeden etkisini gösterdi, sabahleyin saat üçte yataklarına attılar bedenlerini...

ÖZGÜRLÜĞE KULAÇ ATMAK...

Sucuğun cezp eden kokusuyla uyandıklarında, kiminin başı kiminin midesi ağrısa da akşamdan kalma hoşluk sürüyordu... Masada "kaçmak" mevzuu açılınca, Erdal ciddi bir ifadeyle sakalını sıvazladı. "Bakın çocuklar, size samimi bir teklifim var. Hepinize yetecek kadar aşım, yatağım ve sizleri saklayabileceğim bir mahzenim var. Burada kalırsanız, can yoldaşım olursunuz. Çetrefilli yollardan geçerken, size ağabeylik yapmak isterim. Soysuzlar gidene kadar sizleri memnuniyetle saklayıp kollarım..."

Taci'nin gözleri dolu dolu ışıldadı. "Her şerde bir hayır vardır derler ya! Bizim hayrımız sizlersiniz. Sağ olasın, Ahmet Ağabey de dedi lakin gitmemiz daha doğru gelir bana. Bir dürzi çıkıp, ihbar ederse senin de başını yakarız... Buna gönlümüz razı olmaz! Oralarda yıllanmaya değil, saklanmaya gidiyoruz. Er geç döneceğiz memlekete. Gurbete sağ salim gidip, sılamıza dönmeyi de başarırsak, ilk çalacağımız kapı seninki olacaktır..."

"Son derece samimiyim arkadaşlar, karar vermeden önce iyice düşünün..."

"Düşündük ağabeyim sağ ol, var ol... Tek kurtuluşumuz budur inan olsun... Şerefsiz itler, bizi ne yapar eder bulurlar, peşimiz sıra sizleri de sürüklemek istemeyiz..."

"Bize bir şey olmaz Ziya kardeş! Ama ille de gitmek istiyorsanız, Kaptan meseleyi halleder! Asıl adı Engin'dir ama kimse bilmez, Kaptan adıyla müsemma iyi bir kılavuz ve muhteşem bir dosttur. Onun yardımına ihtiyaç duyan kim olursa olsun, fark etmez, elinden geleni ardına koymaz. Hadi bakalım, çıktık bir yola, hayırlar ola!"

Kahvelerini içtikleri sırada Erdal gibi kırklı yaşlarda, uzun boylu, geniş omuzlu ve keskin bakışlı, yakışıklı bir adam girdi verandaya... Kaptan onlarla tanışıp, meselenin özüne intikal ettikten sonra sakin bir şekilde konuşmaya başladı... Cemil, iki adamın tarzlarının, ses tonlarının acayip bir şekilde benzediğini düşündü; ikisi de dingin, önyargısız, sevecen ve açıksözlüydüler. Kaptan'ın zorlukları hiçleştiren, kendinden emin tavrı kısa zamanda etkisini gösterdi; "kaçak adayları" kuş kadar hafifliediler... "İsterseniz topunuzu da götürebilirim, benim için çocuk oyuncağı. Emektar teknemden, nice delikanlılar, saçları kırlaşmış zamansızlar geldi geçti. Önceleri gidenlerin ardından üzülürdüm, çaresizlikleri acayip dokunurdu. Sonra alıştım... Bu insanlar yaşamayı ölüme tercih ediyorlarsa onların adına sevinmek gerekirdi... Ha dönen oldu mu derseniz, ortalık durulunca, kulaçlarını memleketlerine çevirenlerin sayısı fazla değildi. Yani gidenlerin çoğu halinden memnun, aksi halde bir yolunu bulup dönerlerdi memleketlerine. Velhasıl sakın ola yerine getiremeyeceğiniz sözler vermeyin!"

İki arkadaşın ayrılıktan gayrısı umurlarında değildi artık! Herkese döne döne, defalarca teşekkür ettiler, sesli sessiz dualar okudular! Onları seyrederken, çocuklara has masumiyetleri tümüyle açığa çıktı; dokunsalar ağlayacak kıvamdalar diye düşünen Cemil, Kaptan'ın "Hüzün, hayatın tuzu biberidir. Lakin kararını bileceksin, tuzu çok kaçırırsan dert sahibi olursun, az olduğunda da tatsız tuzsuz kalırsın" sözleri üzerine karşı konulamaz sevdasını anımsadı, hüznün dozunu fazla kaçırmıştı...

"Nasıl geçeriz Kaptan? Zorlanır mıyız?"

"Karşıya geçmenin abartılacak bir yanı yok, delikanlı! Kaş ile Meis arasında birbirine kavuşmaya çalışan iki çıkıntı vardır. Ben sizi bizim taraftaki burundan suya salacağım... Heyecana kapılmadan, sakin ve arada dinlenerek yüzerseniz, iki saate varmadan karşıya geçersiniz. Meraklanmayın güvenli bir ge-

çiştir. Şimdiye kadar bir kişi ki o da yüzme bilmediğinden takıldı ağlara, yakalanan olmadı!"

Ağa takılana üzülmüşlerdi. "Yazık yahu! Keşke yüzme bilmediğini söyleseydi, öğretirdiniz!"

"Can telaşı insanın aklını başından alır adamım. Suya girince, götürür sandı herhalde... Üç kişiydiler, diğerleri onu bir şekilde karşıya geçirebileceklerini söylemişler ama bizimki reddetmiş. Kıyıda biraz dinlenmiş, sonra caddeye çıkmış, karşısında askerleri görünce telaşlanıp, kendini ele vermiş. Eğer, onu devriyeden önce görseydik, yırtacaktı. Anlayacağınız delikanlının yakasına kötü tesadüfler silsilesi yapışmış. Tek bir örnek, başkası yok, bu yüzden rahat olun. Meis'teki balıkçı dostlarıma gideceğinizin haberini uçurdum. Dimitri sizi karşılayacak."

"Meis'teki dostlarınız Türkiyeli mi?"

"Vatansızlar!"

"Yani!"

"Çoğu, doğdukları topraklardan sürülüp, zorunlu istikamete giden ve orada açıkça sığıntı muamelesi gören insanlar! Bu yüzden kendilerini vatansız ilan etmişler. Vatan dediğimiz yer kök saldığımız, hatıraları ve dostları biriktirip, biçilen zamanı tükettiğimizde gömüldüğümüz topraktır. Bütün bunlar onların elinden koparılıp alınmış, iki arada bir derede, kırık dökük, hayli kederli bir hayat sürüyorlar..."

"İnsanlığa, kardeşliğe yazık oluyor be abim!" diye yakındı Ziya.

"Bak koçum, sınırlara fazla takılmayınca iş kolaylaşıyor. Karşı kıyıdakilerle dertleştiğimizde bizlerin ortak vatanının bu sonsuz mavilik olduğunu söylerim. Hiçbir muktedirin gücü denizlere sınır koymaya, insanları ayırmaya yetmez! Hele bir de kanına deniz tuzu karışmışsa, öteki beriki gibi bir ayrım kalmaz, yapay sınırlara düşman olursun! Velhasıl, ikiniz de varolmayan bir sınırı kulaçlarınızla deleceksiniz, hepsi bundan ibaret. Sonra da iki kıyıdan karşılıklı kadeh kaldırıp, tüm sınır yapıcılara söveceğiz..."

Umut dalgın bir şekilde Cemil'e dönüp, "Sen de gitmelisin Cemil!" dedi.

"Su yolunu bulur nasılsa, zorlamaya gerek yok!"

"Eğer durumun kritikse, arkadaşlarınla gitmelisin! Ha, eğer benim fikrimi sorarsan en doğrusu burada, bizimle kalmandır."

"Sağ ol Erdal Ağabey! Başım sıkışırsa, geleceğim söz. Sen elinden geleni yaptın, gerisini hallederiz nasılsa!"

Ziya, Taci'nin omuzuna bir fiske vurdu... "Bir Köroğlu bir Ayvaz kaldık! Kol gücümüze ve deniz anaya sığınacağız... Peki abim karşıya geçtiğimizi nasıl anlayacaksınız?"

Kaptan gülümsedi, "Bunu hiç düşünme kardeş. Karaya adım attığınız saniye haberimiz olur. Ben şimdi kalkıp, ikinize uygun paletle, can simidi bulayım ki yolculuğunuz kolay geçsin!"

"Yorulma Kaptan Ağabey, biz yüzmeyi azgın nehirlerde öğrendik! Sütliman denizden mi korkacağız!"

"Şansınıza deniz tam kıvamında! Dalgaların arasına dalınca, baharı kucakladığınızı unutmayın sakın..." Kaptan akşama gelmek üzere ayrıldı yanlarından... Erdal'ın ısrarla balkon dediği geniş verandada geçtiler... Gözlerini doyumsuz deniz manzarasından alamadılar. Ancak önceki gecenin rehaveti çöktü üzerlerine, Cemil ve Erdal dışındakiler "siesta" yapmak için odalarına çekildiler... Cemil'in kalması için ciddi anlamda ısrarcıydı Erdal, ancak o "paçayı kaptırmayacağından" emindi... Geceki konusu açıldı bir şekilde, Cemil, "Sen hiç olmazsa sevdiğin kadını doyasıya koklamışsın Erdal Ağabey, benim böyle bir şansım da yok... Seyircisiz, tek kişilik bir senfoni orkestrası gibiyim, kendim çalıp, kendim dinliyorum..."

"Öyle deme delikanlım... Eğer benim durumumda olsaydın işin haraptı... Dudağımda, damağımda hâlâ Peroş'un o müthiş tadı var, kaybolmuyor asla... Böylesi daha beter inan bana..." Erdal, keşkelerin içine gömülünce onu tutup çıkarmak Cemil'e düştü... "Dönemin getirdiği sıkıntılar altında ezilip, tarumar olunca Perihan Abla'nın seni bu durumda bırakıp gideceği gel-

memiştir aklına... Bütün hatayı kendine yüklemekten vazgeçmelisin... Geriye dönmek mümkün olmadığına göre kederini geçmişin soğuk sularına yatır gitsin..."

"Sen yapabiliyor musun? Zor be Cemil, kırkıma geldim hâlâ eski tas eski hamamım... Ölünce bitecek galiba..."

"Karamsarlık yakışmıyor sana... Dün gece beni teselli eden Erdal nereye gitti? Seni dinledikçe unutmaya dair umutlarım sönüyor... Deme böyle şeyler..."

Erdal ufka yakın bir yelkenliyi gösterdi... "Uzaktan bakıldığında sükûnet yüklü bir tekne gibi dursa da kim bilir içeride ne çok dertli vardır... Hiçbir şey dışarıdan göründüğü gibi değil delikanlı... Dışım beyaz yelkenli gibi dertlere kafa tutan boş vermiş bir adam izlenimi verse de içim fokur fokur kaynıyor... Yüzeyim ve derinlerim benzeştiğinde sükûnete kavuşacağım..."

"Aynı dertten muzdaribiz Erdal Ağabey, birlikte hafiflemek ümidiyle içelim bu akşam..."

KÖKLERİNDEN KOPARILANLAR...

Rakı masası kurulduğunda koltuğunun altındaki yetmişlikle çıkageldi Kaptan... Hüznün duman altı halinin etkin olduğu uzun bir geceydi... Ziya ve Taci baş başa vermiş, yakınlarına mektup yazarken, diğerleri kaygılarını ötelemekle meşguldüler... Ne yapılan şakalar ne söylenen türküler ne de okunan şiirlerin kederlerini dağıtmaya zerre kadar faydası olmadı... Gece yarısı olmadan Ziya'yla Taci'nin dinlenmesi gerektiğini söyledi Kaptan, "Yarın uzun bir gün, uykulu kafayla çekilmez... Hadi bakalım gömülün yataklara..." Onlar odalarına çekildiğinde, kaygılarını dillendirdi Cemil, iki adam kalender tavırlarıyla sakinleştirdiler. Odasına gittiğinde sözler uçtu, endişeleri baki kaldı... Tren yolculuğundaki gibi uyur uyanık kestirmelerden sıkılıp kalktığında Umut mışıl mışıl uyuyordu... Herkesten önce uyandığını düşünüyordu ki ayrılığın eşiğindeki dostlarını gördü dışarıda... Kelimeler dolu dolu aktı dudaklarından, "has-

ret daha şimdiden koymaya başladı!" dedi Ziya... Keder çekip, sıkıntı üflediler geceye... Yıldızlar kaybolduğunda sessizliğin korkunç çığlığını duyumsayıp kucaklaştılar...

Şafak sökerken hepsi gitmeye hazırdı... Kıyıda sabah yıldızının altında helalleştiler... Kaptan motorun ipini çekip çalıştırdı, ayrılığın sesi sabahı ve gözpınarlarını deldi... "Kulaçlarınıza sağlık" diyerek uğurladılar dostlarını... Motor burnu dönüp, gözden kaybolana dek nemli bakışlarla seyrettiler denize emanet ettiklerini...

Bedenleri serin sularla buluşunca, tuzlu damlalarını maviliklere bırakıp bilinmeyen diyara yöneldiler... Atmacalar tarafından kuşatılan serçenin telaşlı çırpınışlarıyla sürüklenirken arada nefesleri kesildi, sırtüstü uzandılar... Karşı kıyı, kâh uzaklaşıp, kâh yakınlaşırken, bir müddet mavi örtünün üzerine kıpırtısız uzanıp dalgaların sesiyle dinginleştiler... Uçsuz bucaksız serüvenlerinin başlangıcını sağ salim kucaklamak niyetiyle korkularının şiddetini kollarına yüklediler... Ne Kaptan'ın aktardığı gibi ne de göründüğü kadar yakındı Meis... Görünmeyen sınırı geçip, geçmediklerini bilemeden can havliyle saatlerce yüzdüler... Karşı sahildeki burun iyice belirginleştiğinde şükrettiler... Tek yüzgeçli balık görünümündeki iki küçük kayaya tutundular birkaç dakika, sonra daha genişçe olan kızıl kayaya çevirdiler kulaçlarını... Kızıl kayanın üstüne yüzükoyun uzanıp, berrak suyun dibine çevirdiler sızım sızım sızlayan gözlerini; yeşilden turkuaza, maviden laciverte uzanan muhteşem derinliği seyre daldılar...

Motor sesini duyunca dizlerinin üzerinde doğruldular, küçük bir balıkçı teknesi onlara doğru geliyordu, korktular... Kayanın yanına yanaştı motor "Hoş gelmişsiniz! Ben Dimitri..." diyen sesle hürriyetlerine kavuştuklarını anladılar... Kaptan'ın uzanan elini sıkıca kavrayıp yorgun bedenlerini motorun içine attılar... Tekne, delta şeklindeki koyu çevreleyen girintiyi okşayıp, limana demir attı... Saatlerdir yüzmekten boyunları tutulmuştu, başlarını sağa sola sallayarak kaslarını gevşetmeye

çalıştıklarında yüzlerine vuran güneş tenlerini yırtarcasına sızlattı... Tepedeki tarihi kaleye gözlerini kısarak baktılar, taş kale adanın yegâne sahibi gibi mağrur ve dimdik duruyordu... İlk anlarda, adamın lehçesini memleketlerindeki Süryanilere benzettilerse de sohbet ilerlediğinde Türkçe'yi daha farklı ve anlaşılır biçimde konuştuğunu anladılar... Dimitri onları kıyıdaki bir Rum lokantasına götürdü, fil gibi acıkan iki delikanlı önlerine gelen tabakları silip süpürdüler, domates dolmasına ve cacıkiye bayıldılar... Karınları doyunca yorgunlukları da azalmıştı... "Greek Cafe"lerini yudumlarken, yıllardır Türklere özgü kahvenin de sınırların etkisiyle isim değiştirdiğini düşünüp güldüler. Kaptan'ı, dostlarını yâd ettiler uzun uzadıya, sonra da kendi hikâyelerini anlattılar...

Dimitri kendisini onlar gibi zorunlu göçebe olarak tanımlayarak başladı konuşmasına... Bu mühim farksızlık yüreklerini ısıttı... Dimitri'nin ailesi mübadele yıllarında kendileri gibi yüzlerce aileyle birlikte "mecburiyetten muzdarip" yanlarına alabildikleri üç beş valiz eşyayla birlikte gemilere bindirilerek, yaban ellere sürülmüşlerdi... "Köklerimiz sürüldüğümüz şehirde kalmıştır, sızlar hâlâ... Ege'nin iki yakasında da adımız gavur Yunan da istemez bizi Türk de."

"Kısmette, bizlerden çok önce azınlık külfetine katlanan kaderdaşımızla sınırların ötesinde buluşmak da varmış!" diyen Ziya'nın gözleri sızladı yeniden...

Sürgünden yıllar sonra İstanbul'u ilk ziyaretinde tarifsiz acılar hissettiğini, caddelerde özgürce yürüyen kalabalıkları kıskandığını söyledi Dimitri... "12 Mart darbesinden canını kurtaran mecburi göçerleri tanıdığımda boş yere kıskandığımı anladım... Türkiye'de dışlanan sadece gayri Müslimler değilmiş meğer, devlet solculara karşı daha da gaddarmış... Senelerdir buralara göçenlere asla sırt çevirmedim, çünkü hepsiyle acıda ortaklaştık, hasrette aynılaştık, hısım olduk..." 12 Eylül öncesinde böyle bir şey yaşayacağını tahmin bile edemeyeceğini söyledi Taci... "Her şerde bir hayır varmış ağabey..."

"Galiba sen de balıkçısın!" dedi Ziya. Dimitri balıkçılıkla uğraşsa da geçimini esas olarak sünger avcılığıyla sağlıyordu... Adadaki yaşam koşulları hayli zordu, Avrupalı turistler de olmasa halleri yamandı... Taci, sünger avcılığının kolay olup olmadığını sordu! "Asla kolay değildir... Süngerler denizin dibindeki kayaların, taşların, hayvan kabuklarının üzerinde yaşarlar... Onları toplamak için derin dehlizlere dalmak gerek..." Süngerleri tutundukları yerlerden bıçakla keserek çıkarıyorlardı... Çıplak vücutla en fazla yirmi metreye kadar inebildiklerinden ötesine gitmek mümkün değildi! Basınç nedeniyle akciğer hastalığına tutulanlar, vurgun yiyenler, hatta ölenler oluyordu... "Son günlerde bazı balıkçı tekneleri kolaya kaçar, sürtme ağ atarak dibi tarayıp, süngerlerin köklerini kuruturlardı... Adada bu zalim avcılara yasak kondu da rahatladık... Anlayacağınız, sünger avcılığı zor zanaattır... Size limanı gezdireyim isterim..."

"İyi olur Dimitri Ağabey... Sayende epeyce dinlendik..."

Limana doğru yürürken, Dimitri kıyı şeridinin adanın tek yerleşim bölgesi olduğunu söyledi. Evlerin tümü tek bir mimarın elinden çıkmışçasına uyum içindeydi. Koyun iç kısmındaki küçük limanın gerisinde yemyeşil dağın yamacında sıralanan birkaç ev daha vardı... Adada kaç kişinin yaşadığını merak eden Ziya, dağlara çıkmak istediğini de ilave etti... "İki yüz kadardır... Ne zaman dersen yürürüz, tepelerin manzarası daha güzeldir..."

"Yüksekteki kale ne zaman yapılmış?"

"Duyduğuma göre Haçlı Seferleri sırasında savaşçı bir tarikat tarafından inşa edilmiş... Tarihi bir kale olduğu için turistler merak eder..." Dimitri'den Meis'in "göz" anlamına geldiğini öğrendiklerinde hayli şaşırdılar! "Bizim oralarda kaş ile göz gerisi söz derler Dimitri Ağabey, o geldi aklıma... Kaş ile Göz'ü birbirine düşman eden faşistler kahrolsun..." dedi Taci... Limanın taşlarına oturup sohbetlerine devam ettikleri sırada iki polisin onlara doğru geldiğini fark eden Ziya'nın yüzü kıpkırmızı

kesildi... Sırtı dönük oluğu için onları göremeyen Taci'ye kaş göz işareti yaparken, Dimitri gülümsedi. "Korkmayasınız, onlar size zarar vermez!" Ayağa kalkıp polislerle tokalaştıktan sonra Yunanca bir şeyler anlattı... Dimitri karakola kadar gitmeleri gerektiğini söyleyince ikisinin de beti benzi attı... Dimitri'nin tercümanlığı sayesinde sorulan soruları yanıtlayıp, yarım saat kadar sonra karakoldan ellerini kollarını sallayarak çıktılar... Kaçaklığın en önemli dönemecini kazasız belasız atlattıkları için şükrediyorlardı...

"KAÇAKLAR" SICAK HAVAYI SEVER...

Kaptan "kaçakları" bırakıp kıyıya döndüğünde "Deniz dostlarınıza kılavuzluk eder, gidecekleri yere ulaştırır, meraklanmayın!" diyerek teknesinin yönünü batıya çevirmişti... Kıyıda kalanlar, sırtlarını dayadıkları ağacın gölgesinden, gizemli bir ses buyurmuş gibi aynı anda kalkıp sessizce evin yolunu tutmuşlardı... Erdal'la Ahmet içeride sohbet ederken diğerleri de verandada öylece uzanıp kaygılarını anlatmışlardı birbirlerine...

Öğle güneşi uzaklaşırken, Erdal iki sepetle yanlarına geldi, "Ne oluyor arkadaşlar, matemde miyiz? Hadi kaldırın nazik kıçlarınızı da bahçeye çıkalım. Toplanacak sebzeler, yapılacak yemekler var, kımıldayın..." Geçici de olsa negatiflikleri dağılıverdi... Dallara uzanıp meyveleri topladılar, ulaşamadıkları yerlere tırmandılar, domates ve biberleri nazikçe kopardılar... Endişeleri, sırtlarındaki terlerle birlikte süzülüp, toprağa karıştı... Gün batmadan gelen Kaptan, salatayı yaparken arada bir, iki gencin yüzüne bakıyordu... "Ayrılık zor zanaattır kardeşler, katlanması, üstesinden gelmesi zaman alır; eğer ilelebet sürmeyeceğine inanırsanız, dayanmak da kolaylaşır... Dertle kasavetle uğraşacağınıza, iki dostunuz kurtuldu diye sevinin. Türkiye'de kalsalardı işleri daha çetrefilli olurdu..."

"Henüz kurtuldukları kesin değil ki!" dedi Umut.

Kaptan bıyık altından gülümsedi. "Bak delikanlı, su yolunu şaşırmaz, gideceği yere mutlak ulaşır. Onlar karşı kıyıda bize

kadeh kaldırırken, kukumav kuşları gibi kederlenmek ayıp kaçıyor... Eğer aksilik olsaydı çoktan öğrenmiştik..." Kaptan'ın sözleriyle akılları, kalpleri ve kuruyan dilleri serinlediyse de yemekler boğazlarına dizildi... Dostları adına sevinsinler mi, üzülsünler mi bilemiyorlardı... Cemil, adeta mırıldanırcasına "Sürgünlük açık cezaevinde gün saymaya benzer... Bu da bir nevi işkence değil mi?" dedi.

"Bardağın dolu tarafından bak Cemil kardeş... En azından ölümleri faşistlerin elinden olmayacak... Ya da sakat kalmayacaklar... Böyle düşün..."

"Haklısın Erdal Ağabey, gamlı baykuşa döndüm, bağışlayın..."

"İnsani endişelerini mi bağışlayacağız... Saçmalama..."

Konu iki kaçağa kilitlenince düşünceleriyle birlikte gözkapakları da ağırlaştı, erkenden odalarına çekildiler... Sabah dört gibi kan ter içinde sıçrayarak uyanan Cemil, sigarasını yakıp, verandaya çıktı... Kıyı araba farlarıyla aydınlanmıştı... Taburenin üzerinde duran dürbünü aşağıya odakladı, tuhaf bir hareketlilik vardı... Daracık yolda art arda sıralanmış beş tane askeri araç sayınca endişelendi... Hemen içeriye geçip arkadaşını dürtükleyince, Umut yataktan sıçrayarak kalktı... "İnsaf yahu! Bir daha seninle aynı odada yatarsam ne olayım!"

"Sızlanmayı bırak, dışarısı ana baba günü, sahil kuşatılmış. Bizimkilerin başına bir şey gelmiş olmasın?" Umut yüzüne buz dökülmüş gibi ayıldı... Sessizce salona yürüdüler, bedenini duvara siper eden Umut perde aralığından kıyıya baktı; "Yahu araba farları dışında bir şey görünmüyor, yine senaryo mu yazıyorsun?"

"Çıplak gözle göremezsin tabii... Verandaya çık da dürbünle bak... Bu mesafeden bizi görebilmeleri mümkün değil!"

Gözünü merceğe dayayan Umut dehşet içinde "Kahretsin! Yakayı ele verdik galiba!" diye bağırınca, Erdal da uyanıp yanlarına koştu... Dürbünü Erdal'ın eline tutuşturan Umut, "Ağabey başımız belada..." dedi. Onun telaşı Cemil'in gülmesine neden oldu... "Yahu, ne alem adamsın... Az önce bağırıyordun

şimdi fısıldayarak konuşuyorsun... Sanki kıyıdakiler sesini duyacak..."

Erdal onları dinlemekten ziyade neler olduğunu anlamaya çalışıyordu ki seslere uyanan arkadaşı neler olduğunu sordu... "Aşağıda ciddi bir hareketlilik var Ahmet... Askeri araçlar falan gelmiş... Hadi peşime takılın.." Talimata uyarak onun peşi sıra çalışma odasına gittiler... Erdal yerdeki kilimi kaldırıp, altındaki tahta kapağı açtı... "Sallanmayın da aşağıya inin!" Oldukça dar tahta merdivenin basamaklarını güçlükle indiler... "Elektrik düğmesi merdivenin altında.." Işık yanınca kapağı kapatıp, üzerine kilimi serdi... "Ahmet, çocuklar sana emanet, ben aşağıya iniyorum, neler olduğunu öğrenip geleceğim.." Erdal hızla dışarıya çıkınca arkadaşı odaya geçip, "Rahat mısınız?" diye seslendi... "Rahatımız yerinde dayıcığım..."

Epeyce bir süre sığınağı inceleyerek oyalandılar... "Adam tam bir tertip hastası değil mi Cemil? Koltuk, kanepe, sehpa, kitaplar tam teçhizatlı bir barınak yapmış.."

"Biz henüz yola çıkmışken, Erdal Ağabey dönmüş geliyor... Geçmişten çıkardığı tecrübelerin yansıması bunlar..." Tahta zeminde ayak sesleri çoğalınca başlarını yukarıya kaldırdılar. Erdal kapağı açıp, onların çıkmasını bekledi... "Telaşa mahal yok! Puştun birinin ihbarı üzerine gelmişler... aradıklarını bulamayınca da götlerine baka baka defolup gittiler.." İçleri rahatlasa da uykuları tümüyle kaçmıştı... Gri gökyüzü maviye dönerken, güneşin ilk ışıkları huzur taşıdı...

"Mesele halledildiğine göre yola koyulma vakti gelmiştir. Ne zaman derseniz gidelim!"

Erdal homurdandı. "Yahu ne kılıbık adamsın! Biraz gecikirsen Kamile'yi bulamam diye mi korkuyorsun? Sabahın köründe tadımızı kaçırma.."

"Gitmem gerekiyor Erdal. Ufak tefek tadilat işleri var. Hem gecikirsem evdekiler endişelenir. Bir daha izin koparamam!"

"Teklif var ısrar yok, serde kılıbıklık olunca ne desek boş! Ama çocuklar bir süre daha kalsın, gitmelerine izin vermiyorum..."

Cemil, "Evdekiler merak eder!" diyecek oldu. "Neyini merak edecekler, ararsın olur biter! Aklınız varsa ortalık yatışana kadar burada kalırsınız!" Umut'a göre Cemil'in bir süre daha burada kalması en doğrusuydu... Emanet aldıkları otomobili geri götürmek zorunda olmasa o da kalırdı... Ankara'ya döndüğünde ortalığı kolaçan edecekti! Eğer sıkıntı yoksa telefonla bildirecek, aksi halde kendisi de Kaş'a gelecekti... Erdal'ın keyfi yerine geldi. "Aklın yolu birdir! Umut araştırsın bakalım bir sıkıntı var mı? Herifler, öküz altında buzağı ararken buradan gitmek için cesedimi çiğnemen gerekir..." Mahzunlaşan Cemil, bu kararı onaylarken Umut'la bir daha görüşeceklerinden emin değildi... Kaş belki de son duraktı...

Kaptan'ın ayak sesleri duyulduğunda heyecanlandılar... Bahçeden dolaşıp direkt verandaya gelen adam oturmaya fırsat bulamadan Erdal çıkıştı... "Delikanlılar üzülmesin diye bir şey demedim ama dün gece seni götürdüklerini sandım! Önce senin eve gittim kapı duvar! Aşağıda da göremeyince telaşlandım... Sıkı bir küfrü hak ettin, kabul et!"

"Benimle ne alakası var adamım! Hâlâ öğrenemedin mi, bahar geldi mi 'göz dağı operasyonları' da başlar... Kaçaklar sıcak havayı sever ya, o yüzden gelmiştir kerhaneciler! Siz tavuk gibi erkenden yatınca, anasonlanmaya denizde devam ettim... Buraya gelirken öğrendim meseleyi... Darbesinin de ihbarcısının da sülalesini..." Üstü açılmadık küfürler dizesini bitirdikten sonra derin bir nefes aldı... "Artık sizlik bizlik bittiğine göre, bizim lisana alışacaksınız, kusura bakmayın!"

"Sıkıntı yok! Hislerimize tercüman oluyorsun..."

Kaptan sağ elini kalbinin üzerine koyup, "Eyvallah gözüm! Eğer bu puştlar dün sabah gelselerdi, ayvayı yemiştik! Asayiş berkemal olduğuna göre, ko götüne rahvan gitsin!" Ardından sıkı bir kahkaha savurdu... "Aslında ikiniz de meraktan çatlıyorsunuz değil mi? Erkekliğe bok sürmemek için de karşımda kıvranıyorsunuz... Hadi bu kadar işkence yeter, arkadaşlarınız

sağ salim Yunanistan'a ulaşmışlar! Sözümüzü tutalım ve bu gece şereflerine kadeh kaldıralım!" Hep bir ağızdan "Yaşasın!" diye bağırarak birbirlerine sarıldılar...

KIYMETLİ EVRAK...

Umut'la dayısının ertesi gün ayrılmaları kesinleştiğinde, Cemil alnına vurdu. "Kahretsin az daha unutacaktık... Hadi arabaya gidip zulamı alalım, sabah telaştan unutursak yanarız!" Diğerleri dikkatlerini Cemil'in üzerine çevirdiler. Erdal, "Makineden mi bahsediyorsun yoksa!"

"Yok be ağabey, ne makinesi, sana emanet edeceğim bazı özel evraklarım var!"

"Kıymetli evraklar olmalı!" diye gülümsedi Kaptan... Cemil'in kızaran yüzü onu ele vermişti. Başıyla Umut'a "hadi gidelim!" işaretini yaparken, Ahmet Bey, "Çıkarabilecek misiniz? Yardıma ihtiyacınız varsa geleyim..." dedi.

"Gerek yok... Elimizle koymuş gibi çıkarırız... Meraklanma koltuğuna zarar vermeyiz..."

"Yürü git serseri... İsterseniz söküp gidin, canınız sağ olsun!" Onlar çıkınca alnını buruşturdu. "Şu gencecik çocuklar kafası pas tutmuş kuduz köpeklerin hedefindeler! Daha bu yaşlarında ölüm acısını, mecburi ayrılıkları tattılar. İçim yanıyor inanın!"

"Sen meraklanma onlar bizden daha ergen! Öyle sağlamlar ki bunun farkında olan anası belli babası yüz elli kokuşmuş pezevenklerin ödü bokuna karışıyor! Bu temiz delikanlılara sahip çıkmak boynumuzun borcudur, değil mi Erdal?"

"Sen gelmeden evvel ben diyeceğimi dedim... Cemil'i kesinlikle göndermiyoruz... Umut arabayı götürüp teslim etsin hele... Sonra nasılsa o da gelecektir..."

Ahmet sigarasının dumanından derin bir nefes çekti... "Yakalanan çocuk evlerine sıklıkla gelirmiş, yani Cemil'in durumu da en az diğer ikisi kadar kritik... Umut'un adını vermiş

olsa bile dert değil.. O adi eniştem ve ikiz kardeşinin çevresi dönemin itleriyle dolu... İçeriye alındığı gün Umut'u çıkarırlar... Gerçi yeğenim iki hergeleye de yıllar önce posta koydu ama ikisinin de ilk göz ağrısıdır, kılına zarar gelmesini istemezler..."

"Desene zalimden alim olmuş... Cemil konusunda seninle hemfikirim, asla bırakmam."

"Tamam da, sonsuza kadar saklanamaz ki ailesi, arkadaşları..." Onların geldiğini duyunca sustular... Cemil elindeki defterleri uzattı. "Erdal Ağabey, senden önemli bir isteğim daha olacak..."

"Ayıpsın Cemil... Kıymetli evrak meselesi değil mi?"

"Evet, ayrılırken bunları sana emanet edeceğim. Olur da başıma kötü bir şeyler gelirse, ilk sayfadaki adrese göndermeni rica ediyorum. Mehmet kalanını halleder.."

Kaptan kaşlarını çattı. "Oğlum saçmalayıp keyfimizin içine sıçma... Hem biz bırakmadan buradan gidebileceğine inanıyor musun sen?"

"Kaptan doğru diyor Cemil... Burada kaldığın sürece emniyettesin... Tehlike geçtiğinde elbette gitmekte serbestsin. Ama her halükârda emanetini gözüm gibi saklarım!"

"Biliyorum ağabey, sağ ol!"

Gece söz verdikleri gibi karşı kıyıya kaldırdılar kadehlerini... Anıları tazelediler, tabiattan, siyasetten, gidenlerden, sonsuzluğa uğurladıklarından, ihanetlerden bahsettilerse de umutlarını tazeleyen söz ve şiirleri esirgemediler birbirlerinden.

Sabah ayrılık saati gelip çattığında, bulutların bile gözleri dolmuştu... Kucaklaşırken, Umut'un gözlerinde çakan minicik bir şimşeğin kederini deşeceğini anlayan Cemil, gözlerini kaçırdı ondan... "Yokluğumdan istifade edip, tedbirsizlik etme! Ortalıkta görünme bir müddet... Sakın ola, araştırıp soruşturmadan okula gideyim deme... Ha bir de Naciye Teyze'yi ihmal etme olur mu?"

"Emredersin komutanım!" Arabaya binecekleri sırada, geri dönen Umut onun iki omuzundan sıkıca kavradı... "Mümkün olduğunca burada kalmalısın dostum. Daha güvenli bir yer gelmiyor aklıma!" İçeriye girerken göz kırptı. "Mahzenin ortamı da gayet iyi!" Duygularını frenlemekte zorlanan Cemil, "Hadi yürü git!" derken yanındaki tek yoldaşından da ayrı düşmenin sızısı oturdu ciğerlerine... Araba uzaklaşana dek ardı sıra baktılar... Bayırı çıkarken, Erdal kolunu girdi... "Artık seni ahaliyle kaynaştırmak lazım. Sürekli evde pineklemekten sıkılmışsındır... Ortalıkta başıboş kediler gibi dolaşırsın artık..."

BAŞIBOŞ KEDİ...

Aynı gün akşamüzeri ilk kez aşağıya indi... İkisi kahveden içeriye girerken, tavlaya, kâğıda ara verildi... Erdal gür sesiyle kahvedekilere seslendi, "Ablamın oğlu Cemil, uzun süre bizlerle kalacak..." Yakında oturanlar kalkıp tokalaşırken diğerleri bir ağızdan "hoş geldin" dediler... Ardından benzer tepkiyi verdiler; hık demiş dayısının burnundan düşmüştü... O günden sonra Erdal'ın deyimiyle, "kıçını kıyıya çiviledi!"

Pazar sabahı ilk kez Erdal'ın uyanmasını beklemeden indi sahile... Kahvede "Miço" dışında kimsecikler yoktu... Cemil onu gülümseyerek selamladı, "Çayı ha şimdik demledim..." derken bir yandan da bardağı dolduruyordu... Çayı eline alıp kıyıdaki tahta sandalyelerden birine oturdu... Muhteşem maviliğin üzerine serpiştirilmiş irili ufaklı balıkçı teknelerinin dinginliği hasretine dokundu... Santrale evinin numarasını yazdırdı... Annesinin "Oğlum" kelimesi gözpınarlarına değdi, yutkundu! "Nasılsın annem!" Kadının sıkıntılarını bertaraf edecek cümleler kurdu peş peşe; tatil pek iyi gelmişti, yaz aylarını burada geçirecekti... Oğlunun sesini duymak için sabırsızlanan Fatih Bey ayakta dikiliyordu... Âhizeyi aldığında, dersler bitmeden tatile gitmesine anlam veremediğini söyledi; bir ak-

silik olduğuna dair içinde kötü bir his vardı! Santral memurunun dinlemede olduğunu bilen Cemil, ustalıkla keyfinin yerinde olduğuna ikna etti babasını! Finaller bitince okula gitmesine gerek kalmamıştı... Kafasını dağıtmak maksadıyla gelmişti Kaş'a. "Lale'ye... Herkese selam söyle baba! Hoşça kalın..." Oğlunun gayri ihtiyari sarf ettiği isim Fatih Bey'in kuşkularını dağıttı... Belli ki Lale'nin evlenmesinden hırpalanan oğlu kafasını boşaltmak için gitmişti oralara...

Ardından, Mehmet'in telefonunu yazdırdı santrale... Bağlantıyı beklerken saptadıkları şifreleri toparladı kafasında... Santralin sesini duyduğunda ellerinin titrediğini hissetti. Mehmet'in "Merhaba"sı dalgalandırdı yüreğini... "Yahu neredesin?" Onun ağzından yanlış bir şey çıkar diye endişelendi Cemil... "Kira artışı yüzünden taşınmak zorunda kaldım! Şimdilik eşyaları bir depoya emanet ettim... Dönüşte yeni bir ev araştıracağım... Taşınırken oradan da bazı eşyalara ihtiyacım olacak..." Başı döndü Mehmet'in, elini duvara dayadı... "Tatilin keyfini çıkar, gerisini düşünme!" İsim zikretmeden kısa bir süre havadan sudan konuşup vedalaştılar... Âhize elinde bir süre öylece kalan Mehmet, korktuğunun başına geldiğini düşündü... Mesaj açıktı; arandığı için Ankara'dan ayrılmıştı, evdeki malzemeleri saklamayı başarmıştı... İstanbul'dakilerin de derhal güvenli bir yere kaldırılmasını istiyordu... Ancak bütün bunları Cemil'in ailesine nasıl anlatacağını kestiremiyordu, anne ve babasının yazlıkta olmaları işini zorlaştırıyordu... Derhal Sibel'e danışmalıydı...

BİTMEYEN KEDERLERLE YOĞRULMAK...

Mehmet, evden ışık hızıyla çıkıp Sibel'in yanına gitti... Lale'nin o saatlerde kocasını İzmir'e yolcu edip, eve dönmek üzere olduğunu söyleyen Sibel, kuzenine gitmek için hazırlanıyordu. Yasemin Hanım ise bir yandan "Kahretsin haziranı bulduk yine!" diye söyleniyor, diğer yandan da yazlık hazırlık-

ları için evin içinde oradan oraya koşuşturuyordu! Mehmet, biraz nefeslendikten sonra "Birlikte gidelim!" dedi... "Yaşa! Lale çok sevinecek... Akşam Naci de gelecek, şahane..." Tepkisiz bir vaziyette ona boş boş bakan Mehmet'in aklının başka yerde olduğunu anladı. "Her şey yolunda mı?" Cemil'in başının belada olduğunu fısıldayıp, çıkmaları gerektiğini söyledi Mehmet... Ayaklarının titrediğini hisseden Sibel onun koluna girdi... "Yakalandı deme sakın!" Elini dudaklarına götürüp, "Sus!" işareti yaptı... "Şimdilik güvende... Ankara dışında saklanıyor... Fatih Amca'ya haber verelim mi?"

"Öyle damdan düşer gibi söylenmez... Lale'ye danışalım, en iyisini o bilir..." Taksiye binip şoföre Bakırköy'e götürmesini söylediler... Yol boyunca ağızlarını kilitlediler...

Kapıyı neşeli bir şekilde açan Lale, "Amanın da amanın Mehmet gelmiş! Yolu bilir miydiniz Paşa hazretleri... En uzaktakiniz sizden erken geldi..." dedi. İlk anda yaşadığı coşkunun etkisiyle yüzlerindeki ifadeyi algılamadı... Salona geçtiklerinde Naci, Okan'la ayaküstü yaptıkları kısa sohbete değindi; karısından uzakta tam anlamıyla işkence çekiyordu... Küfürle karışık düzene veryansın etti... Ancak ikisinin de suskunluğa gömüldüğünü fark edince irkildi... "Yahu saat akşamın altısı, hâlâ uyanamadınız mı paşazadeler?" Lale ikisinin yüzüne dikkatle bakınca kalbinin daraldığını hissetti... Heykel gibi kıpırtısızca gözlerini Mehmet'e dikti... "Cemil aranıyormuş... Şimdilik güvende..." diye başlayan Mehmet, Cemil'in mesajını iletti onlara. Yerinden ağır hareketlerle kalkan Lale pencereye döndü yüzünü... Yoğun bir sessizlik çöktü salona. İlk toparlanan Naci'ydi... "Hop, kendinize gelin arkadaşlar... Tamam mevzu oldukça mide bulandırıcı ama beklenmedik bir şey de değil! En azından Cemil'in güvende olduğunu bilmek bana yetti... Evdeki malzemeleri tahliye etmek gerekiyor... Fatih Amca'yı karşımıza alıp meselenin özünü anlatacağız, her geçen saat tehlikeli arkadaşlar..." Sibel, alnını cama yaslamış vaziyetteki Lale'nin yanına gidip, kolunu onun boynuna doladı. "Hadi toparlan! Zekâni

devreye sokmana ihtiyaç var, tamam mı fıstığım?" Ciğerlerine doldurduğu dumanı dışarıya bıraktı Mehmet. "Doğrusun Naci. Bu işi hemen halletmeliyiz, ahlanıp vahlanacak zaman değil..."

Lale usulca geriye çevirdi bedenini... "İçeriğini tam olarak bilmesek de hayli ciddi bir mesele olduğu aşikâr... Aksi halde uyarmazdı Cemil... Evleri gözetleniyor olabilir, bu yüzden bizim gitmemiz doğru olmaz. Durumu babama aktaralım, Fatih Amca'yla o konuşsun! Cemil kitaplarının imha edilmesini asla istemez, ya babamların kalorifer dairesine ya da onlarınkine saklasınlar... Ben babamı arayayım..."

Hamdi Bey kızından aldığı haberin şokuyla bir müddet oturduğu yerden kalkamadı... Sıkıntısını bertaraf edip, arkadaşını aradı. "Fatih, akşam tavla atalım mı ne dersin?"

"Tam seni arayacaktım ki benden önce davrandın... Yenilen pehlivan güreşe doymazmış!"

Zoraki bir neşe yükledi sesine... "Büyük konuşma istersen... Hadi görüşürüz..."

Telefonu kapatıp, karısına seslendi. "Hazırlan Çiğdemciğim, Fatihlere gidiyoruz!" Meseleden tamamen habersiz olan kadın şalını omuzlarına alıp, neşeyle onun yanına geldi... Yürüdükleri kısacık mesafede Hamdi Bey'in usunda kızının telefonda söyledikleri dönüp duruyordu. "Ne olur serinkanlı ol babacığım... Fatih Amca'nın sana her zamankinden daha fazla ihtiyacı var... Cemil hayatta ya, gerisini hallederiz..." Bezgin ve canı hayli sıkkın bir vaziyette kucaklaştı arkadaşıyla... Nasıl başlayacağını bilemez halde tavlanın başına geçti... Fatih Bey'in onu "iki mars, bir ters" yaparak kısa sürede yenmesini sağladı... Kahvelerini yudumlarken arkadaşının takılmalarına sahte gülücüklerle yanıt verdi... Tedirginliği had safhaya çıktığında kendi aralarında konuşan kadınlara döndü... "Dedikoduya biraz ara verebilir misiniz lütfen? Önemli bir gelişmeyi aktaracağım!" Neye uğradıklarını şaşırdılar. Tüm gözler ona çevrildi... "Lale'nin dediğine göre Cemil aranıyormuş..." Çiğdem Hanım bağırmamak için ağzını kapatırken, Türkan Hanım'ın omuzları düştü. "Yavrum...

Sabah konuştuk daha! Nereden çıktı bu şimdi?" Fatih Bey'in yüzü küle dönmüştü... "Hanım sus da anlayalım!"

"Aslına bakarsan fazla bir detay bilmiyorum. Bizimkiler kendi aralarında uyarı şifreleri belirlemişler... Cemil bu sabah o şifreler aracılığıyla arandığını, evdeki malzemelerin çıkarılmasını ima etmiş..." Fatih Bey'in ayaklanmasıyla diğerleri de Cemil'in odasına yöneldiler... Hamdi Bey, koliye ihtiyaç olduğunu söyleyip çıktı... Üzgün bir ifadeyle içeriye girip "Birkaç koliye ihtiyaç var!" dediğinde, Remzi bakkal, taburesine adeta çöktü... "Çocuklardan hangisinin başı dertte?" Fısıldayarak anlattı Cemil'in arandığını... Adam mevcut kolilerin yanı sıra bisküvileri teneke kutulara boşaltıp, onları da verdi... "Allah yardımcıları olsun... Cemil'le konuşursan Remzi Amcan, seni kimselerin bulamayacağı en uzak memlekete kaçmanı söyledi, de ona... Bu canilerin eline düşmesin..."

"Söylerim Remzi... Yardımların için sağ ol!" Dükkândan aceleyle çıkıp, eve döndüğünde diğerleri kolilenecek eşyaları ayıklıyorlardı... Kitap, defter, resim, plak etrafta, dolaplarda, çekmecelerde ne varsa paketlediler.... Artanları da hurçlara doldurdular... Toparlama işi bittiğinde iki adam malzemeleri yerleştirecekleri uygun bir yer bulmak amacıyla, kalorifer dairesine indiler... Kolonların arasındaki girintili bölüm bütün malzemeyi alacak boyuttaydı. "Güzelce istifleyip, önüne köşedeki eski eşyalarla ıvır zıvırı yerleştirdik mi, kimsenin ruhu duymaz!" dedi Hamdi Bey.

"Doğru diyorsun. Kullanılmayan eşyaları çıkaracaktık az kalsın, bak şimdi işimize yaradı..." Onlar kolileri indirirken, Çiğdem Hanım boşalan rafları süs eşyalarıyla doldurdu... Türkan Hanım da üst kata çıkıp Haydar Efendi'yi haberdar etti... Gürültüler üzerine gelen Haydar Efendi'nin desteğiyle malzemeler ustaca gizlendi... Yaşanan telaşlı koşturmaca bittiğinde Fatih Bey meselenin vahametine kilitlendi... Tahminlerini, neler yapabileceklerini tartıştılar... Cemil'in son ziyaretinden sonra bir şeyler olduğunu hissettiğini söyledi annesi... "Ankara'ya döndüğünde aramıştı... Sanki vedalaşır gibi sürekli bizi

sevdiğinden bahsetti... Sınavlar yüzünden yoğun olduğunu, aramazsa merak etmememi falan söyledi... Ne yalan söyleyeyim içim bir tuhaf oldu ama kondurmak istemedim... Bu sabah neşeyle konuştuğumuzda boş yere tasalandığımı düşündüm... Demek ki bir aydan fazladır kaçak durumda..."

Hamdi Bey kadının son sözündeki umut zerreciğini çoğaltmak niyetindeydi.. "Eğer polisin elinde detaylı bir bilgi olsaydı, bu zaman zarfında çoktan evi basarlardı... Ayrıca önemli bir meseleyi atlıyoruz; çocuklarımız her konuda bizden bir adım ilerideler. Onların aklına, mantığına güvenmeliyiz! Cemil kolay pes etmez, mutlaka çıkar bir yol bulunacaktır. En kötü ihtimal darbe bitene kadar saklanır..." Yüreklerine minik su serpintileri serpmek için elbirliğiyle olumlu düşünmeye yoğunlaştılar...

DENİZE DÜŞEN TURGUT'A SARILIR...

Umut Ankara'ya döndüğü günün hemen ertesinde, kendinden çok Cemil'in durumu hakkında bilgi edinebilmek için bu konuda bilgi sahibi olacak arkadaşlarıyla tanıdık avukatlarla konuşmuştu... Hemen hepsi, böyle netameli konularda ancak içeriden birilerinin ya da üst düzey ordu mensuplarının yardımcı olabileceğini söylemişlerdi... Hal böyle olunca, kendisine asla yediremese de amcası Turgut'tan yardımını istemek dışında bir seçeneği kalmamıştı... Adam son görüşmelerinde "canımı iste vereyim" sözünü yinelemişti... Eğer dediğinde samimiyse bunu anlamanın tam sırasıydı... Umut, günlerce beyninde dönen benzer düşüncelerden bitap haldeydi... Sonunda çareyi Selin'e açmakta buldu... Amcasının sağcı kimliğini ve onunla ilişkilerindeki gerginliği bilen Selin, Umut'un anlattıklarıyla iyice bilendi... Darbe öncesi derin devletle ilişkisi açığa çıkan, iktidardaki sağ partilerin akıl hocası olan amcasının özel hayatı tam anlamıyla başarısızlıklar silsilesiydi... En uzunu iki yıl süren dört evlilik yapmış olmasına rağmen hiç çocuğu yoktu... Bu yüzden Umut'u oğlu gibi sevdiğini yinelerdi sürek-

li... "Eskiden aramızdan su sızmazdı, bir dediğimi iki yapmayan, babamın aksine beni ne çok sevdiğini sürekli yineleyen yegâne dayanağımdı... Bu yüzden onu babamdan daha çok sevip sayardım... Mühim işler yaptığını bilirdim ama ayrıntıları konusunda hiçbir fikrim yoktu... Lise yıllarında devrimci hocalarımdan birisi soyadımdan yola çıkarak Turgut'la bir akrabalığım olup olmadığını sorunca, gururla 'amcam' demiştim... Adamın yüzüne nefret dolu bir ifade yayıldı, ne iş yaptığını bilip bilmediğimi sordu... Detaylı olarak bilmediğimi belirttim... O da bilmesem daha iyi olacağını söyledi... Hocayı birkaç kez sıkıştırınca, sonunda pes edip, amcamın MİT'çi olduğunu söyledi... Yıkıldım demek bile az gelir... O dönemlerde sert bir tartışma sonrası ilişkimi bitirdim... Ancak sonrasında da amcam olacak şerefsizin adı her daim karşıma çıktı... Kendimi anlatana kadar akla karayı seçtim... Evi terk etmemin yegâne nedeni de amcamdır, onunla görüşme ihtimaline son vermem gerekiyordu... Yani hayatımı altüst eden bu adamın ocağına düşmek kanıma dokunuyor Selin. Öbür yandan da Cemil'in akıbetinin ne olacağını kestiremiyorum, Turgut'tan olumlu ya da olumsuz bir bilgi alırsam, planlarımızı bu doğrultuda yaparız diye düşünüyorum..."

Onu can kulağıyla dinleyen Selin, Turgut gibi bir fırıldağın ocağına düşmenin ne denli feci bir şey olduğunun farkındaydı... "Tüm seçeneklerimiz tükendi Umut, yapacak başka bir şey gelmiyor aklıma... Denize düşen yılana sarılırmış... Deneyeceğiz..."

Selin'den güç alan Umut ayakları geri geri gitse de mecburiyet ağır bastığından amcasının ofisine gitti... Sekreteri yeğeninin geldiğini söyleyince adam hızla dışarıya çıktı. "Vay kim gelmiş... Kerata burnumda tüttüyordun..." Onu sevinçle kucaklayıp ofisine buyur etti. Umut, vicdanındaki sızıyı boş verip direkt konuya girdi. Kısa bir müddet susan adam, "Devlete kafa tutmak size mi düştü, çeksin cezasını!" diye düşünse de,

bunları dile getirmedi. "Elimden geleni yapacağım!" Sekreterini çağırıp, araması için bir numara verdi... Amcasının görüşmesi sırasında kılıktan kılığa girmesini, yalakalığını tiksinerek izlerken, beyni çatlayacakmış gibi ağrıyordu... Adam konuşmaya ara verip, âhizeyi eliyle kapattı. "Diğer hattan birilerini arıyor... Beklememi söyledi..." Konuşma sonlandığında adam neşeyle aktardı gelişmeleri... "Gözün aydın... Arkadaşınla ilgili olumsuz bir durum yok! Eğer ismi arananlar arasında olsaydı Mahmut'un haberi olurdu." Yüreğine su serpilen Umut'un ağrıları hafiflediğinden amcasının yemek teklifini bu defa reddetmedi...

SABAH YILDIZI...

Göz alıcı doğa, mavinin tüm tonlarını bezenmiş kristal atlas, sadelik, basitlik ve sükûnetin birleşimi müthiş atmosferde kaybolup, dertten tasadan arınmak mümkünken, belirsizliğin yarattığı endişelerden sıyrılamıyordu Cemil... Arandığını duyan ailesinin üzüntüden yıkıldığını tahmin ettiğinden günlerdir gözüne uyku girmiyordu... Üstelik Umut'tan da ses seda çıkmamıştı! Okuduğu, yüzdüğü ve yalnız kalmak istediği zamanlarda Erdal'ın ifadesiyle "kafasına göre takılma" hakkını özgürce kullansa da huzursuzluk yakasını bırakmıyordu... Düşüncelerine mola vermek için aşağıya indi... Kahvedeki "günlük tavla turnuvası" tüm hızıyla başlamıştı... Kaptan'la Erdal, finale kalınca zarlara sataşıp, karşılıklı atışıyorlardı... Miço "Kaptan telefon sana!" diye seslenince şaşıran adam, eliyle kendisi gösterdi. "Beni mi? Haydi hayırlısı!" Kafasını kaşıyarak telefonun olduğu yere yöneldi... Umut'un sesini duyunca rahatladı... Kısa bir girizgâhtan sonra, Umut "Haberler iyi, sıkıntı yok! Tatilini istediği zaman bitirebilir!" dedi. "Tamamdır delikanlım."

Yerine dönen adam, masadaki diğer seyirciler fark etmesin diye Cemil'in omzuna sıkı bir yumruk attı. Sol gözünü kırpıp, gülümsedi. "Kuzenin Umut aradı... Keyfi yerinde, ikinize de selamı var!" "Keyif" sözcüğünün çağrıştırdığı müjdeyle başı

döndü Cemil'in. Kulaklarına inanamıyordu. Bilginin kaynağının güvenli olup olmadığını sorguladıysa da, Umut'un kesin doğruluğundan emin olmadığı bir haberi vermeyeceğini biliyordu. Zihnindeki meddücezirlere boş verip, tavla turnuvasını seyre koyuldu... Kaptan tam yedi kişinin ardından Erdal'ı da "yere sererek' tavlayı koltuklarının altına tutuşturunca, neşe dolu küfürlerle sataştı diğerlerine... Aklındaki boğuşmaları "inanmak istediği" olumlu sonucu doğru kabul ederek noktaladıktan sonra santrale Mehmet'in telefon numarasını yazdırdı... Telefon bağlandığında neşeli bir tonda konuştu. "Her şey yolunda Mehmet. Bizimkiler gönüllerince tatile çıkabilirler!" Böylece lisanı münasiple tehlikenin geçtiğini aktarıp, yaz sonuna kadar Kaş'ta kalacağını da ilave etti... Telefonu kapatacağı sırada Lale'yi sordu... "Selamını alınca daha iyi olacak!" dedi Mehmet... Lale'nin onun adına üzüldüğünü öğrenmek hoşuna gitmişti... Görüşme biter bitmez, telefonun başına oturan Mehmet başta Cemil'in anne ve babası olmak üzere herkesi aradı, rahat bir nefes almışlardı...

15 Haziran 1981

Erdal beni yeğeni diye tanıttığında, herkes "Hık demiş amcanın burnundan düşmüşsün" diyerek benzerliği onayladılar... Eğer saçlarımın kırlaşmasına izin verilirse, Erdal gibi karizmatik olacağım için mutluyum(!) Umarım onun yakasına yapışan telafisiz hasret benim hayatımı da esir almaz...

Erdal'ın deyimiyle Kaş'ta "başıboş kediler" misali özgürce dolaşıyorum da, dönüşümde hayırla mı, şerle mi karşılanacağımdan fazlaca emin değilim... Neyse biraz da keyifli şeylerden bahsedelim... Burada hayat erken doğuyor, sabah yıldızı Zühre'nin peşi sıra kıyıya iniyorum ve ilk davet kimden gelirse onun motoruna atlıyorum... Ağların denize bırakılışı, sabırlı bekleyiş ve çırpınan balıkların yaşama telaşları; yani denizin dili hayatın her safhasını betimliyor...

Denize ilk açıldığımda, can havliyle çırpınan balıklarla benzeştiğimizi hissettim! Ölümün ağından kurtulup, özgürlüğe açılmak için

çabalayan irili ufaklı pırıltıların halleri öyle dokundu ki kahroldum... Ertesi gün "balık avına" ara vermek için uyuyor numarası yaptığımda Kaptan yutmadı, başımın altındaki yastığı çekip "Üsküdar'da sabah oldu, hadi kımılda!" diye kaldırdı... Gitmemek için ayak diretince de nedenini sordu, utana sıkıla balıkların çırpınışlarını seyretmeye dayanamadığımı söyledim. Öyle bir kahkaha attı ki sanki yer gök inledi; "Evlat, bu insanların yaşaması için balıkların ölmesi gerekiyor, mesele bu kadar basit. Nar gibi kızarmış balığı rakına pezevenk edip yutarken keyfine diyecek yok! Efendim, balıklar çırpınıyormuş da, içi bir tuhaf oluyormuş da, bu ayaklar seni taşımaz evlat, bu laflar ne sana uyar ne de ideallerine... Emeğin kutsallığından dem vuruyorsun ya, o halde asıl dert etmen gereken ekmek tekneleriyle bu koca deryaya sabah yıldızından önce dalan, kolları, kasları, elleri parçalanan, gözlerinden süzülen uykuyu rüzgârla yıkayıp, fırtınaya, poyraza meydan okuyanlardır, yani ömürlerini suya adayan garibanlardır... Yufka yüreğini serin tut, çünkü yumurtaları trolcü canavarlarca iğdiş edilmedikçe, balıklar herkese yetip artacak kadar çok üreyebilme yeteneğini haizdirler. Demem o ki delikanlı, diline pelesenk ettiğin kutsal emeğin, en meşakkatli hallerinden biri balıkçılarda, daha can yakıcısı da yerin yedi kat dibinde is ve gaz soluyan madencilerde vücut bulur... Neyse uzatmayalım! Nazik kıçını kaldır da hazırlan!"

Hakikat sözün önüne geçip, yüzüme sıkı bir yumruk gibi yapışınca, utancımdan mosmor oldum... Motora bindiğimizde Kaptan'a özeleştiri verdim; adam öyle kalender ki, şişinip, böbürlenmek yerine, "Keşke senin yaşında bu kadarcık kusurum olsaydı, öyle dağlar devirdim ki yerine koyabilmem imkânsız..." dediğinde gözlerine çöken derin kederi fark ettim... Ne yaptın ki, diye soracak oldum! "Ne olduysa oldu! Geçmiş eşeleyerek değiştiremeyiz delikanlı, ko götüne rahvan gitsin..." Kaptan bu lafı ettiyse haddini bileceksin ve asla uzatmayacaksın... Velhasıl o gün bu gündür, çoğu zaman motorlar pırpır ettiğinde, yanık tenli emekçilere omuz veriyorum. Uykudan çaldığım saatleri gönlümün ve bilincimin keyfine adıyorum. Erdal'ın deyimiyle, "zaman bizim değil, biz zamanın ırzına geçiyoruz!" Bağışla, burada küfürsüz kelam olmuyor!

Kıyı göründüğünde motordan atlayıp, denizle sarmaş dolaş doyasıya yüzüyorum... Üstünkörü kurulanıp, kahveye daldığımda,

onca yorgunluğa rağmen zıpkın gibi dimdik ve dingin deniz adamlarının neşeli sohbetlerine, üstü açılmadık şakalarına, sataşmalarına ağız dolusu gülüyorum... Mayaları denizle yoğrulmuş, kılavuzları gülmek, sevmek ve paylaşmak olan bu kalender dostlardan öğreneceğim daha çok şey var... Ahali dağılınca, sandalyemi denizin yanı başına çekip, gözlerimi kapatıyorum; dalgaların hışmını tiye alarak, gün ışığıyla oynaşan çakıl taşlarının melodisine kulak kabartıyorum ve yitirdiğim huzur uyanıyor... Sonra açıyorum kitabın sayfalarını ve satırlarda gizlenen yeni serüvenlerin ruhunda kayboluyorum.

Dedim ya, burada uyumak ziyankârlık; günün son ışıklarını örten gece, sohbetin gittiği yere kadar devam ediyor... İlk kadehlerimizi karşı kıyıdaki dostların şerefine kaldırıyoruz, sonrasında aklımıza kim gelirse... Her gün yeni şeylerden bahsediyoruz, sohbetlerimizde tekrarlara yer yok... Göz uykuya kenetlenince, hafif bir meltem esintisi sarıyor bedenimi ve rüyalarım seninle doluyor; her defasında taptaze yenilenmiş bir iştahla sevişiyoruz. Yani dünyadan koptuğum o kısacık anlarda bile zamanı köküne kadar sömürüyorum...

Sıcaklık bunaltıcı seviyelere ulaşınca, denizsiz günü geçmiyordu Cemil'in... Deniz dönüşü çakılların üstüne uzanıp, boğucu hava bastırmadan önceki anların keyfini çıkarıyordu... Dalgaların ninnisiyle düşler evine dalmıştı ki Kaptan'ın dürtmesiyle kıyıya geri döndü... "Müjdemi isterim!" diyerek elinde tuttuğu zarfı sallıyordu... Heyecanla doğrulup onun elindekini almak için hamle yaptı... Kaptan anın tadını çıkarmak istercesine kolunu iyice yukarıya kaldırdı. "Ağır ol delikanlı! Sindire sindire açacağım, sabret..." Oturduğu yerden onları izleyen Erdal bıyık altından gülerek, onlara doğru bağırdı... "Uzatma da ver delikanlıya..." Kaptan koşar adımlarla Erdal'ın arkasına geçtiği sırada Cemil sıçrayarak mektubu onun elinden aldı... Üçü baş başa verip Cemil'in elindeki mektubu okumaya başladılar. Kaçaklar, Dimitri'nin evinde, Meis'teki son günlerinde yazmışlardı mektubu... "Bedenimiz

rahat olsa da ruhumuz bedbaht! Hasretin ve gurbetin yabancısı değiliz, ama böylesi başımıza gelmemişti... Neyse, içinizi karartmayalım, hadi kadehleri doldurun da söze başlayalım..." diye başlamışlardı mektuba... İlk gün polisler geldiğinde yaşadıkları endişelere, iki kıyının insanlarının ve yemeklerinin birbirine benzediğine değindikten sonra uzun uzun Dimitri'den söz etmişler, adamın dediği "Ayrılık duvarlarını örmek hükümetlerin işidir. Biz halkın ana meselesi de o duvarları yerle bir etmektir" lafını çok beğenmişlerdi... "Kaptan'ın dediği gibi deniz insanları aynı lisanı konuşuyor! Ayrılığın da gayrılığın da gözü kör olsun.... Velhasıl kelam, tıpkı sizler gibi iyilik timsali Dimitri Ağabey'le sürgünlere ve ayrılıklara neden olan bütün faşolara bir güzel sövüp, nefretimizi döktük..." Adalıları çok sevdikleri için Meis'ten ayrılamamışlardı. Dimitri de gitmemeleri için ne gerekiyorsa yapınca, kısa süreli ziyaretleri uzamıştı... Perşembe günleri Meis'le Rodos arasında yolcu taşıyan malzeme motoruna bineceklerdi ertesi gün... "Yarın Allah kısmet ederse, Lavrion mülteci kampına gideceğiz... Dimitri, Lavrion'un nüfusunun çoğunu Türkiyeli mültecilerin oluşturduğunu söylüyor. Anlayacağınız, çetin bir ayrılığın ve yeni kaderdaşlarla kavuşmanın arifesindeyiz, içimiz bir tuhaf... Sizlere doyasıya sarılacağımız güne dek sağlıcakla kalın, bedeniniz dert görmesin..." Mektup bittiğinde mahzunlaştılar... "Artık karşı kıyıya kadeh kaldıramayacağız!" diye mırıldandı Cemil...

"Meraklanma delikanlı bizim kaldırdığımız kadehin çınlaması ta Lavrion'dan duyulur..." Gün kaldığı yerden devam ederken, Cemil İstanbul'a ve onun kadar sevdiği kadına kavuşmanın hayaliyle kavruluyordu...

Mecburi ve hayli muazzam hovardalığının yaz yağmurları misali öylesine ıslatıp geçtiğini hissediyordu... Ayrılık sabahı erkenden çıktı verandaya... Dışarıdaki sıkı rüzgâr güzün başlangıcını haber veriyordu... Rüzgâr, ağustosböceklerini çağrıştırdı; ikisi de birbirlerinin özgürlük alanlarına müdahale etmiyorlardı; ağustosböcekleri hep bir ağızdan "cır cır cır..." diye ötüşürken, hafif bir esinti çıktığında meydanı rüzgâra bırakıp seslerini kesiyorlardı... Kaş'a özgü tüm güzellikler gibi bu müthiş uyumu da çok özleyeceğini düşündü... Kıyıya indiğinde, sükûnetini yitiren dalgalarla tozu dumana katan rüzgârın didişmelerini izledi... Kahvedeki deniz yürekli adamlarla "ölmez de sağ kalırsam, gelecek yaz görüşürüz" cümlesiyle veda etti... Otobüsün alt basamağının önünde, iki zamansızla sımsıkı kucaklaşırken, Erdal "Ölüm lafını bir daha ağzına alırsan külahları değişiriz Cemil!" dedi... Otobüs daracık caddeden kıvrılarak uzaklaşırken yüreğindeki minik serçe kederle çırpınıyordu...

Yolculuk boyunca gözlerini yummadı, geride bıraktıklarıyla biriktirdiği şahane anılar canlandı usunda... İstanbul'a yaklaşırken heyecan sardı bedenini... Otobüs durduğunda sırt çantasını alıp hızla çıktı dışarıya... Yeni kavuşmalara doğru yol alırken ayağının altındaki mayının tıkırtısı yeniden belirginleşmişti, canı sıkıldı... Oturduğu sokağın köşesinde duraksadı, başını kaldırıp sokak lambasına baktı, "Ah bir dili olsa da konuşsa!" diye mırıldanarak geçti altından... Annesinin meşhur çöreklerinin kokusunu duyumsayıp gülümsedi... Kapı açılıp da annesinin aydınlık yüzünü görünce "tik tak" sesleri uzaklaştı, yüreğindeki serçe neşeyle şakıyordu... Kadın, oğlunun yüzünü gözünü öptü, parmaklarının ucunda yükselerek saçlarını okşadı. "Sen olmayınca, hiçbir yerin tadı yokmuş canımın yongası! Eylül gelmeden döndük İstanbul'a..." Annesinin ellerinden tutarak koltuğa oturtup, yüzünü seyretti uzun uzun, ne çok özlemişti meğer! "Anacığım, ne olur bu kadar anlam yükleme bana, eziliyorum... Kendi rızamla gitmedim ki! Artık

kaygılanacak bir şey kalmadığına göre kavuşmamızın keyfini çıkaralım, gerisini boş ver..." Elinde torbalarla babası girdi içeriye, hasretle sarıldılar birbirlerine... Annesi dualar mırıldanırken, babasının içini kemiren sıkıntı, kavuşma coşkusunu baltalıyordu... "Oğlum, geçti dersin de bu devirde inanası gelmiyor insanın. Cellatlar adamın yakasına yapışmaya görsün, sonu hayırla bitmez. Aylardır elim yüreğimde bekledim! Ne olur artık geri dur, temkinli ol!"

"Babam, olacağı varsa olur, dertlenerek engelleyemeyiz ki! Sen hep 'iyi düşünelim, iyi olsun!' demez misin, işte bunun vakti gelmiştir..." Bu sözler adamı teselli etmekten uzak olsa da yaşadıkları zaman diliminin tadını çıkarmaya meyletti... "Doğru dedin evlat, tadımızı kaçırmayalım!" Cemil, kolunu babasının boynuna doladı. "Bu akşam kadehimizi kavuşmamıza ve kitaplarında yenilgi yazmayanlara kaldıralım babacığım!" Kaçakların serüvenine değinmeden Kaş'ta geçirdiği günleri, yeni tecrübelerini, edindiği dostlukları anlattı... Annesi çocuklar büyüyünce yazlığın da neşesi kalmadığını söyleyince, Fatih Bey alaycı bir kahkaha attı; kadınlar yaz boyu besiye çekilip, dedikodu yaptıklarından, evin yolunu bile unutmuşlardı... "Hangi ara sıkılmaya vakit bulduğunuzu anlamadım Türkan!"

"Ne yapalım, dertlerden kurtulmak için oyalanıyoruz işte..." Arada kalkıp Mehmet'i aradı, soruları yağdırmaya başlayan arkadaşının sözünü kesti. "Yarın sabah herkese haber ver, bizde kahvaltı yapalım! Her birinize tek tek hesap vermektense bir kerede yekûn yaparım..." İstanbul'dan ayrı kaldığı zamanlara ilişkin annesinin yorumlarını dinledi. Babasının takılmalarını ciddiye alan annesi, kendine has argümanlarla adama karşı çıktıkça gülümsedi... Yol yorgunluğu baskın gelince gün ortasında kapandı gözleri...

Ertesi gün sabah erkenden geldi Mehmet, ardından da diğerleri... Neşelerini kaçırmamak için "aranma" sözcüğünü kullanmaktan kaçınsalar da Lale dilini tutamadı... "Can sıkıcı meseleyi bir de senden dinleseydik!" Yüzüne belli belirsiz bir gülümseme yayılan Cemil, özenle seçtiği, yuvarlak cümleleri beyaz yalanlarla süsleyerek, kampüse son yapılan baskın nedeniyle önlem olarak Ankara'dan uzaklaştığını söyledi... Konuşurken sürekli bıyıklarıyla oynaması, göz temasından kaçınması onu ele verdiğinden, meseleyi basite indirgediğini anladılarsa da söz birliği etmişçesine deşelemediler... Odaya sinen kasvetli havayı dağıtmak maksadıyla Mehmet, hâlâ âşık olmadığından yakındı, kalbi bir kadın için atmadan hapse girerse, işkenceden sağ çıksa bile kahrından ölecekti... "Kılı kırk yaran detaycılığından kurtulmadıkça, daha uzun yıllar kendine katlanmak zorunda kalacaksın Paşa... Hangi kız senin gibi bir adama tahammül edebilir? Kendini değiştirmen şart! Aksi halde bir kadını sevebilme ihtimalini de tüketeceksin!"

Mehmet "Aleme verir talkımı, kendi yutar salkımı! Sanki kendisi detaylara hapsolmadı!" diye düşünse de eleştirilerin doğru olduğunun farkındaydı... "Üzerime yapışan bu elbiseden ben de sıkıldım... Ama ha deyince kurtulamıyor insan... Adaletsiz bir dünyada mükemmeliyetçi olmak ne zordur bir bilsen! En basitinden, kocaman ideallerimizin yerini dolduramayacağını bile bile 'sıfır hataya' odaklanıp, eşek gibi ders çalışıyorum. Boşlukta kaldım, teselliyi böyle buldum, ne yapayım!"

"Alınma kırılma ama kişisel başarıya bu kadar kilitlenirsen, şimdikinden daha çekilmez, egosantrik bir adam olursun... Geriye sarmalanma başlayınca durduramazsın... Hakikatin manasını, gerçek ideallerini, sahiciliğini yitirirsin... Yanlış anlama, çalışmana, başarına karşı değilim elbette. Lakin bunların seni tatmin eden unsurlar değil, asıl hedefe taşıyacak araçlar oldu-

ğunu unutma! Kaldı ki hayallerimizin bir yere gittiği yok, gelecekte bir yerlerde durmuş bizi bekliyor. Enerjimizi ve umudumuzu tüketmeyelim kan kardeşim..." Mehmet, sıkıntılı bir ifadeyle ona hak verirken, Cemil, zaman ya da mesafenin vurgusuyla değil, hayatın dayatmaları karşısında esniyor ya da dikleşiyordu insanoğlu diye düşünüyordu... Her lafa balıklama atlayan Sibel ağır uslu bir kadına dönüşmüştü, Naci de eskisi gibi "Ali kıran baş kesen!" değildi artık, ikisini de mutluluğun dingin ahengi sarmalamıştı. "Sevda, her derde deva bir mucize" diye düşünüp bakışlarını Lale'ye çevirdi, sebebi malum olduğu üzre, elinden oyuncağı alınmış küçük bir çocuk gibi mahzundu... Kocasından ayrı kalmak belli ki çok dokunuyordu... Aklından geçenler kalbini dilimlerken korktuğu başına geldi; Naci, Okan'dan sitayişle bahsetmeye başladı... Ardından da Lale'nin sevgi ve hasretle süslenmiş cümleleri geldi, dayanamayacağını anladı, aklını uzaklaştırdı ortamdan... Sibel konuşana dek geçen süreyi yok farz etti... "Birkaç güne dek döneceksin, aklımız sende kalacak Cemil... Ya tehlike geçmediyse..."

"Boş ver Sibel... Acı patlıcanı kırağı çalmaz..."

"Nasıl boş verelim Cemil..." diye çıkıştı Lale... "Sanki çok sıradan bir mesele gibi söz ediyorsun... Ya da arkamızda bizleri koruyacak geniş halk yığınları var... Ortalığı cirit atan itlere terk eden yığınlar toz olup uçtular... Artık, kötülerin isimleri, iyilerin sayıları anılıyor. Geniş çapta bir teslimiyet beraberinde ihaneti de getiriyor... Gizlediğin sözlerin içinde, adının istenmeyen bir yerlerde geçtiği de var muhtemelen! Umursamazlık çözüm değil. Tam tersi eğer tahminlerim doğruysa Ankara'ya gidip, ayağınla tuzağa düşme ne olur!"

"Abartıyorsun Lale... Az ya da çok değil, sizler kadar tehlikedeyim! Eğer gitmezsem dikkat çekecektir... Ankara faşizmin ana üssü, bu yüzden gereğinden fazla tedbir alıyoruz... Baskın anında saklanabilecek yerlerimiz mevcuttur, merak etme sen..."

Cemil'in Ankata'ya dönme kararından caymayacağı belli olunca diğerleri de üstelemenin manasız olduğunu anladılar... "Tereciye tere satmayalım arkadaşlar... Cemil gerekli önlemleri almasa gider miydi? Evet arkamızda yığınlar falan yok, ne yapalım... Biz de kendi başımızı bağlarız, hiç yapmadığımız şey mi?" diyen Naci, kendi mahallelerinden söz etti! Genele oranla daha güvenliydi mahalleleri... Dönüşümlü olarak köşe başlarında nöbet tutuyorlardı... Evlerin arkasında yağmur sularının kanala verildiği dar, uzun su giderleri, baskın sırasında saklanmak için biçilmiş kaftandı. Oysa apartmanların kaçarı yoktu... Cemil derin bir iç çekti, "Güzel şeylerden söz edelim biraz da!" diye başladı konuşmaya... Erdal, Kaptan, balıkçılar ve Miço'dan bahsetti, Kaş'ın sükûnetine hayran olmuştu... Ortalık düzelince hep birlikte gitmeliydiler... Naci, Koza'dakileri özlediğinden bahsedince, oradaki insanları andılar... "Halil Amca başınız sıkışırsa gelin demişti. Eğer işler ters giderse, oraya yerleşiriz..." dedi Mehmet.

Başını iki yana salladı Cemil. "Tabii ters gideceğine ilişkin bir tüyo alabilirsek!" Dışarıdan bakıldığında hayli neşeli bir grup izlenimi verseler de her birinin yüreğinde fırtınalar kopuyordu... Akşama doğru Mehmet dışındakiler ayrılınca, Cemil en az birinin olaya vakıf olması gerektiğini düşünüp, daha önce sansürlediği detayları anlattı... Onu dinlerken, bu ağır sırrın altında kalıp, paramparça olduğunu hissetti Mehmet... Kaygıları korkuya dönüşmüştü... Ankara'ya gitmemesi için uzun uzun dil döktü... "Her halükârda gitmem lazım. Kaldı ki Umut sıkıntı olmadığını açık bir dille söyledi... Aksi halde döneceğim söz..."

"Diyelim ki Umut yanıldı, sen de içeriye düştün! Nasıl haberimiz olacak?" Dalgınlaştı Cemil, sigarasından derin bir nefes çekti... "Bir şekilde öğrenirsin meraklanma... Bunları boş ver de sana kaçakların maceralarını anlatayım..." Kaçışa kadarki süreçten, mektuptan bahsetti... Sonra da Mardin'e özgü gülmecelerle andı dostlarını... Onlardan dinlerken, kasıklarını

tutarak kahkahalar attığı halde Mehmet'in "ayıp olmasın" diye gülümsediğini hissetti. "Şivesiz aktarılınca pek komik olmuyor demek ki!"

"Ha şunu bileydin..."

Cemil gidene dek tüm zamanını onunla geçirmek isteyen Mehmet, Ankara'ya ne zaman döneceğini sordu... Birlikte geçirecekleri hepi topu iki günleri vardı... Kan kardeşler gecenin perdesi aralanana dek sohbet ettiler...

Ekim 1981

Geceden kalma efkarımızı dağıtmak için Mehmet'le sahile açıldık... Galata Köprüsü'nün altındaki "fıçıdan bozma" masalardan birine oturup, buğulanmış göğün yeşile boyadığı denizi, bulutların arasından süzülen göçmen kuşların ahenkli kanat çırpışlarını seyrettim... Sonbaharın habercileri sıcak iklimlere doğru sükûnetle yol alırken, kafilenin kılavuzu yorulduğunda geriliyor, ondan boşalan yere hemen arkasındaki geçiyordu... İnsanın kendi içinde bile sağlayamadığı denge ve uyumun sefasını sürüyor bilge kuşlar... Zekâyla kuşanan beyinleri kötülük salgılamaktan başka bir işe yaramayan insansı türler arada bir gökyüzüne bakıp "kuş beyinlilerden" feyz almalılar...

Manzaraya dalıp başka denizlere uzandım; Kaptan'ın "denizlere sınır konulamaz" sözünü anımsadım; sınır denilen şey sonsuzluğuyla müsemma maviliklerin ve bereketin kaynağı toprağın ruhuna kesinlikle aykırı... Kuşlar, narin kanatlarının götürdüğü yere doğru keyifle uçarken engellere takılmıyorlar, koskoca deryaları boydan boya yüzgeçleriyle aşındıran balıklar da öyle... Ağaçların, çiçeklerin, otların, böceklerin de nihai bir uç noktası yok; köklerini, dallarını, tohumlarını yayılabildikleri yere kadar özgürce saçıyorlar... Velhasıl, insanoğlu dışında hiçbir canlıya "buradan sonrası yasak" hükmünü belletmek olanaksız!

Ezcümle, mülkiyet hırsıyla bezenmiş, zekâsıyla kendine "üstün" payeler atfedenler, hayatı kuşlardan, balıklardan, ağaçlardan, bitkilerden, kısacası tabiattaki bütün canlılardan daha karmaşık hale getiriyorlar... Hayatın sahici özünden, manasından uzak, kendi icadı sınırların içinde hapsoluyorlar.. Sınır-sevmezlere bin selam olsun!

Babası işe gitmek için kapıdan çıkarken, benzer şeyleri yineledi... "Arandığına dair en küçük bir şüphe duyarsan, hemen dön yanımıza... Bizi habersiz koyma evladım."

"Meraklanma babacığım hiçbir şey olmayacak bana.." Adam onu omzundan kavrayıp kendine çekti, kucaklaştılar... Annesinin okula ara verip, kayıdını dondurmasına yönelik öğütleri eşliğinde bavulunu hazırladı... "Oğlum seninle başa çıkamıyorum artık... Birkaç gün daha kalsaydın ne kaybederdin... İçime bir yangın bırakıp gideceksin... Allah korusun, seni de cümle âlemin çocuklarını da koruyup kollasın.."

"Okul açıldığından beri gitmedim anne... Geçen yıl finalleri kaçırdım, şimdi de gitmezsem okul uzadıkça uzar... Ayrıca evde de yapacak işler var; eksiklerini falan giderip, hafta sonu da dinleneyim istiyorum... Defalarca söyledim sana, orada yalnız olmadığımı... Ne olur aklına kötü şeyler getirme, kalbini serin tut..." Annesinin saçlarını öptü... Sokağın köşesinde kalbinin tam orta yerine tuhaf, sinsi bir eksiklik duygusu tünediğinden duraksadı... "Bindik bir alamete, gidiyoruz kıyamete!" diye mırıldanarak, onu gara götürecek olan Haydar Efendi'nin arabasına bindi... Chevrolet'ye olan tutkusunun geçmediğini söyledi amcasına... Adam başını ona çevirdi, gözleri buğulanmıştı... "Bazı tutkular sonsuza dek sürer evlat... Geçeceğini düşünmek beyhudeyle iştigaldir.."

"Doğru dersin amcam... Bitmez... Ancak geride koskoca bir delik bırakıp deler geçer.."

"İçin aşk acısıyla kavrulmadan tabiatın o müthiş mevkiine erişemezsin evlat... İhanetin katmerlisini tatmama rağmen içimde kimselerin keşfedemediği hâlâ tüten müstakil bir yangın var... Senelerdir sönsün diye bekledim, lakin kocamaya başlayınca bu çıranın en mühim hediyem olduğunu anladım... Velhasıl, yüreği aşk ateşiyle yanmayan yaşlı birini görürsen hayatın manasını bilemeden kocadı diye acı ona.." Haydar Efendi'nin hazin hikâyesini duyduğunda nasıl da üzüldüğünü düşündü Cemil, oysa yanılmıştı; keder olarak

adlandırdığı halin hayatın bir lütfu olduğunu fark etti... Demek ki karasevdalısına kavuşamasa da gönlünde çıtırdayan çıranın hazzı ömrüne yayılacaktı... Adam onun aklından geçenleri okumuşcasına "Ümidini yitirme evladım, gecenin sonu güne açıldıkça ihtimal vardır..."

Sol eliyle adamın koluna dokundu, "Sağ ol Haydar Amca, bunu unutmayacağım..." Chevrolet, Boğaz Köprüsü'nü yalayıp geçerken eski yarımadanın suretine çevirdi yüzünü... Camı aralayıp İstanbul kadar güzel kadının gamzelerinin aksini seyretti suyun yüzünde...

SON KALAN...

Umut'la Selin trenin varış saatinden çok önce gittiler gara... Hüzün yüklü çığlıklar peronda çınlarken, dostlar hasret tüten gözleriyle selamlaşıp, sımsıcak kucaklaştılar... Ucunda mimlenmek, ispiyonlanmak, sorgusuz sualsiz hapsi boylamak olduğu için yolda, arabada, mahallede, sokakta velhasıl uluorta mekânlarda derin mevzulara girmek sakıncalı olduğundan, havadan sudan bahsettiler... Cemil, teyzesini özlediğini söyledi. "Burnumda tütüyor, hemen göresim var..." Selin, yaz aylarında orada olmadığından ancak geçen hafta uğrayabilmişti... Cemil'den başka derdi yoktu teyzelerinin, sağlığı sıhhati yerindeydi... Umut ise gitmeye fırsat bulamamıştı... Eve adım attıklarında, yasakları kapının dışında bıraktılar... Seslerini kontrol etmeleri, akıllarından geçenleri sansürlemeleri gerekmiyordu... Kaş günlerinden bahsettiler, Selin de oraları görmek istiyordu... "Önümüzdeki yaz birlikte gideriz! Erkek muhabbetlerine alışıksın, aramızda rahatsızlık çekmezsin..." dedi Umut... Gülüştüler... Annesiyle vedalaşırken, erken gelme gerekçesi olarak evdeki işleri de ileri sürdüğünü hatırladı Cemil, "yalandan tesellilere sığınıyoruz, kahretsin!" dedi... "Bazı yalanlar gereklidir, yumuşacık pembe bir tül gerer gerçeklerin üzerine... İyi yapmışsın..." dedi Selin.. Aslında, ne kendisini güvende hissedeceği bir evi

vardı artık ne de o evi anlamlı kılan dostları... Naciye Hanım'ı aradı ancak telefon açılmayınca yüzü gölgelendi... "Ahretliğine gitmiştir... Onu ara istersen..."

"Telefonunu hatırlamıyorum Selin... Gidişim sürpriz olur..."

"Saçmalama Cemil!" diye çıkıştı Selin... "Naciye Teyze, sizden sonra haftalarca beyaz bir arabanın bahçe kapısının tam karşısına park edip beklediğini söyledi... Tedbirli olmakta yarar var! İlle de görmek istiyorsan ben yarın alıp getiririm!"

"Daha neler, can teyzemi ayağıma mı çağıracağım! Olmaz öyle şey! Baskının üzerinden altı ay geçti, unutmuştur şerefsizler..." İkisi de itirazlarında ısrar edince Cemil gülümseyerek Umut'a baktı... "Meselenin halledildiğini söylemiştin, kaynak pek güvenilir değil galiba!" Bunu ne zaman soracak diye üzüntüden helak olan Umut, kekeleyerek son çare olarak amcasına gittiğini söyledi... Adamla onun yanında konuşmuştu, bu yüzden aldığı bilginin doğruluğundan emindi...

"Turgut" adını duyduğunda beyninden vurulmuşa döndü Cemil, rengi ruhsarı attı... "Tescilli bir itin yardımını almaktansa yakalanmayı tercih ederdim!"

Umut sessizce başını önüne eğince Selin üstüne düşeni yaptı. "Birlikte karar verdik! Çaresizdik be Cemil, anla ne olur..."

"Neresinden tutarsan tut elimizde kalacak bir pisliğe bulaşmışız! Keşke arayıp sorsaydın be Umut! Artık olan olmuş, telafisi yok!" Umut'un "yer yarılsa da yerin dibine girsem" ruh haline büründüğünü fark edince üzüldü... "Neyse sıkmayın canınızı... Sonuçta bu kararı benim güvenliğimden endişelendiğiniz için vermişsiniz... Kaptan'ın dediği gibi kaderde varsa düzülmek, boşunadır üzülmek..." Umut'un sırtını sıvazladı. "Boş ver, her şey olacağına varır! Üç kuruşluk keyfimizi kaçırmayalım..."

Ertesi sabah ayakta üç beş lokma atıştıran Cemil, Naciye Teyze'sine gitmek için çıkarken "Akşama dönmezsem merak etmeyin!" dedi... Selin'in onunla gitmek isteğini manasız

buldu... Dışarıya adım atar atmaz izlendiğine dair paranoyalar canlandı usunda... Yüzünü gizlemek için yol boyunca kabanının yakalarını kaldırdı. Tedirginliği üzerinden atamayınca da bir durak öncesinde inip, yürüdü... Bankın önünde hayatlarını darmadağın eden o günü anımsadı... Telaşlı adımlarla yokuşu tırmandı... Bahçeye girdiğinde, Maskeli'yi görebilmek umuduyla etrafa göz attı, kedi görünürlerde yoktu... Dış kapıyı anahtarıyla açıp, usulca çıktı basamakları... Onu karşısında gören kadın sevinç çığlıkları atarak sarıldı... Akabinde bildik sorusu geldi; karnı aç mıydı? Hayır cevabını alınca cezveyi ateşe koydu, kahve pişerken onu yalnız bırakmadı... "Siz gittiğinizden beri balkonun keyfi kaçtı evladım! Çıkmak içimden gelmiyor..." Mutfak masasının üzerinde duran sigara paketini uzattı, "Filtreli sigara iyi gider kahvenin yanında!" Görüşmeyeli neler yaptığını sordu... Seyahatin keyifli kısımları anlattı uzun uzadıya... Hemşoların kazasız belasız Yunanistan'a geçmelerine ziyadesiyle sevindi kadın. "Demeye dilim varmıyor ama keşke sen de gitseydin güzel evladım!" Sesi neşesini kaybetmişti... "Benimle kalmanı ne çok istediğimi biliyorsun. Lakin bir taraftan da senin adına korkuyorum; gittiğiniz günlerde o beyaz araba evin önünden hiç ayrılmadı... Epeydir görünürlerde yoklar ama içim rahat değil!" Peçetenin ucuyla gözpınarlarını kuruladı. Evin gözetlendiğini Selin'den duymasına rağmen, midesine balyozla vurulduğunu hissetti... Belki de Turgut, amirleriyle konuşunca çekilmişlerdi... Düşüncelere daldığında, kadın çekmeceden çıkardığı anahtarı uzattı, "Arkadaşımın evi bomboş duruyor. Ortalık yatışana kadar orada kalsan diyorum! İstersen ben de gelir sana yarenlik ederim..."

"Sağ ol Naciye Teyzem."

"Peki ne yapacaksın? Gelip seni de götürürlerse, mahvolurum evladım... Anladığım kadarıyla İstanbul'daki evden haberleri yok... Acaba, ortalık durulunca ya dek ailenle mi kalsan?"

Kısa bir duraksamanın ardından sıkıntılı bir iç çekti... "Annem de aynısını söylüyor! Baktık ki buralarda rahat yok, kaydımı dondurup dönerim..."

"Kararın ne olursa olsun, senin yanındayım, unutma... Beni asla habersiz koyma gözümün nuru!" Kendini tutmasa kadının gözyaşlarına eşlik edecekti. "Faşistler inlerine çekildiğinde, ilgimden bıkacaksın!" Bir süre daha ortalıktan kaybolması gerektiğini ilk kez ciddi anlamda düşündü... Eski evinde bir iki gece kalmayı planlasa da yapamayacağını anladı... Turgut gibi bir itin sözüne güvenip uluorta dolaşmak akıl karı değildi... Tedirginliği benliğini ele geçirince kalkmak için izin istedi... Vedalaşıp aşağıya indiğinde cebindeki anahtarı çıkarıp kilidin içinde çevirdi... Kapıyı hızla kapatıp, bir sigara yaktı... Bedenini duvarın arkasına saklayarak, bahçeye bakan camın perdesini araladı... Karşı bahçedeki ağaçların dalları rüzgâra boyun eğmişti... Sarnıcın yanında duran döşemesi tümüyle yırtılmış, koltuk iskeletinin üzerindeki Maskeli yayılmış, etrafındaki dört yavru kediyle oynaşıyordu... "Asayiş berkemal" diye geçirdi içinden. Teyzesi etrafa çeki düzen verdiğinden, boş kütüphane de olmasa evin tecavüze uğradığı anlaşılamazdı... Yanına almak istediği tek şey, annesinin ördüğü, kırmızı-yeşil baklava desenli kazaktı... Onu bıraktığı çekmecede bulunca sevinip aceleyle sırt çantasına tıkıştırdı... İçi alev alev yanarken, soğuktan mı yoksa kaygıdan mı kaynaklandığını bilemediği bir titremeyle irkildi... Çantasını sırtlayıp, son bir kez salona baktı; dostları gözünün önünden hızla kayıp gittiler, Tayfun'un yanık sesi doldu usuna; "Seher yeli nazlı yare / bildir beni bildir beni / düşmüşem elden ayaktan / kaldır beni, kaldır beni..." Eşikten dışarı adımını attığı anda yüzüne çevrilmiş onlarca uzun namlulu silahla göz göze geldi. Bu sahne ömrünün son perdesinin fragmanıydı sanki, Lale'nin gözleri dikildi önüne ve türkünün son dizesi doldu usuna, "...Senden gayrı yar seversem / öldür beni öldür beni!" Gamdan ve kasavetten eser kalmadı...

Adamlar yüzünü duvara yapıştırıp ellerini kelepçelediler... Merdivenden çığlık çığlığa inen Naciye Hanım, kelepçelenmiş ellerini tuttu, "çıkarın bunları!" diye bağırıyordu... Bedeni kaskatı kesilen Cemil olanları kurmaca bir sahne gibi seyrediyordu... Götürmelerine engel olmak için kabanını çekiştiren kadına, "Teyzem bırak gideyim..." dedi... Sırt ağrıları yüzünden belini öne eğerek yürüyen kadın, polislerin karşısında dimdik duruyordu. "Şehir eşkıyaları gibi evleri basıp, insanları götüremezsiniz. Bu işin peşini bırakmayacağım." Düştüğü derin kuyudan boynunu uzatıp tüm iyi niyetiyle gülümsedi teyzesine... Adamlardan birisi kadına küçümser bir edayla baktı. "Yaşından başından utanmayıp, bu komünisti koruyorsun öyle mi? Çok meraklıysan, yataklık etmekten tutuklayıp seni de onun yanına tıkalım!" Adamın yüzüne tiksintiyle bakarak, "Öylesine insanlıktan çıkmışsınız ki acınacak haldesiniz!" dediğinde kabzanın izi çıktı sırtında... Amir olduğu anlaşılan şişman, iriyarı adam diğerini "Siktir git..." diye azarlayıp, geriye çekti. "Teyzeciğim, yaşına hürmeten ses çıkarmıyorum... Uzatma, bırak bu işin peşini..."

"Senin hürmetine ihtiyacım yok yağ fıçısı.. Elleriniz kırılsın..." Öylesine mağrurdu ki "yağ fıçısı" emrindekilere "Sallanmayın!" diye bağırıp, dışarıya çıkardı... Bedeni beyaz arabaya tıkıştırılırken son bir kez camdan baktı, teyzesinin feryatları giderek uzaklaştı...

"Yağ fıçısı" ön koltukta oturuyordu... Başını geriye çevirip, aşağılayarak baktı. "Artık yetişeceğin bir yer yok, rahatla! Komuta bize geçti, nereye, nasıl gideceğine biz karar vereceğiz. El mi yaman bey mi yaman göreceksin orospu çocuğu." Ağzını doldurup "sensin" der demez, yanağına okkalı bir yumruk yedi. Tıkış tıkış arabanın içinde sağdan soldan yumruklar iniyordu başına, sersemledi...

Cemil gitmekte olduğu adresin ne menem bir yer olduğunun farkındaydı; "Derinlemesine Araştırma Laboratuvarı" kısa adıyla DAL'ın işkencehanesine götürülüyordu. DAL'ın ana üssü, Arjantin'de siyasi mahkûmların katledildiği Olimpo Garajı gibi eski bir garajdı. Tutuklular garaja sığmayınca Ankara Emniyet Müdürlüğü'nün altıncı katındaki işkencehaneler de "kullanıma" açılmıştı! Ülke genelinde, emniyet müdürlükleri, garajlar, askeri karargâhlar, garnizonlar, futbol sahaları ve daha birçok yerde uygulanan insanlık dışı işkencelerde, CIA tarafından hazırlanan "zorlayıcı sorgulama" yöntemlerinin esas alındığını duymuştu Cemil. DAL'da sergilenen akıl almaz şiddetin temasıyla örtüşen Zalim, Mengene, Yumurtacı, Askıcı, Mezarcı, Copçu, İtfaiyeci lakaplı polisler tarafından uygulandığını söylemişti orada "konuk" edilen bir arkadaşı. Tutsakların direnişlerini kırmak maksadıyla bedenlerinde, ruhlarında sınır tanımayan işkenceler denendiği DAL'a düşen yoldaşları usuna saplandı, benzer acılara katlanmak sırası ona gelmişti...

Patlayan sol kaşının kanaması durmuyordu... Gözüne değen sızıntıdan duyduğu rahatsızlığı ötelemek için düşüncelerini başka tarafa yönlendirdi... İki yanında leş gibi ter kokan adamlardan biri geçmişin en zalim imparatorlarından Neron'u çağrıştırdı! Annesinin, öz amcasını zehirlenmesi üzerine tahta geçen Neron, haris bir katil olan annesinin vahşi öğretileriyle büyümüştü... Sapkın, gözü dönmüş bu vahşi adam âşık olduğu kadınları bile gözünü kırpmadan en vahşi şekilde öldürmüştü... İktidarını sağlamlaştırmak amacıyla içindeki iblisin ilk tohumlarını atan annesi Agrippina'nın, rahminin kılıçla delik deşik edilerek öldürülmesini buyuracak kadar ileriye giden Neron, meşhur Roma yangınını ateşlemişti... "Eğer bir köle tarafından bıçaklanmasaydı, muhtemelen 'kalın enseli' senatörler onu öldürmeye cesaret edemezlerdi" diye düşündü! İki ayaklı vahşi türün içine Neron gibi canilerin ru-

hunun kaçtığı aşikârdı, topunun sonunun ona benzemesini dileyip, içten içe güldü... Öylesine dalmıştı ki aracın durduğunu fark etmedi. Çiçekbozuğu suratlı cani kapıyı açıp, "düş önüme!" dedi. Garajın kepengi açıldığında nöbetçi bölümünde cepleri boşaltıldı, saatine, sigarasına ve kabanına el konuldu... Kayıt işlemi yapılıp, gözleri bantlanarak "eğil" komutuyla alçak bir kapıdan hücre ve işkence odalarının bulunduğu bölüme alındı. Dar bandın altından etrafı görebilmesi mümkündü... Gözünün birisi tümüyle kapanmıştı, açık olanıyla iç parçalayan görüntüler arasından tanıdık bir yüz aradı. Koridor boyunca, tek kişinin güçlükle ayakta durabileceği dar, beton kabinlerin tepesinde, ortalama boyda bir insanın baş hizasından yükseğe iki demir halka tutturulmuştu... Açlık ve sussuzluktan bir deri bir kemiğe dönen tutsaklar, kırılırcasına gerilen kollarından, kasaplık hayvanlar gibi kancaya asılmışlardı. İçindeki yangın büyüdü... Bulanık görüntülerin yanı sıra duyduğu inlemeler kulaklarından girip, yüreğine doluyordu... İğrenç bir sesle irkildi, "Dokuza yemek, su ve tuvalet yasak!" DAL'da tutsakların adı yoktu demek ki; tıpkı Hitler dönemindeki esir kamplarında olduğu gibi, hücre numaralarıyla çağrılıyorlardı... Tutsakların bileklerine numara basarlarsa kırklı yıllardan eksiği kalmayacak buranın, diye düşündü... İçinin karmaşasını duruşuyla maskelemeye gayret etse de ruh hali yere çakılmasına saniyeler kalan bir uçağın pilotuyla aynıydı. Yanındaki polisler, ara vermeden küfürler savururken, istifini bozmaması adamların öfkelerini çoğaltı... Sırtına inen sert darbenin şiddetiyle sendelediyse de düşmemeyi başardı... Kan, idrar, kusmuk karışımı koku genzine dolunca, binanın yan tarafındaki Et Balık Kurumu'ndan yayılan kokmuş et kokusunun da etkisiyle garajın mezbahadan farksız olduğunu düşündü... Damarlarındaki kan çekiliyordu, "Dinlemek, anlamaya yetmiyormuş!" diye geçirdi içinden...

Etleri parçalanmış, yüzleri dağılmış, acı çeken, kusan, küfür eden, ayakta dikilen, bir köşeye büzülmüş, başını bacaklarının

arasına alıp duvarla bütünleşmiş onlarca çıplak gölgeyi arkasında bıraktı... Koridorun sonuna yaklaşırken, palas pandıras hücrenin içine fırlatıldı... Tepesinde buat kapağı boyutunda delikle altında küçük bir mazgalın bulunduğu demir kapı hızla çarptı yüzüne... Mezarı andıran hücreye boylu boyunca düşerken, iki üç kişinin sığmasının imkânsız olduğu bu hücrelerde sirkülasyon nedeniyle tutsak sayısının bazen yediyi geçtiğini öğrendiğinden, kendisi dışında kaç kişi olduğunu merak etti... Doğrulup, gözündeki bandı çıkardı... Hücrede iki kişi daha vardı... Köşede dizlerinin üzerine çömelen, uzun boylu genç, ağır devinimlerle ayağa kalktı. Üstü başı pas tutmuş, saçı sakalı birbirine karışmış, gece gezginlerine benziyordu. Mazgaldan sızan ölgün ışıkla yüzünü ayırt etmeğe çalıştı. "Hoş geldin diyemiyorum kardeş! Gelmeyeydin daha iyi olurdu! Geçip bitmeyeceğini bile bile geçmiş olsun demekten başkası gelmiyor elden!"

Sol bileğindeki demir halkayla duvardaki boruya bağlanmış, iki büklüm tutsak midesini boşta kalan eliyle ovuşturarak inliyordu. Zincirini çekiştirerek, bedenini ileriye sürükledi. Kesik kesik cümlelerle, "Hüseyin, de yeter artık! Kafayı iyice çizdin, moral bozmak sana mı düştü? Arkadaşım, duyduklarına kulak asma, işkence dayanma gücünle doğru orantılıdır. Gözünde büyütme!" Cemil, bitik haliyle, kesik cümleleriyle ona dayanak olmaya çalışan bu adamın alnından öpmek istedi. Yediği dayağın acısı çoğaldı, diş kökleri zonkluyor, beli kopacak gibi ağrıyordu... Şiddetin, koridor ve hücredeki manzaralarla sınırlı olmadığından emindi artık! "Sorun değil!" diyebildi.

Hüseyin, iyice yaklaştığında, onun açlıktan kokan nefesini duyumsadı. "Hıdır doğru söyler, dayanma gücünü sınaman için çetin bir imtihandan geçeceksin... Buraya en dayanıklı hayvanı, deveyi koysan kahrından ölür. Neylersin ki insanız! Dağların taşların çekemeyeceği dertleri yüklenen, yine de hayata ümitle bakan devrimcileriz... Barbarlar kobay fareleri gibi üzerimizde zulmün her türünü deniyorlar... En kötüsüne hazırlıklı ol! Burada hainler hariç, herkes eşit muameleye tabiidir, işken-

cenin dozu bire bir aynıdır... Faşizmin zindanlarında hangi fraksiyondan olduğunun bit kadar önemi yoktur! İşkenceci itlerin topu, onurun manasına erdiğimizi bildiklerinden, nefretlerini binbir çeşit zulümle, salyalar saçarak üstümüze kusuyorlar. Anlayacağın ölümün son kavşağında diri olmasak da 'birleşip' eşitlendik kardeşim! Naçizane tavsiyemi soracak olursan; kimsin, nesin, kimlerdensin, dostlarını, tanıdıklarını, sevdanı, umudunu, hayallerini ne varsa unut gitsin... Aklından, zihninden, kalbinden geçenlerden sıyrıl, bedeninden kurtul... Zulmün mutlaka sonlanacağını bilerek diren direnebildiğince! Hatırladığın her bir kelime en büyük düşmanındır ve burada en kadim dost unutmaktır, bunu aklından çıkarma..."

Hıdır, ciğerleri yırtılırcasına öksürüyordu! Cemil, bir damla su bulabilmek maksadıyla elleriyle zemini taradı, kurumaya yüz tutmuş idrardan başka bir sıvıya değmedi parmakları. Mazgalın küçük deliğinden "Su getirin!" diye birkaç kez bağırdı. İniltilerin dışında yanıt yoktu... Hıdır, üst üste yutkunup, boğazını temizledi, "Boşuna çabalama arkadaş, sudan ümidi keseli çok oldu... Neyse, Hüso'nun kelamına kulak ver. Bazılarımızın DAL'a ikinci üçüncü gelişi, adımızın ilk hecesi birilerinin dilinden dökülmeye görsün, derhal kuyruklu davetiyeyle işkencehaneye buyur ediliyoruz. Can pazarında kimileri ilk tokatta pes edip düğümleri söküyor ya, onlara acayip içerliyorum. Götüne güvenemeyenler borazancıbaşı olmuş, bu döneklerin hepsi yalancı pehlivanlarmış meğer! Yoldaşlarını kanı üç kuruş etmeyen pezevenklere peşkeş çekmek onursuzluğun, namussuzluğun geldiği son mertebedir." Yeniden öksürük krizine tutuldu, nefesini kontrol ettikten sonra devam etti. "Boş ver, şu saatten sonra eleştirmenin, yargılamanın anlamı da kalmadı! Sen sen ol, dayanamadığında direnme, bırak kendini, bayılma numarası yap! Mutlaka kop ortamdan. Ancak o zaman ara verirler, sen de soluklanırsın." İki büklüm, boş bir çuval gibi bileklerini koparırcasına yığıldı, kusuyordu... Onun bedenini tutup, rahat kusmasını sağladı Cemil...

Aynı saatlerde, İstanbul ofisindeki bir toplantı için gelen Okan'ın hafta içi ziyareti Lale'yi mutlandırdı. Neşeyle sarıldı kocasına... "Üzüldüğümü mü duydun yoksa!"

"Kötü haber mi?" dedi Okan. Lale, Cemil'in başına gelenlerden habersizdi, arandığını söyledi... "İlhan ve Merdan'dan sonra elim yüreğimde kaldı. Ya onun başına da bir şey gelirse diye ödüm kopuyor."

"Canım kendini yiyip bitirme ne olur! Gereksiz kaygılar yükleniyorsun. Eğer Cemil olumsuz bir şey hissetseydi Ankara'ya gitmezdi... İlhan'ı kaybetmenin seni ne kadar çok etkilediğinin farkındayım! Ancak acını sürekli diri tutunca benzer kaygıların çoğalıyor... Ölenle ölünmüyor canımın içi. Yalvarırım toparlan!"

Lale farkında olmadan, avucundaki mendili parçalarcasına sıkıyordu. "Bunu kim demişse yalan söylemiş! En önemli parçamız ölenle birlikte kopup, ayrılıyor bizden. Geride yarım yamalak, eksik bir sürükleniş kalıyor..." Sesinin sert çıktığını fark edip, başını kocasının omuzuna yasladı. "Aslında bu tür benzersiz acılar tek kişiliktir Okan! Kimse hafifletemez... Bir şekilde üstesinden geleceğim, üzülme olur mu?" Adam omzundaki başı kibarca kaldırıp, dudaklarından öperken, Lale'nin gözlerine ihtirasla bakıyordu... Kargaşayı dışarıda bırakıp, tüm benliklerini sevgi dolu dokunuşlara, sözcüklere adadılar...

Saat mefhumunu yitirdiği için toplantıya geciken Okan, hemen patronun odasına girdi... Adamın karşısında sırtı kapıya dönük iki kişi oturuyordu... Başını sıfır numara kazıtan Kaan'ı tanıdıysa da yanındaki kadını çıkaramamıştı... Şükrü Biçer ayağa kalkınca, kadın da aynını yapıp, geriye döndü... Onunla göz göze geldiğinde, şaşkınlıktan neredeyse küçük dilini yutacaktı... Zoraki toparlanıp, arkadaşının yanındaki koltuğa ilişti... Patronu, kibarca kadını tanıttı; "Aylin Hanım

bugün itibarıyla işe başladı." Adam, projeyi hedeflenen sürede tamamlamak için teknik anlamda destek istediklerini hatırlatırken Okan'ın midesine kramplar giriyordu... "Talebinizi ikiletmedim beyler! Okan Bey karşında bir kadın görünce şaşırdın galiba! Benim için mühim olan bir elemanın cinsiyeti değil kendine olan güvenidir... Mülakatta benden tam not aldı... Hanımefendinin asıl gayesinin şantiyede çalışmak olduğunu öğrenince de derhal anlaştık!" Kendisinin nasıl anlayışlı, çözüm üretici, destekleyici bir insan olduğunu ilave ederken, Aylin'i süzmeyi ihmal etmiyordu... Okan ne diyeceğini tasarlarken, Aylin atıldı. "Aslında Okan'la tanışıyoruz, İTÜ'de aynı bölümde okuduk... Hatırladınız değil mi?" Kadının alaycı imasıyla gafil avlandığını fark etti... "Siz söyleyince hatırladım!" Şükrü Biçer birbirlerini tanıdıklarını öğrenince iyice keyiflendi. "Bir taşla iki kuş vurdun Okan! Hem talebin gerçekleşti hem de eski bir arkadaşınla çalışacaksın... Bundan iyisi Şam'da kayısı!" Suspus bir halde adamı başıyla onaylarken, yalandan gülümseyen Kaan, "İsabetli olmuş!" dedi...

"Aylin Hanım muvaffak olmak niyetinde, bu yüzden projenin detaylarına vakıf olmak istiyor. Madem tanışıyorsunuz, şirketin tanıtımı ve hanımefendinin eğitimini sen üstlenebilirsin!" Kaan'a yardım talep eden bir edayla baktıysa da adam oralı olmadı... Toplantı bittiğinde üstünkörü tokalaştı Aylin'le... Eve dönerken, bu durumdan Lale'ye bahsetmeyi düşündü... Ancak kısacık bir geceyi saçma bir gelişmeye feda etmek istemiyordu...

Sabah ilk uçakla İzmir'e dönen Okan, bir kahve alıp ofisine geçti. Başını geriye yaslayıp gözlerini yumdu, karısıyla geçirdiği anlar canlandı zihninde... Hengameden soyutlandığını hissediyordu ki kapı açıldı, Kaan'la Aylin gülüşerek girdiler içeriye... "Dün gece gelirsin diye düşünmüştüm..." dedi Kaan... Okan onu kaba bir ifadeyle yanıtladı... "Tabakhaneye yetişecek bir şeyler vardı da ben mi bilmiyorum?" Adam Okan'ın tepki-

sine bir anlam veremedi, alı al moru mor bir vaziyette "Aylin Hanım'a şantiyeyi gezdirecektik ya, onun için demiştim..."

"Benim bazı işlerim var, ikiniz gidin..."

Aylin alaycı bir ifadeyle onu süzüp, Kaan'ın peşi sıra kırıtarak çıktı ofisten... Lale'nin sesini duymanın iyi geleceğini düşünüp, onların hemen ardından karısını aradı... Sesi ilaç gibi gelmişti... Öğle yemeğine dek dışarıya çıkmayan Okan, ofisine döndüğünde Aylin'in onu beklediğini gördü... Kapıyı kapatır kapatmaz şuh bir kahkaha atan Aylin, "Hatırladın demek! Sanki eski sevgilini değil de karşında şeytan gördün! Geçmişin hiçbir hatırı kalmamış, yazık!" Lisanı münasiple, hazırlıksız bir karşılaşmada şaşırmasının doğal olduğunu söyledi... "Patron senin için pek hevesli dedi... O halde, uzatmadan işe başlayalım."

"Emredersiniz Okan Bey..."

Kadının bilinçli olarak işi laubaliliğe vurduğunun farkındaydı, yanıt verme gereği hissetmedi. Gayet ölçülü bir tonda, inşaatla ilgili raporları açıp, önbilgileri verirken, Aylin gözlerini ondan ayırmıyordu... Aniden parmağındaki alyansı işaret etti... "Dünyada, seni evlenmeye ikna edecek bir kadın varmış demek ki!" Başını önündeki notlardan kaldırmadan, yanıtladı onu... "Evrendeki en muhteşem kadınla evli olduğum için çok şanslıyım... Ayrıca, o beni değil, ben onu evliliğe ikna etmek için bir yıl boyunca dil döküp yalvardım... Deliler gibi aşığım Lale'ye... Özel meseleleri değil işleyişi konuşuyorduk..." Fizibilite raporlarını Aylin'e uzattı... "İstersen bugün raporları gözden geçir! Hazır olduğunda diğer detayları aktarırım."

"Kibarca kovuldum galiba!"

"Gereksiz yere vaktimi tüketmene engel oluyorum diyelim." Canı sıkılan Aylin, ukala bir tavırla çıktı ofisten... Onun için hiçbir anlam ifade etmese de birlikte çalışmak fikri dahi rahatsız ediyordu Okan'ı...

Çırılçıplak karların arasına uzanıp, saatlerce yatsa bu kadar üşümesi mümkün değildi, her bir hücresi tir tir titriyordu. Dişlerinin takırtısı duyulmasın diye çenesini sıktı. Bu defa kasları harekete geçti, yüzünde birbirinden acayip mimikler oluşuyordu... Vücudunu saran bu endişeli devinimin karanlıkta seçilemeyeceğini farz edip, ferahlamaya çalışırken, utandığı şeyin bilinmeyenin eşiğindeki masumane, insanca bir tepki olduğunu düşündü... Mesanesi çatlayacak gibi dolmuştu, mazgala vurarak "tuvalete gitmek istiyorum!" diye bağırdı, yanıt yoktu... Hüseyin "İşe gitsin!" dediyse de bunu yapamayacağını biliyordu. Pantolonunu ıslatıyordu ki kapı açıldı... Gözleri bantla kapatılıp, koridor boyunca sürüklenerek, "işe eşşoğlu eşek!" diyerek, tuvaletin kapısından içeriye itildi. İdrarın geçtiği her bir noktası sızım sızım sızlıyordu... Güçlükle de olsa böbreklerinde biriken idrarın bir kısmıyla birlikte gerginliğini de boşalttı leş gibi kokan kapkara deliğe... Başının üzerinden yüzüne vuran soğuk havayı içine çekti, tavanda açık bir yerler olmalıydı.

Hücrelerin karşısında bulunan sorgu ve işkence odalarından yedi yirmi dört işkence sesleri, feryatlar, çığlıklar ve zebanilerin iğrenç sesleriyle, küfürleri yankılanıyordu. Yıldızsız geceler gibi zifiri karanlık hücrenin duvarları acının en yakıcı haliyle sarsılırken, fiziki işkencenin, ruhuna işleyen acı dolu feryatlardan daha az dokunacağını düşündü... Koridor ve hücrelerden gelen inleme sesleri, bir kadının söylediği güzel bir türküyle aralandı. "Şu yüce dağları duman kaplamış / yine mi gurbetten kara haber var / Seher vakti bu yerlerde kimler ağlamış? / Çimenler üstünde gözyaşları var! (...)" Hıdır'ın gözlerinin akları damla damla parlıyordu... Hüseyin ise aklından geçenleri okumuşcasına yanına sokuldu, "Kadınlar böyledir işte! Kitaplarında pes etmek yazmaz. Bu türküyü söyleyen kız Tunceli'den getirildi... Henüz on sekizinde, geçen hafta kolunu kırdılar! Yetmez, kırık kolundan tutup, bedenini koridor bo-

yunca sürüklediler, gıkı bile çıkmadı... Her işkence dönüşü türküleriyle kafa tutuyor kanı bozuk yezitlere, faşist köpeklere... Küçücük kız onların boktan cakalarını yerle yeksan ederken, aynı zamanda bir zamanlar erkeğim diye gerim gerim gezinen, DAL'a geldiği gün tek şaplakta vicdanını satanlara, tıpış tıpış teslim olanlara da sıkı bir ders veriyor, idrak edebilirlerse tabii!"

Cemil'in endişeleri bıçak gibi kesilmişti. "Doğru diyorsun! İtler, devrimci kadınların dirençleri karşısında kuduruyorlardır... Kadınların sayısı çok galiba!"

"Epeyce kalabalıklar... Aşağılık herifler, bacılarımıza karşı daha da acımasızlar; erkeklerden farksız işkencenin yanı sıra cinsel tacizle dayanma güçlerini tüketmek istiyorlar. Onca eziyetten sonra nefes almakta bile zorlandıkları, tek göz bir odaya tıkıştırılıyorlar, yine de sökülmüyorlar! Acılarını ezgilere yükleyerek dışarı döküyorlar. Bundan daha güzel bir meydan okuma olabilir mi?"

Düşmana duyduğu öfke ezginin gücüyle bilenmişti, "ölsem de gam yemem!" diye mırıldandı. "Bu kadınların yüreklerinden öpmek gerek..." Derin bir sessizliğin ardından, "Dışarısı hep böyle karanlık mıdır?" diye sordu.

Hüseyin cılız bir kahkaha attı. "Dışarıdaki on mumluk lamba sürekli yanıp söner! Yezitlerin harcadıkları elektriğe ampul mü dayanır? Elektrik tüketiminde rekor kıracak namussuzlar! Vücutlarımıza verilen voltajları toplasan dünya aydınlanırdı!"

Gülsün mü ağlasın mı bilemedi, ayağa kalkıp, kusmaktan içi dışına çıkan Hıdır'ın yanına gitti. Gömleğini çıkarıp, onun sırtına örttü. "Sağ ol birader, sana lazım olacak, kalsın!" Duygularını açık etmemek için yutkundu. "Hepimizden çok senin ihtiyacın var arkadaşım."

Demir kapı gıcırtılarla açılınca lambanın cılız ışığı içeriye sızdı. "Cemil Kuzu yürü!" Kirli duvarlar büyük bir sarsıntıyla üzerine yıkılıyordu... Hüseyin yerinden fırlayıp, Hıdır'ın sır-

tındaki gömleği Cemil'in eline tutuşturdu! "Kalsın" diyerek gömleği bıraktı... İtirazsızca takip etti cellatlarını... Vurgun anı gelmişti! Tek sözcük çınlıyordu kulaklarında; "Unut, unut, unut..."

Kilometrelerce yürüyormuşçasına, uzadıkça uzadı koridor... Bitip tükenmeyen basamakları tırmanırken sırtından ter süzülüyordu... Adamların ayak darbeleriyle açılıp kapanan kapılardan geçip, bir odaya alındığında, gözlerindeki bant çıkarıldı. Masanın başında üç karış, dört parmak boyunda, şehla bakışlı bir adam oturuyordu. Tipine uymayan gür bir sesle, "Otur bakalım yakışıklı" dedi. Kararsızdı, ayakta dikilmeye devam etti. Adam öncekinden daha yüksek bir tonda, "Otur dedik ya, uzatma! Atletle üşüyeceksin, bizimkilere söyleyeyim de getirsinler üstündekileri..." dedi... Hiç cevap vermeden sandalyenin ucuna ilişti... "Kulaklarını aç beni iyice dinle; iki seçeneğin var, önce onları hatırlatayım sana!" konuşmasına ara verip, "Cemil'e bir çay getirin" diye seslendi...

"Sigara içiyor musun?" Başını istemdışı, "evet" anlamında salladığı an zayıflığından utandı. Sigarayı da diğer her şey gibi unutmalıydı! Uzatılan sigarayı almakta tereddüt ettiğini anlayan adam, gevrek gevrek sırıttı. "Nazlanma da al!" Dumanı ciğerlerine doldurdu. İyi gelmişti!

"Bak aslanım, biraz önce dediğim gibi iki yol var önünde! Ya düzgün olanı seçip hayatta kalırsın ya da kanı bozuk teröristlerin dediği gibi engebeli yollara sapıp, onlar gibi geberirsin." Sonucu ne olursa olsun, karşısındaki pisliği öldüresiye dövmek istiyordu! Öfkesinin şiddeti yüzünden okunuyordu... Sigaranın izmariti parmağını yakınca hırsla kül tablasına bastırdı... Onun nefret dolu bakışlarını fark edip, pis bir kahkaha attı... "Vay be ne bakarmışsın, bokum dondu. Şükret, keyfim yerinde! Yoksa donmuş boklarımın tadına bakardın... Neyse uzatmayalım! Burada sadece bizlerin borusu öter, Allahı gelse fark etmez! Bu yüzden ölülerden medet umma sakın!"

Çayından gürültülü bir yudum alıp doğruldu! İki elini masanın üzerine koyarak Cemil'in göz hizasına kadar uzandı. "Er ya da geç sözüme geleceksin. Bu yüzden ıkınıp sıkınmadan ne var ne yok anlatacaksın. Aslında senin hakkında bilmemiz gerekenleri arkadaşın Tayfun'dan detaylı bir şekilde dinledik. Ziya ve Taci denen piçleri de yakaladık mı seninle işimiz biter! Eveleyip gevelemeden adreslerini ver de kurtul, bu kıyağımı da unutma. Seni nasıl yakaladıysak, onları da er geç bulacağız!" Onun hakkında Tayfun'un aktardığından fazlasını bilmedikleri barizdi... Tayfun'a içten içe öfkelenirken, kaçaklar adına sevindi... Demek ki Tayfun altı aydır burada tutuluyordu! Oysa, gözaltı süresinin en fazla üç ay olduğunu duymuştu! Demek ki istisnalar kaideyi bozmuyordu... Aklına Umut düştü; amcasının attığı kazığı öğrendiğinde perişan olacaktı... Kusacak gibi oldu, "Unut... Unut... Unut..."

Adam masada duran silahın namlusuyla çenesini dürttüğünde düşüncelerinden sıyrıldı... "Dinliyor musun?" Bilerek tepki vermedi... "Birer çay daha getirin!" diye seslenip devam etti... "Nerede kalmıştık! Ha tamam, arkadaşın öyle çok şakıdı ki yeter demek zorunda kaldık. Kısa süreliğine Mamak'a gönderdik hergeleyi, orada da uslu durmadı; intihara kalkışmış... Biz dururken kendi canını alamayacağını öğrenememiş piç... Köyündeki bazı teröristler ele geçirilince geçen hafta emaneti geri aldık... İyi de etmişiz; birlikte eksik sayfaları tamamlarsınız!" İntihar kelimesi beyninde çınladı, Tayfun'a öfkelendiğinden utandı... İşkence, onun gibi neşeli birini yaşamaktan soğutacak kadar şiddetliydi demek ki. "Bak Kuzu! Kimseyi anlayıp dinlemeden kazığa geçirmiyoruz! Farkındaysan, diğerleri gibi sana da konuşma hakkı tanıyoruz. Şimdi bildiklerini soyadına uygun bir şekilde anlatıp rahatla. Aksi halde adalet mekanizmamıza karşı geldiğini farz edip, haklarını gasp edeceğim. Karar senin!"

Gözlerini masanın üzerinde duran silaha dikti, silahı alıp şarjörü adamın üzerine boşaltmak istiyordu... Korktuğundan

değil zalimle aynılaşmak istemediğinden vazgeçti bu niyetinden... Olabildiğince gür bir sesle "Kim ne demişse yalan. Hiçbir şeyle, hiç kimseyle ilgim yok. İsim benzerliği olmalı... Söylediğiniz isimlerde kimseyi tanımıyorum!"

"Anlamadın galiba, şaka falan yapmıyorum! Kürt komünistlerle aynı evde kaldığını, vatan haini teröristlerle aynı örgüte mensup olduğunu biliyoruz... Madem tanımıyordun onları ne diye evine aldın? Boşuna debelenip beni çileden çıkarma... Ha, eğer son şansını yakmak istersen, senin bileceğin iş... Aceleye mahal yok, biraz daha düşün... Vaktimiz bol... Ya beni dinlersin ya da benim kadar insaflı olmayan 'şahinlere' teslim ederim seni!"

"Bilmediğim şeyleri nasıl düşünebilirim!"

"Tamam kafan karışık, anlıyorum! Bir çay daha iç, al bir sigara yak! Ben sabırlı adamım beklerim... İki çay daha.."

"İstemiyorum. İçmeyeceğim" diye bağırdı Cemil...

"Bir an önce başlasalar!" diye mırıldandı... Sessizliğin içinde yankılanan duvar saatinin tıkırtılarını ayırt etti. Neredeyse gece yarısıydı, "vardiya usulü çalışıyorlar herhalde" diye düşündü... Masadaki çaylara dokunmayınca, ayağa kalkıp parmaklarının ucuna basarak volta atmaya başladı.. Kompleksli katili izlerken kahkahalarla gülmemek için kendisini zor tuttu. Ellerini Cemil'in oturduğu sandalyenin kollarına dayadı, leş gibi içki kokuyordu! "Seni dinliyorum!"

Kafasını geriye itti... "Anlatacak bir şeyim yok!"

"Hakkını tepiyorsun demek, olacakların günahı da vebali de senin boynuna." Allak bullak olan midesi ağzına geldi, acıyla yutkundu. Adam tüm kusurlarını sesiyle örtmek istercesine bağırdı. "Bu orospu çocuğunu götürün, ille de kaşınmak istiyor!" Zıvanadan çıkmıştı, polisler kapıdan girerken adamın suratına sıkı bir yumruk atınca, işkencenin tekme tokat haline davetiye çıkarmıştı...

Gözleri derhal bantlandı, odada başlayan dayak, koridorlar ve merdivenler boyunca aralıksız devam etti... Sağ kolundaki işkenceci, "Dayak manyağı yapacağım seni!" diye söylenirken, gözündeki bandı kaydırmaya konsantre oldu... Dermanı tükenen bacaklarını sürükleyerek, hücredekinden daha yoğun, kesif kokulu bölüme götürdüler... Sidik, dışkı ve yanık et kokularının bileşimi ciğerlerine doldu. Islak zeminde, ayakları kayıp, sendeledi... Mümkün olduğunca dik durmaya gayret ederken, eklem yerlerine inen tekmelerle boylu boyunca yere uzandı. Kapı gerilim filmlerindeki gibi gıcırtıyla kapandı, vahşetin asıl kıvılcımları çakmak üzereydi...

Dar bir yerde olmalıydı, çünkü her bir yumruk ve tekme sonrası boş bir çuval gibi duvara çarpıyordu; "Unut... Unut... Unut..." Ensesindeki saçlardan tutup, başını aşağı yukarı hızla hareket ettirerek, mermer zemine vurdular. Alnından ve burnundan boşalan kan, işkencecinin yüzüne fışkırdı. "Pis komünist kanını üzerime sıçrattın!" diye bağıran cani dayağın şiddetini artırdı... Gıcırtılarla kapıyı açan farklı bir ses, "Askıcı" diye seslendi... İşkencecilerin kaç kişi olduğunu merak ediyordu... Az sonra sekerek içeriye giren "Askıcı"nın topal olduğunu anladı... Yüzükoyun yerde yatarken, "Soyun" komutunu duyduysa da oralı olmadı... Adam fanilasını yırtarcasına sıyırdı, her bir zerresi buz tutmuştu. Külotuna yeltendiklerinde, karşı koydu... Sert bir yumrukla yeniden zemine çakıldı... Üzerindeki son parçayı da yırtarak çıkardılar, çırılçıplaktı.

İkisi kollarını arkasında birleştirip, bileklerine demir halkalar taktılar. Meşin kemeri koltukaltlarından geçirip, kalınca bir kalasa bağladılar! Saçlarından çekerek, sandalyenin üzerine çıkardılar... Kalası yüksekçe bir yere sabitleyip, ayaklarının altındaki sandalyeyi tekmelediler, Filistin Askısındaydı... Bedeninin ağırlığı omuzlarına yüklenmişti, koltukaltlarından başlayarak tüm kasları, kemikleri birbirinden ayrılıyordu. Ba-

caklarında sert bir temas hissedip irkildi; iki bacağını hışımla ayırdılar... İkisi ayaklarını sımsıkı tutarken, üçüncüsü de vücudunun çeşitli yerlerine, meme uçlarına, cinsel organına kabloları tutturdu. Şalter açılınca, elektrik şoku vücudunu zangır zangır titretti... Ağrının şiddeti dayanabilme sınırının ötesindeydi, çığlık atmamak için dişlerini kenetledi... Şoka ara verdiklerinde boğazı kupkuru kesilmişti... Dili ağzına büyük geliyor, ciğerleri yanıyordu! İstemdışı inlemelerini engellemesi mümkün olmadı...

Epeyce uzun süren işkencenin ardından onu askıda bırakıp gittiler. Sızılardan uzaklaşmak için aklına güzel şeyler getirmeye çabaladı, olmadı! Koskoca bir karanlık, dayanılmaz acılar ve çırılçıplak yalnızlığıyla baş başaydı... Hangi ara kendinden geçtiğinin ya da ne zaman duvara kelepçelendiğinin farkına varmamıştı... Bedenini kımıldatmak istediğinde sol bileği kopacak gibi ağrıdı... Parçalanmış dudakları susuzluktan iyice gerilmişti, dili şişmiş, kemikleri bıçak gibi batıyordu... Beyni kulaklarından akarcasına zonklayarak, başı önüne düştü...

NEREDESİN BE CEMİL?

Cemil'in gidişinin ertesi günü endişelerine söz geçiremeyen Selin, Naciye Hanım'ı aradı... Telefon açılmayınca gün boyu aralıklı olarak aramaya devam etti... Akşamüzeri eve dönen Umut'a sordu onu... Cemil'i okulda görmeyen Umut da meraklandı... "Ya söylediğini unuttu ya da yalnızlığa gömülesi geldi!" Kafasındaki olumsuz düşünceleri avutmaya uğraşan Umut'un aksine, Selin mantığının işaret ettiği yönden sapmadı... "Saçmalama Umut! Bugün okula gidecekti... Başına bir şey gelmesin! Gitme dedim o kadar, dinlemedi..."

"Sızlanmayı bırak Selin... Naciye Teyze'yi arayalım!"

"Gün boyu aradım, açan olmadı..." Yeniden numarayı çevirdi, uzun uzun çaldırmasına rağmen telefon açılmıyordu...

Gece olmadan bir şeyler yapmalıydılar... Kalbinin sıkıştığını hisseden Umut, "Neredesin be Cemil?" cümlesini yinelerken, Selin pencerenin önünde tur atıyordu... "Başka çaremiz kalmadı, Naciye Teyze'yi bulacağım... Ya evdedir ya da ahretliğinde... En azından etrafı kolaçan ederim! Bir terslik hissedersem dönerim!" Umut kalkmak için yeltenince, Selin omuzlarından tutup geri oturttu. "Ben gidiyorum dedim! Sen kalıyorsun!"

"Geleceğim! Ne olursa olsun umurumda değil!" Ses tonundaki kararlılık Selin'in gerilemesine neden oldu... "Ama tek şartla; eve yalnız gideceğim, sen yokuşun altında bekleyeceksin anlaştık mı?" Başını sallamakla yetindi, kafası feci şekilde karışmıştı...

Otobüs bekleyecek halde değillerdi, bir taksiye atladılar... Umut yokuşun başında inip, ağacın arkasına geçerken, araç yukarıya devam etti... Birkaç bina sonra inip, karşı kaldırımdan ağır ağır yürüyerek etrafa bakındı... Çevrede park halinde bir araç ya da evi gözetleyen birileri yoktu... Bahçe kapısından girerken sırtından buz gibi ter aktığını hissetti... Çantasından dış kapının anahtarını çıkardı... Merdiveni koşarak çıktı... Daire kapısı açılıp da teyzesini karşısında görünce geçici bir rahatlama hissetti... Naciye Hanım, sanki kapının önünde birileri varmış gibi başını dışarıya uzattı, iki yana, aşağıya bakıp, kızı hızla içeriye çekti... Selin'in kalbi delicesine çarpıyordu, sendeleyerek oturdu kanepeye, "Telefon cevap vermedi!" diye kekeledi...

"Evde yoktum evladım! Avukata gitmiştim..." Yüzü kireç gibi oldu Selin'in, sırtını geriye yaslayıp, gözlerini tavana dikti. Önceki gün yaşananları anlatan kadın, ağlıyor, dövünüyor, kendini suçluyor, polislere beddualar okuyordu... "Telefon numaranızı ya da adresinizi bilmiyordum ki arayayım sizi! Perişan bir haldeydim... Hatice olmasa delirebilirdim... Erhan, kaliteli bir insan ve başarılı bir ceza avukatıdır... Ne yapar eder, yavrumu o vahşilerin elinden kurtarır... Başkasına güvenemem... Erhan'ın telefonu cevap vermeyince ofisine gidelim

dedik... Kapı duvar! Bitişiğindeki noterle görüştük, Ankara dışındaymış... Beni arasın diye not bıraktım... Neyse ki bugün dönüyor... Ben de az önce evden birkaç parça eşya almak için geldim. Hatice'ye geçeceğim, yalnız kalamam buralarda... Cemil'in ailesine haber vermek lazım!"

Dişleri birbirine vuruyordu Selin'in. "Elinden geleni yapmışsın, sağ ol teyzeciğim... Gerisini hallederiz... Umut aşağıda bekliyor, gitsem iyi olacak..." Basamakları inerken midesi ağzına gelmişti... Evin gözetlendiği korkusuyla karşıya geçip birkaç adım yürüdü... Yokuşun dibine yaklaştığında kaldırım kenarına oturup sakinleşmeye çalıştı... Derin derin nefes aldı... Sendeleyerek doğruldu, mümkün olduğunca hızlı adımlarla yokuşun kalan kısmını indi... Onu gören Umut, ağacın arkasından çıkıp ona yaklaştığında "Beni izle..." diye fısıldayan Selin, otobüs durağına yöneldi... Endişeleri korkuya dönüşen Umut ne yapacağını bilemez bir halde sessizce onu takip etti... Otobüse bindiklerinde mesafeli durdular... Caddede gerileyip, Umut'un sokağa girmesini bekleyen Selin, arka paraleldeki sokağa saptı...

Mantık yitimine uğrayan Umut ise, yıllardır oturduğu eve dahi yabancılaştığını hissetti. Apartmandan içeriye girdiğinde merdivenin ilk basamağına oturdu, çıkmaya takati yoktu... Dakikalar, saatte dönmüş gibi ağır ağır akıyordu... Dizlerini tutarak çıktı basamakları... Anahtarı çıkardığı sırada ayak seslerini duydu, Selin'in geldiğini tahmin ettiği halde panikledi... "Niye dikiliyorsun? Açsana kapıyı..." Annesinin komutuna uyan çocuk misali titreyerek çevirdi anahtarı... Selin koltuğa yığıldı, ağladı ağlayacak bir tonda "Cemil'i götürmüşler!" dedi. Bildiğinin kuru bir itirafıydı bunlar, duvarları yumruklayıp, çığlık atmak istiyordu! "Şerefsiz Turgut, bizi sattı!" Ellerinin titremesine mani olamadığı için utandı... Ona bir bardak su veren Selin, göğsünü hafifçe iterek oturmasını sağladı... "Cemil benim sözüme güvenip geri döndü... Dostuma tuzak kurdum! Bu ihanetle nasıl yaşayacağım ben! Bunun hesabını o şerefsize soracağım..."

"Olanları değiştirebilme şansımız olmadığına göre öfkeni dizginle, sakinleşmeye çalış. Derhal Cemil'in ailesini haberdar etmemiz gerekiyor. Umarım, kimi arayacağımızı biliyorsundur!" Bu tür durumlarda ilk haber vereceği kişinin, Mehmet'in, telefon numarası da bildiği her şey gibi aklından silinmişti! "Sakin ol Umut... Acele etme..." Sehpanın üstündeki âhizeyi eline alan Selin, kordonunu uzatabildiğince çekerek, sandalyeye oturdu. "Santrale, aklına gelen numaraların hepsini yazdıralım, yanlış olanları eleriz olur biter!"

"Saçmalama! O kadar numaranın bağlanması sabahı bulur. Biraz düşünürsem hatırlarım..."

"Hafızanı geri kazanmana kahve yardımcı olur!" Mutfağa yöneldiğinde, "Buldum!" diye neşeyle bağırdı...

Derhal âhizeyi kaldırdı. "Numarayı söyle Einstein!"

EN KIYMETLİ KELİME...

Okuldan geldiğinde evi boş bulan Mehmet, ders kitaplarını ve defterlerini salondaki masaya yaymış, çizimlerle boğuşuyordu... Telefon çaldığında annesinin aradığını tahmin ettiğinden ağır ağır kalktı yerinden... Salonun hemen girişinde bulunan âhizeyi eline aldığında, santralin mekanik sesiyle irkildi... Umut arıyordu... "Merhaba, nasılsın?" Nefesi kesilmişti, "İyiyim... İyiyim..."

"Haber vereyim istedim. Amcanızın dün sabah taşındığını öğrendik, bilmeniz gerekir diye düşündük." Tek bir söz edemedi Mehmet... Karşı taraf telefonu kapattığı halde âhize elinde öylece kaldı. Bedeninin ve beyninin yükü omuzlarına çöktü... Yıkılmamak için sırtını kapıya yasladı... Âhizeyi kucağına koyup, yere çömeldi... Aklına gelen ilk numarayı çevirdi, Lale'nin telefonu cevap vermiyordu... Ardından Sibel'i aradı, yanıt yoktu... Sarsıntısı giderek artıyordu, titreyen parmaklarıyla sigarasını yaktı... Kafasını bir türlü toparlayamıyordu ki kapının açıldığını duydu... Annesinin sesini duyduğunda, gözyaşları firar etti. "Mehmet nerelerdesin? Telefon sürekli meş-

gul!" Yıldız Hanım, salona adımını attığında oğlunun ağladığını fark edip, "Olamaz!" diye bağırdı... "Cemil!" diyebildi sadece. Kadın için gerisi malumdu... "Sakin ol oğlum. Toparlan! Ahlanıp vahlanacak zaman değil!" Oğlunun yanına çömelip, onun başını göğsüne yasladı... Gözlerini silip, ayağa kalktı Mehmet... "Hadi evladım elini yüzünü yıka... Lale gelince hepimiz Çiğdem'e geçtik... Seninkiler de orada. Bir an önce gidip hal çaresine bakalım..." Bitap bir halde annesini takip etti...

Kapıyı neşeyle açan Lale, Mehmet'in solgun yüzünü görünce elleriyle ağzını kapattı... İçeriden kahkaha sesleri geliyordu. "Cemil mi?" Kapının pervazına tutunan Mehmet başını salladı... Çiğdem Hanım, "Kapı önüne taht mı kurdunuz!" diye seslense de duymadılar... Kulaklarındaki uğultu giderek çoğaldı Lale'nin... "Yaşıyor mu?" Yanaklarına usulca vuran Yıldız Hanım, fısıldayarak, "Yaşıyor Laleciğim... Hadi toparlanın! Cemil halinizi görseydi canınıza okurdu... Türkan'la Fatih'in sizlere ihtiyacı var... Kendinize gelin..."

Başlarını kapıya doğru çevirdiklerinde, içeridekilerin gülümsemeleri dondu... Sibel ağır hareketlerle kalkıp onlara doğru seğirtti! Onun dışındakiler hareketsiz, kaygı dolu bakışlarla ikisini süzüyorlardı... Yıldız Hanım, onların sandalyeye oturmasını sağladı. "Lütfen, hepimiz sakin olalım." Verilecek kötü haberin, orada olmayan tek kişiyle ilgili olduğunu anladı Türkan Hanım. Saç diplerini çekiştirerek "Oğluma ne yaptılar Mehmet?" diye iç yakıcı bir çığlık attı... Kocası bir yandan onu sakinleştirmeye çalışırken, diğer yandan da soru dolu gözlerini Mehmet'e dikti. "Cemil hayatta, yaşıyor Fatih Amca..." O an duymak istedikleri en kıymetli kelimeydi bu... Kadınlar Türkan Hanım'ın etrafını sardılar... "Mehmet de fazlaca detaya vakıf değil... Ne gerekirse yapıp, onu kurtaracağız..." diyen Yıldız Hanım kolonyayla kadının şakaklarını ovuyordu... Olanları öfkeyle seyreden Naci hızla kalkıp omuzlarına yapıştığı Mehmet'i sıkıca sarstı... Çıldırmış gibi bağırıyordu... "Kendine

gel Mehmet... Ne biliyorsan anlat. Çıldırtma insanı..." Kuzeninin yanında ayakta dikilmekte olan Sibel sessizce ağlıyordu...

Mehmet, başını kaldırıp arkadaşının yüzüne kederle baktı... "Yakalandığı dışında hiçbir şey bilmiyorum... Bir de hayatta olduğunu..." Son cümlenin doğruluğundan kendisi de emin değildi... Odadaki herkes Cemil'in ailesini sakinleştirmeye odaklanınca kaçınılmaz olarak her kafadan bir ses çıkıyordu... Naci uğultuyu durdurmak için sesini yükseltti... "Serinkanlı olmamız gerekiyor... Derhal ne yapacağımıza karar verelim! Yarın erkenden Ankara'ya gidip ne olup bittiğini anlayalım!"

Fatih Bey, korkunç bir kâbusla boğuşurcasına sayıkladı. "Yarını bekleyemem. Bu gece yola çıkacağım!" Kadınlar ağlaşmaya başlayınca, Hamdi Bey sert bir şekilde müdahale edip susturdu onları... "Mantıklı düşünelim Fatih. Saat neredeyse ona geliyor... Hemen gidelim diyorsan, Haydar Efendi bizi Topkapı'ya atar... Otobüsle gidersek çevirmeler yüzünden Ankara'ya varmamız öğle vaktini bulur... Gece vakti özel bir araçla seyahat etmek daha zahmetli, izin verirler mi bilmiyorum! Gün ağardığında ya benim arabayla ya da Haydar Efendi'yle yola çıkarız..." Diğerleri de bu fikri desteklediler... Mehmet'in babası da onlarla birlikte gitmek istiyordu...

"Cümbür cemaat gitmeyelim Uğur. Sizler Türkan'la ilgilenin..." Adam, ne yapacağını bilemez bir halde salonun içinde volta atarak, gitmesi gerektiğini tekrarlıyordu. Lale usulca ayağa kalkıp onun koluna girdi... "Fatih Amca, hemen gitmek istemekte son derece haklısın... Ben de aynını düşünüyorum... Ancak babamın da dediği gibi şimdi yola çıksanız on saatten önce gidemezsiniz... Sabah olana dek sakinleşip, neler yapacağımızı planlayalım... Cemil yaşıyor ya, gerisi kolay... Kurtulacak oradan inan bana..." Adam onun alnından öperken, "Anne ve babalar çocuklarının yüreğinden geçenleri duyar! Oğlumun sana olan aşkını yıllardır dinliyoruz!" dememek için zor tuttu kendisini... Başını onun omuzuna yasladı Lale... "Hadi otura-

lım Fatih Amca..." Toparlanan Sibel, "Ben Haydar Amca'ya haber vereyim!" diyerek kapıya yönelince, Naci de onunla çıktı... O sırada Hamdi Bey de Ankara'dan avukat arkadaşı Bulut'un numarasını yazdırdı santrale...

Haydar Efendi'nin kapısını çaldıklarında adam ajans haberlerini dinliyordu... İfadelerinden kötü bir gelişme olduğunu anladı... "Cemil'i gözaltına almışlar Haydar Amca!" Elini alnına vuran adam, "Ceketimi alıp geliyorum..." dedi, dakikalar içinde indiler merdiveni. Adam içeri girince "Hepimize geçmiş olsun!" dedikten sonra niyetini açıkladı... "Beklemeye gerek yok... Hazırlanın, çıkalım yola. Çevirirlerse hastamız var ona gidiyoruz deriz, olur biter..." Bu teklif Fatih Bey'in içine su serpmişti... "Türkan hadi kalk da valizi yapalım." Santral telefonu bağlayınca oldukları yerde kalakaldılar... Görüşmenin ardından gerginliği azalan Hamdi Bey, "Bulut ticari davalara baksa da Cemil için deneyimli birini mutlaka bulacaktır..." dedikten sonra kızının saçlarını okşadı... "Yarından sonra eczane sana emanet Laleciğim!"

"Lafı bile olmaz babacığım! Siz yeter ki Cemil'i kurtarın!" Aklı ve yüreği dokuz çapında bir depremle altüst olsa da soğukkanlı olmaya özen gösteriyordu; dağılıp dökülmenin Cemil'e faydası olmayacağını biliyordu çünkü. Mehmet, son görüşmelerinde Cemil'in ona ezberlettiği Selin'in telefon numarasıyla adresini bir kâğıda yazarak, Hamdi Bey'e verdi...

Üç adam gece yarısı olmadan yola düştüler... İstanbul sınırlarını geçmeden üç kez çevrildiler... Askerler arabayı durdurup, içeriye bakıyor ve kimlik soruyorlardı... Bolu'dan sonraki yolculukları sıkıntısız geçti... Ankara'ya girişte son kontrol noktasını da geçip, merkeze ulaştılar... İlk postanenin önünde park ettiler. Hamdi Bey telefon etmeye girerken Cemil'in babası da içindeki sızıyı dışarıya vurmuştu... "Bu ayazda oğlum nasıl da üşüyordur!" Onu nezaketle dinleyen Haydar Efendi, içine düşen ağıya rağmen dili döndüğünce adamı teselliye çalıştı... İstanbul'dakilere sağ salim geldiklerini bildirdikten sonra

Selin'le görüşmüştü Hamdi Bey... "Arkadaşları muhtemelen detaylı bilgiye vakıflar... İlk olarak onları ziyaret edelim... Sağ olsun kız da oraya gitmemiz için ısrarcı oldu..."

Telefonu kapatan Selin tüm itirazlarına rağmen sabah erkenden amcasının ofisini basan Umut'u uyarma gereği hissetti... Amcası verdiği bilginin doğru olduğuna yemin etse de eline geçirdiği kristal kül tablasını duvara fırlatıp çıkan Umut'un öfkesi hâlâ dinmemişti. "Cemil'in babasıyla iki arkadaşı gelecekler... Toparlan artık..."

"Adamın yüzüne nasıl bakacağım? Oğlunun yakalanmasının bir numaralı nedeniyim..." Sert bir dille onu susturdu Selin. "Kendine gel artık... Amcan yardım isteyeceği adamla senin yanında konuşmadı mı? Bizim gibi o da yanlış birine güvenmiş! Sadece kendine yüklenme, ben de suçortağınım... Olan oldu, şimdi Cemil için ne yapabiliriz onu düşünelim..." Kızın sözleri şamar gibi çarpıp kendine gelmesini sağladı... Uzaktan gelen konukların aç olduğunu tahmin eden Selin, kahvaltı hazırlamaya girişince, Umut da ona yardım etti...

Konuklar geldiğinde, etraf toparlanmış, sofra hazırlanmıştı... Yüzü buz beyazı, dudakları yer yer morarmış adamın Cemil'in babası olduğunu ilk bakışta anladı Selin. Biraz nefeslendikten sonra onları sofraya davet ettiler... Fatih Bey'in tek isteği ümit verici bir şeyler duymaktı. "Sağ ol kızım bir şey yiyecek halim yok!"

"Fatih, hadi uzatma da otur. Geceden beri gırtlağından su bile geçmedi... Cemil seni bu halde görmek ister miydi?" diye ısrar etti Haydar Efendi... Sofrada bildiklerini anlattılar. Naciye Hanım'ın muhtemelen avukatla görüşmüş olduğunu da ilave ettiler. "O halde hanımefendiyle konuşalım. Konu hakkında daha çok malumatı vardır." Hamdi Bey'in söyledikleri üzerine ayaklandı adam... "Otur hele Fatih, bir sigara yak... Daha Bulut'u arayacağım... Hanımefendiye de haber vermek gerek..." Adam sigarasını yakıp, pencerenin kenarına geçti. Parkasını başına geçirmiş, Cemil boylarında bir delikanlı koşarak geçti

sokaktan, polis araçları onu takip ediyordu... Polis araçlarını yakıp, delikanlıyı kurtarmak geldi içinden, oğlu dardaydı, yapamazdı... Hamdi Bey Bulut'la konuştu; gün içinde deneyimli birileriyle görüşeceğini söylemişti... Ardından Naciye Hanım'ı arayan Selin, "Bizi bekliyor..." dedi. Selin'in kılavuzluğu sayesinde kestirme yolları kullanarak kısa sürede kadının evine vardılar...

Onları nezaketle karşıladı kadın... Fatih Bey minnetini dile getirdi. Oğlunun götürüldüğü günün oldukça yumuşatılmış versiyonunu dinlerken içi içine sığmıyordu... Naciye Hanım "Acıkmış olmalısınız. Sizler dinlenirken, kızımla sofrayı hazırlayalım!" dedi. Selin'in onları doyurduğunu öğrenince kızın saçlarını sevgiyle okşadı! "O zaman kahveler de senden olsun!"

Selin yanlarından ayrılınca kadın üç adamın daha önce hiç duymadığı detaylara girdi. "Evdeki çocuklar son derece saygılı ve seviyeliydiler. Ama ne yalan söyleyeyim, Cemil'in yeri başkadır!" Fatih Bey'in gözleri nemlendi... "Diğer çocuklara ne oldu? Onlarla da ilgilenmemiz gerekir mi?"

"Oğlunuz arkadaşlarının hayatını kurtarmak için tehlikeleri göze alıp, onları Yunanistan'a kaçırdı... Öyle bir evlat yetiştirmişsiniz ki ne kadar gurur duysanız azdır beyefendi. Onlarla birlikte gitmesini defalarca söyledimse de dinletemedim, sanırım sizlerden ayrılmak zoruna gitti." Kadın elinde tuttuğu işlemeli mendille kibarca sildi gözlerini. Arkadaşının evinde saklanmalarından Kaş'a gidişlerine kadarki tüm süreci nefes almadan aktardı onlara... Oğlunun ne kadar çok sırrı olduğunu düşündü adam, neden ondan gizlemişti ki? Bilseydi Ankara'ya dönmesin diye oğlunun önüne yatardı... Naciye Hanım, kederle çekti içini... "Neyse, avukat hakkında malumat vereyim dilerseniz... Erhan darbeden beri tümüyle siyasi davalara bakmaya başladı. Avukatlığı kadar insanlığı da muhteşemdir; savunduğu birçok gençten para almadığını biliyorum. İçiniz rahat etsin, ne yapar eder Cemil'i çıkarır. Tabii sizin için de uygunsa davaya onun devam etmesini arzu ederim."

"Sağ olun hanımefendi, yaptığınız iyiliklerin karşılığını nasıl öderiz bilemiyorum."

"Dimdik durup, metanetli davranarak."

Hamdi Bey kibarca gülümsedi. "Size gelmeden önce bir avukat arkadaşımla görüştük; ceza konusunda deneyimli bir avukat bulacaktı... Her şeyi halletmişsiniz hanımefendi, sağ olun. Onu arayabilir miyim? Uğraşmasına gerek kalmadığını söyleyeyim..."

"Elbette kendi evinizde gibi davranın... Ayrıca bir konuda daha anlaşalım; başka sıfatlara gerek yok, abla demeniz yeterli."

Haydar Efendi gülümsedi. "Ben hariç diyelim!" Kadın boncuk mavisi gözlerini süzdü. "Siz de ismimle hitap edin..."

"Acaba Erhan Bey'le oğlumu ziyarete gidebilir miyim? Belki görüşmemizi de sağlar..."

"Gidersiniz elbette! Sabah görüştük Erhan'la. Bugün hayli meşgulmüş... Yarın sabah erkenden gelecek... Birlikte gidersiniz..."

Kadını hayranlıkla izleyen Selin, onunla ilk tanıştığı günü hatırladı... Balkonda otururken, kadının yarı beline kadar sarkarak, onunla sohbete tutuşmasından sıkılınca bir bahane bulup içeriye kaçıyordu... "İnsanları hak etmedikleri bir kabuğun içine yerleştiriyoruz galiba!" diye geçirdi içinden. Cemil'in övgülerine karşın "meraklı küçük burjuva" diye etiketlediği pamuk saçlı, nazik kadının kocaman ve cesur bir yüreğe sahip olduğunu biliyordu artık... Onlar için yaptıklarını pek az kişi göze alabilirdi...

Naciye Hanım konuklarını evinde ağırlamak istiyordu, sakıncası yoksa Cemil'in dairesi de müsaitti, orada diledikleri müddetçe kalabilirlerdi... Fatih Bey oğlunun götürüldüğü evi görmeye tahammül edemeyeceğini söyledi... "Duymamış olayım... Elbette dayanacaksınız. Cemil geçici bir süre yok buralarda, çıktığında geçireceğiniz güzel günleri düşünün..." Hamdi

Bey kadına yakın olmalarının iyi olacağı kanısındaydı... Haydar Efendi de onu destekleyince teklife boyun eğdi adam... Sabah kahvaltıda görüşmek üzere sözleşip, aşağıya indiler... Oğlunun kaldığı daireye girdiğinde, boş duvarlarda ondan izler aradı... Balkona çıkıp etrafı seyretti, oğlunun bahçeden ona el salladığını hayal ederken, "Allahım, oğlumun sağ salim eve dönmesine yardım et!" diye yakardı...

ÖLÜMDEN ÖTE KÖY YOK...

Garaja sirayet etmeyen zaman kavramı, anıları ve sevdikleri gibi dışarıda unutulmaya terk edilmişti... Ensesi feci şekilde ağrıyordu, önüne düşen başını kaldırdı... Onca ağrı sızıya rağmen uyuklayabildiğine şaşırdı... Özgür rüyaların kapısını aralamak için gözlerini sımsıkı yumdu... Yemyeşil çayıra sırtüstü uzanıp, mavi gökyüzünden ona gülümseyen Recai'yi yeniden görmeyi umut ediyordu... İşkence süresince ona küfürler yağdıran iğrenç ses, bir şarjör mermi gibi boşaldı beynine... "Uyanmış orospu çocuğu!" Şerefsize tepki veremediğine içerledi... Kolunu duvardaki halkadan indirip, kollarını gererek arkasına kelepçelediler... Ağrının dozu çekilecek gibi değildi... Kelepçelerden tutup sert zeminde sürüklediklerinde dizkapakları parçalara bölünüyordu... Öncekinden daha soğuk bir odaya taşındı... Tanımadığı bir ses "Hadi kucaklaşın!" dedikten sonra gözündeki bandı araladı. Başını gayri ihtiyari sola çevirdiğinde üstü başı kan, kusmuk ve kir içindeki Tayfun'u gördü. Ona öylesine acıdı ki o an onun için ölmeyi göze alabileceğine inandı... Fiziki örselenmişlikleri, Tayfun için hissettiği azabın karşısında hiçleşti... Elleri serbest olsa, ona doyasıya sarılacaktı! Tayfun'a doğru bir adım atmıştı ki ensesinden hızla geri çekildi... Arkalarına gizlenen işkencecilerin yüzünü görmek için dönmeye yeltendiğinde sırtına yediği darbeyle yüzükoyun yere çakıldı... Var gücüyle "Tanınmaktan it gibi korkuyorsunuz şerefsizler!" dese de cılız sesi duvarların ara-

sında kayboldu... İnlercesine konuşan Tayfun'a çevirdi bakışlarını... "Benim hiçbir şeyle ilgim alakam yoktur! Amcamın oğlu, Cemil'in evinde kalırdı! Sadece selamlaştığım biridir. Muhabbet bile etmedik... Başka hiçbir şey bilmiyorum." Boğuk, derinden gelen çatallaşmış sesiyle, "Geçecek Tayfun!" dedi. Art arda aldığı tekmelerle nefesinin kesildiğini hissetti... Gözleri sıkıca bağlandığında köpeksi ses "Ne oldu, Cemil'le yüzleşmek ağırına mı gitti? Yeme bizi! Sayfalar dolusu ifade verip, sonra da inkâr edeceksin öyle mi? Bırak bu ayakları." Kısık ve tiz sesi tecavüzcüyü anımsatan katilin ağzından salyalar akıyordu... "Masum ayaklarına yatıyor ibne! Ulan senin ne bok olduğunu bilmiyor muyuz? Teröristlere yataklık yapıp, destanlar yazacaksın. Götün sıkışınca da inkâr edeceksin, siktir git! Bizi eve götürdüğün gün Kuzu'nun da diğerlerinin de ölüm fermanını imzaladın... Artık kıçını yırtsan da fark etmez. Ya bu adamın örgütteki görevini söylersin ya da seni tümüyle gözden çıkarıp, Diyarbakır'a göndeririz! Orada kimin bokunu yiyeceğin sana kalmış..."

Cemil "Yeter, bırakın onu katiller!" diye bağırmaya yeltenince, "katil" kelimesini yakalayan işkenceci bu daveti karşılıksız bırakmadı... Tekmelerin etkisiyle boş bir çuval gibi yerde sürüklenerek Tayfun'un ayaklarının dibinde durdu... Bandı yere sürterek araladı, başını kaldırdı, Tayfun'u silik de olsa seçebildi. Daha fazla hırpalanmasına izin veremezdi! Son bir gayretle başını kaldırdı, "Tayfun'un örgütle ilgisi yok! Sizin işiniz benimle..."

Köpeksi ses diğerlerine sordu; "Ne geveliyor bu hergele! İtiraf mı ediyor yoksa?"

"Yok ulan, ne itirafı küfür ediyordur şerefsiz..." İzbe akşamcı kahvesi gibi tütün kokuyordu oda... Köpeksi ses, ağzından simsiyah dumanlar çıkararak, "Ulan başlatma anana! Bildiklerini anlat... Saf ayaklarına yatıp ağzına burnuna sıçtırma!" diye bağırdı. "Amirim benzeteyim mi?" dedi tecavüzcü... Amirin

köpeksi ses olduğunu anlayıp, "tam isabet" diye geçirdi içinden... Aniden aydınlandı zihni; ölümden öte köy yoktu nasılsa! Özgürleşmesi, ölümle arasındaki pamuk ipliği kıvamındaki bağdan kurtulmasıyla mümkündü... Şiddeti kendi üstüne çekip, Tayfun'dan uzaklaştırmalıydı... Nefesini kontrol edip, atağa geçti, hırıltıyla karışık son gücüyle bağırdı. "Katil faşistler!" Sol ayağıyla tekme savurmayı denediğinde, sırtına, kasıklarına, kollarına, bacaklarına, kafasına aldığı ağır darbelerle iki büklüm oldu, kusuyordu...

Amir nefes nefeseydi. "O dilini mengeneyle çeker, götüne sokarım!" Hızını alamayıp, cinsel organına da sıkı bir tekme savurunca, kafası ağır bir top gibi hızla zemine çarptı... Diğer işkenceci Tayfun'la ilgileniyordu! Bayılmanın eşiğinde "Anam" diyen yanık sesi duydu... Dudaklarını kıpırdatabildi sadece, dili ağzının içine sığmıyordu! Sesi parçalanan boğazına hapsolmuştu... Tek silahını, sesini de tümüyle kaybettiğini fark edip kahroldu. Zemine vuran tok sesin etkisiyle ayıldı... Korkunç bir sessizliğin ardından ayakta fısıldaşan karanlık gölgelerden birinin bacak arasının ilerisine uzattı bakışlarını... Bulanık görüntülerin netleşmesi için tüm gücünü göz kaslarına yöneltti... Zeminde yaralı bir kuş gibi çırpınan Tayfun'un başının altındaki kan birikintisini gördü ilkin... Ondan medet uman dupduru gözlerini Cemil'e dikmişti... Çırpınışları kesildi... Belli belirsiz kırıpdadı dudakları; boynuna dolanan ip çekiliyormuş gibi boğuk, hırıltılı sesiyle "Zeko" dedi, gözleri kapandı... Yüzüne belli belirsiz bir tebessüm yayıldı... Tuzlu yaşlar yaralarını rendeleyerek aktı zemine... Ağladığı anlaşılmasın diye yanaklarını yere sürttü... "Ulan gene yaptınız yapacağınızı!" diyen Amir, başıyla yüzükoyun yatan Cemil'i işaret etti! "Götürün bu piçi!"

Arkasındaki kelepçelerden tutulup, nefes, keder ve gözyaşından ibaret bedeni sürüklenirken içinin acısı dışındakileri ezdi geçti... Bileğini çengele kelepçeleyip bıraktılar... Yüreğini

yakan ağıyı kelepçesini demir borulara vurarak, duyurmak istedi. Bir bacak mesafesi uzağındaki melodik kadın sesi... "Sakin ol yoldaşım! Zorlama kendini, ağzın dilin parçalanır!" dediğinde başını çevirdi... Yüzü gözü kan revan içindeki kadından utandığı için sustu... Fazla geçmeden kancasından indirilip, tecrit odasına götürüldü... Kaybettiği sesine lanetler okuyarak, zulüm koridorundan geçip işkenceye alındı... Çırılçıplak soyup, poposunu bir araba lastiğinin içine sığdırdılar. Bükülmüş bedenine tazyikli su verilirken suyun çarptığı yerler yırtılıyor, ciğerleri binlerce kurşun saplanmış gibi dağılıyordu. Epeyce bir sürenin sonunda "Mezarcı" çağrıldı! Musalla taşına benzeyen mermer zemine yatırıldı, ayak kemikleri parçalanana dek kalas ve coplarla tabanlarına vurdular... "Hadi biraz dinlenelim!" dedi birisi; falaka çekmekten yorgun düştü şerefsizler diye düşündü... Buz gibi zeminde bedeninin istemdışı çırpınışları, ağlara takılan balıkları anımsattı... Lale'nin ürkek bakışları ısıttı taş döşeği... Kucak kucağa açıldılar okyanuslara... Dalgalarla oynaştılar... Aniden avuçlarının arasından kayıp gitti Tayfun suretindeki güneş... Buz dağına çarpan bedeni, kaskatı kesildi...

Elektrik şokunun etkisiyle zamansızlığa geri döndü... Penisinin ucundan tüm bedenine yayılan titreşimlerle bedeni zangır zangır titrerken, canının yanmadığını ayrımsadı. Oysa tabanlarının ağrısı beyninde zonkluyordu... İşkenceden harabeye dönen beyninin çalışmaya ara vermediğini düşündü... Bitap haliyle bile katilleri kandırmanın yöntemini keşfettiği için memnundu. Sonraki "seanslarda" şiddetin en vahşisine dahi çıtını çıkarmadan direnirken, elektrik aşamasına geçildiğinde tüm gücüyle bağırıyordu... Adamlar "Yakında çözüleceksin ibne!" diyerek kahkahaları atarken, Cemil elektrik israfının en hakiki müttefiği olduğunu düşünüp içten içe adamlarla dalga geçiyordu... Şalter kapandı... Külçe misali sürükleyip yeniden koridordaki kancaya astılar...

Oğlunun bedenine uygulanan işkence babanın kalbini oyuyordu... Gece boyunca sigara üstüne sigara yakarak sabaha erdi... Kahvaltıda derin bir sessizliğe gömüldü, boğazına dizilen lokmaları yutmakta zorlanıyordu. Müdahale etme gereği hissetti Naciye Hanım. "Başını asla önüne eğme Fatih! Oğlun senin bu halini görse, kahrolurdu... Onun gibi yiğit bir delikanlının babası olmak şerefine nailsin! Bunu düşün, asla ve katta yenilginin ruhuna nüfuz etmesine imkân tanıma... Benim kitabımda pes etmek diye bir lakırdı yazmaz. Oğlumuzu o katillerin elinden kurtarmazsam bana da Naciye demesinler... Senden ricam müsterih olup, derhal toparlanmandır..." Kadının özgüveninden öylesine etkilendi ki yılgınlığından utandı!

Kahvaltı bitmeden geldi Erhan! Çayını yudumlarken soruları yanıtlıyordu, Fatih Bey'in yegâne derdi, oğlunu görmekti... "Göstermezler beyefendi... Benim gitmemin oğlunuza bir hayrı dokunmaz, görüş yasağı bizi de kapsıyor... Yine de bugün size eşlik edeceğim. Yalnız, düzenli olarak emniyete gitmem mümkün değil. Dava dosyalarım boyumu geçti." Gülümsedi. "Yan yana kümelenmiş en az yirmi sıra dosyayı boyumla oranladığınızda abartmadığımı anlarsınız!" Erhan'ın kendisiyle dalga geçmesi bir nebze de olsa kasveti dağıttı... Adam oğlunun ne zaman serbest bırakılacağını merak ediyordu... Erhan, parmaklarını ağarmış gür saçlarının arasında gezdirdi. "Faşizm koşullarındayız! Adalet değil keyfilik egemen, tecrübelerime göre en fazla doksan gün tutabiliyorlar. Muhtemelen buradan İstanbul'a gönderilecektir..."

Doksan günü duyunca, kusacakmış gibi olan Fatih Bey'in çektiği eza, yüzünden okunuyordu.

"Erhancığım, içeriden bilgi alacağından söz etmiştin!"

Erhan bıyık altından gülümsedi kadına... "Sizleri fazla umutlandırmak istemem... Böyle durumlarda en kötü senaryoya hazırlıklı olmalıyız... Henüz işin başındayız! Aldığım duyumlara göre Cemil konuşmamış, bu son derece önemlidir!

Başlangıçta çözülmeyenlerin sonuna kadar direndiklerini biliyorum... Oğlunuz böyle devam ederse, ona yüklemeye çalıştıkları suçlar boşa çıkar. Sonucu bekleyip göreceğiz."

"Sakıncası yoksa ben de gelmek istiyorum. Ne kadar kalabalık olursak, alçakların gözü o kadar korkar..."

"İnanın gerek yok Naciye Abla! Sonuçtan haberdar ederiz!" diyen adamın aklı oğlunu görme ihtimalinin olmadığını tekrarlasa da yüreği inkâr ediyordu... Oğlu için hazırladığı malzemeleri yanına alarak heyecanla dışarıya attı bedenini... Erhan ön koltuğa geçerken, Hamdi Bey arkadaşının umutlarını çoğaltmak için dil döküyordu...

Emniyetin önündeki manzara kederini tırmandırdıysa da düşmanın karşısında dimdik durdu... Yanında getirdiği hiçbir şeyi almadılar; ilaç, temizlik malzemesi, hepsi yasak listesindeydi... Kapıdaki nöbetçi uzun namlulu tüfeğini adeta Fatih Bey'in gözüne sokarak "Burası Hilton değil!" derken pis pis sırıtıyordu... Bunun üzerine kimliğini gösteren Erhan adamı azarladı... Süngüsü düşen polis, Fatih Bey'in elindeki iç çamaşırları hırsla aldı. Erhan cebinden çıkardığı kâğıdı uzatıp, "oğluna geldiğini yaz!" dedi... Elinin titremesine mani olamıyordu... "Oğlum, nasılsın? Sen çıkana kadar buradayız... Bizi merak etme!" polis kâğıdı çekip aldı elinden! "Destan yazılmıyor babalık." Diğer tutsakların yakınlarından topladığı kâğıt parçalarını da hışımla çeken polis, uzaklaştı... Avukat bir duruşmaya yetişmesi gerektiğini söyleyerek ayrıldığında, üç arkadaş, kendileri gibi "görüşsüz görüşmeciler"le kaldırıma çömelip, dertleştiler... Her birinin derdi diğerine benziyordu... Yıllardır onlara faşizmin ne denli vahşi olduğunu anlatan çocuklarına kulak asmadıklarına pişmanlardı... "Meğer eksiği var, fazlası yokmuş!" diye söylendi Fatih Bey...

Nöbetçi, içerideki görevliye elindeki kâğıt tomarını dağıtsın diye verdi... Babasından gelen notu boşta kalan eliyle iyice gözüne yaklaştırıp okumaya çalıştığında, kelimeler ciğerlerine saplandı... Polis, cebinden çıkardığı kalemi uzatıp, kâğıdın

tersini duvara yasladı. "Hadi iyi olduğunu yaz da götüreyim!" Bileklerinde güç kalmamıştı, parmak uçları sızım sızım sızlıyordu... Derin bir nefes alıp, kargacık burgacık olsa da yazmaya gayret etti... "Çok iyiyim babacığım... Kalmanıza gerek..." Öfkeyle bağırdı adam, kâğıdı yırtarcasına aldı. "Şifre mi yazıyon lan..." Son iki sözcüğü karalayıp götürdü... Kısacık mesaja baktığında panikledi adam, oğlunun yazısı inci gibiydi, bu notu onun yazıp yazmadığından emin olamadığı için defalarca okudu... Kâğıdı cebine koymaya yeltendiğinde, nöbetçi "Burada olan burada kalır babalık..." diyerek kâğıdı onun elinden alıp avucunun içinde buruşturdu... Mahzun ve kırgın ayrıldılar oradan... Sessizce yola revan oldular... Arabayı bir bakkalın önünde durduran Haydar Efendi, "Dertlerimizi ancak yetmişlik paklar!" diyerek indi... Hamdi Bey de onun ardından gitti.. Rakının yanı sıra peynir ve meze aldılar... Adam kontağı çevirirken, "Sizler olmasaydınız ne yapardım ben!" dedi Fatih Bey. "Biz de senin için aynısını düşünüyoruz, değil mi Haydar Efendi?"

"Elbette, dostun hakikatlisi iyi günde değil, kötü günde yanında olandır..."

Onlar gelene dek pencerenin önünden ayrılmamıştı Naciye Hanım... Girdiklerini görünce kapıya fırladı... Fatih Bey'in çektiği kahır dizlerine vurmuştu sanki, zar zor çıktı basamakları... Kadın heyecanla, "Evladım nasılmış?" diye sordu... "Hiçbir fikrim yok ablacığım. Elime verdikleri yazının oğluma ait olduğundan bile emin değilim..." Hamdi Bey, emniyetin önünde yaşadıkları terbiyesizlikleri, hayal kırıklıklarını, diğer tutsakların yakınlarını anlattı... "İnanınız içim şişti... Yaptıkları terbiyesizlikleri, vahşeti yanlarına koymayacağız!" Biraz dinlenip, gitmeye yeltendiler... Kadın boncuk boncuk gülümsedi onlara... "Kalın kâğıda sardığınız mamulden burada çok var, keşke almasaydınız! İtiraz istemem, bu gece hep birlikte Cemil'imin şerefine içeceğiz! Sizler aşağıya inip dinlenirken ben sofrayı hazır ederim..."

"Zahmet etmeyin Naciye Hanım, bir şeyler aldık.."

"Hiç olur mu Haydar Efendi... Sabahtan beri dolma sarıyorum, emeğime yazık olmaz mı?"

Başını yana eğerek gülümsedi adam, "Yardıma ihtiyacınız varsa, ben kalabilirim.."

"Sağ olun, atla deve değil ya! Hazır olanları sofraya koyacağım... Hadi gidin de biraz dinlenin."

Aşağıya indiklerinde, dostça yardımları için her ikisine de defalarca teşekkür eden Fatih Bey, "Şimdiye kadar yapacağınızı ziyadesiyle yaptınız... Bundan sonrasını ben hallederim... Hem emniyete gidip gelmek kolay... Benim yüzümden işiniz gücünüz aksadı diye vicdan azabı çekiyorum... Dönerseniz bu sıkıntıdan kurtarırsınız beni..." Kabul etmelerinin söz konusu bile olmadığını ileri sürseler de adamın yalvarma noktasına gelmesi fikirlerini değiştirdi... İki adam birbirlerine baktıklarında aynı şeyi düşünüyorlardı; belli ki yalnız kalmaya ihtiyaç duyuyordu arkadaşları...

Ertesi gün sabah İstanbul'a hareket edecekleri için erken başladılar demlenmeye... Naciye Hanım ikisinin döneceğini öğrendiğinde müdahale etmeye niyetlendiyse de Fatih Bey'in ısrarıyla alınmış bir karar olduğunu anlayıp uzatmadı... Kederliyken alınan alkolün dertleri depreştirdiği bir kez daha kanıtlanmıştı... Fatih Bey oğlunu andıkça yarası kanıyor, gözleri doluyordu... Haydar Efendi ise yıllar önce kan kardeşlerin fısıltılarına kulak misafiri olduğunda, tahminini perçinleyen sırrı hatırladı! Cemil'in Lale'ye duyduğu aşkın izdivaca ereceğini beklerken hüsranla bitmişti... "Ah be Lale kızım.." diye geçirdi içinden... Naciye Hanım ise ümit vaat eden konuşmalarını sürdürdü... "Ne dedi Erhan, ilk hafta konuşmadıysa, polislere geçmiş olsun... Cemil'in ağzından dirhem laf alamazlar artık, yakında serbest kalacaktır... Hem Erhan devrede, boyunun kısalığına bakmayın eli kolu hayli uzundur. Yani endişeye mahal yok, yegâne ıstırabımız Cemil'e duyduğumuz özlem, o da nihayetlendiğinde huzura erece-

ğiz..." Fatih Bey, bu sözlerin tevatürden ibaret dilekler olduğunu bilse de inanmak istiyordu... Diğerleri de kadının söylediklerine canı gönülden katılınca, "Hayatta olduğunu öğrendim ya, görmesem de olur!" diye mırıldandı... Birkaç kadehin ardından yorgun bedeni, acılarla didiklenmiş beyni uykuya geçti... Gözkapaklarının düştüğünü fark edince müsaade istedi, arkadaşları da onunla birlikte kalktılar... Buram buram "oğul" tüten eve girdiğinde yine ondan izler aradı, nafile bir telaşla...

HAYALLERİ KADAR HÜR...

Zulümkârlar vardiya usulü çalışırken, tutsaklar "bayılma araları" haricinde, bazen yirmi dört saati bulan ezayla, cefayla inim inim inliyorlardı... "Askıcı" görevi devraldığında, gelincik dudakların ıslaklığıyla mest olmaktaydı. Lale'nin pamuksu yumuşacık parmakları, yaralarına kelebeksi okşayışlarla şifa taşıyordu... Sandalye tekmelendiğinde, kollarının çatırdadığını duydu, ağrı dayanılmaz boyuttaydı... Yarım kalan düşünü uyandırmalıydı... Zihnini hayallerin akışına bıraktığında, dehlizden soyutlanmaya başladı... Muazzam seremoninin ritmine teslim olduğunda buzlar çözüldü... Hayalleri kadar hürdü artık... Bu müthiş kopuş, gerçeğin gıcırtılı kapısı açılınca sonlandı... Doğu şivesiyle konuşan bir adam. "Bayıldı mı bu piç?" diye söylenerek başına dikildi... Nefes alıp almadığını kontrol etmek için kulağını Cemil'in ağzına dayadı. Kâbusu duymasın diye, nefesini tuttu... Onun baygın olduğunu sanan adam sesini kısma gereği hissetmedi. "Bu herife fazla yüklenmeyin!"

"Yapma amirim, orospu çocuğu konuşmuyor! Bilmesek adını bile söylemeyecek!"

"Kesin demedim, canlı kalmasını sağlayın yeter! Önemli birilerinin tanıdığı galiba. Başkomiser dikkatli olun dedi!" Şiveli sesi de aklına kazıdı Cemil...

"Ne öneriyorsunuz amirim!"

"Bana mı soruyorsun hıyar! Hâlâ öğrenemediniz mi? Voltajı azaltın, askıyı bırakın, görünen yerlerine değil, iç organlarına çalışın."

"Affedersin amirim!" Adam tam gidecekken geri döndü, "Şimdi bunu hücreye götürün, yoğurt falan verin. Morlukların geçmesini bekleyin... Sonra dediğim şekilde devam edin..."

Kulaklarına inanamıyordu! Adamlar parçalanmış fanilasını, pantolonunu üstünkörü giydirip, iki kolundan sıkıca kavradılar. Zeminde sürüklenirken, ayak tırnakları sökülüyordu sanki, buna karşın açıkta kalan tabanlarına vuran soğuk hava merhem etkisi yaratıyordu.... Sol tarafındaki, "Orospu çocuğu, kollarımı koparttı!" diyerek onu çuval gibi hücreye fırlattı...

Açlıkla, susuzlukla, azapla geçen günlerin ardından tecritten çıkarılıp, ilk günkü hücresine götürülmüştü... Hıdır, duvardaki çengele astığı Cemil'in ödünç gömleğini onun sırtına örterken paslanmış menteşeler gıcırtıyla ayrıldı, metal bir kap, zeminde kayarak ayak ucunda durduğunda kapı hızla kapandı... Hüseyin, "Sıkı muameleye tabi tutmuşlar belli ki, yoksa yoğurt kazanmazdın..." dedi ve kaptaki yoğurdu avuçlarıyla alıp Cemil'in ağzına akıttı... "Korkuttun kardeş! Faşist itler pestilini çıkarmışlar." Annesinin tüm ikazlarına rağmen ağzına dahi sürmediği yoğurdun tadı öyle güzel gelmişti ki çıktığında tavalar dolusu yiyecekti... Boğazından aşağı inerken, geçtiği yerleri ferahlatıyordu... Epeyce bir süre sonra öksürüğe tutuldu... Ardından, cılız da olsa sesinin çıktığını fark etti... Ruhunu delik deşik eden gerçek kesik kesik döküldü... "Tayfun'u öldürdüler... Katlettiler... Katiller..."

"Çok üzüldük kardeş! Başın sağ olsun! Ne yazık ki bağırıp dövünerek onu geri getirmen mümkün değil! Zindandan canlı çıkmak için direnmen şart oldu! Aksi halde Tayfun gibi sen de öldüğünle kalırsın... İtler geride şahit bırakmamak için seni gözden çıkarmışlardır! Ekmeklerine yağ sürme, çektiğin acıyı içine göm ve sus..."

Hıdır, bileğindeki zincirden kurtulduğu için daha iyi görünüyordu... Diğer yanına da o çömeldi... "Yaşamak için şimdi daha çok nedenin var Cemil! Var gücünle direnip hayatta kalmayı başarmalısın. İşkencenin zorunu atlattın, kolay kısmı kaldı, inan bana! Sık dişini ne olur!" Cemil'i yeniden "yoğurtlayan" Hüseyin, konuyu değiştirdi. "Sana bir sır vereyim! Hıdır'la bir yıldan fazladır kavgalıydık. O ayrılan grupla gidince selamı sabahı kesmiştik! Şimdi halimize bak; haftalardır 'Bir Köroğlu, bir Ayvaz' misali baş başayız... Ulan bu koşullarda insan sevdiği kadından bile sıkılırdı... Meğer kardeşten öte severmişiz birbirimizi! Bundan böyle aynı hataya düşersem, anam avradım olsun! Yarın Mamak'a gidiyorum! Hıdır'ı burada bırakacağım diye acayip kederlendim!" Gözlerini bileğiyle sildi, "Hıdır sana, sen de ona emanetsin artık... Birbirinize mukayyet olun tamam mı?"

Hıdır gülümseyerek Hüseyin'in omzunu yumrukladı. "Senden kurtulduğuma öyle seviniyorum ki herkese ziyafet çekip, içki ısmarlayacam... Çek git de rahat edeyim." Yeni bir öksürük kriziyle Cemil'in boğazı yırtıldı, ciğerleri sökülüyordu... Ağzı kanla dolunca kusmaya başladı... Zorlanınca farkında olmadan altına işedi... Cemil'in mahcubiyetini hissetti Hıdır! "Burada gizlimiz saklımız kalmadı! Ar damarımız çatladı artık... Sıkılacak bir şey yok, işemen gerekti işedin... Hadi üstündekileri çıkar da kurusunlar..." Pantolonunu çıkarmasına yardım etti, tek sıçrayışta bel kısmından çengele tutturdu. "Koduğumun kancası boştayken ne çok işe yarıyor değil mi?" Tedirginliğini üstünden atamayan Cemil külotunu çıkaramadı... Ilık ıslaklık soğuyunca titremeye tutuldu... Gömleğini çıkaran Hüseyin, kendi fanilasını sıyırıp ona uzattı... "Çıkar şunu donacaksın... Atletini aletlerine iyice sar, üşütürsen şifayı kaparsın. Yetmez, kısır kalırsın... Buradan ayrıldığında kalıcı hasarları da beraberinde götürmek istemezsin herhalde!" Gevşemişti... Dudaklarının kanamasına aldırış etmeden gülümsedi... Ağrıları rahat bıraksa, tecritle oranlandığında taş zemin kuştüyü yatak gibi gelebilirdi... Ancak ne yana dönse binlerce bıçak saplanıyordu... Paslı menteşeler gı-

cırdadığında yeniden götürüleceğini sandı, iliklerine dek buz tutmuştu... Hüseyin'in nakli için geldiklerini anlayınca derin bir nefes aldı... Hüseyin'i başı arkada sürükleyerek götürdüklerinde, Hıdır "Umarım görüşebiliriz Hüsom!" dedi.

HÜZÜN MESAFE TANIMAZ...

Fatih Bey, kendisiyle baş başa kaldığı günden itibaren, emniyet dönüşlerinde yüreğindeki fırtınaları dindirip karısını arıyordu. Kadının Ankara'ya gelmek için yalvarıp yakarmasına, onun da kendisiyle birlikte perperişan olmasına razı olmadığından karşı çıkıyordu... Ancak o gün oğlunun sorguda olduğunu öğrendiğinde, dayanma gücünün tükendiğini hissetti... Polisler onu zorla uzaklaştırana dek bekledi kaldırımın üstünde... Öfkesi gibi kırgınlığı da dinmeyince, yukarıya çıkıp karısını aramak gelmedi içinden... Kapı nezaketle tıklatılınca gelenin kim olduğunu anladı, bitap bir halde açtı kapıyı... "Nedir bu halin Fatih, bir şey mi oldu Cemil'e?" Yaşadığı biçarelik gözlerinden dökülüyordu... Meselenin aslını öğrenen kadın derhal teselliye girişti... "Geçenlerde Erhan işkencenin tek mağdurunun tutsaklar değil dışarıdaki yakınlarının da olduğunu söylememiş miydi? Özellikle yapıyordur şerefsizler... Oyunlarına gelme... Kötü bir şey olsa bilirdi Erhan... Türkan aradı az önce; ışık görmeyince gelmediğini söyledim... Hadi arayalım da daha fazla merakta kalmasın!" Basamakları çıkarken karısının yanında olmasını öylesine çok istiyordu ki telefon bağlandığında "Ne olur gel!" dememek için zor tuttu kendisini... Türkan Hanım, adamın sesindeki kederi anlayacak kadar iyi tanıyordu onu... Bu nedenle "iyi şeyler" gevelediğinde kesti sözünü, yarın sabah otobüsüne bilet aldığını söyledi. Oğlunu görmese de yakınında olmak istiyordu... Bunları duyan adamın kalbi dışarısı gibi serinledi... Telefonu kapatır kapatmaz, "Türkan geliyor!" diye bağırdı...

Sabaha dek uyku tutmadı... Otobüs garında karısını kucakladığında, ilk kez oğlunun kokusu doldu kalbine... Karısının

gelişiyle canlandığını, direncinin yükseldiğini hissediyordu... Birbirlerinin sığınağı olan karı koca, sonraki günlerde kederlerini yüreklerine gömerek, meşin yüzlü polislerin karşısında kol kola, dimdik durdular... İğrenç hakaretlerine, alaycı tavırlarına aldırmadan her sabah yeni umutlarla gittiler DAL'ın önüne... Reddedileceğini bile bile yiyecek, temizlik malzemeleri, giyecekler götürdüler... Saatler süren bekleyişin ardından, ellerine tutuşturulan buruş kırış kâğıt parçasındaki "İyiyim" mesajını okuyup, sevindiler... Ya da "Şu an sorguda! Bir şey almıyoruz!" sözleriyle, ayaklarının bağı kesildi... Kendileriyle benzer acıları yaşayan diğer tutsakların aileleriyle hemdert oldular... Gidenlerin ardından sevinip, yeni gelenleri teselli ettiler...

Onların çaresiz çırpınışları İstanbul'da aynı şiddetle yankılanıyordu. Dostları her gün iyi bir şeyler duyabilmek umuduyla âhizeyi ellerine alıyor, ancak her defasında "kahretsin" sözcüğüyle kapatıyorlardı... Cemil'le yatıp kalkıyorlardı ve bu belirsiz bekleyiş canlarına tak etmişti! Kahrolası yasaklarla örülmüş duvarların gerisindeki Cemil, zihinlerinden ilmik ilmik dökülürken, keder soluyorlardı... Yine öyle bir gün öğle vakti kuzenler derdi ve hasreti buram buram tüten dostlarına uzandılar... "O müstesna adam birkaç saatlik mesafe kadar yakın ve kuşların bile ulaşamayacağı denli uzak dehlizlerde... En çok bu koyuyor bana..." dedi Lale.

Sibel'in dilinden belli belirsiz bir cümle döküldü... "Cemil ikinci mahkûmiyetini yaşıyor!"

"Birincisi neydi ki?"

"Sen ki zekâyla ve duyguyla bezenmiş bir kadınsın... Müstesna diye nitelediğin adamın yıllarca senin için yanıp tutuştuğunu görmeyecek kadar nasıl körleştin? Anlamıyorum!"

Lale gözlerini bir süre onun yüzüne dikip, duyduklarını sindirmeye çalıştı! "Sana Okan'dan bahsettiğimde de aynı şeyleri ima etmiştin! Bu iğnelemeler canımı yakıyor, bilesin... Eğer birinci ağızdan böyle bir itiraf duymadıysan, hüsnükuruntularını kendine sakla!"

"Yahu hâlâ yanılıyorsun diyorsun! Cümle âlemin fark ettiği bakışları, tavırları, algılamadığını kabul et artık! Okan'la ilişkini öğrendiğinde nasıl hırçınlaştığını unuttun mu? Gerçi, şu saatten sonra bilsen ne olacak? Sen sevdalının kollarına koşarken Cemil de arkanızdan melül melül bakakaldı..."

"Cümle âlem demekle neyi kastettin? Benim dışımda konuşuluyor galiba?"

"Ayıp ettin! Sessiz ikrarımız olarak kaldı. Dile getirmedik asla... Evli barklı bir kadın olduğundan beri düşünmeyi bile yasakladım kendime. Ama bazen kemiksiz dile söz geçmiyor, gizler dökülüveriyor..."

"Madem öyleydi de, bütün bunlardan benim niye haberim olmadı. Neden çıtlatmadın?"

"Başta dediğin gibi, ben de hüsnükuruntu sandım! Dikkatimi verdiğimde yanılmadığımı anladım... Mesela hastalandığında, gelmediğinde delicesine endişeleniyordu... Sen yanındayken gözleri ışıldıyordu... Okan'ı öğrendiğinde fiziki, duygusal ve ruhsal yıkımını gördüm... Garibim Cemil muhtemelen doğru zamanı beklerken, treni kaçırdı!"

Üzüntüsünün üzerine bir de vicdan azabı eklenmişti. Konunun daha fazla uzamasını istemedi, "Neyse, olan olmuş!" diyerek meseleyi kapatmak istedi...

"Kızmazsan bir şey soracağım! Cemil sana duygularını açsaydı, tepkin ne olurdu? Gerçekten merak ediyorum..."

Bir müddet cama vuran damlacıklara baktı. "Şimdi ne desem boş... Dürüst olmam gerekirse, onun gibi biriyle ömrümü geçirmek elbette hoşuma giderdi..." Birden kendini kötü hissetti... "Ne fenasın Sibel, senin yüzünden sevdiğim adama ihanet ettiğim hissine kapıldım... Okan benim dünüm, yarınım yegâne aşkımdır, nokta... Farazi cümlelere son verelim artık!"

Sibel uzunca bir "Yazık" çekince, ona ters ters baktı... Meselenin özünden uzaklaşıp eğlenceli anılara uzandılar... Mehmet telefon edip Adem Aga'da buluşmalarını önerince de apar topar çıktılar evden...

Emir gereği sonraki günler Cemil'in iç organlarına çalışıldı... Korkunç acıdan kopabildiği anlarda, Lale'yi dolduruyordu usuna... Dışarıdaki hayatı şekillendiren imkânsızlık, aşkın çırılçıplak şekline dönüşüyordu... Kelepçeli bileğinde mahsurken, zeminde sürüklenirken, işkencehanede, hücrede, kusmaktan ciğerleri parçalanırken, kan işerken, bitler başını didiklerken, boşta kalan elinin çekilmiş tırnakları kaşınmasına imkân vermezken, saniyelik uyuklamalarda can yoldaşıydı Lale... Onun dokunuşları, kurumuş dudaklarına su, örselenmiş ruhuna cesaret, yaralarına derman taşıyordu. O kısacık, eşsiz, mucizevi seraplar yaşama arzusunu kamçılıyordu... Bu kör olasıca, haysiyetsiz, alçak, korkunç, zalim tuzaklardaki düşsel dayanağına duyduğu vefa gün geçtikçe büyüyordu...

Zalim'le Mengene'nin ortaklaşa yaptığı katı bir "deney" sırasında kalbi göğüs kafesini yırtarcasına şiddetle atmaya başladı... Zemine yatırıldığında, "Dokuzu getirin" diye bağıran köpeksi sesten sonra film koptu. Kendine geldiğinde, sislerin arasından ona içtenlikle gülümseyen delikanlı, "Ben Kamil... Geçmiş olsun!" dedi. Konuşmaya mecali yoktu, şiş gözlerini kırpıştırmaya çabaladı sadece... İşkenceciler, iğrenç uygulamalarını "ağız tadıyla" sürdürmek gayesiyle ağır yaralıları, uzun süre baygın kalanları, kanaması durmayanları hayatta bırakacak kadar tedavi ettirip, gelecek "seanslara" hazırlıyorlardı... Tutsakları "ilaçlama" görevini "garajda ağırladıkları" doktor, hemşire, tıp öğrencisi ya da herhangi bir meslek erbabına veriyorlardı... Hacettepe Tıp Fakültesi, son sınıf öğrencisi Kamil'le işte o gün tanıştı... İşkence sonrası boynuna asılan tıbbi malzeme kutusundan çıkardığı oksijenli suyla Cemil'in yaralarını dezenfekte edip, kısıtlı malzemeyle acısını dindirmeye çabalarken kulağına eğilip, "DAL'ın dayanma gücüsün... Hepimiz seninle gurur duyuyoruz... Dayan Cemil..." dedi...

Hıdır, Mamak'a gönderildikten sonra Kamil'le hücredaş olunca, "Doktoru ayağıma taşıdım!" dedi Cemil... Zaman için-

de Kamil'in sözlerinin merhemlerden daha etkili olduğuna inanmaya başladı... Bitap halde hücreye atılınca, moral kaynağına "Bugünü de atlattık be Kamil!" dediğinde, Kamil de "Sende bu inat varken, daha çok faşisti dize getirirsin! Yakında bitecek kardeş!" gibi sözlerle yüreğini ve direncini yükseltiyordu... Kamil yılanların inine düştüğünde ise bu defa dostluk terapisini Cemil devralıyordu... İki doktorun DAL'a getirildiği güne kadar, Kamil işkencedeyken, tıbbi malzeme kutusunu Cemil devralıyordu. Haftaları boyunca süren soluksuz şiddet, meşakkatli kederdaşlıklarını hakikatli, yalın ve hayli kıymetli yoldaşlığa dönüştürdüğünü söyleyen Cemil, kaçakların dillerine pelesenk ettiği "her şerde bir hayır vardır!" sözünü yineledi Kamil'e...

İşkence boyunca yuttukları dilleri, şiddetten sıyrıldıklarında ya da muamelelere tabii olmadıkları günlerde açılıyordu... Konuştukça ortak noktalarının içeriyle kısıtlı olmadığını anladılar; aynı siyasettendiler, İstanbulluydular, Ankara'da okuyorlardı, en mühimi de Kamil'in Recai'yi yakından tanıyıp, birlikte çalışma şansı bulmuş olmasıydı... Ortak acılarını deşip efkarlandılar... Yollarının birçok yerde kesiştiğini öğrenen Cemil, "Yahu nasıl oldu da tanışmadık onca zaman!" diye yakındı... Kamil dört yaş büyük olduğu Cemil'den dört gün önce, DAL'a getirilmişti... Bu ironiyi, "Yaş farkımız kadar gün önce DAL'a gelmemin nedenini merak etmişsindir! Söyleyeyim; ağabey olmak çetin bir sorumluluğu da beraberinde getirir! Kardeşim gelmeden ortamın gazını alayım istedim! Meğer burası, insan canı, kanı, eti, iliği, kemiği, dışkısı, teri, sidiğiyle beslenen iki ayaklı pisliksi hayvanların gaz üretim tesisleriymiş, bilemedik..." diye dile getirince epeyce güldüler...

Cemil'e göre üç asır, dünya zamanına göre otuz üç günün sonunda işkence aralandı.. İkisi de ana fikri "Unutmak" olan savaştan galip çıktıkları için seviniyorlardı... Sızılarla, acılarla, ağrılarla barışma safhasına geçtiler... Ancak voltajın iyice düştüğü, kırklık ampulün yanıp sönerek koridordaki tutsakları ca-

nından bezdirdiği güne dek beklemeleri gerekti... Hücrenin kapısı aralandığında ikisi için de aynı seçeneklerin geçerli olduğunu biliyorlardı; ya işkenceye devam kararı alınmıştı ya da DAL çilesi bitmişti... Sırtlarından buz gibi soğuk ter boşaldı... Cılız ışığı arkasına alarak içeriye giren adamın yüzüne dikkat kesildi Cemil; baskın sırasındaki çiçek bozuğu suratlı adamdan başkası değildi, kan basıncı kulaklarını patlama kıvamına getirdi... Derin nefes alıp, adamın ağzından hangisinin isminin çıkacağını bekledi... "Hadi doktor kıçını kaldır. Yeni hastaların geldi!" Kamil şaşkınlıkla baktı adama, çünkü son haftada yeni "doktorlar" geldiği için tedavi işini ondan almışlardı... Futbolculara özgü çarpık bacaklarını sürterek çıkarken, Cemil "Doktorların ikisi de sorguya alındı galiba!" diye düşündü... Hayatın katilleri, insanları yaşatmak için yemin eden hekimlere karşıydı. Belli ki onları da karanlık kuyularına çekip, kimsesizliğin, çaresizliğin, dehşetli acıların taş kapaklarıyla ezmişlerdi... Canlara deva sunan iki delikanlının akıbetini merak ederek geçirdi bitmeyen saatleri... Hücre dönüşü öfkeden taş duvarları yumruklayan Kamil'in parmak eklemleri kanadı.. Cemil'in tahmininde yanılmadığı açığa çıkmıştı; adi sırtlanlar iki doktoru da feci şekilde işkenceden geçirmişlerdi... "Sapık, sübyancı, seri katillerden daha korkunç bu itler, zulümle tatmin oluyorlar! Dışarı çıktığımda intikamım tek kişilik olmayacak, sunaklarına hazırladığım yoldaşların öcünü de alacağım.." Onun yanı başına çömeldi. "Öyle deme Kamil, sen olmasaydın şimdi bir tümseğin dibinde adsızlar diyarına göçmüştüm... İnsanların hayatta kalmalarını sağlıyorsun, ruhlara derman oluyorsun, dayanma gücünü zorluyorsun, daha ne olsun... Kısa süreli de olsa 'ilaçlama' yaptığımda, asıl beklenenin yaraları sarmak değil, yüreklerine dokunmak olduğunu anladım... Bunu senden daha iyi yapacak hiç kimseyi tanımıyorum... Aksi halde benim gibi mümtaz bir şahsiyeti tanımaktan mahrum kalacaktın.." Belli belirsiz gülümsedi Kamil... Kollarını birleştirip, başlarına yastık yaptılar... Geçmişin güneşli günlerine uzanarak şifalandılar...

Türkan Hanım'la eşi, demir kapının önüne dizildiklerinde, DAL'daki otuz yedinci gününü devirmişti Cemil... Notu görevliye ilettiklerinde, adam elindeki uzun namlulu silahı salladı. "Nakledildi!" Adamın yüzündeki tiksindirici ifade, "Ne yazık ki! Allah kahretsin! Elimizden kaçırdık!" ve benzerlerini dışa vuruyordu... Ayaklarının bağı çözülmüştü, kol kola girdiler. İlk şoku atlatan Fatih Bey, "Nereye?" diye sorduğunda, onu yukarıdan aşağı süzüp, küçümsedi. "Nereye olacak, İstanbul'a" Bu diyaloğu hüzünle izleyen diğer tutsakların yakınlarını ayrımsadıklarında sevinçleri dondu... Onları kutlamak için yarışan insanlara karşı büyük bir suç işlemişçesine mahcup oldular! "Darısı başınıza dostlar. Hakkınızı helal edin" dedikten sonra herkesle teker teker sarılıp helalleştiler...

Polis, kişiliğini yansıtan iğrenç ifadesiyle, Fatih Bey'in omuzunu tüfeğiyle dürttü. "Fazla sevinme, Kuzu'yla işimiz henüz bitmedi. Kaldığımız yerden İstanbul'dakiler devam edecek."

"Oğlum gibi yiğitleri çökertecek işkence henüz icat edilmedi. Keşke siz caniler onlardan insanlık konusunda azıcık da olsa feyz alabilseniz... Ne gezer!" Karısı telaşla koluna yapıştı, çekerek uzaklaştırdı onu... Küstah caninin sözleri keyiflerini kaçırsa da, ümit kuşanarak koştular eve...

Onları gördüğü saniye yüzlerindeki ifadenin iyi şeyleri yansıttığını anladı Naciye Hanım. "Bıraktılar mı yoksa?"

"İstanbul'a nakledildi ablacığım. Kötünün iyisi yani!"

Coşku damlalarıyla ışıldadı kadının boncuk gözleri! "Gecikmeden İstanbul'a gidiyoruz. Erhan'a da haber vereyim..." Aldığı habere çok sevinen Erhan, "Daha dün sabah uğradım, tek kelime etmedi şerefsizler!" diye dert yandı... Onlarla birlikte İstanbul'a gidecekti... Uçak biletlerini de halledip, sabah havaalanında onlara verecekti... O gece ilk kez, sevinçten uyku girmedi gözlerine...

Uçakta Fatih Bey, Erhan'ın yanına oturdu, iki kadın da onların arka sırasına... Oğlunun birinci şubede ne kadar tutulacağını merak ediyordu adam... Sonuçtan emin olamayan Erhan temkinliydi. "Buradan sevk edilmesi elbette olumlu... Eğer İstanbul'da adını veren birileri olmamışsa şubede fazla tutulmaz!" Başını geriye çeviren Fatih Bey, "Duydunuz değil mi?" dedi heyecanla... Derin bir nefes almışlardı, onca zaman zulümle şerbetlendikleri için bundan sonrasının da üstesinden geleceklerine inanıyorlardı...

ÜÇÜNCÜ SELİM'İN ATLARI...

Onu İstanbul'a götürecek araca bindiğinde Cemil'i hoş bir sürpriz bekliyordu. Yarım saat önce vedalaştığı hücredaşı, mahkûmların taşındığı yüksek kasaya sıçrayarak çıkınca neşeyle kucaklaştılar. "Ağabeyin olmadan, şuradan şuraya gidemezsin demedim mi sana? Bir başına İstanbullara yollar mıyım sandın? Önceki gösteri tümüyle kandırmacaydı!" Sonra da gülerek meselenin aslını anlattı; ikisinin de birinci şube tezgâhından geçmesi gerekiyordu, "ikinci bir masraf" olmasın diye Kamil'i de derdest edilip, araca bindirmişlerdi... Gülüşmeleri sürerken iki asker kasaya atladı... Dinlendiklerini sanan askerler zar zor duyulacak şekilde, "Geçmiş olsun!" dediler... Zayıflıktan avurtları çökmüş, uzun boylu asker, kabuk bağlamış, kuru dudaklarını ıslatsın diye Cemil'e matarasını uzattı... Suyu içerken olanca iyi niyetiyle gülümseyip, teşekkür etti... Hücredaşlar kağnı gibi ilerleyen aracın arkasında kısık sesle sohbet ederken, askerler de aynını yapıyorlardı...

Hiç bitmeyecek gibi gelen yolun nihayetinde araç birinci şubenin avlusuna girdi... İnmeden önce askerlere "tez elden tezkere almanızı dileriz" diye fısıldadılar... İki cürümün bilekleri kelepçelendi, üst kata çıkarıldılar! Uzunca bir süre ayakta beklediler. İrikıyım, kaytan bıyıklı bir adam önlerinden geçerken etraflarındaki polisler saygı duruşuna geçti... Adam yan

gözle onları süzüp, odaya girdi... Birkaç dakika sonra polis onları itekleyerek "Komiserin yanına geçin!" dedi... Bacaklarındaki uyuşma geçmediği halde dik durmaya gayret ettiler. Adam başını önündeki evrak yığınından kaldırmadan. "Ankara emniyetinde ya da burada olanlar, dışarıya çıkmayacak anlaşıldı mı? Aksi halde, yeniden misafir ederiz! Göreceğiniz muamele de daha detaylı olur. Bunu aklınızın bir yerine iyice sokun!" Sanki onlara tavsiyede bulunuyormuş gibi sakin bir tonda söylemişti bunları... Cemil "aba altından sopa gösteriyor şerefsiz!" diye düşünürken Kamil'le göz göze geldi, bıyık altından gülümsediler birbirlerine... Adam "Götürün bunları!" diye seslendi...

İstanbul emniyetinde kaldığı bir hafta boyunca iki kez işkenceye götürüldü. Sürenin az olması işkencecilerin çalışmalarına hız kazandırmıştı... Bildikleri tüm yöntemleri hayasızca sergilediler... Canavar ruhlarını zulümle besleyen canilerin ellerinde aleyhinde bir veri olmadığını anlayan Cemil, Selimiye Kışlası'na nakledildiği güne dek ismi dışında hiçbir şey söylemeyerek adamları zıvanadan çıkardı...

Kışlaya götürüldüğünde, bahçedeki ağaçlar gibi yüzünü göğe çevirip yağmurun tadını çıkardı... Çınarların arasından geçerken toprak kokusunu doldurdu ciğerlerine... Mezardan canlı çıkmak gibi bir duyguya kapılmıştı ki ağaçların terk ettiği duvarların dibinde coşkusu kesildi... Metrelerce uzun taş duvarlarla çevrelenmiş, nemli, penceresiz izbe bir yere sokuldu... Onu kapıda karşılayan yüzbaşının "hazır ol!" komutuna uymayınca, adam "Hazır ol dediğimde, emredersiniz komutanım, diyeceksin" diye bağırdı. Cemil de aynı tonda, "Senin gibi itlerden emir almam!" diye yanıtladı adamı... Yüzbaşının arkasında duran beş asker Cemil'in üstüne üşüşüp tekme, yumruk ve copla "kaba dayağa" giriştiler... Emrine itaat etmeyeceğine kanaat getirene dek erbaşları geri çekmedi adam... Kendinden geçmişti... Yerlerde sürükleyerek bir koğuşun içine attılar. Koğuştaki tutsaklar yerlerinden fırlarcasına kal-

kıp onu kucakladılar... Hareketsiz bedenini ranzalardan birine yatırırken "kahrolsun faşizm!" sloganlarıyla inlettiler duvarları...

Kırklı yaşlarda, esmer, uzun boylu tutukluyu ayrımsadı ilk olarak... Adam, "Geçmiş olsun kardeş!" dedi gür sesiyle... "Kardeş" sözcüğü Kamil'i anımsattı, onun da burada olmasını diledi... Gözünü aralayıp baktı etrafına, tanımadığı beş kişi daha vardı koğuşta... Mırıldanarak "Sağ ol" dediğinde dudağından akan kan göğsüne süzüldü... Ertesi sabah içtimaya geldiler... Kamber, askerleri kapıda karşıladı! Onların konuşmasına fırsatı tanımadan, "Çekin gidin!" diye bağırdı. Öndeki askerin savurduğu coptan son anda sıyrıldı Kamber... Ardından hareketlilik başladı, sloganlar atarak askerlerin üstüne yürüdüler... En önde olan iki kişi epeyce hırpaladı. Askerler çekilince Kamber'in deyimiyle, "hasar kontrolü" yapıldı. Başı kanayanın yarasını oksijenle yıkayıp, merhem sürdüler... Yaralı tutsak, başparmağıyla merhemi işaret ederek, "Her derde deva ebegümeci!" diye gülümsedi... Kahvaltı sonrası mahkûmlara uygulanan sabah içtimasının kışlanın rutini olduğunu öğrendi. Arbede sırasında öne geçecek kişiler önceden saptanıyor böylece "dayak fırsatından" da eşit fayda sağlanıyordu... Dördüncü günün sabahı "görevlendirme" yapılmadan bedenini Kamber'in önüne siper etti... Duraksayan askerler Cemil'e bir fiske dahi vurmadan geri çekildiler... "Gidinin yezitleri dertleri beni dövmekmiş!" diyen Kamber gülerek devam etti... "Şerefsizler, dize getiremeyince götlerine baka baka geri giderler işte!"

Yedinci günün sabahında askerler onu koğuştan alıp, sıkıyönetim savcısının karşısına çıkarana dek Selimiye'nin tutsaklığın son durağı olduğunu sanıyordu... Savcıya kendisinin gördüğü işkencelerden önce Tayfun'un katledilmesini anlattı... Adam onun söylediklerini duymazdan geldiğini belli edercesine masanın üstündeki evraklara baktı... Cemil söyleyeceklerini bitirmeden eliyle "tamam" işareti yapan savcı, gözlüklerinin

üzerinden baktı... Mahkeme gününe kadar Hasdal Cezaevi'nde gözetim altında tutulacağını belirtip, arkasındaki askerlere onu götürmelerini emretti... Kapının önünde Kamber'le karşılaştı, selamlaştılar... Cemil'in ardından Kamber girdi odaya... Askerler beklemesini söyleyince kapının önündeki banka yöneldi ancak daha oturamadan Kamber muzip gülümsemesiyle çıktı odadan; "Tayin usta birliğine, Metris'e çıktı!" Koğuştakiler haberi öğrenince sessizlik çöktü... Üzüldükleri her hallerinden belli oluyordu... İçlerinden birisi, "Ağabey kahvaltı öncesi rutin dayaktan kurtuldun desene!" diye takılarak sessizliği bozdu... "Huylu huyundan vazgeçmez kardeş! Onlar bastırmaya, ben direnmeye devam ettikçe kötekten kurtuluş yok! Hem Kamber'siz dayak olur mu?" Sıkıntılı havayı dağıtmak da Kamber'e düştü... Onu gülümseyerek dinlerken, "Küfür bir insanın ağzına ancak bu kadar yakışabilir!" diye düşündü...

Şakalaşmalar bitince savcının Tayfun'la ilgili ihbarını önemsemediğine getirdi konuyu. "Er geç bütün katillerin ve işbirlikçilerin yakasına yapışacağım!" Cemil'in sözleri üzerine koğuş "faşizme ölüm, tek yol devrim..." sloganlarıyla inlese de askerlerden gelen giden olmadı... Tayfun'unkine benzer vakalardan bahsedilince kanının donduğunu hissetti... "Nice yiğitlerin, kim vurduya gittiğini belletmeye çalışsalar da katillerin hepsini tanıyoruz... Er ya da geç yoldaşların öcü alınacaktır..." dedi Kamber... Bu minvalde epeyce sohbet ettikten sonra Cemil, "Hasdal'a ne zaman yollanırım acaba? Buranın son istirahatgâh olduğunu sanmıştım."

"Delikanlı ağzından yel alsın... Son istirahatgâh da ne demek! Yaşayacak çok günler var."

"Ebedi değil geçici Kamber Ağabey! Tutsaklıkla özgürlük arasındaki arafın burası olduğunu düşünüyordum diyelim..."

"Bak bu daha iyi oldu... O halde, içinizde faşizm cehenneminde en fazla buyur edilen deneyimli bir tutsak olarak işleyişi özetleyeyim..." Cemil'in oturduğu ranzanın karşısında bacaklarını kırarak yere çömeldi... "Normalde, bir iki gün

içinde savcının karşısına çıkarılman gerekirdi... Selimiye, cezaevine sevk öncesi bekleme yeridir... Savcı tutuklamanın gerçekleştiğini bildirip, gidilecek cezaevine karar verir... Gecikme nedeni, yediğin dayaktır kardeş, izler kapansın diye beklediler... Burada kalmayacağın için şanslısın... Selimiye'nin kokuşmuş, nemli, izbe zindanlarındaki tutsaklar gün ışığına hasrettir... Ha, buranın en önemli özelliği de silahlı örgüt üyelerine emniyettekileri mumla aratacak kadar şiddetli işkenceler yapılmasıdır... Tabii buranın tarihsel önemini de anlatmak gerekir!" Koğuş aynı anda kahkahalarla güldü. "Kışla Üçüncü Selim zamanında yapılmış... O devirde padişah, bizim kaldığımız zindanlara atlarını bile koymaya tenezzül etmezmiş..." İronik bilgi Cemil'in de gülmesine neden oldu...

Kamber ertesi gün sevk edileceği için gece boyunca güzel şeylerden bahsettiler... Arada doldularsa da Kamber hicivleriyle kafalarını dağıttı... Veda vakti geldiğinde Kamber'in ardından bütün koğuş hayranlıkla bakıyordu... Gidişinin ardından Kamber'in işkenceye direnişinin efsane haline geldiğini öğrendi... "İnsan onurunun işkenceyle imtihanının yapıtaşıdır Kamber Ağabey!" dedi gençten bir tutuklu... Kamber'e duyduğu hayranlığın boşuna olmadığını anlayan Cemil "Keşke ben de Metris'e gitseydim!" diye düşündü...

Selimiye Kışlası'nda geçen dokuz günün ardından, aralık ayının ilk günlerinde tutsaklığının yeni mekânına doğru yola çıktı... Tel örgüyle çevrilmiş kasanın içinde, masumiyetleri ve mahremiyetleri gasp edilmiş dört kişi daha vardı... "Kurbanlık koyunlar gibiyiz!" diye mırıldanırken, aklına Üçüncü Selim'in atları geldi... İki tutsak başları önde, tepkisiz ve suskun bir halde büzülmüş oturuyorlardı. İçlerinden birisine Selimiye'den aşinaydı, diğerleriyle hiç karşılaşmamıştı, "Aslında öylesine aynılaştık ki, ifadelerin tümü tanıdık!" diye geçirdi içinden... Bakışlarını onlara çevirdiğinde, yanındaki fark edip kulağına eğildi, "Gereğinden fazla öttüler!" diye fısıldadı... Adamın açıklamasını gereksiz bulduğundan ona

ters ters bakıp, aynı tonda yanıtladı. "İnsanoğlu, her koşulda kendini diğerlerinden ayrıştıracak, özelleştirecek bir neden buluyor galiba! Eğer buralar da egonu köreltemediyse vah yazık sana..." İki tutsağı ispiyonlayan delikanlı kızarırken, birisi başını hafifçe kaldırıp, Cemil'e minnetle baktı... Demir kafeslerin arasından süzülen ışık huzmesine çevirdi yüzünü, gözlerini yumdu...

KUSUR GİDERME YERİ...

Hasdal Cezaevi'nin avlusunda kış güneşiyle kamaştı gözleri... Tıknaz bir asker, "Yürü" komutunu verince ona inat ayaklarını sürterek ilerledi... Avlunun sonunda bekleyen iki asker "görevi" teslim aldılar. Birbiri ardına açılan demir kapıları geçerken DAL'daki günlerini anımsadı... Keşke koridorun sonunda mahzun bakışlı Tayfun'u görebilseydi! "Kusur Giderme Yeri" tabelasının bulunduğu kapının önünde durdular... Askerlerden birisi girmesini işaret ettiğinde, "insan olmanın kusurundan arındırma işlemi devam ediyor!" diye söylendi... Kapı sessizce açıldığında gözlerini ovuşturdu! Anne ve babası ona doğru seğirttiklerinde bile rüyada olduğunu düşünüyordu... Üç beden duyguların gücüyle kenetlendi. "Hayatımın en müthiş anı bu!" diyen annesinin gözlerinden ümidin taptaze tanecikleri döküldü... Cemil'in morarmış gözlerini, yaralı yüzünü, çatlamış ellerini öptü! Babası ise onun başını sımsıkı bastırdı göğsüne... Kolunu gevşetse, oğlunu ondan koparıp alacaklar diye korkuyordu... "Selimiye'den sevk edilenlerin arasında olduğunu öğrenince, atlayıp geldik. Bugün bir istisna yapıldı galiba. Bizden öncekiler de yakınlarıyla burada görüştüler..." Oğlunun boynunda bir karaltı gördü, çenesinden tutup kaldırdı başını. Geniş morlukları okşarken kalbi çürüyordu sanki. "Elleri kırılsın oğlum!"

"Hepsi geride kaldı, bitti gitti... Artık üzülmenizi istemiyorum... Kapıdaki yazı farklı şeyler çağrıştırdı... Böylesine şahane bir sürpriz beklemiyordum doğrusu."

Ayakta dikilen askerlerden birisi yanıtladı. "Yanlış anlamışsın! Burası bizim söküklerin dikildiği, onarıldığı yer, yani terzihane." Askerler dahil kahkahalarla güldüler. Gerginliği kuş olup havalanmıştı Cemil'in...

Kısa bir sessizliğin ardından! "Arkadaşlar nasıl? Lale burada olduğumu biliyor mu?" Son sözü, o müthiş ismi anmak amacıyla söylediğinin farkındaydı...

"Herkesin haberi var! Hepsi bizim kadar perişan oğlum... Allah dostlarımızdan razı olsun, bir gün olsun bizi yalnız bırakmadılar..." Babası meramını anlamıştı, özneyi vurgulamadan geçmedi... "Ankara'dan döndüğümüzde sevk edildiğini öğrenen Lale sevinçten ağladı. Yokluğunda helak oldu! Aranızdaki derin sevgi daim olsun oğlum..." Çocukça bir ümit kuşandı... Binlerce düşmana elindeki tahta parçasıyla kafa tutan şövalye gibi hissetti kendisini. Yenileceği mutlak bir savaştan sağ salim kurtulacağını sanıyordu hâlâ... Babası Naciye Hanım'dan sitayişle bahsedince içi aydınlandı! "Onun hakkını nasıl öderiz bilmem!" dedi annesi... Nakledildiğini öğrenince avukatıyla birlikte Naciye Hanım da İstanbul'a gelmişti... "İki gün kalır dönerim dediği halde sen Selimiye'ye sevk edilene dek haber almak için bekledi..." Cemil minnetle, sevgiyle gülümsedi, özlemi depreşmişti...

"Yarım saat oldu! Komutan en fazla yirmi dakika vermişti!" dedi asker. Hasret gizlendiği kuytudan baş gösterdi yeniden... Kollarını açıp anne ve babasına tekrar sarıldı. Uzun uzun bakıştılar, gözleri arkada kaldı ayrıldıklarında...

Omuzlarına çöken hazin yalnızlığı yüklenip, ağır adımlarla çıktı basamakları... Gözaltına alındığından bu yana ilk kez bir asker koğuşun kapısını açıp, kendisi girsin diye geriye çekildi... "Sağ ol!" dedi gülümseyerek... İçeri girince dikey bir gölgenin kuytusundaki yüzü ayrımsadı. "Burada bile kurtuluş yok senden!" diyerek "yılların hasretiyle' sarıldı Kamil'e... "Yine senden dört gün öndeyim... Haliyle kıdemlinim, saygıda kusur

etmeyesin sakın!" Kamil, onu Abdullah ve Mustafa'yla tanıştırdı. "Yerimiz bol, istediğini seçebilirsin!" diyen Abdullah içtenlikle gülümsemeyi de ihmal etmedi... Koğuşta, yarım metre genişliğinde yürüme alanı, karşılıklı duvarlara eşit olarak sıralanmış altı ranza, yukarıdan göz kırpan bir pencere vardı. "Şimdiye kadar kaldığımız yerlerle karşılaştırınca Hilton gibi geldi burası..." Mustafa çayı demlerken, diğerleri kumanyaları açtılar... Bir yerlere yetişmek, birileriyle buluşmak, özgürce dolaşmak ya da başıboş yürümek gibi seçenekleri olmasa da cümlelerin tariflediği sınırlara hayalleriyle meydan okuyorlardı... Ranzalarına uzandıklarında, "Mecburi sergüzeştimizin en güzel yanı unutulmaz dostluklar biriktirmek..." dedi Cemil... Zihni uykuya daldığında özgürce adımladığı bahçelerde Lale'yi soluksuz kalana dek öptü... Kalp çarpıntısıyla uyandığında gün ışığı vuruyordu ranzalara... Kahvaltıda "kalem kâğıt var mı dostlar?" diye sordu!

"Kitap sıkıntısı olmayan yerde kalem kâğıt da bol olur!" diyen Mustafa, ranzasındaki yatağın altından bir deste kâğıt çıkarırken, Abdullah da kalem uzattı. Sessiz sırdaşlarına kavuşmanın keyfiyle sarmalanmışken içine bir kurt düştü... "Peki hapishane yönetimi arama yapıyor mu? Yazdıklarım ellerine geçer mi?"

"Yok be kardeşim, onların akıllarının ermediği nice zulalar var bizde. Burası Metris gibi sıkı değil, 'acil müdahale' gerekmedikçe koğuşlara baskın yapılmaz!"

Kamber düştü usuna, hüzünlendi... "Gerçekten çok mu kötü?"

"İşkence kaldığı yerden devam ediyor, öyle diyeyim... Metris'te altı aydan fazla kaldım, içim dışım çürüdü! İnan olsun Hasdal'a gelince; gerçek mi diye oramı buramı çimdikledim... Dün akşam senin de dediğin gibi Metris'in yanında burası dört yıldızlı otel tadındadır."

Gülme krizine tutulan Kamil, burnunu çekerek, "Ulan Apo bir tek 'Babil'in Asma Bahçeleri' demediğin kaldı... Duyan da tutsak değil de davetli kalantorlarız sanacak..."

"Düşmanım için bile dilemem ama Metris'i görseydin aynını söylerdin, emin ol buna."

"Metris'in adı çıkmış, Mamak göz çıkarır..." dedi Mustafa...

Yenisiyle eskisiyle, yakınıyla uzağıyla dostları bir bir gözünün önünden geçti... "DAL'daki sorgucuların ifadelerinden yola çıkarsak eğer, göz çıkaranların birinci sırasında Diyarbakır'ın olduğunu rahatlıkla söyleyebiliriz..."

"Ben de orası için korkunç şeyler duydum... İşkencecileri cani diye adlandırmak hafif kaçıyor, uygun bir lakap bulmak gerek Cemil kardeş..."

"Eski Mısır'da şeytanlığı ve kötülüğü temsil eden Kral Seth'in adını koyalım haysiyetsizlere... Ya da şeytanın zebanileri diyelim... Çünkü dünya literatüründe başka karşılığı yok!"

"Şeytanın zebanileri, cuk oturdu!"

Abdullah kafasını kaşıyıp, hafifçe doğrulduğunda ranza yerinden oynarcasına sarsılınca ister istemez koğuştakileri gülme tuttu...

"Az ye oğlum az ye..." diye takıldı Mustafa.

"Karşında işkenceye aklıyla, ruhuyla ve bedeniyle meydan okuyan bir babayiğit var. Senin gibiler iğne ipliğe dönerken, ben yağlardan yedim sadece... Şubeye düşmeden önce tam yüz on kilo çekiyordum, şimdiki halime baksana..."

"Aman ha daha fazla zayıflama, verem merem olursun sonra(!)" Gözlerinden yaş gelircesine güldüler... Kimi tasalar ertelense de Cemil'in derin acıları her daim tütüyordu...

15 Aralık 1981

Yaralarım kabuk bağladı, ağrılarım azaldı... Lakin yüreğime çöreklenen acının dinmeye niyeti yok! Tayfun'un hayattan koparılıp, ölüm diyarına sürgün edildiği dakikaları unutamıyorum, vicdanım sızım sızım sızlıyor... Faşizm bitse de açtığı yaralar baki kalacak...

Hasdal'da sırtım ilk kez doğru dürüst yatak yüzü gördü; sanki kuştüyü bir döşekte yatıyorum... Bazı alışkanlıklar en iyi böyle zamanlarda sınanıyor... Mahrumiyet duygusu, azla yetinip sıradan bir kazanıma delicesine sevinmeye sebep oluyor... Benzer tezgâhlardan geçenler arasında müthiş bir dayanışma duygusu hâkim; az olanı paylaşmanın doyumsuz hazzı, birlikte onarılma güdüsü, hemdertliğin en has hali gün yüzüne çıkıyor...

İşkencenin psikolojik boyutu, burada da kısıtlama, zorlama ve dayatma şekliyle sürüyor elbette. Ancak yapılanların bizler gibi acıyla şerbetlenenlerin nezdinde sinek vızıltısı kadar hükmü yok! Kendilerini muktedir sananlara her baktığımda, kokuşmuş sistemin müzmin kötücül tutsaklarından başka bir şey görmüyorum. Şiddet ve zulüm haricinde hiçbir marifetleri olmayan bu caniler, insani özden tümüyle kopmak telaşıyla karanlığın diplerinde şeytanileşiyorlar... Erke boyun eğmeye şartlanmış edilgenler, "Seth"lerini taklit edip, onların iğrenç gölgelerinde boy veriyorlar... Bu vahşi türün zalimliğinden, cehaletinden, kabalığından, alçaklığından, sapkınlığından, ar damarı çatlamış utanmazlığından tiksiniyorum...

Dün sabah tuvalet kuyruğunda, bedeninin yarısı işkenceciler tarafından işlevsiz hale getirilen, Onur kardeşle tanıştım. Henüz on yedi yaşındaki bu delikanlının hakkında öyle güzel şeyler duydum ki, "ismiyle müsemma" lafı cuk diye oturdu. Koltuk değneklerinin yardımıyla bacaklarını sürüklemeye çalıştığını görünce, destek olmak için elimi uzattım; "Sağ ol ağabey, yanımda her zaman birileri olmayacak, başımın çaresine bakmalıyım" dedi. Çocuklar zulmün etkisiyle hızla olgunlaşıyor buralarda! Onur'a hayranlıkla bakarken, yüreğimin dağılışını anlamasın diye kaçırdım gözleri-

mi... O an annemin sürekli yinelediği, "halimize şükretmek lazım" sözünü anımsayınca hiddetlendim. Yolda kalana, eksilene omuz vermek, yükünü hafifletmek yerine, kendi durumundan memnun olmak, ne kadar zalimce bir düşünce. Benzer öğretiler, çıkarcı, umursamaz, bencil ve hayli ilkel duyguları besleyerek insanlığın sürekli kan kaybetmesine neden oluyor...

Düşledikleri dünyanın pratiğini tutsaklıkta da olsa hayata geçirmek hoşlarına gidiyordu. Diğer cezaevlerindeki gibi Hasdal'da da koğuşlar arası "komün" kurulmuştu. Dışarıdan gelen erzak, tütün, sigara, giysi gibi malzemeler, görüşmecisi olmayanlara eşitçe dağıtılıyordu. Demir parmaklıklar, taş duvarlar ve paslı kapıların dışındaki analar, babalar, sevdalılar, dostlar ve cümle tutsak yakınları acıyla, hasretle, belirsizlikle yoğruluyorlardı. Onlar kuşatma ikliminin "sözde özgür" mağdurlarıydılar.

İlk resmi görüş gününde, heyecanla sıranın onlara gelmesini bekleyen ailesi, Cemil'in ismi anons edildiğinde kalabalığın arasından itişerek öne geçtiler. Annesi, çift taraflı tel örgülerin gerisinde, saçları tıraş edilmiş, soluk benizli, fiziksel olarak aynılaşmış onlarca gencin arasından bir çırpıda seçti oğlunu! Müthiş coşku ve heyecan seslerine vurmuştu! Söze nasıl başlayacaklarını bilemediler! Cemil, mümkün olduğunca yüksek sesle "canlarım nasılsınız?" diye sorduğunda, annesinin gözpınarları delindi... Kafes misali gerilmiş iki tel örgünün arasında oluşan koridorda iki asker volta atıyordu ve her bir tutuklunun karşısında insan öbekleri oluşmuştu. Tutsaklar, yakınlarına ancak bağırarak seslerini duyurabildikleri için gürültü seslerini, kelimelerini yuttu! Ne konuştuklarını duyup anlamadan bağrış çağrışla geçti sayılı zaman! "Görüş bitti" çığlığıyla dizlerinin bağı boşaldı... Akıllarını, sevgilerini, hasretlerini tel örgülerin, demir parmaklıkların ve taş duvarların gerisinde bırakıp, ağır adımlarla uzaklaştılar oğullarından...

25 Aralık 1981

Buraya ilk geldiğim gün, anamın kurşuni saçlarını doyasıya okşamıştım. Çektiği kederin derin izleriyle kırışan alnından öpmüştüm babamı. Meğer bir defaya mahsusmuş! Görüş(me)me yerinde içimde pır pır uçuşan coşku kayboldu, tadım kaçtı, neşesizim. Onların yüzlerini güçlükle seçebildim, ne sordum, ne duydum, ne söyledim, ne işittim, hatırlamıyorum!

Askerlikte mantık yoktur derler ya; akıllarıyla birlikte vicdanlarını da kışlanın dışında bırakanların elinde mahsur kaldık. Son günlerde, iki karış dört parmak boyundaki, Hitler özentili bir itin kompleksleriyle uğraşıyoruz. Psikolojik eziyetten haz alıyor şerefsiz. Gücü yetse, hepimizi gaz odalarına atıp rahatlayacak! Ona karşı öyle hain komplolar kuruyoruz ki duysan şaşarsın...

Kendini fasulye gibi nimetten sayan cüce, tıpkı yandaşları gibi düzenin "kullan-at" tutsağı olduğunun farkında değil! Tıpkı DAL'daki komiser gibi o da parmaklarının ucuna basarak yürüyor! Kompleksli it şıkırtısı duvarlarda yankılanan zincirlerinin sesini duyamayacak kadar da aptal. Ne zaman koğuşa girip emirler yağdırsa, yüzüne karşı okkalı bir kahkaha atasım geliyor, diğer arkadaşları zorda bırakmamak için susuyorum. Karşısında ezilip bükülmemizi bekliyor, umduğunu bulamayınca da küplere biniyor; işte o zaman zevkten dört değil sekiz köşe oluyoruz... Aldığımız duyumlara göre, bu pisliğin yakında tayini çıkacakmış! Umarım gelen gideni aratmaz!

Cuma sabahı Erhan geldi ziyaretine... İlk kez tanıştığı avukatına kendisiyle ilgili şeyler sormak yerine Tayfun'dan bahsetti... İşkencede katledildiğini savcıya anlattığını ama adamın duymazdan geldiğini söyleyerek, meseleyi mutlaka takip etmesini istedi... "Kesinlikle konunun takipçisi olacağım Cemil!" sözünü verdikten sonra, gözaltındaki kayıp vakalarına ilişkin davaların gönüllü bir avukat grubu tarafından üstlenildiğini belirtti. Ancak onca avukatın çabalarına rağmen kayıplar hakkında ilerleme kaydedilemiyordu... "Peki senin durumuna ilişkin merak ettiğin bir şey yok mu?" diye sordu avukatı. Başında

dikilen askere baktı. "Faşizmi yok edebilir misin Erhan Ağabey?" Askerin gerildiğini fark eden adam gülümsedi sadece... Önemli bir aksilik olmazsa ilk duruşmada tahliye kararı çıkacağına kesin gözüyle bakıyordu. Ancak duruşma sırası bekleyen binlerce dava dosyası olduğundan mahkemeye çıkması zaman alabilirdi. Müvekkillerinin çoğunun durumu Cemil'le kıyaslanamayacak kadar vahimdi.... Bu nedenle ziyaretine sıklıkla gelmesi mümkün değildi. Tayfun'un durumuyla ilgili net bilgi edindiğinde, onu haberdar edecekti... Erhan uzaklaşırken içinin serinlediğini hissetti...

Kışlada, banyo ve tuvalet kuyrukları, havalandırmalar, sohbet ve haberleşme mekânlarına dönüşmüştü. Diğer cezaevlerindeki ve dışarıdaki gelişmeler anında öğreniliyor, ortaklaşa kararlar alınıp, eylem planları yapılıyordu. Koğuşlarda konuşmak, okumak, yazmak, türkü söylemek dışında, hapishanelere has "sanat eserleri" de üretiliyordu. Resim çalışmalarının yanı sıra ekmek içi, tutkal ve tuz karışımından yapılan tuz seramiğinden vazolar, çiçekler, biblolar; kibrit çöplerinden fotoğraf çerçevesi, tabaka, minyatür gemiler ve boncuktan süs eşyaları yaparak yaratıcılığın sınırlarını zorluyorlardı(!) Yegâne gayeleri, ürettikleri "sanat eserlerini" özgür kaldıklarında sevdiklerine armağan etmekti... Bu düşünce dışarıyla bağlarını, kavuşma ihtimallerini pekiştirdiğinden Cemil de el sanatının icracılarından olmuştu... Sırtı ağrıdığı için ayağa kalkıp parmaklıkların arasından dışarıya baktı... Hapishane avlusunu örten kar ona Konya günlerini anımsattı. Kaçaklar burnunda tütüyordu... Ardından Tayfun saplandı usuna... Onu geride bıraktıklarına kahrolurken, kaybettiklerini bilseler pişmanlıkları depreşecek, perişan olacaklardı... Kör olasıca dehşet görüntüleri güzel anılarını ziyan etti...

Berjer koltuğa gömülüp, lapa lapa yağan kristal damlacıkları seyreden Lale, derin düşüncelere dalmıştı... Sonsuzluğa uğurladığı dostlarının sızısı paslı bir vida gibi beynini oymaya devam ederken, Cemil'in tutuklanmasıyla geçmiş acıları tazelenmişti... Kalbi didikleniyor, aklı paralanıyordu... Yalnız kaldığında nereye baksa içine dokunan hatıralar canlanıyordu... Ayrı şehirlerde dokuzuncu ayı devirdikleri Okan'a duyduğu özlemi hafta sonları gidermeye şartlanmışken, son günlerde iş yoğunluğu sebebiyle onsuz geçen süre uzuyordu... İzmir meselesi birçok olumsuzluğu tetiklese de Okan'ın işteki sorumluluğuna öncelik vermesi canını sıkıyordu... "Dert küpüne döndüm resmen!" diye mırıldandı... Yüreğindeki kış yangınları dinmeden, yeni kar fırtınaları yaratmak istemediği için sıkıntılarını kocasına aktarmayı sürekli erteliyordu... Bu manasız gidişatı durdurmak için belki de İzmir'e gitmesi çözüm olabilirdi... Ancak sevdiği insanlardan uzaklaşmak, hele Cemil'i içeride bırakıp gitmek ruhuna uymuyordu... Ayrıca dönemi hasarsız kapatırsa, bir yıl sonra mezun olacaktı, son sınıfı yeni bir çevrede okumak hiç anlamlı değildi! Kısaca, duygusal ve maddi etkenlerin şehirden ayrılmasını imkânsız kıldığına karar verdi...

Lale, kar fırtınalarını tetiklemekten korkarken, üzerine gelmekte olan çığın henüz farkında değildi... O, kristal tanecikleri havada uçuşmasını seyrederken, geceden kalma kocasının bir otel odasında olağanüstü bir travmayla sarsıldığını bilmiyordu elbette! Yatağında çırılçıplak uyumakta olan kadını görünce panikledi Okan... Yerlere saçılan giysilerini toplayıp banyoya koştu... Uzun süre suyun altında kaldıktan sonra alelacele giyinip odadan sessizce ayrıldı. Serin havayı teneffüs etmek için epeyce yürüdü... Takside aklındaki karmaşa pik yaptı... Sessizce ofisine geçip, bacaklarını masaya uzattı, gözlerini tavana dikti. Önceki geceye ilişkin sisler yavaş yavaş dağılıyordu... Şantiye çalışanları için şirketin organize ettiği yıl

sonu yemeğine katılmaya hevesli olmadığı halde Aylin'in ısrarlarına "ayıp olmasın" diye karşı koyamaması fitili ateşlemişti... Ayrıca "eski bir arkadaşına" karşı aşırı mesafeli bir tavır sergilemesi, etrafın dikkatini celp etmesinin yanı sıra projeyi de olumsuz yönde etkiliyordu... Yemeğe katılmazsa söylentilerin artacağından kuşkulanmıştı... Gece boyunca Aylin'in bilinçli tahriklerini görmezden gelse de bol miktarda tükettiği alkolün filmi kopardığını düşündü... Otel odasına adeta sürüklenerek girişini, Aylin'in arsız konuşmalarını, hayal meyal hatırlıyordu... Koltuktan kalkıp alnını duvara dayadı... "Şu aptal kafayı kıracak cesaretim olsa keşke..." diye mırıldanırken, beynindeki tek bir çöp tanesini önceki gece çöplüğe dönüştüren iradesizliğine lanetler okuyordu... Olayı tüm açıklığıyla karısına anlatmalıydı! Ancak Aylin'in işe başladığını bile söylememişti henüz... Delirmenin eşiğindeydi... Adı "sadakatsizlik" olan bu korkunç illetten kurtulmak için derhal geceden kalma kopuştan sıyrılmalıydı! Panikle santrale evinin numarasını yazdırdı, itiraf etmekten başka şansı yoktu... Lale'nin çocuksu sesini duyduğunda, bastırmaya çalıştığı suçluluk duygusu iyice körüklendi... Uzaktan "günah çıkarmanın" hayli sakıncalı olacağını düşündü! Meselenin perde arkasını anlatmaya fırsat bulamadan telefonun yüzüne kapanacağından yüzde yüz emindi... İtiraf yerine iltifatlara sığındı, Lale'ye duyduğu aşkı, özlemi, tutkuyu tekrarlayıp, kavuşma gününü iple çektiğini söylerken, Lale, gökyüzünden helezonlar çizerek inen pamuksu damlaların tipiye evrilmesini seyrediyordu... "Ben de seni çok özlüyorum Okan, ayrılık canıma tak etti artık!" Karısının ikrarı altında ezilmiş, darmadağın olmuştu... "Keşke dün geceye yeniden dönebilsem!" diye geçirdi içinden... Bu korkunç hatayı asla yinelemeyecekti... Görüşme bittiğinde âhizeyi göğsüne dayadı, en kısa zamanda karısına koşmalıydı...

Öğleye doğru ancak uyanabildi Aylin... Yere saçılmış iç çamaşırları ve giysilerini toparlayıp üstüne geçirdi... Önce lojmanına gidip kendisine çeki düzen vermeliydi! Yol boyunca

Okan'ın veda bile etmeden onu otel odasında bırakıp gitmesine içerledi... Yatağına uzandığında yaşadığı müthiş hazza odaklandı, yengisinin tadı damağında kalmıştı... Okan'dan sonra hayatına girenler olmuştu elbette... Ancak hiçbirini Okan kadar sevmemişti... Her ne kadar gece boyunca onun kulağına karısının adını fısıldamış olsa da bunu sarhoşluğuna veriyordu... Eski günlerdeki gibi tutkuyla sevişmeleri ilişkilerinin tek geceyle sınırlı olmayacağının göstergesiydi ona göre! Birden ofiste ilk karşılaşma sonrası Okan'ın karısını "eşsiz" olarak tanımladığı geldi aklına. Onun inanmadığı sözleri asla telaffuz etmeyeceğini bildiğinden, Okan'ın derin bir hayranlık ve sevgi duyduğu karısıyla rekabet etmenin zor olabileceğini düşündü... Başını yorganın altına sokup, dakikalarca sesli bir şekilde ağladı...

TESLİMİYET BAYRAĞI...

Aylin'le karşılaşmayı göze alamadığından gün boyu ofisinden çıkmayan Okan, ertesi sabah ilk uçağa yer ayırttı... Uçak, bulutların içinden süzülürken efkarla iç çekiyordu... Havaalanından çıkarken karın altında dikildi bir süre... Taksiden inip, basamakları hızla çıktı. Anahtarı usulca çevirdi... Parmaklarının ucuna basarak yatak odasına geçti... Uyumakta olan Lale'yi uzun uzun seyretti... Suçluluk duygusu depreşiyordu... Daha fazla bekleyemedi, soyunup karısının yanına uzandı. Tenine değen ıslak öpüşlerle gözlerini aralayan Lale sımsıkı sarıldı ona... Her defasında ilk sevişme gibi heyecan kuşanıyorlardı... Lale'nin başını göğsüne yaslayan Okan, gönlünden geçen yegâne gerçeği fısıldadı... "Sen benim her daim tutkuyla seveceğim tek kadınsın!" Bakışlarını onun yüzüne doğru kaldıran Lale, mahcubiyetle gülümsedi... "Güne senin koynunda uyanmak şahaneydi canım..."

Kahvaltıyı dışarıda yapacaklardı... Kar öbeklerine bata çıka yürüdüler... Sahildeki şirin çay bahçesinin kapalı kısmına girince giysilerini kaplayan beyaz örtüyü silkelediler... Lale, "Pa-

muksu tanecikler suyla birleşince özlerine dönüyorlar..." diye mırıldandığında Okan'ın derinlere daldığını fark etti... Sessizliğinin nedenini sorduğunda, sadece gülümsedi... Bunun samimi bir gülümseyiş olmadığını anladı, gizem ve sıkıntı çağrıştıran yapmacık bir ifadeydi... Pencerenin önüne konan serçe, karları eşeliyordu... Tabağındaki ekmekleri minik parçalara ayrıştıran Lale, kırıntıları pencerenin önüne koydu... Aynı anda bir sürü serçe doluşunca, "Kuşları çok severim!" dedi Lale... Okan onu başıyla olumsarken, devam etti... "Mahalledeki çocukların sapanla kuş avladıklarını görünce onlara saldırıyordum, elime ne geçerse kafalarına fırlatıyordum... Ama bir türlü vahşi huylarından vazgeçmediler... Sanıyorum altı yaşındaydım, yaralı bir kuş düşmüştü bahçemize... Kanadı kırılmıştı, tedavi ettim, besledim! Hatta Muhsin Amca'dan da yardım istediğimi hatırlıyorum... Neyse bir iki haftaya iyileşip, uçtu... Aylar sonra bahçede buldum onu, bu defa başından vurulup ölmüştü... Aynı kuş olduğunu nereden anladın dersen, kanadındaki yara izinden... Sibel ve Cemil'le, minik kuşa bir mezar hazırlayıp içine gömdük... Sonrasında hüngür hüngür ağladığımda, Cemil beni neşelendirmek için bir dolu maskaralık yapmıştı... İyi yürekli Cemil'imi yaralı bir kuş gibi kafese kapattılar, çaresiz kaldım, canım yanıyor..."

İçinden "yine mi Cemil!" diye geçirse de karısının ellerini avucunun içine aldı... Konuştukları şeyler denize değen kar taneleri gibi hemen eridi... Oturdukları süre boyunca rahatsız edici bir dinginlik ve durağanlık girmişti aralarına... Eve dönüşte kardan göz gözü görmüyordu... Birbirlerine sokularak zar zor ilerlediler... Kirpiklerine dek kara bulanmış bir halde içeriye girdiklerinde, Lale ıslak giysilerinden kurtulurken, Okan da çayın altını yaktı... Kaloriferin önündeki koltuğa uzandı Lale... "Parmaklarım buz tutmuş Okan, büksem kırılacaklar sanki!" Çayları servis eden Okan yatak odasına bıraktığı paketleri almaya gitti... Yılbaşı hediyelerini Lale'nin kucağına bırakıp, ayak ucuna oturdu, tepkisini merak ediyordu... Amba-

lajları açarken, şatafattan hoşlanmadığını bildiği halde kocasının bunda ısrarcı olmasının, "huylu huyundan vazgeçmez" sözünü kanıtladığını düşünüyordu... Onu incitmemek için tebessüm etti... İlk paketten çıkan nefti yeşil fuları boynuna doladı... Diğer paketlerden çıkan su yeşili "V" yaka kazağı ve gümüş küpeleri bir süre seyredip, kibarca sehpaya koydu... Kare ambalajı açtığında Queen'in "A Night at the Opera" uzunçalarını gördü, neşeyle, "İşte buna bayıldım!" dedi.

"Diğerlerini beğenmedin mi yoksa?"

"Saçmalama, hepsi çok güzel... 'Bohemian Rhapsody' gibi harika bir parçayı ilk kez plaktan dinleyeceğim için mutlandım..." Plağı hemen pikaba yerleştirip, çekmecedeki paketi çıkardı. "Çam sakızı, çoban armağanı, mütevazı öğrenci hediyemi umarım beğenirsin!"

Neşeyle açtı paketi... Camgöbeği dik yaka bir kazakla Can Yücel'in *Rengahenk* şiir kitabı çıktı içinden. "Can Baba, 'Rengahenk' şiirini sevdiği kadına, Güler'e yazmış... Kazağı alınca şiiri anımsadım, kitaplarımın arasından çıkarıp üstüne yerleştirdim... Şiirin bir yerinde der ki, 'Gidiyorlar Cezayir'i fethe yeni baştan... Biri erkek, biri dişi... İki korsan...' Sevgimiz daim olsun Okan!"

Kazağı hemen giydi... "Senden beklemediğim bir şeydi. Şaşırdım... Teşekkür ederim canım..."

"Şaşırtırım bilirsin! Gerçekten bu renk sana çok yakıştı! Unutmadan belirteyim; kitabın yasak listesine alındığını duydum... Dikkat et kaptırma sakın!"

"Gözüm gibi bakacağıma emin olabilirsin."

Lale, kitaptan birkaç şiir seslendirdikten sonra onu yalnızlıktan arındıran dostlarından bahsetti uzun uzun... "Eğer onlar da olmasaydı sıkıntılarım hiç aralanmazdı..." Onu dinlerken her mimiğini beğeniyle seyrediyordu... Arada bir yorum yapıyor, fikrini söylüyor ya da sessizce onaylıyordu... "Keşke Cemil de yanımda olsaydı!" diyen Lale suskunluğa gömüldü... Bilinçsiz bir hata yüzünden kendisine karşı verdiği zorlu savaştan

yorgun düşmüşken, karısının bir başka erkekten bahsetmesine içerlediyse de belli etmedi... Kanepede uyuya kalan Lale'nin üstünü örtüp, getirdiği şarabı açtı... Geceye doğru şarap şişesini yarılamasına rağmen beyninin hakaretleri susmadı... Yattığı yerden gerinerek kalkan Lale, saate baktı... "Galiba uykuya devam edeceğim..." Ayaklarını sürterek yatak odasına yöneldi... Karısıyla sevişirse, kötücül seslerin duracağını düşünen Okan da onun peşinden gitti... Ancak sevişme sonrası beyni onu rahatsız etmeye kaldığı yerden devam etti... Geceye damgasını vuran korkunç gerginlik sabah da devam etti... Başı çatlayacak gibi ağrıyordu... Sofrada laf olsun diye birkaç lokma atıştırdıktan sonra ağrı kesici alıp uzandı... Adeta koltuğa sızmıştı... Kısacık uyku iyi gelmişti, toparlandı... Onun kalktığını fark eden Lale elindeki kitabı sehpaya koydu. "Nasıl oldun? Ağrın hafifledi mi?"

"Daha iyiyim Lale... Haftanın yorgunluğu acıtarak çıkıyor!"

"Bir başına onca yükün altında kaldın, kolay değil elbette... Buralarda bir iş baksan diyorum! Ayrılık canıma tak etmişken bir de askerlik meselesi var..."

"Askerliği takma kafana... Önümüzdeki yıl Ege Üniversitesi'ne yüksek lisans için başvuruda bulunacağım... İş meselesine gelince, bu aşamada değişiklik yaparsam, adamların güvenine ihanet ettiğim için yeni iş başvurularımda referans vermezler... Yani iş değiştireyim derken işsizliğe talim ederim..." "İhanet" sözcüğü Aylin'i çağrıştırdı, kafası bulanmıştı yine...

"Belli ki uzun dönemli planlarını da İzmir'de gerçekleştireceksin... Yüksek lisanstan ilk kez haberdar oluyorum... Yine, tek başına aldığın bir kararın dayatmasıyla karşı karşıyayım. Belirsiz süre giderek uzayacak gibi görünüyor... Böyle bir duruma katlanmaktansa işsiz kalmanı tercih ederim... Bize ait birçok şeyi kaçırıyoruz, paylaşımlarımız azalıyor, giderek uzaklaşıyoruz... Geçip giden zamanı geri döndürebilme şansımız yok, hiç olmazsa gelecek günleri kurtaralım..."

Okan, iç sesini susturmak için iyi bir fırsat yakaladığını düşündü; konuştukça unutuyordu... "Kesinleşmiş bir karar yok henüz... Askerliği ertelemek için bir yöntem sadece... Ege'de olmaz İstanbul'da olur, büyütülecek bir şey değil... Gelelim iş meselesine, yaşamı idame ettirmek için bazı fedakârlıklara katlanmak gerekiyor... Birlikte gidelim diye yalvardığımda, reddederek sorumluluktan kaçtın." Lale müdahale etmek istediğinde, "Bitireyim dilersen!" diyerek devam etti... "Bazı şeyler söylendiği kadar basit değil; işsizlik umulmadık sorunları da beraberinde getirir daha çok yıpranırız. Yani sabretmek dışındaki seçeneklerin hayatta karşılığı yok! Ayrıca, ciddi bir sorun çıkmazsa proje fazla değil, iki yıla kadar tamamlanır!"

"Bitirdin galiba! Örtülü şekilde İzmir meselesinde sorumsuz davranmakla suçlanıyorum. Gitmene asla rıza göstermeğimi biliyorsun! O günlerde de meşhur mazeretine, işsizlik argümanına sarılmıştın... Çözüm üretmek yerine aklına koyduğunu yapman fedakârlık, benim yaptığım ise sorumsuzluk oluyor! Belli ki çok yorgunsun, aksi halde bu denli mantık yitimine uğramazdın... En önemlisi de çalışıyor olmanı, 'Demokles'in kılıcı' misali tehdit unsuru gibi kullanmandan sıkıldım... Senden para vermeni istediğimi hatırlamıyorum! Hayatımı idame ettirecek gücüm var; eczanede çalışmamın karşılığı bana yetiyor da artıyor bile. İhtiyaç fazlasına gerek yok... Sanıyorum ayrılığı dert eden taraf benim, içselleştiren de sen!"

"Çarpıtıyorsun Lale... Aslında dokunulmazlık zırhının gerisinde muhafaza ettiğin ayrılığımızdan daha mühim sıkıntıların var, hıncını benden çıkarıyorsun... Aramıza sürekli bir başka erkeğin gölgesi giriyor, ben de bundan sıkıldım. Seni kırmamak adına tepkisiz kaldım bugüne dek, teselliye çalıştım, sonuç değişmedi... Ne ölülerle rekabet edebilirim ne de Cemil'in serbest kalmasını sağlayabilirim! Değişmesi olanaksız detaylara takılmana dayanamıyorum, mutlu olmanı istiyorum... Önüne gelene üzülmen, parçalanman, yıpranman beni

mahvediyor... Sürekli, bizim dışımızdaki meselelerle üç kuruşluk keyfimizi kaçırıyorsun..."

Lale, patlama noktasına geldiğini hissetti... "Hangi ara bu denli vurdumduymaz olduğunu anlamakta gerçekten zorlanıyorum... İnsanlar işkenceyle boğuşurken, kör kuyularda ölüm kalım savaşı verirken, duyguları iğdiş edilirken, evlerde feryat figan yas tutulurken, üç maymunu oynamadığım için tenkit ediliyorum... Boş vermişliğe terfi edip, 'ne şiş yansın ne kebap' varsa yoksa sefahat diyemediğim için suçlanıyorum... Derin kederler karşısında savunmasız, çaresiz kalışımı kibirli bir dille yargılamanı sindirmem mümkün değil... Görünen o ki hızla vicdan yitimine uğradığını fark etmekte hayli geç kalmışım!"

"Yine aynı şey... Burnundan kıl aldırmıyorsun... Azarlamandan bıktım usandım... Benim yerimde sabır taşı olsa çatlardı... Senin için endişelenmeme bile tahammülün yok! Aksine, darbenin müsebbibi benmişim gibi hoyratça saldırıyorsun... Merak ediyorum da benden farklı ne yapıyorsun? Aydınlat da öğreneyim..."

Lale'nin sinirden eli ayağı titriyordu... "Ötekileştirici kipler kullanarak meselenin ne kadar uzağına düştüğünü bir kez daha ispatladın. Yarın dünya yok olacak deseler, sen sadece kendini ve beni düşüneceksin öyle mi? Beni bencilliğinin gerekçesi yapma! Merhametine zerre kadar ihtiyacım yok."

Tartışmanın kötüye gittiğini fark etmişti... "İyi niyetli kaygılarımı bile saldırı malzemesi yapıyorsun! Fikirlerimi özgürce açamıyorum... Söylediklerimin neresi yanlış? Olumsuz koşulların bugünden yarına değişmeyeceği ortada değil mi? Köyün durumu ayan beyanken kılavuza ihtiyaç yok! Darbecileri merkeze koyarak, sonu gelmeyen kavgalarla birbirimizi yıpratmayalım artık! Anlayıp dinlemeden yargılamak yerine, serinkanlı olmayı denesen, ne kaybedersin? Kendini benim yerime koyabilirsen haksızlık yaptığını anlayacaksın, inan bana! Eğer seni sakinleştirecekse bağır çağır, istersen vur, ama ne olur tavır alma bana."

"İnsanlar kavga ederek değil, konuşarak, tartışarak anlaşırlar! Değişimden ümidini kesmişsin sen... Pes etmenin vardığı nokta faşizmi özümsemektir, dikkat et! Öleceğimi bilsem de teslimiyet bayrağını göndere çekmem... Aramızdaki bağları öylesine zedeledin ki bundan böyle kendimi senin yerine koyabilmem ihtimal dahilinde bile değil... Ciddi anlamda hayal kırıklıkları yaşıyorum."

"Gerçekte hangimizin hayal kırıklığı yaşadığı ortada.."

Sözünü bitirmesine izin vermedi... "Demek ki devrimciliğin kısa bir reklam arasıymış Okan! Sonraki programda rüştünü ispat edince yayından kaldırdın... Şaşırmamak lazım!" Hırsla yatak odasına yönelen Okan valizini toparlayıp, kapıyı kırarcasına vurup çıktı.. Çarpma sesiyle irkildi Lale... Okan'ın az önce sarf ettiği sözlerin yanında bu çocukça tepkisi devede kulak kalıyordu... Daha fazla birlikte olmayı düşlerken evliliklerinin ağır bir darbe aldığına tanık olmuştu... Pencereyi açtı, kar tanecikleri yüzüne değiyordu! Memleketin hali gibi Okan'la geleceğinin de muğlak olduğunu hissediyordu...

KOĞUŞA "MÜBAREK" DÜŞER!

Hapishane yönetimi belli kurallar dahilinde yılbaşı gecesi eğlenmelerine izin verdiğinde, "Onlar kural koyar, biz de yıkarız!" dedi Cemil... Sohbetler aktı gürül gürül, şiirler okundu köpük köpük, kahkahalar yankılandı umut umut, türküler okundu dalga dalga... Birbirlerine yarenlik ederek erittiler taş duvarları, kaygıları, kötümserlikleri... Yeni güneş yükselirken yüreklerinden geçen tek dilek özgürlüktü...

Hasdal eski rutinine döndüğü gün, yaşlıca bir adam koğuşa getirilince "tahliye vurmuş" gibi sevindiler... Cemil elindeki kitabı yastığın üstüne bırakıp, ranzasından aşağı inerken, "Ben bu adamı nereden tanıyorum?" diye geçirdi içinden. Yeni gelen, "Te bea, geçmiş olsun delikanlılar" diyerek, her biriyle tek tek tokalaşıp, sımsıkı sarıldı... Siyah, gri kırçıllı kasketini, düğmeleri dökülmüş ceketinin cebine tıkıştırdı... Ekose göm-

leğinin rengi ağarmış, kırış buruş pantolonun paçaları yer yer sökülmüştü. Adam, "Yemek salonu" işlevi gören alt ranzaya bağdaş kurarken, "Te bea!" vurgusuyla beyninde şimşek çakan Cemil, onun kim olduğunu hatırladı... Muhtar'ın evinde karşılaştıklarında "Allah hepicinizi isla etsin!" diyen geçimsiz ihtiyardan başkası değildi... Belleğinde aksi ihtiyar olarak yer eden adamın sevimli tavırlarını izlerken, onun hangi aşamalardan geçip buralara düştüğünü, nasıl yumuşadığını merak ediyordu ki adamla göz göze geldiler. "Sanki seni bi yerden tanırım Çakırım!" imasını duymazdan gelince, adam kafasını kaşıdı... "Eral bızıkladım kızancım... Cigaranız var mıdır bea?" Birbirleriyle yarışırcasına, sigara ikram ettiler. Adam dumanı öyle bir içine çekti ki sigara neredeyse yarılandı. Pür dikkat, adamın ağzından çıkacak sonraki cümleyi bekliyorlardı. İkinci nefesten sonra başladı konuşmaya... "Şimdicikin, bu itiyarın ne işi var aramızda diye suraasınız bilirim! Sülecem, dinleyiniz beni can kulağıyla..."

Bir zamanlar onlardan "şeytan çarpmış" gibi kaçan ihtiyarla Hasdal'da karşılaşması tuhaf ve oldukça komik bir rastlantıydı; "Mübarek'in muhteşem dönüşü!" diye düşünüp, içten içe güldü Cemil... Hayat kim bilir daha nice garip tesadüflere gebeydi! Bozuntuya vermeden, "Rica ederiz amca! Burada hepimiz eşitiz, yaş farkını boş ver, can kulağıyla dinliyoruz..."

"Ağzın iyi laf yapar çakır gözlüm, yakışıklım, komplimanını begenmişim... Seni bir yerden çıkarcam da bulamam, sesin de yabancı gelmemiştir, ya niyse... Adım Mübarek'tir. Acıydı babacım, eveliki senelerde rametli oldu... Anacım daa önce rametli oldu. Ramet isterler bea!" Duasını dudaklarını kıpırdatarak okuduktan sonra "Amin" diyerek yüzünü avuçlarıyla okşadı. "Tekirda'da duğup büüdüm. Üç abim vardır, Osman, Muhammet, Adem, anlacanız tekne kazıntısıyım bea. Babacım er adam idi, iyi bir Müslüman idi; aram yemez, yalan demez, kimseye kütü güzle bakmaz idi. Öldüünde küyün aaalisi aykırarak üngür, üngür ağladı te bea!" Bir sigara daha iste-

di... "Süzü uzatma istemem, ünce atalaamı anayım istedim, çünkülüm insancıkla küklerinin üstcaazında büyülee... İşte ben büyle bir babanın evladıyım. Aksızlıya dayanamam asla. Kodese neden düşütümü diyecem şimdicikin! Bildiyiiniz gibi paşalar gelmiştir başa..." Son cümlesiyle hep bir ağızdan kahkaha attılar...

İlk toparlanan Abdullah oldu. "Bilmez miyiz amcam, buraya tatil amaçlı gelmedik hiçbirimiz!"

"Te bea kesmeyesin süzümü, bitirmedim da. Biliriz de lafın gelişi süleriz!" Sinirlendiğini belli etmek için başını "tüvbe, tüvbe" diyerek iki yana salladı... "Küydekilerle kaveye gider, taş oynar, vakit üldürürüz. Vakit başka türlü geçmez küy yerinde... Em uyun uynarız, em de acansları dinleriz... Lakin, er Allaan günü susak aazlı erif kufayla sıçar beyincimize... Bezdim bea... Uzatmaayım, Üsmenlen pişti oynarken, şopar aazlı çıktı gene... Üsmen kazanır, küy aalisi dalga geçer, bezmişimdir cancazımdan. İşitme bu kapçık aazı diceksiniz... Olmaz bea, baarıp durur kart pezevenk! Gırtlama kadar doldum. Açtım bayramlık aazımı! Oşşt küpek diye başlayıp nursuz İvreni de sülalecini de kalayladım bi güzel, afifledim kuşlaa gibi... İnzibatla doluşana kaa erkes gülee salya sümük... Şopar suratlı inzibatla ne vakit duydu bencazı anlamamışım... Epici üzerime doluştulaa."

Cemil kahkahasını zoraki baskılıyordu. "Sen neymişsin be Mübarek Amca! Peki seni kim şikâyet etmiş?"

"Te bea ispiyoncu mu araasın bizim küyde, tonla vardıı onlaadan... Ama gürmüşüm beni ispitleyeni Sülüman'dır bea... Sanki mükâfat alacak kapçık aazlı, emencecik yetiştirmiş süledıklerimi... Adilem bi koşu geldi kavenin önüne, ellerime yapışır, istemez kolayca bıraksın erifini... O çeke, inzibat çeke, kaldım mı aralaanda? Çetin karıdır Adilem, tanısanız anlarsınız boşa konuşmaadımı... Baş inzibat orozlanınca itiverdim onu kendim bindim kamyonete... Ünce askeriyeye gittik, oradan dooru, İstanbul'a aykırladık... Ayatımda iç gürmemişim

İstanbul'u bea! Allaaım ünce karanlıını gürmemi nasip etti... Tüvbe... Tüvbee... Bi ücreye attılaa, er bir tarafı sidik, kusmuk kokaa. Ne vakit kütekten anacıkları aalamış kızancıkları gürdüm, acıdım onlara, er bi şeyi unuttum. Lakin ertesi günü benzemişim onlara..."

Mustafa sıkıntıyla yüzünü buruşturdu. "Utanmaz itler, senin yaşındaki adamı dövecek kadar aşağılık şerefsizdir onlar..."

"Ne süylersin bea, zalimdir epici yaşa bakaalamı? Sopayla üyle bir dövdülee ki ciyerlerim çıkmıştır aazımdın... Epten aykırı şeyler suudular, iç bi şeycik bilmem, iç kimseyi tanımam... Tam oracıkta, epsine küfredeyim dedim lakin sustum! Korkmuşum sanmayınız sakın, bir tek Allaamdan kurkarım o kadarcık. Adilem geldi akılcıma, yüreğim kavruldu bea!"

Elinin tersiyle gözyaşlarını silip, burnunu çekti. "Te bea verin bakalım bir cigara da..." Sigaranın yanmakta olan uç kısmına baktı. "İşte büyle yaktıla er bi yerimi. Bubanız yaşındayım bea, vurmaya utanmaz mısınız deyince de ceryan verdile... Ayıptır süülemesi acetim kuptu, kupacak..." Gülmemek için zorluyorlardı kendilerini... "Bu yaştan sonra ne işine yaraacak dersiniz bilirim... İşemee bea..." Mübarek gülünce diğerleri de rahatça koyverdiler kahkahalarını...

"Şimdi bakmayasınız güldüüme, kötek yemek çok dokunmuştur... Er bi yerim acır, kanaa... Sununda tak etmiştir canıma, üleyim istedim, epiciniz ayvansınız deyip sıraladım epicinin sülalesini... Bi feraaladı yüreciim surmayın... Peşinden azgın bualar gibi purnik sündüdüler te buracıklarımda..." Pantolonuna sıkıştırdığı gömleğini çekiştirip çıkardı... Göğsünü açtığında, sigara yanıklarına yakından baktı Kamil... "Yaralar kabuk bağlamış ama kaşınmasın diye bir şeyler süreyim..." Karton kutunun içinden çıkardığı pomadı izlerin üstüne hafifçe sürdü...

"Saoylasın te bea..."

"İşkence ne kadar sürdü?"

"Valla bilmem, çakırım, yakışıklım? Ne vakit götürdüler, ne vakit saldılaa esaplamamışım... En az bi afta düvmüşlerdir... Küfrü yiyince üfkelendiler epten, bu yüzden tuttular onca vakit. Lakin onlara ayvan diyerek, ayvancıklara yazık ettiyimi anlamışım. Bütün canlılar acır iitiyarlara..."

Kamil, "Kurtuldun ya amcam, boş ver o dingilleri" dedi.

"Te bea sen kolaycana boş verdin mi?"

"Amcam kızma, kötü bir şey demedim ki!"

"Yok be evladım, senin gibi namuslu kızancığa kızamam iç! Yukarda Allaa var yakar beni öbür dünyada. Ücredeki kızancıklar aylaca kütek yemişle. Em de benden daa beterini. İç birinin yüzleri tanınmaz, kan revan içinde. Lakin unuttulaa dertlerini, benle uyraştı epiciyi. Onların akkını asla üdeyemem. Epiciniz evladımsınız artıkın, babalar kızancıklarına kıza mı kolayca..."

Cemil oturduğu yerden kalkıp, adamın yanı başına oturdu. Gülümseyerek omuzuna dokundu. "Beni nereden tanıdığını söyleme vakti geldi!" Adam gözlerini kısarak uzun uzun onun yüzünü inceledi. "Süleme bea çıkardım seni. Bizim Mutar Alil'in komünist kızanlarındansın."

"Gerçekten tanışıyor musunuz?" diye sordu Kamil...

"Pek iyi bir karşılaşma sayılmazdı, değil mi Mübarek Amca?"

"Duru dersin bea, ne vakit sizleri gürdüm, epicinize küfür edeyim istedim, lakin Alil'den kurktuyumdan ses etmedim... Gülme komşuna geliveri başına... Alil'in epicimizden aklı olduu yeni anlamışım... Bakınız Allan işine şimdicikin ben sicilli, Alil sicilsizdir bea! Çünkülüm, Alil iyi bir komitacıdır. Küyü ürgütlemiştir, muhbirlerin üdleri kopaa, küpek gibi kurkalaa undan..."

"Halil Amca'yı yakınlarda gördün mü? Nasıl, merak ediyorum..."

"Yakalanmadan bi kaç gün evvel görmüş idim, keyifciyi yerindedi elbet! Gülümserlen evlenmiştir... Bilirsin köyün gancıklarından bıkmıştır, beyav!"

"Duyduğuma sevindim. Fitnat'ının acısı hafifler belki... Gülümser Teyze'yi tanıyorum. Az yemeğini yemedik..."

"Ben de sevinmişim çok. Lakin asla ve kata inanmam Alil'in karıcını unutcana."

"Peki sana dönelim Mübarek Amca, hâlâ bizim ıslah edilmemiz gerektiğine inanıyor musun?"

"Yok bea! Büyük lokma ye de büyük laf süleme diye boşa demezler. Allaaın sopası yok ki soksun güzüme! Değişmişim artık emin olasın, kusuruma bakmayasın..."

"Ne kusuru amcacığım. Seni daha önce adamakıllı tanımamıza fırsat verseydin iyi olacakmış... Keşke buralara hiç düşmeseydin! Peki, şubeden sonra neler geldi başına?"

"Şikâyetçi dilim halimden, mavişim. Büyle olmasaydı, anyayı kunyayı na anlardım. Şubeden duruca Selimiye'ye gittik. İlk günü usuldu!"

"Usul derken?"

"Sakin demek isterim kızancıım. Mafyacılar gelince raatımız kaçıvedi... Katil, pezevenk, ırsız, ne ararsan fazlasıyla. Er şeyleri dışardan gelir. Kavurma, sucuk, ne istesen... Lakin hır gür iç bitmez. Er saniye koyuş birbirine girer. İç uyuyamadım inan olsun. Neyse, yüce Rabbim sesimi duydu da bura gönderdiler..."

Mustafa, konuşmaları dinlerken bir taraftan da dikkatle kibrit çöplerini tabaka maketinin üzerine yapıştırıyordu. "Normal zamanda bunca macerayı yaşayamazdın amca. Üzerinde herhangi bir ifade falan yok, sen de bir şey bilmiyorsun. Bu durumda çıkman yakındır. İlk duruşmada bırakırlar seni."

"Ele bir çıkayım, epsine tek tek sorcam esabını. Übür dünyada da bırakmam yakalaanı asla..."

"Amcam canını hiç sıkma. Senin hesabı da bizimkilere ekledik. Öyle ahireti falan beklemene gerek yok. Hallederiz, rahat ol!"

"Savol da kabul etmem mavişim. Sizler devlete kafa tutmuşsunuz. Tonla aske, polis, komiser, komutan, düşmanlarınız sıra sıra... İşiniz uzun süre, ömrüm yetmez... Benim

düşmanım tektir. Ne zaman ki çıkarım burdan, o susam suratlı İvren yılanını kunduramın altına alıp ezecem! Bülece memleket isla olacak."

Abdullah gülümsedi. "Amcam, bir kişiyi dövünce bütün sorunlar bitecek mi? O dediğin herif sadece baş maşa! Onun daha irileri var yukarılarda!"

"Ben maşa, paşa anlamam. Kafama takmışım alacam hıncımı ülmeden. Ne sizin ne de üteki kızanların kanını yerde bırakırım, süz verdim epicine."

MÜTTAKİLER...

Kısa süren sessizliğin ardından kafasını kaşıdı epeyce... "Bitler bitmiştir merak etmeyesiniz, yerleri kaşınır... Te bea sıra size gelmiştir. Ade, anlatın tek tek neden girdiinizi? İsimlerinizi de süyleyin bu ara. Aklıma girmez kulayca, kızmayasınız sakın, itiyarlıktandır bea! Sen kunuş önce zanaatkârım!"

Tüm gözler Mustafa'ya çevrildi... Elindekileri gazete kâğıdının üzerine bırakıp, sigara yaktı. "Adım Mustafa. Bu zanaata başlamadan evvel, Cerrahpaşa Tıp Fakültesi'nde okuyordum. Beyin cerrahı olmaya niyetleniyordum, zaruretten kibritçi oldum. Herhangi bir insanlık suçu işlemediğim için buradayım."

"Sen benden masumsun bea!"

Kahkahaları büyük bir ciddiyetle kesti Mübarek. "Dalga geçmeyiniz, ayı oynamaz! Şimdi de sen anlatasın mavişim!"

Cemil "Ben mi?" diye sordu, "Evet bea! Senden başka çakır var mıdır buracıkta!"

"Affedersin, nasılsa tanışıyoruz diye sona bırakırsın sanmıştım!" diye güldü. Kamil tanışma hikâyelerinin detayını öğrenmek isteyince, esprili bir dille ilk karşılaşmalarını anlattı. Onu dinleyen Mübarek'in yüzü şekilden şekile giriyordu. "Tamam bea, yetmiştir canıma. Beni bırakasın da kendini anlatasın artık, merak ederim.."

"Alınma amca, şaka yapıyorum. Kısaca, sen ve senin gibi namuslu insanlar yoksullukla boğuşmasınlar, adaleti öbür tarafa ertelemesinler, dünyada refah içinde yaşasınlar, kötülüklere cesurca kafa tutsunlar, haklarına sahip çıksınlar, gerektiğinde gönüllerince küfür edebilsinler diye mücadele ettiğimizden buradayız. Mevcut düzende bunları hayata geçirmek olanaksız olduğu için adil ve eşit bir dünya kurmak istedik. Suçumuzun yekûnu budur!"

"Sen çok yaşayasın be Çakırım. Doğru dersin, bundan sonra ben de sizdenim bilesin." Sonra Abdullah'a döndü. "Sen anlat bakalım çam yarması."

"Sen öyle görüyorsan diyecek bir şey yok amcam!"

"Yanlış anlamayasın... Kompliman yapmışım sana. İrikıyım pelivanlara 'çam yarması' deriz.."

"Kızmadım amcacığım... Adım Abdullah. Ben de dostlarım gibi aşı sömürenler değil, pişirenler yesin, öteki beriki gibi tanımlamalar sona ersin istedim. Oligarşi yıkılmadan hayallerimizin gerçekleşmesi mümkün olmadığından savaşmak zorunda kaldık... Gün yüzüne hasret bırakılışımızın esası budur."

"Oligo moligo bilmem, anladıyım lisanda konuşasınız... Saatiniz var mıdır bea?" Cemil, "Beş buçuk!" diye yanıtladı. "Çene çalarken namaz vaktini kaçırdık! Kıble ne yandadır bea?" Herkes bir diğerine şaşkınlıkla bakıyordu.

"Namazda güzü olmayanın ezanda kulaa olur mu iç? Nereden bilceksiniz kıbleyi, size bunu sorandadır kabaaatin büyüyü!" Gazete yığınlarının arasından bir tanesini alıp yere seren Mübarek üst ranzaya çıkıp, gökyüzüne baktı. "Zaamet etmeyesiniz, bulmuşum..."

Mübarek'in namaz kılışını sessizce izlediler. Selam verip doğruldu... Tesbihini çekerek ranzaya yerleşti... "Rabbim epicinizi mapusluktan kurtarsın. Er vakit buna dua ederim." Abdullah'ın ikram ettiği sigarayı yaktı, yüz ifadesi ciddileşmişti... "Bakara Suresi'nin 177. ayetini aklımda kaldıyı, dilim döndüyü kadar an-

latayım. –Bismillaa' Bu sure der ki, 'iyilik yüzcanızı dooyuya, batıya çevirmek deyildir. İyiliyin as olanı, Allaa, aairete, meleklere, kitaplara, peygamberlere inanmaktır. Allaa rızasıyla, yakıncıklarına, yetimciklere, yoksulaa, sakatlaa, dilencilee, külelere yani, garibanlaa sevdiyi maldan veren, namaz kılan, zekat verenler iyi insanlardır. Müttaki olmanın şartları da te şunlardır; süzünde durcan, sıkıntı, astalık ve savaş vakitlerinde sabredecen! Çok şükür epiciniz çoyunu yaparsınız..."

"Müttaki'nin anlamı nedir amcam?"

"Allaa yolunda, iyilikten sapmayan, cennetlik insandır, zanaatkârım. Demişim ya, sizler iyi kızanlarsınız, epiciniz müttaki olursunuz... Ne vakit *Kuran*'ı okur, Allaaımın emirlerine uyarsınız, işte o vakit mutlak gideceniz yer cennettir, buna inanırım."

Cemil adamın yüzüne sevgiyle baktı. "Mübarek Amca, her canlı iyi bir hayatı hak eder, eğer verdiğimiz mücadeleyi kazansaydık, 'yaşanabilir bir ülke' adında yüce bir mükâfatla taçlanacaktık... Başaramayınca geçici de olsa kötücülün zulmüne tabi tutulduk... Tüm insanlık için adil bir hayat dışında iki taraftan da menfaat beklentimiz yok... Zaten ödül de ceza da bu dünyada... Mesela sen onca zamandır dua ediyorsun da neyi değiştirdin? Haksızlık ve adaletsizlik dua etmekle, beklemekle, sabretmekle sonlanmıyor değil mi? Eğer dediğin gibi ölümden öte bir yer varsa, bizim için üzülme derim, çünkü bu cehennem bizi yeterince şerbetledi, öbür tarafın ateşleri zor işler..."

"Tüvbe, tüvbe... Te bea üyle demeyesin mavişim, çakırım. Günaa girersin. Sapmayasın duru yuldan. Üzmeyesin beni daa fazla. Sabretmek şarttır, şeytanlarla savaşırız bea! Melunlardan kulayca kurtulmak olur mu? Er ya da geç iyilik şeytanları yenecek, başkaca yolu yoktur..."

"Mübarek Amca son cümlen, Halil Cibran'ın sözlerini hatırlattı, –Ve şehrin yaşlılarından biri, 'Bize iyilik ve kötülükten bahset' dedi. Ve o cevap verdi: Yalnızca içinizdeki iyilikten

bahsedebilirim, kötülükten değil... Çünkü kötülük, kendi açlık ve susuzluğu içinde azap çeken iyilikten başka ne olabilir ki?–"

"Kimdir bu Alil Cibran, Kamil'im... Ermiş midir yoksa?"

"Lübnanlı bir filozof, şair, ressam... Ermiş biri midir bilmem ama okuduğum dizeler *Ermiş* isimli kitabında yer alıyor."

"Beyenmişim, sevmişim bu adamı sayolasın... Sen nerede okursun bea?"

"Hacettepe Tıp Fakültesi'nde okuyordum!"

"Te bea, kapçık aazlar ne ka akıllı vasa epicini toplamışlar buracıklara. Ne ka doktor, müeendis varsa içeedee... Küydeki kızancıkla boşuna ukumaa üzenmeyiniz diyecem. Çünkülüm okumak suçtur bu memlekette..."

DENİZE KARŞI DEMLİ ÇAY!

Görüş alanına indiğinde, iki yeşil göz içine işledi, soluksuz kaldı, bacaklarının dermanı kesildi... "Hayal görüyorum galiba" diye söylenerek geçti kafesin gerisine... Gözlerini kırpıştırdı... Evet, annesiyle babasının arasındaki Lale'den başkası değildi. Düş tadındaki bu muhteşem seyrüseferin ilelebet sürmesini diledi... Görünmeyen elleriyle onun gül kokulu tenini okşadığını hissetti! Ilık, berrak bir "Merhaba" rüyasını gerçeğe taşıdı. Kurumuş dudaklarını güçlükle kıpırdattı. "Hoş geldin, safalar getirdin Lale!" Sesi öylesine titriyordu ki, tanıyamadı.

Lale gülümseyerek göz kırptı. "Nasılsın? Biraz kilo almışsın! Sana soracaklarımı aklıma not etmiştim ama görünce hepsi silindi gitti.."

Sesini akort etti telaşla. "Ne iyi ettiniz de geldiniz! Kış ortasında bahar taşıdınız buralara, sağ olun.." Oğullarının mutluluğu ziyan olmasın diye ikisinin arasına girmediler... Sözlerin ifade edemeyeceği nice itiraflar Cemil'in bakışlarından gürül gürül akarken Lale teselli cümlelerini kuruyordu art arda... "Alsalar da almasalar da her hafta geleceğim ziyaretine..."

"Zahmet etme, yorma kendini.." İçten bir söz değildi, fısıltıyla döküldü dilinden... Lale kulağını göstererek, duymadığını

ifade edip gülümsedi... Çünkü biriktirdiği cümlelerin yitip gideceğinin farkındaydı... Annesi arkadaşlarıyla birlikte yaptıkları yemeklerle birlikte filtreli sigara da getirmişti. "Çıkarken unutma da al evladım... Hepiniz afiyetle yiyin..." Cemil, emeği geçenlere teşekkür etti... Aklı tek bir noktaya kilitlenince, söylenenleri kafasını sallayarak geçiştirdi... "Gelecek defa ben de bir şeyler yapmak istiyorum, ne istersin?" diye sordu Lale...

"Özgürlük haricinde her şeyimiz var... Tek isteğim ayrı geçen zamanları telafi etmek Laleciğim! Atladığım, ihmal ettiğim sıradan eylemlerin ne kadar kıymetli olduğunu fark ettim... Denize karşı demli bir çay içmeyi, ufuk çizgisini seyretmeyi, sevdiklerime doyasıya sarılmayı dört gözle bekliyorum!" Bağırarak konuştuğu için boğazı sızlamıştı... "Arkadaşlar nasıl?"

"Gayet iyiler, selamları var. Sibel de gelecekti ama olmadı. Birinci dereceden yakınlar dışında bir kişiden fazlasına izin yok... Bugün sıra bendeydi, haftaya diğer kuzenin gelecek..."

"Senin gelmen yeter... Yeşillerinle yık duvarları, kokunu tenime sür, dudakların şifa taşısın bedenime, ne olur gitme..." Duyguları diline bulaşacak diye ödü koptu...

"Görüş bitti!" uyarısıyla binlerce iğne battı kalbine... Askerler, kolundan çekiştirip uzaklaştırırken, "Gitme" diye avaz avaza bağırmak arzusu, dudaklarından "Hoşça kal" olarak döküldü... Kaskatı bedenini ayaklarına yükleyip, başı geride yürüdü... Koridoru koşarak geçip, basamakları çifter çifter atlayarak, nefes nefese koğuşa girdi. Pencerenin önünde kümelenen arkadaşlarını yarıp, parmak uçlarında yükselerek burnunu cama yapıştırdı. Görüşmesi bitip, avluya çıkanları hızla taradı... Lale göründüğünde, damarlarından coşkun nehirler akıyordu. Dışarıyı gönlünce seyredebilsin diye diğerleri sessizce geriye çekildiler... Sanki birisi dürtmüşçesine irkilen Lale, gözlerini yukarıdaki pencerelere çevirdi... "Türkan Teyze, Cemil'e bak! Köşedeki pencerede, el sallıyor..." Bakışlarını küçük pencereye kilitleyip, avlunun orta yerinde dakikalarca

kaldılar. İçeriden daha uzun sürdü görüşmeleri... Kuşbakışı olsa da Lale'nin suretini seyretmek ruhunu özgürleştirdi... "Ey büyük usta, ölsem de gam yemem gayrı'nın resmi az önce çizildi!" diye mırıldandı... Harikulade kareyi dondurmak için ömrünün yarısını verebilirdi... Askerler müdahale edince, başı geride, ayaklarını sürterek ilerledi görüşmecileri. Yüreği üşüdü... Sevdiceği demir kapının dışına çıkana dek pencerenin önünden ayrılmadı...

Kışlanın önündeki daracık caddenin karşısında Haydar Efendi'yle sohbet eden Sibel, avludaki hareketlenmeyi görüp, kapının önüne yaklaştı! Doğu şivesiyle konuşan nöbetçi "Yassah bacım!" dediyse de dinlemedi... Lale, eliyle koğuşu işaret etti. "İkinci kattaki köşe pencereden bakan Cemil'i görüyor musunuz?"

"Bu mesafeden mümkün değil! Neyse, Cemil'in keyfi nasıl?"

Türkan Hanım, Lale'den önce davrandı, "Laleciğimden Allah razı olsun. Oğlumun gözleri ışıldadı!" diyerek arabadan içeriye girdi. Başını kadının omzuna dayayıp, yüzünü okşadı... "Asıl ben teşekkür ederim Türkan Teyzem, Cemil'i görünce içim serinledi... Bunca zaman niye düşünemedik diye kızıyorum kendime..." Daha çok umut, bir parça sevinç ve bolca hasret yüklenip döndüler evlerine...

Ocak 1982

Bugün seni gördüğümde, bazı anılar davetsizce doluştular usuma... Hani saklambaç oynarken gözlerini kapatıp dayadığın dut ağacı vardı ya! Onun gövdesine, babamın çakısıyla ismimizin baş harflerini kazımıştım! Maksadımı anla diye de harflerin etrafına derme çatma bir kalp çizmiştim... Heyecandan, içim içime sığmamıştı bütün gece... Diğer günlerde saklambaç oynamaya yanaşmayınca, dut ağacını da gözlerine siper etmedin. İlk hevesimin kursağımda düğümlenmesi böyle gerçekleşti... Yazlık dönüşü bahçeye tümden veda edince, ilk cesaretim ağaçlarla birlikte kurudu gitti...

Hani sana demet demet gelincikler toplayıp getirmiştim de, "Bunlar kokmuyor mu Gülüm?" diye sormuştun! Ben de en bilgiç hali-

mi takınıp, -Çiçek perisi, gelinciğe buram buram kokular sunup, renginin karşılığında istediği kokuyu seçmesini söylemiş. Mağrur ve dik başlı gelincik üfür üfür salınıp "rengim benim kişiliğimdir, hiçbir şeye değişmem" diyerek periyi reddetmiş- mealinde bir masal uydurduğumda, gamze gamze gülümseyip, omuzuma yumuşacık ellerinle dokunmuş ve "seni gidi masalcı seni" demiştin. Bu sözün ömrümü tanımlıyor Lalem; arsızca ümitlenmelerimin sebebi budur... Kötücüllerin er ya da geç layığını bulacağına, iyiliğin illa ki galip geleceğine inanmam, sonu güzel biten masallardan medet ummam, haylaz çocuklar misali sevdanın o ulu gölgesinde oyalanmam bu yüzdendir...

Görüşmecilerin arasına bir serap gibi aktığında; sevdamı resmettiğim gün kadar heyecanı, omzumu okşadığında hissettiğim sevincin katbekat fazlasını yaşattın müzmin masalcına! Kış ortasında gelincikler bezendim, gamzelerinle ısındım, yeşillerinle yenilendim, düşlerim güne döndü, şad oldum... Ömrümün en değerli armağanı, gelişinle can buldu demirler, filizlendi taş duvarlar, efsunlandım... İyi ki varsın bu alemde, hoş geldin, safalar getirdin...

Bu satırları yazarken, sonraki haftayı iple çekiyordu... Ancak çok bilinmeyenli denklemin sinsi faktörleri oyunbozanlık ettiler... İki hafta boyunca görüş yasağı getirilince tutsaklar açlık grevi başlattı... Bunun üzerine yasak belli şartlar dahilinde kaldırıldı... Hapishane yönetimi, fazla ziyaretçi "kargaşa yaratıyor" bahanesiyle zaruri önlemleri almak zorunda olduklarını deklare etti... Böylece kısa bir molanın ardından, "Birinci dereceden akrabalar dışında..." diye başlayan "güç bende" gösterisi kaldığı yerden devam etti... Sevdiği kadını "kafesler arası" dahi görmesi engellense de umudunu serin tuttu; Lale bir yolunu bulurdu nasılsa! Ancak heyecanla indiği görüş yerinden hüsranla çıkıp, "bir sonraki ihtimale" tutunarak gün saymaya devam etti... Dışarıda ise "yaptım, oldu!" tarzı bu can sıkıcı dayatmaya inat, kuzenler "giremesek de geliriz!" kararı aldılar...

Şubat ayında Erhan bir duruşma için İstanbul'a geldiğinde Cemil'i de ziyaret etti. Tayfun'la ilgili somut bir gelişme olmadığını, delikanlının nereye gömüldüğünü dahi öğrenemediklerini anlattı... Duvarların başına yıkıldığını hisseden Cemil'in küle dönen yüzünü üzüntüyle seyreden Erhan, ümidini muhafaza etmesini, elbet bir gün canilerden bütün kayıpların hesabını soracaklarını söyledi... Sapı dışarıda bir kılıç kalbinin orta yerine saplanmış dairesel hareketlerle dilim dilim oyuyordu. Tayfun'un yakınlarını düşündü, başucunda dua edecekleri, ağlayacakları, dertleşecekleri bir mezar taşı bile yoktu! O esnada dışarıda kızılca kıyamet koptu. Başlarında dikilen iki er koridora doğru koştular... Pantolonun kemerine sıkıştırdığı zarfı alelacele çıkarıp, Erhan'a uzattı. "Bunları saklar mısın Erhan Ağabey? Çıktığımda senden alırım!"

"Elbette Cemil, memnuniyetle! Umarım emanetini en kısa zamanda iade ederim." Askerler dönene dek Mübarek'in durumundan da bahsetti... Adamın tutuklanma hikâyesine kahkahalarla gülen Erhan'a, "Onu da senin savunmanı istiyorum... Ama inadı inat, kabul etmiyor... Eğer ikna edersem, davasını alırsın değil mi?"

"Sorman bile hata... İşimiz bu Cemil kardeş... Memnuniyetle savunurum. Yeter ki siz ikna edin inatçı amcanızı..." Erbaşlar döndüğünde vedalaştılar... Koğuşa doğru yol aldığında, Euripides'in *When a good man is hurt, all who would be called good must suffer with him* (İyi bir adam yaralandığında onunla acı çekebilenler iyidir) sözünü anımsadı... Yüreğine boşalan keder sağanaklarını dostlarının dindireceğine inanarak girdi yanlarına...

Durgunluğu, duygularını ele veriyordu... "Derdini sülemeyen, derman bulmaz çakırım!" diye takıldı Mübarek... Yanıt alamayınca üstelemediler... Acıyı yüklenen hafiflemek istemedikçe yarası deşilmezdi... Ranzasına sessizce uzandı... Bir müddet sonra aniden doğrulup, Abdullah'ın tabakasını istedi...

İnce kâğıda tütünü yerleştirip, itinayla sardı ve Tayfun'a dair her şeyi anlattı... Onun son bakışını resmederken kalbinin susuz kaldığını hissetti... "Alevlerin üstünden cesaretle süzülen turnalara benziyoruz; gagalarımızla taşıdığımız su damlacıkları devasa yangını söndürecek sandık! Lakin sert esen rüzgârın etkisiyle kanatlarımız tutuştu... Yakınımızdakiler de bizimle birlikte ateşin narıyla yandılar..."

Hepsinin gözleri doldu... Hüzün geçici kuytusuna çekildiğinde, Cemil avukat meselesini açtı yine... Diğerleri de duruşmasına bir hafta kalan Mübarek'i iknaya çalıştılar... Ancak inatçı ihtiyarın dediği dedikti. "Epi topu okkalı bir küfür savurmuşum. Küfrüm gelmiş salmışım, suçum yoktur ki abukat tutayım!" Ustalıkla konuyu değiştirip, "cuntanın epicine" ıslık çalar gibi, şevkle, hararetle savurdu küfürlerini... Adamın sırtını sıvazlayan Cemil "Belki haksızlık olacak ama iyi ki varsın yanımızda, iyileştirici amcam..." dedi. Kederlerle savaşmanın en önemli silahının neşe olduğunu bildiklerinden güldüler gönüllerince...

KELOĞLAN'IN AŞKI...

Duruşma günü gelip çattığında, koğuştakiler yaşlı cürümleri adına endişelendikleri için diline hâkim olmasını, tepkilerini asla belli etmemesini sıkı sıkı tembihlediler. Mübarek kapıdan çıkarken, sanki geri gelmeyecekmiş gibi döne döne sarıldı hepsine. Tahliye edildiğinde onlardan ayrılacağını bildiğinden "apisaneden" çıkmak ağırına gidiyordu... Adam koğuştan ayrılınca, sitayişle ondan bahsettiler... "Karşılaştığı kötülükler, Mübarek Amca'nın içindeki savaşçıyı açığa çıkarmış... Ruh halini, kırgın, öfkeli, dindar, güvenilir sözcükleri tanımlıyor..." dedi Kamil.

"Hiciv ustası, laf cambazı, küfürbaz silahşör..."

"Ağzına sağlık Cemil... En iyisi bu oldu..."

Mübarek'in dönüşünü beklemenin heyecanı iştahlarını kaçırdı, sigara üstüne sigara içtiler... Abdullah "içimde kötü bir

his var" deyince oklar ona çevrildi... "Ağzından yel alsın Apo. Adamın ahir ömrü hapislerde çürümesin..." dedi Mustafa... Sonrasında kafalarını dağıtmak için el işlerine yöneldiler... Akşama doğru koğuşun kapısı açıldı, yüzünde güller açan Mübarek girdi içeriye... Tahliye edildiğini, daha da iyisi beraat ettiğini sandıklarından, hep bir ağızdan, "Geçmiş olsun, Mübarek Amca!" diye karşıladılar onu...

"Üyle kulayca kurtulamak yoktur, ünce bunu bilesiniz isterim."

Şaşırmışlardı! İlk toparlanan Kamil oldu, "Galiba, sonuç beklediğimiz gibi değil! Ne olur yanıldığımı söyle!"

"Susasınız biraz, iç sabrınız yoktur bea! Büyle mi yapacaktınız devrimi?"

Abdullah, elleriyle arkadaşlarına "sakin olun" mesajını verdi. "Heyecandan kalp krizi geçirmeden anlat amca..."

"Ne biçim lakırdı üyle. Ayzından yel alsın pelivan kızanım!" Anın tadını çıkardığı her halinden belliydi... Ağır hareketlerle tabakasını açıp, kâğıdın içine adeta tane tane yerleştirdi tütünü... Parmaklarının ucunda yuvarladığı sigara kâğıdının uç kısmını dudaklarıyla ıslatıp, bir süre "eserini" seyretti... "Çakmanız yok mu bea!" Kamil önce davrandı... Peş peşe birkaç nefes çekti... "Çıkmışım akimin ününe... İç kaldırmam başımı, kunuşmadan dinlerim süllediklerini! Te yaşımdan başımdan utanaymışım! Devlet büyüne bida büyle küfürler etmeyeymişim. Tıpkın bizim çingen Ismayıl gibi darbuka çalar durmadan, iç niyeti yok susmaa. Sabır çekerim içimden... Niayet süvmemin cezasını kesti, epi topu dürt aycıkmış!" Sigarasından derin bir nefes daha çekti. Koğuştakiler hep bir ağızdan, "Eee, sonra!" diye sordular.

"Sabredesiniz bea! Akime bi devlet büyüne süvmenin cezası dürt ay dersiniz, ben yatmışım altı aydan fazla. Kalan vakit nolcak? Ödeyiniz bana artan vaktimin esabını, deyivedim!" Koğuş kahkaha sesiyle çınlıyordu. Öyle ki asker kapıya vurarak, "Sessiz olun!" diye uyardı.

"Bitmez avadislee daa! Akim çattı kaşlarını, sert sert bakar suratcıma. Kurkucam sanır eralde! Ne esabıymış, çıktığıma şükredeymişim... Bi da surdum, devlet büyüne akaret etmenin cezası dürt ay mıdır diye. Kafasını salladı. İşte o vakit atmıştır kafacımın tası... O vakit ben de epicinizin diye başladım, sunu gelmedi tabii, üyle bir dipçik yedim ki surmayın! Bakasınız, sırtcazım mosmor olmuştur!" Adam sırtını açınca, sıra sıra morlukları görüp üzüldüler. Kamil merhem sürmeye koyuldu... İşin sonu nereye varacak diye meraktan çatlıyorlardı... "Mübarek Amcam, belli ki hapı yutmuşsun!" dedi Abdullah.

Mübarek göğsünü kabartıp çemkirdi... "Sen gene ne çıkarsın, yırtık dondan çıkar gibi bea... Naapsaydım? Keranecinin elcezlerini mi üpseydim? Dik durmak, akkını aramak lazım gelir demez misiniz? Akılcınıza uydum diye kızarsınız utanmadan! İyi yapmışım, canım saolsun."

"Kızma da sonuç ne kadar kötü onu söyle!"

"Ünemli deyildir Çakırım! Makeme eyetine akaretin cezası dokuz aydan başlarmış! Büle rahat anlattıma bakmayasınız. Ne vakit akimin dedini duydum, ayıptır sülemesi, içimden 'ulum Mübarek buku yedin' dedim. Fazlaca üzüldüümü sanmayasınız, akılcıma sizler doluştunuz, bi raatladım, iç bişeyciyim kalmadı. Bi tek Adile'me üzülürüm! Ne ka vakittir gürmemişim onu. Paracı yoktur, gelemez kolayca. Buşverin bea! Allaamın izniyle kavuşcaz onunla... Em bilir misiniz, Adile'mi üzledikçe, sevdam depreşir." Gözleri nemlenmişti. "Ah be Mübarek Amca, ne gerek vardı hâkimle pazarlığa?" diye sitem etti Mustafa...

"Geçmişle bitmişe çare yoktur bea. Buşverin dedim ya! Adile'mi anlatayım ister misiniz?" Koğuştakiler, "tüh-yazık-vah" gibi ünlemlere ara verdiler! Sessizce ranzalarına yerleşip, dinleme pozisyonunu aldılar... "Adilem küyün en kürpecik kızıydı. Kızanların çuyu ona âşıktı. Lakin Adilem beni seçmiştir. Ona kavuşmasaydım ya, Mübarek Amca'nızı na gürürdünüz! Asretinden ülmüştüm çuktan... İç kızanımız olmadı, Alaaım üyle reva gürmüştür... Adilem ep düşük yapar, er seferinde

içim kavruluu... Baktım ulmaacak, aldım onu karşıcıma, biz bize yeteriz bea! Ne ugraşın dorucam diye, süleyince te o vakitten sonra birbirimize em eş em de kızancık olduk. Gene burnumda tüter kokucuu!"

"İçeriye düştükten sonra görüşebildin mi teyzeyle?"

"Yok bea! Apisaneye gelmiştir, yazmış kargacık burgacık iki satırcık... Sırtcazıma talaz geldi... Emen verdim cevabı, 'bi da gelirsen öpesin ülücümü'. Bilirim büüle süleyince üdü kopar... Gelmedi bi da."

Cemil'in dalgın bir halde iç çektiğini fark eden Mübarek lafı yapıştırdı! "Te bea ne kaa derin iç çekersin büyle! Nefesin sevda tüter. Ep yazar dururşun, te bea kayıttan dost olmaz. Açasın yürecini bizlere raatlayasın."

"Benim durumumu üç dizede özetlemiş Özdemir Asaf; İnsanın kendine mektup yazması / Ve dönüp dönüp onu okuması. / Yalnızlığın da ötesidir."

"Ayıp edersin mavişim. Biz ne güne dururuz da büüle dersin! Ne vakit soru soracak olsam, ya şiir okursun ya da kitap gibi konuşursun. Sırf sen diil, epiciniz, ne ka kitap okudunuz, ne ka kavga ettiniz ep bunu sülersiniz. İç mi yüreciniz sevda ateşiyle kaynamaz? İç mi paralanmaz aklınız... Sevdiyiniz bir karı yoksa, yazıktır yaşadınız onca yıla!"

"Adamın içine mi doğdu nedir?" diye düşünmeden edemedi... "Yanlış anladın Mübarek Amca. Sen yazdığımdan dem vurunca, o şiiri anımsadım... Anlaşılan pes etmeye niyetin yok! Tamam o zaman... Çok doğru dersin, sevdasız geçen ömür eksiktir. Lakin kavganın içine balıklama dalınca, sevdalarımız yüzeyde kaldı, kaçırdık..."

"Gene kitap okursun bea! Cevabını beklerim, üyle kolayca kurtuluş yoktur!"

"Evet, âşık oldum! Hem de bildiğin gibi değil, delicesine. Benimki karşılıksız bir sevdaysa diye düşünüp dostluğumuzun zedelenmesini istemediğimden açılamadım."

Mübarek oturduğu yerden sıçrarcasına kalkıp, başparmağını onun yüzüne doğru salladı, "Kusura bakmayasın Çakırım, lakin sülemeden geçemem kabaatin büyüyü sendedir... Bundan daa kütü olmazdı alin... Belli ki kızcaaz onun için tepiştiyinden abersizdir. Tüü yazık bea!"

"Evet, kabahatin büyüğü bendedir! Her şeyi göze alıp onu sevdiğimi haykırmalıydım."

"Fazla naz âşık usandırır, sen de epten usandırmışın kızcaazı. Geç olsun da güç olmasın mavişim, Çakırım. Çıktıın vakit emencik git kızcaza er şeyi anlat. Daa fazla içinde tutarsan, başkası senden er davranır, kapar kızcazı. Süyle kurtul bea! Sanmam bitsin dostlunuz, daa güzeli, sevdanız başlaa emin olasın buna!"

"Ne yazık ki artık o kadar kolay değil. O artık evli bir kadın."

Yüzleri allak bullak oldu hepsinin... Uzun bir sessizliğin ardından Mübarek Cemil'e iyice sokuldu. "Yazık olmuş be Çakırım. Üzüldüm çok. Dedim ya kabaatin çoyu sendedir, kızcaaz nerden bilsin sevdalandını! Tez vakitte unutursun inşallaa."

"Kim bilir nasıl biridir evlendiği?" diye gayri ihtiyari sordu Abdullah.

Okan'a karşı ne çok öfke biriktirdiğini düşünüp, cümlelerini toparlamaya çalıştı. "Adama karşı objektif olamıyorum ki, sürekli açığını arıyorum. Kendi aymazlığımın hıncını ondan çıkarıyorum galiba! Böyle durumlarda akıl sınıfta kalıyor. Sonuçta adam da bizler gibi devrimci, ayrıca benim görmek istemediğim başkaca iyi özellikleri de vardır muhtemelen. Yoksa onu evlenmeye ikna edemezdi."

Diğerleri gibi Mustafa da onu teselli etmek istiyordu. "Boş ver be Cemil. Hepimizin benzer hikâyeleri vardır. Dokunduğumuz her dal kuruyor bir bir."

"Kadın arkadaşlarımıza kendimizden biri gibi davranıp, onlara erkek muamelesi yaptık. İki çift güzel sözü bile esirgedik. Olduğumuzdan daha olgun görünmenin tek şartı katı ol-

maktı ya, bunun için elimizden geleni ardımıza koymadık. Haliyle geniş ufuklara bakarken, burnumuzun ucundaki mavilikleri kaçırdık! Sevdiğin kadın ağzı iyi laf yapan biriyle tanışınca duyguları okşanmıştır! Kabaya sırt çevirip, kibarlara dönüyorlar yüzlerini... Seninkine benzer öyle çok hikâye dinledim ki şaşar kalırsın... Fikrimi soracak olursan, artık ondan umudunu kesmelisin... Geçip gideni unutup, yeni sevdalara odaklan..."

"Mehmet gibi konuştun Kamil... Ancak ha deyince bitmez be Kamil. Sevdalanmak, okuyup rafa kaldırdığın kitaplara benzemiyor... Aksine her bir kelimenin, mimiğin, dokunuşun, gülüşün velhasıl anların beynimize kazındığı büyülü bir zapt ediliş... Aşk karşısında mantık sınıfta kalıyor... Tabii bir de gözü kör olasıca ümit var ki asla yakamdan düşmüyor. Yüreğim, beynim ona kilitlenmişken unutmak zor! Hal böyleyken, gönlümü avutacak birinden medet ummak faydacı bir tarz, ters düşer bana..."

Mübarek "cık cık" diyerek başını salladı. "İşte şimdicikin epten aykırı gidersin! Kilitlerin üyle bi açılı ki sen bile şaşasın oracıkta. Te bana bak çakmak güzlüm, günül kapını kayala ürmeyesin! Tülbent bezinden duvarlaa ger, emen deliniveesin... Kaçaklıın sunu yalnızlıktı bunu bülece bil isterim. Üyle ya da büyle o artıkın başka erifin namusudur. Sen de kendi elalini ara! Kocamandır yürecin be Çakırım, tek bi sevdaala doldurmak yakışmaz sana! Sal günlünü dışarıı, raatla bea. Benim gibi bir itiyar bilem deyişmiştii, sen neden inat edersin anlamam... Usurukla boya boyanır mı bea!"

"Bir kalemde harcadın be usta. Kimsenin namusuyla, ırzıyla uğraştığım yok, bütün eziyetim kendime."

Mübarek tumturaklı bir kahkaha attı. "Bilmem mi bea! Üylesine derim o lakırdıları. Adii kasvetimizi daatalım... Tıpkısından bi Keloolan masalı vardır, o gelmiştir akılcıma. Kızmayasın gene!" Bacaklarını altına çekip, cigarasını sardı... "Keloolan padişaan kıza sevdalanınca yemez, içmez, uyuma-

mış... Anaacı karolumuş! Epey bi vakit sonradan kızancıını almış karşısına, 'te bea kel kızanım neden paralaasın kendini? Gezersin antır antır sokaklaada, nedir derdin süle anacına.' Keloolan şüle bir efkarlan bakmış anaacına. 'Derdim büyüktür anacım, padişaan kızcazına sevdalandım.' Kadın saççaazını, başcaazını yolmaa başlamış. 'Kel ulum, keles ulum, te aptal kızancıım, aazından yel alsın, nasıl lakırdı edersin bea? Padişaa duyarsa, vuruu emen başını!' Kelolancık langır langır bakmış anacına, 'üzülme be anacım kızcazın aberi yok, babası nereden duysun' Te seninki de o esaptır..."

Sıkıntılı hava anında dağıldı, adam peş peşe fıkralar patlattıkça, kahkahalar gırla gitti... Gülmeceler bittiğinde, Kamil siyasete girdi; teoriler tarandı, pratik hatalar masaya yatırıldı... Ranzasında iyice büzülmüş bir halde onları dinleyen Mübarek aşağı inip, kollarını beline dayadı... "Te bea kitaplarnıza başlacam, tüvbe tüvbe... Torikmiş, marsıkmış, engelmiş... Epten aykırı aykırı konuşusunuz... Kafalaanızı te bu boş lakırdılarla dolduruusunuz da neye yaramıştır, te epicimiz buracıktayız... Raametli bubacım dünyala kadaa malın olcaana bülbül büzüü kadar aklın olsun derdi... Te bea sizde akıl çoktu deryalan kadan, lakin bülbül büzüü kadan akıl yoktuu..." Bülbül benzetmesiyle birlikte kahkahalar yine yükseldi... "*Kuran* dışında tek bi kitap okumamışımdır! Kabul ederim, er bi şeyin alaasını bilirsiniz lakin onca kitap kötekten kurtarmamıştır sizi. Kızcaanız ama deycem yine... Cahil olmak bazen daa iyidir kızancıklarım, ne ka az bilsen, o ka az üzülüüsün... İç olmasa buracıkta azıcık soluklanın, kapçık azlıla gibi beyincimi sinkaf etmeyin! İki çift lakırdı edelim de günlümüz açılsın bea!"

Gülmekten yaşaran gözlerini kurulayan Kamil. "Sinkaf pek güzel oturdu" dedi.

"Em de akimden ürenmişim bea! O vakit anlamışım, ana avrat süvmenin akimcesinin sinkaf olduunu!" Mübarek'in bulunduğu yere dert kasvet işlemiyordu... Gülerek, düşünerek,

anlamaya çalışarak geçti zaman... Derin uykunun ağırlığı çöktü koğuşa... Postal gürültüsü, nefes sesleri, kalemin kâğıtla sohbeti dışında çıt çıkmıyordu...

Mart 1982

Tuhaf gelecek ama, bazen mahpusa düştüğüme seviniyorum! Yoksa bu güzel insanları, ille de Mübarek Amca'mı tanıma şansım olmayacaktı... Dün gecenin ana teması "beceriksiz âşık Çakır ile Keloğlandı" Mübarek Amca anlattığı fıkrayla durumumu öyle güzel özetledi ki, koğuş gülme krizine tutuldu, bense mahcubiyet girdabına...

Kimin başlattığını anımsamadığım (galiba Kamil'di) siyasi bir tartışmaya tutuştu bizimkiler. Engels'in "Ailenin, Özel Mülkiyetin ve Devletin Kökeni", Marx'ın "Alman İdeolojisi", Lenin'in "Ne Yapmalı?" eserleri başta olmak üzere neredeyse tüm teorik kitapları yalayıp yutmuşlar... Mustafa "falanca sayfa, ikinci paragraf" diye böbürlenerek göndermeler yaparken, sözleri oldukça tanıdık geldi! Teoride pabuç bırakmayan cürümlerim, Gavriloviç Çernişevski'nin "Nasıl Yapmalı!" romanının adını dahi duymamışlardı, ne yazık ki! Kamil dışındakiler doğru dürüst roman, öykü ya da şiir kitabı okumamışlar! Ağır kitaplar bütün vakitlerini alınca diğerlerini ertelemişler... Neyse ki geldiğimden beri ezberlerini bozdum hepsinin... Tartışma hararetlendiğinde tez canlı Mübarek Amca, kendine has üslubuyla noktayı koydu. Demek ki salt kitabi bilgilerle donanarak bilgiç, hayatın özüne ererek de Mübarek Amca gibi bilge olunuyormuş...

İçeride okumak, yazmak, düşünmek ve hatalarla yüzleşmek için vakitten bol bir şey yok! Geçmişte görmezden geldiğim önyargılarımı törpülemeye gayret ediyorum. Aklımı kuşatan peşin hükümleri bu duvarların gerisinde bırakmaya niyetliyim. Ancak dürüst olmak gerekirse, tümüyle arınabilmem iddialı bir söylem olur! Muhtemelen, hayatın akışı içinde, "öğretilmiş-edinilmiş" daha nice olumsuz yargının farkına varıp kurtulacağım ya da yakama yapışıp kalacaklar...

Sabahki havalandırmada "Solak" lakaplı biriyle tanıştım; kod adı nedeniyle şerefsizler sol elini ezmiş, bütün kemiklerini tuz buz et-

mişler. İşkenceye altmış üç gün direnmiş, sonunda on dört yaşındaki kız kardeşini getirip, çırılçıplak askıya asmışlar; o an kanının çekildiğini, gücünün tükendiğini hissetmiş ve günlerdir gık demeden geçtiği eşiğe takılmış! Aslında polislerin bildiği dışında fazlaca bir şey anlatmamış, ama vicdan sızısından kurtulamıyor. Oysa, olan bitenin tek suçlusu katil, cani ve cellatlarıyla vahşet salan faşizmin ta kendisi.

İşkencenin akıl almaz boyuttaki metotlarıyla yüzleşmeden önce, direnmenin erdemi üzerine sayfalarca konuşabilirdim... Meğer bunlar 'amacını aşan' bir yanılgıdan öteye geçmezmiş. İhanet için yaratılmış, paçasını kurtarmak için yoldaşlarının hayatını hiçe sayan iğrenç mahluklar da var elbette; onursuz, yitik, soysuz bu pespayeler 'hainlere özel' hücrelerde 'kuşsütüyle' ağırlanırken, az ötede tecavüze uğramış kadın yoldaşların işkenceciye meydan okuyan direniş türkülerini duymamak için kulaklarını ve vicdanlarını tıkıyorlar! Haysiyet ve namus yitimine uğrayan hainlerin insanlaşma ihtimalleri dışarıda volta atan emir erinden daha az! Ancak, "Solak" gibi ölümüne direnip, sevdikleri onun narına yanmasın diye bilineni yineleyen ya da ağrı eşiği düşük olduğundan eşiği geçemeyip takılan insanları eleştirmek hiçbir ahlaki kalıba sığmaz... Direnmenin, dayanma gücüyle, hayal kurma yetisiyle ya da ölümü göze almakla mümkün olduğunu öğrendim! Nihayetinde özgür kalabilmenin iki koşulu var, ya direneceksin ya da öleceksin... Zihnim devrime, sevdana ve yarınlara dair hayallere tutunarak ölüm ile hayat arasındaki o ince çizgide, Mübarek'in deyimiyle arafta kalmayı başardı... Ezcümle, direnmiş olmam ne beni kahraman yapar ne de gücü tükenenleri korkak...

ÖZGÜRLÜĞE SUSAMAK...

Bahar yağmurları dökülürken iki kuzen, her hafta olduğu gibi yine Hasdal'ın önünde nöbetçi erlerle restleştiler... Cemil'in yattığı koğuşun penceresine dikkat kesilen Lale, "Cemil kadar temiz, ahlaklı, onurlu bir adama burayı reva görenlerin gözleri kör olsun, yürekleri kavrulsun..." diye söyleniyordu...

"Tarafınızdan diskalifiye edildik! Bu iltifatlarına mazhar olmak için içeriye mi girsem acaba?"

"Ağzından yel alsın Sibel, nasıl söz öyle! İçeriye girmesiyle ne ilgisi var, öyle birkaç ayda gelişen duygularımın itirafı olmadığını başta senin bilmen gerekir... Adam nevi şahsına münhasır eşsiz bir karakter! Onun kadar akıllı, mantıklı, sevecen, merhametli bir dosta sahip olduğumuz için çok şanslıyız..."

"Şaka yaptım yahu, hemen ciddiye alma! Bizler de fena sayılmayız ama!"

"Elbette fena değiliz... Genlerimiz sağlam..."

"Biliyor musun, eskiden ikinizin evleneceğini hayal ederdim!" Sibel'in bu ani manevrası "Kaldığı yerden oymaya devam ediyor yine..." diye düşünmesine neden oldu... Onu yanıtlamak yerine tebessüm etti... Ancak Sibel eline aldığı sazı kolayca bırakmaya niyetli değildi. "Keşke Okan'la evlenmekte bu kadar aceleci davranmasaydın! Herif iyiden iyiye ipe un serdi, neredeyse ayda bir gelirse öp de başına koy, yalan mı?"

"Neredeyse tanıştıktan iki yıl sonra evlendik, öyle aceleye falan getirmedim... Kaldı ki bu tür ilişkilerde tarafların birbirlerini yeterince tanıyıp, anlaması için birlikte yaşamaları gerekiyor... Ne yazık ki bu anlamda evliliğimiz de yeterli olmadı, ayrı düştük! Aramıza giren mesafe, soğuk hava dalgasını da beraberinde getirdi... Gelecek ne gösterir bilinmese de şimdilik kendi seçimimin sonuçlarına katlanacağım..."

"Aslında evliliğinin özeti; yeni evli gelin evini kocasından çok kuzeni ve arkadaşlarıyla paylaşıyor(!) Yılbaşındaki kavgadan sonra bitirecektin! Affederek yanlış yaptın... Okan'a en yakın kanat olan Naci bile isyanlarda. Sen, bu kaotik ortamı sürdürmekte direnince, bizlere kaygılanmak dışında seçenek bırakmıyorsun..."

"Yahu sen ne laftan anlamaz insansın! Tartışma sonrası adamın kalburla su taşımadığı kaldı... Defalarca özür diledi... Tek bir hatada onu oyun dışına atmak doğru mu sence? Hem

Naci, adamı itin götüne sokup çıkardığımı söylemedi mi? Okan açısından bakılınca yaşadığı hayatın pek de çekilesi bir yanı yok; şantiyeyle lojman arasında sıkışmış! Nefesleneceği günlerde de ben olanca zehrimi akıtıyorum... İlle de üzülecekseniz, öznesi Okan olmalı..."

"Anladım da böyle ayrı gayrı ne kadar idare edebileceksiniz, onu merak ediyorum."

"Sonsuza dek sürecek değil ya! İnşaat bittiğinde dönecek! Laf aramızda şu ara uzakta olması işime geliyor, yoksa her hafta buraya nasıl gelirdim?"

"Bak son söylediğine katılıyorum. Elbette hiçbir ilişki dışarıdan bakılarak anlaşılamaz, aslını astarını siz bileceksiniz! Eğer yanlış bir kanıya vardıysak, senin de suçun var; her Allahın günü birlikte olmamıza rağmen son zamanlarda bu konuda tek bir kelam etmedin! Halinden memnunsan sevinmek düşer bizlere..."

"Ne güzel işte, demek ki konuşacak öyle çok şeyimiz var ki sıra ona gelmemiş! Ya tersi olsaydı, hayat çekilmezdi değil mi? Şaka bir yana, halimden memnun olduğumu iddia edersem, koca bir yalan olur... Şimdilik idare ediyorum diyelim... Bir şeyler kırıldı içimde, yapıştırmaya çalışıyorum ama iz kalıyor... Kafam net değil. Artık ayrılığı da umursamıyorum, bu da ciddi bir çelişki... Galiba Okan'sızlığa iyice alıştım. Bu kanıksama beraberinde farklı sıkıntıları da getirecek kuşkusuz... İlişkimize son bir şans tanıdım, yüzdeye vurursam eğer umudum ve umutsuzluğum aynı oranda..."

"Tahminlerim bu yöndeydi zaten... Neyse kafanı daha fazla karıştırmayayım... Sonuçta en az senin kadar ben de halimden memnunum! Bizimkilerin kavgalarını ayırmaktan, 'öyle demedi mi? bunu söylemedi mi? Haksız mıyım? Yalan mı?' gibi çift taraflı taarruzlara maruz kalmaktan, ücretsiz hakemlik yapmaktan, 'ayrılın da kurtulayım' diyememekten usanmıştım... Hâlâ bu işkencelere katlansaydım kesinlikle evden kaç-

mıştım... Nadiren görüştüğümüz için daha dikkatliler... Ya da omuzlarına yılların yorgunluğu çöktüğünden kavga etmeye mecalleri kalmadı... Tabii Naci'yle de özgürce görüşebiliyorum, hepsi senin sayende..."

Kuzenler arabanın kaportasına dayanmış sohbet ederken, istemeden de olsa kulak misafiri olan Haydar Efendi, "Boşansa da hepimiz rahata ersek!" diye düşündü... Türkan Hanım'la Fatih Bey'in onlara doğru geldiğini fark edince sustular... Kadın elindeki poşeti "Cemil sana gönderdi yavrucuğum" diyerek Lale'nin eline tutuşturdu. Paketin içinde üzerine iki kırmızı lalenin resmedildiği kibrit çöplerinden yapılmış küçük yelkenli maketi vardı. Lale neşeyle bağırdı; "Doğum günüm olduğunu ben bile unutmuştum..." Sarmaş dolaş kutladılar Lale'yi...

Diğer görüş günlerindeki gibi ekip tamamlanınca, Haydar Efendi arabayı ağaçlık alana park etti... Yağmur dindiği için bu defa dışarıda yapacaklardı pikniği... Koruluktaki ağaçların altında kuru kalmış toprak parçasına geniş kilimi seren adam üç portatif tahta tabureyle masayı bagajdan çıkarıp, ağacın altına yerleştirdi. Kenarları yeşil, sarı tondaki yaprak desenleriyle çevrelenmiş melamin tabakları masaya koydu. Kremalı ve sade bisküvilerin yanı sıra güllü lokumları özenle tabaklara pay etti... "Can amcam, bisküvi arası lokumu ne çok sevdiğimi hatırlamışsın yine..." dedi Lale... Türkan Hanım içlerinde poğaça, kek ve kurabiye olan cam kâseleri de masaya yerleştirdi... "Cemil'in hakkını gasp etmiyoruz değil mi?" diye sordu Lale... "Yok be güzel kızım, tepsiler dolusu yaptık. Birazını bize ayırdım hepsi bu... Hem doğum gününü boş boş kutlasak ayıp olmaz mıydı?" Sırtını ağaca dayayıp, heyecanla zarfın içindeki mesajı okudu...

14 Nisan 1982

Can Lale, doğum günün kutlu olsun... Sana gün doğumunun kızıllığını, yıldızların göz alıcı ışıltısını, sonsuzluk tepsisindeki dolunayı, beyaz köpüklü dalgaları, yakamozları, mercanları, deniz yıldızlarını ve olanca sevgimi gönderiyorum... Acemi çaylağın yaptığı yelkenliyi beğendiğini umarım! Gözlerinden hasretle öpüyorum...

Kâğıdı özenle katlayıp, cüzdanına koyduktan sonra kilimin kenarına ilişip, Haydar Efendi'nin elinde tuttuğu büyük termosun musluğunun altına uzattı bardağını... Çayından ilk yudumu aldığında, "Cemil çıktığında ritüelimize onu da dahil edelim!" dedi. Türkan Hanım'ın yüzü aydınlanmıştı... "Hele bir çıksın, bütün mahalleye burada ziyafet veririm!" Ardından topu topu on beş dakika süren görüşmeyi anlattı, kocası da eksik kısımları tamamlıyordu... Onları dinleyen Lale, "Herhalde benim girdiğim görüş en kısasıydı!" diye düşünmeden edemedi. Cemil'in annesi umutlarını dualarla pekiştirirken Sibel "İçime doğuyor, yakında çıkacak..." diyordu...

Lale birden koptu sohbetten, yüreğine bir başka işleyen mesajın kelimeleri dönüyordu usunda... Yıllar önce, yazlık sinemada izledikleri "Selvi Boylum Al Yazmalım" filmindeki, "sevgi emektir" diyen Asya'nın sesi doldu kulaklarına... Film bittiğinde, Cemil'in eli, eline değdiği anlarda hissettiği yıllanmış, ılık esinti nüksetti! Muhtemelen tesadüfi bir temastı diye düşünse de benzer anlarda "ben buradayım" diyen o kıpırtıya teslim oldu... Okan'ın rüzgârına kapılınca Cemil'e dair özel anılarını mazide bıraktığını sanmıştı... Bu tarifsiz yarım kalmışlık hissi hâlâ tüttüğüne göre, demek ki arada bir tersten esiyordu rüzgâr! Farkında olmadan "Ya yanıldıysam?" diye mırıldandı! Sibel "Hayrola!" der gibi bakınca toparlanıp, tekrar daldı eksik kalan geçmişine... Sibel'in ayırt ettiği ibareleri gözden kaçırdıysa ikisine de yazık olmuştu! İncelikler yüzünden, söylenmeyen sözlere, ikili kaçışlara güzel bir geleceği kur-

ban etmiş olabilirler miydi? Haydar Efendi, boşalan tabak ve bardakları itinayla peçetelere sarıp, termosla birlikte torbaya koyarken "belki"lerinden sıyrıldı... Kalan malzemeleri Sibel'le birlikte toparlayıp bagaja yerleştirdiler... Herkes yerine geçince, kontak çevrildi... Koruluktan zıplayarak ilerleyen arabanın homurtuları toprakla asfalt karışımı yolda hafifledi... Başını cama yaslayan Lale, düşünce yorgunu, dalgın bir halde dışarıyı seyretti...

Aynı saatlerde malzeme temini amacıyla Aylin'le şehir merkezine giden Okan, şeytanla girdiği kapışmayı kaybetmişti... Aylin'in kışkırtıcı imalarına, iç gıcıklayıcı temaslarına daha fazla tepkisiz kalamayınca, malzemeleri şoföre emanet edip, şantiyeye gönderdi... Bir taksi çevirip, sürücüye lüks bir otelin adresini verince, Aylin "nihayet muradına erdiğini" düşündü... Lobiye girdiklerinde, bütün gözlerin kadına çevrildiğini fark eden Okan, böylesine çekici bir kadının onun için yanıp tutuşmasından gurur duydu... Odanın anahtarını aldıktan sonra, Aylin kalabalığa aldırmadan onu dudaklarından öptü, Okan da karşılık verdi... Sarmaş dolaş bindiler asansöre, daha odanın eşiğinde ok yaydan çıktı... İkinci defasında, sadakatle ihanet arasındaki ince çizgiyi gönüllü olarak ihlal eden Okan, vicdanını örtmek için sağlam bir mazeret kılıfı icat etti; görenlerin başını döndüren, böylesine ateşli bir kadına hangi erkek karşı koyabilirdi? Kadın onu şehvetiyle sarhoş ederken, ilk kaçamağının sahneleri canlandı... Kadının aşırı profesyonel taktikleriyle bedeni gevşedi, kafasındaki karmaşa sonlandı... Duşa girdiğinde hepsi geride kaldı... Aylin ne yaparsa yapsın nafileydi, mesafeli, mağrur, şahane kraliçesinin tırnağı bile olamazdı... Aklama teorisini test edip, işine geldiği şekilde onaylayınca, onu tedirgin eden utanç duygusundan da arınmıştı... Diğer yanda mutluluktan başı dönen Aylin arzu ettiği birliktelik için en önemli adımı attığını düşünüyordu. Okan'sızlığa katlanmaktansa, "ikinci kadın" olmak da dahil her türlü riski göze alabileceğine inanıyordu...

Adaletin süresiz tatile çıktığı gayet iyi bilinse de mahkeme günlerinde cezaevinin rutini bozuluyor, koğuşlarda coşkulu bir hareketlilik başlıyordu... Duruşma öncesi geceyi genellikle uykusuz deviren tutsaklar, ümit zerreciklerini kuşanmış bir halde mahkemenin huzuruna çıkıyorlardı... Dönenler tahliye ya da beraat almışlarsa, sevinç çığlıkları duvarların ötesine taşıyor, aksi halde yüzlere hüzün, koğuşlara ağır, kasvetli bir hava çöküyordu. Böyle zamanlarda nüktedanlar öne çıkıp, umutların nadasa yatırılmasını kolaylaştırıyorlardı. Cemil'in bulunduğu koğuşa henüz tahliye vurmadığından hapishane rutini aynen sürüyordu. Dolayısıyla, dışarıda dur durak bilmeden akan saatler, içeride ağır çekimde, damla damla süzülüyordu...

Haziran güneşi yükseldiğinde, Cemil ve Mustafa ilk duruşmalarına götürülmek üzere askeri araca bindirildiler. İlk kez Hasdal'ın dışına çıkacakları için sevinçliydiler... Boğaz Köprüsü'nden geçerken, Haydar Efendi'nin Chevrolet'sinde yaptığı son yolculuğu anımsadı... Tel örgülerin ardından tüm ihtişamıyla ışıldayan İstanbul'u seyrederken, özgürlük hasreti tel kafesi yırtıp, sabah rüzgârı gibi buram buram içine doldu... Selimiye'nin avlusunda aracın kasasından indikleri saniye yemyeşil bakışlara takılan Cemil'in hürriyet tutkusu dalgalandı... Annesinin ıslak, babasının kaygılı gözleri, dostlarının özlem tüten tebessümleri, bileklerindeki kelepçeleri parçalayıp, onları doyasıya kucaklamak isteğini çoğaltti... Mustafa'nın geleni gideni olmadığından arkadaşının adına sevinmekle yetindi... Cemil başı arkada mahkemenin taş basamaklarını çıkarken, yakınları da sessizce takip ettiler adımlarını...

Konuşmak yasak olduğundan, karşısındaki duvara "tesbih boncuğu" gibi sıralananlara bakışlarıyla gülümsedi... Mübaşir "Cemil Kuzu" diye bağırdığında, kalbi kafesini dağıtırcasına vuruyordu... Erhan'ın omuzuna değen eliyle, güven duygusu uyandı... Adaletsiz kuklaların hükmünü dinlemek için sanık bölümüne geçtiğinde, mahkeme heyetine baktı. Mübarek'in

sözleri geldi aklına, içi kahkahalarla donandı, kaygıdan eser kalmamıştı... Ona yöneltilen soruları yanıtladıktan sonra avukatı savunmasını yaptı... Göz açıp kapayana dek biten duruşmanın en müthiş cümlesi "Oybirliğiyle tahliyesine karar verildi!" oldu. O saniye geriye döndü, hepsi sevinç çığlıkları atıyorlardı... Lale parmak uçlarını dudaklarına değdirip ona öpücük gönderdi... O dudakları sahiden öpebilmenin zindandan kurtulmaktan daha güç olduğunu bilse de güneş doldu yüreğine... Koridorda aynı usulde sıralandılar, bu defa "az ve öz" konuşmalarına izin çıktı... Fazla geçmeden neşe kıvılcımları saçan Mustafa "Tahliye" diye bağırarak çıktı duruşmadan! Tutsaklar araca götürülürken, oğluna dokunmak isteyen Türkan Hanım'ı çavuş engelleyince, öfkelendi babası, "Bitip, tükenmek bilmeyen nefretinizden, bıktık usandık... Duymadınız mı, oğlum tahliye edildi? Hâlâ sarılmamızı engelliyorsunuz!"

Çavuş yukarıdan bakan bir ifadeyle, "İşlemler bitince sarılırsın..." dedi. Gözü arkada aracın arkasına binerken, babası "Ya benim yüzümden oğluma zarar verirlerse?" diye söylenerek, motoru çalıştırılan aracın önüne geçti. "Ne zaman biter? Saat kaçta bırakacaksınız?"

Kapıyı araladı çavuş. "Bugün olmaz. Evrak işleri tamamlandığında evinize yakın bir karakola gönderilir..."

Selimiye Kışlası'nı geride bırakıp, sevinç ve hüzünle sarmalanmış cümleler kurdular, yol boyunca... Hasdal'a girdiklerinde buruldu yürekleri... Basamakları ağır ağır çıktılar... Koğuşun önünde duraksadılar bir müddet... Kapı açıldığında meraklı bakışların sağanağına tutuldular... Yüzlerine yapışan ifadeleri diğerlerinin kuşkulanmasına neden oldu, sonucu öğrenmek için can atıyorlardı... Mustafa mırıldanarak "Tahliye" dediğinde, neşeyle yankılandı duvarlar... Kamil yerinde duramıyordu, Abdullah tekrar tekrar sarılıyordu onlara, Mübarek ise "Te be izin veresiniz, sarılcam kızancıklara!" diye söyleniyordu... Kutlamalar sonlandığında, Mübarek durgunlaştı; "apisanede mecbur asbıaal ettikleri itiyarı" gelecekte arayıp, sorarlar mıydı

acaba? Bunları düşünürken Cemil'in sesiyle toparlandı. "Mübarek Amca! Sonraki duruşmada Erhan'ın konuşmasına izin vereceksin, asla araya girmeyeceksin, söz mü?"

"Isla olmuşum bea. Bi daa yapmam üyle şeyler asla."

Birlikte geçirecekleri kısıtlı süreyi sonuna kadar kullanmaya niyetliydiler... Uykuyu öteleyip sabahladılar o gece... Öğleye doğru kapı açıldı, geride bıraktıkları dostlarının sızısı oturdu ciğerlerine, sımsıkı kucaklaştılar... Mübarek'in "Komuşum erkekline bea alaycam işte!" sözü üzerine koyverdiler gözyaşlarını... Daha şimdiden eksiklik duygusu bastırmıştı coşkularını... Başları geride ayaklarını sürterek çıktılar koğuştan... Araç avludan geçerken pencereye nemli gözlerle bakıp, yarım yamalak hürriyete doğru yol aldılar... Toprak yolda ilerleyen araç anacaddeye çıktığında, gerçeğin tadıyla tuzu el ele vermiş süzülüyordu yanaklarından...

Sürgülü demir kapı açıldığında irkildiler. Birinci şubeye getirilmişlerdi. "İşkenceciler son olarak ince bir ayar daha çekecekler galiba!" dedi Cemil... Mustafa kaygı tüten, derin bir iç çekti... İlk geldiklerinde görüştükleri kaytan bıyıklının karşısına çıktılar, adam onları baştan ayağa süzüp, tehditlerini yineledi, "Şubede olan, şubede kalır. Adresleriniz elimizde, unutmayın..." İkisi de bu iğrenç monolog bitsin istiyorlardı... Dışarıya çıktıklarında endişeleri dindi... Araç takası yapıldı, beyaz arabaya bindirildiler... Özenle seçilmiş basit cümleler kurdular, aracın arka koltuğunda... Sevdiklerini doyasıya kucaklamak ve özledikleri basit sevinçlerin tadını çıkarmaktı bütün istekleri... Şoför ve yanındaki polis kulak kabartmış, onları dinliyordu, sustular... Araç yıldız yokuşundan aşağı inip, ağaçlarla çevrelenmiş yolun üstündeki Beşiktaş Karakolu'nda durdular... Kapının önünde bekleşenler arasından ağabeyini seçen Mustafa, "Onca yolu aşıp, beni teslim almaya gelmiş..." diye düşündü, dili üzüldüm dese de aklı tersini söylüyordu... Ağabeyini gördüğü için kalbi sevinçten pır pır ediyordu... En kısa zamanda görüşmek üzere vedalaştılar... İki basamağı birden atlayıp, koşarak ağabeyine sarılan Mustafa'yı

coşkusuyla baş başa bırakıp yola revan oldular... Kabataş'tan kalkan vapuru seyretti, tophaneye geldiklerinde Lale'nin ölen arkadaşları geldi aklına... Galata Köprüsü, yaz kış rutinleri değişmeyen balıkçıları ağırlıyordu... Eminönü yine hıncahınç doluydu... Zeyrek korusunun ağaçları hürriyetini selamlıyorlardı sanki... Saraçhane'yi geçip Fatih Karakolu'nun önünde durdu araç... Karakolun dışında bekleyen babasını görünce kapıyı hızla açıp ona koştu... Korkunç bakışların pususunda kucaklaştılar... Evrak işlerini halletmek için komiserin odasına girdiklerinde, adamın tipi DAL'daki cüceyi anımsattı! Midesine yumruk yemişçesine sendeledi, imzayı atıp can havliyle dışarıya çıktı... "Teslim aldım" kısmını imzalayan adam da oğlunun peşi sıra fırladı... Yavuz Selim'den aşağıya kol kola yürüdüler...

Kapı açıldığında kalbi duracak gibiydi, annesi sımsıkı sarılıp ağlamaya başladı... Onu gülen, buğulanan, çağlayan gözlerle izliyorlardı... Sevinç şaşkınıydı hepsi... İlkin Mehmet, fırlayıp onu tüm kuvvetiyle kucakladı. "Güç denemesini bırak Paşam! Kemiklerimi kıracaksın.." Ardından ona sokulanın kokusu doldu yüreğine, Lale kollarını onun boynuna dolayıp yanaklarını öperken, ikisinin yüzü de benzer esintiyle dalgalandı... Kucaklaşma faslının ardından meraklı bekleyişleri yuvarlak cümlelerle yanıtladı... "Bu lanet savaşın üç boyutu var; birincisi katledilen, asılan, bedeni-ruhu iğdiş edilen, direnen ya da pes eden tutsaklarla onların yakınları; ikincisi katiller, psikopat sapkınlar, barbarlar ve sonuncusu üç maymunu oynayan vurdum duymaz yığınlar..." İşkencenin boyutuna değinmedi, "yasal" zulümkârların vahşetini "yasadışı" tutkusuna sığınarak bertaraf ettiğini de anlatmadı. Özlemlerinden, hayallerinden bahsetti yalnızca... Keyifli hadiseleri aktarırken, Mübarek'e iltimas geçti... "Dünyaya yeniden gelmek, böyle bir şey olmalı!" dedi Lale... Yeniden doğmak tarzı klişelerin halihazırdaki gerçekliğin yakınından dahi geçmeyeceğini bildiğinden, tebessüm etti sadece... Kalabalık çekilince, yalnızlık sinsi bir yılan gibi uzattı başını.. Kulağında uğuldayan sesler çoğaldı, yatakta debelenip durdu..

Bir bebeğin, ana rahmine düşmesiyle doğması arasındaki süre kadar kış karanlığında mahsur kaldığını düşündü... Güneşe kavuşacağı günlere ilişkin düşlerini anımsadı; hayatın sahici özünü kana kana yudumlayacak, durgun suda pupa yelken salınan boş bir sandal gibi telaşsızca sürüklenecekti... Oysa şimdi, acımasız bir karamsarlığın girdabında donduğunu hissediyordu... Örselenen ruhu iyileşmeye meyletse de beyni arınmaya dair tüm tedavileri reddediyordu. Kapıları, pencereleri asla kapatamıyordu... Kilit sesi, kapı gıcırtısı, yere düşen nesneler, hatta sineğin kanat sesi bile ürpermesine neden oluyordu... Hasdal'ın harala gürelesi içinde soluklaşan, kederler, kahroluşlar, görüntüler dirilmişti... Başını yastığa koyduğunda, başı gövdesinden ayrılmış, kanlar içindeki Tayfun yanı başında beliriyordu... Düşünceleri dile geliyordu bazen, kendi sesinden utanıyordu... Cinsel organı kablolardan yayılan akımla kavruluyor, ciğerleri tazyikli suyla yırtılıyor, bedeni zonkluyor, kolları gövdesinden kopuyordu... Benliğini teslim alan korkunç sahneler, unutmak istediği altyazıları gözünün içine sokuyordu...

Tek başına üstesinden gelemediği travmaların dostların arasında nispeten hafiflediğini hissetti. Onlarla birlikteyken içeride ilmik ilmik ördüğü günler, dışarıda metrelerce atkıya dönüşmüştü... Acıları baki kalan geçmiş, diğerlerine onun kadar haşin davranmasa da gündelik monotonluğun özenilecek bir yanı olmadığı aşikârdı... Naci bir hukuk firmasında staja başlamıştı. Profesörlerden birisi Mehmet'e asistanlık sözü vermişti... Kuzenler ise serbest oldukları günleri eczanede geçiriyorlardı... Duyabildiği birkaç iyi gelişme bunlardan ibaretti... Yine de kaçırdığı anıları, duyguları, sözleri yakalamaya gayret ediyordu...

Temmuz 1982

Sosyopat canilerin hazla ve şevkle bedenime enjekte ettikleri zulüm, hücrelerimi delerken, unuttuğun isimler gibi yabancılaştım suretime. "Beynim sussa, kalbim dursa", aczime, yaşama direncim kafa tuttu! Ufacık bir insani zafiyetimin düşmana keyif vereceğini bildiğimden, dudaklarımı kilitledim, dişlerimi kanatırcasına kenetledim... Şiddettin dozu arttıkça, küfür ve irin soluyan nefeslerdeki aşağılık korkuyu duyumsadım! Dayanma gücüm bilendi, fırtına sustu, dinginleştim... Velhasıl, beden dediğimiz muhteşem yapı direnmeyi ve onarılmayı bir şekilde başarıyor da, ruha işleyen ağının tedavisi yok maalesef...

Her gece, Tayfun'un tuhaf, durgun, muammalı bakışlarından süzülen mahcubiyeti, dilinden dökülen isim ciğerlerime ok gibi saplanıyor. Hadım edilmiş kelimeler gibi güçsüz ve biçareyim... Eğer hayatta olsaydı, sevdanın en hası onun yanık yüreğinde yankılanacaktı... Hasret gittiği anasının ellerinden öpüp, "sevdalandım anam" diyecekti... Sevdiğini rüyalarında saklamak için gözkapaklarını aralamaktan korkacaktı... Kızın saçlarına dokunurken elleri titreyecek, içine kor alevler düşecekti... Hayatıyla birlikte yok oldu tüm beklentileri... Sanki hiç yaşamamış, ardından yas tutulması anlamsız bir nesne gibi onu katlettiler... Suçluluk duygum kemiğe saplanan cam kırıkları misali sürekli sızlıyor, nefes almak bile zul geliyor... Kahrolası faşistler, Tayfun'la birlikte huzurumu da o bilinmeyen tümseğin altına gömdüler... Hayatım DAL öncesi ve sonrası olarak kalın çizgilerle ikiye bölündü... Karanlık, soğuk, acımasız hatıraların gölgesini dağıtacak güneşin özlemiyle tutuşuyorum...

Defterini kapatıp açık pencereden dışarıya baktı... Küçük bahçedeki söğüt ağacı, bir demet yeşillik, grinin kasvetini azaltıyordu. Akşam güneşi vuruyordu dalların üzerine, kızılın tonlarına boyanmış yapraklar ılık rüzgârın ritmine kapılmış ıslık çalıyorlardı. Doğanın ahenkle savruluşu ümidini kışkırttı... "Gerçek ihtiyarlık umut bittiğinde başlar!" diye düşündü. Kalender dostlarını hatırladı, özlemle sızladı burnunun direği. Erdal ve Kaptan'la dertleşebilse sancıları geçer miydi acaba? Ancak "ömürümün on yılını aldı bu ayrılık" diyen ana-

sına, "hayattasın ya, gerisi umurumda değil" diyen babasına, birbirleriyle yarışırcasına ona dayanak olan dostlarına, işkence girdaplarında ona göz kulak olan "yasadışı" sevdalısına kıyamayacağını anlayıp erteledi gidişini...

HASRET SEVDAYI TAZELER...

Sabah Okan'ı henüz yolcu eden Lale zil çaldığında, "yine bir şeyi unuttu!" diye söylenerek kapıyı açtı. Sibel alaycı gülümsemesiyle "Bir konuğumuz var Laleciğim!" dedi. Başını eşikten uzatıp, dört basamak aşağıdaki Nesime'yi görünce neşeyle "Nesimem..." diye bağırarak koşup kucakladı onu... "Merdivende mi ağırlayacaksın misafirini?" diye takıldı Sibel... Kol kola içeriye geçtiler... "Ne iyi ettin de geldin Nesime. Çok özlemişim, çok..." İlk telaşı atlattıklarında, Nesime heyecanla evlendiğinin müjdesini verdi. "Lale söylediğinde yalan yok, ailenin zoruyla evleneceğini düşünüp endişelendik" dedi Sibel.

"Bende zorla evlenecek göz var mı anam babam? Aslını soracak olursan, İbo dayımın oğludur. Malatya'ya döndüğümde dayanak oldu bana... Başlarda ilgi yapıyo sandıydım! Ama kazın ayağı öyle değilmiş! İbrahim'in gözleri fer fecir ediyken, kendimin de boş olmadığımı fark ettim! Geldimiydi yüreğim gıpır gıpır ediydi... O açılınca, tamam dedim hemen. Anlayacanız sevdalandığım için evlendim..."

Lale hayretini gizleyemedi. "Kuzeninle evlenmişsin!"

"He, ne olmuş! Bizde gayet normaldir, sadakayı saraydan çıkarmazlar." Şen bir kahkaha attı. "İbo gerçekten çok iyi bir insandır. Fikri fikrime, gönlü gönlüme uyuyo, daha ne olsun!"

"Mutluysan, gerisi boş!"

"He ya, mutluyum Sibel can, hem de çok!"

"Meşhur ispiyoncu teyzen ne yapıyor?"

"Hiç sorma Lale can! Sizin yapamadığınızı, teyzem becerdi, kendi çapında devrim yaptı. On para etmeyen gocasını gapının önüne kodu! Anam meğer derdi zoru herifmiş, bir görsez

şaşar galırsız, sinir bozucu cadı garı gitti, yerine pamuk şekeri teyzem geldi. Ha unutiydim, bir yıldır mağaza işleti..."

"Vay anasını! Hayat nelere kadirsin!" diye söylendi Sibel...

"Siz biz durumlarına geçmiş gördüm seni! İyice soyutlanmışsın devrimcilikten..."

"Gızma gı Lale, kölen olurum! Yok be anam babam, lafın gelişi dediydim. Hem sizlerin yanında benimkinin esamesi okunmaz... Ateş olsam cirmim kadar yer yakarım! Bildiğiz gibi ilk seferimde, faşoların gucağına düştüm..."

"Canımsın Nesime, şaka yaptım! Sana kızabilme ihtimalim var mı?"

Üçü bir arada, birbirlerine ilk günkü heyecan ve samimiyetle açtılar içlerini... Lale telefon edip düğününe davet ettiğinde, Okan'la evleneceğini duyunca şok geçirmişti Nesime... "Sinema çıkışı adamı itin götüne soktunuz... Sonra da koynuna girdin..."

"Sorma gülüm!"

"Mutlu musun bari?"

"Aslına bakarsan zor bir süreç geçiriyoruz; Okan neredeyse bir buçuk yıldır İzmir'de çalışıyor. Doğal olarak, savrulmalar, bir dargın bir barışık hallerde yuvarlanıp gidiyoruz..."

"Belesi daha iyi, fazla muhabbet âşık usandırır... Benimki de iş için gidi, geli... Onu yolcularken, oh sefam olsun diye sevinim, ama iki güne varmadan herifi özleyim. Hasret sevdayı tazeler Lale... Birbirizden sıkılacak daha çok seneleriniz olacak..."

Neşeli sohbetlerin sonu hazinli anılara kilitlenince, kaybettikleri insanların acısı çok etkiledi Nesime'yi... "Cigerim pişti anam babam..." Cemil'in tutuklandığını duyunca cümlenin sonunu beklemeden, "De yeter! Allah belalarını vere..." diye tepki gösterdi! "Sabretsen diyorum!" diye çıkıştı Sibel... Tahliye edildiğini duyunca da "zalımlara" bir dolu küfür ettikten sonra "Allah bir daha göstermeye!" dedi... Ayrıyken biriken konular akşama kadar erimedi... Saat altıya doğru Nesime kocasıyla buluşacağı için istemeyerek de olsa vedalaştı onlarla...

Eski dostlar, yazın son günleri bir haftayı yazlıkta geçirdiler... Dönüşte, Cemil her sabah işe gider gibi soluğu eczanede aldı... Her ne kadar "kuzenlere destek olmak" argümanını ileri sürse de Sibel asıl nedenin farkındaydı... Okan'ın geldiği hafta sonları hariç, akşamları birinin evinde toplanıp, geç saatlere kadar sohbet ettiler... Geceleri de içeriden miras kalan sızılarla boğuştu...

Cumartesi sabahı Cemil'e telefon eden Erhan, Mübarek'in beraat ettiğini söyledi... Sevinçten içi içine sığmayan Cemil, hemen Mustafa'yı aradı; iki saat içinde otogarda buluşmak üzere sözleştiler... Habersiz ziyaretlerinin Mübarek Amcalarını mutlandıracağını düşünerek gitti terminale... Mustafa bir otobüs firmasının kapısında onu bekliyordu... Adımlarını sıklaştırıp arkadaşına sarıldığında, bir çift el gözlerini kapattı... İrkilmişti, yüzündeki elleri iterek, geriye döndü... "Tabibinin elleri telaşlandırmasın seni..."

"Gözlerime inanamıyorum, Kamil! Aynı gün çifte mutluluk yaşamaya hazır değilim... Kalbim duracak serseri..." Hasretle, neşeyle sarıldı dostuna...

Mustafa gülümseyerek, "Çakırım, mavişim, as arkadaşını görünce pabucumu dama attın bea!" diye takıldı.

"Ayıp ediyorsun zanaatkârım, cerraam! Epiniz aynısınız bea!"

"Doktor milletinden korkulur! Hangi ara çıktın da meslektaşınla kumpas kurdunuz?" Kalkmakta olan otobüse yerleştikten sonra Mustafa karşılaşmalarını anlattı... Geçen hafta tahliye olan Kemal, Beşiktaş'ta oturan ablasını ziyarete giderken yolda karşılaşmışlardı... "Bu yüzden seni telefonla aramak yerine sürpriz yapalım istedik... Yani bugün sen aramasan biz kapında bitecektik..." dedi Kamil... Mübarek Amca'nın içeriden çıktığını duyunca da bir taşla iki kuş vuracakları için daha da sevinmişlerdi... Kamil'le görüşmesinin üstüne Mübarek

Amca'sına da kavuşacağı için öylesine mutlandı ki, beyni puslu havalardan arındı... Kamil'in katılımıyla Ankara tayfasının şenleneceğini söyledi Cemil... Sıradan beklentilerinden, içerideki güzel anılarından bahsederek eski benzinciye vardılar... Boyası dökülmüş benzin pompaları, eski püskü şemsiyeyle altındaki masa ve tabureler bir nebze olsun değişmemişti... Yalnızca etrafta tavlacılar yoktu... "Filmlerdeki eski Meksika kasabalarına benziyor değil mi?" dedi Mustafa...

"Doğru... Amigolar eksik sadece..." gülüşerek benzincinin gerisindeki dükkâna girdiler. İlk molalarında tanıştığı delikanlıyı tanıdı... "Tavlacılar nerede?" diye sordu Cemil! Onu nereden tanıdığını çıkarmaya çalışan genç, "Angileri bea?"

"Yıllar önce geldiğimde şurada tavla oynayan iki amca vardı, onları sordum.."

"Üyle desene bea! Adaşım Baryam Amca astalandı, astanede yataa... Asan Amca da ona bakaa... İyicemiş, çıkacak diyolaa..." Birkaç paket bisküvi alıp dükkândan çıktılar... Tavlacılardan boşalan gölgelikli masada oturup minibüsün gelmesini beklediler...

İlk gün evin dışına çıkmayan Mübarek, içeride yaşadıklarını, hatıralarını, kızancıklarını, onlardan öğrendiklerini uzun uzun karısına anlatmıştı... Ertesi gün öğle namazından sonra, omuzuna attığı ceketiyle külhanbeyi edasıyla kahveden içeriye girince bütün gözler ona çevrildi. "Küpüklü bir kave yapasın bea!" Meraklı bakışlara aldırmadan bahçeye geçip, Hüsmen'in yanına geçti... Mübarek'i karakoldan alıp, eve teslim eden Hüsmen, arkadaşına bir kez daha sarıldı... "Utur şüle... Şükürler olsun bea. Seni gürdümde, üyle bi eyecanlandım, surma... İç uyumadım inan olsun... Sen yokkene ülecemi sandıydım.." Çok geçmeden kahvedeki köy ahalisi tek tek "geçmiş olsun bea" diyerek çevresini toplaştılar... Karşı kaldırımda asker kaçağı gibi başı önde hızla ilerleyen Süleyman'ı gören Mübarek ayağa kalkıp, parmağıyla adamı işaret etti. "Te bea kapçık ağızlı, kancık Sülüman... Naparsın bea, azine mi ararsın?" diye bağırarak karşıya geçti. Hınçla

adamın yakasına yapıştı... Diğerleri de kavgayı yakından seyretmek için yanlarına dizildiler... Korkudan tir tir titreyen Süleyman, yemin billah edip, muhbirliğini inkâr etti... "Bi kez er olsan te bu kafacımı kıracam, ni gezee! Kurkundan dununa sıççan herhal..." Gürültülü bir kahkaha atıp, kasketiyle adamın kafasına birkaç fiske vurdu... "Kurkmayasın bea, sen gibi ispiyonculara sümümü bile atmam... Em bana kütülük yaptın sanarsın ya naaa üledir!" Adamın poposuna sıkı bir tekme atıp, onun kaçışını keyifle seyretti! Kahvedeki ahali onu bir adım geriden takip ederek, onun oturduğu yere yakın olmak için yarıştılar... Kitlesine seslenen politikacılar gibi yüksek sesle girdi mevzuya... "Üyle pelivanlar tanımışım ki te bu kapçık aazlı onların sidiyi bile olmaz!" Öyle bir kahkaha tufanı koptu ki, oraya doğru gelen Muhtar "Nabarsınız bea ayıcık mı oynaa?" dediğinde çırak telaşla bir sandalye çekip, Mübarek'in yanına koydu... "Dünden beri nabarsın bea?"

"Haynı bea, kızancıkları anlatırım..."

"İçimin yaaları erir... Bi da desene?"

"Uzatma bre mutar... Tedariksiz sıçmaa giden, dumala dumala taş araamış... Almışım dersimi vermişim imtianımı..."

"Te be dinlemedin süzümü! Akikatleri güremeyen akılcın cezasını çekersin..."

"İtiyar Veli, Camış çalındıktan suna ayvan damının kapısını kapatma, di ya..."

"Te bea gütünün kıllaa aklamış, gürmezsin de Veli Usta'ya itiyar dersin..."

İkisinin atışmasını kahkahayla dinleyen Şükrü, burnunu çekiştirip, "Te bea anlatasın bize de kimdii bu kızancıklar? Duymamışız daa!" İçeriye düşmeden önce, "günah ve sevap" ekseninde dini fetvalar veren Mübarek, söze dürüstlükten, adaletten, paylaşımdan ve eşitlikten dem vurarak girdi. Hemşerileri onu fal taşı gibi açılmış gözlerle dinlerken, fısıldaşan iki kişiyi fark etti Mübarek. "Ne fısıldaşıınız bea! Ne mutarın eşemi osuruu burda!" Sesler anında kesildi. "Ümrümce Allaa-

ım ne demiş onu yapmışım! Lakin asla yetmemiş. Çook günaalara girmişim! Ne vakıt devlete karşı gelmiş birini görsem 'anarşiilee-dinsizlee' der, ayıplaadım bea! Ülecem aklıma geliidi de bu kızancıkların bu ka mübarek insanlar oldu gelmedi akılcıma! Epici sayip çıktılaa bu itiyara..."

"Anlattıkların pelivan tefrikalarını gibin bea! Kızancıklar buraa gelme mi?"

"Utanmazsın ettiin lakırdıdan... Sankim açık güt vaada da tükürüsüün bea! Ürendikleri vakit koşaa gelirlee. Süz verdilee bana..." Tabakasını çıkardı, kâğıdın arasına tütünü yerleştirip bir güzel yuvarladı. Derin bir nefes çekip, "Te be Üsmen saat kaçtır?"

"Bej olmuştur bea!" Tam o sırada Hüsmen'in oğlu nefes nefese yanlarına geldi. Meydanın köşesinden dönmekte olanları gösterip "Mübarek Amca buncazlar seni araa..." Üçünü karşısında gören adam, oturduğu yerden öyle bir sıçradı ki tabure yere devrildi. Heyecandan içi içine sığmıyordu, onlara defalarca sarıldı. Ardından Cemil'le Muhtar kucaklaştı... Herkes ayaklanmıştı... Hüsmen onlar için tabure çekti... Mübarek'in "Ürtü getirin bea!" demesi üzerine kırmızı gül desenli halı minderleri yerleştirdi taburelere... Şaşkın bakışlarla onları seyreden çırağa, "Üle alık alık ne bakaasın bea, adi demli çay getii kızancıklarıma!" dedi. Gülerek Şükrü'ye baktı... "Tefrika derdin üle mi? Gürdün pelivanları! Adi gül şimdicikin!" Mahcup bir halde başını iki yana salladı Şükrü. "Yok bea takılmışıım üyle." İçeride oturanların bir kısmı da itişerek dışarı çıktılar... Kalanlar ise pencerenin önüne yığıldılar...

Mübarek, "Analaa büle pelivanlaa duurmadı daa..." diye söze girip, methiyelerini sıralarken Muhtar da gururla onu onaylıyordu... Üç arkadaş ise iltifatlar karşısında renkten renge giriyorlardı... Hava kararmaya yüz tutunca birisi dürtmüş gibi ayağa kalkan Mübarek, böbürlenerek baktı etrafına... "Yeter bu ka tanışıklık. Adi duuruca bizim fakiraneye... Üsmen, Alil adi bea yürüyün." Mübarek, hapishane avlusunda volta atar gibi

ellerini arkada bağlayıp yürürken, diğerleri de onu takip ediyorlardı... Muhtar'ın evinin önünden geçerken duraksadı. "Te bea çiçeyi burnunda evlisindir... Karıcını da çaaar..." Adam gülümsedi. "Duuru dersin bea. Yürüyün yetişiriz!"

Muhtar'ın oturduğu eğimli sokağı indiler... Bahçe içlerindeki evler seyrekleşmişti... Göz alabildiğine geniş orman arazisinin girişindeki kuru ağaç dallarının iç içe geçirilmesiyle oluşan çitin önünde durdular... Aynı malzemelerden yapılmış derme çatma kapıyı açıp, onları içeriye buyur etti Mübarek... Bahçenin orta yerine çömelip, sırtını ağaçlara yaslamış küçük ve oldukça şirin evin çivit rengi kireç badanası yer yer dökülmüş, alttaki gri sıva görünüyordu. İki yanı teneke kutulardaki rengârenk çiçeklerle süslenen taraça tıpkı Muhtar'ınki gibi çakıl taşlarıyla kaplıydı. Bahçede karmaşanın yarattığı doğal bir düzen hâkimdi... Envai çeşit ağaçlar, otlar, bitkiler, çiçekler başıboş özgürlük tadındaydı... Balta girmemiş küçük bir koruluğa benzeyen bahçeden yükselen kokuyu ciğerlerine çeken Cemil, evin masalsı sıcaklığına hayran kaldı... Teneke kutulardaki çiçekleri sulayan kadın, elindeki testiyi bırakıp onlara doğru seğirtti, "Tea bea kızancıklar emencecik gelmişlee?"

"Elbet gelilee Adilem..."

"Oşgelmişsiniz bea!" Taraçadaki somyanın üzerine sıralandılar... Kadın terliklerini çıkarıp, içeriye koştu... Getirdiği etamin işlemeli kırlentleri onların sırtlarına yerleştirip, karşılarındaki iskemleye geçti... Aile fertlerini tek tek sayarak nasıl olduklarını sorunca, Adem Aga'yı anımsadı Cemil, onu da çok özlemişti... "Baban nasıldır, iyidir! Anacın nasıldır iyidir! Kardaşların nasıldır, iyidir? Te bea sen nasılsın iyisindir!" Kamil ve Mustafa kadının sorularını isim isim yanıtladılar... Sıra Cemil'e geldiğinde, yekûn yaptı. "Annem, babam iyiler, selamları var. Kardeşim yok benim, tek çocuğum Adile Teyze." Kadın dizlerine vurarak, "İç olur mu bea? Yazık buncaza. Ümrü buyunca tek tabanca kalcak... Tüvbe tüvbe!"

"Bu devirde ne ka çocuk, o ka dert Adilem... Em sana ne bea!"

"Kızmayasın emencecik, acımışım kızana. Te bu erif eveli günden beri anlatı; kızıl Kamil'im, maviş Cemil'im, paytak Mustafam, çam yarması Abdullam... Te be olmayan kızancıklarının yerine komuştur sizleri. Allaa razı olsun epicinizden..."

"Te bea Adilem tutamazsın şuncaaz çenecini. Gücenir kızancıkla!"

"Bizi öyle güzel anlatmışsın ki nesine gücenelim. Bu arada benim diğer lakabım zanaatkârdır teyzeciğim."

"Doru dersin bea! Paytak ülesine çıkmıştır aazımdan, kusura bakmayasın. Pelivan da er vakitte çıkaa bea! Akim eksik bulmuş, onu beklee..."

Muhtar Halil, kâğıda sıkı sıkı sarılmış yetmişlikle geldi... Gülümser onlarla ayaküstü konuşup, Adile'ye yardım etmek için içeriye geçti... Fırsattan istifade eden Cemil meseleyi Muhtar'ın evliliğine getirince adam kıpkırmızı oldu. "Surmayın bea, küyün kancıkları iç durmadan yediler başcaazımın etciklerini. Yuruldum bea..."

"İyi olmuş Halil Amca, yengemizi tanıyorum, az emeği geçmedi bizlere..."

"İyi karıdır bea! Çalışkan... Kapçık aazlılardan değildir... Sesi çokça çıkmaz... Arada Fitnat'ımı anlatırım, birlikte ağlaşırız... O da çok severdi Fitnat Abla'sını... Neyse karartmayım içinizi..." Birlikte geçirdikleri üç aydan ibaret sürede, yıllanmış anılar biriktirdiklerini anladı Cemil... "Mübarek'ten sonaa epicinizi bizim fakiraneye bekleriz kızancıkla... Yürecikleriniz dinlensin epeycene... Em burcumuz çoktur... Te bu taş kafayı isla ettiniz ya, Allaa epicinizden razı olsun..."

İki kadın sofrayı hazırlayıp, etleri mangala atmışlardı.... Yemek boyunca Mübarek'le Halil'in bol anasonlu küfürlerine güldüler... Adile'yle Mübarek'in yeni yetme âşıklar gibi cilveleştiğini fark eden Cemil, "Keşke Lale'yle birlikte tıpkı onlar gibi yaşlanabilseydik!" diye düşündü. İlk kez o gece bebekler

gibi deliksiz uyudu... Sabah köy meydanına çıktıklarında Cemil dikkatle inceledi çevreyi... Mekânlar, ağaçlar, sokaklar, meydan hiç değişmemişti... Rahatsız olan Veli Usta'yı evinde ziyaret etti, epeyce şakalaştılar... Diğer insanları dinledikçe darbenin neşelerini silip süpürdüğünü fark etti... Kan ter içinde çalıştıkları günlerde bile her daim gülen adamlar gitmiş, yerine durgun, dertli olanları gelmişti... İşten, güçten, geçimden, hayat şartlarından şikâyetçiydi hepsi... Elbette en büyük değişimi Mübarek yaşıyordu, geçmiş senede kahvede oturduğunu dahi fark etmediği adam, şimdi tam bir örgütçüye dönüşmüştü... Kahvede indirdiler günü, akşama Muhtar'ın misafiri oldular... Sıkıntılardan ziyade hiciv egemen oldu geceye... Sohbetin bir yerinde durgunlaştı Cemil... Son gözlemlerini aktardı... "Umursamaz yığınlar diye nitelediğim insanların, meğer dertleri başlarından aşmış! Daha fazlasıyla nasıl başa çıksınlar!" diye özeleştiri verdi... Ertesi sabah üç cürüm Koza'ya daha sık gelme sözü verip vedalaşırken, Mübarek, "Gelmez iseniz ülümü üpünüz!" diyerek yolcu etti onları...

ŞİİRLERE SIĞINMAK...

Minibüs tangır tungur ilerlerken, "yolun hikâyesini" anlattı Cemil... Otobüste anıları yâd ettiler yeniden... Onlar çıktıktan sonraki gelişmelerden bahsetti Kamil; iki ayda köklü değişiklikler olmuştu... Eski komutanların bir çoğunun tayini çıkınca, yeni gelenleri "parmaklarının ucunda oynatmak çocuk oyuncağı olmuştu!" "Ancak sizden sonra koğuşun neşesi kaçtı... Bir idamlığı getirdiler, önceleri pek acıdık haline... Elbirliğiyle teselliye koyulduk... Birkaç güne kalmadan öğrendik ki herif itirafçıymış... Bu tür adamları özellikle koyuyorlarmış aramıza, kısa sürede defettik pezevengi." Konu Ankara'ya gelince, "Orada bir ev yoksa, birlikte kalalım!" dedi Cemil...

"Bu saatten sonra ev bark mı kaldı? Herkes bir yerlere dağıldı. Ev sahibi evi boşaltsınlar diye bizimkileri aramış, ıvır zı-

vırları alıp getirmişler... Yalan yok bu teklifine çok sevindim... Ben erken gideceğim, araştırırım..."

"Gerek yok Kamil... Naciye Teyzem dairesini benim için boş tutuyordur mutlaka. Dönünce ona birlikte kalacağımızı söylerim..." Evi yaşanılır kılan insanlardan geriye kalan hazin hatıralara Kamil'in varlığıyla katlanabileceğini düşündü Cemil...

Otogara geldiklerinde daha anlatacak çok şey olduğunu fark eden Cemil, onları evine davet etti... Teklif ikisine de cazip gelmişti... Mahalle kasabından, bakkaldan ve manavdan alışveriş yaptılar... Henüz kapının kilidini açmadan Mehmet aşağıya indi... "Oğlum sıkıntıdan dokuz doğurduk... Hafta sonu nereye kayboldun?"

"Uzun hikâye paşam... Arkadaşlara hoş geldin deseydin!" diyen Cemil, arkadaşlarını tanıttı ona... Mehmet derin bir iç çekti... "Kusura bakmayın, bu öküz, anamdan emdiğim sütü burnumdan getirmeye devam ediyor... Hoş geldiniz..."

"Hadi sallanma da ulaşabildiklerini topla gel..."

"Kızlar da Naci de helak oldular... Çiğdem Teyze'deler, telefon et gelsinler..." Bunu duyan Cemil'in kalbi kanatlanıp uçacaktı sanki... Hemen telefona sarıldı... Dakikalar içinde kapı çalındı, hepsi bir ağızdan sitemlerini ilettiler... Naci, "Adam bir not bırakmaz mı? Öldün mü, kaldın mı geberdik meraktan... Az kalsın babanı arıyorduk..."

Cemil içeridekileri işaret etti, "Cürümlerim, Kamil'le Mustafa..." Bir anda toparlandılar... "Yahu neyi mi merak ettiniz, size sormadan tuvalete bile gidemeyeceğiz yakında... Mübarek Amca'mız tahliye olunca hemen Mustafa'yı aradım, aniden gelişti... Yetmez, bir de Kamil'i görünce keyiften dört köşe oldum..."

Yemek boyunca özellikle Naci, içeriyle ilgili merak ettiklerini sorduysa da manevraları boşa çıktı, ikisi söz birliği etmişcesine Cemil'in anlattıklarına bağlı kaldılar; komik olayları, özellikle Mübarek Amcalarını ve onunla köyünde yaptıkları görüşmeden bahsettiler...

"Biz kafamızı vuracak taş ararken, siz vur patlasın çal oynasın eğlenmişsiniz! Neredeyse içeriye giremedim diye üzüleceğim!"

"Dalga geçme Mehmet! Sıkıntılara davetiye çıkarıp içimizi karartacağımıza, gülünesi anıları anlatmak daha iyi değil mi? Ha, içeriye talipsen, kolayı var, bir koşu git kendini ihbar et!"

"Geçmiş olsun! Sensiz çekilmez oralar. Tabii, gelirim dersen o başka, eşlik ederim sana!"

"Ağzınızdan yel alsın! Konuşacak başka şeyiniz kalmadı galiba. Anlaşılan, uzun bir müddet daha ağır mevzuların içinden itinayla tırtıkladıkları eğlenceliklere talim edeceğiz! Sizi duyan da lüks otellerden birinde tatil yaptığınızı sanacak!" diye çıkıştı Naci...

Mustafa tebessüm etti... "Yalan da değil hani! Devlet oralarda en seçkin konuklarını ağırlıyor. Hapishaneler eskisi gibi değil, 12 Eylül'le birlikte radikal bir değişimle hepsi ilim irfan yuvasına döndü."

Cemil okkalı bir kahkaha savurdu. "Yaşa be Musti! İlk geldiğinde amcamız da aynını söylemişti, değil mi?" Epeydir Cemil'in böyle keyifle kahkaha attığına tanık olmadıklarını düşünen arkadaşlarının neşesi yerine geldi... Koyu sohbet sırasında Kamil, "Keloğlan" masalını hatırladı! Cemil'in gözleri mütemadiyen Lale'ye kayıyordu, kaçamak olduğu kadar derin ve sıcacık bakışlarla izliyordu onu... Ayrıca kadının göz alıcı güzelliği, evli olması gibi bariz ipuçları da vardı... Belli ki isimsiz sevdalı, Lale'den başkası değildi... Diğerleri dağılıp, üçü baş başa kaldıklarında Kamil tahmininden söz etmedi... Bedeni yatakla buluştuğunda Koza'da geçirdiği iki gece gibi mışıl mışıl uykuya daldı... Ertesi gün arkadaşlarını yolcularken yalnızlık tüm acıları geri çağıracak diye düşünse de öyle olmadı... Aylardır ilk kez sıkıntı koridorlarından süzülüp güzel rüyalara daldı...

Koza'yı ziyaret etmek harikaydı... Meğer ne çok özlemişim oradaki dostları... Kasvetim dağıldı, gönlüm şenlendi... Bir de üstüne sen gelince tazelendim, karabasanlar yerin yedi kat dibine kaçtı... Ne zaman parmaklarım kaleme değse, olanca ihtişamınla geçiyorsun karşıma... Okuduğum tüm satırlar seni çağırıyor... Dilimi damağımı tutsak eden o beyhude yanılgı; "devrimciler âşık olmaz" düşüyor aklıma, kahroluyorum... Oysa hayalleri uğruna ölüme kafa tutan romantiklerden daha çok kim hak eder sevdanın en hasını?

Nice devrimci yazar, şair, ressam, müzisyen eserlerini sevdalarının tılsımıyla besler... Nâzım, aşkın özünü keşfe çıktığı yolculukta, sürekli bir arayış içinde olmuş ve hepsini aynı şiddette sevdiğini anlıyoruz dizelerinden... Belki Münevver biraz daha iltimaslı... Oysa benim için aşka yüklenen tüm anlamlar bir tek seni işaret ediyor... Seni devrim kadar çok seviyorum!

Anlayacağın üzere, aklımı yine şiirlere teslim ettim... Dizeleri de baştan çıkarıyorsun, hepsi seni çağrıştırıyor... Özdemir Asaf acıyor halime döküyor kalbimin sızısını dizelere; "Neyine bağlandım ki bu kadar; / Bana bakmayan gözlerine mi, / Yoksa benim olmayan kalbine mi?" Tabii kocan da nasibini alıyor dizelerden; onun gibileri en iyi Nâzım Usta tanımlar; "(...) her şeyle alay etmiş ömrü boyunca, / hiçbir şeyi, hiç kimseyi sevmemiş, / bir köpeklerle kedileri, / ama yalnız kendininkileri (...)" Eğer dizelerin resmettiği kadar bencil olmasaydı, senin gibi dört başı mağrur, afeti devranı tek başına koyup gider miydi başka bir şehre? O insan müsveddesine duyduğum nefret giderek körükleniyor... Bana göre, evliliğinin ana fikri; kusurlarla bezenmiş bir adamla kusursuz bir kadının müthiş tezatıdır... Sanma ki beni bu hükme sevk eden salt etraftan duyduklarımdır, o adam konusunda "yanıldığını" gözbebeklerine sinen hüzün ayan beyan anlatıyor...

Hazan mevsimiyle birlikte hasretlik günleri de başladı... Yollara düştüğünde, ayrılığın telaşıyla kavuşmanın heyecanından oluşan taşlarla döşeli bir köprüde hissetti kendisini... Acaba Ankara'dakiler Tayfun'un öldüğünü öğrenmişler miydi? Umut ve Erdal'a yazmayı, hiç olmazsa onlarla mektuplarla dertleşmeyi ne çok istemişti! Ancak "yazdıkları polisin eline geçerse" kaygısı arzusunun önüne set çekmişti... Düşleri nasıl ilaçsa dertlerine, mantığı da er geç kovacaktı paranoyalarını... Kavga, yenilgi, sevinç, keder, hayal, acı, kavuşma ve ayrılıklarla harmanlanan karaya ayak bastığında, sabah serinliği dokundu tenine, titredi...

Belediye otobüsü gibi sokaklar da tenhaydı... İnsanların bir yerlere yetişme telaşı uykudaydı henüz... Yokuşun dibinde banka oturup, sigara yaktı... Beyaz arabayla karanlığa sürüklendiği günü hatırladı... Tüyleri diken diken oldu! Gereksiz tedirginlikten sıyrılmalıydı! Derhal ayağa kalktı, yokuşu tırmandı... Bahçe kapısının önünde nefeslendi. Başını kaldırıp üst balkona baktığında inceden inceye tüten sigaranın dumanı havaya karışıyordu, gülümsedi...

Gözetleme deliğinden onu gören kadın sevinç çığlıkları atarak açtı kapıyı... Sımsıkı kucakladı Cemil'i... Naciye Hanım, gerçekleşen duaları için şükrederken, onun eline, yüzüne dokundu. "Kanı beş para etmeyen" canilere verdi veriştirdi... Artık kötü günler geride kalmıştı, bundan sonra hayatın tadını çıkarmalıydı... "Çeneye dalıp ne yapacağımı bile unuttum... Senden sonra çayın bile tadı kaçtı... Hadi banyo yap da kendine gel, ben de kahvaltıyı hazırlayayım..." Saatlerce kötü hatıraları öteleyip, güzel günlerden, kendilerinden bahsettiler saatlerce... Akrep dokuzu gösterdiğinde heyecanlanla "Umut'u arayacaktım!" dedi Cemil... Kadın sevimli kahkahasını savurdu... "Aşkolsun hiç böyle şeyleri atlar mıyım? Sen banyodayken ikisini de aradım."

"Ne şahane insansın sen Naciye Teyzem, iyi ki tanımışım seni..."

Onlar henüz sofradan kalkmadan Selin ve Umut geldi... Selin'in ağlaması ilk kez tanık oldukları bir şeydi... Kavuşma heyecanının ardından Umut suçluluk duygusuna saplandı yeniden... Vicdanını ve beynini kemiren "hatasını" defalarca özür dileyerek dışa vurdu! "Oğlum kendimden korkarken, kafayı çizen sen olmuşsun... Beni ihbar eden, işkencecilere talimat yağdıran sensin sanki! Neyin vicdan azabı anlamadım gitti... Muhtemelen amcanın dediği doğrudur... At iziyle it izi birbirine karışmışken, kim doğru kim yanlış bilemeyiz... Hem adamın hayatındaki yegâne temiz kalan sayfa, değer verdiği tek kişi sensin... Seni kaybedeceğini bile bile tuzak kurması mantıklı değil. Geçti bitti koçum, geçmiş sayfaları kapatıp, geleceğe bakalım..."

"Yaşa be Cemil... Benzer şeyleri söylemekten dilimde tüy bitti, ama adamda nato kafa nato mermer, anlamıyor... Eğer Tayfun ölmeseydi, her şey unutulabilirdi... Yaşayana çare üretmek bir şekilde mümkün ama ölüm karşısında felç oluyoruz."

"Kimden öğrendiniz?"

"Cemşit Ağabey söyledi! Hani Tayfun'un götürülmesine sebep olan hemşerileri vardı ya, onlardan birisinin avukatından öğrenmiş. O gün bu gündür dövünüp duruyorlar..." Cemil beynine pusu kuran zehri dışa akıtıp, Tayfun'un ölümüne tanık olduğunu söyledi... Kesif bir sessizliğin ardından onu teselliye koyuldular; yaşadığı travmanın boyutunu tahmin etmekte zorlanıyorlardı... "Ah be güzel evladım! Bundan haberimiz yoktu. Senin için ne yapabilirim?"

"Yapacak bir şey yok teyzem. Eğer yakalanmasaydım, belki de şimdi onun ölümünü değil, ne zaman çıkacağını konuşacaktık!"

"Sanmam!" diye araya girdi Sibel. "Dayanma gücü tükenmiş belli ki! Senden önce aldığı darpların kaçınılmaz sonucu olarak öldüğünü düşünüyorum. Avukatın dediğine göre ölmeden önce sürekli kan kusuyormuş..."

Cemil sigarasının dumanını efkarla üflerken, Tayfun'un intihara kalkıştığını duyduğundan bahsetmedi... "Onu katleden cerahat kokulu, iğrenç sesli zebanileri ayırt etmek için sokakta, otobüste, her yerde dikkat kesiliyorum... İnsansı maskeli bu itler aramızda dolaşıyorlar... Kan kokan elleriyle çocuklarını okşuyorlar, irinli nefeslerini karılarına bulaştırıyorlar... Düşündükçe çıldırasım geliyor... Peki, kaçaklar duydu mu?"

"Maalesef duydular! Cemşit Ağabey, yurtdışındaki akrabaları aracılığıyla haber göndermiş!"

"İkisi de kahrolmuştur... Tayfun'un ölmeden önceki hali aklıma kazındı, unutamıyorum... Dudaklarından belli belirsiz dökülen son sözcük karasevdalısının adıydı..."

"Evladım kendine bu kadar yüklenmen manasız!" Kadın akıllıca bir çalımla, meseleyi Cemil'in kalacağı ev sorunsalına getirdi. "Aşağısı hazır, yarın temizlik yaptırırım yerleşirsin..." Kadın her zamanki gibi meseleyi "oldubittiye" getirirken, Cemil tebessüm ediyordu... "Ancak içeriden bir arkadaşımla kalacağız, sakıncası yoksa!"

"Ne demek evladım... Bilakis çok memnun oldum..."

Cemil'in kararı iki arkadaşını da üzdü... "Odanı bile hazırlamıştım... Aşkolsun Cemil!"

"Böylesi daha iyi Selinciğim... Eskiden olduğu gibi yine sıklıkla görüşeceğiz, nerede uyuduğumun önemi yok..."

"Sözünü unutursan külahları değişiriz.."

"Sözüm söz alemin en iyi kalpli cadısı... Sahi okulu ne yaptın, uzatmaların sonlandı mı?"

"Sen gidince üzüntüden kendimi derslere verdim desem, kızacaksın! Ama inan öyle oldu, geçen yıl nihayet mezun oldum. Yetmez, işe bile girdim."

"Sahi mi, çok sevindim! Nerede çalışıyorsun?"

"Sakın gülme, bankada çalışıyorum!"

"Kapitalizm iş seçme özgürlüğü vermiyor ki güleyim... Ne bileyim, yüksek lisans, doktora yapıp akademisyen olsaydın keşke!"

"Aman Cemil, sanki beni tanımıyorsun! Okulu bitirdiğime şükret! Ders çalışmak bana göre değil! Ekonomik özgürlüğümü kazanayım istedim, hepsi bu..."

"Aman da aman ekonomik özgürlüğünü yesinler! Sanki hayatında ekonomi ya da özgürlük gibi sorunu olmuş?"

"Umut sıkı bir yumruğu hak ediyorsun da teyzeme dua et! Başkalarına muhtaç olmadan yaşamanın ne muhteşem bir şey olduğunu senin gibi boş gezenin boş kalfaları anlamaz. Beyimiz hâlâ ne yapacağına karar veremedi de!"

"Daha dört ders var, onları vermeden önce tembellik hakkımı sonuna kadar kullanacağım, var mı diyeceğin? Hem iş aramama gerek yok, hepsi tıpış tıpış ayağıma gelecek, görürsün!"

"Arkadaşlar ayıp oluyor! Kıdemli bir öğrencinin yanında tembellik hakkından bahsetmeyin!"

"Kıdemli değil, mecburi denir ona aslanım... Benim gibi ipe un sermedin, içerinin pratiğini yaptın... Bu kötü tecrübe psikoloji mastırında sana yol, su ve elektrik olarak dönecek..."

"Kişisel anlamda önemli bir deneyimdi, içinde yer almak farklıydı elbette... İşkencenin boyutu dışında dünün sekterlerinin bazılarının aslında böcek olduğunu fark ettim... Şahane insanlar tanıdım, arızalarımı onardım... Hepsi önemliydi... Keşke hiçbir insan böyle bir imtihandan geçmeseydi... Duvarın sert olduğunu anlamak için kafalarımızı feda etmeseydik."

Gençler kendi aralarında konuşmaya başlayınca Naciye Hanım asli görevinin başına, mutfağa geçti. Onların sayesinde evinin yeniden şenlendiğini düşünerek, mutlandı...

VATAN SOYSUZLARIN ELİNE GEÇTİYSE, GÜVENDE OLAMAZSIN...

Birkaç güne kalmadan Kamil eşyalarını bir valize yerleştirip geldi yanına... Böylece içeride yüreğini ve yaralarını onaran hekimiyle birlikte eskinin kara yüzlü sayfalarını kapatıp, güzel anılara, umutlara ve geleceğe odaklandılar... Cemil'in düşüncesine göre, faşizm giderayak daha çok can almak için

toplu idam seferberliği başlatmıştı... Ülkenin bereketli evlatları cansız darağaçlarında tüketiliyordu... İçinde çoğalan kuraklık Kamil ve diğerlerinin küçük ama son derece etkili damlacıklarıyla çölleşmekten kurtuluyordu... Yayın organları her gün bitmeyen bir şevkle kötü gelişmeleri yineliyordu... Toprağında yaşadığı onca olumsuzluğa rağmen Ankara'yla aralarında önemli bir bağ kurulmuştu... Kötü zamanlarından çok, kavgalarına, derin sevdasına, kuytulardaki düşüncelerine, "eski-yeni" dostlarıyla uzandığı neşe ve umut yüklü sohbetlerine, zulümle dalga geçişlerine tanıklık etmişti bu kent... Artıları ve eksileriyle, denizden mahrum, anakarada günbatımlarının çöküşü bir başka dokunuyordu yüreğine... Coşku yüklü hareketlerden uzak kalan kent de tıpkı onun gibi sıkıcı durağanlığın kıskacındaydı... Devrim hülyasıyla donanan eylemlere, kaçışlara, kovalamacalara, kıl payı sıyıran mermilerin vızıltısına, barut kokusuna, dövülmelere, tutuklamalara, çatışma seslerine aşina olan Ankara neşesini yitirmiş yaşlı bir adam gibi kasvet soluyordu... Tıpkı selamsız sabahsız kalabalıklar gibi... Sonuçta, bir kenti anlamlı kılan içinde barındırdığı sevgi yüklü dostluklardı ve Ankara ona bu şansı fazlasıyla tanımıştı... Her daim omzunda hissettiği sımsıcak dokunuşlar içindeki ayazı dağıtıyor, tepesinde sallanan keskin buzlar düşmeden eriyordu...

Ocak 1983

Ne ironiktir ki "benden sana zarar gelmez" anlamındaki "merhaba" sözcüğüne bu günlerde pek de karşılık alamıyorum... Herkes kendini bir diğeri için hayli zararlı görüyor olmalı ki üç heceyi söylemeye üşeniyorlar... İnsanın kendisine, çevresine, dünyaya yabancılaşması korkunç bir kayıtsızlık, ilkel bir çelişki... Hızla kabuğuna çekilen aymazları, topluca uzaklardaki bir gezegenden göçen tuhaf canlılara benzetiyorum... Türümüzün yabanları, yapaylıklarıyla özdeş, kapalı devre bir yaşam sürdürüyorlar... Sevgileri, ilgileri, algıları, iletişimleri, bilinçleri körelmiş bu güruh sağanak halinde yağıyor caddelere...

Kamil henüz gelmedi... Yalnızlığımı okuyarak, yazarak dağıtıyorum.... George Orwell'in, "1984" kitabına başladım; "Büyük Birader hepimizi gözetliyor" sloganı ülkemizin koşullarına nasıl da uyuyor! Kötümser bakış açısıyla kurgulanan eser, yaşadığımız cehennemin sağlam bir tespitini sunuyor.. Yazarın 1948 yılında kaleme aldığı kitap, sayfaları aşıp hızla gerçekle buluşuyor... Yani, geçmişte mavi kürenin yüzünü gölgeleyen zebaniler günümüze de arsızca sirayet ediyorlar.. İyimserlikten, olumlu ütopyadan azade bu müthiş kitap karamsarlığımı körüklüyor, biraz ara vermeliyim... Müziği sonuna kadar açıp, efkarımı dağıtacağım... Keşke notaların diliyle konuşsa insanlık, ritmin büyüsüyle efsunlansa sevgisi...

O günlerde Naciye Teyzelerinin oğlu Koray, Amerika'dan kesin dönüş yapınca, evleri hayli hareketlendi... Yeni yetme âşıklar gibi neşeli halleri tahliye sonrası ilk görüşmelerini hatırlattı Cemil'e... Koray gözleri dışında benzemiyordu annesine... Kadının aksine esmer, uzun boyluydu... Naciye Hanım bir önceki geceyi özetlerken arada ahlanıp vahlanmayı da ihmal etmedi... "Ah güzel evladım, ne ıstıraplar çekmiş bir bilseniz.." İlk anda mahcubiyetle gülümsedi Koray, ancak kadının ısrarıyla pes edip, anlatmaya koyuldu. Ciddi mental sıkıntıları olan karısı, saplantılı takipçiler gibi adamın her anını izliyormuş... Sonra da kendince yakaladığı sudan konuları kullanıp kavga çıkarıyormuş... Düzelir diye umut ederken, bir akşam iş dönüşü, kadının bağrışmaları fiili saldırıya dönüşmüş... Eline geçirdiği kap kacakları ona doğru fırlatırken, Koray canını güçbela dışarıya atmış... Bunu aktarırken, "Keşke yara alsaydım! Bu kadar uğraşmazdım" diye ilave etti... Evden tek bir çöp dahi almadan otele yerleşip, boşanma işlemlerini başlatmış. Ancak ayrılmaya yanaşamayan kadın, korkunç tacizlerle onu caydırmaya çalışmış... Amacına ulaşamayacağını anlayınca da Amerikan usulü intikam senaryolarını hayata geçirip; "şiddet gördüğünü" anlatmış mahkemeye. Oldukça hırpalanan adam, ülkeyi bir an önce terk etmeye niyetlenirken, kadının iftirala-

rıyla başa çıkabilecek iyi bir avukat tutmuş... Birikiminin yarısını avukatının hesabına aktarınca başındaki beladan kurtulmuş... Selin, "Yuh artık... Bu kadarı da olmaz!" derken, adam "Başıma bunlar gelince benden daha zor durumdaki insanları tanıma şansım oldu... Sütten ağzım yanınca, yoğurdu üfleyerek yemeye karar verdim. Bundan böyle ülkemden asla ayrılmayacağım... İnsanın kendini güvende hissedeceği tek yeri vatanıymış meğer!" Parmağıyla manevi evlatlarını işaret eden kadın. "Yanılıyorsun oğlum... Burada gördüğün pırıl pırıl gençler var ya; vatanları ve vatandaşlarının ihanetine uğradılar... Eğer vatan soysuzların eline geçtiyse, güvende olabilmek mümkün değildir!" deyince üç arkadaş, teyzelerinin ciddi anlamda politikleştiğini düşündüler...

TEMEL ÇÖKÜNCE!

Gece dokuz gibi indiği uçaktan çıkıp, hızla havaalanının dışına yönelen Okan'ın zihnindeki doğru ve yanlış çatışması aralıksız sürüyordu... Pratikte defalarca test ettiği için yalan ve ihanetin tekrarlanabilir olduğunu kanıksamıştı... İkili hayattan kurtulmaya çabaladıkça, elinde olmadan batıyordu... Kendince biçtiği kılıfların, kusurunu örtemeye yetmeyeceğini bilse de sanal mazeretlere sığınarak rahatlıyordu... Mesela, karısına duyduğu tutkulu aşk, ihanetin karşı konulamaz cazibesini engellemekte yetersiz kalıyordu... Kaldı ki karısını asla ihmal etmiyordu... Ona karşı duyduğu arzu azalmıyor, bilakis güçleniyordu... Geçici kaçamağının etkisiyle eskisinden daha şefkatli, sevecen, sabırlı, hoşgörülü, anlayışlı birine dönüşmüştü... Araçtan indiğinde, vicdanının sesini kısıp eve girdi... Lale'yi coşkuyla kucakladı... Kısa bir sohbetin ardından yattılar...

Sabah atıştıran karı seyretmek için balkona çıkıp yüzünü göğe çeviren Lale, evliliğin tadının kaçtığını düşündü; geçmişte kocası geldiğinde içini saran heyecan sönmüştü... Nesime'nin "hasret sevdayı tazeler" sözü geldi aklına, acıyla

gülümsedi; belki de geçici bir sevdaydı, ömürlük sandığı... Ayrı geçen süre uzadıkça, ters orantılı olarak sevgisi soğuyordu! Titreyerek yanına gelen Okan, "Üşüteceksin canım. İçeriye gir..." dediğinde onun yüzüne baktı... Bu defa Okan'ın baştan savmasına mani olup, ilişkilerindeki pürüzleri ve duyduğu rahatsızlığı dile getirecekti... Önceden tasarlamadığı halde olumlu bir giriş yapmak istediğinden, "Sömestr tatilinde İzmir'e gelmek istiyorum!" cümlesi döküldü dudaklarından. Beklemediği teklif Okan'ın telaşlanmasına neden olduğundan duraksadı... Derin bir nefes aldı... "Ter kokan adamların içinde ne yapacaksın? İnşaat tümüyle bittiğinde gideriz!" Kocasının yüzüne dik dik baktığında ciddi anlamda paniklediğini ayırt etti... "Tuhaf bir tepki! Hani birlikte gidelim diyordun! Neden bu kadar tedirgin oldun ki?"

"Karıcığım, tedirgin falan olduğum yok... Eğer gelseydin lojmanda kalmayacaktık... O karmaşanın içine götüremem seni..."

"Otelde kalırız öyleyse!"

"Havalar ısınınca düşünürüz..." Köşeye sıkıştıkça, buram buram terliyordu... Karamsarlığın üstüne kuşku da yüklenince, Lale evliliğindeki çatlakları sıvamaktan vazgeçti... "Anlaşılan İzmir'e gelmem 'meçhul' bir nedenle istenmiyor... Şimdilik soru işareti olarak bir kenara koyalım... Epeydir duymazdan geldiğin soruma kesin yanıt bekliyorum; sence ilişkimiz bu haliyle gelecek vaadediyor mu?"

"Bence sonsuza kadar aynı güzellikte sürecek... Sanırım buna inanmayan sensin!"

"Karamsar tabloya rağmen göz yaşartıcı iyimserliğine katılmam mümkün değil. Evliliğimizin dokuzuncu ayında terk-i diyar eyledin, neredeyse iki yıldır ayrı şehirlerdeyiz ve ufukta kısa sürede bir kavuşma görünmüyor!" Duraksayıp, bir yudum su içti... "Benim açımdan 'zurnanın zırt dediği yer' ayrılığı kanıksadığımda başladı; tehlike sinyalleri sıklaştı, çoğaldı... Bir yıl önceki tartışmamızın ardından özür dilemen, inkâr edil-

meyecek düzeyde davranışlarını kontrol etmen ilişkimize 'noktalı virgül' koymama neden oldu." Başından aşağı kaynar su boca edilmiş gibi kıpkırmızı kesilen Okan, İzmir meselesinde gafil avlandığını düşünerek, yaptığı hatayı onarmaya niyetleniyordu. Ancak Lale, sert bir dille "Daha bitirmedim!" dedi... "Karşılıklı çabalar duygusal körelmemi durduramadı, yenilenmeye yetmedi, mesafelerin derinleşmesini engellemedi... Neredeyse bir yıldır aramızdaki diyalog azaldı, monologlarla idare ediyoruz... Evliliğimiz eskimiş, değerini yitirmiş, rutin, metazori bir hal aldı... Uzlaşı şansımız hızla tükenirken, daha fazla anlam yitimine uğramadan, ilişkimizi iki medeni insan gibi kavgasız gürültüsüz sonlandıralım! Bu haliyle sürdürmek bana samimi gelmiyor. Son söz; gelecek vaat etmeyen bu ilişkiyi bitirmek istediğimden, ziyaret önerime karşı takındığın tavrı sorgulama gereği hissetmiyorum..."

"Ne olur böyle konuşma, kırıyorsun, dağıtıyorsun beni... İzmir'e gelmeni elbette istiyorum ancak ortam müsait değil, kuşkulanmanı gerektirecek hiçbir şey yok, olamaz da..." Bunları söylerken göz temasından kaçındığını fark etti Lale... "Sensizliğe dayanmak tam bir işkence, ayrılık canıma tak etti, dönmek istiyorum. Ancak bu konuda hiçbir talebin olmadı, belli ki ilişkimizi bitirmeye odaklandığın için tümüyle vazgeçmişsin benden... Sen ne düşünürsen düşün, beni bu ayrılığa ikna edemezsin... Tamam, gidişim büyük bir hataydı, o halde istediğin an istifa edeceğime yemin ediyorum... Meğer, ben evliliğimizi anlamlı kılmak için çabalarken sen altını inceden inceye oyuyormuşsun... Her şeye rağmen eğer sana karşı en ufak bir hatam olduysa bağışla, söyle derhal düzelteyim... Sensiz yaşayabilmem mümkün değil... Öl de öleyim, ama ne olur bırakma beni..."

Neredeyse bir saate yakın aynı minvalde konuşan kocasını kayıtsızca dinlerken, sözünü kesmedi... Okan'ın nemlenen gözlerine üzüntüyle baktı... Ancak geriye dönüşün bedeline katlanamayacağını bildiğinden yumuşamadı... "Bir evliliği

sürdürmenin koşulu eşlerin asgari müşterekte uyuşmalarıdır Okan. Benim umudum tükendi artık... Kör topal da olsa bu evliliği sürdürmek ikimizin rızasıyla mümkün, bende tahammül kalmadı... Yapay ilgiyle tüketilen duyguları onarmak beyhude bir çaba... Evliliğimizin altını oymak gibi bir niyetim olmadı... Gönüllü olarak seninle uzun bir yola çıktım, olumsuzluklar olmasaydı üçüncü kilometrede caymazdım... Belli ki son süreçte tüm benliğinle işine odaklandığından temellerin sarsıldığını fark etmedin ya da daha kötüsü beni yanlış tanıdın... Ne yazık ki çöküş başladı, ilave edeceğimiz yeni taşları bu yapı kaldırmaz! Tam tersi oluk oluk üstümüze yıkılır, daha fazla hasar alırız..."

Karısının dizlerine kapanıp af diledi, yalvardı, yakardı... Nafileydi... "Bilinçli olarak, seni benden bu denli koparacak kaba bir davranış, saygısızlık yapmadım, tek bahanen ayrılıksa bunun acısı ikimize de yansıyor... Lütfen salim kafayla düşün, biraz sakinleş, bize kıyma ne olur... Tek sıkıntı işimse, tekrarlıyorum dediğin dakika işten ayrılacağım... Telefonunu bekleyeceğim..." Apar topar çıkarken, Lale'ye sarıldı, karşılığı buz gibi tepkisizlikti... "Pire için yorgan yakmayalım. Onarmak için daha önümüzde koca bir ömür var..."

Sert bir hamleyle onu itti. "Pire öyle mi? Fazla söze gerek yok! Yolun açık olsun Okan!"

Kapı kapandığında, hafiflediğini hisseden Lale, "uzatmaları oynamasının" bağlılık duygusundan kaynaklandığını düşündü; hayatına dahil olan kişilerden ümidini kesemiyordu kolayca... Az önce kapıyı vurup çıkan adam, ayaklarını yerden kesen, sırılsıklam âşık olduğu, dilinden nezaket ve hoşluk damlayan, gözleri sevgi tüten Okan'dan dağlar kadar farklıydı! "İyi şeyleri ne kadar hızla tükettik!" diye mırıldanırken, gözleri nemlendi...

Yüzleştiği gerçeklerden yorgun düşen Okan, uzun zamandır ilk kez zaruriyetten otobüs yolculuğu yapıyordu... Lale'nin sözleri sivri uçlu bir kalem gibi daireler çiziyordu beyninde... Acaba ilişkisinden haberdar mıydı, düşüncesi yiyip, bitiriyordu... Karısını geri kazanmak için her şeyi göze alacaktı! Öncelikle, onu onore eden, gururunu okşayan, her talebini şevkle yerine getiren Aylin'le ilişkisini derhal bitirmeliydi... Mecburi bir kaçamak olarak nitelediği ilişkiyi "kusursuz cinayet" misali geride bırakmalı, ardından da işten ayrılmalıydı... Vicdanını örten siyah perdenin, algılarını daha fazla körleştirmesine müsaade edemezdi... Düşüncelerin ağırlığıyla zedelenmiş bir halde lojmana vardı... Fiziksel, zihinsel ve duygusal çöküntüsü, kendisini paslanmış bir saat gibi hissetmesine neden oldu, kıpırtısızca uzandı yatağa...

Uykusuz geçen gecenin ardından ofisine geçti... Aylin'i aramasına gerek olmadığını biliyordu çünkü kadın onu görmeden haftaya başlamazdı... Çok geçmeden Aylin neşe içinde odasına girip, kapıyı arkadan kilitledi... Tepkisizliğine aldırmaksızın boynundan itibaren öpmeye başladı, dudakları birleşecekti ki kadını nazikçe uzaklaştırdı kendisinden... Bir terslik olduğunu anlayan kadının yüzü düştü, onun işaretiyle karşısına oturdu... "Direkt konuya gireceğim Aylin... Hayatımdan fazla sevdiğim karıma, istemeden de olsa ihanet etmem zalimceydi! Artık bu mekanik ilişkiyi bitirmek istiyorum! İkimiz için de hayırlısı bu!" İkinci kez onun tarafından orta yerde bırakılmaktan çok "mekanik" sözcüğüyle yıkıldığını hissetti... Güçlükle toparlandı; yaptıkları şeyin iki tarafı vardı, eğer istemeseydi bunca zaman devam etmezdi... "Duygusal zayıflığımı kullanıp beni istismar ettin... İlişkimizden hiçbir beklentim olmadı, sürekli sabreden, kabullenen öteki kadındım... Asıl zalimlik, beni değersiz bir meta yerine koymandır... Acımasızsın..."

Aylin'in sesini giderek yükseltmesi üzerine panikledi. "Kendine gel Aylin, toparlan, birileri duysa rezil olacağız! Yanlış

sözcük kullanmış olabilirim, özür dilerim... Eğer istismardan bahsedeceksek, şapkanı önüne alıp düşünmeni öneririm... İlişkiye senin müstehcenliğe varan tahriklerin neden oldu. Evet, iradesiz davrandım kabul ediyorum! Sonuçta karıma olduğu kadar kendime de ihanet ettim, bundan daha büyük bir bedel var mı? Hatırlarsan eğer, sana her defasında karımı delicesine sevdiğimi söyledim, pişmanlıklarımı paylaştım... Asla yalan vaatlerde bulunmadım. Ne zaman bu son desem, vantuz gibi yapıştın, bırakmadın yakamı... Daha fazla zorlama, bittiğini kabul et..." Suratında çınlayan tokadın şiddetiyle sendeleyen Okan, kadını ileriye doğru savurunca, dengesi bozulan Aylin, düşmekten kıl payı kurtuldu ve asıl vurucu darbeyi yaptı. "Bu daha başlangıç Okan Efendi! İnkârın bundan sonrasına işlemez; ilişkimizin somut kanıtını bedenimde taşıyorum..." Kapıyı kırarcasına kapatıp çıktı... Kulaklarına inanamıyordu! Olayın vahametini algıladığında, can havliyle ofisten fırlayıp, koşarak yakaladı kadını... "Duyduklarım doğru mu? Bana tuzak mı kurdun? Nasıl yaptıysan öyle de kurtulursun, beni ilgilendirmiyor!"

Aylin istifini bozmadı. "Senin gibi sahtekâr bir hergeleye yalan borcum yok. Sevişirken söylediğin sözlerden, detaylardan, karnımdaki bebekten karına bahsettiğim gün bedel ödemenin ne olduğunu anlarsın... Tuzak kurmuşum öyle mi? Bebeği tek başıma peydahladım sanki!" Duraksayıp, Okan'ı baştan aşağıya süzdü... "Aslında senin gibi tıynetsiz bir babası olacağına evladımı babasız büyütürüm daha iyi!" Gözleri dolan Aylin acıyla yutkundu, kollarını Okan'ın kıskacından kurtarıp "Lütfen gider misin?" dedi. Uyurgezer bir vaziyette ofisine dönen Okan, kendini işine verdi, öğle yemeğine dahi çıkmadı. Akşam çay servisi yapan çalışan odasına girip, Aylin'in istifa ettiğinden haberi olup olmadığını sordu! "Bilmiyordum!" diyebildi sadece... Zihninde cirit atan tilkilerin kuyrukları birbirine değmesin diye uğraşırken, gereksiz bir hata yüzünden değerlerini yitirdiğini düşünüp, telaşla telefo-

na sarıldı... Lale'nin sesini duyduğunda bağıra çağıra ağlamak geçti içinden... Ancak tek kelime edemez bir haldeydi, sadece "merhaba" diyebildi... Karşıdaki ses son derece soğuk bir "Evet!" dedi... Evliliğini oldubittiye getirmeyi hazmedemezdi... Ürkekçe, "Seni seviyorum Lale" dedi. Sesine karşılık vermeyi reddedişini Lale'nin nefes alışları anlatıyordu... "Ayrılmak istemiyorum senden." Sıkıntı yüklü bir iç çekti kadın... "Bunları konuştuk Okan. Uzatmayalım istersen... Telefonda tartışılacak konular değil..."

"Ölmek istiyorum Lale... Ölmek istiyorum... Anlıyor musun?"

"Saçmalama lütfen... İkimiz de yaşayacağız Okan, çocukça şeyler söyleyip canımı sıkma..." Huzursuzlandı, kafası karışmıştı... "Hadi biraz sakinleş. Daha sonra konuşuruz olur mu?"

Lale'nin merhametine sığınmaktan gayrı çıkar yolu kalmadığını bildiğinden, onu telaşa sevk etmek için telefonu kapattı. Konuşmalarına kulak kabartan Sibel "Neler oluyor?" diye sordu... Okan'ın ölmek istediğini duyunca, gülümsedi, "Blöf yapıyor Lale... Kendini öldürecek adam itiraf etmez, öldürür..."

"Çok acımasızsın! İzmir'e gitsem mi acaba?"

"Gerçekçiyim sadece... Eğer gidersen, Okan'ın amacına hizmet edeceksin... Ancak ille de gideyim dersen, seni bir başına göndermem bilesin..." Bu olasılık akla yatkın olsa da içi rahat değildi, santrale numarayı yazdırdı... Okan bezgin sesiyle "merhaba" derken, aslında karısının duyguları hakkında yanılmadığına seviniyordu... "Az önce söylediklerin canımı sıktı... Sakın ola aklından böyle şeyler geçirme... Kafamızı dinlendirdikten sonra tekrar konuşuruz!"

Aynı ses tonuyla, "Olur karıcığım... Biçtiğin süre nedir?"

"Ne bileyim... Ben seni ararım."

"Senden haber bekliyorum kıymetlim."

"Kendine iyi bak Okan."

Sibel kıs kıs gülüyordu... Lale "Açıkta bir şey görmüş gibi ne gülüyorsun?" dedi.

"Hiddetlenme Laleciğim... İstediğini koparan Okan'ın ruh halini yansıtıyorum..."

"Sen öyle san! Geri dönüşü yok artık, bitti diyorsam bitmiştir, beni tanımadın galiba... Ancak, geçmişin hatırı var, bir kalemde silip atamam... En azından içim rahatladı."

"Hani seni aldattığından falan şüpheleniyordun ya, mümkün değil! Seni kaybetmemek için ne gerekiyorsa yapıyor, adam sana kör kütük âşık... Madem sonuç değişmeyecek, ümit verme derim..."

"Yahu ümit verici bir şey mi söyledim... Sonra konuşuruz dedim sadece... İlk şoku atlatınca sakinleşir... Sıkıldım Sibel, hem de tahmin edemeyeceğin kadar... Bu arada senin dışında kimsecikler bilmeyecek tamam mı?"

"Söz ağızdan bir kez çıkar! Dediklerini ölmüş bil..."

BAŞLANGIÇ VE BİTİŞ...

Hayatlarındaki akış rutinleşince, zaman da kayıtsızca geçiyordu... Lale'yle ilk dönemde bir kez bir arada olabilen Cemil, Mehmet'e telefon edip, o günkü son vizeden çıktığında, İstanbul'a hareket edeceğini söyledi... Sabah erkenden İstanbul'da olacak trene bindi... Yataklı vagonda rahat bir uyku çekti...

Onun geleceğini ekibe bildiren Mehmet, trenin varış saatinde gara gitti... Kan kardeşler kucaklaşıp, iskeleye gittiler... Vapurda, "O nasıl? Keyfi yerinde mi?" diye sordu Cemil. Özneyi ve niyetini gayet iyi bilse de onunla dalga geçmek istedi Mehmet. "Ne bileyim, gördüğünde kendisine sorarsın!" Cemil'in bozulduğunu fark edince tahminini aktardı ona... "Aslına bakarsan evliliği zangırdıyor gibi bir his var içimde!"

"Müneccimliğe mi başladın?"

"Tamam söylemiyorum o zaman. Kendin sor!"

"Yahu ne biçim adamsın sen! Ocağına düştük diye inletmesen olmaz mı?"

"Hadi acıdım yine... Açıkça itiraf etmese de aklını kurcalayan mühim bir şeyler olduğu kesin... Son günlerde oldukça

dalgın... Naci de adam hakkında tek kelam etmiyor... Şüpheli bir durum, değil mi?" Sibel'in ağzını aradığını da itiraf eden Mehmet, "Bilirsin birbirleri hakkında ser verip sır vermezler! Ben sorunca lafı eveleyip geveledi..." Onu dinlerken yüreğinin ılınmasıyla birlikte vicdanının sızladığını hissetti Cemil... Eğer ciddi anlamda bir derdi varsa, istismar etmek yerine destek olması gerekirdi... Mehmet yine alaycı tavrını takındı... "Neyse umarım sonuç beklediğimiz gibi olur; sen de dut yemeyi bırakıp meramını anlatırsın kıza.."

"Eğer dediklerin doğrulanır da susarsam, işte o zaman vur beni..." Mehmet karnını tutarak güldü... "Vurmaya pek hevesliymişsin Paşa... Sahi geleceğimden haberleri var mı?" Mehmet, Cemil'e hoş bir sürpriz yapmayı düşündüğünden, son derece ciddi bir şekilde "Hayır söylemedim... Nasılsa uzun süre buralarda olacaksın, görüşürsün elbet..." dedi. İki arkadaş dertleşerek indiler vapurdan... Onlar otobüse doğru yol alırken, dostları Cemil'i karşılamak için evine baskın yapmışlardı...

Zile dokunduğunda üçü birden "sürpriz" diye bağırarak açtılar kapıyı... Sevdiği kadını görünce içi dışı sarsıldı... Arkadaşlarının arkasında duran annesi sevinçle sarıldı oğluna... Hasret giderme faslı sürerken, onları baş başa bırakmak isteyen annesi "Ben Çiğdem'e geçiyorum... Yiyecekler mutfakta.." dedikten sonra çıktı... Uzun zamandır onu göremeyen Lale "Görüşmeyeli neler yaptığın bakalım!" diye sordu... Kamil'le aynı evde kaldıklarından, Selin'le Umut'tan, Naciye Teyze'sinin oğluna kavuşmasından bahsetti... Durağanlıktan patlamak üzereydi, bu yüzden okulu bitirmeye konsantre olmuştu... "İçeride geçen süreyi telafi etmek maksadıyla aralıksız ders çalışıyorum... Kamil'in önerisiyle üst sınıftan da bazı dersler aldım... Sizlerden bir dönem sonra mezun olmaya niyetliyim.."

"Aklına koydun mu yaparsın Cemil" diyen Lale'nin gözlerine takıldı bakışları... "Sizler neler yaptınız?" diye sordu. Naci atıldı hemen, "Ne yapalım be Cemil, bildiğin gibi mezun ola-

lım diye kıçımızı yırtıyoruz... Vizeler gibi ikinci dönemi de kazasız belasız atlatırsak, ver elini Fatih Evlendirme..."

"Oğlum aceleniz ne? Yangından mal mı kaçırıyorsunuz?"

"Uzatmanın manası yok değil mi Sibel?"

"Kimin acele ettiği yeterince açık değil mi? Naci'ye kalsa haziranda evlenecektir. Neyse ki annemin itirazları ilk kez işe yaradı... Yasemin'in şerrinden çekinip, onun istediği tarihe razı oldu... Eylül sonuna gün aldık..."

"Çok sevindim arkadaşlar... Neye ihtiyacınız varsa söyleyin de son dakikaya kalmadan halledelim... Sahi nerede oturacaksınız?"

"Anamla oturacağız! Evde her şey var, eksik olanları da söyleriz..."

"İyi olmuş, fikir senden mi çıktı?"

"Benim hiç dahlim yok Cemo, fikrin anası da babası da Sibel'dir!" Minnet ve sevgiyle baktı Sibel'e...

"Aklınla bin yaşa sen Sibel... Üçünüz adına da en güzel çözümü bulmuşsun!"

"Yanlış mıyım Cemilciğim, Naci'nin bir ağabeyi Alman olmuş, yok sayılır, Kadir de evlenip ayrı eve çıktı... Kadının bizden başka dayanağı yok!"

"Elbette doğrusu bu... Ortak yaşamı savunan birine de bu yaraşırdı..." Sımsıcak ev, yardımsever komşular, renkli gecekondular, tozlu sokaklarında çelik çomak oynayan çocuklar, çeşme başında sıra kavgası yapan bıçkın kadınlar Lale'nin gözünün önünden geçti... Sobasında sevgi tüten, yalnızlığın uğramadığı o şirin evde çok mutlu olacaklarına inanıyordu... Heyecanlı bir başlangıçla geciktirilen bitiş belki de aynı zamana denk gelecekti...

Cemil'in sorusuyla irkildi... "Sen neler yapıyorsun Lale?"

"Bildiğin şeyler, koşuşturuyoruz işte..."

"Sanki kafanı kurcalayan bir şeyler var? Derdini söylemeyen derman bulamaz." Mehmet alttan alttan gülerken, Sibel açık vermemek için başını öne eğmişti... "Sıkıntı hayatımızın

ayrılmaz bir parçası Cemil... Kişisel olanları bir süre üstlenmek gerekiyor, konuşmak için henüz erken..."

"Aramızda kişisel, ekipsel, kamusal gibi ayrımlar yok... Neyi, kimden saklıyorsun..." Naci'nin iması canını sıkmıştı, Sibel'e kinayeli bir bakış fırlattı... Lale'nin bakışlarını dikkatle izleyen Cemil duyduklarının doğru olduğuna inandı... "Söylemek istemiyorsa ısrar etmeyin arkadaşlar..."

"Sağ ol Cemil... Vakti geldiğinde konuşuruz..." diyerek kestirip attı Lale... Sohbetlerini sessizlik kesince, oluşan gerginliği almak Sibel'e düştü... "Size çok komik bir şey söyleyeceğim... Gülmek serbest... Geçen Nacilere gittik, kucağıma bir paket koydu. Herhalde başına taş düştü diye düşünerek heyecanla açtım paketi... İçinden ne çıksa beğenirsiniz?" Tahmin edememişlerdi... "Beşiktaş forması! Yanlış anlamayın bana hediye olsun diye değil, henüz doğup doğmayacağı bile belli olmayan bebeğe almış formayı!"

Gülmekten hepsinin gözlerinden yaş geldi... "Doğmamış çocuğa don biçmişsin ya pes ediyorum. Sen iyice kafayı yemişsin oğlum..."

"İyi etmişim Memo! Çatla patla... Doğuştan değil doğmadan Beşiktaşlı olacak çocuğumuz! Maazallah, senin gibi kılkuyruk bir aristokrat olmasın diye vaktinden evvel önlem alıyorum."

"Yeğenimin özgür seçim hakkını gasp ettiğinin farkında mısın?"

"Gasp ettiğim falan yok! Hani diline pelesenk ettiğin 'arabacı takımı' var ya, onun neferi bir proleter olacak..."

"Umarım ilk çocuk erkek olur!"

"İstemem Cemo! Sülalemiz erkekten geçilmiyor! Şiddetle, anasına benzeyen bir kızım olsun istiyorum."

"Mevzuya limon sıkmayın... Madem silahlar çekildi, hodri meydan! Bundan sonra benden kork... Aidiyet duygularını kullanarak kandırdığın sebiyi Galatasaray'a transfer etmezsem bana da Mehmet demesinler.."

"Anlaşılan o ki sana 'Paşa' dışında bir lakap daha bulmak gerekecek..."

"Ooo bakıyorum da göz açıp kapayana dek beyimiz Beşiktaş fanatiği kesilmiş... Hangi ara bu kadar koyulaştığını söyle de öğrenelim! Yok yok, en iyisi tuttuğun takımın futbolcularından üçünün adını say!"

"Son derece kolay, Metin, Ali, Feyyaz... Yedekler dahil sayarsam ne ısmarlayacaksın?"

"Zıkkım!"

Cemil gülerek devam etti... "Kaleciler Zafer'le Adem; diğerleri de Necdet, Rıza, Şekerbegoviç, Serdar, Bora, Kenan, Sinan, Ziya, Samet, Ulvi, Kadir, Fikret, Reşat..."

Naci neşe dolu bir kahkaha attı... "Şiştin mi gümüş!"

"12 Eylül içinizdeki futbol aşkını açığa çıkarmış... Ne diyelim vatana millete hayırlı olsun..."

"Sanki kendisi çok farklıymış gibi!"

"Sen de mi Lale... Topunuza teessüflerimi iletiyorum!"

Sibel durgunlaştı... "Eğer oğlan olursa ismi hazır, Recai koyacağız!" Neşeleri kesildi aynı anda! "Fikrinize bayıldım... Oğlunuz olursa eğer, o müthiş adam gibi babayiğitliğiyle nam salsın cihana..."

"Ne güzel söyledin Cemo... Kız konusundaki dileğim değişecek neredeyse!" Hatıralar dörtnala koşarak doluştu zihinlerine... Kamil'le Recai'nin tanıştığından bahseden Cemil'e, Mehmet "Dünya küçük!" dedi.

"Dünya küçük değil, ağabeyimizin namı büyük!" Yoğunlaşan hüzün bulutlarını bu defa Naci dağıttı... "Sibel anamın yaptığını da söylesene!"

"Ah evet ya, unuttum... Bunlar yedi deliler kırk oturaklar resmen..." Lale araya girdi. "Sanırım fark ettiniz, Sibel de tıpkı Naci gibi deyişler ve atasözleri uzmanı oldu..." Naci'nin omuzunu okşadı Sibel... "Körle yatan şaşı kalkarmış kuzen! Neyse nerede kalmıştım. Naci'nin dudak uçuklatan girişiminin ardından, Hacer Ana çeyiz sandığını açtı... Köşeleri işli bir sürü

bohça, içinde danteller, kanaviçeler, el emeği göz nuru bir dolu şey... Derken sandığın dibindeki hurcu çıkarıp açtı; gözlerime inanamadım arkadaşlar... İçinde el örgüsü hırka, patik, kazak, işlemeli kundaklar, zıbınlar, ara bezleri, T bezleri ... bebek için ne ararsan var! Gel de atasözü söyleme... Hacer Ana'nın kızı yok ya, 'anasına bak oğlunu al!' diyoruz burada..." Sibel ve Naci'nin peş peşe anlattıkları gülmece tadındaki diyaloglar sayesinde kederleri öteleyip neşeye yakınlaştılar...

Cemil, bir aya yakın süren ara tatilde, hemen her gün Lale'ye koştu... Küçük olumlu bir ipucu yakalamak için yaptığı hamleleri geçiştiren Lale'nin satır aralarında sarf ettiği sözcükler, davranışları, zincirlerinden kurtulmak üzere olduğunu hissetmesine yetti...

HER HİKÂYE ÖZELDİR...

Mart 1983

Ey, Bizans eskisi, mahzun, mağrur ve muhteşem şehir; sevdiğimin yağmur yeşili gözlerine, gelincik dudaklarına, mis kokulu tenine daldım yine... Gece, senin o eşsiz yüreğinin masmavi atlasına damlarken, ben o dik başlı çiçeğimle köpük köpük düşler diyarında dalgalandım... Galata Kulesi'nin tepesindeydik... Ayak ucumuzda tarih, başımızın üzerinde yıldızlar, teni tenimde, gözleri gözlerimde sarmaş dolaş, sere serpe uzanmıştık kadim taşlara... Serin kuytusundaki güneşin uyandığını muştulayan iki çift kumru şakıdı başucumuzda...

Ey, sakıncalı hayallerimin müsebbibi; kim bilir asırlardır nice kavuşmalarla dalgalandı yüreğin, nice kahrolası ayrılığın efkarını duman duman tellendirdin? Yağmalandın, yıkıldın, örselendin ama mağrur ruhun bezirganlara, barbarlara asla boyun eğmedi, dimdik ayakta kaldın... Bilirim, çektiklerimin hükmü yoktur seninkilerin yanında! Lakin, bu ten soğumadıkça, çelikten usumla, yüreğimle, bilincimle, vicdanımla, bedenimle yürüyeceğim ikimizi de yaralayan iblislerin üzerine...

Ey, gözleri nemli şehir, üzerinden gelip geçen fanilerin senin nezdinde mavi bir damlacık kadar ehemmiyetleri olmasa da, her birinin kendine has, özel ve önemlidir hikâyeleri! Daha düne kadar,

arafın ince çizgisinde, acıyla keder arasında sıkışan hüzün yumağıydım. Azgın dalgaların hışmına uğramış, eski bir sal misali hilafı hakikat okyanusunun karanlıklarında sürüklenirken, nihayet dalgalar sütlimana döndü, güneş vurdu üstüme, aydınlandım... Düşsel sevgilerden yaratılmış limana demir attım... Lacivert atlasının üzerinde uçuyor mutluluğum, görüyor musun?
Ey ihtişamına hayran olduğum kent, sırdaşım, kadim dostum, şimdi benim şerefime en kışkırtıcı kahkahalarınla yeri göğü inletebilirsin... Boşuna kürek çekmiyorum bu defa; ümidimin kapısı aralandı, rüyalarıma kavuşacağım galiba! Semalarına erişip, ay ile yıldızları kandıracağım, güneşle anlaşıp, gökyüzünün tüm renklerini canımdan ötemin başucuna sereceğim günlerin hayaliyle sarhoşum...

Nisan ayında fırsat yaratıp, Kaş'a gitmeye karar veren Cemil, önce İstanbul'a uğradı. Annesiyle ayaküstü sohbet edip, eczaneye gitti... Lale bir iş için çıktığından, Sibel yalnızdı... Ofise çekilip, sohbet etti... Cemil, dilinin altındaki baklayı çıkarıp çıkarmamakta tereddüt ediyordu ki Sibel içindeki dürtüye karşı koyamayıp onun hislerine tercüman oldu... "Laf aramızda, Okan'la Lale boşanıyorlar!" Duyduğu kısacık cümle düşlerini özgür bırakmıştı, sevinçten içi içine sığmıyordu... Hesapsız bir tepkiyle sımsıkı sarıldı kıza... "Sevineceğini biliyordum Cemil! Benim anlamadığım neden bu kadar çok bekledin... Önce davransaydın eminim şu an Lale'nin yanındaki kişi sen olurdun..."

"Bazı hataların telafisi yok Sibel... Önümüzdeki günleri ziyan etmeyelim yeter! Gerçekten ayrılacakları kesin mi?"

"Okan boşanmakta dirense de Lale'nin kararı kesin... Aslında sömestr tatilinde bitmişti, dediğim gibi karşı taraf yanaşmıyor... Lale, daha fazla sürüncemede kalmasını istemediğinden önümüzdeki günlerde mahkemeye başvuracak! Aman ha gözünü seveyim, sana anlattığımı bilmesin... Kimseye söylememem için kesin talimat verdi..." Cemil "söz" demeye fırsat

bulamadan Lale içeriye girdi... Özlemin yanı sıra duyduklarının da etkisiyle Lale'ye coşkuyla sarılıp öpmemek için kendisini zor zapt etti... Buna karşın Lale olanca sıcaklığıyla sokulup, bir müddet başını Cemil'in omzuna yasladı... "Ne iyi ettin de geldin Cemil'im..."

"Seni" diyecekti ki toparlandı, "Sizleri görmek en büyük ilacım, iyi ki geldim... Aslında yarın Kaş'a gideceğim... Eğer siz de geliriz derseniz, gidişimi yaza ertelerim!"

"Yazın işimiz çok Cemil... Şunları bir baş göz edelim bakarız... Şimdiye kadar beklediğin kabahat! Git, gönlünce denizin ve dostlarının tadını çıkar!"

"Belli mi olur... Bakarsın Naci 'balayı' denilen küçük burjuva geleneğine karşı çıkmaz! Hep birlikte bir kere daha gideriz... Şimdilik programını bozma... Dinlenmek iyi gelecektir... Nikah şahidimizin sağlam durması gerekiyor..."

"Tamam o zaman, günah benden gitti..." Dili bunları dese de içindeki ses hayli kararsızdı... Sevdiği kadını bu durumda bir başına koyup gitmek gücüne gidiyordu... Kısa zaman diliminde bir sürü şey konuşuldu ancak Lale ayrılık konusunu yine es geçti... Onun dingin ve rahatlamış tavrı kafasının netleştiğini müjdeliyordu Cemil'e, konuyu hiç deşelemedi...

YOLLAR DENİZE VE DOSTLARA AÇILINCA...

Kaş'a hareket ettiğinde tazelenen ümitlerinin yanı sıra kalender adamlara kavuşma heyecanı da eklenince çifte mutlulukla coşmuştu... Bu defa kaygıların değil arzusunun sesine kulak verdiği için gidiyordu oraya... Başını otobüsün camına dayayıp, gözlerini yumdu... Zihni ona güzel bir gösteri hazırlamıştı; Lale'yle balıkçı kahvesinin sahilinde baş başaydılar... Etrafta onların dışında kimsecikler yoktu... Gök ve denizin kavuştuğu yerde turkuaz rengi bir gökkuşağı belirmişti... Onu öperken dalgalar şaha kalkıp onları içine aldı, köpüklerin üzerinde çocuklar gibi dans ettiler... Başına dikilen muavinin "Kaş

yolcusu kalmasın!" diye bağırmasıyla yarıda kaldı rüyası... Sendeleyerek indi basamakları...

Çiseleyen yağmurun ılık dokunuşlarıyla kendine geldi... Kavuşma coşkusu adımlarına güç verdi... Sağlı sollu bahar çiçekleriyle renklenmiş eski yapıların arasından süzülürken, hafif bir meltem esti! Frezya kokusu Lale'yi anımsattı... Rüyasının sonunu merak etti... Yokuşu hızla tırmanıp, bahçenin önünde soluklandı... Tahta kapıyı açıp, ağaçların dallarına dokunarak verandaya geçti, pergoleden yayılan sedir ağacı kokusu hâlâ duyuluyordu... İçi içine sığmaz bir halde ellerini siper edip camekândan içeriye baktı. Erdal'ın mütevazı salonu yine derli topluydu. Berjer koltuğun önündeki sehpanın üzerinde özenle katlanmış gazetelerle üst üste dizilmiş birkaç kitap vardı. Erdal kitaplar konusunda oldukça titizdi, onların yıpranmasına, sayfalarının katlanmasına asla tahammül edemezdi. Her bir kitabın ölçülerine uygun olarak hazırladığı ayraçların başına yazarın ve kitabın adını yazardı. Beğendiği bölümlere ait sayfa ve paragrafları ise ayracın kitabın içinde kalan kısmına alt alta not ederdi. Onu tanımadan önce kitaplara pek de nazik davranmayan Cemil, adamın, "kitaplar kadın gibidir, sana kattığı değerin karşılığını vermelisin" ilkesini kısa zamanda benimsemiş ve kitaplara hak ettikleri özeni göstermeye başlamıştı... Ihlamur ağacının gölgelediği ferforje kanepeye uzandı... İnce ince yağan yağmur, dalların arasından tenine dokunuyordu... Sabahın kadim dostları kuşların ve dalgaların sesleri de olmasa zamanın durduğuna inanacaktı. Yağmur dindiğinde, gözleri kapanmıştı...

Erdal kollarını gererek esneye esneye "balkona" çıktığında, koltuğun üzerinde uyuyan Cemil'i görünce çığlık atmamak için ağzını kapadı... Yatak odasından getirdiği pikeyi usulca onun üzerine örtüp, mutfağa geçti... Çayın altını yakıp, buzdolabının içine bakınırken uyandı Cemil... Koşarak onun yanına gelip, sarıldı... "Bunca zaman nerelerdeydin genç dostum? Bizi unuttun sandık!"

"Soluk aldığım sürece yakanızdan düşmeyeceğimi bilmez misin? Mazeretimi tahmin etmeliydiniz!"

Erdal'ın yüzü gölgelendi, "Deme ya! Yakalandın mı?"

"Duymuşsundur sandım!"

"Yok be delikanlım kimden duyacağım. Belki Umut, Ahmet'e söz etmiştir ama benim haberim olmadı! Sizden sonra hiç görüşmedik. Canım sıkıldı yahu! Ne zaman oldu?"

"Daha sonra anlatırım, vaktimiz bol! Peki sen nasılsın, ben yokken iki kafadar neler yaptınız?"

"Kıçımızın kılı ağarmış, hovardalık yapacak halimiz yok! Zaten şu saatten sonra bizi ne kaybeden üzülür ne de bulan sevinir... Seni sağ salim gördüm ya, gerisini boş ver kardeş! Neredeyse her gün kulaklarını çınlattık... Kaptan geldiğine acayip sevinecek..." Bahçe kapısı açıldı, ayak seslerinden komşu Fatma'nın geldiğini anladı Erdal... Kadın şalvarını çekiştirerek, "Girceedim, kapı gene kitleyik duru! Yımırtalan süt vercedim... Bi şey diycen mi?" Elindekileri masanın üstüne bırakırken, "Uyudun bu vakte kada... Şimcik erken kakmışın.." Cemil'i işaret etti Erdal. "Geldiği içime doğdu keratanın, fırlayıp kalktım..."

"Hoş gelmişiin!"

"Fatma, limana inecek misin?"

"İnip durum!"

"Bir zahmet Kaptan'a gelmesini söyler misin? Sakın ha yeğenimin geldiğinden bahsetme!"

"Dimem, maraklanma..." diyerek kıkırdayarak ayrıldı yanlarından.

Kaptan motorunu demirlerken yanına geldi Fatma... "İrdal seni bekleyik duru! Gidceemişin.." Kaptan, "sucuk kokusu buraya kadar geldi!" diye mırıldandı... "Sağ ol Fatma, çıkıyorum.." İçi balık dolu kovaları, temizlemesi için Miço'ya teslim edip, tahta barakaya girdi. Sarı yağmurluğuyla lastik çizmelerini çıkardı... Fırına uğrayıp sıcak ekmek aldı... Kaptan'ın evinin önünden geçtiği saatlerde yaptığı gibi pencere önündeki or-

tancalarını sulayan Melek, dirseklerini cama dayadı, başını dışarıya uzatıp, seslendi Kaptan'a. "Nedik duruun? Deniz eyimidi? Te şuncaaz gumurucuklaa dinleyip duurudum... Sevişip, tepiişilee, şarkılaa çığırılaa, de mi?"

Durmak zorunda kaldı. "Doğru dersin Melek... Hiç yorulmazlar..."

"İşleyen gümüş ışılamış Gaptan..."

Olumladığını belli etmek için başını salladı. "Hadi kal sağlıcakla..." Yürürken, "Türkü geliyor!" diye düşünerek gülümsedi Kaptan... Yanılmamıştı... Kadın türküler geçidine başladı. " Ganlı da çaylaa nirelere goydun Ümmü mü?"

"Lezzetin kokusu ta limandan duyuluyor azizim!" diye söylenerek verandanın önüne geldiğinde, donup kaldı... Elindeki tavayı masaya koyan Cemil'le kucaklaştı... "Vay be, delikanlımız gelmiş!"

Erdal çayları doldururken, "Melek'e takıldın galiba..." diye takıldı... "Bu defa kolay atlattık..." Cemil meraklanmıştı... "Kaptan'ımızın hayatına bir Melek girmiş galiba..."

"İsmine aldanma sakın... Mahallenin cadalozu musallat oldu. Evinin önünden geçmeye korkuyorum inan olsun... Neyse boş ver! Anlat bakalım bunca zamandır neler yaptın?"

Sofraya oturduklarında başından geçenleri anlattı Cemil. Tutsaklık sürecine kısaca değinip, uzun uzun Tayfun'dan bahsetti. "Recai Ağabey'im öldürüldüğünde benzer bir kavrulma hissetmiştim... Bu defaki daha ağır oldu, arkadaşım gözlerimin önünde katledildi. Dayanılası bir işkence değil..."

Erdal, bıyıklarını çekiştiriyordu... "Bizim kaçaklar duymadı herhalde. Hiç bahsetmediler!"

"Ne yazık ki biliyorlar! Tayfun'un ağabeyi haber göndermiş!"

Kaptan, sigarasından derin bir nefes çekti... "Yahu, bu adamlar genç yaşta olgunlaşmış. Üzülürüz diye bahsetmediler herhalde!"

Cemil'in sırtını sıvazlayan Erdal'ın kelimeleri ağır ağır döküldü dudaklarından. "Delikanlım bu yolda ne ilk ölen Recai Ağabey'in ne de son ölen Tayfun olacak... Adalılar, Deniz'leri kurtarabilmek adına bile bile ölüme gitmediler mi? Katledilen yiğit devrimcilerin her birinin isimleri kopkoyu puntolarla geleceğe aktarılırken, şerefsizce yaşayıp, şerefsizce geberen hiçbir katilin esamesi bile okunmayacak. Belli ki Tayfun hepinizin zihninde kalbinde ölümsüzlük mertebesine erdi. Eğer sürekli o anı düşünüp kendine eziyet edersen, deliliğe davetiye çıkarırsın haberin ola!"

Kaptan suskunluğunu bozdu... "Haram olsun, gerilla yüreğimi alıp elime, mavzerlerime sürüp yağlı kurşunları ölüp dirilip, binlerce kez öpmezsem alnını ölümün, haram olsun, on sekiz yaş gençliğime..." Daha gür bir sesle ekledi. "Helal olsun Mahir'lere ve devrim yolunda yürüyenlere..."

"Anılmak istediler... Selam olsun yıldız olanlara!" Boğazına tıkanan yumruyu yumuşatsın diye bir yudum içti çayından. "Bizimkiler neler yapıyorlarmış? Anlatın bakalım..."

"Sağ olsunlar hiç habersiz koymadılar. Yunanistan üzerinden yazışıyoruz!" İki arkadaş bıyık altından gülümseyince, safiyane bir tonda, "Hâlâ orada mı kalıyorlar?" diye sordu.

"İşte zurnanın zırt dediği yer de orası! Denizin terkisine atlayıp Yunanistan'a, oradan da Almanya'ya açıldılar lakin inatla mektupları Dimitri üzerinden gönderiyorlar. Kırk kere direkt gönderin dedik, ama adamlar 'başınızı belaya sokmayalım!' lafına takılmışlar. İşin tuhafı Dimitri de kuryeliği pek sevdi... Anlayacağın karşı kıyıya gidiş geliş trafiğimiz epeyce arttı."

"Peki siz de aynı yoldan mı gönderiyorsunuz?"

"Yok yahu, adresleri belli. Kulağımızı tersten göstermenin ne manası var!"

"Onlara hak veriyorum! Ben de benzer kaygılarla, mektuplarım birilerinin eline geçer de sıkıntıya düşersiniz diye yazamadım."

"Hepiniz süzme kerizsiniz biraderim. Ne yani mektubun üzerinde 'bu mektubu gönderen sakıncalıdır' falan mı yazıyor..."

Erdal ciddileşti. "Öyle deme be Kaptan, pek de haksız değiller. Hariçten gazel okumak kolay, senin kollarını da gerdirip, orana burana elektrik verseler böyle rahatça atıp tutamazdın! Öyle veya böyle haber alıyoruz ya, daha iyisi Şam'da kayısı! Unutmadan mektupları getireyim, bir ara okursun. Son mektuplarını geçen hafta aldım, senin tutuklandığından haberleri yok galiba ya da Tayfun'un ölümü gibi gizlediler bizden!"

Erdal'ın getirdiği mektupları okşadı. "Odaya koyayım, sonra okurum." Elindeki zarfları yatağının başucundaki konsolun üstüne koyarken, bitmesini istemediği kitaplar gibi bu mektupları da satır satır, tadına vararak okuyacağını düşünüyordu... Cemil, verandada baharın tadını çıkarırken diğerleri deniz için kumanya hazırlıyorlardı... Torbalar ellerinde kıyıya doğru yürüdüler... Melek yine penceredeydi, onları laf atmadan göndermeye niyetli değildi. "Nere gidiik duurunuz?" Erdal, gülümseyerek "Seninkini denize atacağız!" dediğinde kadının kaşları çatıldı... "Gaptanımı atcaana kendini sal denizee gurtuluuz... Eltinin elti sevişi, devenin kengee gevişi kadaa hazzetmem senden..." Pencereyi gürültülü bir şekilde kapatıp içeriye girdi...

"Sahiden de pek cadıymış!" diyerek gülümsedi Cemil.

"Onunla bir tek ben başa çıkabiliyorum... Şekilde görüldüğü üzere, elinden gelse bir kaşık suda boğacak beni."

"Sen kaşınıyorsun Erdal... Salla başını geç gitsin..." Gülüşerek kahveye girdiler... Balıkçılar Cemil'e sarılmak için adeta sıraya girdi... Muhabbet uzayınca Kaptan "Uzatmayın maviler kuşanmış karım bekliyor..." diye uyardı... Kumanyalarını yerleştirip, motoru çalıştırdılar... Tenha bir koya yanaştı Kaptan. Yağmur yeniden inceden inceye çiselemeye başladı. Ağaçtan damın altına serdiler kilimi, sırtüstü uzandılar... Su tanelerinin

denize değerken oluşturduğu şekilleri seyrettiler sessizce... Yağmur, bulutların gerisine çekildiğinde doğrulan Kaptan, kuytu bir yere, iri taşları oval bir şekilde sıralayarak ocak yaparken, Cemil de ayaklanıp çalı çırpı topladı... Ateş çıtırtılar çıkararak yanıyordu... Tel ızgaranın içine balıkları yerleştirip ateşin üstüne koydular... Yiyip, içerek, muhabbetin "dibine vurdular" Gün solarken, son kadehlerini mehtabın şerefine kaldırdılar. "Yarın hava güzel olacak... Hadi yarının şerefine de içelim..." dedi Kaptan... Toparlanıp motora bindiklerinde alkolün tüm etkisi rüzgârın kanatlarına takılıp sürüklenmişti...

ASORTİK KÖLELER...

Eve döndüklerinde gece çöküyordu... Soğuk bir duş alıp, heyecanla yatağının üzerine bağdaş kurdu Cemil. Mektuplar tarih sırasına göre düzenli bir şekilde sıralanıp, zarflarında muhafaza edilmişlerdi... "Ah be Erdal Ağabey, sen ne mükemmeliyetçi adamsın!" diye söylenirken Mehmet geldi aklına, muhtemelen o da ileride Erdal gibi kılı kırk yaran birisi olacaktı...

Taci'yle Ziya, altı ay boyunca Lavrion'da kalmışlardı. "Dimitri Ağabey haklı çıktı; Lavrion nüfusunun neredeyse tamamı Türkiyeli mültecilerden meydana geliyor... Solcudan çok soruncular burada, eylül öncesi kavgalarına kaldıkları yerden devam ediyorlar... İçimiz şişti inan olsun..." Kış boyunca tek bir kar tanesi göremedikleri için hayıflanmışlardı. "Ankara'da soğuktan sıtkımız sıyrılmıştı, kar diye yanıp tutuşacağımız aklımızın ucundan bile geçmezdi!" diyorlardı. "Nice kavrulmuş hayatın ortasına balıklama daldık. Kâh güldük kâh ağladık. Kimi zaman hasretimizi avuttuk kimi zaman daha da çoğalttık. Umudumuzu sazın tellerine dizip, türkülerle semaya yükselttik..." Beden tutsaklığıyla yürek tutsaklığı arasında hiçbir fark olmadığını düşündü Cemil... Pasaportları gelince, sürgünlükleri tescillenmişti... Lavrion'dan sonra Doğu Berlin'e, oradan da sınır boyunca yürüyerek batıya geçmişlerdi. Orada-

ki siyasi mülteciler onlara kol kanat germiş, hemşerilerini bulmalarında yardımcı olmuşlardı... Böylece Ziya'nın Köln'de yaşayan dayı oğlu Sait onları kamptan çıkarıp, tek oda evine getirmişti... Evinde ağırlaması yetmezmiş gibi, onları hafta sonları gezdiriyordu. Hızlı trenle Hollanda'ya gidişlerini anlatırken, Cemil onların yanında hissetti kendini...

ICE, tısırtılarla ağır ağır ilerleyen kara trene hiç benzemiyor, tıpkı rayların üzerinde kayan uçak gibi. Göz açıp kapayana kadar bir de baktık Amsterdam'a varmışız! Ortasında nehir akan geniş mi geniş meydanı tren raylarıyla döşeli, etraf bisiklet kaynıyor... Lakin arka sokaklarına girdiğimize bin pişman olduk; camekânda hayasızca bacılar sergileniyordu... Ağızlarından salyalar akan deyyuslar da bu hazin manzarayı iştahla seyrediyorlardı! O bacıları görünce içimiz paralandı... Kendimizi oradan zor attık... Puslu gökyüzünün renginde akan nehir boyunca yürüdük...

Frankfurt gezilerini de Ziya'nın kaleminden dinledi...

Canımdan öte dostlarım,
Bugün Sait bizi Frankfurt'a getirdi. Bahnof'un merdivenlerine oturup bakınırken, ilk kez Cemil'den duyduğum Bora Ayanoğlu'nun, "bir gariplik çöker..." diye başlayan gurbet şarkısı geldi aklıma... Tıpkı ezgideki gibi "Oturmuşum Bahnof'ta... Gelir geçer trenler... O tren senin vay, bu tren benim vay..." Say babam say diye bağladım sonunu... Şaka bir yana gurbetlik çetin zanaat dostlar, Allah düşmanıma yaşatmasın... Taci ile Sait şehri dolaşacaklar; havanın kararmasını bahane edip, gezme işini yarına havale ettim. Aslına bakarsanız, bir başına, dertleşesim var...
Camdan gökdelenlerin orta yerinde oturmaktayım. Öyle yüksekler ki üzerime düşecekler diye tırsıyorum. Yahu bu cam fanuslarda, bırak insanı, canlı yaşamaz inan olsun! İçinde çalışan ya da oturan insanlar kendilerini "özgür bireyler" sanan, düzenin asortik köleleri bana göre. Tam karşımda, sağ elini gökyüzüne kaldırmış, kanatlı melek heykeli var. Sol avcunu başları önde, eteğini öpenlerin üstüne koymuş. Heykeltıraş, ruhani bir mesaj vermek

maksadıyla tasarlamış olsa da bu heykel muktedir ve kölelerini çağrıştırdı...

Modernizm, yapay ve bir o kadar da rahatsız edici düzenler silsilesi; zerre kadar sevmedim. Köylülüğümün gözünü seveyim, böyle naylon hayatlar uymaz gönlüme. Şehirler, sanat eserleri, meydanlar, yollar, ulaşım, aşırı sistemli olunca, insanların robotlaşması da doğal... Kafeler dışarıya kadar dolu, ama çokluk içinde derin bir yalnızlık yaşadıkları kesin; onları seyrettikçe dönme arzum kamçılanıyor. Genci, yaşlısı trende, metroda, parkta, ayakta velhasıl her pozisyonda kitap okuyorlar; iyi güzel de, bu insanlar okuduklarını kimle paylaşır bilinmez? Elbette olumlu şeyler yok değil; güvercinler insanlardan korkup kaçmıyorlar.. Benden daha cesur bakıyorlar çevrelerine... Gözlerim gene doldu, kahretsin! Sakın ha gülmeyesiniz! Enikonu insanız yahu, dışa vuracak duygularımız var da ağlıyoruz...

Her Allahın günü anıyoruz sizleri... Başınız belaya girmesin diye beş vakit dua ediyoruz. Çünkü dualar çaresizliğin haykırışı, yegâne sığınağımız ve ruhumuzun merhemidir dostlar.

Mevlana ne güzel söylemiş; Ben dostlarımı, ne kalbimle ne de aklımla severim!

Olur ya kalp durur, akıl unutur... Ben dostlarımı ruhumla severim! O ne durur ne de unutur...

Sizlere hasretle sarılacağımız güne dek sevgiyle kalın. Kendinize iyi bakın...

Ziya

Mektuplar içini serinletti... Uykusu kaçtı... Verandadaki koltuğa uzanıp gözünü göğe dikti... Ziya ve Taci'yi dünya gözüyle kim bilir ne zaman görebilecekti... Sonra da ona yıldızlar kadar uzak Tayfun geldi aklına, burnunun direği sızladı... Baharın serinliği çöktü gözkapaklarına, pikenin içinde kıvrılıp uykuya daldı.. Öğleye doğru Erdal gözlerini ovuşturarak verandaya çıktığında, Cemil kahvesini yudumluyordu... "Mektupları bitirdin mi?" Cemil "Evet" anlamında başını salladı. "Ne temiz delikanlılar yahu! Umarım yaban ellerde kirlenmezler..."

"Belki sorguları, yaklaşımları farklılaşır! Ama özleri hep insan kalır... Onlarla bir Konya seyahatimiz var ki sorma!" dediğinde, Kaptan dumanı tüten kahve kupasını masaya koyup, oturdu... "Sefa pezevenkliğinin varıp varacağı tablo budur işte... Sabahı uykuya yatırırsın, öğle vaktini ayılmaya harcarsın, bir de bakmışsın akşam olmuş..." dedi Erdal.

"Tabakhaneye bok mu yetiştireceğiz... Boş ver de otur hele... Cemil, Konya maceralarını anlatıyordu... Dinleyip açılalım..." Kaptan elindeki fincanı yere koyup, bir sigara yaktı... Derin izler bırakan o eşsiz anıyı tane tane, hiçbir detayı atlamadan anlattı... Macera bittiğinde Erdal üst bıyığındaki kahveyi yaladı... "En kıyağı karda kafa çekmeniz olmuş..."

"Sarı çiğdemle rakı ha! Ulan biz de gidelim... Kar yüzüne hasret gideceğiz, anasını satayım... Bu heriflerle kar havası solumaya var mısın delikanlı?"

"Sizinle gitmeyeceğim yer yok Kaptan!" Sohbet koyulaştığında Kaptan muzip bir çocuk gibi güldü... "Az daha unutuyordum."

"Neyi?"

"Hani abayı yaktığın hatun vardı ya! Durumda bir değişiklik oldu mu?"

"Doğru ya, söylemeyi unuttum... Kocasından ayrılıyormuş galiba!" İkisi aynı anda "Yaşasın!" diye bağırdılar. Sesleri boşlukta yankılandı...

"Artık kırıtma da ne diyeceksen de! Sonra da yengemizi buraya getir, misafir edelim..." diye takıldı Erdal.

"Hele, engel tümüyle ortadan kalksın da, gerisi kolay..." Önceki gün yaptıkları gezinin rehaveti çökmüştü üzerlerine, Kaptan üçünün hislerine tercümanlık yaparak, "denizle hovardalığın sonunu ev paklar" dedi... Diğerleri de buna riayet edip, günü dinlenerek geçirdiler... Fırsattan istifade kalem ve kâğıtla buluşan Cemil, denizaşırı ülkelerdeki dostlarıyla sohbete tutuştu...

Can dostlarım,

Yazdıklarınızı okurken ikinizi de yanı başımda hissettim... Gurbet, yalnızlık ve hasretin üzerine bir de sürgünlük eklenince, dayanmak zordur. Lakin böyle dertlerin çaresi var, gün gelir sürgün biter, sevdiklerinizin kokusu unutturur her şeyi... Anılar söze dökülür, dost sohbetlerine çeşni olur, gri tonlar renklenir, kişisel tarihimize mühim notlar düşülür... O günlere olan inancınızı yitirmeyin asla... Keşke, Tayfun da bitmesi muhtemel bir hasretle haşır neşir olsaydı ve kavuşacağımız günü iple çekseydik... Sönmeye yüz tutan bir yıldız gibi avuçlarımın arasından akıp gitti, güzelim ışığı soldu... Soğuyan tenine can taşımak, "gitme, daha yaşanacak çok şey var!" demek ya da son bir defa alnından öpmek için neler vermezdim! Kalbim yanmış bir odun gibi kabuk kabuk dökülüyor, perişanım! Ona ilişkin anılar, gülüşü, yanık sesi, ne varsa puslu gölgelerin arasında yitip gitti... Ucu tırtıklı bir bıçak gibi yüreğimde debelenen o son veda anı davetsiz misafir gibi beynime çöreklendi, kurtulamıyorum... Ah dostlar, giderken son sözü "Zeko" oldu! Keşke sizin gibi ben de diğer alemin mucizelerine sığınabilsem... Tayfun'un dönüşsüz bilinmezlikte bir başına değil, Zeko'suyla koyun koyuna uyuduğuna inansam... Acılarınızı depreştirdim, bağışlayın. Ancak yaramın derinliğini en iyi sizler anlarsınız...

Neyse, kederleri aralayıp biraz da iyi şeylerden bahsedeyim. Kısa süreli olsa da akışımı Erdal ve Kaptan'ın seyrine bırakmakla iyi etmişim... Zamansız delikanlılar, yıkıntılarımı onarmak için çırpınıyorlar. Hani bir keresinde, "İnsan en çok neyi dilerse o gerçekleşir" demiştin ya Ziya, bazıları gerçekleşti, diğerleri de yolda... Ortak hayalimize, devrime ulaşma sürecimiz uzasa da, dostlarla çevrelenmiş bir hayatta mümkünler tükenmiyor... En güzel düşüm de gerçeğe bürünecek galiba, sevdalım boşanacakmış o adamdan... Şu aralar Naciye Teyze'nin keyfine diyecek yok; oğlu Koray kesin dönüş yaptı... Hayırsız diye nitelediğimiz adamın meğer çektiği dertler pare pareymiş... Uzun hikâye, bunu sonra anlatırım... Velhasıl prangalarından kurtulup, annesine koşmuş... Tahmin edeceğiniz üzre, teyzemizin fedakârlıkları sizden sonra da hız kesmedi.

Beni mahpustan kurtarmak için resmen yüreğini koydu ortaya... Ankara'daki tutsaklık günlerimde, ailemi ağırladı, avukat buldu, elini üzerimden çekmedi hiç... Kelimelerle değil konuşarak, bakışlarla, ifadelerle ya da suskunlukla anlatılacak öyle çok şey var ki, hepsini geleceğiniz güne saklıyorum...
Sizleri hasretle kucaklıyorum dostlar ve Nâzım'ın dizeleriyle son veriyorum mektubuma, "dertlerimi aklınızda tutmayın, unutun ama beni unutmayın"

Dostlukla, Cemil
Nisan 1983

SIRLARLA YÜZLEŞMEK...

Saatin alarmıyla uyanan Lale, apar topar kalkıp kuzenini dürttü, "Eczaneye gitmeden önce kahvaltıyı Adem Aga'da yapalım istiyorum, ne dersin?" Sibel, yüzünü gözünü ovuşturarak doğruldu yatakta. Uykuda sayıklar gibi, "Nasıl istersen!" diyerek kalkıp banyoya gitti... Onu beklerken ortalığı toparladı... "Hazırım comandante!"

Gülümsedi... "Kendine yetemeyen kadından kumandan olursa dünyanın çivisi çıkar... Sibel'im içimde anlamlandıramadığım tuhaf bir his var!"

"Boşanmayı başarırsan hiçbir şeyin kalmayacak inan bana..." Bakırköy istasyonuna kadar sohbet ettiler... Cumartesi sabahlarına özgü dinginlik vardı... Yarı yarıya boş trende oturacak yer buldular kendilerine... "Bakırköy'e veda zamanı da geldi... Uygun bir yer bulana dek annemlerle kalacağım galiba!"

"O yeri daha çok ararsın... Teyzem seni gözünün önünden ayırır mı sanıyorsun? Böyle basit detayların içinde kaybolacağına geleceğini şekillendirmeye odaklan..."

"Henüz çiçeği burnunda bekâr bir kadından çok şey bekliyorsun!"

"Sıradan bir kadından bahsetmiyorum... Tuttuğunu koparan cinsten cesur ve erkekleri peşinde pervane edecek kadar güzelsin... Yalnızlığın uzun sürmeyecek, buna eminim..."

"Başladık yine..."

"Tabii ki başlarım... Onca yıl sustum da ne oldu? Koskoca bir aşkı geçici bir evliliğe feda etmeni içim yanarak izledim... Aklını ve duygularını başına topla artık... Bazı şeyleri karşı taraftan beklemeye son ver."

"İsim zikretmeden ustaca işaret ettiğin kişiyi can simidi gibi kullanmamı öneriyorsan hata yapıyorsun... Bazı şeyleri zamanın akışına bırakmak daha doğru..."

Yenikapı'ya geldiklerini son anda fark ettiler... Adem Aga'nın dükkânına doğru yürürken adamın "Ana"sını konuştular... Kapıdan girdiklerinde adam sevinçle doğrulup, onlara sarılınca yadırgadılar... Yıllardır tokalaşmakla yetinen adamın bu tavrının onlara duyduğu sevginin bir göstergesi olduğunu düşündü Lale... Birlikte oturdular masaya, demli çay eşliğinde lezzetli börekleri iştahla yedikleri sırada Adem Aga kocasının ne zaman döneceğini sordu! Henüz dostlarına bile açmadığı sırrı dökülüverdi dudaklarından... "Ne zaman geleceğini artık umursamıyorum! Çünkü ayrılmaya karar verdim!" Adamın canı sıkılmıştı... "Ayde more! Demeyesın uyle şeyler! Uzulmuşum çok... Lakin körpe kariyi bırakandadır hata... Bre Mayka sıkmayasın canını..."

"Üzüldüğüm falan yok Adem Amca, bilakis rahatladım... Canımı sıkan tek şey Okan'ın boşanmamakta diretmesi... Süründemeyi kaldıramıyorum... Davayı okul bittiğinde açmayı düşünüyordum, ama gidişat öne almamı gerektiriyor..."

"Hayırlı olsun o vakit... Ne yapar öbürküler? Üzlemişim çok."

"Sabah karar verdik, haberleri olsa onlar da gelirlerdi..." dedi Sibel.

Dükkâna müşteriler akın edince, adamla vedalaşıp kalktılar. "Yahu seni anlıyorsam Arap olayım. Ben desem şimdi oylum oylum oyuyordun..."

"Gizlemekten de usandım diyelim! Akşam bizimkilere söyleyeceğim, gerisini Çiğdem halleder nasılsa... Uzadıkça kabak

tadı verdi... İkide bir annemlere söyleyip söylemediğimi soruyor Okan... Bilmediklerini duyunca da numara yaptığımı sanıp ümitleniyor!"

Eczane oldukça kalabalıktı, onların gelişiyle Hamdi Bey'in yüzü güldü... Elbirliğiyle müşterileri gönderdiler. "Hadi sen eve git de dinlen babacığım... Biz idare ederiz." Adam kızını ikiletmeden ceketini giyip ayrıldı... Dükkân sakinleşince, ofise geçip kendilerine kahve yaptılar... Kahvesinden ilk yudumu almıştı ki kalfa içeriye girdi; "Bir bayan sizi görmek istiyor Lale Hanım!"

"Sen yardımcı olsan..."

"Sizinle konuşmak istiyor, önemliymiş." Soru dolu bakışlarla baktılar birbirlerine... Ön tarafa çıktığında, sarışın, uzun boylu ve oldukça hoş kadını gördü... Onu tanımıyordu! Dirseklerini tezgâha dayayıp, öne doğru eğildi. "Buyurun, ne istemiştiniz?"

"Mümkünse, sizinle özel görüşmek istiyorum Lale Hanım." Kalfa söylerken pek üstünde durmamıştı ancak ömründe hiç görmediği birinin ismiyle hitap etmesine anlam veremedi. Tezgâhla müşterilerin bulunduğu alanı birbirinden ayıran tahta kapıyı açtı. "Elbette, buyurun!"

Ofise geçtiklerinde "Bir şey içer misiniz?" diye sordu...

"Teşekkür ederim. Zahmet olmazsa bir bardak su rica edeceğim!" Ardından şaşkınlıkla onları izleyen Sibel'i işaret ederek. "Yalnız görüşsek!" Lale itiraz etmeye yelteniyordu ki Sibel dışarıya çıkınca sustu... Sehpanın üzerindeki sürahiden doldurduğu bardağı ona verirken, kadın "Namussuzun âşık olduğu kadar var! Ne kadar güzel bir kadınmış!" diye geçirdi içinden.

"Kusura bakmayın, sizi çıkaramadım!"

"Daha önce hiç karşılaşmadık. Adım Aylin." Bu ismi bir yerden hatırlıyordu ama nereden? "Sizi dinliyorum!" Günlerdir söyleyeceği cümleleri ezberleyen Aylin, tahminlerinin ötesinde güzel, zarif ve masum kadından öylesine etkilenmişti ki,

itiraf etmekle, kalkıp gitmek arasında bocaladı... Suyun son damlasını yudumlarken, beynini kemiren öfke galip geldi. "Geliş nedenim Okan." Kadının kim olduğunu anladı hemen; Okan'ın yıllar önce bahsettiği eski sevgilisiydi... Merakı iyiden iyiye artmıştı, pür dikkat onu dinlemeye koyuldu... "Haberiniz var mı bilmiyorum ama kocanızla üniversite yıllarında tanıştım. İlk aşkımdı o benim... İlişkimizi hiçbir gerekçe göstermeksizin tek taraflı bitirdi... Sonradan anladım ki, sizin gibi haklı bir nedeni varmış!" Sürahiye uzanıp, bir bardak su daha doldurdu. Kadını izlerken, konuşmanın nereye bağlanacağını heyecanla bekliyordu. "Geçmişi anlatmamın nedeni, bugün yaptıklarımı haklı çıkarmak gayretimden kaynaklanıyor!" Yutkundu, gözleri sulanmıştı. Titreyen elleriyle çantasını açıp, çıkardığı mendille yanağına değen yaşları kuruladı. "Sizi görmemiş olsaydım, yaptığım şeyden asla pişmanlık duymazdım! İnanın, şu anda korkunç bir haldeyim!" Damağının kuruduğunu hisseden Lale de bir bardak su aldı. O susmadan yorum yapmak istemiyordu... "Bir buçuk yıl kadar önce Okan'ın çalıştığı şirkette işe başladım... Onu karşımda görünce eski anılar canlandı ve bir müddet sonra onunla tekrar..." Lale, gayri ihtiyari eliyle ağzını kapattı. "Ne olur affedin beni. Okan'a delicesine âşıktım... Aynı ortamda olunca da duygularıma yenik düştüm... Ancak önemli bir ayrıntıyı belirtmek istiyorum; birlikteliğimizi ben teşvik ettim ve her defasında size olan derin aşkını, hayranlığını dinledim... En olmadık anlarda dahi beni sevdiğini söylemedi... Anlayacağınız, aşk acım dinsin diye aşağılanmayı, çirkinleşmeyi göze aldım! Tahmin edeceğiniz gibi yeniden terk edildim... Bu defaki oldukça yaralayıcıydı... Korkunç hakaretleri unutup, kendimi onarmaya yönelebilirdim... Ancak içimde biriken nefrete yenik düştüm... Ayrıca nasıl bir adamla evli olduğunuzu bilmeniz gerekiyordu..."

"Devam edin!" Aylin hıçkırıklara boğulunca, konuşulanları duymak maksadıyla kulağı kapıyla bütünleşen Sibel girip girmemek arasında kaldı... Aylin ayrılıktan sonra ilk kez duygula-

rını özgürce dışa vurduğunu belirttikten sonra hamile olduğunu ilave etti... O anda dört duvarın birden üzerine yıkıldığını hissetti; inandığı yalanları, kandırılmışlığı, ihaneti hazmetmekte zorlanıyordu... Kendi kendine konuşuyordu sanki! "Bunları duymam iyi oldu! Böylece Okan'ın son mazeretini de elinden aldınız!" Aylin'in ağlayarak sıraladığı özürleri, kıpırtısızca dinledi... Kadın sustuğunda, "Ne ahlak ne de vicdan bekçisiyim! Yaptığınız şeyin yanlışı doğrusu sizi ilgilendirir... Keşke daha önce haberim olsaydı..." Eli titreyerek sigara paketine uzandı ancak kadının hamile olduğunu hatırlayıp geri koydu. "Okan'a ilişkin son iyi ihtimali sildiniz... Korkunç sırrınızı öğrenmeden çok önce onunla ayrılmaya karar vermiştim! Yakında özgür olacak... Sonrası ikinize kalmış... Yolunuz açık olsun..." Ayağa kalkıp kadını kapıya kadar geçirdi... Aylin'in uzaklaşmasını seyrederken, düşmemek için kapının pervazına dayandı... Okan'dan geriye hissizlik, güvensizlik ve koskoca bir hiçlik kaldığını hissetti... Heyecan içinde bekleyen Sibel, koluna girince gözleri boşaldı. "Keşke onu hiç tanımasaydım!" İçeriye geçtiklerinde böylesine korkunç, acımasız bir ihaneti hak edecek ne yaptığını sorguladı... "Onun taşıyamayacağı kadar ağırlığın vardı... Tüm ezik herifler gibi kendini zayıf bir kadınla tatmin etmiş..." Bu ilişkiden ümidini kesse de aldatılmak ağır bir bedeldi... Evliliği, onun yasak ilişkisini bilmeden bitseydi, birkaç iyi iz kalacaktı geride... Sibel onun sırtını sıvazladı şefkatle... "Aman geride iyi şeyler kalmasın, ne varsa alıp götürsün şerefsiz... Ne namussuz, ne korkunç bir adammış! Sana tapıyorum derken, başkasını düzüyormuş kavat! İyi ki daha önce duymadın!"

"Ne tuhaf değil mi? Onu tanıdıkça daha çok sevmiştim... Aklım kilitlendi, onsuzluğu göze alamadığımdan tüm içtenliğimle onu hayatıma buyur ettim... Meğer hepsi bir yanılsamadan ibaretmiş... Karmaşık bir dönemde, kör noktama denk gelen bir serseriye vurulmuşum! Yazık çok yazık, ona dair iyi ya da kötü her şeyi ziyan zebil etti... Sıcak sandığım bir doku-

nuşun zihnimi delen bir buza dönüşeceği aklımın ucundan geçmezdi... Bitiş raundu öncesinde kuşkularımdan bahsetmiştim de sen konduramamıştın... Hepimize kazık attı..." Dalgın bir halde art arda sigara yakarken, Sibel de ağzına ne gelirse sayıp döktü... Onun öfke dolu hakaretlerinin hedefinde sanki hiç tanımadığı bir yabancı varmış gibi tepkisizce dinlerken, telefon sesiyle dalgınlığından sıyrıldı. Âhizeyi eline aldığında Sibel "Kim?" diye sordu! "O arıyor!"

"Vay yüzsüz, vay tıynetsiz! Bana ver de haddini bildireyim!" dedi Sibel.

"Gerek yok Gülüm. Ben hallederim!" Santral aradan çekildiğinde, buz gibi bir ses tonuyla, "Evet seni dinliyorum!" dedi.

"Canım, sesini duymak ne kadar iyi geldi anlatamam. Cezam bitti mi?" Lale'den ses çıkmayınca devam etti... "İşleri tamamladım, iki aya kalmadan döneceğim yanına... Affettin mi beni? Eğer sakıncası yoksa, yarın gelmek istiyorum... Çok özledim bir tanem..."

Lale, "Bitti mi?" diye sorup devam etti, "Bugün Aylin geldi." Vücudunun fırtınaya tutulduğunu hisseden Okan, zangır zangır titriyordu... "Sesin soluğun kesildi. Yalancı pirenin sahtekârlıkları su yüzüne çıkınca, zıplaması durdu galiba! Nezdimde zerre kadar itibarın kalmadı... Yüzünü dahi görmek istemiyorum... Yarın evden taşınıyorum! Benden sonra dilediğin gibi gelip gidebilirsin..."

Okan kekeliyordu... "Oyuna getirildim!"

"Senin gibi sahtekârı kimse oyuna getiremez. Topu başkasına atıp, inkâra yeltenerek en aşağılık eşiği de aştın ya bravo sana! Kendini yalanla dolanla öyle bir donatmışsın ki gerçekliğini yitirmişsin... Senin gibilere tıp dilinde mitomani deniyor, yani kendi yalanına inanma hastalığı, iyi bir psikiyatriste gidip tedavi ol... Ha unutmadan, ilave edeyim, sana karşı en küçük bir kızgınlık ya da öfke duymuyorum! Çünkü seni tümüyle yok farz ettim, geçmişe gömdüm, bittin... Değersiz bir cesetsin artık... Yolun açık olsun..." âhizeyi hızla yerine koydu.

"Umarım, hayatının en mühim dersini aldığını anlamıştır!"

"Boş ver Sibel, umurumda değil... Benden uzak cehenneme direk olsun!" İçindeki zehri akıtmak iyi gelmişti! Dükkânı kapatıp durağa doğru yürürken, "Rakı var mı evde?" diye sordu Sibel... "Olmaz mı?" Son geceyi geçirecekleri eve girdiklerinde Sibel, "Sen biraz uzan... Ben sofrayı hallederim. Bizimkileri çağırmamı ister misin?" dedi. "Şu an kimseyi kaldırabileceğimi sanmıyorum!"

Eski günlere uzandıklarında, unutmak istediği anıların işgaline uğradığını hissetti... Masadan kalkıp, Queen'in "A Night at the Opera" uzunçalarını pikaba yerleştirdi... Freddie Mercury'nin muhteşem sesi sanki kalbinin duvarlarında çınlıyordu... "Bu plağı Okan hediye etmişti! Bırakayım da yeni sevgilisiyle dinlesin!" diye mırıldandı... "Aman Lale, kiminle dinlerse dinlesin. Şimdiden sonra ne yapacağını umursama artık!"

"Doğru diyorsun da, böyle bir yenilgiyi hazmedemiyor insan... Onca yıldır koca bir yalanla yatıp kalkmışım, ağırıma gidiyor..."

"Bir şey diyeceğim ama kızmayacaksın söz mü?"

"Şu saatten sonra hiçbir sızı işlemez, devam et..."

"Cemil'e ayrılacağını söyledim! Öyle sevindi ki anlatamam... Bana sarılınca, tahminlerimi söyledim..."

"Ne dedi?"

"Doğruladı elbette..."

"Şimdi gel de sövme... Ulan madem seviyordun ne diye sustun bunca zaman..." Duraksadı, alkol itirafını körüklemişti... "Aslına bakarsan benim ilk aşkımdı Cemil... O sustukça geri adım attım, sonunda tökezleyip uçuruma yuvarlandım..."

"Yapma! Aşkolsun sana... İnsan söylemez mi?"

"Ne bileyim, diyemedim işte..."

Okan'ın yarattığı öfkeyi öteleyip, Cemil'i konuştular uzun uzun... Masadan kalktıklarında yalpalayarak yataklarına gittiler... Başını yastığa koyduğunda beyninin içindeki o yoğun,

kahrolasıca sessizliği hiçbir melodinin bastıramayacağını düşünüyordu... Yalan, ihanetten daha korkunçtu; evliliği boyunca duyduğu sözler, bakışlar, öpüşler, sevişmeler tümü sahtekârlık ürünleriydi... Ürkütücü geçmişle ümit vaat eden gelecek, bölünmeyle bağlanma arasında sıkışıp, nihai kişiye yöneltti düşüncelerini... Yoğun lacivert gözlere kapılıp kalacağından deliler gibi korktuğunu ayrımsadı ilkin... Onun bakışlarındaki derinliği, saflığı, sevgiyi, tutkuyu göremediği için kendisine kızdı... Sırf bu yüzden yanlış bir ilişkiyi doğru kabul etmişti belki de! Okan belirdi gözünün önünde, duyduğu iğrenç itirafa karşın ilk günlerde onu sevdiğini inkâr edemiyordu... Geçmişin telafisi olmasa da geleceği sağlam inşaa edecekti... Gözleri kapanana dek güzel çocukluk anılarına uzandı.

NEKAHET DÖNEMİ...

Ertesi sabah kapının ziliyle uyandılar, gelen Naci'ydi... Şişkin gözkapaklarını gördü Lale'nin, endişelendi. "Ne oluyor hanımlar?" Onun oturmasını beklemeden mevzuya giren Sibel, bir çırpıda olan biteni anlattı... Kaşları çatılmıştı Naci'nin... "Aşkolsun Lale! Böyle bir şeyi bizden saklamanı yakıştırmadım sana..."

"Öğrendin işte... Hadi Mehmet'i arayalım da Haydar Efendi'yi getirsin... Eşyalarımı taşıyacağım..."

"Teyzem şoke olacak... Keşke önceden söyleseydin!"

"Hepsini bir arada yaşarlar. Eğer öğrenseydi başımda et kalmayacaktı... Böylesi daha iyi."

Naci telefona sarılıp Mehmet'e gerekli talimatları verdi. "Yardıma ihtiyacınız var mı?"

"Atla deve değil, hemen toparlarız... Taşırken yardım edersin..."

Lale'ye ait kitap, plak ve giysileri toparlayıp valizlere doldurdular. Haydar Efendi üzgün bir halde içeriye girip sarıldı ona... "Zararın neresinden dönülse kârdır kızım... İyi ki o

adamdan çocuğun olmadı...” Okan’ın bir başka kadını hamile bıraktığı aklına geldi Lale’nin, baştan ayağa ürperdi... Arkadaşları, valizleri çıkarırken, ev ile birlikte geçmişiyle de vedalaştı.

Mahalleye girdiklerinde içi bir tuhaf oldu Lale’nin... Bir zamanlar coşkuyla terk ettiği eve yenilmiş bir halde dönmek içini acıttı... Kapıyı usulca açıp, arkadaşlarına yol verdi... Valizleri antreye bıraktıkları sırada yanlarına gelen annesinin rengi ruhsarı soldu... “Neler oluyor? Biriniz söyleyin...” diye bağırınca ona sarılan kocası, susmasını söyledi...

Salona yöneldiğinde, annesinin gözlerine bakarak, “Boşanıyorum anneciğim... Olan biten bu. Müjdeli haberi önceden vermediğim için kusura bakma... Birden gelişti...” dedi... Kadın koltuğa çökünce, Sibel limonlu su yapmak için mutfağa girdi... Lale’ye oturmasını işaret eden Haydar Efendi ise televizyon dolabındaki kolonyayı Hamdi Bey’in eline tutuşturdu... Lale’nin ardından diğerleri de aynını yaptılar... Sakinleşen kadın boşanma nedenini değil, buna ne zaman karar verdiğini sordu kızına... “Aslında birkaç ay önce karar verdim... Ancak Okan yan çizdiğinden meseleyi netleştirmek için avukata gidecektim ki son gelişme hız kazandırdı...”

“Bunu bekliyordum... Şerefsizi aylardır görmüyorum, bir şeyler olduğunu anladım... Üzülme diye üstüne gelmedim... Hadi artık geveleme de sadede gel, çatlayacağım...”

“Kızı sıkboğaz etme Çiğdem, biraz olsun susmayı denesen.” Bu defa hırsını kocasına yöneltti... “Eğer haberin vardı da söylemediysen...”

“Nereden olsun Çiğdem!”

“Meğer aylardır beni ilk sevgilisiyle aldatıyormuş!” Kadın yüksek sesle beddualar okurken, babası nasıl öğrendiğini sordu...

“Birlikte olduğu kadın dün sen çıktıktan sonra eczaneye geldi. Yani her şeyi birinci ağızdan öğrendim. Üstüne üstlük kadın hamileymiş! Nasıl acıdım anlatamam...”

"Acıyacak kimse kalmadı da elin aşüftesine mi acıyorsun... Safsın Lale."

"Tipik Çiğdem Sultan tavrı; anlayıp dinlemeden hemcinsine saldırıyorsun... Günün sonunda özgür bir kadın, dilediği seçimi yapma hakkına sahip. Kocasının umursamadığı bir kadını o neden dert etsin ki! İlle de suçlu arıyorsan, bu kişi yakıştırdığın tüm sıfatları sonuna kadar hak eden sahtekârdır..."

Toparlanan kadın kızının yanına oturup, başını göğsüne yasladı... "Sibel, Yasemin'i ara da gelsin... Bu saate kadar açlıktan ölmüşsünüzdür..."

"Üzerinden koca bir tanker geçti, sen ise kuyruğu dik tutacağım derdindesin. Canım yanıyor evladım..."

"Benim de!" diye kocasını onayladı Çiğdem Hanım.

"Üzerimdeki o tankerden kurtuldum diye sevinmelisiniz... İnanın hiç olmadığım kadar huzurlu ve mutluyum... Ne olur üzülmeyin, tam tersi benim adıma sevinin..."

Yasemin Hanım "ahlana vahlana" dinledi olup biteni... Ablasının direktiflerini harfiyen uygulayıp, sofrayı kurup kaldırdı, çay servisi yaptı... İşleri bitip de oturduğunda bu defa ablası "küçük harflerle" düşüncelerini aktardı ona... Biricik kızına ihanet eden adamı gördüğü saniye yüzüne tükürecekti... Lale'nin iyiyim demesi kandırmacaydı, onları üzmemek için sıkıntısını belli etmiyordu... "Böyle bir şeyi Allah düşmanımın başına bile vermesin. Gül gibi kızımı bir orospuyla aldatmış kepaze... Boyu teneşirlere gelir inşallah..." Kaş göz işaretiyle, arkadaşlarıyla konuşan Lale'yi gösterdi... "Ah güzel yavrum, kim bilir içi nasıl yanıyordur şimdi... Bakma aldırmaz göründüğüne, henüz inkâr safhasında... Olan biten kafasına dank edince perişan olacak yavrucuğum..." Kardeşleri sessizce dinleyen Hamdi Bey müdahale etme ihtiyacı hissetti... "Yanılıyorsun Çiğdem... Kızımız bunun üstesinden gelecek kadar güçlü! Arkadaşlarının da desteğiyle kısa zamanda toparlanır..."

Ev tenhalaştığında yalnızlığıyla baş başa kaldı Lale... Baharın başlangıcında yüreğine hazan çöreklenmişti... Güçlü

rüzgâra boyun eğen yaprakları dökülüp, sararmıştı... Kızıl, turuncu, sarı, yer yer yeşil renkli kuru yapraklardan oluşan gazel yığınıyla doluydu beyni... Okan'ı hayatından uzaklaştırması, onun ihanetini kabullenmesine yardımcı olacağına Aylin'in sözleri tekrarlanıyordu usunda... Midesine kramplar giriyordu... Ondan böylesine bir ıstırap eşliğinde soyutlanmak acıtıyordu kalbini... Düşüncelerine sinen lekeleri çıkarmak amacıyla yarınları döktü üstüne... Nekahet dönemini tamamlayan hasta gibi iyileşmeye evrilmeliydi...

GİTMEKLE KALMAK ARASINDA SIKIŞMAK...

Cemil ise "başıboş kediler" misali verandadaki koltuğa uzanmış doğallığı soluyordu... Hava muhteşemdi, mavi ortancanın yaprakları kadar berrak, denizin derinleri gibi lacivertti gökyüzü... Limon, şeftali ve zeytin ağaçlarının muhteşem renk armonisi, gördüğü düşlerin dingin havasını çağrıştırıyordu... Lale'ye dair o güne dek hayal ettiğinden daha fazlasını bekleyebileceği hissiyle donanan düşünceleri çevresiyle uyum içinde akıyordu... Umutlarını sonsuz göğe salmasının vaktiydi, gitmeliydi... Ertesi güne bilet alacağını duyan Erdal, birkaç gün daha kalmasını istedi ondan... "Henüz bir hafta oldu geleli... Biraz daha kal da hasretimiz dinsin delikanlı..."

"Biliyorsun, sizleri görmek için kafadan tatil icat ettim... Daha fazla ara verirsem dersleri toparlamam zor olacak..."

"Senin gibi düzene kafa tutan bir adam, üç beş dersten mi korkacak... İtiraz istemiyorum, bu haftada buradasın... Hadi toparlan da aşağıya inelim..."

"Düzene başkaldırdım da sana direnemiyorum Erdal Ağabey... İstediğin gibi olsun..."

Kaptan'la kızıl yüzlü balıkçıların denizle vedalaşmasını sohbet ederek beklediler... Erdal tavlayı almak için içeriye geçince ufuk çizgisine daldırdı gözlerini... Ağlarını maviliğin koynundan toplayıp, yorgunluklarını dalgalara emanet eden güler yüzlü balıkçılar birer ikişer "hayırlı sabalar gardeş" diye

girdiler içeriye... Onları tek tek selamlarken, yanık tenleri, kırışmış alınları, nasırlı elleri, kirli sakallarıyla birbirlerine mavinin tonları kadar benzediklerini düşündü... Tahta masanın başına neşeyle kurulup, sabah çayla, akşam anasonla demleniyorlardı... Geçenin ve gelmekte olanın telaşından uzak yaşanan ana coşkuyla sarılıyorlardı... Tavlayı koltuğunun altına sıkıştıran Erdal balıkçılarla sohbete tutuşmuştu... Kaptan neşeyle yankılanan sesiyle, arkadaşına takıldı... "Belli ki bizimki marsa doymuyor!" Düşünceleri çakıl taşlarının üzerinden süzülüp, denize aktı... İki arkadaş kahvelerini ısmarlayıp tavlanın başına geçtiklerinde Kaptan'ın şakaları sürüyordu... "Afyonun patlamadıysa oynamayalım... Yenilince mazeret üretme sakın.." Aynı anda kahvedekiler etraflarına kümelendiler... Gürültülü kahkahalar, tezahüratlar eşliğinde zarlar atılırken Miço, Cemil'in yanına geldi... "Telefona gelcen mi?" Fişek gibi fırladı yerinden, âhizeyi eline aldı. Mehmet arıyordu... Daha "ne haber" demesine fırsat vermeden heyecanla konuşmaya başladı. "Dün Lale'nin eşyalarını taşıdık.. Boşanmaları kesinleşti... Şu sıralar canı çok sıkkın, hemen gelsen iyi olur..."

"İlk otobüsle geliyorum... Boşanmasına mı sıkılıyor?"

"Hayır başka şeyler var, geldiğinde konuşursunuz... Ondan duyman daha doğru.."

"Tamamdır dostum..."

Telefonu kapatır kapatmaz koşar adımlarla dostlarının yanına gitti, tavla partisini kazanan taraf bu defa Erdal olmuştu... "Sıça sıça oturduğun gibi şimdi toplaya toplaya yaylan..."

"Bozuk saat bile günde iki defa doğruyu gösterir... Fazla şişme, gazını fena alırım.."

Onların tatlı atışmalarının bitmesini bekleyemeyecek kadar heyecanlıydı... "Öğlen arabasıyla İstanbul'a gideceğim... Önemli gelişmeler olmuş..."

"Hayırlı gelişmeler mi?"

"Evet... Boşanması kesinleşmiş..."

"Bu gece kutlasaydık da yarın gitseydin!"

"Bana ihtiyacı varmış, benim de ona... Yıllardır beklemekten sıkılan duyguları özgür bırakmanın zamanıdır..." Kararlılığına saygı duydu adam... Onlara kulak misafiri olan Kaptan sırtına sert bir yumruk attı... "Artık yengeyle bekliyoruz... Bu defada cıvıtırsan hangi bacağından vurmam gerektiğini tasarlayıp öyle gel..."

Erdal ayaklanınca, onu durdurdu... "Siz rahatınıza bakın, ben eşyaları alıp gelirim... Öğlen arabasına yetişmek istiyorum..."

Adeta uçarak geçti sokakları, yokuşun başına geldiğinde yorgunluktan eser yoktu... Sırt çantasını hızla toparlayıp aşağıya indi... Öğlen arabası gelene dek eli yüreğinde bekledi... Bu defa ilk ayrılıklarındaki gibi durgun değillerdi... "Yaza mutlaka gelin!" dedi Kaptan...

"Geleceğim mutlaka..."

İki adam otobüs gözden kaybolana dek arkasından baktılar... Yolculuğun "gündüz gözü" safhasında dostlarıyla yaptığı meşakkatli yolculuğu anımsadı; o gün zihnine çöreklenen endişenin örttüğü görüntüleri ilk kez fark ediyordu... Baharın okşadığı doğa damarlarındaki kan gibi coşkundu... Yarınki kavuşmanın heyecanı sardı benliğini... Gece dökülürken ta uzaklardan yankılanan yanık ses kör bir bıçak gibi kesti hayallerini! "Baba bugün dağlar yeşil boyandı / Kim yattı, kim uyandı / Kalbime ateş düştü / İçinde yar da yandı / Su serptim ateş sönsün / Serptiğim su da yandı..." Tayfun'un boğazından hırıltıyla çıkan sevdalısının adı "Zeko" düştü aklına... Türkü sustu... Teninin cayır cayır yandığını hissetti... Usundaki bu korkunç saplantıdan kurtulmazsa, Tayfun'la paylaştığı güzel anıların yanı sıra yarınlarını da heba edeceğini anladı... Savruluşlarını, batıp çıkmalarını suya salmanın vaktiydi... Başını otobüsün camına dayayıp göğe çevirdi bakışlarını... Yıldızların arasında süzülen hilali seyrederken bir çift yeşil göz aydınlattı semayı... Efkarı perde perde dağıldı... Gözlerini yumdu... Sere serpe uzanmış sevdalısının koynuna sokuldu...

Çiğdem Hanım kardeşine kahveye gidince sessizliğin tadını çıkaran Lale, kanepeye uzanmış, Márquez'in, *Yüzyıllık Yalnızlık* kitabını okuyordu... Kapının çalınmasıyla irkildi, annesinin anahtarı almadığını sandığından söylenerek açtı kapıyı... Nefes nefese "Merhaba" diyen Cemil'i karşısında görünce ne yapacağını şaşırdı... "Ne zaman döndün?" diyebildi.

"Bu sabah!"

"Frezyaları bana mı getirdin?"

"Geçmiş doğum günü armağanı! İyi ki doğmuşsun Lale..." Elindeki buketi ona uzattı...

"Nasıl da bilir sevdiğim çiçekleri... Sağ ol... Antrede tüketmeyelim zamanı, hadi salona geçelim." Onu tepkisizce izliyordu... Çiçekleri vazoya yerleştirip, Cemil'e oturmasını işaret etti... Kendisi de yanına oturup, iyice sokuldu... Cemil, titreyen parmak uçlarını onun yanağında gezdirirken, otobüste gördüğü düş, arzularını kışkırttı... Lale ise beynindeki fırtınanın dindiğini hissediyordu... Hazan mevsiminden soyutlanan yüreği bahara evrilmiş, kıpır kıpır yeşeriyordu... Birbirlerinin zihinlerine akmak istercesine derin derin bakıştılar. Gözlerini ondan ayırmadan, "Okan'dan ayrılıyorum!" dedi.

"Sibel bahsetmişti..." Sibel'in verdiği sırrı açık ettiği için patavatsızlığına kızdı... Bu itiraftan haberdar olan Lale oralı olmadı... Sakin bir şekilde, bitiş çizgisine giden süreci özetleyip, ardından da Aylin'in itirafını anlattı... Lale'nin aldatılmasını hazmedemiyordu, gözünün döndüğünü hissetti... "Yaptığı şerefsizliği yanına bırakmayacağım!"

Yaşamı boyunca onu koruyup kollayan bu adama duyduğu derin aşkı, vaktinde itiraf etmediği için kendisine kızıyordu... Cemil'in yüzüne şefkatle baktı... "Dediğin şey, toz bulutuna kafa tutmak gibi manasız! Okan, hafifçe esen rüzgârla dağılıp, yönünü kaybeden, yitik bir toz zerresi sadece... Değmez!" Onu dinlerken yüreğinin kafesine dar geldiğini fark etti... Araların-

daki toz zerresini silkeleyip, güzel şeylerden bahsettiler... Cemil, "kısa bahar kaçamağından" bahsetti... Maddiyata sırt çevirip, kainatın nimetleriyle yetinen sahici adamları anlattı uzun uzun... Oraya birlikte gitmelerini arzuladığını söylediğinde yanakları kızardı... Lale gözlerini kırpıştırarak davetini onaylayınca dünya devrimini başlatmışçasına mutlandı... İtiraftan çekindiği ikinci sırrını açtı ona... DAL tecrübesini ve sonrasını dinlerken nemlendi gözpınarları... Kapının açılmasıyla yarım kaldı sohbetleri... Çiğdem Hanım neşeyle Cemil'e sarılıp, hemen ardından müjde verir gibi, "Şerefsizin yaptıklarını anlattı mı?" dedi...

"Evet, duydum... Çiğdem Teyzeciğim, geçmiş bitmiş hadiselere takılmak manasız... Kötü hatıraları çöp tenekesine atıp kurtulalım..."

"İşte benim mantıklı, olgun Cemil'im... Kızımın huzura kavuşması senin sayende olacak, buna kalben inanıyorum..." Bu sözler üzerine ikisinin de yüzüne mahcup bir tebessüm yayıldı...

Ertesi sabah Ankara'ya gideceğini söylediğinde Lale'nin yüzünün gölgelendiğini hissetti, "Bizimkiler geldiğimi bilmiyorlar... Biraz daha gecikirsem gönül koyarlar... Finaller bittiğinde döneceğim..." İkisinin kucaklaşmasını izleyen Çiğdem Hanım'ın mutluluğu geri gelmişti...

Evine girmeden Mehmet'e çıkıp, gelişmeleri özetledi... Aşağıya birlikte indiler... Türkan Hanım bu vakitsiz ziyarete çok sevinmişti, ancak oğlunun ertesi gün gideceğini öğrenince sevinci yarım kaldı... "Tatile az kaldı annem... Şunun şurasında birkaç ay daha sık dişini..." Oğlunun coşkusu gözünden kaçmamıştı, belli ki Lale'nin boşanacağını öğrenmişti... Yine de emin olmak istedi... "Lale'den haberin var mı?"

"Önce ona uğradım anne... Her şeyi biliyorum..."

"Geberesice herifin boyu devrilsin..." Annesinin konuyu daha fazla uzatmasını istemiyordu...

"Boş ver anne... Böylesi herkes için en hayırlısı..."

Türkan Hanım, "Bilmez miyim?" derken gülümseyerek bakıyordu oğluna...

"Biz odama geçiyoruz anneciğim..."

Yatağın üzerine karşılıklı olarak bağdaş kurdular... Mehmet, yaz tatilinde Lale'ye açılmasını salık verdi... "Bazen verilen kararları ha deyince uygulamak zordur Paşa... Boşanma süreci sıkıntılarını atlatmasını bekleyeceğim... Toparlanmaya meylettiği günlerde açılmak fırsatçılık olur... Kafası netleşmeden önemli bir karar vermesi zor... Yüzdük yüzdük kuyruğuna geldik, bundan sonra tek bir yanlışta batarız.." Mehmet ona katılmadığını yinelese de inandığı argümanlardan taviz vermeyeceğini söyledi... Babası geldiğinde nokta koydular sohbetlerine. Gecenin sonunda aydınlık günlerin umuduyla uzandı yatağına... Sabah uykusuz gözlerle çıktı yola... Gerçekleşmesi mümkünleri kuşanarak vardı Ankara'ya...

İlk günden Umut'a coşkuyla Kaş'ta geçirdiği günleri, kaçakların hallerini aktardı, "Sana çok selamları var, bekliyorlar mutlaka..."

"Gideriz bu yaz.."

Kısa bir duraksamanın ardından "Umarım, doğacak güneş karamsarlığımı dağıtacak yakında!" dedi ve Lale'yle ilgili gelişmelerden bahsetti... "İyi şeyler de olsun be Cemil! Sevindim senin adına..."

Akşam Ankara meclisi bir aradaydı... Selin çalışma hayatına veryansın ederken, her zamanki gibi Umut onunla dalga geçti... Cemil'in kaçamağına özenen Kamil, "Aklı olan tıp okumaz... Nefes almaya bile vakit yok!" dedikten sonra, "Belki de tıp okuyacak kadar aklımı yitirdim, ama kalben seviyorum bu mesleği..." diye ilave etti... Naciye Hanım da Kaş'a gitmek istiyordu, "Koray izin alırsa hep birlikte gideriz!" dedi. Velhasıl kısacık moladan uzun sohbet konuları çıkmıştı...

Bir akşam okul dönüşü Naciye Teyze'sine aldığı çiçekleri götürdüğünde, kadın sevinçle sarıldı ona... Bu coşkunun salt

çiçeklerden kaynaklanmadığını hissetti... Kadın onu adeta sürükleyerek içeriye soktu... Çiçekleri masanın üzerine bıraktı, ki genelde hemen vazoya yerleştirirdi, komodinin üstündeki zarfı uzattı ona... "Bizim çocuklardan geliyor galiba... Üstünde Almanya damgası var.."

Heyecandan ne yapacağını bilemedi Cemil, kadınla birlikte geniş kanepeye geçerken, "Endişelerinden kurtulmuş olmalılar ki direkt adrese göndermişler..." diye söylendi. Mektup Naciye Hanım adına postalanmıştı... Kadın yakın gözlüklerini takıp onun omuz başına sokuldu... Herkesin adını tek tek sayıp selam ederek başlamışlardı mektuba... Hasretlikten, sürgünlükten bahsediyorlardı uzun uzadıya... Üçüncü paragrafta,

(...) Aynı anadan doğmasak da sen bizim can kardeşimizsin Cemo! Meğer yüreğimizi dağlayan ölüm acısını, bizden daha çetin yaşamışsın, ziyadesiyle üzüldük! Lakin asıl suçlu onu katleden şerefsizlerdir, bunu aklından çıkarma! Kendini hırpalamayı bırak... Ant olsun ki, canımızın kanı yerde kalmayacak... Teselli eder mi bilmeyiz ama Tayfun DAL'dan sağ çıkamayacağını bilmiş; hücredekiler günler öncesinde kendini ölüme hazırladığını söylemişler... Zalımın ininde onu yalnız bırakmadın ya, Rabbimiz de rahmetini, merhametini üzerinden eksik etmesin! Onu yüce aleme yolculadığın için sana ruhunun derinlerinden tıpkı bizim gibi "Sağ olasın Cemil kardaş, ömrün dert tasa görmeye!" dediğine canı gönülden inanıyoruz...

Tayfun'un ölmeden evvel Zeko'yu anması doğaldır, ona görünmüştür garip kız... Ahirette ona kol kanat gerecektir mutlaka, yani oralarda yalnız olmadığına inan Cemil can. Velhasıl kelam, seni yiyip bitiren azap, kardeşimiz için belki de bir lütuftu, Allah'tan gayrısı bilemez... Onca ezadan sonra ya aklını yitirirdi ya da kötürüm kalırdı... Onu gördükçe daha çok kahırlanacaktık... Mademki göçüp gitti, dönüşü yok, o halde onun dertlerden azade, nurlar içinde yattığını düşünmek gerek... Onu iyiliklerle, güzellikle andığımızda ruhu sonsuz huzura erer... Kainattaki bütün canlılar gibi bizler de er ya da geç ölümü tadacağız! Ona kavuşacağımız güne kadar dualarımızı eksik etmeyeceğiz... Sen de onun muhkem bir

yerde, huzur içinde uyuduğunu düşün ki sızıların dinsin! Tayfun'un güzel hatırı için ruhunu da aklını da ferahlat. (...) Hasretle, ümitle ve sevgiyle Naciye Teyzemizin ellerinden, sizlerin de gözlerinizden öpüyoruz...

İkisi de dokunsan ağlayacak kıvamdaydılar... Kadının boncuklarını ışıldatan damlaları sildi Cemil... "Çocukların dediğine kulak ver evladım! İyi şeyler düşün..." Teyzesine hak verirken, bu defa kendisi de onu yattığı yerde rahat bırakacağına inanıyordu...

YÜRÜYEN CESET...

Sınav dertlerinden kurtulur kurtulmaz soluğu İstanbul'da alan Cemil, kapıdayken seslendi Mehmet'e... İki ay dostlarının hayatının akışını belirlemişti... Kazasız belasız mezun olan kuzenler ışık hızıyla iş hayatına geçiş yapmışlardı... Eczanenin sorumluluğunu tam anlamıyla Lale devralmıştı... Sibel de iş bulana dek onunla çalışacaktı... Staj yaptığı hukuk firması, Naci'den memnun kalınca firmada kalıcı olmayı garantilemişti... Mehmet ise yüksek lisansa hak kazanmıştı... Profesörlerden birinin desteğiyle asistanlık meselesini yüzde doksan yoluna koymuştu... Onun adına sevinen Cemil, "Öyle görünüyor ki yakın gelecekte kariyerine odaklanıp, tıpkı benim gibi 'müebbet yalnızlığa mahkûm' olacaksın!" diye takılmadan edemedi... Mehmet ise beklediği müjdeyi vermek için sabırsızlanıyordu... "Yarın sabah Lale'nin mahkemesi var!" Cemil'in yüreği dalgalandı, yarın onun yanında olmalıydılar...

Sevdiği kadının kurtuluşuna tanık olmak için can atıyordu... Mehmet'i de yanına alıp dışarıya yöneldiğinde annesi arkasından seslendi... "Nereye oğlum?"

"Lale'ye..." cevabını duyduğunda kadının etekleri zil çalıyordu...

Onu gördüğünde özlemi erirken sevdasının çığ gibi büyüdüğünü hissetti... İkisi konuşmaya dalınca Mehmet fazlalık ol-

duğunu fark edip, bir bahaneyle ayrıldı yanlarından... O gidince Lale mahkemeden bahsetti... Cemil, "İzin verirsen yarın yanında olmak istiyorum!" dedi.

"Sevinirim..." dedi gülümseyerek ve devam etti Lale, "Hasdal günlerin yarıda kalmıştı..."

"Nerede kaldığımı unuttum..."

"Baştan anlat... Tekrarını okumaktan sıkılmayacağım bir kitaba benziyor yaşadıkların..."

"Kusur Giderme Yeri"yle başladı söze... Lale can kulağıyla onu dinlerken içindeki durgun nehrin coştuğunu hissediyordu...

Beş eşkıya mahkeme binasına girdiklerinde, Cemil, koridorda bekleyen Okan'ı fark etti... Ona sıkı bir yumruk atmamak için zor tuttu kendisini... Duruşma başladığında ön sıraya dizildiler... Hâkim ilk celsede boşanmalarını onayınca, hepsinin neşesi yerine geldi... Binanın basamaklarını gülüşerek indikleri sırada Okan koşarak yanlarına geldi... Lale'nin önüne geçip, "Kuru bir vedayı esirgemezsin değil mi?" diye sorduğunda onun oldukça zayıfladığını fark etti. Saçı sakalı birbirine karışmış, derbeder bir haldeydi... Arkadaşlarına beklemelerini söyleyip, banklardan birine oturdular... Nevri dönen Cemil, gözlerini onların üzerine dikti... Lale, karşısındaki adamın bir zamanlar benliğini dolduran adamla alakası olmadığını düşünürken, Okan ağır ağır konuşmaya başladı... "Bugüne dek dilediğim özürler, ne yaptığım eşekliği affettirir ne de sana yaşattığım acıyı dindirir! Ancak bu rezil hatamı geriye dönüp onarma ihtimalim yok... Hayatımı mahveden ilişki zaafımdan, iradesizliğimden kaynaklansa da hiçbir mazeret iğrenç bir sahtekâr olduğum gerçeğini değiştirmiyor... Senin deyiminle 'cesetten' bir farkım kalmadı... Çünkü hayattaki yegâne, değişmez gerçeğim sana duyduğum sonsuz ve yüce aşktan azat edildim... Senden mahrum kalmak gibi en ağır cezaya çarptırıldım. Yaşamak manasını yitirdi..." Daha ötesini söyleyemeyecek kadar doluydu Okan, ağlıyordu...

İçi sızlayan Lale kötü anıları defetti... "Senin de dediğin gibi bazı gerçekler değişmiyor Okan... İradesizlik mazeret olsaydı hepimiz benzer bahanelerle nice onarılmaz hatalara imza atardık! Bildiğin gibi, sonun başlangıcı ihanetin değildi... Hayatımdaki diğer insanlarla aylar boyu eritemediğimiz konulara değinmeyi bıraktık... Paylaştığımız şeyler gibi sevgimiz de tükendi... Her halükârda birlikte olabilme şansımızı yitirmiş olsak da aldatılmak gibi vahşi bir duyguyu yaşatman üstüne tüy dikti..."

"Küçücük bir ihtimal dahi yok mu?"

"Tüm ihtimallerin tükendiğini kabullen artık. Umarım hatalarından mühim dersler çıkarıp, temiz bir sayfa açarsın... Elveda!" Okan saçlarını okşayıp, yanaklarından öperken hüzünlendi... Buruk bir halde dostlarının yanına geldi... Onun mahzunluğundan etkilenen Cemil'in, karar açıklandığındaki coşkusu yerini kışkırtıcı sorulara bırakmıştı; "Acaba eski kocasını hâlâ seviyor muydu? Boşandığına pişman mıydı?" Yol boyunca beynindeki gelgitlerle hırpalandı... Göz göze geldiklerinde Lale'nin tebessümüyle aralandı kaygıları...

Haziran 1983

Onun yanına gitmen dokundu bana, kıskandım... Sonra kendime kızdım, manasız bir herife gereksiz yere değer atfettim diye... O bir zavallı, yalanla örgülenmiş, kimsesiz, çelişkiler yumağı... Mütemadiyen namus ve vicdandan söz eden, ahlaksız bir sefil... Riyakarlığıyla seni kandırıp, kirli dünyasına çeken bir nankör... Saçının tek telini bile hak etmeyen namussuzun yegâne meziyetini, yalanla süslediği cümlelerini elinden aldın, kutlarım...

Mahzun tebessümün, yaralarını, yargılarını, isyanını haykırıyordu, hayatın acımasız doğasına karşı aldığın yürekli tavrı yansıtıyordu... Yani senin varlığının ta kendisiydi o tebessüm... Yoğun yeşil gözlerinde, daha önce ayrımsamadığım ya da görmekten çekindiğim yeni bir şey fark ettim; yaz bulutlarına özgü yüce, parlak, uzak, dingin, yumuşacık bir ışık vurdu yüzüme... Yaşadığın

ağır incinmeye, kırgınlığa rağmen safiyetinden ödün vermeyen affedici, dimdik bir kabulleniş sezinledim... O kısacık anın manası çok derindi; benliğimle tutunduğum sonsuz tutkumun, ruh eşimin geri döndüğünün ispatıydı... Ağır küçük bir adımla, yeniden dünyaya gelmeyi bekleyen müzmin düşbazın, sensizliğin kendi bedenindeki tutsaklıkla eşdeğer olduğunu kesinlikle anladı... Belirsiz de olsa bir zafer hazzıyla donandım, damarlarımda yepyeni, gerçek bir arınmışlık akıyor...

GEÇİCİ VEDANIN LİMANI...

Boşanma sonrası Sibel'in düğün telaşı başladı... Üç ay boyunca kadınlar kesintisiz olarak "harıl harıl" çalışacakları için kocalarına "ayak altından çekilmeleri"ni söylediler... Onlar da fırsattan istifade edip, düğün öncesi yazlığa çekildiler... Eczanenin sorumluluğu Lale'ye kaldığı için herkesin uğrak yeri orası oldu... Cemil işe gider gibi erkenden eczaneye giderken, "Kulağını kalbime dayasan, okyanusları duyabilirsin!" diye bağırmak geçiyordu içinden... Ancak "vakitsiz ötmekten" çekindiği için her defasında Mehmet'in "kırık plak" benzetmesine maruz kalıyordu... Dükkân tenhalaştığında ofise geçip uçsuz bucaksız konulara dalıyorlardı... Lale'yi dinlerken, "Seninle konuşmayı en ateşli sevişmelere değişmem..." cümlesi beyninde yankılanıyordu... Bakışları, gülüşleri, yürek çarpıntıları, dokunuşları, kaçamak temasları aralarındaki bağı itiraf etse de ikisinin farklı çekinceleri sadede gelmelerini engelliyordu...

Birlikte olmalarının doyumuyla yetinerek günleri, geceleri devirdiler... Sibel'le Naci'nin düğün günü gelip çattığında, Cemil ilk kez nikah şahidi olacağı için onlardan daha fazla heyecanlıydı... Kısacık törenin ardından terden sırılsıklam olmuş bir halde Lale'nin yanına sokuldu... "Kim bilir kendi nikahında ne hale geleceksin?" diyen Lale'nin takılmasını, "O gün yanımdaki koltukta sen olacaksın! Sakinleştirirsin beni" diyerek yanıtladı... İçtenlikle başını yana eğdi Lale, devamını getiremeden etrafları kalabalıklaştı...

Yemekte alkol tüketimiyle orantılı olarak bazı cümleler sansürsüzce dökülüyordu... Haydar Efendi karşısında oturan Lale'yle Cemil'e, yüksek sesle "Sıra size geldi çocuklar! Elinizi çabuk tutun artık!" dediğinde kısa bir şaşkınlığın ardından imalı bakışlar, gülüşler sökün etti... İkisi de önceden anlaşmışlar gibi dokundurmalara kayıtsız kalırken, Türkan Hanım bu sözleri değerlendirmeye karar verdi... "Haydar Efendi doğru diyor, Çiğdemciğim... Daha fazla nazlanmasalar da muratlarını görsek!" Beklemediği bir anda gelen itiraf kadını hafifçe sarstıysa da hemen toparlandı. "Kısmet Türkancığım... Lale yaşadığı badireyi üzerinden iyice atsın hele... İnşallah ikimizin de arzusu gerçekleşir!" Fısıldaşmalara diğerleri de dahil olunca, yeni evlilerden çok ikisi hakkında yorumlar yapıldı...

Nikah günü yaşananlar hal ve tavırlarını ciddi anlamda etkilese de kaçamak sözcüklerle yetinip, "sevdalarını" itinayla gizlediler... Onu gördüğü anda Lale'nin beyninde çağıldayan dalgalar kalbine vuruyordu... Birkaç güne kalmadan taze ayrılığın habercisi sonbahar mutat çanlarını çaldı... Bu defa vedanın ağırlığı iki kişilikti... Son akşamı beş eşkıya bir arada geçirdiler... Lale, sohbet konusuyla uzaktan yakından ilgisi olmayan "Seni uğurlamak istiyorum!" tarzında bir çıkış yaptığında Cemil'in aklına ilk ayrılıkta onu yolculayan martı geldi; "yalnız olmadığıma sevinecek!" diye düşündü... Sessizliğin sürdüğü dakikalarda dostları onların mahcup hallerini seyredip, içten içe seviniyorlardı... Memleketin değişken iklimi bulaştı sohbetlerine, hilal, yıldızlarla kucaklaşırken vedalaştılar...

Yatağına uzanan Lale, ona duyduğu aşkın şiddetinin nedenlerini sorguladı; duygusal boşluğundan ya da teselliye muhtaç olduğundan mı kaynaklanıyordu? Laciverdi gözlerdeki meneviş çizgiler değdi yüreğine, doğru yanıtı buldu... Hiçbir mazeret, çekince ya da talep değildi bu aşkı güçlü kılan... İlksel tomurcukların çiçeğe dönüşüyle tazelenip, coşmuştu aşkı...

Tez zamanda duygularını, aklını, ruhunu enkazlardan arındırıp, gerçek sevinin özüne ermeliydi... Laciverdi gözlerin sahici itiraflarına karşılık verip, gerekirse ilk sözcükleri kendisi diyecekti. Sabah hazin bir burukluk hissiyle uyandı... Ayrılık durağında kalbindeki çiçekleri ona sunmak arzusu heyecanını çoğalttı... Coşkuyla hazırlanıp gitti yıllardır beklediği aşkı yolculamaya...

Mavi Tren'in hareket saatinden önce gittiler Haydarpaşa'ya... İskelenin yanı başındaki kilit taşlarına oturup maviliklere daldılar... "Deniz öyle bir öğretmendir ki insanın sivriliklerini törpüler, yumuşatır, terbiye eder! Onunla dost olanın yüreğinde, öfke ve kin değil yalnızca sahici sevdalar barınır..." dedi Cemil...

"O halde gar lokantasında yürek dolusu sevdalara kaldıralım kadehlerimizi..." Doğruldu... Cemil'in ellerini tutup kaldırdığında burunları değdi birbirine... Başını eğip öpmek istedi dudaklarından, düşüncesi yanaklarından hare hare süzüldü... Usulca gövdesini uzaklaştırıp, Cemil'in koluna girdi... Lokantada ikisi dışında yalnız bir adam daha vardı... Samimiyetle gülümsedi onlara, aynı şekilde karşıladılar selamını... İlk kadeh Cemil'in dilindeki kilidi araladı. "Seni buralarda koyup gitmek çok dokunuyor bana!" Lale'nin, utangaç tebessümüyle gamzelendi yanakları... "Gidişin öncekilerden daha ağır geldi!" Bakışları cesaret kuşandı Cemil'in, delice bir tutkuyla baktı onun gözlerine... "Her defası ağırdı benim için..."

Trenin hareket edeceği anons edilirken "veda anını taçlandıramadığına" üzüldü Lale... "Nasılsa geçici bir uğurlama! Geleceksin yakında!" Tren gardan uzaklaşana dek pencereden peronda ona el sallayan sevdiğini seyrederken, o güne kadar hayal ettiği anın ete kemiğe büründüğünü hissetti... Son vagon da gözden kaybolduğunda, bir film karesini hayal etti; sanki Cemil, dumanların arasından ona doğru koşacaktı... Dudakları aşkla kenetlenecek ve söylenmeyen sözler son vagona hapsolup silinecekti... Mutlu sonun başlangıç cümleleri-

ni kuramadığına bir kez daha pişman oldu... Ağır adımlarla dışarıya çıktı, sert bir rüzgâr saçlarını savurdu... Son vapura binip, güverteye çıktı... Sigaranın dumanını rüzgâra doğru üflerken, içi buram buram Cemil tütüyordu...

RÜYALAR UNUTULMASIN DİYE...

Zihni nemli, yüreği buruk, benliği Lale'yle dopdolu, başını geriye yasladı... Kavuşmayı muştulayan rüyalara dalmak umuduyla gözlerini yumdu... Uyku tutmayınca trenin gürültüsü çekilmez bir hal aldı... Lokantaya geçip, ölgün ışıkta seslendi sevdiğine...

Ekim 1983

Hani ayrılmadan dakikalar önce gelincik dudaklarından dökülen "Gidişin bu defa ağır geldi!" samimi itirafınla eridim... Bu cümleyi beynimin en kıymetli gözesine koyup, sensizliğin özlem yüklü çığlıklarını susturacağım...

Seni sakladığım rüyalardan bazılarını kalemin ucundan akıtarak, ölümsüleştirmek isterim. Helezonlar çizen ışık huzmesinin arasından yükselen güneş senin suretine dönüştü bir defasında. Çekim gücüne yenik düşen, minik bir asteroid gibi etrafında yana yana döndüm... Bir diğerinde, gök adanın karanlığını, göz alıcı parıltılarınla yırtan bir yıldız perisiydin. Seni çevreleyen küçük gezegenlerden biriydim bende... Sana her yaklaştığımda, yıldız rüzgârları esip, atmosferin derinlerine savurdu... Yaklaşmak istedikçe uzaklaştım senden... En güzeli de ne biliyor musun? Düşüncelerim kuş oldu, sevdamı notalara döküp şakıdı omuz başında... Sen melodiyi huzurla dinlerken, ben o eşsiz gamzelerine sımsıcak buseler kondurdum... Velhasıl, kendimi bildim bileli sana dair en olmadık hayallerin işgali altındayım... Kitabında "sensizlik" yazmayan duygularım dur durak bilmeden konuşuyor... Rüyaların tersi çıkarmış ya, insanın buna inanası geliyor! Neyse ki giderek çekim alanına sirayet ediyorum, keyfim yerinde...

Dünya zamanında, senin deyiminle "toz zerresi" kadar itibarı olmayan adam, asırlık kayalar gibi güçlü duygularımıza sızmayı, zedelemeyi başaramadı. Çünkü biz seninle, tek tomurcuğu oluştu-

ran tomurcuk pullarıyız... Özgürlük, isyan, sevi, dostluk, insanlık adına aynı şevkle bıçak sırtlarında dolaşanlarız... Aşılamaz denilen nice yolları birlikte arşınlayan, hayatın tadını tuzunu, acısını paylaşan, gözyaşı, kahkaha ve kederlerle yoğrulan, eksilirken omuzdaş, dertli yken hemdert olanlarız... Devrim alevden bir gezegense eğer, asla ötesine düşmedik, yanmayı göze alarak magmanın göbeğine daldık... Sen, benim bahar tadındaki özgürlüğüm, hiç solmayan güneşimsin... Teninde eriyeceğim güzel günlerin umuduyla hoşça kal...

Trenden indiğinde, gözleri uykusuzluktan sızım sızım sızlıyordu... Eve gidene dek servis aracında kestirdi... Uyurgezer bir halde geçti sokağı... Anahtarı usulca çevirip içeriye girdiğinde, Kamil coşkuyla sarıldı... "Yahu Ankara dışında görüşemez olduk... İstanbul'un derinlerine gömüldün galiba..."

"Sevdanın derinliğinde kayboldum diyelim.."

"Ooo bakıyorum da keyfi yerine gelmiş Keloğlan'ın.."

"Hem de nasıl Kamil..." diyerek başladı karasevdasının ebruliye döndüğünü anlatmaya... Onu dinlerken saklı ümitlerin gerçekleşmesinin mümkününe inandı Kamil... "Derslerden başımı kaldırabilirsem eğer, ben de kaybolacağım sevdanın derinliğinde..."

"İlişkisiz bir cümle kurdun... Derslerden başını kaldıracağın bir kız henüz çıkmamış karşına, onu bekliyorsun arkadaşım..."

"Ütopik bir beklenti belki de!"

"Beklentilerimizin anası ütopya değil mi? Karanlık gelecek kurgusuyla kötücül emellerini hayata bulaştıran distopyacı zebanilere karşı ütopya denilen o müthiş adanın huzurunu kuşanan düşbazlarız... Kötümserliğe karşı iyimserliği, kâbuslara karşı rüyaları, bataklıklara karşı yemyeşil bahçeleri, karanlıklara karşı ışığı çoğaltmaya aday olan senin gibi bir devrimci, ütopyayı 'ümitsiz' bir bekleyiş olarak adlandıramaz..."

Gülümsedi Kamil... "Doğru dersin Cemil... Bazı sözcükler dilimize yanlış yansıyor... Mübarek'in dediği gibi, almışım der-

simi, ügenmişim er bişeyi..." Gülüşerek yeni ütopyalara açıldılar... Naciye Teyze'sine yaptığı kısa ziyaretin ardından trenin gürültüsünün hâlâ kulaklarında çınladığını söyleyip aşağıya indi... Cemil, biraz kestirmek için odasına geçince Kamil yeniden gömüldü kitaplara... Akşama doğru kalktığında iki güzel sürpriz onu bekliyordu... İkisiyle de kucaklaştı... "Özledim Allahsız... Okul bitince tümden terk edileceğiz galiba!" dedi Umut... Selin de benzer sitemlerini iletirken, Kamil girdi araya. "Arkadaşlar Cemil'in sevdası çiçek açtı, anlayışlı olun biraz!" Selin neler olduğunu keşfe çalışırken, Umut "Tahmin ediyordum!" diyerek bir çırpıda bildiklerini Selin'e aktardı... "Hadi anlat da dinleyelim..."

"Kocasından resmen boşandı... Karşılıklı kıpırdanışlarımız herkesin dikkatini celp etti... Anlayacağınız itiraf yakındır..." Detaylara vakıf olmak gayesiyle peş peşe sorular yöneltti Selin... Cemil sakin, aynı zamanda coşkun konuşmasını "çıkmamış canda umut vardır derler ya, el-hak doğrudur..." diye tamamladı...

"Bundan böyle size en küçük bir sırrımı anlatırsam Arap olayım..."

"Gücenme be Selin... İkisi de zor zamanlarda öğrendiler... Umut, Mehmet ve koğuş dışındakiler bilmez bu hikâyeyi..."

"Kendini affettirmen için beni acilen Lale'yle tanıştıracaksın... Bilmediği ne varsa anlatacağım ona..."

"Emrin olur Selin'im..."

Çok geçmeden Naciye Hanım da katıldı aralarına, Cemil'in sevdalık öyküsünü anlattılar kadına... Boncukları sulandı, sevgiyle kucakladı onu... "Gelin kızımızı İstanbul'a geldiğimde tanıdım... Pek alımlı, akıllı biri..."

"Naciye Teyzem, kadınlara karşı yapılan ayrımcılığı görüyorsun değil mi? Saman altından su götürüyormuş da haberimiz yokmuş..." Benzer iğnelemeler bir süre daha devam etti... Sonrasında "gitmesi muhtemel" faşizmin yarattığı kaos hakkında konuştular...

Mutat okul koşturmacaları yüzünden gidişinden üç hafta sonra Mavi Tren'e bindi... Kavuşma heyecanı trenin gürültüsünü susturmuştu... Vapurda sanki Lale'nin dudakları gibi narin bir esinti okşadı yanağını, mutlandı... Ayağının tozuyla, soluğu eczanede aldı... Bir dolu paragrafı içinde barındıran sımsıcak kucaklaştılar... Kaçamak temaslar, yanaklara değen ılık öpüşlerle ürperip, yenilendiler... Cemil'den aldığı güçle enkazları silip süpürdüğünü hissetti... Ofiste kahvaltı ettiler... "Kış baş gösterdi, karamsarlığım nüksedecek yeniden.." dedi Lale...

"İçsel karmaşamızın hıncını kıştan çıkarmak doğru değil Lale... Ne mevsimler ne de ayın güneş etrafındaki dansı duygularımızı çoğaltıp eksiltmez, sadece biz öyle zannederiz..." Belli belirsiz gülümsedi Lale... "Bilge Kaptan'ın çok sevdiğim bir benzetmesi vardır; hayatın en önemli besini olan tuz, kimi zaman hüzündür kanımıza bulaşan, bazen de ilaçtır yaralarımızı kapatan, sızıya dayanabilirsen kabuk bağlaması kolaylaşır... Ne kadar doğru değil mi? İçini kanatan yarana tuz basmanın zamanı geldi de geçiyor.."

"Yani, yaralarım kabuk bağlamadan ikimize geçit yok!"

Başını önüne eğdi Cemil, "Birlikte iyileşeceğiz Lale..."

"Buna adım gibi eminim... Senin dokunuşlarınla kabuklar düşecek! İzler kaybolacak ve yenilenen derim çıkacak açığa.." Eczanenin kapısının açıldığına işaret eden çıngırağın sesiyle toparlan Lale "Babam geldi herhalde!" diyerek ön tarafa geçti... Dört eşkıyayı görünce şaşırdı. "Kuşlar haber mi verdi?" dedi gülerek... Lale'nin sözleri, Naci'nin lisanında yemek eylemini çağrıştırdı... "Açlıktan bitap vaziyetteyim! İnatçı kuzenin birlikte kahvaltı yapalım diye tutturdu... Sabahın köründe, anasının nikahından buraya geldik! Ziyafeti hak ettim değil mi?" Naci söylenerek ofise geçerken, Mehmet kıs kıs gülüyordu... Kapı açılıp da kendilerini bekleyen sürprizi gördüklerinde sevinçten havalara zıpladılar... Lale ise ofise geçmeden, ayaküstü az önceki durumun kritiğini yaptı Sibel'e...

Yiyecek bir şeyler almak için pastaneye gitmek isteyen Mehmet, kapının önünde Hamdi Bey'le karşılaştı... Cemil'in geldiğini öğrenen adam, Mehmet'in nereye gittiğini öğrenince onu kolundan tutup içeriye soktu... Sevinçle kucakladı Cemil'i... Kısa bir sohbetin ardından, eczane müşterilerin hücumuna uğrayınca, kalfa içeriye seslendi... Adam çıkarken, "Buranın istiap haddi dolmuş gençler. Sıkış tepiş oturacağınıza bize gidin... Malum, hatunlar 'kadınlar günü' matinesine gittiler... Dün gece dedikoduya dalınca, ellerinin ayarı kaçmış, gereğinden fazla malzeme yapmışlar... Gazinoya götüremedikleri bir sürü şey var evde... Afiyetle yersiniz!" Lale babasının dediğini ikiletmeden ayaklandı; lise yıllarında olduğu gibi konuşarak durağa yürüdüler... Apartmanın kapısına vardıklarında sağanak yağmur başladı, koşarak doluştular içeriye... Karnı doyunca çenesi açılan Naci, mesleğiyle ilgili konuştu uzunca bir süre... Sakatlanan adalet gelecekte de faşizmin karanlığını temsil edecekti... Hukuksuzluğa karşı mücadelenin öncelikli sırada olduğuna inanıyordu... Cemil faşizm sonrası her şeyin değiştirilebileceğine inanıyordu... Onun kadar iyimser olmayan Mehmet ise kaybedilen hakların geri kazanımının çok uzun bir süreç gerektirdiğini ileri sürdü... Sohbetin akışını değiştiren "Ankara'dan bahset biraz da!" diyen Sibel oldu...

"Hasret dışında sıkıntım yok... Bir insanı iyi tanımak için birlikte seyahat etmek, içki içmek ya da aynı yerde çalışmak gerektiğini ileri sürerler ya, bana göre işin aslı; birlikte büyüyenler ve benzer acılarla sınanırken kendinden çok yakınındakiler için direnenler en hakikatli dostlardır. Ankara'daki dostlar da tıpkı sizini gibi hemdert, güvenilir insanlardır... Kamil'le içerideki dayanışmamız dışarıda da sürüyor... Tıp Fakültesi gibi bitmeyen bir disiplinle boğuşmasına rağmen ona ihtiyacım olduğunu hissettiği anda her şeyi bırakıp benimle ilgileniyor... Selin ruhuna hiç uymayan bir alanda çalıştığı için sürekli şikâyetçi... Tembel Umut ise muhtemelen benimle birlikte bu yıl sonu mezun olacak... Ona sorarsan mazereti hazır,

içerideki kaybımı hissetmeyeyim diye uzatmış mezuniyetini... Serserinin topu topu üç dersi kaldı, sıkıştırmasam kapak açmıyor... Naciye Teyze'ye gelince, yemekleri öyle lezzetli ki yakında fıçıya döneceğim!"

Lale onu baştan ayağa süzdü... "Seni kilolu hayal bile edemiyorum..."

"Kendini hazırlasan iyi edersin..."

Mehmet hocasının onu nasıl takdir ettiğini, ballandırarak anlatmaya başladı... "Profesörlük yolunda başarılar dilerim Memo. Umarım yüz yaşına varmadan mürüvvetini görmek kısmet olur..." diye takıldı Sibel...

"Aşk uğruna sultanlığı tepecek göz var mı bende?"

Naci dolu dolu bir kahkaha attı... "Çorabını yıkayan ilk sultan sen olacaksın bu gidişle..." Karısı kaşlarını çatarken Lale "Tabii canım, yazıktır erkeklere... Kadınlar varken neden çorap yıkamak gibi iğrenç işleri yapsınlar..." diye çıkışınca panikledi... "Kusura bakmayın lafın gelişi işte... Hem sonuçta çorapları da diğer kirli çamaşırlar gibi makine yıkıyor artık! Ancak düğmesine basacak, merdaneyi kontrol edecek kadar yeteneğimiz yok!"

Mehmet boş bulunup, "Doğuştan âşık Cemil, sen niye susuyorsun!" dediğinde, gülümseyerek Lale'nin yanına yanaştı... "Yarın bir şeyler yapalım mı?" Diğerlerinin şaşkın bakışlarına sırt çeviren Lale, "Hiç sormayacaksın sandım 'doğuştan âşık' Cemil!" dedi... Hummalı muhabbet sürerken, Mehmet istemeden kırdığı potun olumlu bir sonuç doğurmasına seviniyordu... Anlık bir sessizliğin ardından Sibel; "Yeni kararımızdan Cemil'in haberi yok..." diye başladı söze... "İş aramaktan vazgeçtim... Hamdi enişte eczaneyi ikimize bırakıp, emekli olacak..."

"Kadın dayanışmanız kesintisiz sürecek demek ki!"

Akşama kadar yiyip içerek sohbet ettiler... Annesinin, "oflaya puflaya" eve girdiğini duyan Lale "Sanki gazinodan değil de taşocağından geliyor bizimkisi" diye takıldı... Kadın Cemil'i

görünce kızına cevap vermekten vazgeçti... Elindekileri fırlatırcasına yere bırakıp var gücüyle sarıldı ona... Sonra da gecikmiş yanıtını yapıştırdı... "Gece boyunca hazırlık yaparken, işin ucundan tuttun mu? Birkaç şarkıcıyı dinleyeceğiz diye bunca yorgunluk çekilir mi?"

"Çok zor geliyorsa gitmeyiverin... Sizi kapılarda beklemiyorlar ya!"

"Densiz şey... Bana laf yetiştireceğine kıçını kaldırıp bir su getir..." Kadının bitmeyen sorgu suallerini kesmek zorunda kaldı Cemil... "Ben müsaadenizi istiyorum... Henüz bizimkileri görmedim..." Onu kapıya kadar geçiren Lale, "Sabah erken gel, dışarıda kahvaltı ederiz!" dedi... "Desene bu geceyi de uykusuz devireceğim! Altıda kapıdayım..." Cemil'in koluna yumuşacık dokundu... "Saçmalama! Sekizden önce gelme sakın!" Salona döndüğünde tüm gözler ona odaklanmıştı... Annesi her zamanki gibi erken davrandı. "Bakıyorum fısıldaşmalar, cilveleşmeler gırla gidiyor..."

"İtirazın mı var tontişim!"

"Neden itirazım olsun? Gönlümde yatan damat adayımla evlenirsen içimin yağları erir..." Bu sözün üzerine diğerleri de gevşediler... Mehmet yıllardır içinde sakladığı sırrı açık etmemek için kendisine zor hâkim oldu... Sibel'in önceki aktarımlarıyla konuya vakıf olan Naci ise "Keşke çifte düğün yapsaydık!" dedi...

Lale, "Çifte evlilik yasalara uygun değil..." diye çıkışınca Sibel devreye girdi... "Sana ne desem bilmem ki devirdiğin çamları toplasam koca bir dağ olacak..."

"Beni gaflarımla sev seveceksen... Olduğum gibi göreceksen..."

"Atasözleri bitti şimdi de arabesk göndermeler mi başladı..." dedi Mehmet.

"Aristokrat Memo, senin gibi steril bir hayattan gelmiyoruz... Çevremizdeki çok seslilik minibüslerde çınlar... Bilmediğin bazı noktalara açıklık getireyim... Doğunun motifini popa

uygulayıp ortaya karışık acılı şarkılar koyanları dinleyen şoförler ikiye ayrılır... Birincisi Orhan Babacılar diğerleri de Ferdicilerdir... Orhan Babacılar, Ferdici milliyetçilerin aksine muhalif eğilimde sola yatkın olanlardır. Bizim semte gidecek minibüs şoförlerini seçtikleri arabeskçiye göre tanımlarız... Hal böyle olunca sabah Orhan Baba'yla uyanıp, akşamı onunla kapatıyoruz... Yani arabesk damarlarımıza işliyor..."

Şen bir kahkaha atan Sibel... "Ben de bazı sabahlar sıradaki minibüse neden binmediğimizi merak ediyordum... Aydınlattığın için teşekkür ederim kocam..."

Konuklar gittikten sonra Çiğdem Hanım, kızını epeyce sıkıştırdı... Ancak Cemil'le ilişkileri hakkında "tek kelime" dahi etmemekte kararlı olduğunu anlayınca, kadınlar matinesini anlatmaya koyuldu... Emel Sayın'ın güzelliğini, sıktığı parfümü, sesini öve öve bitiremedi... "Ama ne yalan söyleyeyim, hiçbiri Zeki Müren'in yanından dahi geçemez!"

"Bakıyorum da Zeki Müren aşkın depreşti yine..."

"Senin diline düşeceğime, Kasımpaşa'nın lağımına düşerim daha iyi... Ağız tadıyla konuşulmuyor senle... Kardeşime geçiyorum..." Annesi çıkınca ertesi günün heyecanı sardı bedenini...

DOĞAÇLAMA GEZİNİN İLK DURAĞI...

Sabah altıda uyanan Lale, saat konusunda yaptığı uyarıyı hatırlayıp güldü... Duş alıp, gardrobundaki elbiselere göz attı... Mavi zemin üzerine bordo çiçek desenli uzun eteğiyle çiçeklerin renginde bir bluz giydi... Dışarısı soğuk olacağından çekmecedeki kazakların arasından mavi V yaka olanı geçirdi üstüne... Aynanın karşısında bir süre saçlarıyla oynadı; topladı, topuz yaptı sonunda kendi haline bırakmaya karar verdi... Hazırlığı bitince usulca mutfağa geçip pişirdiği kahveyle balkona çıktı... Ellerinin üşümesine aldırmadan, Cemillerin sokağına bakan köşeye oturdu... Kahvesi henüz bitmişti ki Cemil köşede

belirdi, saatine baktı, yediyi işaret ediyordu... Kalp çarpıntısı hızlanmıştı... Aşağıya eğilip, "Bekle iniyorum!" diye seslendi... Koşar adımlarla indi merdiveni... Karşılaşma anında damarlarındaki kanın kulaklarından fışkırdığını hisseden Cemil heceleyerek, "Günaydın Lale!" dedi.

Vatan Caddesi'ne indiklerinde, heyecanını dizginleyen Cemil, onun koluna girdi... Karşıya geçip, ilk otobüse bindiler... Cadde ve sokaklardaki durağanlık otobüse de sirayet etmişti... En arkadaki koltuklara geçtiler. "Tekerlekler nereye götürürse!" diye mırıldanan Lale, onun içine işleyen bakışlarını yakaladı... Cemil'in yanında özgürleştiğini, duygularının üstünü kaplayan küllerin uçuştuğunu hissediyordu... Zamanın törpüsünden geçirdiğini sandığı sevda, yüreğinin kuytusunda yıllanarak, daha da kıymetlenmişti... Dilleriyle değil bakışlarıyla konuştular kısa seyahat boyunca... Biletçi "son durak" dediğinde tekerleklerin ne kadar süratli döndüğüne şaşırdılar...

İskeleye yöneldiklerinde, Lale'nin Hasdal ziyaretini anımsadı Cemil; tıpkı o günkü gibi etraflarındaki kalabalık donmuş bir film karesi gibi kıpırtısızdı... Gri durağanlığın içinden süzülüp, mavi sulara açıldılar... Hava soğuk olduğundan güverteye çıkmadılar... Suskun anları dağıttı Lale... Önceki hafta yapılan seçim sonuçları iç karartıcıydı... "Evlere şenlik seçimle, faşizm öncesi 'sömürü ekonomisinin' mimarları iktidar koltuğuna oturdular... Faşizm kaldığı yerden devam edecek... Sülük gibi kaygan, omurgasız yalakalar, daha ilk günden 'insanlık suçlarını' kutsadılar..."

"Onlar da gidecek Cemil... İlelebet kalacak değiller ya!"

"Elbette gidecekler... Ama kendi arzularıyla değil, biz göndereceğiz onları..."

"Doğru diyorsun... Sistemle sorunu olanların öncülüğü gerekecek yine..."

"Öncülükten çok katılımcı, özgürlükçü bir yapılanma gerekiyor... Eğer faşizmden yeterince ders alınmadıysa yandığımızın resmidir..."

Vapur düdük çalarak iskeleye yanaştığında sonlandı konuşmaları... Senkronize adımlarla iskele meydanını geçtiler... Kıyı şeridi başladığında adımlarını sıklaştırdılar... "Doğaçlama gezimizin ilk durağı belli oldu!" diyen Lale'nin sırtını kaçamak bir dokunuşla okşadı...

Elif Pastanesi'nden dumanı tüten poğaçaları alıp, arnavutkaldırımlarda koşarak ilerlediler. Tarihi çay bahçesinin kapısız sınırından süzülüp, küçük tepeciğin hemen kıyısındaki şemsiyelerden birinin altına iliştiler... Sol taraflarından, sahile inen merdivenleri işaret etti Lale, "Sanki basamakların sonunda, çocukluğumuzun bahçesi duruyor!"

"Evet, gizemli hatıraların bahçesi..."

Paltolarının içine sığınıp, çaylarını yudumladılar... Başlarının üzerinde şakıyan bir çift kumrunun melodik sohbetleri eşliğinde lebideryaya daldılar... İkinci çaylar geldiğinde, "Sana söylemem gereken çok önemli bir şey var!" dedi Cemil... Soğuğun etkisiyle kısa sürede ılınan çay boğazına takıldı Lale'nin, öksürdü... Damağının kuruduğunu, dilinin pelteleştiğini hisseden Cemil, ani bir hareketle sırt çantasına uzanıp, içinden çıkardığı "kara kaplı" Ece Ajandası'nı Lale'ye uzattı. "Kelimelerin insafına sığınarak yazıya döktüğüm aya, güneşe, denize, hasrete, dostlara, ille de sana dair duygu ve düşüncelerimi bulacaksın..." Defteri, küçük bir bebek gibi göğsüne yaslayan Lale, suya dalıp çıkan martılara baktı; "Köpüklerle aynı renkteler..."

Satırların göğüs kafesinden içeriye sızarak kalbine işlediğini duyumsadı Lale... Özgürlük en yalın ve en sahici haliyle suyun yüzünde kanat çırpıyordu... Sağ elini defterin üstünden çekip, parmak uçlarıyla Cemil'in yüzünü okşarken, hayatındaki tüm doğruları onun temsil ettiğini düşünüyordu... Yanı başındaki varlıktan bedeninin her zerresine sızan heyecanın etkisiyle içsel yolculuğuna açıldı... Hummalı sükûnet sonrasında defteri nezaketle masanın üstüne koydu... "Okuyabilir miyim?" dudaklarından dökülen sorunun anlamsızlığını fark

edip mahcup oldu... Cemil'in sesi şiddetli rüzgâra kapılan yaprak misali titriyordu; "Hikâyenin ana kahramanı sensin, elbette okuyacaksın, –gökten üç elma düştü– kıvamına gelene dek, daha yazılacak çok şey var!" Güneşi saklayan bulutlar arsızca cilveleştiler... Biriken gözyaşları toprağa dökülmek üzereydi... Lale, gözlerini okuduğu satırlardan ayırmadan "Yağmur çiseliyor!" dedi. Yağmur damlacıkları melodik bir şekilde yapraklara vururken, taze toprak kokusu değdi tenlerine... "Ey benim iyimser masalcım!" Başını hafifçe kaldırıp, ilk güncenin son paragrafını sesli okudu...

Zihnim kördüğüm olduğunda, seni dolduruyorum usuma, düğümler başlıyor çözülmeye... Diyeceksin ki onca derdin içinde sevdan da eksik kalsın, olmuyor işte! Bazen kendimi bir savaş meydanının ortasında, misket kavgasına tutuşmuş iki oğlan çocuğundan birisi gibi hissediyorum! Çünkü yüklendiğimiz ağır kederleri, küçük sevinçlere ve umutlara sığınarak hafifletebilmek mümkün! Aksi halde karamsarlık karışacak insan hamurumuza... Eğer o çocuklar savaşın tüm benliklerini ele geçirmesine izin verselerdi, yaşama sevinçlerini ve umutlarını bir çırpıda yitirirlerdi şüphesiz. O misketler bir bakıma, kötülüğe başkaldırının, acıyı hafife almanın, savaşa meydan okumanın en masumane biçimidir... Demem o ki, en olmadık zamanlarda bile sevdan tıpkı o renkli misketler gibi umudumu tazeliyor, aklımı dinlendiriyor, gücümü biliyor, mücadeleme katık oluyor...

Buğulu bir damla Lale'nin kirpiklerinden süzülüp üstdudağının kıvrımında takıldı. Yıllanmış arzusu zincirlerinden boşalan Cemil, onun ıslak dudaklarından kana kana öptü... Mis gibi kokan tenini efkarla içine çekerken, bedeninin her bir hücresi hazla titriyordu... Bu mucizevi anı kamçılayan o minicik damlaya minnet duydu... Lale'nin duyguları da farklı değildi, sanal bentleri yıkıp laciverdin içine akıyordu... Dudakları nezaketle uzaklaşırken tekinsiz sancılar uyandı... Damarlarına çöreklenen isyankârın sesine sırtını döndü

Lale! "Tüyü bitmemiş, gençliğini sürememiş biçarelerin öldüğünü destancılardan öğrendiğimiz, kaybettiğimiz insanları gökyüzünde aradığımız, tasasızca oyunlar oynayıp, kaygısızca sohbetler ettiğimiz, doyasıya ağladığımız, kahkahalarla güldüğümüz, masumiyetimizden gayrısının yalan olduğu o ölümsüz çocukluk günlerimizden beri seni bir başka sevdim Cemil! Sen benim ilkselimsin, diğer yarımsın..." Duyduğu cümlelerin şokundan sıyrılamayan Cemil! "Nasıl olur?" diyebildi sadece... Gamzeleri gül misali açılan Lale'nin ikrarının, sevgi, cesaret, masumiyet, merhamet ve hakikatin harmanı olduğunu düşündü... Onu özgürlük kadar çok sevdiğini haykırmak istiyordu...

"İkimiz de bu sevdayı kişiselleştirip, tekleştirmişiz Cemil! Yanı başımızda çırpınan kalp sesini duymayışımızın başka bir izahı yok! Erken olgunlaşıp derin yaralarla zedelenirken, yoldaşlığından gayrısının hayal olduğunu düşünüp, duygularımı soğumaya bıraktım. Evet, senden sonra da sevdim, hem de kendi meşrebimce, yarım yamalak değil köküne kadar... Ancak şimdi anlıyorum ki, onca zaman gelip geçici bir yanılsamayı gerçek sanmışım! Sonuçta yaşadıklarımdan pişman değilim. Yanlışları tanıyınca doğruların kıymeti artıyor, gönül gözü aydınlanıyor insanın... Susuşlarımız yüreğimdeki hacmini genişletmiş, köpük köpük taşıyorsun artık... Sakın ola, bu itirafların hırpalanışımdan kaynaklandığını düşünme... Yıllarca saçma sapan hatalara kapılan duygularım coştu, kabına sığmıyor..."

"Desene ikimiz de zamanı boş yere öğütmüşüz!"

Yağmurun yeşil damlaları tenhalaşırken ayrıldılar bahçeden... Sessizliğin tınılarını dinleyerek kol kola yürüdüler... Vapurun gürültülü davetine iştirak ettiler... Haşin dalgaların içinde yol alırken, dilin yetmediği en sahici itirafları sessizliğin ahenginde keşfettiler... Sükûnetin izlerini güvertede bırakıp, karmaşaya adım attıklarında hızlandılar... Lahmacun kokan tezgâhları, ekmek arası balık satan küçük tekneleri, can havliy-

le koşturan kalabalığı geride bırakıp, Galata Köprüsü'ne çıktılar... Oltalarını denize bırakıp, sabırla avlarını bekleyenler insanları işaret etti Lale. "Soğuk işlemiyor onlara!" Karaköy meydanında yerçekimsiz bir evrende sürüklenircesine Baylan'dan içeriye süzüldüler... Mösyö Lenas'la kasa önünde yapılan kısa sohbetin ardından masaların arasındaki dar koridorda ilerlediler... Pencere kenarında bir kadınla sohbet eden Atilla İlhan'ın yanından geçerken, selamladılar onu... Cümleler geçmişe doğru kaydığında efkarlı, nostaljik bir gülümseme konuyordu yüzlerine... Pastaneden çıkıp, sıvalarına tarihin ağırlığı sinen binalara ilişkin, ayaküstü masallar yazdı Cemil... Köprünün tırabzanlarına tutunup serin maviliği ve onları tepeden izleyen Galata Kulesi'ni seyrettiler...

Akşamı devirmişlerdi... Caddeyi "mum ışığı" kıvamında aydınlatan sokak lambalarının gölgelerini sürerek durağa vardılar... Otobüste başını Cemil'in omzuna yaslayan Lale, yılları bir güne sığdırma telaşından söz etti... Mahallelerindeki eski sokak lambasının altında, dudakları yeniden birleşti, epeyce sürdü öpüşmeleri... Damaklarındaki lezzetle zil zurna sarhoş oldular...

DÜŞLER GÜNE DÖNÜNCE...

Yatağa uzandığında zihni, dışarıdaki karanlığa inat güneş gibi aydınlıktı... Uykudan çaldığı vakitleri sahici hayallere adadı... Nâzım Hikmet'in 1980 basımı, *Rubailer, Yeni Şiirler* kitabını, su yeşili ambalaj kâğıdına sarıp, gramofon kâğıdından yaptığı kırmızı gelinciği üstüne iliştirdi...

Ey sevgili,

Yarın, yaşlı istasyon senin deyiminle "geçici bir vedaya" daha tanıklık edecek... Bedenim uzaklaşsa da aklımı ve yüreğimi sende bırakacağım... Kalan hatıraları da vereceğim giderken, böylece satırlarım gözlerine değdikçe yâd edeceksin beni, aklında düğümleneceğim... Bencillik sanma sakın, yıllarca birbirinden habersiz çoğalan bir çift sevdayı taçlandırma telaşındayım...

Şairler zor günlerimin kadim dostlarıdır! Tıpkı bir bebeğin annesinin memesinden hayat suyunu yudumlaması gibi sığınırım dizelerine... Sen de şairlerin mısralarıyla yoğrulmayı çok seversin, bilirim... Şiirleştiğimiz günlerden birinde, "Karıma Mektuplar"ı okurken, derin bir iç çekip, "Nâzım yaşasaydı da dokuzuncu sevgilisi ben olsaydım!" demiştin ya, delicesine kıskanmıştım Nâzım'ı... Çocukça bir güvensizlikti elbette... Şimdiki aklımla o güne baktığımda Usta olmanın kerametini dizeleriyle, kelimeleriyle, heceleriyle, harfleriyle haykıran o müthiş insana hayran olmanı takdir ediyorum... Günler geceler boyunca duygularımı sayfalara döksem de sana dair hislerimi ölümsüz şairin dörtlüğündeki kadar yalın anlatamam!

(...) Ruhum ne ondan önce vardı, ne ondan ayrı bir sırrın kemalidir,
Ruhum onun, o dışındaki alemin bende akseden hayalidir.
Ve aslında en uzak ve aslında en yakın hayal,
Bana ışığı vuran yarimin cemalidir (...)

Hayal kurmak, zihnin özgürce oyunlar oynadığı ve herkese nasip olmayan değerli bir yetidir, sevgilim... Hayalsiz geçen ömür koca bir boşluk, kıraç toprak, kuru bir ağaç gibidir tez zamanda kocayıp, ihtiyarlar... Bu mucizevi yetiyle donatılmış düşbazın, senin deyiminle "ölümsüz çocukluğunun" masalsı bahçesini ümit damlalarıyla suladı, nihayet özsuyuyla da tomurcuğu...

Sevda denen o müthiş duygunun hüznün bahanesi olduğunu ya da tam tersi, hüznün sevdayla beslendiğini düşünürdüm! Erken bir yargıymış meğerse; sevdanın sonu düş yıkımıyla bitmiyorsa eğer mutluluk hüznü gölgelermiş... Evet, düşlerim güne döndü sayende ve olanca nezaketiyle yüreğimin başucuna kuruldu saadet... Gün doğumunu kuşanan gelecek, iyi niyetiyle, sevgiyle göz kırpıyor ikimize... Hiç tükenmeyecek sevdamızla, yan yana, omuz omuza bütün yasakları yerle bir ederek, özgürlükleri doyasıya kucaklamak dileğiyle...

Kasvetin, acının ve ölümün Türkiye'nin üzerine karabasan gibi çöktüğü bir dönemi anlatıyor *Segâh Makamı*. 12 Eylül darbesinin sol-sosyalist hareketleri tasfiye ettiği, devrimci umutların yerini hayal kırıklıklarına bıraktığı bir dönemden sonrasını anlatıyor roman: Hayatta kalanların, yaralarla incinip kırılanların dönemi. Ama bir "yenilgi" romanı değil *Segâh Makamı*. Kaybolan umutları yeniden diriltmek için, "her şeye rağmen" mücadelede ısrar etmek, toparlanmak, kımıldamak için harcanan çabanın erdemine işaret ediliyor akıp giden sayfalarda. Mücadelenin yaşanan yığınla acıya rağmen sürdürülmesi, ama nasıl? Okura "aşk" cevabını veriyor roman. Ölümün ve acının panzehiri olan "aşk," *Segâh Makamı*'nda bilinen tarzlardan farklı olarak işleniyor ama: Yaraya deva, arzuya istikamet, tene can, hayata anlam, ekmeğe katık, ruha nefes olan, mücadeleye yakıt olan aşk. Bu dünyadan geçip giden devrimcilerin kentlerin kuytularında, kalabalık caddelerinde, hapishanelerinde, eylem alanlarında, gecekondu mahallelerindeki trajedileri aşkın suyunda yıkanarak resmediliyor. Büyük heyecanlar büyük sevdalarla birlikte yol alıyor. Aşkın imkânsızlığına imkânlar aranıyor, vuslat anları bambaşka anlamlarla değer kazanıyor. Yenilgi tohumlarını aşmanın, hayat ve devrim ısrarında "kalınan yerden başlamanın" umudu işleniyor. Yeniden başlamanın sancılı hazzı, *Segâh Makamı*'nın narin dokusunu oluşturuyor...

TÜRKÇE EDEBİYAT
3-605-314-034-4
53 140344

45.00